Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber,

Professor e. o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Asiatic Society of Bengal in Calcutta und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg und der American Oriental Society, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Siebenter Band.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
Harrwitz und Gofsmann.
1863.

Die

Hymnen des Ṛigveda.

Herausgegeben

von

TH. AUFRECHT.

Zweiter Theil.

Maṇḍala VII—X.

Berlin,
Ferd. Dümmler's Verlagsbuchhandlung.
Harrwitz und Gosmann.
1863.

John Muir Esq.

D. C. L.

freundschaftlichst zugeeignet

von **Th. Aufrecht.**

Den Freunden des Indischen Alterthums überreiche ich diese vollständige Ausgabe des Rigveda mit dem frohen Bewufstsein einer willkommenen Entgegennahme. Die Aufgabe, die Friedrich Rosen in seiner im Jahre 1838 erschienenen Ausgabe des ersten Ashṭaka sich gestellt hatte, den Text mit Uebersetzung und Erläuterungen zu begleiten, hätte ich gern als ein Erbstück von diesem eben so gründlichen als bescheidenen Gelehrten übernommen. Welche Anregung wir jenem Buche schuldig sind, in nachhaltiger Wirkung nur der vergleichlich, die wir durch Roth's Abhandlungen zur Litteratur und Geschichte des Weda erhielten, mufs uns allen in dankbarer Erinnerung haften. Aber die Schwierigkeiten, die einer vollständigen Uebersetzung und Deutung der ältesten Indischen Urkunden sich entgegenstellen, sind den Verständigen seitdem bewufster geworden, und ich kann nur das Versprechen geben, zur Lösung dieser Aufgabe nach Kräften beizutragen.

Die Weise der Umschreibung des Sanskrit-Alphabetes erhellt aus der nachstehenden Tabelle. Nur in wenigen Stücken weicht sie von derjenigen Modification des Jones'schen Alphabetes ab, die Hermann Brockhaus vorgeschlagen hat. Durch ihre

Durchsichtigkeit und leichte Herstellbarkeit zeichnet sie sich vor allen anderen Versuchen aus, Indische Laute in Europäischem Gewande zu vergegenwärtigen.

Aus dem Pada ist so viel herausgehoben, als zum klaren Verständnisse des gebundenen Textes nöthig war. Zusammenziehungen zweier oder mehrerer Wörter, Veränderungen von Vokalen vor anderen, Dualformen in ī ū e, Wechsel vom Accent in Folge eines Zusammentreffens von betonten mit unbetonten Sylben, und anderes Bemerkenswerthe, ist geflissentlich bemerkt worden. Der Hiatus, der durch Verlust eines s nach a vor â und ungleichartigen Vokalen entsteht, und der analoge von â für âs vor allen Vokalen, konnte unbezeichnet bleiben, weil einem Mifsverständnisse durchgängig vorgebeugt ist.

Für die ersten sieben Maṇḍala stand mir die vortreffliche Textausgabe von Professor Müller zu Gebote. Durch eine Vergleichung dieser mit Handschriften der Wilson'schen Sammlung in Oxford ist eine geringe Anzahl von Druckfehlern, die in jene Ausgabe sich eingeschlichen hatte, beseitigt worden. Die letzten drei Maṇḍala sind aus vier Handschriften derselben Sammlung, und zwei Pada-Handschriften der India Office Library herausgegeben worden. Regnier's Ausgabe des Rigveda-Prâtiçâkhya war für die Sicherstellung des Textes von vorzüglichem Werthe. Trotz aller angewandten Sorgfalt lieſsen, wie das angehängte Druckfehlerverzeichnifs lehrt, in Folge der Schwierigkeit des Satzes accentuirter Texte, einzelne Irrthümer sich nicht vermeiden.

Professor Weber hat mit grofser Aufopferung der Mühe sich unterzogen, die erste und dritte Correctur zu lesen und, so oft ich dessen bedurfte, die Berliner Handschriften für mich eingesehen. Unsere Fachgenossen werden ihm mit mir dafür Dank wissen. Die Akademie der Wissenschaften in Berlin hat mit gewohnter Liberalität dieser Ausgabe ihre Unterstützung angedeihen lassen.

Edinburgh 7. Januar 1863.

Schrifttabelle.

Vokale	a	â	i	î	u	û	ṛi	ṛî	ḷi*)	e	ai	o	au
Gutturale	k	kh	g	gh	ñ								
Palatale	c	ch	j	jh	ñ								
Linguale	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	(ḷ, ḷh)							
Dentale	t	th	d	dh	n								
Labiale	p	ph	b	bh	m								
Halbvokale	y	r	l	v									
Zischlaute	ç	sh	s.	Spirans h.									

Anusvâra im Inlaute eines einfachen Wortes vor ç sh s h ist durch ṅ bezeichnet, in allen anderen Fällen durch ṃ, der Anunâsika durch ñ, Visarga durch ḥ. Die beiden Accente sind Udâtta ´, Svarita `.

*) blos in √klip.

1 (517). virâj. 19—25 trishṭubh.

Agníṃ náro dīdhitibhir araṇyor hástacyutî janayanta praçastám | dûredṛíçaṃ gṛihápatim atharyúm ‖ 1 ‖ tám agním áste vásavo ny ṛiṇvant supraticáksham ávase kútaç cit | dakshāyyo yó dáma āsa nityaḥ ‖ 2 ‖ préddho agne dîdihi puró nó 'jasrayâ sûrmyâ yavishṭha | tvāṃ çáçvanta úpa yanti vājâḥ ‖ 3 ‖ prá te agnáyo 'gníbhyo váraṃ níḥ suvîrâsaḥ çoçucanta dyumántaḥ | yátrâ náraḥ samāsate sujâtāḥ ‖ 4 ‖ dā no agne dhiyā rayíṃ suvîraṃ svapatyáṃ sahasya praçastám | ná yáṃ yāvâ tárati yâtumāvân ‖5‖ 23 ‖

úpa yám éti yuvatíḥ sudákshaṃ doshā vástor haviṣhmatî ghṛitācî | úpa svainam arámatir vasûyúḥ ‖ 6 ‖ víçvâ agné 'pa dahārātîr yébhis tápobhir ádaho járûtham | prá nisvaráṃ câtayasvāmîvâm ‖ 7 ‖ ā yás te agna idhaté ánîkaṃ vásishṭha çúkra dīdivaḥ pāvaka | utó na ebhíḥ staváthair ihá syâḥ ‖ 8 ‖ ví yé te agne bhejiré ánîkam mártâ náraḥ pítryâsaḥ purutrā | utó na ebhíḥ sumánâ ihá syâḥ ‖ 9 ‖ imé náro vṛitrahátyeshu çūrâ víçvâ ádevîr abhí santu māyāḥ | yé me dhíyam panáyanta praçastām ‖ 10 ‖ 24 ‖

1, 2 ní ṛiṇvan. dáme. 3 prá-iddhaḥ. naḥ ájasrayâ. 4 yátra. 5 dāḥ. yâtu-māvân. 6 svā enam. 7 agne ápa daha árātîḥ. câtayasva ámîvâm. 8 agne. utó *iti*. 9 mártâḥ. 10 çūrâḥ.

mā̃ çū̃ne agne ní shadâma nṛiṇā̃m mā̃çéshaso 'vī́ratâ pári tvâ | prajā̃vatīshu dúryāsu durya || 11 || yám açvī́ nityam upayā̃ti yajnám prajā̃vantaṃ svapatyā́ṃ kshā́yaṃ naḥ | svā́janmanâ çéshasâ vâvṛidhânām || 12 || pâhí no agne rakshā́so ā́jushṭât pâhí dhûrtér āra̍rusho aghâyóḥ | tvā̃ yujā̃ pṛitanâyū̃ṉr abhí shyâm || 13 || séd agnír agnī́ṉr áty astv anyā̃n yátra vâjī́ tánayo vīḷúpāṇiḥ | sahásrapâthâ akshárâ saméti || 14 || séd agnír yó vanushyató nipā́ti sameddhā̃ram áṅhasa urushyā̃t | sujātā̃saḥ pári caranti vīrā̃ḥ || 15 || 25 ||

ayáṃ só agnír ā̃hutaḥ purutrā̃ yám ī́çânaḥ sám íd indhé havíshmân | pári yám éty adhvaréshu hótâ || 16 || tvé agna âhávanāni bhū̃rīçānā̃sa ā̃ juhuyâma nityâ | ubhā̃ kṛiṇvánto vahatū́ miyédhe || 17 || imó agne vītátamāni havyā̃jasro vakshi devátātim ácha | práti na īṃ surabhī́ṇi vyantu || 18 || mā̃ no agne 'vī́rate párâ dâ durvā̃sasé 'mataye mā̃ no asyai | mā̃ naḥ kshudhé mā̃ rakshā́sa ṛitâvo mā̃ no dáme mā̃ vána ā̃ juhûrthâḥ || 19 || nū́ me bráhmāṇy agna úc chaçâdhi tvā́ṃ deva maghávadbhyaḥ sushûdaḥ | râtaú syâmobhayâsa ā̃ te yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 20 || 26 ||

tvám agne suhávo raṇvásaṃdṛik sudītī́ sûno sahaso didîhi | mā̃ tvé sácâ tánaye nítya ā̃ dhan mā̃ vīró asmán náryo ví dâsît || 21 || mā̃ no agne durbhṛitáye sácaishú devéddheshv agníshu prá vocaḥ | mā̃ te asmā̃n durmatáyo bhṛimā̃c cid devásya sûno sahaso naçanta || 22 || sá márto agne svanîka revā̃n ámartye yá âjuhóti havyám | sá devátâ vasuvánim dadhâti yā́ṃ sū́rír arthī́ pṛichámāna éti || 23 ||

1, 11 mā̃ açéshasaḥ. 13 syâm. 14 sáḥ ít. 17 tvé *iti* agne. bhū̃ri īçānā̃saḥ. vahatū́ *iti*. 18 imó *iti*. havyā̃ ájasraḥ. 19 dâḥ duḥ-vā̃sase ámataye. rakshā́se. váne. 20 nú. agne út çaçâdhi. syâma ubhayâsaḥ. 21 nítye ā̃ dhak. asmát. 22 sácâ eshú devá-iddheshu. bhṛimā̃t.

mahó no agne suvitā́sya vidvā̃n rayíṃ sū́ribhya ā̃ vahâ bṛihántam | yéna vayáṃ sahasâvan mádemā̃vikshitâsa ā̃yushâ suvī́râḥ || 24 || nū́ me bráhmāṇy agna — || 25 || 27 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

2 (518). trishṭubh.

Jushā́sva naḥ samídham agne adyá çócâ bṛihád yajatáṃ dhûmám ṛiṇván | úpa spṛiça divyáṃ sā̃nu stū́paiḥ sáṃ raçmíbhis tatanaḥ sū́ryasya || 1 || nárâçā̃ṅsasya mahimā̃nam eshâm úpa stoshâma yajatásya yajnaíḥ | yé sukrátavaḥ çúcayo dhiyaṃdhā̃ḥ svádanti devā̃ ubháyāni havyā̃ || 2 || īḷényaṃ vo ásuraṃ sudáksham antár dûtáṃ ródasī satyavā̃cam | manushvád agním mánunâ sámiddhaṃ sám adhvarā̃ya sádam in mahema || 3 || saparyávo bhāramāṇâ abhijnú prá vṛiñjate námasâ barhír agnaú | âjúhvânâ ghṛitápṛishṭham pṛíshadvad ádhvaryavo havíshâ marjayadhvam || 4 || svâdhyò ví dúro devayántó 'çiçrayû rathayúr devátātâ | pûrvī́ çíçum ná mātárâ rihāṇé sám agrúvo ná sámaneshv añjan || 5 || 1 ||

utá yóshaṇe divyé mahī́ na ushā́sânáktâ sudúgheva dhenúḥ | barhishádâ puruhûté maghónî ā̃ yajníye suvitā̃ya çrayetām || 6 || víprâ yajnéshu mā̃nusheshu kārū́ mányе vâṃ jātávedasâ yájadhyai | ûrdhvā́ṃ no adhvarā́ṃ kṛitaṃ háveshu tā̃ devéshu vanatho vā̃ryāṇi || 7 || ā̃ bhā̃ratī bhā̃ratībhiḥ — || 8 || tán nas turī́pam — || 9 || vánaspaté 'va — || 10 | ā̃ yâhy agne — || 11 || 2 ||

1, 24 vaha. mádema ávi-kshitâsaḥ. — 2, 1 çóca. 3 ródasī *iti*. ít. 4 â-júhvânâḥ. 5 deva-yántaḥ áçiçrayuḥ. pûrvī́-rihāṇé *iti*. 6 y. d. mahī́ *iti*. sudúghâ-iva. puruhûté-maghóni-yajníye *iti*. 7 kārū́ *iti*. 8—11 = 238, 8—11.

3 (519). trishṭubh.

Agníṃ vo devám agníbhiḥ sajóshâ yájishṭhaṃ dûtám adhvaré kṛiṇudhvam | yó mártyeshu nídhruvir ṛitâvâ tápurmûrdhâ ghṛitânnaḥ pâvakáḥ || 1 || próthad áçvo ná yávase 'vishyán yadẫ mahâḥ saṃváraṇâd vy ásthât | ẫd asya vấto ánu vâti çocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti || 2 || úd yásya te návajâtasya vṛíshṇó 'gne cáranty ajárâ idhânẫḥ | áchâ dyẫm arushó dhûmá eti sáṃ dûtó agna ĩyase hí devẫn || 3 || ví yásya te pṛithivyấm pẫjo áçret tṛishú yád ánnâ samávṛikta jámbhaiḥ | séneva sṛishṭấ prásitish ṭa eti yávaṃ ná dasma juhvẫ vivekshi || 4 || tám íd doshẫ tám ushási yávishṭham agním átyaṃ ná marjayanta náraḥ | niçíçânâ átithim asya yónau dîdẫya çoçír âhutasya vṛíshṇaḥ || 5 || 3 ||

susaṃdṛík te svanîka prátîkaṃ ví yád rukmó ná rócasa upâké | divó ná te tanyatúr eti çúshmaç citró ná sû́raḥ práti cakshi bhânúm || 6 || yáthâ vaḥ svấhâgnáye dẫçema pári̱ḷ̍âbhir ghṛitávadbhiç ca havyaíḥ | tébhir no agne ámitair máhobhiḥ çatám pûrbhír âyasîbhir ní pâhi || 7 || yẫ vâ te sánti dâçúshe ádhṛishṭâ gíro vâ yẫbhir nṛivátîr urushyẫḥ | tẫbhir naḥ sûno sahaso ní pâhi smát sû́rĩ̃ jaritṛ́ĩ̃ jâtavedaḥ || 8 || nír yát pûtéva svádhitiḥ çúcir gẫt svâyẫ kṛipẫ tanvẫ rócamânaḥ | ẫ yó mâtrór uçényo jánishṭa devayájyâya sukrátuḥ pâvakáḥ || 9 || etẫ no agne saúbhagâ didîhy ápi krátuṃ sucétasaṃ vatema | víçvâ stotṛíbhyo gṛiṇaté ca santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 4 ||

3, 1 sa-jóshâḥ. ghṛitú-annaḥ. 2 ví. ẫd — çocíḥ 148, 4. 3 vṛíshṇaḥ ágne. ácha. agne. 4 séná-iva. prá-sitiḥ te. 6 su-aníka. rócase. 7 svấhâ agnáye. pári ḷ̍âbhiḥ. 8 yẫḥ. ádhṛishṭâḥ. 9 pûtẫ-iva.

4 (520). trishṭubh.

Prá vaḥ çukrẫya bhânáve bharadhvaṃ havyám matíṃ câgnáye súpûtam | yó daívyâni mẫnushâ janû́̃shy antár víçvâni vidmánâ jígâti || 1 || sá gṛítso agnís táruṇaç cid astu yáto yávishṭho ájanishṭa mâtúḥ | sáṃ yó vánâ yuváte çúcidan bhû́ri cid ánnâ sám íd atti sadyáḥ || 2 || asyá devásya saṃsády ánîke yám mártâsaḥ çyetáṃ jagṛibhré | ní yó gṛíbham paúrusheyîm uvóca durókam agnír âyáve çuçoca || 3 || ayáṃ kavír ákavishu prácetâ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | sá mẫ no átra juhuraḥ sahasvaḥ sádâ tvé sumánasaḥ syâma || 4 || ẫ yó yónim devákṛitaṃ sasẫda krátvâ hy àgnír amṛítâñ átârît | tám óshadhîç ca vanínaç ca gárbham bhû́miç ca viçvádhâyasam bibharti || 5 || 5 ||

ĩçe hy àgnír amṛítasya bhû́rer ĩçe râyáḥ suvî́ryasya dấtoḥ | mẫ tvâ vayáṃ sahasâvann avîrâ mẫpsavaḥ pári shadâma mẫduvaḥ || 6 || parishádyaṃ hy áraṇasya rékṇo nítyasya râyáḥ pátayaḥ syâma | ná çésho agne anyájâtam asty ácetânasya mẫ pathó ví dukshaḥ || 7 || nahí grábhâyẫraṇaḥ suçévo 'nyódaryo mánasâ mántavẫ u | ádhâ cid ókaḥ púnar ít sá ety ẫ no vâjy àbhîshẫḷ etu návyaḥ || 8 || tvám agne vanushyató — || 9 || etẫ no agne saúbhagâ — || 10 || 6 ||

5 (521). trishṭubh.

Prẫgnáye taváse bharadhvaṃ gíraṃ divó aratáye pṛithivyẫḥ | yó víçveshâm amṛítânâm upásthe vaiçvânaró vâvṛidhé jâgṛivádbhiḥ || 1 || pṛishṭó diví dhẫyy agníḥ pṛithivyẫm netẫ síndhûnâṃ vṛishabháḥ stíyânâm | sá mẫnushîr

4, 1 ca agnáye. 4 prá-cetâḥ. 5 hí agníḥ. 6 avîrâḥ mấ ápsavaḥ pári sadâma mẫ áduvaḥ. 7 hí. 8 gṛíbhâya áraṇaḥ. anyá-udaryaḥ. mántavaí. ádha. vâjî̃ abhîshẫṭ. 9 456, 12. — 5, 1 prá agnáye.

abhí víço ví bhâti vaiçvânaró vâvṛidhânó váreṇa || 2 || tvád bhiyấ víça âyann ásiknîr asamanấ jáhatîr bhójanâni | vaiçvânara pûráve çóçucânaḥ púro yád agne daráyann ádîdeḥ || 3 || táva tridhấtu pṛithivî́ utá dyaúr vaiçvânara vratám agne sacanta | tvám bhâsấ ródasî ấ tatanthấjasreṇa çocíshâ çóçucânaḥ || 4 || tvấm agne haríto vâvaçânấ gíraḥ sacante dhúnayo ghṛitấcîḥ | pátiṃ kṛishṭînấṃ rathyàṃ rayîṇấṃ vaiçvânarám ushásâṃ ketúm áhnâm || 5 || 7 ||

tvé asuryàṃ vásavo ny ṛiṇvan krátuṃ hí te mitramaho jushánta | tvấṃ dásyûñr ókasa agna âja urú jyótir janáyann ấryâya || 6 || sá jấyamânaḥ paramé vyòman vâyúr ná pấthaḥ pári pâsi sadyáḥ | tvám bhúvanâ janáyann abhí krann ápatyâya jâtavedo daçasyán || 7 || tấm agne asmé ísham érayasva vaiçvânara dyumátîṃ jâtavedaḥ | yáyâ rấdhaḥ pínvasi viçvavâra pṛithú çrávo dâçúshe mártyâya || 8 || tấṃ no agne maghávadbhyaḥ purukshúṃ rayíṃ ní vâjaṃ çrútyaṃ yuvasva | vaiçvânara máhi naḥ çárma yacha rudrébhir agne vásubhiḥ sajóshâḥ || 9 || 8 ||

6 (522). trishṭubh.

Prá samrấjo ásurasya práçastim puṅsáḥ kṛishṭînấm anumấdyasya | índrasyeva prá tavásas kṛitấni vánde dârúṃ vándamâno vivakmi || 1 || kavíṃ ketúṃ dhâsím bhânúm ádrer hinvánti çáṃ rấjyáṃ ródasyoḥ | puraṃdarásya gîrbhír ấ vivâse 'gnér vratấni pûrvyấ mahấni || 2 || ny àkratûn grathíno mṛidhrávâcaḥ paṇî́ñr açraddhấñ avṛidhấñ ayajnấn | prá-pra tấn dásyûñr agnír vivâya pûrvaç cakârấparâñ

5, 3 asamanấḥ. 4 pṛithivî́. ródasi *iti*. tatantha ájasrena. 5 vâvaçánấḥ. 6 ní ṛiṇvan. agne. 8 asmé *iti*. ấ îrayasva. — 6, 1 índrasya-iva. 3 ní akratûn. cakâra áparân.

áyajyûn || 3 || yó apâcî́ne támasi mádantîḥ prấcîç cakấra nṛítamaḥ çácîbhiḥ | tám îçânaṃ vásvo agníṃ gṛiṇîshé 'nânataṃ damáyantam pṛitanyûn || 4 || yó dehyò ánamayad vadhasnaír yó aryápatnîr ushásaç cakấra | sá nirúdhyâ náhusho yahvó agnír víçaç cakre balihṛítaḥ sáhobhiḥ || 5 || yásya çármann úpa viçve jánâsa évais tasthúḥ sumatím bhíkshamâṇâḥ | vaiçvânaró váram ấ ródasyor ấgniḥ sasâda pitrór upástham || 6 || ấ devó dade budhnyấ vásûni vaiçvânará úditâ sûryasya | ấ samudrấd ávarâd ấ párasmâd ấgnir dade divá ấ pṛithivyấḥ || 7 || 9 ||

7 (523). trishṭubh.

Prá vo devấṃ cit sahasânám agním áçvaṃ ná vâjínaṃ hishe námobhiḥ | bhávâ no dûtó adhvarásya vidvấn tmánâ devéshu vivide mitádruḥ || 1 || ấ yâhy agne pathyấ ánu svấ mandró devấnâṃ sakhyáṃ jushâṇáḥ | ấ sấnu çúshmair nadáyan pṛithivyấ jámbhebhir víçvam uçádhag vánâni || 2 || prâcîno yajnáḥ súdhitaṃ hí barhíḥ prîṇîté agnír îḷito ná hótâ | ấ mâtárâ viçvávâre huvânó yáto yavishṭha jajnishé suçévaḥ || 3 || sadyó adhvaré rathiráṃ jananta mấnushâso vícetaso yá eshâm | viçấm adhâyi viçpátir duroṇè 'gnír mandró mádhuvacâ ṛitấvâ || 4 || ásâdi vṛitó váhnir âjagan-vấn agnír brahmấ nṛishádane vidhartấ | dyaúç ca yám pṛithivî́ vâvṛidhấte ấ yáṃ hótâ yájati viçvávâram || 5 || eté dyumnébhir víçvam ấtiranta mántraṃ yé vấraṃ náryâ átakshan | prá yé víças tiránta çróshamâṇâ ấ yé me asyá dî́dhayann ṛitásya || 6 || nú tvấm agna îmahe vásishṭhâ îçâ-

6, 4 gṛiṇishe ánânatam. 5 ni-rúdhya. 6. 7 ấ agníḥ. — 7, 1 bháva. 2 svấḥ. pṛithivyấḥ. 3 viçvávâre *iti*. 4 duroṇé agníḥ. 5 vavṛidhấte *iti*. 6 ấ atiranta. vâ áram. 7 nú. agne.

náṃ sûno sahaso vásûnâm | íshaṃ stotṛíbhyo maghávadbhya ânaḍ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

8 (524). trishṭubh.

Indhé rấjâ sám aryó námobhir yásya prátîkam ấhutaṃ ghṛiténa | náro havyébhir îḷate sabấdha ấgnír ágra ushásâm açoci || 1 || ayám u shyá súmahâñ avedi hótâ mandró mánusho yahvó agníḥ | ví bhấ akaḥ sasṛijânáḥ pṛithivyấṃ kṛishṇápavir óshadhîbhir vavakshe || 2 || káyâ no agne ví vasaḥ suvṛiktíṃ kấm u svadhấm ṛiṇavaḥ çasyámânaḥ | kadấ bhavema pátayaḥ sudatra râyó vantấro dushṭárasya sâdhóḥ || 3 || prá-prâyám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sűryo ná rócate bṛihád bhấḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛítanâsu tasthaú dyutânó daívyo átithiḥ çuçoca || 4 || ásann ít tvé âhávanâni bhűri bhúvo víçvebhiḥ sumánâ ánîkaiḥ | stutáç cid agne çṛiṇvishe gṛiṇánáḥ svayáṃ vardhasva tanvàṃ sujâta || 5 || idáṃ vácaḥ çatasấḥ sáṃsahasram úd agnáye janishîshṭa dvibárhâḥ | çáṃ yát stotṛíbhya âpáye bhávâti dyumád amîvacấtanaṃ rakshohấ || 6 || nű tvấm agna îmahe — || 7 || 11 ||

9 (525). trishṭubh.

Ábodhi jârá ushásâm upásthâd dhótâ mandráḥ kavítamaḥ pâvakáḥ | dádhâti ketúm ubháyasya jantór havyấ devéshu dráviṇaṃ sukṛítsu || 1 || sá sukrátur yó ví dúraḥ paṇînấm punánó arkám purubhójasaṃ naḥ | hótâ mandró viçấṃ dámûnâs tirás támo dadṛiçe râmyấṇâm || 2 || ámûraḥ kavír áditir vivásvânt susaṃsán mitró átithiḥ çivó naḥ | citrábhânur ushásâm bhâty ágre 'pấṃ gárbhaḥ prasvà ấ

8, 1 á agníḥ ágre. 2 syáḥ. 4 prá-pra ayám. 5 tvé *iti*. 6 çáṃ — bhávâti = 229, 11. — 9, 1 hótâ. 3 su saṃsát.

viveça || 3 || îḷényo vo mánusho yugéshu samanagấ açucaj jâtávedâḥ | susaṃdṛíçâ bhânúnâ yó vibhấti práti gấvaḥ samidhânám budhanta || 4 || ágne yâhí dûtyàm mấ rishaṇyo devấñ áchâ brahmakṛítâ gaṇéna | sárasvatîm marúto açvínâpó yákshi devấn ratnadhéyâya víçvân || 5 || tvấm agne samidhânó vásishṭho járûthaṃ han yákshi râyé púraṃdhim | puruṇîthấ jâtavedo jarasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 12 ||

10 (526). trishṭubh.

Ushó ná jâráḥ pṛithú pấjo açred dávidyutad dîdyac chóçucânaḥ | vṛíshâ háriḥ çúcir ấ bhâti bhâsấ dhíyo hinvâná uçatîr ajîgaḥ || 1 || svàr ṇá vástor ushásâm aroci yajnáṃ tanvânấ uçíjo ná mánma | agnír jánmâni devá ấ ví vidvấn dravád dûtó devayávâ vánishṭhaḥ || 2 || áchâ gíro matáyo devayántîr agníṃ yanti dráviṇam bhíkshamâṇâḥ | susaṃdṛíçaṃ suprátîkaṃ sváñcaṃ havyavấham aratím mấnushâṇâm || 3 || índraṃ no agne vásubhiḥ sajóshâ rudráṃ rudrébhir ấ vahâ bṛihántam | âdityébhir áditiṃ viçvájanyâm bṛíhaspátim ṛíkvabhir viçvávâram || 4 || mandráṃ hótâram uçíjo yávishṭham agníṃ víça îḷate adhvaréshu | sá hí kshápâvâñ ábhavad rayîṇấm átandro dûtó yajáthâya devấn || 5 || 13 ||

11 (527). trishṭubh.

Mahấñ asy adhvarásya praketó ná ṛité tvád amṛítâ mâdayante | ấ víçvebhiḥ saráthaṃ yâhi devaír ny àgne

9, 4 samana-gấḥ açucat. 5 ácha. açvínâ apáḥ. 6 puru -nîthấ. — 10, 1 dîdyat çóçucânaḥ. 2 ná. 3 ácha. su-áñcam 4 sa jóshâḥ. vaha. — 11, 1 ná. amṛítâḥ. ní agne.

hótâ prathamáḥ sadehá || 1 || tvắm îḷate ajirắṃ dûtyâya haviṣhmantaḥ sádam ín mắnushâsaḥ | yásya devaír ắsado barhír agné 'hâny asmai sudínâ bhavanti || 2 || tríç cid aktóḥ prá cikitur vásûni tvé antár dâçúshe mártyâya | manushvád agna ihá yakshi devắn bhávâ no dûtó abhiçastipắvâ || 3 || agnír îçe bṛiható adhvarásyâgnír víçvasya haviṣhaḥ kṛitásya | krátuṃ hy àsya vásavo jushántấthâ devắ dadhire havyavấham || 4 || ắgne vaha havirádyâya devắn índrajyeshṭhâsa ihá mâdayantâm | imắṃ yajnắṃ diví devéshu dhehi yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 14 ||

12 (528). trishṭubh.

Áganma mahắ námasâ yávishṭhaṃ yó dîdắya sámiddhaḥ své duroṇé | citrábhânuṃ ródasî antár urví svâhutaṃ viçvátaḥ pratyáñcam || 1 || sá mahnắ víçvâ duritắni sâhvắn agníḥ shṭave dáma ắ jâtávedâḥ | sá no rakshishad duritấd avadyấd asmắn gṛiṇatá utá no maghónaḥ || 2 || tvắṃ váruṇa utá mitró agne tvắṃ vardhanti matíbhir vásishṭhâḥ | tvé vásu sushaṇanắni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 15 ||

13 (529). trishṭubh.

Prắgnáye viçvaçúce dhiyaṃdhé 'suraghné mánma dhîtím bharadhvam | bháre havír ná barhíshi prîṇânó vaiçvânarắya yátaye matînắm || 1 || tvám agne çocíshâ çóçucâna ắ ródasî apṛiṇâ jấyamânaḥ | tvắṃ devắn abhíçaster amuñco vaiçvânara jâtavedo mahitvắ || 2 || jâtó yád agne bhúvanâ vy ákhyaḥ paçún ná gopắ íryaḥ párijmâ | vaiçvânara bráhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 16 ||

14 (530). 1 bṛihatî. 2. 3 trishṭubh.

Samídhâ jâtávedase devắya deváhûtibhiḥ | havírbhiḥ çukráçocishe namasvíno vayáṃ dâçemâgnáye || 1 || vayáṃ te agne samídhâ vidhema vayáṃ dâçema sushṭutí yajatra | vayáṃ ghṛiténâdhvarasya hotar vayáṃ deva haviṣhâ bhadraçoce || 2 || ắ no devébhir úpa deváhûtim ágne yâhí váshaṭkṛitiṃ jushâṇáḥ | túbhyaṃ devắya dấçataḥ syâma yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 17 ||

15 (531). gâyatrî.

Upasádyâya mîlhúsha âsyè juhutâ haviḥ | yó no nédishṭham ắpyam || 1 || yáḥ páñca carshaṇîr abhí nishasắda dáme-dame | kavír gṛihápatir yúvâ || 2 || sá no védo amắtyam agnî rakshatu viçvátaḥ | utắsmắn pâtv áṅhasaḥ || 3 || návaṃ nú stómam agnáye diváḥ çyenắya jîjanam | vásvaḥ kuvíd vanắti naḥ || 4 || spârhắ yásya çríyo dṛiçé rayír vîrávato yathâ | ágre yajnásya çócataḥ || 5 || 18 ||

sémắṃ vetu váshaṭkṛitim agnír jushata no gíraḥ | yájishṭho havyavấhanaḥ || 6 || ní tvâ nakshya viçpate dyumántaṃ deva dhîmahi | suvîram agna âhuta || 7 || kshápa usráç ca dîdihi svagnáyas tváyâ vayám | suvîras tvám asmayúḥ || 8 || úpa tvâ sâtáye náro víprâso yanti dhîtíbhiḥ | úpắksharâ sahasríṇî || 9 || agnî rákshâṅsi sedhati çukráçocir ámartyaḥ | çúciḥ pâvaká îḍyaḥ || 10 || 19 ||

11, 1 sada ihá. 2 ít. ắ ásadaḥ. agne áhâni. 3 agne. bháva. 4 adhvarásya agníḥ. hí asya. jushánta átha devâḥ. 5 ắ agne. — 12, 1 ródasî *iti*. urví *iti* sú-âhutam. 2 sahvắn agníḥ stave dáme. 3 su-sananắni. — 13, 1 prá agnáye. 2 ródasî *iti* apṛiṇâḥ.

13, 3 ví. — 14, 1 dâçema agnáye. 2 ghṛiténa adhvarasya. — 15, 1 miḷhúshe. juhuta. 2 kavír-yúvâ 12, 6. agníḥ. utá asmắn. 5 spârhắḥ. 6 sáḥ imắm. 7 agne. 8 su-agnáyaḥ. 9 úpa áksharâ. 10 agníḥ.

sá no rā́dhāṁsy â bharéçânaḥ sahaso yaho | bhágaç ca dâtu vā́ryam || 11 || tvám agne vîrávad yáço devá́ç ca savitā́ bhágaḥ | dítiç ca dâti vā́ryam || 12 || ágne rákshâ ṇo áṁhasaḥ práti shma deva rī́shataḥ | tápishṭhair ajáro daha || 13 || ádhâ mahī́ na á́yasy ánâdhṛishṭo nṛ́pîtaye | pū́r bhavâ çatábhujiḥ || 14 || tvám naḥ pâhy áṁhaso dóshâvastar aghâyatáḥ | dívâ náktam adâbhya || 15 || 20 ||

16 (532). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Enā́ vo agním námasorjó nápâtam ā́ huve | priyám cétishṭham aratím svadhvarám víçvasya dûtám amṛítam || 1 || sá yojate arushā́ viçvábhojasâ sá dudravat svâhutaḥ | subráhmâ yajnáḥ suçámî vásûnâm devám rā́dho jánânâm || 2 || úd asya çocír asthâd âjúhvânasya mîḷhúshaḥ | úd dhûmā́so arushā́so divispṛíçaḥ sám agním indhate náraḥ || 3 || tám tvâ dûtám kṛiṇmahe yaçástamam devā́ñ ā́ vîtáye vaha | víçvâ sûno sahaso martabhójanâ rā́sva tád yát tvémahe || 4 || tvám agne gṛihápatis tvám hótâ no adhvaré | tvám pótâ viçvavâra prácetâ yákshi véshi ca vā́ryam || 5 || kṛidhí rátnam yájamânâya sukrato tvám hí ratnadhā́ ási | ā́ na ṛité çiçîhi víçvam ṛitvíjam suçáṁso yáç ca dákshate || 6 || 21 ||

tvé agne svâhuta priyā́saḥ santu sûráyaḥ | yantā́ro yé maghávâno jánânâm ûrvā́n dáyanta gónâm || 7 || yéshâm íḷâ ghṛitáhastâ duroṇá ā́ñ ápi prâtā́ nishī́dati | tā́ṁs trâyasva sahasya druhó nidó yáchâ naḥ çárma dîrghaçrút || 8 || sá mandráyâ ca jihváyâ váhnir âsā́ vidúshṭaraḥ | ágne rayím maghávadbhyo na ā́ vaha havyádâtim ca sûdaya || 9 ||

15, 11 bhara îçânaḥ. 13 ráksha naḥ. sma. ríshataḥ. 14 ádha. áyasi. bhava. — 16, 1 námasâ ûrjáḥ. 2 sú-âhutaḥ. 4 tvâ ímahe. 5 prá-cetâḥ. 8 duroṇé ā́. yácha.

yé rā́dhāṁsi dádaty áçvyâ maghā́ kā́mena çrávaso maháḥ | tā́ñ áṁhasaḥ pipṛihi partṛíbhish ṭvám çatám pûrbhír yavishṭhya || 10 || devó vo draviṇodā́ḥ pûrṇā́m vivashṭy âsícam | úd vâ siñcádhvam úpa vâ pṛiṇadhvam ā́d íd vo devá ohate || 11 || tám hótâram adhvarásya prácetasam váhnim devā́ akṛiṇvata | dádhâti rátnam vidhaté suvī́ryam agnír jánâya dâçúshe || 12 || 22 ||

17 (533). dvipadâ trishṭubh.

Ágne bháva sushamídhâ sámiddha utá barhír urviyā́ ví stṛiṇîtâm || 1 || utá dvā́ra uçatī́r ví çrayantâm utá devā́ñ uçatá ā́ vahehá || 2 || ágne vîhí havíshâ yákshi devā́nt svadhvarā́ kṛiṇuhi jâtavedaḥ || 3 || svadhvarā́ karati jâtávedâ yákshad devā́ñ amṛítân pipráyac ca || 4 || váṁsva víçvâ vā́ryâṇi pracetaḥ satyā́ bhavantv âçísho no adyá || 5 || tvā́m u té dadhire havyavā́ham devā́so agna ûrjá ā́ nápâtam || 6 || té te devā́ya dā́çataḥ syâma mahó no rátnâ ví dadha iyânáḥ || 7 || 23 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

18 (534). trishṭubh.

Tvé ha yát pitáraç cin na indra víçvâ vâmā́ jaritā́ro ásanvan | tvé gā́vaḥ sudúghâs tvé hy áçvâs tvám vásu devayaté vánishṭhaḥ || 1 || rấjeva hí jánibhiḥ kshéshy evā́va dyúbhir abhí vidúsh kavíḥ sán | piçā́ gíro maghavan góbhir áçvais tvâyatáḥ çiçîhi râyé asmā́n || 2 || imā́ u tvâ paspṛidhânā́so átra mandrā́ gíro devayántîr úpa sthuḥ | arvā́cî

16, 10 partṛí-bhiḥ tvám. — 17, 1 su-samídhâ. 2 vaha ihá. 3 su-adhvarā́. 4 jâtá-vedâḥ. pipráyat. 5 satyā́ḥ. 6 agne. — 18, 1 cit. hí. 2 rấjâ-iva. evá áva. vidúḥ. 3 mandrā́ḥ.

te pathyā̃ râyá etu syā́ma te sumatā́v indra çárman ‖ 3 ‖ dhenúṃ ná tvâ sûyávase dúdukshann úpa bráhmāṇi sasṛije vásishṭhaḥ | tvā́m ín me gópatiṃ víçva âhā́ na índraḥ sumatíṃ gantv ácha ‖ 4 ‖ árṇāṅsi cit paprathānā́ sudā́sa índro gâdhā́ny akṛiṇot supârā́ | çárdhantaṃ çimyúm ucáthasya návyaḥ çā́paṃ síndhûnām akṛiṇod áçastîḥ ‖ 5 ‖ 24 ‖

puroḷā́ ít turváço yákshur âsîd râyé mátsyâso níçitâ ápîva | çrushṭíṃ cakrur bhṛígavo druhyávaç ca sákhâ sákhâyam atarad víshûcoḥ ‖ 6 ‖ ā́ pakthā́so bhalânáso bhanantā́linâso vishāṇínaḥ çivā́saḥ | ā́ yó 'nayat sadhamā́ ā́ryasya gavyā́ tṛítsubhyo ajagan yudhā́ nṛ́n ‖ 7 ‖ durâdhyò áditiṃ sreváyanto 'cetáso ví jagṛibhre párushṇîm | mahnā́vivyak pṛithivī́m pátyamânaḥ paçúsh kavír açayac cā́yamânaḥ ‖ 8 ‖ îyúr árthaṃ ná nyarthám párushṇîm âçúç canéd abhipitvám jagâma | sudā́sa índraḥ sutúkāṅ amítrân árandhayan mā́nushe vádhrivâcaḥ ‖ 9 ‖ îyúr gā́vo ná yávasâd ágopâ yathâkṛitám abhí mitráṃ citā́saḥ | pṛíçnigâvaḥ pṛíçninipreshitâsaḥ çrushṭíṃ cakrur niyúto rántayaç ca ‖ 10 ‖ 25 ‖

ékaṃ ca yó viṅçatíṃ ca çravasyā́ vaikarṇáyor jánān rā́jâ ny ástaḥ | dasmó ná sádman ní çiçâti barhíḥ çúraḥ sárgam akṛiṇod índra eshâm ‖ 11 ‖ ádha çrutáṃ kaváshaṃ vṛiddhám apsv ánu druhyúṃ ní vṛiṇag vájrabâhuḥ | vṛiṇānā́ átra sakhyā́ya sakhyáṃ tvâyánto yé ámadann ánu tvâ ‖ 12 ‖ ví sadyó víçvâ dṛiṅhitā́ny eshâm índraḥ púraḥ sáhasâ saptá dardaḥ | vy ā́navasya tṛítsave gáyam bhāg jéshma pûrúṃ vidáthe mṛidhrávâcam ‖ 13 ‖ ní gavyávó 'navo

18, 4 su-yávase dúdhukshan. ít. âha ā́. 4 su-dā́se. 6 ápi -iva. 7 bhananta ā́ álinâsaḥ. ánayat sadha-mā́ḥ. 8 duḥ-âdhyàḥ. mahnā́ avivyak. paçúḥ kavíḥ açayat. 9 ni-arthám. caná ít. su-dā́se. árandhayat. 10 ágopâḥ yathâ-kṛitám. 11 ní ástar *ity* ástaḥ. 12 ap-sú. 13 ví. 14 gavyávaḥ ánavaḥ.

druhyávaç ca shashṭíḥ çatā́ sushupuḥ shát sahásrâ | shashṭír vîrā́so ádhi sháḍ duvoyú víçvéd índrasya vîryā̃ kṛitā́ni ‖ 14 ‖ índreṇaité tṛítsavo vévishâṇâ ā́po ná sṛishṭā́ adhavanta nī́cīḥ | durmitrā́saḥ prakalavín mímânâ jahúr víçvâni bhójanâ sudā́se ‖ 15 ‖ 26 ‖

ardháṃ vîrásya çṛitapā́m anindrám párâ çárdhantaṃ nunude abhí kshā́m | índro manyúm manyumyò mimâya bhejé pathó vartaním pátyamânaḥ ‖ 16 ‖ ádhréṇa cit tád v ékaṃ cakâra sinhyàṃ cit pétvenâ jaghâna | áva sraktī́r veçyā́vṛiçcad índraḥ prā́yachad víçvâ bhójanâ sudā́se ‖ 17 ‖ çáçvanto hí çátravo râradhúsh ṭe bhedásya cic chárdhato vinda rándhim | mártāñ énaḥ stuvató yáḥ kṛiṇóti tigmáṃ tásmin ní jahi vájram indra ‖ 18 ‖ ā́vad índraṃ yamúnâ tṛítsavaç ca prā́tra bhedáṃ sarvátâtâ mushâyat | ajā́saç ca çígravo yákshavaç ca balíṃ çîrshā́ṇi jabhrur áçvyâni ‖ 19 ‖ ná ta indra sumatáyo ná rā́yaḥ saṃcákshe pū́rvâ usháso ná nū́tnâḥ | dévakaṃ cin mânyamânáṃ jaghanthā́va tmánâ bṛihatáḥ çámbaram bhet ‖ 20 ‖ 27 ‖

prá yé gṛihā́d ámamadus tvâyā́ parâçaráḥ çatáyâtur vásishṭhaḥ | ná te bhojásya sakhyám mṛishantā́dhâ sûríbhyaḥ sudínâ vy ùchân ‖ 21 ‖ dvé náptur devávataḥ çaté gór dvā́ ráthâ vadhū́mantâ sudā́saḥ | árhann agne paijavanásya dā́naṃ hóteva sádma páry emi rébhan ‖ 22 ‖ catvā́ro mâ paijavanásya dā́nāḥ smáddishṭayaḥ kṛiçaníno nireké | ṛijrā́so mâ pṛithivishṭhā́ḥ sudā́sas tokáṃ tokā́ya çrávase vahanti ‖ 23 ‖ yásya çrávo ródasî antár urvī́ çîrshṇé-çîrshṇe vi-

18, 14 duvaḥ-yú víçvâ ít. 15 índreṇa eté. prakala-vít mímânâḥ. 16 manyu-myàḥ. 17 pétvena. veçyā́ avṛiçcat. prá ayachat. 18 raradhúḥ te. cit.çárdhataḥ. 19 prá átra. 20 te. cit. jaghantha áva. 21 mṛishanta ádha. ví uchân. 22 dvé-çaté *iti*. hótâ-iva. 23 ni -reké. 24 ródasi-urvī *iti*.

babhā́jâ vibhaktā́ | saptéd índraṃ ná sravāto gṛiṇanti ní yudhyâmadhíṃ açiçâd abhī́ke || 24 || imáṃ naro marutaḥ saççatā́nu dívodâsaṃ ná pitáraṃ sudā́saḥ | avishṭánâ paijavanásya kétaṃ dûṇā́çaṃ kshatrám ajáraṃ duvoyú || 25 || 28 ||

19 (535). trishṭubh.

Yás tigmáçṛiṅgo vṛishabhó ná bhîmá ékaḥ kṛishṭī́ç cyâváyati prá víçvâḥ | yáḥ çáçvato ádâçusho gáyasya prayantā́si súshvitarâya védaḥ || 1 || tváṃ ha tyád indra kútsam âvaḥ çúçrûshamâṇas tanvầ samaryé | dā́saṃ yác chúshṇaṃ kúyavaṃ ny àsmâ árandhaya ârjuneyā́ya çíkshan || 2 || tváṃ dhṛishṇo dhṛishatā́ vîtáhavyam prā́vo víçvâbhir ûtíbhiḥ sudā́sam | prá paúrukutsiṃ trasádasyum âvaḥ kshétrasâtâ vṛitrahátyeshu pûrúm || 3 || tváṃ nṛíbhir nṛimaṇo devávîtau bhū́rîṇi vṛitrā́ haryaçva haṁsi | tváṃ ní dásyuṃ cúmuriṃ dhúniṃ cā́svâpayo dabhī́taye suhántu || 4 || táva cyautnā́ni vajrahasta tā́ni náva yát púro navatíṃ ca sadyáḥ | nivéçane çatatamā́viveshîr áhañ ca vṛitráṃ námucim utā́han || 5 || 29 ||

sánâ tā́ ta indra bhójanâni râtáhavyâya dâçúshe sudā́se | vṛíshṇe te hárî vṛíshaṇâ yunajmi vyántu bráhmāṇi puruçâka vā́jam || 6 || mā́ te asyā́ṃ sahasâvan párishṭâv aghā́ya bhûma harivaḥ parâdaí | trā́yasva no 'vṛikébhir vā́rûthais táva priyā́saḥ sûríshu syâma || 7 || priyā́sa ít te maghavann abhíshṭau náro madema çaraṇé sákhâyaḥ | ní turváçaṃ ní yā́dvaṃ çiçîhy atithigvā́ya çáṁsyaṃ karishyán || 8 || sadyáç cin nú te maghavann abhíshṭau náraḥ çaṁsanty ukthaçā́sa ukthā́ | yé te hávebhir ví paṇî́ṛ ádâçann asmā́n vṛiṇîshva yújyâya tásmai || 9 || eté stómâ narāṃ nṛitama túbhyam asmadryàñco dádato maghā́ni | téshâm indra vṛitrahátye çivó bhûḥ sákhâ ca çū́ro 'vitā́ ca nṛiṇā́m || 10 || nú indra çûra stávamâna ûtī́ bráhmajûtas tanvầ vâvṛidhasva | úpa no vā́jân mimîhy úpa stī́n yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 11 || 30 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

20 (536). trishṭubh.

Ugró jajne vîryā́ya svadhā́vâñ cákrir ápo náryo yát karishyán | jágmir yúvâ nṛishádanam ávobhis trātā́ na índra énaso maháç cit || 1 || hántâ vṛitrám índraḥ çū́çuvânaḥ prā́vîn nú vîró jaritā́ram ûtī́ | kártâ sudā́se áha vā́ u lokáṃ dā́tâ vásu múhur ā́ dâçúshe bhût || 2 || yudhmó anarvā́ khajakṛít samádvâ çū́raḥ satrâshā́ḍ janúshem áshāḷhaḥ | vy âsa índraḥ pṛítanâḥ svójâ ádhâ víçvaṃ çatrûyántaṃ jaghâna || 3 || ubhé cid indra ródasî mahitvā́ paprâtha távishîbhis tuvishmaḥ | ní vájram índro hárivân mimikshant sám ándhasâ mádeshu vā́ uvoca || 4 || vṛíshâ jajâna vṛíshaṇaṃ ráṇâya tám u cin nā́rî náryaṃ sasûva | prá yáḥ senânī́r ádha nṛíbhyo ástînāḥ sátvâ gavéshaṇaḥ sá dhṛishṇúḥ || 5 || 1 ||

nú cit sá bhreshate jáno ná reshan máno yó asya ghorám âvívâsât | yajnaír yá índre dádhate dúvâṁsi kshā́yat sá râyá ṛitapā́ ṛitejā́ḥ || 6 || yád indra pū́rvo áparâya çikshann áyaj jyā́yân kánîyaso deshṇám | amṛíta ít páry

18, 24 vi-babhājа. saptá ít. 25 saççata ánu. avishṭána. duḥ -náçam. duvaḥ-yú. — 19, 1 pra-yantā́ asi súsvi-tarâya. 2 yát çúshṇam kúyavam ní asmai. 3 prá âvaḥ. 4 ca ásvâpayaḥ. 5 çata-tamā́ aviveshîḥ. utá ahan. 6 tā́ te. 7 parâ-daí. 9 cit.

19, 10 stómāḥ. 11 nú. — 20, 2 prá âvît. vaí. 3 samát -vâ. janúshâ îm. ví âse. su-ójāḥ ádha. 4 ubhé *iti*. ródasi *iti* mahi -tvā́ ā́. vaí. 5 cit. ásti ináḥ. go-éshaṇaḥ. 6 nú. reshat. râyé. ṛite-jā́ḥ. 7 áyat.

âsîta dûrám ấ citra cítryam bharâ rayíṃ naḥ ‖ 7 ‖ yás ta indra priyó jáno dádâçad ásan nireké adrivaḥ sákhâ te | vayáṃ te asyấṃ sumataú cánishṭhâḥ syấma várûthe ághnato nṛípîtau ‖ 8 ‖ eshá stómo acikradad vṛishâ ta utá stâmúr maghavann akrapishṭa | râyás kấmo jaritấraṃ ta ấgan tvám aṅgá çakra vásva ấ çako naḥ ‖ 9 ‖ sá na indra tváyatâyâ ishé dhâs tmánâ ca yé maghávâno junánti | vásvî shú te jaritré astu çaktír yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

21 (537). trishṭubh.

Ásâvi devấṃ góṛijîkam ándho ny àsminn índro janúshem uvoca | bódhâmasi tvâ haryaçva yajnaír bódhâ naḥ stómam ándhaso mádeshu ‖ 1 ‖ prá yanti yajnáṃ vipáyanti barhíḥ somamấdo vidáthe dudhrávâcaḥ | ny ù bhriyante yaçáso gṛibhấd ấ dûráüpabdo vṛíshaṇo nṛishấcaḥ ‖ 2 ‖ tvám indra srávitavấ apás kaḥ párishṭhitâ áhinâ çûra pûrvîḥ | tvád vâvakre rathyò ná dhénâ réjante víçvâ kṛitrímâṇi bhîshấ ‖ 3 ‖ bhîmó viveshấyudhebhir eshâm ápâṅsi víçvâ náryâṇi vidvấn | índraḥ púro járhṛishâṇo ví dûdhod ví vájrahasto mahinấ jaghâna ‖ 4 ‖ ná yâtáva indra jûjuvur no ná vándanâ çavishṭha vedyấbhiḥ | sá çardhad aryó víshuṇasya jantór mấ çiçnádevâ ápi gur ṛitáṃ naḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

abhí krátvendra bhûr ádha jmán ná te vivyañ mahimấnaṃ rájâṅsi | svénâ hí vṛitráṃ çávasâ jaghántha ná çátrur ántaṃ vividad yudhấ te ‖ 6 ‖ devấç cit te asuryâya pűrvé 'nu kshatrấya mamire sáhâṅsi | índro maghấni dayate vi-

20, 7 bhara. 8 yáḥ te. ásat. 9 te. te ấ agan. 10 tvá -yatâyai. sú. — 21, 1 ní asmin. janúshâ ím. bódha. 2 soma-mấdaḥ. dudhrá-vâcaḥ. ní ûṃ *iti*. dûré-upabdaḥ. 3 srávitavaí apáḥ kar *iti* kaḥ. dhénâḥ. 4 vivesha ấyudhebhiḥ. 6 krátvâ indra. vivyak. svéna. 7 pűrve ánu.

sháhyéndraṃ vấjasya johuvanta sâtaú ‖ 7 ‖ kîríç cid dhí tvấm ávase juhấvéçânam indra saúbhagasya bhűreḥ | ávo babhûtha çatamûte asmé abhikshattús tvấvato varûtấ ‖ 8 ‖ sákhâyas ta indra viçváha syâma namovṛidhấso mahinấ tarutra | vanvántu smâ té 'vasâ samîkè 'bhîtim aryó vanúshâṃ çávâṅsi ‖ 9 ‖ sá na indra tváyatâyâ — ‖ 10 ‖ 4 ‖

22 (538). virâj. 9 trishṭubh.

Píbâ sómam indra mándatu tvâ yáṃ te sushấva haryaçvấdriḥ | sotúr bâhúbhyâṃ súyato nấrvâ ‖ 1 ‖ yás te mádo yújyaç cấrur ásti yéna vṛitrấṇi haryaçva háṅsi | sá tvấm indra prabhûvaso mamattu ‖ 2 ‖ bódhâ sú me maghavan vấcam émấṃ yấṃ te vásishṭho árcati práçastim | imấ bráhma sadhamấde jushasva ‖ 3 ‖ çrudhî hávaṃ vipipânásyấdrer bódhâ víprasyấrcato manîshấm | kṛishvấ dúvâṅsy ántamâ sácemấ ‖ 4 ‖ ná te gíro ápi mṛishye turásya ná sushṭutím asuryàsya vidvấn | sádâ te nấma svayaço vivakmi ‖ 5 ‖ 5 ‖

bhűri hí te sávanâ mấnusheshu bhűri manîshî havate tvấm ít | mấré asmán maghavañ jyók kaḥ ‖ 6 ‖ túbhyéd imấ sávanâ çûra víçvâ túbhyam bráhmâṇi várdhanâ kṛiṇomi | tvấṃ nṛíbhir hávyo viçvádhâsi ‖ 7 ‖ nű cin nú te mányamânasya dasmód açnuvanti mahimấnam ugra | ná vîryàm indra te ná rấdhaḥ ‖ 8 ‖ yé ca pűrva ṛíshayo yé ca nűtnâ índra bráhmâṇi janáyanta víprâḥ | asmé te santu sakhyấ çivấni yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 9 ‖ 6 ‖

21, 7 vi-sáhya índram. 8 hí. juhấva îçânam. 9 te. sma te ávasâ sam-îké abhí-itim. — 22, 1 píba. hari-açva ádriḥ. ná árvâ. 2 prabhuvaso *iti*. 3 bódha. ấ imấm. 4 çrudhí. vi-pipânásya ádreḥ bódha víprasya árcataḥ. kṛishvá. sácâ imấ. 6 mấ âré asmát. 7 túbhya ít. viçvádhâ asi. 8 nú cit. dasma út. 9 pűrve.

23 (539). trishṭubh.

Úd u bráhmâṇy airata çravasyéndraṃ samaryé mahayâ vasishṭha | ấ yó víçvâni çávasâ tatấnopaçrotấ ma ívato vácâṅsi ‖ 1 ‖ áyâmi ghósha indra devájâmir irajyánta yác churúdho vivâci | nahí svám ấyuç cikité jáneshu tấníd áṅhâṅsy áti parshy asmấn ‖ 2 ‖ yujé ráthaṃ gavéshaṇaṃ háribhyâm úpa bráhmâṇi jujushâṇám asthuḥ | ví bâdhishṭa syá ródasî mahitvéndro vṛitrấṇy apratí jaghanvấn ‖ 3 ‖ ấpaç cit pipyuḥ staryò ná gấvo nákshann ṛitáṃ jaritấras ta indra | yâhí vâyúr ná niyúto no áchâ tváṃ hí dhîbhír dáyase ví vấjân ‖ 4 ‖ té tvâ mádâ indra mâdayantu çushmíṇaṃ tuvirấdhasaṃ jaritré | éko devatrấ dáyase hí mártân asmíñ chûra sávane mâdayasva ‖ 5 ‖ evéd índraṃ vṛishaṇaṃ vájrabâhuṃ vásishṭhâso abhy àrcanty arkaíḥ | sá naḥ stutó vîrávat pâtu gómad yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 7 ‖

24 (540). trishṭubh.

Yónish ṭa indra sádane akâri tám ấ nṛíbhiḥ puruhûta prá yâhi | áso yáthâ no 'vitấ vṛidhé ca dádo vásûni mamádaç ca sómaiḥ ‖ 1 ‖ gṛibhîtáṃ te mána indra dvibárhâḥ sutáḥ sómaḥ párishiktâ mádhûni | vísṛishṭadhenâ bharate suvṛiktír iyám índraṃ jóhuvatî manîshấ ‖ 2 ‖ ấ no divá ấ pṛithivyấ ṛijîshinn idám barhíḥ somapéyâya yâhi | váhantu tvâ hárayo madryàñcam âṅgûshám áchâ tavásam mádâya ‖ 3 ‖ ấ no víçvâbhir ûtíbhiḥ sajóshâ bráhma jushâṇó haryaçva yâhi | várîvṛijat sthávirebhiḥ suçiprâsmé dádhad

23, 1 çravasyấ índram. mahaya. tatấna upa-çrotấ me. 2 yát çurúdhaḥ. tấni ít. 3 go-éshaṇam. mahi-tvấ índraḥ. apratí. 4 te. ácha. 5 çûra. 6 evá ít. abhí arcanti. — 24, 1 yóniḥ te ácha. 3 ácha. 4 sa-jóshâḥ. su-çipra asmé *iti*.

vṛishaṇaṃ çúshmam indra ‖ 4 ‖ eshá stómo mahá ugrấya vấhe dhurîvấtyo ná vâjáyann adhâyi | índra tvâyám arká îṭṭe vásûnâṃ divîva dyấm ádhi naḥ çrómataṃ dhâḥ ‖ 5 ‖ evấ na indra vấryasya pûrdhi prá te mahîṃ sumatíṃ vevidâma | ísham pinva maghávadbhyaḥ suvîrâṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 8 ‖

25 (541). trishṭubh.

Ấ te mahá indrôty ùgra sámanyavo yát samáranta sénâḥ | pátâti didyún náryasya bâhvór mấ te máno vishvadryàg ví cârît ‖ 1 ‖ ní durgá indra çnathihy amítrân abhí yé no mártâso amánti | âré táṃ çáṅsaṃ kṛiṇuhi ninitsór ấ no bhara sambháraṇaṃ vásûnâm ‖ 2 ‖ çatáṃ te çiprinn ûtáyaḥ sudấse sahásraṃ çáṅsâ utá râtír astu | jahí vádhar vanúsho mártyasyâsmé dyumnám ádhi rátnaṃ ca dhehi ‖ 3 ‖ tvấvato hîndra krátve ásmi tvấvato 'vitúḥ çûra râtaú | víçvéd áhâni tavishîva ugraṅ ókaḥ kṛiṇushva harivo ná mardhîḥ ‖ 4 ‖ kútsâ eté háryaçvâya çûshám índre sáho devájûtam iyânấḥ | satrấ kṛidhi suhánâ çûra vṛitrấ vayáṃ tárutrâḥ sanuyâma vấjam ‖ 5 ‖ evấ na indra vấryasya — ‖ 6 ‖ 9 ‖

26 (542). trishṭubh.

Ná sóma índram ásuto mamâda nấbrahmâṇo maghávânaṃ sutấsaḥ | tásmâ ukthấṃ janaye yáj jújoshan nṛiván návîyaḥ çṛiṇávad yáthâ naḥ ‖ 1 ‖ ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghávânaṃ sutấsaḥ | yád îṃ sabấ-

24, 5 mahé. dhurí-iva átyaḥ. tvâ ayám. diví-iva. 6 evá. — 25, 1 indra ûtî ugra. sam-áranta. didyút. 2 duḥ-gé. 3 vádhaḥ. mártyasya asmé *iti*. 4 hí indra. víçvâ ít. tavishî-vaḥ ugra. — 26, 1 ná ábrahmâṇaḥ. tásmai. yát júyoshat nṛi-vát. 2 ukthé-ukthe.

dhaḥ pitáraṃ ná putrâḥ samânádakshâ ávase hávante ‖ 2 ‖ cakấra tấ kṛiṇávan nûnám anyấ yấni bruvánti vedhásaḥ sutéshu | jánîr iva pátir ékaḥ samânó ní mâmṛije púra índraḥ sú sárvâḥ ‖ 3 ‖ evấ tám âhur utá çriṇva índra éko vibhaktấ taráṇir maghấnâm | mithastúra ûtáyo yásya pûrvîr asmé bhadrấṇi saççata priyấṇi ‖ 4 ‖ evấ vásishṭha índram ûtáye nṛ́în kṛishṭînấṃ vṛishabhấṃ suté gṛiṇâti | sahasríṇa úpa no máhi vấjân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

27 (543). trishṭubh.

Índraṃ náro nemádhitâ havante yát pấryâ yunájate dhíyas tấḥ | çûro nṛíshâtâ çávasaç cakâná ấ gómati vrajé bhajâ tváṃ naḥ ‖ 1 ‖ yá indra çúshmo maghavan te ásti çíkshâ sákhibhyaḥ puruhûta nṛíbhyaḥ | tváṃ hí dṛiḷhấ maghavan vícetâ ápâ vṛidhi párivṛitaṃ ná rấdhaḥ ‖ 2 ‖ índro rấjâ jágataç carshaṇînấm ádhi kshámi víshurûpaṃ yád ásti | táto dadâti dâçúshe vásûni códad rấdha úpastutaç cid arvấk ‖ 3 ‖ nû́ cin na índro maghávâ sáhûtî dânó vấjaṃ ní yamate na ûtî́ | ánûnâ yásya dákshiṇâ pîpấya vâmáṃ nṛíbhyo abhívîtâ sákhibhyaḥ ‖ 4 ‖ nû́ indra râyé várivas kṛidhî na ấ te máno vavṛityâma maghấya | gómad áçvâvad ráthavad vyánto yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

28 (544). trishṭubh.

Bráhmâ ṇa indrópa yâhi vidvân arvấñcas te hárayaḥ

26, 3 kriṇávat. mamṛije. 4 evá. çriṇve. 5 evá. — 27, 1 pấryâḥ. nṛí-sâtâ. bhaja. 2 çíksha. ápa. 4 nú cit. 5 nú indra. kṛidhi. — 28, 1 bráhma naḥ indra úpa.

santu yuktấḥ | víçve cid dhí tvâ vihávanta mártâ asmấkam íc chṛiṇuhi viçvaminva ‖ 1 ‖ hávaṃ ta indra mahimấ vy ânaḍ bráhma yát pấsi çavasinn ṛíshîṇâm | ấ yád vájraṃ dadhishé hásta ugra ghoráḥ sán krátvâ janishṭhâ áshâḷhaḥ ‖ 2 ‖ táva práṇîtîndra jóhuvânânt sáṃ yán nṛ́în ná ródasî ninétha | mahé kshatrấya çávase hí jajné 'tûtujiṃ cit tû́tujir açiçnat ‖ 3 ‖ ebhír na indrấhabhir daçasya durmitrấso hí kshitáyaḥ pávante | práti yác cáshṭe ánṛitam anenấ áva dvitấ váruṇo mâyî́ naḥ sât ‖ 4 ‖ vocémêd índram maghávânam enam mahó râyó rấdhaso yád dádan naḥ | yó árcato bráhmakṛitim ávishṭho yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 5 ‖ 12 ‖

29 (545). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunva ấ tú prá yâhi harivas tádokâḥ | píbâ tv àsyá súshutasya cârór dádo maghấni maghavann iyânáḥ ‖ 1 ‖ bráhman vîra bráhmakṛitiṃ jushâṇò 'rvâcînó háribhir yâhi tû́yam | asmínn û shú sávane mâdayasvópa bráhmâṇi çriṇava imấ naḥ ‖ 2 ‖ kấ te asty áraṃkṛitiḥ sûktaíḥ kadấ nûnáṃ te maghavan dâçema | víçvâ matî́r ấ tatane tvâyấdhâ ma indra çriṇavo hávemấ ‖ 3 ‖ utó ghâ té purushyấ íd âsan yéshâm pû́rveshâm áçriṇor ṛíshîṇâm | ádhâháṃ tvâ maghavañ johavîmi tváṃ na indrâsi prámatiḥ pitéva ‖ 4 ‖ vocémêd índram maghávânam enam — ‖ 5 ‖ 13 ‖

28, 1 hí. ít çriṇuhi viçvam-inva. 2 te. ví ânaṭ. háste. 3 prá-nîtî indra. yát. átûtujim. 4 indra áha-bhiḥ. yát. 5 vocéma ít. dádat. — 29, 1 sunve. tát-okâḥ piba tú asyá. 2 jushâṇáḥ arvâcînáḥ. ûṃ *iti* su. mâdayasva úpa. 3 su-uktaíḥ. víçvâḥ. tvâ-yấ ádha me. hávâ imấ. utó *iti* gha. ádha ahám. indra asi. pitấ-iva.

30 (546). trishṭubh.

Ấ no deva çávasâ yâhi çushmin bhávâ vṛidhá indra râyó asyá | mahé nṛimṇấya nṛipate suvajra máhi kshatrấya paúṅsyâya çûra || 1 || hávanta u tvâ hávyaṃ vívâci tanűshu çűrâḥ sűryasya sâtaú | tváṃ víçveshu sényo jáneshu tváṃ vṛitrấṇi randhayâ suhántu || 2 || áhâ yád indra sudínâ vyuchấn dádho yát ketúm upamáṃ samátsu | ny àgníḥ sîdad ásuro ná hótâ huvânó átra subhágâya devấn || 3 || vayáṃ té ta indra yé ca deva stávanta çûra dádato maghấni | yáchâ sûríbhya upamáṃ várûthaṃ svâbhúvo jaraṇấm açnavanta || 4 || vocéméd índram — || 5 || 14 ||

31 (547). gâyatrî. 10—12 virâj.

Prá va índrâya mấdanaṃ háryaçvâya gâyata | sákhâyaḥ somapấvne || 1 || çáṅséd ukthám sudấnava utá dyukshám yáthâ náraḥ | cakṛimấ satyárâdhase || 2 || tváṃ na indra vâjayús tváṃ gavyúḥ çatakrato | tváṃ hiraṇyayúr vaso || 3 || vayám indra tvâyávo 'bhí prá ṇonumo vṛishan | viddhí tv àsyá no vaso || 4 || mấ no nidé ca váktave 'ryó randhîr árâvṇe | tvé ápi krátur máma || 5 || tváṃ vármâsi sapráthaḥ puroyodháç ca vṛitrahan | tváyâ práti bruve yujấ || 6 || 15 ||

mahấñ utấsi yásya té 'nu svadhấvarî sáhaḥ | mamnâte indra ródasî || 7 || tám tvâ marútvatî pári bhúvad vấṇî sayấvarî | nákshamâṇâ sahá dyúbhiḥ || 8 || ûrdhvấsas tvấnv índavo bhúvan dasmám úpa dyávi | sáṃ te namanta kṛishṭáyaḥ || 9 || prá vo mahé mahivṛídhe bharadhvam prácetase

---

30, 1 bháva. 2 hávante. randhaya. 3 su-dínâ vi-uchấn. ní agníḥ. 4 te. yácha. su-âbhúvaḥ. — 31, 2 çáṅsa ít. su-dấnave. cakṛimá. 4 tú asyá. 6 várma asi. puraḥ-yodháḥ. 7 utá asi. te ánu. svadhâvari-mamnâte-ródasî *iti*. 9 tvâ ánu.

prá sumatíṃ kṛiṇudhvam | víçaḥ purvîḥ prá carâ carshaṇiprấḥ || 10 || uruvyácase mahíne suvṛiktím índrâya bráhma janayanta víprâḥ | tásya vratấni ná minanti dhîrâḥ || 11 || índraṃ vấṇîr ánuttamanyum evá satrấ rấjânaṃ dadhire sáhadhyai | háryaçvâya barhayâ sám âpîṇ || 12 || 16 ||

32 (548). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj. Sodann Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Mó shú tvâ vâghátaç canấré asmán ní rîraman | ârấttâc cit sadhamấdaṃ na ấ gahîhá vâ sánn úpa çrudhi || 1 || imé hí te brahmakṛítaḥ suté sácâ mádhau ná máksha ấsate | índre kấmaṃ jaritấro vasûyávo ráthe ná pấdam ấ dadhuḥ || 2 || râyáskâmo vájrahastaṃ sudákshiṇam putró ná pitáraṃ huve || 3 || imá índrâya sunvire sómâso dádhyâçiraḥ | tấñ ấ mádâya vajrahasta pîtáye háribhyâṃ yâhy óka ấ || 4 || çrávac chrútkarṇa îyate vásûnâṃ nú cin no mardhishad gíraḥ | sadyáç cid yáḥ sahásrâṇi çatấ dádan nákir dítsantam ấ minat || 5 || 17 ||

sá vîró ápratishkuta índreṇa çûçuve nṛíbhiḥ | yás te gabhîrấ sávanâni vṛitrahant sunóty ấ ca dhấvati || 6 || bhávâ várûtham maghavan maghónâṃ yát samájâsi çárdhataḥ | ví tvâhatasya védanam bhajemahy ấ dûṇấço bharâ gáyam || 7 || sunótâ somapấvne sómam índrâya vajríṇe | pácatâ paktîr ávase kṛiṇudhvám ít pṛiṇánn ít pṛiṇaté máyaḥ || 8 || mấ sredhata somino dákshatâ mahé kṛiṇudhváṃ râyá âtúje | taráṇir íj jayati kshéti púshyati ná devấsaḥ kavatnáve || 9 ||

31, 10 cara. 12 ánutta-manyum barhaya. — 32, 1 mó *iti* sú. canú âré asmát. ârấttât. gahi ihá. 3 râyáḥ-kâmaḥ. 4 imé, 5 çrávat çrút-karṇaḥ. nú cit. dádat. 7 bháva. sam-ájâsi. tvâ -hatasya. duḥ-náçaḥ bhara. 8 sunóta. pácata. 9 dákshata. râyé â-túje. ít.

nákiḥ sudā́so rátham páry âsa ná rîramat | índro yásyâvitā́ yásya marúto gámat sá gómati vrajé || 10 || 18 ||

gámad vā́jaṃ vâjáyann indra mártyo yásya tvám avitā́ bhúvaḥ | asmā́kam bodhy avitā́ ráthânâm asmā́kaṃ çûra nṛiṇā́m || 11 || úd ín nv àsya ricyaté 'ṅço dhánaṃ ná jigyúshaḥ | yá índro hárivân ná dabhanti táṃ rípo dákshaṃ dadhâti somíni || 12 || mántram ákharvaṃ súdhitaṃ supéçasaṃ dádhâta yajníyeshv ā́ | pûrvī́ç caná prásitayas taranti táṃ yá índre kármaṇâ bhúvat || 13 || kás tám indra tvā́vasum ā́ mártyo dadharshati | çraddhā́ ít te maghavan pā́rye diví vâjī́ vā́jaṃ sishâsati || 14 || maghónaḥ sma vṛitraháteshu codaya yé dádati priyā́ vásu | táva práṇîtî haryaçva sûríbhir víçvâ tarema duritā́ || 15 || 19 ||

távéd indrâvamáṃ vásu tvám pushyasi madhyamám | satrā́ víçvasya paramásya râjasi nákish ṭvâ góshu vṛiṇvate || 16 || tvám víçvasya dhanadā́ asi çrutó yá îm bhávanty âjáyaḥ | távâyáṃ víçvaḥ puruhûta pā́rthivo 'vasyúr nā́ma bhikshate || 17 || yád indra yā́vatas tvám etā́vad ahám ī́çîya | stotā́ram íd didhisheya radâvaso ná pâpatvā́ya râsîya || 18 || çíksheyam ín mahayaté divé-dive râyá ā́ kuhacidvíde | nahí tvád anyán maghavan na ā́pyaṃ vásyo ásti pitā́ caná || 19 || taráṇir ít sishâsati vā́jam púraṃdhyâ yujā́ | ā́ va índram puruhûtáṃ name girā́ nemíṃ táshṭeva sudrvàm || 20 || 20 ||

ná dushṭutī́ mártyo vindate vásu ná sredhantaṃ rayír naçat | suçáktir ín maghavan túbhyam mā́vate deshṇáṃ yát pā́rye diví || 21 || abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ iva

32, 10 yásya avitā́. 12 ít nú asya ricyate áṅçaḥ. 14 tvā́-vasum. çraddhā́ ít. 16 táva ít indra avamám. nákiḥ tvâ. 17 yé. táva ayám. 18 radavaso *iti*. 19 ít. kuhacit-víde. anyát. 20 táshṭâ -iva su-drvàm. 21 duḥ-stutī́. ít. mā́-vate. 22 nonumaḥ ádugdhâḥ.

dhenávaḥ | ī́çânam asyá jágataḥ svardṛíçam ī́çânam indra tasthúshaḥ || 22 || ná tvā́vāṅ anyó divyó ná pā́rthivo ná jâtó ná janishyate | açvâyánto maghavann indra vâjíno gavyántas tvâ havâmahe || 23 || abhī́ shatás tád ā́ bharéndra jyā́yaḥ kánîyasaḥ | purûvásur hí maghavant sanā́d ási bhára -bhare ca hávyaḥ || 24 || párâ ṇudasva maghavann amítrânt suvédâ no vásû kṛidhi | asmā́kam bodhy avitā́ mahâdhané bhávâ vṛidháḥ sákhînâm || 25 || índra krátuṃ na ā́ bhara pitā́ putrébhyo yáthâ | çíkshâ ṇo asmín puruhûta yā́mani jîvā́ jyótir açîmahi || 26 || mā́ no ájnâtâ vṛijánâ durâdhyò mā́çivâso áva kramuḥ | tváyâ vayám pravátaḥ çáçvatîr apó 'ti çûra tarâmasi || 27 || 21 ||

33 (549). trishṭubh.

Çvityáñco mâ dakshiṇatáskapardâ dhiyaṃjinvā́so abhí hí pramandúḥ | uttíshṭhan voce pári barhísho nṛī́n ná me dûrā́d ávitave vásishṭhâḥ || 1 || dûrā́d índram anayann ā́ suténa tiró vaiçantám áti pā́ntam ugrám | pā́çadyumnasya vâyatásya sómât sutā́d índro avṛiṇîtâ vásishṭhân || 2 || evén nú kaṃ síndhum ebhis tatârevén nú kam bhedám ebhir jaghâna | evén nú kaṃ dâçarâjné sudā́sam prā́vad índro bráhmaṇâ vo vasishṭhâḥ || 3 || júshṭî naro bráhmaṇâ vaḥ pitṛîṇā́m áksham avyayaṃ ná kílâ rishâtha | yác chákvarîshu bṛihatā́ ráveṇéndre çúshmam ádadhâtâ vasishṭhâḥ || 4 || úd dyā́m ivét tṛishṇájo nâthitā́só 'dîdhayur dâçarâjné vṛitā́saḥ | vásishṭhasya stuvatá índro açrod urúṃ tṛítsubhyo akṛiṇod u lokám || 5 || 22 ||

32, 24 abhí satáḥ. bhara índra. 25 nudasva. vásu. bháva. 26 çíksha naḥ. jīvā́ḥ. 27 ájnâtâḥ vṛijánâḥ duḥ-âdhyàḥ mā́ áçivâsaḥ. apáḥ áti. — 33, 1 dakshiṇataḥ-kapardâḥ. 2 avṛiṇita. 3 evá ít. tatâra evá ít. prá âvat. 4 kíla. yát çákvarîshu. ráveṇa índre. ádadhâta. 5 ıva ít. nâthitā́saḥ ádîdhayuḥ.

daṇḍā̃ ivéd goájanâsa âsan párichinnâ bharatā̃ arbhakā̃saḥ | ábhavac ca puraëtā̃ vásishṭha ā̃d ít tṛítsûnāṃ víço aprathanta || 6 || tráyaḥ kṛiṇvanti bhúvaneshu rétas tisráḥ prajā̃ ā̃ryâ jyótiragrâḥ | tráyo gharmā̃sa ushásaṃ sacante sárvāñ ít tā̃ñ ánu vidur vásishṭhâḥ || 7 || sū̃ryasyeva vakshátho jyótir eshâṃ samudrásyeva mahimā̃ gabhîráḥ | vā̃tasyeva prasavó nā̃nyéna stómo vasishṭhâ ánvetave vaḥ || 8 || tá ín niṇyáṃ hṛídayasya praketaíḥ sahásravalçam abhí sáṃ caranti | yaména tatám paridhíṃ váyanto 'psarása úpa sedur vásishṭhâḥ || 9 || vidyúto jyótiḥ pári saṃjíhānam mitrā̃váruṇâ yád ápaçyatāṃ tvâ | tát te jánmotaíkaṃ vasishṭhâgástyo yát tvâ viçá âjabhā̃ra || 10 || 23 ||

utā̃si maitrâvaruṇó vasishṭhorváçyâ brahman mánasó 'dhi jâtáḥ | drapsáṃ skannám bráhmaṇâ daívyena víçve devā̃ḥ púshkare tvâdadanta || 11 || sá praketá ubháyasya pravidvā̃ñt sahásradâna utá vâ sádânaḥ | yaména tatám paridhíṃ vayishyánn apsarásaḥ pári jajne vásishṭhaḥ || 12 || satré ha jātā̃v ishitā̃ námobhiḥ kumbhé rétaḥ sishicatuḥ samānám | táto ha mā̃na úd iyâya mádhyât táto jātám ṛíshim âhur vásishṭham || 13 || ukthabhṛítaṃ sâmabhṛítam bibharti grā̃vâṇam bíbhrat prá vadâty ágre | úpainam âdhvaṃ sumanasyámānâ ā̃ vo gachâti pratṛido vásishṭhaḥ || 14 || 24 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

34 (550). dvipâdâ. 22—25 trishṭubh.

Prá çukraítu devî manîshā̃ asmát sútashṭo rátho ná

33, 6 iva ít. pári-chinnâḥ. ábhavat. 7 ā̃ryâḥ. 8 sū̃ryasya -iva. samudrásya-iva. vā̃tasya-iva. ná anyéna. 9 té ít. 10 jánma utá ékam vasishṭha agástyaḥ. 11 utá asi. vasishṭha urváçyâḥ. mánasaḥ ádhi. tvâ adadanta. 12 sá-dânaḥ. 14 úpa enam. — 34, 1 çukrā̃ etu. manîshā̃.

vâjî || 1 || vidúḥ pṛithivyā̃ divó janítraṃ çṛiṇvánty ā̃po ádha kshárantîḥ || 2 || ā̃paç cid asmai pínvanta pṛithvîr vṛitréshu çū̃râ mánsanta ugrā̃ḥ || 3 || ā̃ dhûrshv àsmai dádhātā̃çvân índro ná vajrî hiraṇyabâhuḥ || 4 || abhí prá sthâtā̃heva yajnáṃ yā̃teva pátman tmánâ hinota || 5 || tmánâ samátsu hinóta yajnáṃ dádhâta ketúṃ jánâya vîrám || 6 || úd asya çúshmâd bhânúr nā̃rta bíbharti bhârám pṛithivî́ ná bhū́ma || 7 || hváyâmi devā̃ñ áyâtur agne sā̃dhann ṛiténa dhíyaṃ dadhâmi || 8 || abhí vo devî́ṃ dhíyaṃ dadhidhvam prá vo devatrā̃ vā̃caṃ kṛiṇudhvam || 9 || ā̃ cashṭa âsâm pā̃tho nadî́nāṃ váruṇa ugráḥ sahásracakshâḥ || 10 || 25 ||

rā̃jâ râshṭrā̃ṇâm péço nadî́nâm ánuttam asmai kshatrā́ṃ viçvā̃yu || 11 || ávishṭo asmā̃n víçvâsu vikshv ádyuṃ kṛiṇota çáṅsaṃ ninitsóḥ || 12 || vy ètu didyúd dvishā̃m áçevâ yuyóta víshvag rápas tanū́nâm || 13 || ávîn no agnír havyā̃n námobhiḥ préshṭho asmâ adhâyi stómaḥ || 14 || sajū́r devébhir apā́ṃ nápâtaṃ sákhâyaṃ kṛidhvaṃ çivó no astu || 15 || abjā́m ukthaír áhiṃ gṛiṇîshe budhné nadî́nâṃ rájaḥsu shī́dan || 16 || mā́ nó 'hir budhnyò rishé dhân mā́ yajnó asya sridhad ṛitâyóḥ || 17 || utá na eshú nṛíshu çrávo dhuḥ prá râyé yantu çárdhanto aryáḥ || 18 || tápanti çátruṃ svàr ṇá bhū́mâ mahā̃senâso ámebhir eshâm || 19 || ā̃ yán naḥ pátnîr gámanty áchâ tváshṭâ supâṇír dádhâtu vîrā̃n || 20 || 26 ||

práti naḥ stómaṃ tváshṭâ jusheta syā̃d asmé arámatir vasûyúḥ || 21 || tā̃ no râsan râtishā̃co vásûny ā̃ ródasî varuṇā̃nî̃ çṛiṇotu | várûtrîbhiḥ suçaraṇó no astu tváshṭâ su-

34, 2 pṛithivyā̃ḥ. 3 çū̃râḥ. mánsante. 4 dhûḥ-sú asmai dádhâta áçvân. 5 sthâta áhâ-iva. yā̃tâ-iva. 7 ná ârta. 10 cashṭe. 11 viçvá-âyu. 12 ávishṭo *iti*. vikshú. 13 ví etu. 14 ávît. havya-át. asmai. 16 ap-jā́m. sī́dan. 17 naḥ áhiḥ. dhât. 19 ná bhū́ma. 20 yát. ácha. 22 ródasî *iti*.

dátro ví dadhâtu rāyaḥ || 22 || tán no rāyaḥ párvatâs tán na āpas tád râtishāca óshadhîr utá dyaúḥ | vánaspátibhiḥ pṛithivī́ sajóshâ ubhé ródasî pári pâsato naḥ || 23 || ánu tád urvī́ ródasî jihâtâm ánu dyukshó váruṇa índrasakhâ | ánu víçve marúto yé sahāso râyáḥ syâma dharúṇaṃ dhiyádhyai || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír āpa óshadhîr vaníno jushanta | çármant syâma marútâm upásthe yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 25 || 27 ||

35 (551). trishṭubh.

Çáṃ na indrâgnī́ bhavatâm ávobhiḥ çáṃ na índrâváruṇâ râtáhavyâ | çám índrâsómâ suvitāya çáṃ yóḥ çáṃ na índrâpûsháṇâ vājasâtau || 1 || çáṃ no bhágaḥ çám u naḥ çáṁso astu çáṃ naḥ púraṃdhiḥ çám u santu rāyaḥ | çáṃ naḥ satyásya suyámasya çáṁsaḥ çáṃ no aryamā́ purujâtó astu || 2 || çáṃ no dhâtā́ çám u dhartā́ no astu çáṃ na urûcī́ bhavatu svadhābhiḥ | çáṃ ródasî bṛihatī́ çáṃ no ádriḥ çáṃ no devā́nāṃ suhávâni santu || 3 || çáṃ no agnír jyótiranîko astu çáṃ no mitrā́váruṇâv açvínâ çám | çáṃ naḥ sukṛítāṃ sukṛitā́ni santu çáṃ na ishiró abhí vâtu vā́taḥ || 4 || çáṃ no dyā́vāpṛithivī́ pûrváhûtau çám antárikshaṃ dṛiçáye no astu | çáṃ na óshadhîr vaníno bhavantu çáṃ no rájasas pátir astu jishṇúḥ || 5 || 28 ||

çáṃ na índro vásubhir devó astu çám âdityébhir váruṇaḥ suçáṁsaḥ | çám no rudró rudrébhir jálâshaḥ çáṃ nas tváshṭâ gnā́bhir ihá çṛiṇotu || 6 || çáṃ naḥ sómo bhavatu bráhma çáṃ naḥ çáṃ no grā́vâṇaḥ çám u santu yajnā́ḥ | çáṃ naḥ svárûṇâm mitáyo bhavantu çáṃ naḥ prasvàḥ çám

34, 23 tát. 24 urvī́-ródasî *iti*. 25 tát. — 35, 3 r. bṛihatī́ *iti*.

v astu védiḥ || 7 || çáṃ naḥ sū́rya urucákshâ úd etu çáṃ naç cátasraḥ pradíço bhavantu | çáṃ naḥ párvatâ dhruváyo bhavantu çáṃ naḥ síndhavaḥ çáṃ u santv āpaḥ || 8 || çáṃ no áditir bhavatu vratébhiḥ çáṃ no bhavantu marútaḥ svarkā́ḥ | çáṃ no víshṇuḥ çám u pûshā́ no astu çáṃ no bhavítraṃ çám v astu vâyúḥ || 9 || çáṃ no devā́ḥ savitā́ trā́yamāṇaḥ çáṃ no bhavantûsháso vibhātī́ḥ | çáṃ no parjányo bhavatu prajā́bhyaḥ çáṃ naḥ kshétrasya pátir astu çambhúḥ || 10 || 29 ||

çáṃ no devā́ viçvádevâ bhavantu çáṃ sárasvatî sahá dhībhír astu | çám abhishā́caḥ çám u râtishā́caḥ çáṃ no divyā́ḥ pā́rthivâḥ çáṃ no ápyâḥ || 11 || çáṃ naḥ satyásya pátayo bhavantu çáṃ no árvantaḥ çám u santu gā́vaḥ | çáṃ na ṛibhávaḥ sukṛítaḥ suhástâḥ çáṃ no bhavantu pitáro háveshu || 12 || çáṃ no ajá ékapâd devó astu çáṃ nó 'hir budhnyàḥ çáṃ samudráḥ | çáṃ no apā́ṃ nápât perúr astu çáṃ naḥ príçnir bhavatu devágopâḥ || 13 || âdityā́ rudrā́ vásavo jushantedám bráhma kriyámāṇaṃ návîyaḥ | çṛiṇvántu no divyā́ḥ pā́rthivâso gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ || 14 || yé devā́nāṃ yajníyâ yajníyânām mánor yájatrâ amṛítâ ṛitajnā́ḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 30 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

36 (552). trishṭubh.

Prá bráhmaitu sádanâd ṛitásya ví raçmíbhiḥ sasṛije sū́ryo gā́ḥ | ví sā́nunâ pṛithivī́ sasra urvī́ pṛithú prátîkam

35, 8 ûṃ *iti* astu. párvatâḥ. 9 su-arkā́ḥ. 10 bhavantu ushásaḥ. 11 devā́ḥ viçvá-devâḥ. 13 naḥ áhiḥ. 14 âdityā́ḥ rudrā́ḥ. jushanta idám. 15 yajníyâḥ. — 36, 1 bráhma etu. sasre.

ádhy édhe agníḥ ‖ 1 ‖ imấṃ vâm mitrâvaruṇâ suvṛiktím íshaṃ ná kṛiṇve asurâ návîyaḥ | inó vâm anyáḥ padavîr ádabdho jánaṃ ca mitró yatati bruvâṇáḥ ‖ 2 ‖ ấ vấtasya dhrájato ranta ityấ ápîpayanta dhenávo ná sűdâḥ | mahó diváḥ sádane jấyamânó 'cikradad vṛishabháḥ sásminn űdhan ‖ 3 ‖ girấ yá etấ yunájad dhárî ta índra priyấ suráthâ çûra dhâyű | prá yó manyúṃ rírikshato minấty ấ sukrátum aryamáṇaṃ vavṛityâm ‖ 4 ‖ yájante asya sakhyáṃ váyaç ca namasvínaḥ svá ṛitásya dhấman | ví príksho bâbadhe nṛíbhiḥ stávâna idáṃ námo rudrấya préshṭham ‖ 5 ‖ 1 ‖

ấ yát sâkáṃ yaçáso vâvaçânấḥ sárasvatî saptáthî síndhumâtâ | yấḥ sushváyanta sudúghâḥ sudhârấ abhí svéna páyasâ pî́pyânâḥ ‖ 6 ‖ utá tyé no marúto mandasânấ dhíyaṃ tokáṃ ca vâjíno 'vantu | mấ naḥ pári khyad áksharâ cáranty ávîvṛidhan yújyaṃ te rayíṃ naḥ ‖ 7 ‖ prá vo mahî́m arámatiṃ kṛiṇudhvam prá pûsháṇaṃ vidathyàṃ ná vîrám | bhágaṃ dhiyò 'vitấraṃ no asyấḥ sâtaú vấjaṃ râtishấcam púraṃdhim ‖ 8 ‖ áchâyáṃ vo marutaḥ çlóka etv áchâ víshṇuṃ nishiktapấm ávobhiḥ | utá prajấyai gṛiṇaté váyo dhur yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 9 ‖ 2 ‖

37 (553). trishṭubh.

Ấ vo vấhishṭho vahatu stavádhyai rátho vâjâ ṛibhukshaṇo ámṛiktaḥ | abhí tripṛishṭhaíḥ sávaneshu sómair máde suçiprâ mahábhiḥ pṛiṇadhvam ‖ 1 ‖ yûyáṃ ha rátnam maghávatsu dhattha svardṛíça ṛibhukshaṇo ámṛiktam | sáṃ

36, 1 ấ îdhe. 3 rante. jáyamânaḥ ácikradat. 4 hárî *iti* te. 5 své. 7 mandasânấḥ. cárantî. 8 dhiyáḥ avitấram. 9 ácha ayám. ácha. nisikta-pấm. — 37, 1 su-çiprâḥ.

yajnéshu svadhâvantaḥ pibadhvaṃ ví no rấdhâṅsi matíbhir dayadhvam ‖ 2 ‖ uvócitha hí maghavan deshṇám mahó árbhasya vásuno vibhâgé | ubhấ te pûrṇấ vásunâ gábhastî ná sûnṛítâ ní yamate vasavyâ ‖ 3 ‖ tvám indra sváyaçâ ṛibhukshấ vấjo ná sâdhúr ástam eshy ṛíkvâ | vayáṃ nú te dâçvấṅsaḥ syâma bráhma kṛiṇvánto harivo vásishṭhâḥ ‖ 4 ‖ sánitâsi praváto dâçúshe cid yấbhir vívesho haryaçva dhî́bhiḥ | vavanmấ nú te yújyâbhir ûtî́ kadấ na indra râyá ấ daçasyeḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

vâsáyasîva vedhásas tváṃ naḥ kadấ na indra vácaso bubodhaḥ | ástaṃ tâtyấ dhiyấ rayíṃ suvî́raṃ prikshó no árvâ ny ùhîta vâjî́ ‖ 6 ‖ abhí yáṃ devî́ nírṛitiç cid îçe nákshanta índraṃ çarádaḥ supríkshaḥ | úpa tribandhúr jarádashṭim ety ásvaveçaṃ yáṃ kṛiṇávanta mártâḥ ‖ 7 ‖ ấ no rấdhâṅsi savitaḥ stavádhyâ ấ rấyo yantu párvatasya râtaú | sádâ no divyáḥ pâyúḥ sishaktu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 8 ‖ 4 ‖

38 (554). trishṭubh.

Úd u shyá devấḥ savitấ yayâma hiraṇyáyîm amátiṃ yấm áçiçret | nûnám bhágo hávyo mấnushebhir ví yó rátnâ purûvásur dádhâti ‖ 1 ‖ úd u tishṭha savitaḥ çrudhy àsyá hiraṇyapâṇe prábhṛitâv ṛitásya | vy ùrvî́m pṛithvî́m amátiṃ sṛijáná ấ nṛíbhyo martabhójanaṃ suvânáḥ ‖ 2 ‖ ápi shṭutáḥ savitấ devó astu yám ấ cid víçve vásavo gṛiṇánti | sá naḥ stómân namasyàç cáno dhâd víçvebhiḥ pâtu pâyúbhir ní sûrî́n ‖ 3 ‖ abhí yáṃ devy áditir gṛiṇấti saváṃ devásya sa-

37, 3 gábhastî *iti*. 4 ṛibhukshấḥ. 5 sánitâ asi. vavanmá. 6 vâsáyasi-iva. ní uhîta. 7 nákshante. ásva-veçam. 8 stavádhyai. — 38, 1 syáḥ. 2 çrudhí asyá. ví urvî́m. 3 stutáḥ 4 devî́.

vitúr jushâṇā́ | abhí samrā́jo váruṇo gṛiṇanty abhí mitrā́so aryamā́ sajóshâḥ ‖ 4 ‖ abhí yé mithó vanúshaḥ sápante rā́tiṃ divó râtishā́caḥ pṛithivyā́ḥ | áhir budhnyà utá naḥ çṛiṇotu várûtry ékadhenubhir ní pâtu ‖ 5 ‖ ánu tán no jā́spátir manśîshṭa rátnaṃ devásya savitúr iyânáḥ | bhágam ugró 'vase jóhavîti bhágam ánugro ádha yâti rátnam ‖ 6 ‖ çáṃ no bhavantu vâjíno háveshu devátâtâ mitádravaḥ svarkā́ḥ | jambháyantó 'hiṃ vṛíkaṃ rákshâṅsi sánemy asmád yuyavann ámîvâḥ ‖ 7 ‖ vā́je-vâje 'vata vâjino no dháneshu víprâ amṛitâ ṛitajnâḥ | asyá madhváḥ pibata mâdáyadhvaṃ tṛiptā́ yâta pathíbhir devayā́naiḥ ‖ 8 ‖ 5 ‖

39 (555). trishṭubh.

Ûrdhvó agníḥ sumatíṃ vásvo açret pratîcī́ jûrṇír devátâtim eti | bhejā́te ádrî rathyèva pánthâm ṛitáṃ hótâ na ishitó yajâti ‖ 1 ‖ prá vâvṛije suprayā́ barhír eshâm ā́ viçpátîva bī́riṭa iyâte | viçā́m aktór ushásaḥ pûrváhûtau vâyúḥ pûshā́ svastáye niyútvân ‖ 2 ‖ jmayā́ átra vásavo ranta devā́ urā́v antárikshe marjayanta çubhrā́ḥ | arvā́k pathá urujrayaḥ kṛiṇudhvaṃ çrótâ dûtásya jagmúsho no asyá ‖ 3 ‖ té hí yajnéshu yajníyâsa ūmā́ḥ sadhástham víçve abhí sánti devā́ḥ | tā́ṅ adhvará uçató yakshy agne çrushṭī́ bhágaṃ nā́satyâ púraṃdhim ‖ 4 ‖ ā́gne gíro divá ā́ pṛithivyā́ mitráṃ vaha váruṇam índram agním | ā́ryamáṇam áditiṃ víshṇum eshâṃ sárasvatî marúto mâdayantâm ‖ 5 ‖ raré havyám matíbhir yajníyânâṃ nákshat kā́mam mártyânâm ásinvan | dhā́tâ rayím avidasyáṃ sadâsā́ṃ sakshîmáhi yújyebhir nú

38, 5 várûtrî. 6 tát. jā́ḥpátiḥ. ávase. 7 mitá-dravaḥ su-arkā́ḥ jambháyantaḥ áhim. 8 tṛiptā́ḥ. — 39, 1 bhejā́te-ádrî *iti* rathyā́ -iva. 2 vavṛije su-prayā́ḥ. viçpátî-iveti bī́riṭe iyâte *iti*. 3 çróta 4 adhvaré. 5 ā́ agne. pṛithivyā́ḥ. ā́ aryamáṇam. 6 dhā́ta. avi dasyám sadâ-sā́m.

devaíḥ ‖ 6 ‖ nú ródasî abhíshṭute vásishṭhair ṛitā́vâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrā́ upamā́ṃ no arkáṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 7 ‖ 6 ‖

40 (556). trishṭubh.

Ó çrushṭír vidathyā́ sám etu práti stómaṃ dadhîmahi turā́ṇâm | yád adyá devā́ḥ savitā́ suvā́ti syā́mâsya ratníno vibhâgé ‖ 1 ‖ mitrás tán no váruṇo ródasî ca dyúbhaktam índro aryamā́ dadâtu | dídeshṭu devy áditî rékṇo vâyúç ca yán niyuvaíte bhágaç ca ‖ 2 ‖ séd ugró astu marutaḥ sá çushmī́ yáṃ mártyam pṛishadaçvâ ávâtha | utém agníḥ sárasvatî junánti ná tásya râyáḥ paryetā́sti ‖ 3 ‖ ayáṃ hí netā́ váruṇa ṛitásya mitró rā́jâno aryamā́po dhuḥ | suhávâ devy áditir anarvā́ té no áṅho áti parshann árishṭân ‖ 4 ‖ asyá devásya mîḷhúsho vayā́ víshṇor eshásya prabhṛithé havírbhiḥ | vidé hí rudró rudríyam mahitváṃ yâsishṭā́ṃ vartír açvinâv írâvat ‖ 5 ‖ mā́tra pûshann âghṛiṇa irasyo várûtrî yád râtishā́caç ca rā́san | mayobhúvo no árvanto ní pântu vṛishṭím párijmâ vā́to dadâtu ‖ 6 ‖ nú ródasî abhíshṭute vásishṭhair — ‖ 7 ‖ 7 ‖

41 (557). trishṭubh. 1 jagatî.

Prâtár agním prâtár índraṃ havâmahe prâtár mitrā́váruṇâ prâtár açvínâ | prâtár bhágam pûshā́ṇam bráhmaṇas pátim prâtáḥ sómam utá rudrā́ṃ huvema ‖ 1 ‖ prâtarjítam bhágam ugrā́ṃ huvema vayám putrám áditer yó vidhartā́ | âdhráç cid yám mányamânas turáç cid rā́jâ cid yám bhá-

39, 7 nú r. abhí-stute *iti*. — 40, 1 ó *iti*. syā́ma asya. 2 tát. ródasî *iti*. devî áditiḥ. yát niyuvaíte *iti*. 3 sáḥ ít. utá ím. pari-etā́ asti. 4 aryamā́ âpaḥ. devî. 5 vayā́ḥ. 6 mā́ átra. â-ghṛiṇe.

gam bhakshîty ấha || 2 || bhága práṇetar bhága sátyarâdho bhágemấṃ dhíyam úd avâ dádan naḥ | bhága prá ṇo janaya góbhir áçvair bhága prá nṛíbhir nṛivántaḥ syâma || 3 || utédânîm bhágavantaḥ syâmotá prapitvá utá mádhye áhnâm | utóditâ maghavant sûryasya vayáṃ devấnâṃ sumataú syâma || 4 || bhága evá bhágavâñ astu devâs téna vayám bhágavantaḥ syâma | tám tvâ bhaga sárva íj johavîti sá no bhaga puraëtấ bhavehá || 5 || sám adhvarấyosháso namanta dadhikrấveva çúcaye padấya | arvâcînáṃ vasuvídam bhágaṃ no rátham ivấçvâ vâjína ấ vahantu || 6 || áçvâvatîr gómatîr na ushấso vîrávatîḥ sádam uchantu bhadrấḥ | ghṛitám dúhânâ viçvátaḥ prápîtâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 8 ||

42 (558). trishṭubh.

Prá brahmấṇo ấṅgiraso nakshanta prá krandanúr nabhanyàsya vetu | prá dhenáva udaprúto navanta yujyấtâm ádrî adhvarásya péçaḥ || 1 || sugás te agne sánavitto ádhvâ yuñkshvấ suté haríto rohítaç ca | yé vâ sádmann arushấ vîravấho huvé devấnâṃ jánimâni sattáḥ || 2 || sám u vo yajnám mahayan námobhiḥ prá hótâ mandró ririca upâké | yájasva sú purvaṇîka devấn ấ yajníyâm arámatiṃ vavṛityâḥ || 3 || yadấ vîrásya reváto duroṇé syonaçîr átithir âcíketat | súprîto agníḥ súdhito dáma ấ sá viçé dâti vấryam íyatyai || 4 || imáṃ no agne adhvaráṃ jushasva marútsv índre yaçásaṃ kṛidhî naḥ | ấ náktâ barhíḥ sadatâm ushấso-

41, 2 bhakshi íti. 3 bhága imấm. ava dádat. naḥ. 4 utá idấnîm. syâma utá pra-pitvé. utá út-itâ. 5 ít. bhava ihá. 6 adhvarấya ushásaḥ. dadhikrávâ-iva. iva áçvâḥ. 7 ushásaḥ. dúhânâḥ. prá-pîtâḥ. — 42, 1 ádrî *iti*. 2 yuñkshvá. arushấḥ. 3 ririce. puru-aníka. 4 dáme. 5 kṛidhi. ushásâ.

çántâ mitrấváruṇâ yajehá || 5 || evấgníṃ sahasyàṃ vásishṭho râyáskâmo viçvápsnyasya staut | ísham rayím paprathad vấjam asmé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 9 ||

43 (559). trishṭubh.

Prá vo yajnéshu devayánto arcan dyấvâ námobhiḥ pṛithivî ishádhyai | yéshâm bráhmâṇy ásamâni víprâ víshvag viyánti vaníno ná çấkhâḥ || 1 || prá yajná etu hétvo ná sáptir úd yachadhvaṃ sámanaso ghṛitấcîḥ | stṛiṇîtá barhír adhvarấya sâdhîrdhvâ çocîñshi devayûny asthuḥ || 2 || ấ putrấso ná mâtáraṃ víbhṛitrâḥ sấnau devấso barhíshaḥ sadantu | ấ viçvâcî vidathyâm anaktv ágne mấ no devátâtâ mṛídhas kaḥ || 3 || té sîshapanta jósham ấ yájatrâ ṛitásya dhấrâḥ sudúghâ dúhânâḥ | jyéshṭhaṃ vo adyá máha ấ vásûnâm ấ gantana sámanaso yáti shṭhá || 4 || evấ no agne vikshv ấ daçasya tváyâ vayáṃ sahasâvann ấskrâḥ | râyấ yujấ sadhamấdo árishṭâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 10 ||

44 (560). trishṭubh. 1 jagatî.

Dadhikrấṃ vaḥ prathamám açvínoshásam agníṃ sámiddham bhágam ûtáye huve | índraṃ víshṇum pûshấṇam bráhmaṇas pátim âdityấn dyấvâpṛithivî apáḥ svàḥ || 1 || dadhikrấm u námasâ bodháyanta udîrâṇâ yajnám upaprayántaḥ | íḷâṃ devîm barhíshi sâdáyanto 'çvínâ víprâ suhávâ huvema || 2 || dadhikrấvâṇam bubudhânó agním úpa bruva ushásaṃ sûryaṃ gấm | bradhnám mâñçcatór váruṇasya ba-

42, 5 uçántâ. yaja iha. 6 evá agním. râyáḥ-kâmaḥ. — 43, 1 pṛithivî *iti*. vi-yánti. 2 sâdhú ûrdhvấ. 4 su-dúghâḥ. sthá. 5 evá. vikshú. árishṭâḥ. — 44, 1 açvínâ ushásam. dyấvâpṛithivî *iti*. 2 ut-îrâṇâḥ. 3 bruve. mañçcatóḥ.

bhrúṃ té víçvâsmád duritấ yâvayantu || 3 || dadhikrấvâ prathamó vâjy árvấgre ráthânâm bhavati prajânán | saṃvidâná ushásâ sűryeṇâdityébhir vásubhir áṅgirobhiḥ || 4 || ấ no dadhikrấḥ pathyâm anaktv ṛitásya pánthâm ánvetavấ u | çriṇótu no daívyaṃ çárdho agníḥ çriṇvántu víçve mahishấ ámûrâḥ || 5 || 11 ||

45 (561). trishṭubh.

Ấ devó yâtu savitấ surátno 'ntarikshaprấ váhamâno áçvaiḥ | háste dádhâno náryâ purűṇi niveçáyañ ca prasuváñ ca bhűma || 1 || úd asya bâhű çithirấ bṛihántâ hiraṇyáyâ divó ántâň anashṭâm | nûnáṃ só asya mahimấ panishṭa sűraç cid asmâ ánu dâd apasyấm || 2 || sá ghâ no devấḥ savitấ sahávấ sâvishad vásupatir vásûni | viçráyamâṇo amátim urûcím martabhójanam ádha râsate naḥ || 3 || imấ gíraḥ savitấraṃ sujihvám pûrṇágabhastim îḷate supâṇím | citráṃ váyo bṛihád asmé dadhâtu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 12 ||

46 (562). jagatî. 4 trishṭubh.

Imấ rudrấya sthirádhanvane gíraḥ kshipréshave devấya svadhấvne | áshâḷhâya sáhamânâya vedháse tigmấyudhâya bharatâ çriṇótu naḥ || 1 || sá hí kshấyeṇa kshámyasya jánmanaḥ sấmrâjyena divyásya cétati | ávann ávantîr úpa no dúraç carânamîvó rudra jấsu no bhava || 2 || yấ te didyúd ávasṛishṭâ divás pári kshmayấ cárati pári sấ vṛiṇaktu naḥ | sahásraṃ te svapivâta bheshajấ mấ nas tokéshu tánayeshu

44, 3 víçvâ asmát duḥ-itấ yavayantu. 4 vâjí árvâ ágre. sűryeṇa âdityébhiḥ. 5 ánu-etavaí. — 45, 1 antariksha-prấḥ. 2 asmai. 3 gha. sahá-vâ ấ. 4 imấḥ. — 46, 1 imấḥ. kshiprá-ishave. bharata. 2 cara anamîváḥ. 3 su-apivâta.

rîrishaḥ || 3 || mấ no vadhî rudra mấ párâ dâ mấ te bhûma prásitau hîḷitásya | ấ no bhaja barhíshi jîvaçaṅsé yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 13 ||

47 (563). trishṭubh.

Ấpo yáṃ vaḥ prathamáṃ devayánta indrapấnam ûrmím ákṛiṇvateláḥ | tám vo vayáṃ çúcim ariprám adyá ghṛitaprúsham mádhumantaṃ vanema || 1 || tám ûrmím âpo mádhumattamaṃ vo 'pấṃ nápâd avatv âçuhémâ | yásminn índro vásubhir mâdáyâte tám açyâma devayánto vo adyá || 2 || çatápavitrâḥ svadháyâ mádantîr devîr devấnâm ápi yanti pấthaḥ | tấ índrasya ná minanti vratấni síndhubhyo havyáṃ ghṛitávaj juhota || 3 || yấḥ sűryo raçmíbhir âtatấna yấbhya índro áradad gâtúm ûrmím | té síndhavo várivo dhâtanâ no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 14 ||

48 (564). trishṭubh.

Ṛibhukshaṇo vâjâ mâdáyadhvam asmé naro maghavânaḥ sutásya | ấ vo 'rvấcaḥ krátavo ná yâtấṃ víbhvo rátham náryaṃ vartayantu || 1 || ṛibhúr ṛibhúbhir abhí vaḥ syâma víbhvo vibhúbhiḥ çávasâ çávâṅsi | vấjo asmấň avatu vấjasâtâv índreṇa yujấ tarushema vṛitrám || 2 || té cid dhí pûrvîr abhí sánti çâsấ víçvâň aryá uparátâti vanvan | índro víbhvâň ṛibhukshấ vấjo aryáḥ çátror mithatyấ kṛiṇavan ví nṛimṇám || 3 || nű devâso várivaḥ kartanâ no bhûtá no víçvé 'vase sajóshâḥ | sám asmé íshaṃ vásavo dadîran yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 4 || 15 ||

46, 3 ririshaḥ. 4 vadhîḥ. dâḥ. — 47, 1 ákṛiṇvata iḷáḥ. 3 ghṛitá -vat. 4 dhâtana. — 48, 1 vâjâḥ. ví-bhvaḥ. 3 hí. ví-bhvâ ṛibhukshấḥ. 4 nú. kartana. víçve ávase. asmé *iti*.

49 (565). trishṭubh.

Samudrájyeshṭhâḥ salilásya mádhyât punânấ yanty ániviçamânâḥ | índro yấ vajrî́ vṛishabhó rarấda tấ ấpo devîr ihá mấm avantu || 1 || yấ ấpo divyấ utá vâ srávanti khanítrimâ utá vâ yấḥ svayaṃjấḥ | samudrấrthâ yấḥ çúcayaḥ pâvakấs tấ ấpo — || 2 || yấsâṃ rấjâ váruṇo yấti mádhye satyânṛité avapáçyañ jánânâm | madhuççútaḥ çúcayo yấḥ pâvakấs tấ ấpo — || 3 || yấsu rấjâ váruṇo yấsu sómo viçve devấ yấsűrjam mádanti | vaiçvânaró yấsv agníḥ právishṭas tấ ấpo — || 4 || 16 ||

50 (566). jagatî. 4 atijagatî oder çakvarî.

Ấ mấm mitrâvaruṇehá rakshataṃ kulâyáyad viçváyan mấ na ấ gan | ajakâvấṃ durdṛíçîkaṃ tiró dadhe mấ mấm pádyena rápasâ vidat tsáruḥ || 1 || yád vijấman párushi vándanam bhúvad ashṭhîvántau pári kulphaú ca déhat | agníṣh ṭác chócann ápa bâdhatâm itó mấ mấm pádyena — || 2 || yác chalmalaú bhávati yán nadîshu yád óshadhîbhyaḥ pári jấyate vishám | viçve devấ nír itás tát suvantu mấ mấm pádyena — || 3 || yấḥ praváto niváta udváta udanvátîr anudakấç ca yấḥ | tấ asmábhyam páyasâ pínvamânâḥ çivấ devîr açipadấ bhavantu sárvâ nadyò açimidấ bhavantu || 4 || 17 ||

51 (567). trishṭubh.

Âdityânấm ávasâ nűtanena sakshîmáhi çármaṇâ çáṃtamena | anâgâstvé adititvé turấsa imáṃ yajnáṃ dadhatu çróshamâṇâḥ || 1 || âdityấso áditir mâdayantâm mitró aryamấ

49, 1 punânấḥ. yấḥ. 2 samudrá-arthâḥ. 3 satyânṛité *iti*. 4 devấḥ yấsu űrjam. — 50, 1 mitrâvaruṇâ ihá. vi-çváyat. ajakâ-vấm. 2 vi-jấman. agníḥ tát çócan. 3 yát çalmalaú. yát. devấḥ. 4 çivấḥ. açipadấḥ. sárvâḥ. açimidấḥ.

váruṇo rájishṭhâḥ | asmấkaṃ santu bhúvanasya gopấḥ píbantu sómam ávase no adyá || 2 || âdityấ víçve marútaç ca víçve devấç ca víçva ṛibhávaç ca víçve | índro agnír açvínâ tushṭuvânấ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 18 ||

52 (568). trishṭubh.

Âdityấso áditayaḥ syâma pűr devatrấ vasavo martyatrấ | sánema mitrâvaruṇâ sánanto bhávema dyâvâpṛithivî bhávantaḥ || 1 || mitrás tán no váruṇo mâmahanta çárma tokấya tánayâya gopấḥ | mấ vo bhujemânyájâtam éno mấ tát karma vasavo yác cáyadhve || 2 || turaṇyávó 'ñgiraso nakshanta rátnaṃ devásya savitúr iyânấḥ | pitấ ca tán no mahấn yájatro víçve devấḥ sámanaso jushanta || 3 || 19 ||

53 (569). trishṭubh.

Prá dyấvâ yajnaíḥ pṛithivî́ námobhiḥ sabấdha îḷe bṛihatî́ yájatre | té cid dhí pűrve kaváyo gṛiṇántaḥ puró mahî́ dadhiré devấputre || 1 || prá pûrvajé pitárâ návyasîbhir gîrbhíḥ kṛiṇudhvaṃ sádane ṛitásya | ấ no dyâvâpṛithivî daívyena jánena yâtam máhi vâṃ várûtham || 2 || utó hí vâṃ ratnadhéyâni sánti purűṇi dyâvâpṛithivî sudấse | asmé dhattaṃ yád ásad áskṛidhoyu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 20 ||

54 (570). trishṭubh.

Vấstosh pate práti jânîhy asmấnt svâveçó anamîvó bhavâ naḥ | yát tvémahe práti tán no jushasva çáṃ no bhava

51, 3 âdityấḥ. víçve ṛibhávaḥ. tustuvânâḥ. — 52, 2 tát. bhujema anyá-jâtam. yát. 3 turaṇyávaḥ áñgirasaḥ. tát. — 53, 1 pṛithivî́-bṛihatî́-yájatre-té-mahî́-devấputre *iti*. hí. 2 pûrvajé-sádane *iti*. 3 utó *iti*. — 54, 1 su-âveçáḥ. bhava. tvâ ímahe. tát.

dvipáde çám cátushpade || 1 || vástosh pate pratáraṇo na edhi gayasphấno góbhir áçvebhir indo | ajárâsas te sakhyé syâma pitéva putrấn práti no jushasva || 2 || vástosh pate çagmáyâ saṃsádâ te sakshîmáhi raṇvávâ gâtumátyâ | pâhí kshéma utá yóge váraṃ no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || 21 ||

55 (571). gâyatrî. 2—4 uparishṭâdbṛihatî. 5—8 anushṭubh.

Amîvahấ vâstosh pate víçvâ rûpấṇy âviçán | sákhâ suçéva edhi naḥ || 1 || yád arjuna sârameya dataḥ piçaṅga yáchase | vîva bhrâjanta ṛishṭáya úpa sṛákveshu bápsato ní shú svapa || 2 || stenáṃ râya sârameya táskaraṃ vâ punaḥsara | stoṭṛîn índrasya râyasi kím asmấn duchunâyase ní shú svapa || 3 || tváṃ sûkarásya dardṛihi táva dardartu sûkaráḥ | stoṭṛîn índrasya — || 4 || sástu mâtấ sástu pitấ sástu çvấ sástu viçpátiḥ | sasántu sárve jnâtáyaḥ sástv ayám abhíto jánaḥ || 5 || yá ấste yáç ca cárati yáç ca páçyati no jánaḥ | téshâṃ sáṃ hanmo akshấṇi yáthedáṃ harmyáṃ táthâ || 6 || sahásraçṛiṅgo vṛishabhó yáḥ samudrấd udấcarat | ténâ sahasyènâ vayáṃ ní jánant svâpayâmasi || 7 || proshṭheçayấ vahyeçayấ nấrîr yấs talpaçîvarîḥ | stríyo yấḥ púṇyagandhâs tấḥ sárvâḥ svâpayâmasi || 8 || 22 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

56 (572). 1—11 dvipadâ. 12—25 trishṭubh.

Ká îṃ vyàktâ náraḥ sánîḷâ rudrásya máryâ ádhâ sváçvâḥ || 1 || nákir hy èshâṃ janúṅshi véda té aṅgá vidre mi-

54, 2 gâya-sphấnaḥ. pitấ-iva. 3 kshéme. — 55, 2 ví-iva bhrâjante. sú. 3 duchuna-yase. 6 yáthâ idám. 7 ut-ấcarat. téna sahasyèna. 8 proshṭhe-çayấḥ vahye-çayấḥ. — 56, 1 ké. ví-aktâḥ. sá-nîḷâḥ. ádha. 2 hí eshâm.

thó janítram || 2 || abhí svapúbhir mithó vapanta vấtasvanasaḥ çyenấ aspṛidhran || 3 || etấni dhîro niṇyấ ciketa pṛíçnir yád údho mahî jabhấra || 4 || sấ vîṭ suvîrâ marúdbhir astu sanât sáhantî púshyantî nṛimṇám || 5 || yấmaṃ yéshṭhâḥ çubhấ çóbhishṭhâḥ çriyấ sámmiçlâ ójobhir ugrấḥ || 6 || ugráṃ va ójaḥ sthirấ çávâṅsy ádhâ marúdbhir gaṇás túvishmân || 7 || çubhró vaḥ çúshmaḥ krúdhmî mánâṅsi dhúnir múnir iva çárdhasya dhṛishṇóḥ || 8 || sánemy asmád yuyóta didyúm mấ vo durmatír ihá práṇaṇ naḥ || 9 || priyấ vo nấma huve turấṇâm ấ yát tṛipán maruto vâvaçânấḥ || 10 || 23 ||

svâyudhấsa ishmíṇaḥ sunishkấ utá svayáṃ tanvàḥ çúmbhamânâḥ || 11 || çúcî vo havyấ marutaḥ çúcînâṃ çúciṃ hinomy adhvaráṃ çúcibhyaḥ | ṛiténa satyám ṛitasấpa âyañ chúcijanmânaḥ çúcayaḥ pâvakấḥ || 12 || áṅseshv ấ marutaḥ khâdáyo vo vákshaḥsu rukmấ upaçiçriyâṇấḥ | ví vidyúto ná vṛishṭíbhî rucânấ ánu svadhấm áyudhair yáchamânâḥ || 13 || prá budhnyâ va îrate máhâṅsi prá nấmâni prayajyavas tiradhvam | sahasríyaṃ dámyam bhâgám etáṃ gṛihamedhîyam maruto jushadhvam || 14 || yádi stutásya maruto adhîthétthấ víprasya vâjíno hávîman | makshú râyáḥ suvîryasya dâta nú cid yám anyá âdábhad árâvâ || 15 || 24 ||

átyâso ná yé marútaḥ sváñco yakshadṛíço ná çubháyanta máryâḥ | té harmyeshṭhấḥ çíçavo ná çubhrấ vatsáso ná prakrîḷínaḥ payodhấḥ || 16 || daçasyánto no marúto mṛiḷantu varivasyánto ródasî suméke | âré gohấ nṛihấ vadhó vo astu sumnébhir asmé vasavo namadhvam || 17 || ấ vo hótâ johavîti sattáḥ satrấcîṃ râtím maruto gṛiṇánáḥ | yá

56, 3 sva-púbhiḥ. 7 ádha. 9 práṇak. 10 tṛipát. 12 âyan çúci-janmânaḥ. 13 vṛishṭí-bhiḥ. 15 adhi-ithá itthấ. makshú. nú. â-dábhat. 16 su-áñcaḥ yaksha-dṛíçaḥ. harmye-sthâḥ. çubhrấḥ. 17 ródasî-suméke *iti*.

ívato vṛishaṇo ásti gopáḥ só ádvayâvî havate va ukthaíḥ || 18 || imé turám maruto râmayantîmé sáhaḥ sáhasa á namanti | imé çáṅsaṃ vanushyató ní pânti gurú dvésho árarushe dadhanti || 19 || imé radhráṃ cin marúto junanti bhṛímiṃ cid yáthâ vásavo jushánta | ápa bâdhadhvaṃ vṛishaṇas támâṅsi dhattá víçvaṃ tánayaṃ tokám asmé || 20 || 25 ||

mấ vo dâtrấn maruto nír arâma mấ paççấd daghma rathyo vibhâgé | á naḥ spârhé bhajatanâ vasavyè yád îṃ sujâtáṃ vṛishaṇo vo ásti || 21 || sáṃ yád dhánanta manyúbhir jánâsaḥ çúrâ yahvíshv óshadhîshu vikshú | ádha smâ no maruto rudriyâsas trâtấro bhûta pṛítanâsv aryáḥ || 22 || bhűri cakra marutaḥ pítryâṇy ukthấni yấ vaḥ çasyánte purấ cit | marúdbhir ugráḥ pṛítanâsu sấḷhâ marúdbhir ít sánitâ vấjam árvâ || 23 || asmé vîró marutaḥ çushmy àstu jánânâṃ yó ásuro vidhartấ | apó yéna sukshitáye táremấdha svám óko abhí vaḥ syâma || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír — || 25 || 26 ||

57 (573). trishṭubh.

Mádhvo vo nấma mấrutaṃ yajatrâḥ prá yajnéshu çávasâ madanti | yé rejáyanti ródasî cid urví pínvanty útsaṃ yád áyâsur ugrấḥ || 1 || nicetấro hí marúto gṛiṇántam praṇetấro yájamânasya mánma | asmấkam adyá vidátheshu barhír á vîtáye sadata pipriyâṇấḥ || 2 || naítấvad anyé marúto yáthemé bhrấjante rukmaír áyudhais tanűbhiḥ | á ródasî viçvapíçaḥ piçânấḥ samânám añjy àñjate çubhé kám || 3 || ṛídhak sấ vo maruto didyúd astu yád va ấgaḥ puru-

---

56, 19 ramayanti imé. 20 cit. 21 dâtrất. bhajatana. 22 hánanta. çűrâḥ. sma. 24 çushmî astu. tárema ádha. 25 = 550, 25. — 57, 1 ródasî-urví *iti*. 3 ná etấvat. yáthâ imé. añjí añjate.

shátâ kárâma | mấ vas tásyâm ápi bhûmâ yajatrâ asmé vo astu sumatíç cánishṭhâ || 4 || kṛité cid átra marúto raṇantânavadyấsaḥ çúcayaḥ pâvakấḥ | prá ṇo 'vata sumatíbhir yajatrâḥ prá vấjebhis tirata pushyáse naḥ || 5 || utá stutấso marúto vyantu víçvebhir nấmabhir náro havîñshi | dádâta no amṛítasya prajấyai jigṛitá râyáḥ sûnṛítâ maghấni || 6 || á stutấso maruto víçva ûtî áchâ sûríṃt sarvátâtâ jigâta | yé nas tmánâ çatíno vardháyanti yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 27 ||

58 (574). trishṭubh.

Prá sâkamúkshe arcatâ gaṇấya yó daívyasya dhấmnas túvishmân | utá kshodanti ródasî mahitvấ nákshante nấkaṃ nírṛiter avaṅçất || 1 || janűç cid vo marutas tveshyèṇa bhîmâsas túvimanyavó 'yâsaḥ | prá yé máhobhir ójasotá sánti víçvo vo yấman bhayate svardṛík || 2 || bṛihád váyo maghávadbhyo dadhâta júyoshann ín marútaḥ sushṭutíṃ naḥ | gató nấdhvâ ví tirâti jantúm prá ṇaḥ spârhấbhir ûtíbhis tireta || 3 || yushmóto vípro marutaḥ çatasvî yushmóto árvâ sáhurir sahasrî | yushmótaḥ samráḷ utá hanti vṛitrám prá tád vo astu dhûtayo deshṇám || 4 || tấñ á rudrásya mîḷhúsho vivâse kuvín náṅsante marútaḥ púnar naḥ | yát sasvártâ jihîḷiré yád âvír áva tád éna îmahe turấṇâm || 5 || prá sấ vâci sushṭutír maghónâm idáṃ sûktám marúto jushanta | ârấc cid dvésho vṛishaṇo yuyota yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 28 ||

57, 4 bhûma. 5 raṇanta anavadyấsaḥ. naḥ avata. 7 víçve ûtî ácha. — 58, 1 sâkam-úkshe arcata. 2 túvi-manyavaḥ áyâsaḥ. ójasâ utá. 3 ít. ná ádhvâ. prá naḥ. 4 yushmấ-ûtaḥ. 5 kuvít. 6 ârất.

59 (575). 1. 3. 5 bṛihatî. 2. 4. 6 satobṛihatî. 7. 8 trishṭubh. 9—11 gâyatrî. 12 anushṭubh.

Yáṃ trâyadhva idám-idaṃ dévâso yáṃ ca náyatha | tásmâ agne váruṇa mítrâryaman márutaḥ çárma yachata || 1 || yushmấkaṃ devâ ávasâhani priyá ṛjânás tarati dvíshaḥ | prá sá kshâyaṃ tirate ví mahîr ísho yó vo várâya dấçati || 2 || nahí vaç caramáṃ caná vásishṭhaḥ parimáṅsate | asmấkam adyá marutaḥ suté sácâ víçve pibata kấminaḥ || 3 || nahí va ûtíḥ pṛítanâsu márdhati yásmâ árâdhvaṃ naraḥ | abhí va âvart sumatír návîyasî tûyaṃ yâta pipîshavaḥ || 4 || ó shú ghṛishvirâdhaso yâtánấndhâṅsi pîtáye | imấ vo havyấ maruto raré hí kam mó shv ànyátra gantana || 5 || ấ ca no barhíḥ sádatâvitấ ca naḥ spârhấṇi dấtave vásu | ásredhanto marutaḥ somyé mádhau svấhehá mâdayâdhve || 6 || 29 ||

sasváç cid dhí tanvàḥ çúmbhamânâ ấ háṅsâso nîlapṛishṭhâ apaptan | víçvaṃ çárdho abhíto mâ ní sheda náro ná raṇvấḥ sávane mádantaḥ || 7 || yó no maruto abhí durhṛiṇâyús tiráç cittấni vasavo jíghâṅsati | druháḥ pâçân práti sá mucîshṭa tápishṭhena hánmanâ hantanâ tám || 8 || sấṃtapanâ idáṃ havír márutas táj jujushṭana | yushmấkotî́ riçâdasaḥ || 9 || gṛíhamedhâsa ấ gata máruto mấpa bhûtana | yushmấkotî́ sudânavaḥ || 10 || ihéha vaḥ svatavasaḥ kávayaḥ sûryatvacaḥ | yajnám maruta ấ vṛiṇe || 11 || tryàmbakaṃ yajâmahe sugándhim pushṭivárdhanam | urvârukám iva bándhanân mṛityór mukshîya mấmṛitât || 12 || 30 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

59, 1 trâyadhve. tásmai. mítra áryaman. 2 úvasâ áhani priyé. 4 yásmai. ấ avart. 5 ó *iti* sú ghṛishvi-râdhasaḥ yâtána ándhâṅsi. mó *iti* sú anyátra. 6 sádata avitá. svấhâ ihá. 7 sasvár *iti*. hí. seda. 8 hantana. 9 tát. yushmấka utî́. 10 mấ ápa. 11 ihá-iha.

60 (576). trishṭubh.

Yád adyá sûrya brávó 'nâgâ udyán mitrấya váruṇâya satyám | vayáṃ devatrấdite syâma táva priyấso aryaman gṛiṇántaḥ || 1 || eshá syá mitrâvaruṇâ nṛicákshâ ubhé úd eti sû́ryo abhí jmán | víçvasya sthâtúr jágataç ca gopấ ṛijú márteshu vṛijinấ ca páçyan || 2 || áyukta saptá harítaḥ sadhásthâd yấ îṃ váhanti sû́ryaṃ ghṛitấcîḥ | dhấmâni mitrâvaruṇâ yuvấkuḥ sáṃ yó yûthéva jánimâni cáshṭe || 3 || úd vâm pṛikshấso mádhumanto asthur ấ sû́ryo aruhac chukrám árṇaḥ | yásmâ âdityấ ádhvano rádanti mitró aryamấ váruṇaḥ sajóshâḥ || 4 || imé cetấro ánṛitasya bhû́rer mitró aryamấ váruṇo hí sánti | imá ṛitásya vâvṛidhur duroṇé çagmấsaḥ putrấ áditer ádabdhâḥ || 5 || imé mitró váruṇo dûḷábhâso 'cetásaṃ cic citayanti dákshaiḥ | ápi krátuṃ sucétasaṃ vátantas tiráç cid áṅhaḥ supáthâ nayanti || 6 || 1 ||

imé divó ánimishâ pṛithivyấç cikitvấṅso acetásaṃ nayanti | pravrâjé cin nadyò gâdhám asti pârấṃ no asyá vishpitásya parshan || 7 || yád gopấvad áditiḥ çárma bhadrám mitró yáchanti váruṇaḥ sudấse | tásminn ấ tokáṃ tánayaṃ dádhânâ mấ karma devahéḷanaṃ turâsaḥ || 8 || áva védiṃ hótrâbhir yajeta rípaḥ kấç cid varuṇadhrútaḥ sáḥ | pári dvéshobhir aryamấ vṛiṇaktûrúṃ sudấse vṛishaṇấ u lokám || 9 || sasváç cid dhí sámṛitis tveshy èshâm apîcyèna sáhasâ sáhante | yushmád bhiyấ vṛishaṇo réjamânâ dákshasya cin mahinấ mṛiḷátâ naḥ || 10 || yó bráhmaṇe sumatím âyájâte vấjasya sâtaú paramásya râyáḥ | sî́kshanta manyúm maghá-

---

60, 1 brávaḥ ánâgâḥ ut-yán. deva-trấ adite. 2 ubhé *iti*. 3 yûthấ-iva. 4 aruhat çukrám. yásmai. 5 imé ṛitásya. 6 acetásam cit. 7 pra-vrâjé cit. 8 dádhânâḥ. 9 varuṇa-dhrútaḥ. vṛiṇaktu urúm. vṛishaṇau. 10 sasvár *iti*. hí. tveshî́ eshâm. réjamânâḥ. cit. mṛiḷáta.

vâno aryá urú kshấyâya cakrire sudhấtu ‖ 11 ‖ iyáṃ deva puróhitir yuvábhyâṃ yajnéshu mitrâvaruṇâv akâri | víçvâni durgấ pipṛitaṃ tiró no yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 12 ‖ 2 ‖

61 (577). trishṭubh.

Úd vâṃ cákshur varuṇa suprátîkaṃ deváyor eti sűryas tatanvấn | abhí yó víçvâ bhúvanâni cáshṭe sá manyúm mártyeshv ấ ciketa ‖ 1 ‖ prá vâṃ sá mitrâvaruṇâv ṛitấvâ vípro mánmâni dîrghaçrúd iyarti | yásya bráhmâṇi sukratû ávâtha ấ yát krátvâ ná çarádaḥ pṛiṇaíthe ‖ 2 ‖ prórór mitrâvaruṇâ pṛithivyấḥ prá divá ṛishvấd bṛihatáḥ sudânû | spáço dadhâthe óshadhîshu vikshv ṛídhag yató ánimishaṃ rákshamâṇâ ‖ 3 ‖ çáṅsâ mitrásya váruṇasya dhấma çúshmo ródasî badbadhe mahitvấ | áyan mấsâ áyajvanâm avîrâḥ prá yajnámanmâ vṛijánaṃ tirâte ‖ 4 ‖ ámûrâ víçvâ vṛishaṇâv imấ vâṃ ná yấsu citráṃ dádṛiçe ná yakshám | drúhaḥ sacante ánṛitâ jánânâṃ ná vâṃ niṇyấny acíte abhûvan ‖ 5 ‖ sám u vâṃ yajnám mahayaṃ námobhir huvé vâm mitrâvaruṇâ sabấdhaḥ | prá vâm mánmâny ṛicáse návâni kṛitấni bráhma jujushann imấni ‖ 6 ‖ iyáṃ deva puróhitir — ‖ 7 ‖ 3 ‖

62 (578). trishṭubh.

Út sűryo bṛihád arcîñshy açret purú víçvâ jánima mânushâṇâm | samó divấ dadṛiçe rócamânaḥ krátvâ kṛitáḥ súkṛitaḥ kartṛíbhir bhût ‖ 1 ‖ sá sûrya práti puró na úd gâ ebhíḥ stómebhir etaçébhir évaiḥ | prá no mitráya váruṇâya vocó 'nâgaso aryamṇé agnáye ca ‖ 2 ‖ ví naḥ sa-

60, 12 devâ puráḥ-hitiḥ. — 61, 1 varuṇâ. 2 sukratû *iti*. 3 prá uróḥ. dadhâthe *iti*. vikshú. 4 çáṅsa. 5 imấḥ. — 62, 2 vocaḥ ánâgasaḥ.

hásraṃ çurúdho radantv ṛitấvâno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrấ upamáṃ no arkám ấ naḥ kấmam pûpurantu stávânâḥ ‖ 3 ‖ dyấvâbhûmî adite trấsîthâṃ no yé vâṃ jajnúḥ sujánimâna ṛishve | mấ héḷe bhûma váruṇasya vâyór mấ mitrásya priyátamasya nṛiṇấm ‖ 4 ‖ prá bâhávâ sisṛitaṃ jîváse na ấ no gávyûtim ukshataṃ ghṛiténa | ấ no jáne çravayataṃ yuvânâ çrutám me mitrâvaruṇâ hávemấ ‖ 5 ‖ nű mitró váruṇo aryamấ nas tmáne tokấya várivo dadhantu | sugấ no víçvâ supáthâni santu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ ‖ 6 ‖ 4 ‖

63 (579). trishṭubh.

Úd v eti subhágo viçvácakshâḥ sấdhâraṇaḥ sűryo mânushâṇâm | cákshur mitrásya váruṇasya deváç cármeva yáḥ samávivyak támâṅsi ‖ 1 ‖ úd v eti prasavîtấ jánânâm mahấn ketúr arṇaváḥ sűryasya | samânáṃ cakrám paryâvívṛitsan yád etaçó váhati dhûrshú yuktáḥ ‖ 2 ‖ vibhrấjamâna ushásâm upásthâd rebhaír úd ety anumadyámânaḥ | eshá me deváḥ savitấ cachanda yáḥ samânáṃ ná praminấti dhấma ‖ 3 ‖ divó rukmá urucákshâ úd eti dûréarthas taráṇir bhrấjamânaḥ | nûnáṃ jánâḥ sűryeṇa prásûtâ áyann árthâni kṛiṇávann ápâṅsi ‖ 4 ‖ yátrâ cakrúr amṛítâ gâtúm asmai çyenó ná dîyann ánv eti pấthaḥ | práti vâṃ sűra údite vidhema námobhir mitrâvaruṇotá havyaíḥ ‖ 5 ‖ nű mitró váruṇo aryamấ — ‖ 6 ‖ 5 ‖

64 (580). trishṭubh.

Diví kshấyantâ rájasaḥ pṛithivyấm prá vâṃ ghṛitásya

62, 3 ṛitấvâno — arkám = 555, 7. 4 dyấvâbhûmî *iti*. ṛishve *iti*. 5 hávâ imấ. 6 nú. — 63, 1 cárma-iva. sam-ávivyak. 2 pra-savitấ. pari-âvívṛitsan. 5 yátra. amṛítâḥ. sűre út-ite. mitrâvaruṇâ utá.

nirṇíjo dadîran | havyáṃ no mitró aryamấ sújâto rấjâ sukshatró váruṇo jushanta || 1 || ấ râjânâ maha ṛitasya gopâ síndhupatî kshatriyâ yâtam arvấk | iḷâṃ no mitrâvaruṇotá vṛishṭím áva divá invataṃ jîradânû || 2 || mitrás tán no váruṇo devó aryáḥ prá sấdhishṭhebhiḥ pathíbhir nayantu | brávad yáthâ na ấd aríḥ sudấsa ishấ madema sahá devágopâḥ || 3 || yó vâṃ gártam mánasâ tákshad etám ûrdhvấṃ dhîtíṃ kṛiṇávad dhâráyac ca | ukshéthâm mitrâvaruṇâ ghṛiténa tấ râjânâ sukshitîs tarpayethâm || 4 || eshá stómo varuṇa mitra túbhyaṃ sómaḥ çukró ná vâyáve 'yâmi | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púramdhîr yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

65 (581). trishṭubh.

Práti vâṃ sűra údite sûktaír mitráṃ huve váruṇam pûtádakstham | yáyor asuryàm ákshitaṃ jyéshṭhaṃ víçvasya yấmann âcítâ jigatnú || 1 || tấ hí devấnâm ásurâ tấv aryấ tấ naḥ kshitîḥ karatam ûrjáyantîḥ | açyáma mitrâvaruṇâ vayáṃ vâṃ dyávâ ca yátra pîpáyann áhâ ca || 2 || tấ bhűripâçâv ánṛitasya sétû duratyétû ripáve mártyâya | ṛitásya mitrâvaruṇâ pathấ vâm apó ná nâvấ duritấ tarema || 3 || ấ no mitrâvaruṇâ havyájushṭiṃ ghṛitaír gávyûtim ukshatam íḷâbhiḥ | práti vâm átra váram ấ jánâya pṛiṇîtám udnó divyásya cấroḥ || 4 || eshá stómo varuṇa mitra — || 5 || 7 ||

66 (582). gâyatrî. 10 — 15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 16 puraüshṇih.

Prá mitráyor váruṇayoḥ stómo na etu çûshyàḥ | ná-

64, 2 mitrâvaruṇâ utá. 3 tát. su-dấse. 4 dhâráyat. 5 avishṭám — púraṃdhîr = 346, 11. — 65, 1 práti — údite = 579, 5. su-uktaíḥ. â-citâ. 3 sétû *iti* duratyétû *iti* duḥ-atyétû.

masvân tuvijâtáyoḥ || 1 || yấ dhâráyanta devấḥ sudákshâ dákshapitarâ | asuryâya prámahasâ || 2 || tấ naḥ stipấ tanûpấ váruṇa jaritṛîṇấm | mítra sâdháyataṃ dhíyaḥ || 3 || yád adyá sűra údité 'nâgâ mitró aryamấ | suvấti savitấ bhágaḥ || 4 || suprâvîr astu sá ksháyaḥ prá nú yấmant sudânavaḥ | yó no áṅho 'tipíprati || 5 || 8 ||

utá svarấjo áditir ádabdhasya vratásya yé | mahó rấjâna îçate || 6 || práti vâṃ sűra údite mitráṃ gṛiṇîshe váruṇam | aryamáṇaṃ riçấdasam || 7 || râyấ hiraṇyayấ matír iyám avṛikấya çávase | iyáṃ víprâ medhásâtaye || 8 || té syâma deva varuṇa té mitra sûríbhiḥ sahá | ísham svàç ca dhîmahi || 9 || bahávaḥ sűracakshaso 'gnijihvấ ṛitâvṛídhaḥ | trîṇi yé yemúr vidáthâni dhîtíbhir víçvâni páribhûtibhiḥ || 10 || 9 ||

ví yé dadhúḥ çarádam mấsam ấd áhar yajnám aktúṃ cấd ṛicam | anâpyáṃ váruṇo mitró aryamấ kshatráṃ rấjâna âçata || 11 || tád vo adyá manâmahe sûktaíḥ sűra údite | yád óhate váruṇo mitró aryamấ yûyám ṛitásya rathyaḥ || 12 || ṛitấvâna ṛitájâtâ ṛitâvṛídho ghorấso anṛitadvíshaḥ | téshâṃ vaḥ sumné suchardíshṭame naraḥ syấma yé ca sûráyaḥ || 13 || úd u tyád darçatáṃ vápur divá eti pratihvaré | yád îm âçúr váhati devá étaço víçvasmai cákshase áram || 14 || çîrshṇáḥ-çîrshṇo jágatas tasthúshas pátiṃ samáyâ víçvam ấ rájaḥ | saptá svásâraḥ suvitấya sűryaṃ váhanti haríto ráthe || 15 || 10 ||

tác cákshur devấhitaṃ çukrám uccárat | páçyema çarádaḥ çatáṃ jîvema çarádaḥ çatám || 16 || kấvyebhir adâbhyấ

66, 3 sti-pấ tanû-pấ. 4 sűre út-ite ánâgâḥ. 5 supra-avîḥ. 7 sűre. 11 ca ất. 12 sűre. 13 ṛitá-vânaḥ. ṛita-vṛídhaḥ. su-chardíḥ-tame. 16 tát. ut-cárat. 17 adâbhyâ ấ.

yâtaṃ varuṇa dyumát | mitráç ca sómapîtaye || 17 || divó dhấmabhir varuṇa mitráç cấ yâtam adrúhâ | píbataṃ sómam âtují' || 18 || ấ yâtam mitrâvaruṇâ jushấṇấv ấhutiṃ narâ | pâtáṃ sómam ṛitâvṛidhâ || 19 || 11 ||

67 (583). trishṭubh.

Práti vâṃ ráthaṃ nṛipatî jarádhyai havíshmatâ mánasâ yajníyena | yó vâṃ dûtó ná dhishṇyâv ájîgar áchâ sûnúr ná pitárâ vivakmi || 1 || áçocy agníḥ samidhânó asmé úpo adṛiçran támasaç cid ántâḥ | áceti ketúr ushásaḥ purástâc chriyé divó duhitúr jấyamânaḥ || 2 || abhí vâṃ nûnám açvinâ súhotâ stómaiḥ sishakti nâsatyâ vivakvấn | pûrví'bhir yâtam pathyâbhir arvấk svarvídâ vásumatâ ráthena || 3 || avór vâṃ nûnám açvinâ yuvấkur huvé yád vâṃ suté mâdhvî vasûyúḥ | ấ vâṃ vahantu sthávirâso áçvâḥ píbâtho asmé súshutâ mádhûni || 4 || prấcîm u devâçvinâ dhíyam mé 'mṛidhrâṃ sâtáye kṛitaṃ vasûyúm | víçvâ avishṭaṃ vấja ấ púraṃdhîs tấ naḥ çaktaṃ çacîpatî çácîbhiḥ || 5 || 12 ||

avishṭáṃ dhîshv àçvinâ na âsú prajấvad réto áhrayaṃ no astu | ấ vâṃ toké tánaye tûtujânâḥ surátnâso devávîtiṃ gamema || 6 || eshá syá vâm pûrvagátveva sákhye nidhír hitó mâdhvî râtó asmé | áheḷatâ mánasâ yâtam arvấg açnántâ havyám mấnushîshu vikshú || 7 || ékasmin yóge bhuraṇâ samâné pári vâṃ saptá sraváto rátho gât | ná vâyanti subhvò deváyuktâ yé vâṃ dhûrshú taráṇayo váhanti || 8 || asaççátâ maghávadbhyo hí bhûtáṃ yé râyấ maghadéyaṃ junánti | prá yé bándhuṃ sûnṛítâbhis tiránte gávyâ pṛiñcánto áçvyâ maghấni || 9 || nú me hávam ấ çṛiṇutaṃ yuvânâ yâsishṭáṃ vartír açvinâv írâvat | dhattáṃ rátnâni járataṃ ça sûríñ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 13 ||

68 (584). virâj. 8. 9 trishṭubh.

Ấ çubhrâ yâtam açvinâ sváçvâ' gíro dasrâ jujushâṇấ yuvấkoḥ | havyấni ca prátibhṛitâ vîtáṃ naḥ || 1 || prá vâm ándhâṅsi mádyâny asthur áraṃ gantaṃ havísho vîtáye me | tiró aryó hávanâni çrutáṃ naḥ || 2 || prá vâṃ rátho mánojavâ iyarti tiró rájâṅsy açvinâ çatótiḥ | asmábhyaṃ sûryâvasû iyânáḥ || 3 || ayáṃ ha yád vâṃ devayấ u ádrir ûrdhvó vívakti somasúd yuvábhyâm | ấ valgú vípro vavṛitîta havyaíḥ || 4 || citráṃ ha yád vâm bhójanaṃ nv ásti ny átraye máhishvantaṃ yuyotam | yó vâm omấnaṃ dádhate priyáḥ sán || 5 || 14 ||

utá tyád vâṃ juraté açvinâ bhûc cyávânâya pratîtyaṃ havirdé | ádhi yád várpa itáûti dhatthâḥ || 6 || utá tyám bhujyúm açvinâ sákhâyo mádhye jahur durévâsaḥ samudré | nír îm parshad árâvâ yó yuvấkuḥ || 7 || vṛíkâya cij jásamânâya çaktam utá çrutaṃ çayáve hûyámânâ | yấv aghnyấm ápinvatam apó ná staryàṃ cic chakty àçvinâ çácîbhiḥ || 8 || eshá syá kârúr jarate sûktaír ágre budhânâ ushásâṃ sumánmâ | ishấ táṃ vardhad aghnyấ páyobhir yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 9 || 15 ||

69 (585). trishṭubh.

Ấ vâṃ rátho ródasî badbadhâno hiraṇyáyo vṛíshabhir

66, 18 ca ấ. âtují' *ity* â-tují'. — 67, 1 ácha. 2 asmé *iti* úpo *iti*. purástât çriyé. 4 mâdhvî *iti*. 5 devâ açvinâ. me ámṛidhrâm. vấje. 6 dhíshú açvinâ. 7 pûrvagátvâ-iva. 8 su-bhvàḥ devá-yuktâḥ.

67, 10 nú. — 68, 1 su-áçvâ. 3 çatá-ûtiḥ. sûryâvasû *iti*. 4 valgú *iti*. 5 nú. ní. 6 bhût. haviḥ-dé. 8 cit. cit çaktí açvinâ.

yâtv áçvaiḥ | ghṛitávartaniḥ pavíbhî rucânâ ishâṃ voḷhâ nṛipátir vâjínîvân || 1 || sá paprathânó abhí páñca bhûmâ trivandhuró mánasâ yâtu yuktáḥ | víço yéna gáchatho devayántîḥ kútrâ cid yâmam açvinâ dádhânâ || 2 || sváçvâ yaçásâ yâtam arvâg dásrâ nidhím mádhumantam pibâthaḥ | ví vâṃ rátho vadhvâ yâdamânó 'ntân divó bâdhate vartaníbhyâm || 3 || yuvóḥ çríyam pári yóshâvṛiṇîta sûro duhitâ páritakmyâyâm | yád devayántam ávathaḥ çácîbhiḥ pári ghraṅsám ománâ vâṃ váyo gât || 4 || yó ha syá vâṃ rathirâ vásta usrâ rátho yujânáḥ pariyâti vartíḥ | téna naḥ çáṃ yór usháso vyùshṭau ny àçvinâ vahataṃ yajné asmín || 5 || nárâ gauréva vidyútaṃ tṛishâṇâsmâkam adyá sávanópa yâtam | purutrâ hí vâm matíbhir hávante mâ vâm anyé ní yaman devayántaḥ || 6 || yuvám bhujyúm ávavidhaṃ samudrá úd ûhathur árṇaso ásridhânaiḥ | patatríbhir açramaír avyathíbhir daṅsánâbhir açvinâ pâráyantâ || 7 || nû me hávam â çṛiṇutaṃ yuvânâ — || 8 || 16 ||

70 (586). trishṭubh.

Â viçvavârâçvinâ gataṃ naḥ prá tát sthânam avâci vâm pṛithivyâm | áçvo ná vâjî çunáprishṭho asthâd â yát sedáthur dhruváse ná yónim || 1 || síshakti sâ vâṃ sumatíç cánishṭhâtâpi gharmó mánusho duroṇé | yó vâṃ samudrânt sarítaḥ píparty étagvâ cin ná suyújâ yujânáḥ || 2 || yâni sthânâny açvinâ dadhâthe divó yahvîshv óshadhîshu vikshú | ní párvatasya mûrdháni sádantéshaṃ jánâya dâçúshe

69, 1 paví-bhiḥ. 2 bhûma. mánasâ â. kútra. 3 yaçásâ â. yâdamânaḥ ántân. 4 yóshâ avṛiṇîta. 5 váste usráḥ. ní açvinâ. 6 gaurâ-iva. tṛishâṇâ asmâkam. sávanâ úpa. 7 samudré. — 70, 1 viçva-vârâ açvinâ. 2 cánishṭhâ átâpi. éta-gvâ cit. 3 sádantâ ísham.

váhantâ || 3 || canishṭáṃ devâ óshadhîshv apsú yád yogyâ açnávaithe ṛishîṇâm | purûṇi rátnâ dádhatau ny àsmé ánu pûrvâṇi cakhyathur yugâni || 4 || çuçruvâṅsâ cid açvinâ purûṇy abhí bráhmâṇi cakshâthe ṛishîṇâm | práti prá yâtaṃ váram â jánâyâsmé vâm astu sumatíç cánishṭhâ || 5 || yó vâṃ yajnó nâsatyâ havíshmân kṛitábrahmâ samaryò bhávâti | úpa prá yâtaṃ váram â vásishṭham imâ bráhmâṇy ṛicyante yuvábhyâm || 6 || iyám manîshâ iyám açvinâ gîr imâṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇâ jushethâm | imâ bráhmâṇi yuvayûny agman yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 17 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

71 (587). trishṭubh.

Ápa svásur usháso nág jihîte riṇákti kṛishṇîr arushâya pánthâm | áçvâmaghâ gómaghâ vâṃ huvema dívâ náktaṃ çárum asmád yuyotam || 1 || upâyâtaṃ dâçúshe mártyâya ráthena vâmám açvinâ váhantâ | yuyutám asmád ánirâm ámîvâṃ dívâ náktam mâdhvî trâsîthâṃ naḥ || 2 || â vâṃ rátham avamásyâṃ vyùshṭau sumnâyávo vṛishaṇo vartayantu | syûmagabhastim ṛitayúgbhir áçvair âçvinâ vásumantaṃ vahethâm || 3 || yó vâṃ rátho nṛipatî ásti voḷhâ trivandhuró vásumân usráyâmâ | â na enâ nâsatyópa yâtam abhí yád vâṃ viçvápsnyo jígâti || 4 || yuvám cyávânaṃ jaráso 'mumuktaṃ ní pedáva ûhathur âçúm áçvam | nír áṅhasas támasaḥ spartam átriṃ ní jâhushâṃ çithiré dhâtam antáḥ || 5 || iyám manîshâ iyám açvinâ gîr — || 6 || 18 ||

70, 4 devau. açnávaithe *iti*. ní asmé *iti*. 5 cakshâthe *iti*. jánâya asmé *iti*. 6 sa-maryàḥ. 7 manîshâ. — 71, 1 áçva-maghâ. 2 upa-âyâtam. 3 sumna-yávo. â açvinâ. 4 nṛipatî *iti*. nâsatyâ úpa. 5 ní — áçvam = 117, 9 und vgl. 117, 13.

72 (588). trishṭubh.

Ấ gómatâ nâsatyâ ráthenâçvâvatâ puruçcandréṇa yâtam | abhí vâṃ víçvâ niyútaḥ sacante spârháyâ çriyấ tanvâ çubhânấ || 1 || ấ no devébhir úpa yâtam arvấk sajóshasâ nâsatyâ ráthena | yuvór hí naḥ sakhyấ pítryâṇi samânó bandhúr utá tásya vittam || 2 || úd u stómâso açvínor abudhrañ jâmí bráhmâṇy ushásaç ca devîḥ | âvívâsan ródasî dhishṇyemé áchâ vípro nấsatyâ vivakti || 3 || ví céd uchánty açvinâ ushấsaḥ prá vâm bráhmâṇi kârávo bharante | ûrdhvám bhânúṃ savitấ devó açred bṛihád agnáyaḥ samídhâ jarante || 4 || ấ paççấtân nâsatyấ purástâd âçvinâ yâtam adharấd údaktât | ấ viçvátaḥ pấñcajanyena râyấ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 19 ||

73 (589). trishṭubh.

Átârishma támasas pârám asyá práti stómaṃ devayánto dádhânâḥ | purudáṅsâ purutámâ purâjấmartyâ havate açvínâ gîḥ || 1 || ny ù priyó mánushaḥ sâdi hótâ nấsatyâ yó yájate vándate ca | açnîtám mádhvo açvinâ upâká ấ vâṃ voce vidátheshu práyasvân || 2 || áhema yajnám pathấm urâṇấ imấṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇâ jushethâm | çrushṭîvéva préshito vâm abodhi práti stómair járamâṇo vásishṭhaḥ || 3 || úpa tyấ váhnî gamato víçaṃ no rakshoháṇâ sámbhṛitâ vîḷúpâṇî | sám ándhâṅsy agmata matsaráṇi mấ no mardhishṭam ấ gatam çivéna || 4 || ấ paççấtân nâsatyấ purástâd — || 5 || 20 ||

72, 1 ráthena áçva-vatâ puru-candréṇa. víçvâḥ. 3 ródasî-dhishṇye -imé *iti*. ácha. 4 ca ít. açvinau ushásaḥ. ûrdhvám — açret = 309, 2. 5 paççấtât nâsatyâ ấ. ấ açvinâ. — 73, 1 purâ-jấ úmartyâ. 2 ní ûṃ *iti*. açvinau upâké. 3 çrushṭívấ-iva prá-ishitaḥ. 4 váhni *iti*.

74 (590). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Imấ u vâṃ dívishṭaya usrấ havante açvinâ | ayáṃ vâm ahvé 'vase çacîvasû víçaṃ-viçaṃ hí gáchathaḥ || 1 || yuvấṃ citráṃ dadathur bhójanaṃ narâ códethâṃ sûnṛítâvate | arvấg ráthaṃ sámanasâ ní yachatam píbataṃ somyám mádhu || 2 || ấ yâtam úpa bhûshatam mádhvaḥ pibatam açvinâ | dugdhám páyo vṛishaṇâ jenyâvasû mấ no mardhishṭam ấ gatam || 3 || áçvâso yé vâm úpa dâçúsho gṛihấṃ yuvấṃ dîyanti bíbhrataḥ | makshûyúbhir narâ háyebhir açvinấ devâ yâtam asmayú || 4 || ádhâ ha yánto açvínâ pṛíkshaḥ sacanta sûráyaḥ | tấ yaṅsato maghávadbhyo dhruvấṃ yáçaç chardír asmábhyaṃ nấsatyâ || 5 || prá yé yayúr avṛikấso ráthâ iva nṛipâtấro jánânâm | utá svéna çávasâ çûçuvur nára utá kshiyanti sukshitím || 6 || 21 ||

75 (591). trishṭubh.

Vy ùshấ âvo divijấ ṛiténâvishkṛiṇvânấ mahimấnam ấgât | ápa drúhas táma âvar ájushṭam áṅgirastamâ pathyâ ajîgaḥ || 1 || mahé no adyá suvitấya bodhy úsho mahé saúbhagâya prá yandhi | citráṃ rayíṃ yaçásaṃ dhehy asmé dévi márteshu mânushi çravasyúm || 2 || eté tyé bhânávo darçatấyâç citrấ usháso amṛítâsa ấguḥ | janáyanto daívyâni vratấny âpṛiṇánto antárikshâ vy àsthuḥ || 3 || eshấ syấ yujânấ parâkất páñca kshitîḥ pári sadyó jigâti | abhipáçyantî vayúnâ jánânâṃ divó duhitấ bhúvanasya pátnî || 4 || vâjínîvatî sûryasya yóshâ citrấmaghâ râyá îçe vásûnâm | ṛíshishṭutâ jaráyantî maghóny ushấ uchati váhnibhir gṛiṇânấ || 5 ||

74, 1 ahve ávase. 4 makshuyú-bhiḥ. açvinâ ấ. 5 ádha. — 75, 1 ví ushấḥ. âvaḥ. ṛiténa âviḥ-kṛiṇvânấ. ấ agât. âvaḥ. ajîgar *iti*. 3 ấ aguḥ. ví asthuḥ. 5 citrá-maghâ. ṛíshi-stutâ. maghóni.

práti dyutânām arushāso áçvâç citrā adṛiçrann ushásaṃ váhantaḥ | yā́ti çubhrā́ viçvapíçâ ráthena dádhâti rátnaṃ vidhaté jánāya || 6 || satyā́ satyébhir mahatī́ mahádbhir devī́ devébhir yajatā́ yájatraiḥ | rujád dṛiḷhā́ni dádad usríyāṇām práti gā́va ushásaṃ vâvaçanta || 7 || nū́ no gómad vîrávad dhehi rátnam úsho áçvâvad purubhójo asmé | mā́ no barhíḥ purushátâ nidé kar yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 22 ||

76 (592). trishṭubh.

Ud u jyótir amṛítaṃ viçvájanyaṃ viçvā́narāḥ savitā́ devó açret | krátvâ devā́nām ajanishṭa cákshur âvír akar bhúvanaṃ víçvam ushā́ḥ || 1 || prá me pánthâ devayā́nâ adṛiçrann ámardhanto vásubhir íshkṛitâsaḥ | ábhûd u ketúr ushásaḥ purástât pratîcy ā́gâd ádhi harmyébhyaḥ || 2 || tā́nī́d áhāni bahulā́ny âsan yā́ prâcī́nam úditā sū́ryasya | yátaḥ pári jârá ivâcáranty úsho dadṛikshé ná púnar yatī́va || 3 || tá íd devā́nāṃ sadhamā́da âsann ṛitā́vânaḥ kaváyaḥ pûrvyā́saḥ | gûḷháṃ jyótiḥ pitáro ánv avindant satyámantrâ ajā́nayann ushā́sam || 4 || samānā́ ûrvé ádhi sáṃgatâsaḥ sā́ṃ jânate ná yatante mithás té | té devā́nāṃ ná minanti vratā́ny ámardhanto vásubhir yā́damânāḥ || 5 || práti tvâ stómair îḷate vásishṭhâ usharbúdhaḥ subhage tushṭuvā́ṅsaḥ | gávāṃ netrī́ vā́japatnī na uchóshaḥ sujāte prathamā́ jarasva || 6 || eshā́ netrī́ rā́dhasaḥ sūnṛítānām ushā́ uchántī ribhyate vásishṭhaiḥ | dîrghaçrútaṃ rayím asmé dádhânâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 23 ||

75, 8 nú. — 76, 2 pánthāḥ. pratîcī́ ā́ agāt. 3 tā́ni ít. iva â-cárantī. yatī́-iva. 4 té. ṛitú-vânaḥ. 5 samāné. 6 ucha úshaḥ.

77 (593). trishṭubh.

Úpo ruruce yuvatír ná yóshâ víçvaṃ jîvám prasuvántī carā́yai | ábhûd agníḥ samídhe mā́nushāṇām ákar jyótir bā́dhamânâ támāṅsi || 1 || víçvam pratîcī́ sapráthâ úd asthâd rúçad vā́so bíbhratī çukrám açvait | hiraṇyavarṇâ sudṛíçîkasaṃdṛig gávâm mātā́ netry áhnâm aroci || 2 || devā́nāṃ cákshuḥ subhágâ váhantî çvetáṃ náyantî sudṛíçîkam áçvam | ushā́ adarçi raçmíbhir vyàktâ citrā́maghâ víçvam ánu prábhûtâ || 3 || ántivâmâ dûré amítram uchorvī́ṃ gávyûtim ábhayaṃ kṛidhî naḥ | yâváya dvésha ā́ bharâ vásûni codáya rā́dho gṛiṇaté maghoni || 4 || asmé çréshṭhebhir bhânúbhir ví bhâhy úsho devi pratirántî na āyuḥ | ísham ca no dádhatî viçvavāre gómad áçvâvad ráthavac ca rā́dhaḥ || 5 || yā́ṃ tvâ divo duhitar vardháyanty úshaḥ sujāte matíbhir vásishṭhâḥ | sā́smā́su dhâ rayím ṛishvám bṛihántaṃ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 24 ||

78 (594). trishṭubh.

Práti ketávaḥ prathamā́ adṛiçrann ûrdhvā́ asyâ añjáyo ví çrayante | úsho arvā́cā bṛihatā́ ráthena jyótishmatā vâmā́m asmábhyaṃ vakshi || 1 || práti shîm agnír jarate sámiddhaḥ práti víprâso matíbhir gṛiṇántaḥ | ushā́ yāti jyótishā bā́dhamânā víçvâ támāṅsi duritā́pa devī́ || 2 || etā́ u tyā́ḥ práty adṛiçran purástāj jyótir yáchantîr usháso vibhātī́ḥ | ájîjanant sū́ryaṃ yajnám agním apâcī́naṃ támo agād ájushṭam || 3 || áceti divó duhitā́ maghónî víçve paçyanty ushā́saṃ vibhātī́m | ā́sthâd rátham svadháyâ yujyámānam ā́

77, 1 úpo *iti*. 2 sudṛíçîka-saṃdṛik. netrī́. 3 ví-aktâ citrá-maghâ. 4 ucha urvī́m. kṛidhi. yaváya. bhara. 5 áçva-vat rátha-vat. 6 sā́ asmā́su dhâḥ. — 78, 2 shîm. ushā́ḥ. duḥ-itā́ ápa. 3 purástât. 4 ā́ asthât.

yám áçvâsaḥ suyújo váhanti || 4 || práti tvâdyá sumánaso budhantâsmâkâso maghávâno vayáṃ ca | tilvilâyádhvam ushaso vibhâtîr yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 25 ||

79 (595). trishṭubh.

Vy ùshâ âvaḥ pathyâ jánânâm páñca kshitîr mânushîr bodháyantî | susaṃdṛígbhir uksháhbhir bhânúm açred ví sûryo ródasî cákshasâvaḥ || 1 || vy àñjate divó ánteshv aktûn víço ná yuktâ usháso yatante | sáṃ te gávas táma â vartayanti jyótir yachanti savitéva bâhû || 2 || ábhûd ushâ índratamâ maghóny ájîjanat suvitáya çrávâṅsi | ví divó devî duhitâ dadhâty áṅgirastamâ sukṛíte vásûni || 3 || tâvad usho râdho asmábhyaṃ râsva yâvat stotṛíbhyo árado gṛiṇânâ | yâṃ tvâ jajnúr vṛishabhásyâ ráveṇa ví dṛiḷhásya dúro ádrer aurṇoḥ || 4 || devám-devaṃ râdhase codáyanty asmadryàk sûnṛítâ îráyantî | vyuchántî naḥ sanáye dhíyo dhâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 26 ||

80 (596). trishṭubh.

Práti stómebhir ushásaṃ vásishṭhâ gîrbhír víprâsaḥ prathamâ abudhran | vivartáyantîṃ rájasî sámante âvishkṛiṇvatîm bhúvanâni víçvâ || 1 || eshâ syâ návyam âyur dádhânâ gûḍhvî támo jyótishoshâ abodhi | ágra eti yuvatír áhrayâṇâ prâcikitat sûryaṃ yajnám agním || 2 || áçvâvatîr gómatîr na ushâso — || 3 || 27 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

78, 5 tvâ adyá. budhanta asmâkâsaḥ. — 79, 1 ví ushâḥ. ródasî *iti* cákshasâ âvar *ity* âvaḥ. 2 ví añjate. savitâ-iva. 3 maghónî. 4 vṛishabhásya. 5 codáyantî. dhâḥ. — 80, 1 vásishṭhâḥ. rájasî-sámante *iti*. 2 jyótishâ ushâḥ. ágre. prá acikitat. 3 = 557, 7.

81 (597). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Práty u adarçy âyaty ùchántî duhitâ diváḥ | ápo máhi vyayati cákshase támo jyótish kṛiṇoti sûnárî || 1 || úd usríyâḥ sṛijate sûryaḥ sácâñ udyán nákshatram arcivát | távéd usho vyúshi sûryasya ca sám bhakténa gamemahi || 2 || práti tvâ duhitar diva úsho jîrâ abhutsmahi | yâ váhasi purú spârháṃ vananvati rátnaṃ ná dâçúshe máyaḥ || 3 || uchántî yâ kṛiṇóshi maṅhánâ mahi prakhyaí devi svàr dṛiçé | tásyâs te ratnabhâja îmahe vayáṃ syáma mâtúr ná sûnávaḥ || 4 || tác citráṃ râdha â bharósho yád dîrghaçrúttamam | yát te divo duhitar martabhójanaṃ tád râsva bhunájâmahai || 5 || çrávaḥ sûríbhyo amṛítaṃ vasutvanáṃ vâjâñ asmábhyaṃ gómataḥ | codayitrî maghónaḥ sûnṛítâvaty ushâ uchad ápa sridhaḥ || 6 || 1 ||

82 (598). jagatî.

Índrâvaruṇâ yuvám adhvarâya no viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrgháprayajyum áti yó vanushyáti vayáṃ jayema pṛítanâsu dûḍhyàḥ || 1 || samrâḷ anyáḥ svarâḷ anyá ucyate vâm mahântâv índrâváruṇâ mahâvasû | víçve devâsaḥ paramé vyòmani sáṃ vâm ójo vṛishaṇâ sám bálaṃ dadhuḥ || 2 || ánv apâṃ khâny atṛintam ójasâ sûryam airayataṃ diví prabhúm | índrâvaruṇâ máde asya mâyínó 'pinvatam apítaḥ pínvataṃ dhíyaḥ || 3 || yuvâm íd yutsú pṛítanâsu váhnayo yuvâṃ kshémasya prasavé mitájnavaḥ | îçânâ vásva ubháyasya kâráva índrâvaruṇâ suhávâ havâmahe || 4 || índrâvaruṇâ yád imâni cakráthur víçvâ jâtâni

---

81, 1 ûṃ *iti* adarçi â-yatî uchántî. ápo *iti*. jyótiḥ. 2 sácâ ut-yát. táva ít ushaḥ vi-úshi. 3 vanan-vati. 5 tát. bhara úshaḥ. 6 sûnṛítâ-vatî. — 82, 3 ójasâ â. mâyínaḥ ápinvatam.

bhúvanasya majmánâ | kshémeṇa mitró váruṇaṃ duvasyáti marúdbhir ugráḥ çúbham anyá îyate || 5 || 2 ||

mahé çulkáya váruṇasya nú tvishá ójo mimâte dhruvám asya yát svám | ájâmim anyáḥ çnathâyantam ătirad dabhrébhir anyáḥ prá vriṇoti bhūyasaḥ || 6 || ná tám áṅho ná duritáni mártyam índrâvaruṇâ ná tápaḥ kútaç caná | yásya devâ gáchatho vîthó adhvaráṃ ná tám mártasya naçate párihvṛitiḥ || 7 || arvāñ narâ daívyenāvasā gataṃ çriṇutáṃ hávaṃ yádi me jújoshathaḥ | yuvór hí sakhyám utá vâ yád ăpyam mârḍîkám indrâvaruṇâ ní yachatam || 8 || asmākam indrâvaruṇâ bháre-bhare puroyodhā bhavataṃ kṛishṭyojasâ | yád vâṃ hávanta ubháye ádha spṛidhí náras tokásya tánayasya sâtíshu || 9 || asmé índro váruṇo mitró aryamā dyumnáṃ yachantu máhi çárma sapráthaḥ | avadhráṃ jyótir áditer ṛitâvṛídho devásya çlókaṃ savitúr manâmahe || 10 || 3 ||

83 (599). jagatî.

Yuvāṃ narâ páçyamânâsa ăpyam prâcā gavyántaḥ pṛithupárçavo yayuḥ | dāsâ ca vṛitrā hatám āryâṇi ca sudāsam indrâvaruṇāvasâvatam || 1 || yátrâ náraḥ samáyante kṛitádhvajo yásminn âjā bhávati kíṃ caná priyám | yátrâ bháyante bhúvanâ svardṛíças tátrâ na indrâvaruṇādhi vocatam || 2 || sám bhūmyâ ántâ dhvasirā adṛikshaténdrâvaruṇâ diví ghósha āruhat | ásthur jánânâm úpa māṃ árâtayo 'rvāg ávasâ havanaçrutā gatam || 3 || índrâvaruṇâ vadhánâbhir aprati bhedáṃ vanvántâ prá sudāsam âvatam |

82, 6 tvishé. mimâte *iti*. ā átirat. 8 arvāk. daívyena ávasā ā. 9 kṛishṭi-ojasâ. hávante. 10 asmé *iti*. — 83, 1 indrâvaruṇâ ávasâ avatam. 2 yátra. sam-áyante kṛitá-dhvajaḥ. yátra. tátra. indrâvaruṇâ ádhi. 3 ántâḥ. adṛikshata índrâvaruṇâ. ā aruhat. havana-çrutâ ā.

bráhmāṇy eshâṃ çriṇutaṃ hávîmani satyā tṛítsûnâm abhavat puróhitiḥ || 4 || índrâvaruṇâv abhy ā tapanti māghāny aryó vanúshâm árâtayaḥ | yuvāṃ hí vásva ubháyasya rājathó 'dha smâ no 'vatam pārye diví || 5 || 4 ||

yuvāṃ havanta ubháyâsa âjíshv índraṃ ca vásvo váruṇaṃ ca sâtáye | yátra rājabhir daçábhir níbâdhitam prá sudāsam āvataṃ tṛítsubhiḥ sahá || 6 || dáça rājânaḥ sámitâ áyajyavaḥ sudāsam indrâvaruṇâ ná yuyudhuḥ | satyā nṛiṇām admasádâm úpastutir devā eshâm abhavan devāhûtishu || 7 || dâçarâjné páriyattâya viçvátaḥ sudāsa indrâvaruṇâv açikshatam | çvityáñco yátra námasâ kapardíno dhiyā dhīvanto ásapanta tṛítsavaḥ || 8 || vṛitrāṇy anyáḥ samithéshu jighnate vratāny anyó abhí rakshate sádâ | hávâmahe vāṃ vṛishaṇâ suvṛiktíbhir asmé indrâvaruṇâ çárma yachatam || 9 || asmé índro váruṇo mitró — || 10 || 5 ||

84 (600). trishṭubh.

Ā vāṃ râjânâv adhvaré vavṛityâṃ havyébhir indrâvaruṇâ námobhiḥ | prá vāṃ ghṛitācî bâhvór dádhânâ pári tmánâ víshurûpâ jigâti || 1 || yuvó râshṭrám bṛihád invati dyaúr yaú setṛíbhir arajjúbhiḥ sinîtháḥ | pári no hélo várunasya vṛijyâ urúṃ na índraḥ kṛiṇavad u lokám || 2 || kṛitáṃ no yajnáṃ vidátheshu cāruṃ kṛitám bráhmāṇi sûríshu praçastā | úpo rayír devájûto na etu prá ṇaḥ spārhābhir ûtíbhis tiretam || 3 || asmé indrâvaruṇâ viçvávāram rayíṃ dhattaṃ vásumantam purukshúm | prá yá âdityó ánṛitâ mināty ámitâ çūro dayate vásûni || 4 || iyám índraṃ váru-

83, 5 abhí. mâ aghāni. rājathaḥ ádha sma. 6 havante. 7 sám -itâḥ. 8 su-dāse. 9 asmé *iti*. — 84, 1 yuvóḥ. 3 úpo *iti*. prá naḥ. 4 asmé *iti*.

ṇam ashṭa me gîḥ prâvat toké tánaye tûtujânâ | surátnâso devávîtiṃ gamema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 6 ||

85 (601). trishṭubh.

Punîshé vâm arakshásam manîshâṃ sómam índrâya váruṇâya júhvat | ghṛitápratîkâm ushásaṃ ná devîṃ tâ no yâmann urushyatâm abhîke || 1 || spárdhante vâ u devahûye átra yéshu dhvajéshu didyávaḥ pátanti | yuvám tâñ indrâvaruṇâv amítrân hatám párâcaḥ çárvâ víshûcaḥ || 2 || âpaç cid dhí svâyaçasaḥ sádaḥsu devîr índraṃ váruṇaṃ devátâ dhúḥ | kṛishṭîr anyó dhârâyati práviktâ vṛitrâṇy anyó apratîni hanti || 3 || sá sukrátur ṛitacíd astu hótâ yá âditya çávasâ vâṃ námasvân | âvavártad ávase vâṃ havíshmân ásad ít sá suvitâya práyasvân || 4 || iyám índraṃ váruṇam ashṭa me gîḥ — || 5 || 7 ||

86 (602). trishṭubh.

Dhîrâ tv àsya mahinâ janûṅshi ví yás tastámbha ródasî cid urvî | prá nâkam ṛishvám nunude bṛihántaṃ dvitâ nákshatram papráthac ca bhûma || 1 || utá svâyâ tanvâ sáṃ vade tát kadâ nv àntár váruṇe bhuvâni | kím me havyám áhṛiṇâno jusheta kadâ mṛiḷîkáṃ sumánâ abhí khyam || 2 || pṛiché tád éno varuṇa didṛíkshûpo emi cikitúsho vipṛícham | samânám ín me kaváyaç cid âhur ayáṃ ha túbhyaṃ váruṇo hṛiṇîte || 3 || kím âga âsa varuṇa jyéshṭhaṃ yát stotâraṃ jíghâṅsasi sákhâyam | prá tán me voco dûḷabha svadhâvó 'va tvânenâ námasâ turá iyâm || 4 || áva dugdhâni

84, 5 prá âvat. — 85, 2 vaí. 3 dhúr *iti* dhúḥ. prá-viktâḥ. 4 âdityâ. â-vavártat. — 86, 1 tú asya. ródasî-urvî *iti*. papráthat. 2 nú antáḥ. 3 didṛíkshu úpo *iti*. vi-pṛícham. ít. 4 tát. duḥ-dabha svadhâ-vaḥ áva tvâ anenâḥ.

pítryâ sṛijâ nó 'va yâ vayáṃ cakṛimâ tanûbhiḥ | áva râjan paçutṛípaṃ ná tâyúṃ sṛijâ vatsáṃ ná dâmno vásishṭham || 5 || ná sá svó dáksho varuṇa dhrútiḥ sâ súrâ manyúr vibhîdako ácittiḥ | ásti jyâyân kánîyasa upâré svápnaç canéd ánṛitasya prayotâ || 6 || áraṃ dâsó ná mîḷhúshe karâṇy aháṃ devâya bhûrṇayé 'nâgâḥ | ácetayad acíto devó aryó gṛítsaṃ râyé kavítaro junâti || 7 || ayáṃ sú túbhyaṃ varuṇa svadhâvo hṛidí stóma úpaçritaç cid astu | çáṃ naḥ kshéme çám u yóge no astu yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 8 ||

87 (603). trishṭubh.

Rádat pathó váruṇaḥ sûryâya prâṛṇâṅsi samudríyâ nadînâm | sárgo ná sṛishṭó árvatîr ṛitâyâñ cakâra mahîr avánîr áhabhyaḥ || 1 || âtmâ te vâto rája â navînot paçúr ná bhûrṇir yávase sasavân | antár mahî bṛihatî ródasîmé víçvâ te dhâma varuṇa priyâṇi || 2 || pári spáço váruṇasya smádishṭâ ubhé paçyanti ródasî suméke | ṛitâvânaḥ kaváyo yajnádhîrâḥ prácetaso yá isháyanta mánma || 3 || uvâca me váruṇo médhirâya tríḥ saptá nâmâghnyâ bibharti | vidvân padásya gúhyâ ná vocad yugâya vípra úparâya çíkshan || 4 || tisró dyâvo níhitâ antár asmin tisró bhûmîr úparâḥ shâḍvidhânâḥ | gṛítso râjâ váruṇaç cakra etâṃ diví preṅkhâṃ hiraṇyáyaṃ çubhé kám || 5 || áva síndhuṃ váruṇo dyaúr iva sthâd drapsó ná çvetó mṛigás túvishmân | gambhîráçaṅso rájaso vimânaḥ supârákshatraḥ sató asyá râjâ || 6 || yó mṛiḷáyâti cakrúshe cid âgo vayáṃ syâma váruṇe

86, 5 sṛija naḥ áva. cakṛimá. sṛijá. 6 vi-bhîdakaḥ. upa-aré. caná ít. 7 bhûṛṇaye ánâgâḥ. — 87, 1 prá árṇâṅsi. ṛita-yán. 2 mahî-bṛihatî-ródasî-imé *iti*. 3 smát-ishṭâḥ ubhé-ródasî-suméke *iti*. yé. 4 náma ághnyâ. 5 shâṭ-vidhânâḥ. cakre. pra-îṅkhám.

ánâgâḥ | ánu vratấny áditer ṛidhánto yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 9 ||

88 (604). trishṭubh.

Prá çundhyúvaṃ váruṇâya préshṭhâm matíṃ vasishṭha mîḷhúshe bharasva | yá îm arvấñcaṃ kárate yájatraṃ sahásrâmaghaṃ vṛíshaṇam bṛihántam || 1 || ádhâ nv àsya saṃdṛíçaṃ jaganvấn agnér ánîkaṃ váruṇasya maṅsi | svàr yád áçmann adhipấ u ándho 'bhí mâ vápur dṛiçáye ninîyât || 2 || ấ yád ruhấva váruṇaç ca nấvam prá yát samudrám îráyâva mádhyam | ádhi yád apấṃ snúbhiç cárâva prá preṅkhá îṅkhayâvahai çubhé kám || 3 || vásishṭhaṃ ha váruṇo nâvy ấdhâd ṛíshiṃ cakâra svápâ máhobhiḥ | stotấraṃ víprâḥ sudinatvé áhnâṃ yấn nú dyấvas tatánan yấd ushấsaḥ || 4 || kvà tyấni nau sakhyấ babhûvuḥ sácâvahe yád avṛikám purấ cit | bṛihántam mấnaṃ varuṇa svadhâvaḥ sahásradvâraṃ jagamâ gṛiháṃ te || 5 || yá âpír nityo varuṇa priyáḥ sán tvấm ấgâṅsi kṛiṇávat sákhâ te | mấ ta énasvanto yakshin bhujema yandhí shmâ víprâḥ stuvaté várûtham || 6 || dhruvấsu tvâsú kshitíshu kshiyánto vy àsmát pấçaṃ váruṇo mumocat | ávo vanvânấ áditer upásthâd yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 10 ||

89 (605). gâyatrî. 5 jagatî.

Mó shú varuṇa mṛinmáyaṃ gṛiháṃ râjann ahám gamam | mṛiḷấ sukshatra mṛiláya || 1 || yád émi prasphuránn iva dṛítir ná dhmâtó adrivaḥ | mṛiḷấ s. m. || 2 || krátvaḥ samaha dînátâ pratîpáṃ jagamâ çuce | mṛiḷấ s. m. || 3 || apấm mádhye tasthivấṅsaṃ tṛíshṇâvidaj jaritấram | mṛiḷấ s. m. || 4 || yát kím cedáṃ varuṇa daívye jáne 'bhidrohám manushyâç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ yuyopimá mấ nas tásmâd énaso deva rîrishaḥ || 5 || 11 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

90 (606). trishṭubh.

Prá vîrayấ çúcayo dadrire vâm adhvaryúbhir mádhumantaḥ sutấsaḥ | váha vâyo niyúto yâhy áchâ píbâ sutásyấndhaso mádâya || 1 || îçânấya práhutiṃ yás ta ấnaṭ çúciṃ sómaṃ çucipâs túbhyaṃ vâyo | kṛiṇóshi tám mártyeshu praçastáṃ jâtó-jâto jâyate vâjy àsya || 2 || râyé nú yáṃ jajnátû ródasîmé ṛâyé devî dhisháṇâ dhâti devám | ádha vâyúṃ niyútaḥ saççata svấ utá çvetáṃ vásudhitiṃ nireké || 3 || uchánn ushásaḥ sudínâ ariprấ urú jyótir vividur dîdhyânâḥ | gávyaṃ cid ûrvám uçíjo ví vavrus téshâm ánu pradívaḥ sasrur ấpaḥ || 4 || té satyéna mánasâ dîdhyânâḥ svéna yuktấsaḥ krátunâ vahanti | índravâyû vîravấhaṃ ráthaṃ vâm îçânáyor abhí príkshaḥ sacante || 5 || îçânấso yé dádhate svàr ṇo góbhir áçvebhir vásubhir hiraṇyaiḥ | índravâyû sûráyo víçvam ấyur árvadbhir vîraíḥ pṛítanâsu sahyuḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamâṇâ indravâyû sushṭutíbhir vásishṭhâḥ | vâjayántaḥ sv ávase huvema yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 12 ||

88, 1 sahásra-magham. 2 ádha nú asya. adhi-pấḥ ûṃ *iti*. 3 pra -îṅkhé. 4 nâví ấ adhât. su-ápâḥ. yất. ushásaḥ. 5 jagama. 6 te. sma. 7 tvâ âsú. ví asmát. — 89, 1 mó *iti* sú. mṛit-máyam. mṛiḷá. 3 prati-îpám jagama. 4 tríshṇâ avidat. 5 ca idám. dhárma. ririshaḥ. — 90, 1 vîra-yấ. ácha píba sutásya ándhasaḥ. 2 te. vâjî asya. 3 jajnátuḥ ródasî *iti* imé *iti*. 6 naḥ. 7 sú.

ấsan | té vâyáve mánave bâdhitấyấvâsayann ushásaṃ sū́ryeṇa || 1 || uçántâ dûtấ ná dábhâya gopấ mâsáç ca pâthấḥ çarádaç ca pûrvī́ḥ | índravâyû sushṭutír vâm iyânấ mârḍīkám ītṭe suvitáṃ ca návyam || 2 || pī́voannâñ rayivṛ́idhaḥ sumedhấḥ çvetáḥ sishakti niyútâm abhiçrī́ḥ | té vâyáve sámanaso ví tasthur víçvén naraḥ svapatyấni cakruḥ || 3 || yấvat táras tanvò yấvad ójo yấvan náraç cákshasâ dī́dhyânâḥ | çúciṃ sómaṃ çucipâ pâtam asmé índravâyû sádatam barhír édám || 4 || niyuvânấ niyútaḥ spârhávîrâ índravâyû sarátham yâtam arvấk | idáṃ hí vâm prábhṛitam mádhvo ágram ádha prīṇânấ ví mumuktam asmé || 5 || yấ vâṃ çatáṃ niyúto yấḥ sahásram índravâyû viçvávârâḥ sácante | ấbhir yâtaṃ suvidátrâbhir arvấk pâtáṃ narâ prátibhṛitasya mádhvaḥ || 6 || árvanto ná çrávaso bhíkshamāṇâ — || 7 || 13 ||

92 (608). trishṭubh.

Ấ vâyo bhûsha çucipâ úpa naḥ sahásraṃ te niyúto viçvavâra | úpo te ándho mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrvapéyam || 1 || prá sótâ jîró adhvaréshv asthât sómam índrâya vâyáve píbadhyai | prá yád vâm mádhvo agriyám bháranty adhvaryávo devayántaḥ çácībhiḥ || 2 || prá yấbhir yấsi dâçvấṅsam áchâ niyúdbhir vâyav ishṭáye duroṇé | ní no rayíṃ subhójasaṃ yuvasva ní vîráṃ gávyam áçvyaṃ ca rấdhaḥ || 3 || yé vâyáva indramấdanâsa ấdevâso nitóçanâso aryáḥ | ghnánto vṛitrấṇi sûríbhiḥ shyâma sâsahvấṅso yudhấ nṛ́ibhir amítrân || 4 || ấ no niyúdbhiḥ çatínībhir adhvaráṃ sahasríṇībhir úpa yâhi yajnám | vấyo asmínt sávane mâdayasva yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 5 || 14 ||

91, 1 bâdhitấya ávâsayan. 3 víçvâ ít. su-apatyấni. 4 yấvat núraḥ. çuci-pâ. asmé *iti*. ấ idám. 6 yấḥ vâm. ấ âbhiḥ — 92, 1 úpo *iti*. 3 ácha. vâyo *iti*. 4 vâyáve indra-mấdanâsaḥ ấ-devâsaḥ ni-tóçanâsaḥ. syâma sasahvấṅsaḥ. 5 ấ no — yâhi = 135, 3.

93 (609). trishṭubh.

Çúciṃ nú stómaṃ návajâtam adyéndrâgnî vṛitrahaṇâ jushéthâm | ubhấ hí vâṃ suhávâ jóhavîmi tấ vấjaṃ sadyá uçaté dhéshṭhâ || 1 || tấ sânasī́ çavasânâ hí bhûtáṃ sâkaṃvṛídhâ çávasâ çûçuvấṅsâ | kshấyantau râyó yávasasya bhū́reḥ pṛiñktáṃ vấjasya sthávirasya ghṛíshveḥ || 2 || úpo ha yád vidáthaṃ vâjíno gúr dhîbhír víprâḥ prámatim ichámânâḥ | árvanto ná kấshṭhâm nákshamāṇâ indrâgnī́ jóhuvato náras té || 3 || gîrbhír víprâḥ prámatim ichámâna īṭṭe rayíṃ yaçásam pûrvabhấjam | índrâgnî vṛitrahaṇâ suvajrâ prá no návyebhis tirataṃ deshṇaíḥ || 4 || sáṃ yán mahī́ mithatī́ spárdhamâne tanûrúcâ çū́rasâtâ yátaite | ádevayuṃ vidáthe devayúbhiḥ satrấ hataṃ somasútâ jánena || 5 || 15 ||

imấm u shú sómasutim úpa na éndrâgnî saumanasấya yâtam | nū́ cid dhí parimamnáthe asmấn ấ vâṃ çáçvadbhir vavṛitîya vấjaiḥ || 6 || só agna enấ námasâ sámiddhó 'châ mitráṃ váruṇam índraṃ voceḥ | yát sîm ấgaç cakṛimấ tát sú mṛila tád aryamấditiḥ çiçrathantu || 7 || etấ agna âçushāṇấsa ishṭī́r yuvóḥ sácâbhy àçyâma vấjân | méndro no víshṇur marútaḥ pári khyan yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 8 || 16 ||

94 (610). gâyatrî. 12 anushṭubh.

Iyáṃ vâm asyá mánmana índrâgnî pûrvyástutiḥ | abhrấd

93, 1 adyá índrâgnî *iti*. 2 sânasī́ *iti*. 3 úpo *iti*. 5 yát. mahī́-mithatī́-spárdhamâne-yátaite *iti*. 6 sú. ấ indrâgnî *iti*. nú. hí parimamnáthe *iti*. 7 agne. sám-iddhaḥ ácha. cakṛimá. aryamấ áditiḥ. 8 ágne. sácâ abhí açyâma. mấ índraḥ.

vṛishṭír ivâjani || 1 || çṛiṇutám jaritúr hávam índrâgnî vánatam gíraḥ | îçânâ pipyatam dhíyaḥ || 2 || mâ pâpatvâya no naréndrâgnî mâbhíçastaye | mâ no rîradhatam nidé || 3 || índre agnâ námo bṛihát suvṛiktím érayâmahe | dhiyâ dhénâ avasyávaḥ || 4 || tâ hí çáçvanta îḷata itthâ víprâsa ûtáye | sabâdho vâjasâtaye || 5 || tâ vâm gîrbhír vipanyávaḥ práyasvanto havâmahe | medhásâtâ sanishyávaḥ || 6 || 17 ||

índrâgnî ávasâ gatam asmábhyam carshaṇîsahâ | mâ no duḥçáṅsa îçata || 7 || mâ kásya no áraruṣho dhûrtíḥ prâṇañ mártyasya | índrâgnî çárma yachatam || 8 || gómad dhíraṇyavad vásu yád vâm áçvâvad îmahe | índrâgnî tád vanemahi || 9 || yát sóma â suté nára indrâgnî ájohavuḥ | sáptîvantâ saparyávaḥ || 10 || ukthébhir vṛitrahántamâ yâ mandânâ cid â girâ | âṅgûshaír âvívâsataḥ || 11 || tâv íd duḥçáṅsam mártyam dúrvidvâṅsam rakshasvínam | âbhogám hánmanâ hatam udadhím hánmanâ hatam || 12 || 18 ||

95 (611). trishṭubh.

Prá kshódasâ dhâyasâ sasra eshâ sárasvatî dharúṇam âyasî pûḥ | prabâbadhânâ rathyèva yâti víçvâ apó mahinâ síndhur anyâḥ || 1 || ékâcetat sárasvatî nadînâm çúcir yatî giríbhya â samudrât | râyáç cétantî bhúvanasya bhûrer ghṛitám páyo duduhe nâhushâya || 2 || sá vâvṛidhe náryo yóshaṇâsu vṛíshâ çíçur vṛishabhó yajníyâsu | sá vâjínam maghávadbhyo dadhâti ví sâtáye tanvàm mâmṛijîta || 3 || utá syâ naḥ sárasvatî jushâṇópa çravat subhágâ yajné asmín |

94, 1 iva ajani. 3 narâ índrâgnî *iti* mâ abhí-çastaye. 4 â îrayâmahe. 5 îḷate. 7 índrâgnî *iti* ávasâ â. mâ îçata = 23, 9. 8 áraruṣho — mártyasya = 18, 3. índrâgnî — yachatam = 21, 6. 9 híraṇya-vat. 10 sóme. indrâgnî *iti*. sápti-vantâ. — 95, 1 sasre. rathyâ-iva. 2 ékâ acetat. 3 mamṛijîta. 4 jushâṇâ úpa.

mitájnubhir namasyaìr iyânâ râyâ yujâ cid úttarâ sákhibhyaḥ || 4 || imâ júhvânâ yushmád â námobhiḥ práti stómam sarasvati jushasva | táva çárman priyátame dádhânâ úpa stheyâma çaraṇâm ná vṛikshám || 5 || ayám u te sarasvati vásishṭho dvârâv ṛitásya subhage vy âvaḥ | várdha çubhre stuvaté râsi vâjân yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 19 ||

96 (612). 1 bṛihatî. 2 satobṛihatî. 3 prastârapaṅkti. 4—6 gâyatrî.

Bṛihád u gâyishe váco 'suryâ nadînâm | sárasvatîm ín mahayâ suvṛiktíbhiḥ stómair vasishṭha ródasî || 1 || ubhé yát te mahinâ çubhre ándhasî adhikshiyánti pûrávaḥ | sâ no bodhy avitrî marútsakhâ códa râdho maghónâm || 2 || bhadrám íd bhadrâ kṛiṇavat sárasvaty ákavârî cetati vâjínîvatî | gṛiṇânâ jamadagnivát stuvânâ ca vasishṭhavát || 3 || janîyánto nv ágravaḥ putrîyántaḥ sudânavaḥ | sárasvantam havâmahe || 4 || yé te sarasva ûrmáyo mádhumanto ghṛitaccútaḥ | tébhir no 'vitâ bhava || 5 || pîpivâṅsam sárasvataḥ stánam yó viçvádarçataḥ | bhakshîmáhi prajâm ísham || 6 || 20 ||

97 (613). trishṭubh.

Yajné divó nṛishádane pṛithivyâ náro yátra devayávo mádanti | índrâya yátra sávanâni sunvé gáman mádâya prathamâm váyaç ca || 1 || â daívyâ vṛiṇîmahé 'vâṅsi bṛíhaspátir no maha â sakhâyaḥ | yáthâ bhávema mîḷhúshe ánâgâ yó no dâtâ parâvátaḥ pitéva || 2 || tám u jyéshṭham

95, 5 juhvânâḥ. 6 ví âvar *ity* âvaḥ. — 96, 1 ít mahaya. 2 ubhé -ándhasî *iti*. 3 sárasvatî ákava-arî. 4 jani-yántaḥ nú ágravaḥ putri-yántaḥ. — 97, 1 nṛi-sádane pṛithivyâḥ. gámat. 2 vṛiṇîmahe ávâṅsi. mahe. ánâgâḥ. pitâ-iva.

námasâ havírbhiḥ suçévaṃ bráhmaṇas pátiṃ gṛiṇîshe | índraṃ çlóko máhi daívyaḥ sishaktu yó bráhmaṇo devákṛitasya rấjâ || 3 || sá ấ no yóniṃ sadatu préshṭho bṛíhaspátir viçvávâro yó ásti | kấmo râyáḥ suvîryasya táṃ dât párshan no áti saççáto árishṭân || 4 || tám ấ no arkám amṛítâya júshṭam imé dhâsur amṛítâsaḥ purâjấḥ | çúcikrandaṃ yajatám pastyânâm bṛíhaspátim anarvấṇaṃ huvema || 5 || 21 ||

táṃ çagmấso arushấso áçvâ bṛíhaspátiṃ sahavấho vahanti | sáhaç cid yásya níḷavat sadhásthaṃ nábho ná rûpám arushám vásânâḥ || 6 || sá hí çúciḥ çatápatraḥ sá çundhyúr híraṇyavâçîr ishiráḥ svarshấḥ | bṛíhaspátiḥ sá svâveçá ṛishváḥ purû sákhibhya âsutím kárishṭhaḥ || 7 || devî devásya ródasî jánitrî bṛíhaspátiṃ vâvṛidhatur mahitvấ | dakshấyyâya dakshatâ sakhâyaḥ kárad bráhmaṇe sutárâ sugâdhấ || 8 || iyáṃ vâm brahmaṇas pate suvṛiktír bráhméndrâya vajríṇe akâri | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám púraṃdhîr jajastám aryó vanúshâm árâtîḥ || 9 || bṛíhaspate yuvám índraç ca vásvo divyásyeçâthe utá pấrthivasya | dhattáṃ rayíṃ stuvaté kîráye cid yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 10 || 22 ||

98 (614). trishṭubh.

Ádhvaryavo 'ruṇáṃ dugdhám aṅçúṃ juhótana vṛishabhấya kshitînấm | gaurấd védîyâṅ avapấnam índro viçvấhéd yâti sutásomam ichán || 1 || yád dadhishé pradívi cấrv ánnaṃ divé-dive pîtím íd asya vakshi | utá hṛidótá mánasâ jushâṇá uçánn indra prásthitân pâhi sómân || 2 || jajnânáḥ

97, 4 párshat. 6 áçvâḥ. 7 svaḥ-sấḥ. su-âveçáḥ. purú. 8 devî-ródasî-jánitrî *iti*. dakshata. 9 bráhma índrâya. avishṭáṃ — árâtîḥ = 346, 11. 10 divyásya íçâthe *iti*. — 98, 1 viçváhâ ít. 2 hṛidấ utá.

sómaṃ sáhase papâtha prá te mâtấ mahimấnam uvâca | éndra paprâthorv àntárikshaṃ yudhấ devébhyo várivaç cakartha || 3 || yád yodháyâ maható mányamânânt sấkshâma tấn bâhúbhiḥ çấçadânân | yád vâ nṛíbhir vṛíta indrâbhiyúdhyâs táṃ tváyâjíṃ sauçravasáṃ jayema || 4 || préndrasya vocam prathamấ kṛitấni prá nûtanâ maghávâ yấ cakấra | yadéd ádevîr ásahishṭa mâyấ áthâbhavat kévalaḥ sómo asya || 5 || távedáṃ víçvam abhítaḥ paçavyàṃ yát páçyasi cákshasâ sûryasya | gávâm asi gópatir éka indra bhakshîmáhi te práyatasya vásvaḥ || 6 || bṛíhaspate yuvám índraç ca vásvo — || 7 || 23 ||

99 (615). trishṭubh.

Paró mấtrayâ tanvâ vṛidhâna ná te mahitvám ánv açnuvanti | ubhé te vidmá rájasî pṛithivyấ víshṇo deva tvám paramásya vitse || 1 || ná te vishṇo jấyamâno ná jâtó déva mahimnáḥ páram ántam âpa | úd astabhnâ nấkam ṛishvám bṛihántaṃ dâdhártha prấcîṃ kakúbham pṛithivyấḥ || 2 || írâvatî dhenumátî hí bhûtáṃ sûyavasínî mánushe daçasyấ | vy àstabhnâ ródasî vishṇav eté dâdhártha pṛithivîm abhíto mayûkhaiḥ || 3 || urúṃ yajnấya cakrathur u lokáṃ janáyantâ sûryam ushấsam agním | dấsasya cid vṛishaçiprásya mâyấ jaghnáthur narâ pṛitanấjyeshu || 4 || índrâvishṇû dṛiṅhitấḥ çámbarasya náva púro navatíṃ ca çnathishṭam | çatáṃ varcínaḥ sahásraṃ ca sâkáṃ hathó apraty ásurasya vîrấn || 5 || iyám manîshấ bṛihatî bṛihántorukramấ tavásâ vardháyantî |

98, 3 ấ indra paprâtha urú antárikshaṃ. 4 yodháyâḥ. indra abhi-yúdhyâḥ. tváyâ âjím. 5 prá índrasya. yadấ ít. átha abhavat. 6 táva idám. — 99, 1 ubhé-rájasî *iti* pṛithivyấḥ. 2 astabhnâḥ. 3 írâvatî-dhenumátî-suyavasínî-ródasî-vishṇo-eté *iti*. ví astabhnâḥ. 4 ushásam. vṛisha-çiprásya mâyấḥ. 5 apratí. 6 bṛihántâ uru-kramấ.

raré vâṃ stómaṃ vidátheshu vishṇo pínvatam ísho vṛijáneshv indra || 6 || váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi tán me jushasva çipivishṭa havyám | várdhantu tvâ sushṭutáyo gíro me yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 7 || 24 ||

100 (616). trishṭubh.

Nú márto dayate sanishyán yó víshṇava urugâyấya dấçat | prá yáḥ satrấcâ mánasâ yájâta etấvantaṃ náryam âvívâsât || 1 || tvám vishṇo sumatím viçvájanyâm áprayutâm evayâvo matím dâḥ | párco yáthâ naḥ suvitásya bhûrer áçvâvataḥ puruçcandrásya râyáḥ || 2 || trír devấḥ pṛithivîm eshá etấṃ ví cakrame çatárcasam mahitvấ | prá víshṇur astu tavásas távîyân tveshấṃ hy àsya sthávirasya nấma || 3 || ví cakrame pṛithivîm eshá etấṃ kshétrâya víshṇur mánushe daçasyán | dhruvấso asya kîráyo jánâsa urukshitím sujánimâ cakâra || 4 || prá tát te adyá çipivishṭa nấmâryaḥ çaṅsâmi vayúnâni vidvấn | tấṃ tvâ gṛiṇâmi tavásam átavyân kshấyantam asyá rájasaḥ parâké || 5 || kím ít te vishṇo paricákshyam bhût prá yád vavakshé çipivishṭó asmi | mấ várpo asmád ápa gûha etád yád anyárûpaḥ samithé babhûtha || 6 || váshaṭ te vishṇav âsá ấ kṛiṇomi — || 7 || 25 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

101 (617). trishṭubh.

Tisró vấcaḥ prá vada jyótiragrâ yấ etád duhré madhudoghám ûdhaḥ | sá vatsấṃ kṛiṇván gárbham óshadhînâṃ

99, 7 vishṇo *iti*. tát. çipi-vishṭa. — 100, 1 nú. víshṇave. yájâte. 2 eva-yâvaḥ. áçva-vataḥ puru-candrásya. 3 çatá-arcasam. hí asya. 5 nấma aryáḥ. — 101, 1 jyótiḥ-agrâḥ. madhu-doghám.

sadyó jâtó vṛishabhó roravîti || 1 || yó várdhana óshadhînâṃ yó apấṃ yó víçvasya jágato devá îçe | sá tridhấtu çaraṇấṃ çárma yaṅsat trivártu jyótiḥ svabhishṭy àsmé || 2 || starîr u tvad bhávati sûta u tvad yathâvaçấṃ tanvàṃ cakra eshấḥ | pitúḥ páyaḥ práti gṛibhṇâti mâtấ téna pitấ vardhate téna putráḥ || 3 || yásmin víçvâni bhúvanâni tasthús tisró dyấvas tredhấ sasrúr ấpaḥ | tráyaḥ kóçâsa upasécanâso mádhvaḥ çcotanty abhíto virapçám || 4 || idấṃ vácaḥ parjányâya svarấje hṛidó astv ántaraṃ táj jujoshat | mayobhúvo vṛishṭáyaḥ santv asmé supippalấ óshadhîr devágopâḥ || 5 || sá retodhấ vṛishabháḥ çáçvatînâṃ tásminn âtmấ jágatas tasthúshaç ca | tán ma ṛitám pâtu çatáçâradâya yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 1 ||

102 (618). gâyatrî.

Parjányâya prá gâyata divás putrấya mîḷhúshe | sá no yávasam ichatu || 1 || yó gárbham óshadhînâṃ gávâṃ kṛiṇóty árvatâm | parjányaḥ purushîṇâm || 2 || tásmâ íd âsyè havír juhótâ mádhumattamam | íḷâṃ naḥ saṃyátaṃ karat || 3 || 2 ||

103 (619). trishṭubh. 1 anushṭubh.

Saṃvatsaráṃ çaçayânấ brâhmaṇấ vratacâríṇaḥ | vấcam parjányajinvitâm prá maṇḍûkâ avâdishuḥ || 1 || divyấ ấpo abhí yád enam ấyan dṛítiṃ ná çúshkaṃ sarasî çáyânam | gávâm áha ná mâyúr vatsínînâm maṇḍûkânâṃ vagnúr átrâ sám eti || 2 || yád îm enấṅ uçató abhy ávarshît tṛishyấvataḥ

101, 2 su-abhishṭí asmé *iti*. 3 sûte. cakre. 4 vi-rapçám. 5 tát. 6 retaḥ-dhấḥ. tát mâ. — 102, 3 tásmai. juhóta. sam-yátam. — 103, 1 çaçayânấḥ brâhmaṇấḥ. 2 sarasî *iti*. átra. 3 abhí.

prâvṛíshy ấgatâyâm | akhkhalîkṛítyâ pitáraṃ ná putró anyó anyám úpa vádantam eti || 3 || anyó anyám ánu gṛibhṇâty enor apấm prasargé yád ámandishâtâm | maṇḍûko yád abhívṛishṭaḥ kánishkan pṛíçniḥ sampṛiñkté háritena vấcam || 4 || yád eshâm anyó anyásya vấcaṃ çâktásyeva vádati çíkshamâṇaḥ | sárvaṃ tád eshâṃ samṛídheva párva yát suvấco vádathanấdhy apsú || 5 || 3 ||

gómâyur éko ajámâyur ékaḥ pṛíçnir éko hárita éka eshâm | samânáṃ nấma bíbhrato vírûpâḥ purutrấ vấcam pipiçur vádantaḥ || 6 || brâhmaṇấso atirâtré ná sóme sáro ná pûrṇám abhíto vádantaḥ | saṃvatsarásya tád áhaḥ pári shṭha yán maṇḍûkâḥ prâvṛishiṇam babhûva || 7 || brâhmaṇấsaḥ somíno vấcam akrata bráhma kṛiṇvántaḥ parivatsarîṇam | adhvaryávo gharmíṇaḥ sishvidânấ âvír bhavanti gúhyâ ná ké cit || 8 || deváhitiṃ jugupur dvâdaçásya ṛitúṃ náro ná prá minanty eté | saṃvatsaré prâvṛíshy ấgatâyâṃ taptấ gharmấ açnuvate visargám || 9 || gómâyur adâd ajámâyur adât pṛíçnir adâd dhárito no vásûni | gávâm maṇḍûkâ dádataḥ çatấni sahasrasâvé prá tiranta ấyuḥ || 10 || 4 ||

104 (620). trishṭubh. 1—6. 18. 21. 23 jagatî. 7 jagatî oder trishṭubh. 25 anushṭubh.

Índrâsomâ tápataṃ ráksha ubjátaṃ ny àrpayataṃ vṛishaṇâ tamovṛídhaḥ | párâ çṛiṇîtam acíto ny òshataṃ hatáṃ nudéthâṃ ní çiçîtam atríṇaḥ || 1 || índrâsomâ sám agháçaṅsam abhy àghám tápur yayastu carúr agnivấñ iva | brah-

103, 3 akhkhalîkṛítya. 4 kániskan. sam-pṛiñkté. 5 çâktásya-iva. samṛídhâ-iva. vádathana ádhi. 6 gó-mâyuḥ. ajá-mâyuḥ. 7 áhar *iti*. stha yát. 8 sisvidânấḥ. gúhyâḥ. 9 dvâdaçásya. taptấḥ. 10 háritaḥ. maṇḍûkâḥ. tirante. — 104, 1 ní arpayatam. ní oshatam. 2 abhí aghám.

madvíshe kravyấde ghorácakshase dvésho dhattam anavâyáṃ kimîdíne || 2 || índrâsomâ dushkṛíto vavré antár anârambhaṇé támasi prá vidhyatam | yáthâ nấtaḥ púnar ékaç canódáyat tád vâm astu sáhase manyumác chávaḥ || 3 || índrâsomâ vartáyataṃ divó vadháṃ sám pṛithivyấ agháçaṅsâya tárhaṇam | út takshataṃ svaryàm párvatebhyo yéna ráksho vâvṛidhânáṃ nijûrvathaḥ || 4 || índrâsomâ vartáyataṃ divás páry agnitaptébhir yuvám áçmahanmabhiḥ | tápurvadhebhir ajárebhir atríṇo ní párçâne vidhyataṃ yántu nisvarám || 5 || 5 ||

índrâsomâ pári vâm bhûtu viçváta iyám matíḥ kakshyấçveva vâjínâ | yấṃ vâṃ hótrâm parihinómi medháyemấ bráhmâṇi nṛipátîva jinvatam || 6 || práti smarethâṃ tujáyadbhir évair hatáṃ druhó raksháso bhaṅgurấvataḥ | índrâsomâ dushkṛíte mấ sugám bhûd yó naḥ kadấ cid abhidấsati druhấ || 7 || yó mâ pấkena mánasâ cárantam abhicáshṭe ánṛitebhir vácobhiḥ | ấpa iva kâçínâ sáṃgṛibhîtâ ásann astv ấsata indra vaktấ || 8 || yé pâkaçaṅsáṃ viháranta évair yé vâ bhadráṃ dûsháyanti svadhấbhiḥ | áhaye vâ tấn pradádâtu sóma ấ vâ dadhâtu nírṛiter upásthe || 9 || yó no rásaṃ dípsati pitvó agne yó áçvânâṃ yó gávâṃ yás tanűnâm | ripúḥ stenáḥ steyakṛíd dabhrám etu ní shá hîyatâṃ tanvâ tánâ ca || 10 || 6 ||

paráḥ só astu tanvâ tánâ ca tisráḥ pṛithivîr adhó astu víçvâḥ | práti çushyatu yáço asya devâ yó no dívâ dípsati yáç ca náktam || 11 || suvijnânáṃ cikitúshe jánâya sác cấsac ca vácasî paspṛidhâte | táyor yát satyáṃ yatarád ṛíjîyas

104, 2 kravya-áde. 3 ná átaḥ. caná ut-áyat. manyu-mát çávaḥ. 6 kakshyấ áçvâ-iva. medháyâ imấ. nṛipátî-iveti nṛipátî-iva. 7 bhaṅgurá-vataḥ. 8 ásataḥ. 9 pâka-çaṅsám vi-hárante. 10 ní sáḥ. 11 devâḥ. 12 sác ca ásat ca vácasî *iti* paspṛidhâte *iti*.

tád ít sómo 'vati hánty ấsat || 12 || ná vấ u sómo vṛijinám hinoti ná kshatríyam mithuyấ dhârâyantam | hánti ráksho hánty ấsad vádantam ubhấv índrasya prásitau çayâte || 13 || yádi vâhám ánṛitadeva ấsa móghaṃ vâ devấñ apyûhé agne | kím asmábhyaṃ jâtavedo hṛiṇîshe droghavấcas te nirṛithám sacantâm || 14 || adyấ murîya yádi yâtudhấno ásmi yádi vấyus tatápa pûrushasya | ádhâ sá vîraír daçábhir ví yûyâ yó mâ móghaṃ yấtudhânéty ấha || 15 || 7 ||

yó mấyâtuṃ yấtudhânéty ấha yó vâ rakshấḥ çúcir asmîty ấha | índras tám hantu mahatấ vadhéna víçvasya jantór adhamás padîshṭa || 16 || prá yấ jígâti khargálevaṃ náktam ápa druhấ tanvàṃ gûhamânâ | vavrấñ anantấñ áva sấ padîshṭa grâvâṇo ghnantu rakshásа upabdaíḥ || 17 || ví tishṭhadhvam maruto vikshv ìcháta gṛibhâyáta rakshásaḥ sám pinashṭana | váyo yé bhûtvî patáyanti naktábhir yé vâ rípo dadhiré devé adhvaré || 18 || prá vartaya divó áçmânam indra sómaçitam maghavant sáṃ çiçâdhi | prấktâd ápâktâd adharấd údaktâd abhí jahi rakshásaḥ párvatena || 19 || etá u tyé patayanti çváyâtava índraṃ dipsanti dipsávó 'dâbhyam | çiçîte çakráḥ píçunebhyo vadháṃ nûnáṃ sṛijad açániṃ yâtumádbhyaḥ || 20 || 8 ||

índro yâtûnấm abhavat parâçaró havirmáthînâm abhy âvívâsatâm | abhîd u çakráḥ paraçúr yáthâ vánam pấtreva bhindánt satá eti rakshásaḥ || 21 || úlûkayâtuṃ çuçulûkayâtuṃ jahí çváyâtum utá kókayâtum | suparṇáyâtum utá gṛídhrayâtuṃ dṛishádeva prá mṛiṇa ráksha indra || 22 || mấ

104, 12 ásat. 13 vaí. ásat. 14 vâ ahám. api-ûhé. 15 adyá. yâtu-dhấnaḥ. vâ áyuḥ. púrushasya. ádha. yûyâḥ. yấtu-dhâna íti. 16 mâ áyâtum yấtu-dhâna íti. asmi íti. 17 khargálâ-iva. 18 vikshú icháta. 20 eté. çvá-yâtavaḥ. dipsávaḥ ádâbhyam. 21 haviḥ-máthînâm abhí â-vívâsatâm abhí ít. pấtrâ-iva. 22 dṛishádâ-iva.

no ráksho abhí naḍ yâtumấvatâm ápochatu mithunấ yấ kimîdínâ | pṛithivî naḥ pấrthivât pâtv áṅhaso 'ntárikshaṃ divyất pâtv asmấn || 23 || índra jahí púmâṅsaṃ yâtudhấnam utá stríyam mâyáyâ çấçadânâm | vígrîvâso mûradevâ ṛidantu mấ té dṛiçant sûryam uccárantam || 24 || práti cakshva ví cakshvéndraç ca soma jâgṛitam | rákshobhyo vadhám asyatam açániṃ yâtumádbhyaḥ || 25 || 9 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

SAPTAMAM MAṆḌALAM.

104, 23 nát yâtu-mấvatâm ápa uchatu. 24 ví-grîvâsaḥ. ut-cárantam. 25 cakshva índraḥ.

1 (621). bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 33. 34 trishṭubh.

Mấ cid anyád ví çaṅsata sákhâyo mấ rishaṇyata | índram ít stotâ vṛíshaṇam sácâ suté múhur ukthấ ca çaṅsata || 1 || avakrakshíṇam vṛishabhấṃ yathâjúram gấṃ ná carshaṇîsáham | vidvéshaṇam saṃvánanobhayaṃkarám máṅhishṭham ubhayâvínam || 2 || yác cid dhí tvâ jánâ imé nấnâ hávanta ûtáye | asmấkam bráhmedám indra bhûtu té 'hâ víçvâ ca várdhanam || 3 || ví tartûryante maghavan vipaççíto 'ryó vípo jánânâm | úpa kramasva pururūpam ấ bhara vấjaṃ nédishṭham ûtáye || 4 || mahé caná tvấm adrivaḥ párâ çulkấya deyâm | ná sahásrâya nấyútâya vajrivo ná çatấya çatâmagha || 5 || 10 ||

vásyâṅ indrâsi me pitúr utá bhrấtur ábhuñjataḥ | mâtấ ca me chadayathaḥ samấ vaso vasutvanấya rấdhase || 6 || kvèyatha kvéd asi purutrấ cid dhí te mánaḥ | álarshi yudhma khajakṛit puraṃdara prá gâyatrấ agâsishuḥ || 7 || prấsmai gâyatrám arcata vâvấtur yáḥ puraṃdaráḥ | yấbhiḥ kânvásyópa barhír âsádaṃ yấsad vajrī́ bhinát púraḥ || 8 || yé te sánti daçagvínaḥ çatíno yé sahasríṇaḥ | áçvâso yé te vṛíshaṇo raghudrúvas tébhir nas tūyam ấ gahi || 9 || ấ tv

1, 1 stota. 2 yathâ ajúram. vi-dvéshaṇam saṃ-vánanâ ubhayam -karám. 3 yát cit hí. hávante. bráhma idám. te áhâ. 5 ná ayútâya. çata-magha. 6 indra asi. 7 kvà iyatha kvà ít. hí. 8 prá asmai. vavấtuḥ. kâṇvásya úpa. 9 daça-gvínaḥ. 10 tú.

àdyá sabardúghâṃ huvé gâyatrávepasam | índraṃ dhenúṃ sudúghâm ányâm ísham urúdhârâm araṃkṛítam || 10 || 11 ||

yát tudát sūra étaçaṃ vaṅkū́ vấtasya parṇínâ | váhat kútsam ârjuneyáṃ çatákratus tsárad gandharvám ástṛitam || 11 || yá ṛité cid abhiçríshaḥ purấ jatrúbhya âtṛídaḥ | sáṃdhâtâ saṃdhím maghávâ purûvásur íshkartâ víhrutam púnaḥ || 12 || mấ bhûma níshṭyâ ivéndra tvád áraṇâ iva | vánâni ná prajahitấny adrivo duróshâso amanmahi || 13 || ámanmahīd anâçávo 'nugrấsaç ca vṛitrahan | sakṛít sú te mahatấ çûra rấdhasấnu stómam mudîmahi || 14 || yádi stómam máma çrávad asmấkam indram índavaḥ | tiráḥ paví-traṃ sasṛivấṅsa âçávo mándantu tugryâvṛídhaḥ || 15 || 12 ||

ấ tv àdyá sadhástutiṃ vâvấtuḥ sákhyur ấ gahi | úpastutir maghónâm prá tvâvatv ádhâ te vaçmi sushṭutím || 16 || sótâ hí sómam ádribhir ém enam apsú dhâvata | gavyấ vástreva vâsáyanta ín náro nír dhukshan vakshấṇâbhyaḥ || 17 || ádha jmó ádha vâ divó bṛiható rocanấd ádhi | ayấ vardhasva tanvâ girấ mámấ jâtấ sukrato pṛiṇa || 18 || índrâya sú madíntamaṃ sómaṃ sotâ váreṇyam | çakrá eṇam pîpayad víçvayâ dhiyấ hinvânáṃ ná vâjayúm || 19 || mấ tvâ sómasya gáldayâ sádâ yấcann ahám girấ | bhūrṇim mṛigáṃ ná sávaneshu cukrudhaṃ ká ṭ́çânaṃ ná yâcishat || 20 || 13 ||

mádeneshitám mádam ugrám ugréṇa çávasâ | víçveshâṃ tarutấram madacyútam máde hí shmâ dádâti naḥ || 21 || çévâre vấryâ purú devó mártâya dâçúshe | sá sunvaté ca

1, 10 adyá sabaḥ-dúghâm. 11 vaṅkū́ *iti*. 12 abhi-çríshaḥ. â -tṛídaḥ. 13 iva índra. pra-jahitấni. 14 ámanmahi *ít*. rấdhasâ ánu. 15 tugrya-vṛídhaḥ. 16 tú adyá. vavấtuḥ. tvâ avatu ádha. 17 sóta. ấ ím. vástrâ-iva. ít. 18 máma ấ. 19 enam sota. 21 mádena ishitám. sma.

stuvaté ca râsate viçvágûrto arishṭutáḥ || 22 || éndra yâhi mátsva citréṇa deva rā́dhasâ | sáro ná prâsy udáraṃ sápîtibhir ā́ sómebhir urú sphirám || 23 || ā́ tvâ sahásram ā́ çatáṃ yuktā́ ráthe hiraṇyáye | brahmayújo háraya indra keçíno váhantu sómapîtaye || 24 || ā́ tvâ ráthe hiraṇyáye hárî mayū́raçepyâ | çitipṛishṭhā́ vahatâm mádhvo ándhaso vivákshaṇasya pîtáye || 25 || 14 ||

píbâ tv àsyá girvaṇaḥ sutásya pûrvapā́ iva | párishkṛitasya rasína iyám âsutíç cā́rur mádâya patyate || 26 || yá éko ásti dasnsánâ mahā́ñ ugró abhí vrataíḥ | gámat sá çiprī́ ná sá yoshad ā́ gamad dhávaṃ ná pári varjati || 27 || tvám púraṃ carishṇvàṃ vadhaíḥ çúshṇasya sám piṇak | tvám bhā́ ánu caro ádha dvitā́ yád indra hávyo bhúvaḥ || 28 || máma tvâ sū́ra údite máma madhyáṃdine diváḥ | máma prapitvé apiçarvaré vasav ā́ stómâso avṛitsata || 29 || stuhí stuhī́d eté ghâ te mánhishṭhâso maghónâm | ninditā́çvaḥ prapathī́ paramajyā́ maghásya medhyâtithe || 30 || 15 ||

ā́ yád áçvân vánanvataḥ çraddháyâháṃ ráthe ruhám | utá vâmásya vásunaç ciketati yó ásti yā́dvaḥ paçúḥ || 31 || yá ṛijrā́ máhyam mâmahé sahá tvacā́ hiraṇyáyâ | eshá víçvâny abhy àstu saúbhagâsaṅgásya svanádrathaḥ || 32 || ádha plā́yogir áti dâsad anyā́n âsaṅgó agne daçábhiḥ sahásraiḥ | ádhoksháṇo dáça máhyaṃ rúçanto naḷā́ iva sáraso nír atishṭhan || 33 || ánv asya sthûráṃ dadṛiçe purástâd anasthá ûrúr avarámbamâṇaḥ | çáçvatî nā́ry abhicákshyâha súbhadram arya bhójanam bibharshi || 34 || 16 ||

1, 22 ari-stutáḥ. 23 ā́ indra. 24 yuktā́ḥ. 25 mayū́ra-çepyâ. 26 píba tú asyá. pári-kṛitasya. 27 hávam. 29 sū́re út-ite. api-çarvaré vaso *iti*. 30 stuhí ít. gha. ninditá-açvaḥ pra-pathī́ parama-jyā́ḥ. medhya-atithe. 31 vánan-vataḥ çraddháyâ ahám. 32 mamahé. abhí astu saúbhagâ â-saṅgásya svanát-rathaḥ. 33 ádha ukshā́ṇaḥ. 34 nā́rî abhi-cákshya âha.

2 (622). gâyatrî. 28 anushṭubh.

Idáṃ vaso sutám ándhaḥ píbâ súpûrṇam udáram | ánâbhayin rarimā́ te || 1 || nṛíbhir dhûtáḥ sutó áçnair ávyo vā́raiḥ páripûtaḥ | áçvo ná niktó nadī́shu || 2 || táṃ te yávaṃ yáthâ góbhiḥ svâdúm akarma çrīṇántaḥ | índra tvâsmínt sadhamā́de || 3 || índra ít somapā́ éka índraḥ sutapā́ viçvā́yuḥ | antár devā́n mártyâṅç ca || 4 || ná yáṃ çukró ná dúrâçîr ná tṛiprā́ uruvyácasam | apaspṛiṇvaté suhā́rdam || 5 || 17 ||

góbhir yád îm anyé asmán mṛigáṃ ná vrā́ mṛigáyante | abhitsáranti dhenúbhiḥ || 6 || tráya índrasya sómâḥ sutā́saḥ santu devásya | své ksháye sutapā́vnaḥ || 7 || tráyaḥ kóçâsaḥ çcotanti tisráç camvàḥ súpûrṇâḥ | samâné ádhi bhā́rman || 8 || çúcir asi purunishṭhā́ḥ kshîraír madhyatá ā́çîrtaḥ | dadhnā́ mándishṭhaḥ çū́rasya || 9 || imé ta indra sómâs tîvrā́ asmé sutā́saḥ | çukrā́ âçíraṃ yâcante || 10 || 18 ||

tā́ñ âçíram puroḷā́çam índremáṃ sómaṃ çrīṇîhi | revántaṃ hí tvâ çriṇómi || 11 || hṛitsú pîtā́so yudhyante durmádâso ná súrâyâm | ū́dhar ná nagnā́ jarante || 12 || revā́ñ íd revátaḥ stotā́ syā́t tvā́vato maghónaḥ | préd u harivaḥ çrutásya || 13 || uktháṃ caná çasyámânam ágor arír ā́ ciketa | ná gâyatráṃ gîyámânam || 14 || mā́ na indra pîyatnáve mā́ çárdhate párâ dâḥ | çíkshâ çacîvaḥ çácîbhiḥ || 15 || 19 ||

vayám u tvâ tadídarthâ índra tvâyántaḥ sákhâyaḥ | káṇvâ ukthébhir jarante || 16 || ná ghem anyád ā́ papana vájrinn apáso návishṭau | távéd u stómaṃ ciketa || 17 || ichánti devā́ḥ sunvántaṃ ná svápnâya spṛihayanti | yánti

2, 1 píba. rarimá. 3 tvâ asmín. 4 suta-pā́ḥ viçvá-âyuḥ. 5 dúḥ-âçîḥ. apa-spṛiṇvaté su-hā́rdam. 6 asmát. vrā́ḥ. 9 purunih-sthā́ḥ. 10 te. â-çíram. 11 índra imám. 12 nagnā́ḥ. 13 prá ít. 15 çíksha. 16 tadít-arthâḥ. 17 gha îm. táva ít.

pramā́dam átandrāḥ || 18 || ó shú prá yāhi vā́jebhir mā́ hṛiṇîthā abhy àsmā́n | mahā́ñ iva yúvajāniḥ || 19 || mó shv àdyá durháṇâvānt sāyáṃ karad ârē asmát | açrîrá iva jā́mātā́ || 20 || 20 ||

vidmā́ hy àsya vîrásya bhûridā́varîṃ sumatím | trishú ṣâtásya mánāṅsi || 21 || ā́ tū́ shiñca káṇvamantaṃ ná ghā vidma çavasānā́t | yaçástaraṃ çatámûteḥ || 22 || jyéshṭhena sotar índrāya sómaṃ vîrā́ya çakrā́ya | bhárā píban náryāya || 23 || yó védishṭho avyathíshv áçvāvantaṃ jaritṛíbhyaḥ | vā́jaṃ stotṛíbhyo gómantam || 24 || pányam-panyam ít sotâra ā́ dhāvata mádyāya | sómaṃ vîrā́ya çū́rāya || 25 || 21 ||

pā́tā vṛitrahā́ sutám ā́ ghā gaman nā́ré asmát | ní yamate çatámûtiḥ || 26 || éhá hárî brahmayújā çagmā́ vakshataḥ sákhāyam | gîrbhíḥ çrutáṃ gírvaṇasam || 27 || svādávaḥ sómā ā́ yāhi çrîtā́ḥ sómā ā́ yāhi | çíprinn ṛíshîvaḥ çácîvo nā́yám áchā sadhamā́dam || 28 || stútaç ca yā́s tvā várdhanti mahé rā́dhase nṛimṇā́ya | índra kîríṇaṃ vṛidhántaḥ || 29 || gíraç ca yā́s te girvāha ukthā́ ca túbhyaṃ tā́ni | satrā́ dadhire çávāṅsi || 30 || 22 ||

evéd eshá tuvikûrmír vā́jāñ éko vájrahastaḥ | sanā́d ámṛikto dayate || 31 || hántā vṛitráṃ dákshiṇenéndraḥ purū́ puruhûtáḥ | mahā́n mahī́bhiḥ çácîbhiḥ || 32 || yásmin víçvāç carshaṇáya utá cyautnā́ jráyāṅsi ca | ánu ghén mandī́ maghónaḥ || 33 || eshá etā́ni cakāréndro víçvā yó 'ti çṛiṇvé | vājadā́vā maghónām || 34 || prábhartā ráthaṃ gavyántam apākā́c cid yám ávati | inó vásu sá hí vóḷhā || 35 || 23 ||

2, 19 ó *iti* sú. abhí asmā́n. yúva-jāniḥ. 20 mó *iti* sú adyá duḥ-hánāvān. 21 vidmá hí asya. 22 tú siñca. gha. çatám-ûteḥ. 32 bhára píbat. 26 gha gamat ná ârē. 27 ā́ ihá. 28 ṛíshi -vaḥ. ná ayám ácha. 31 evá ít. 32 dákshiṇena índraḥ purú. 33 gha ít. 34 cakāra índraḥ. áti. 35 apākā́t.

sánitā vípro árvadbhir hántā vṛitráṃ nṛíbhiḥ çū́raḥ | satyò 'vitā́ vidhántam || 36 || yájadhvainam priyamedhā́ índraṃ satrā́cā mánasā | yó bhū́t sómaiḥ satyámadvā || 37 || gāthāçravasaṃ sátpatiṃ çrávaskāmam purutmā́nam | káṇvāso gātá vājínam || 38 || yá ṛité cid gā́s padébhyo dā́t sákhā nṛíbhyaḥ çácîvān | yé asmin kā́mam áçriyan || 39 || itthā́ dhī́vantam adrivaḥ kāṇvám médhyātithim | meshó bhūtò 'bhí yánn áyaḥ || 40 || çíkshā vibhindo asmai catvā́ry ayútā dádat | ashṭā́ paráḥ sahásrā || 41 || utá sú tyé payovṛídhā mākī́ ráṇasya naptyā́ | janitvanā́ya māmahe || 42 || 24 ||

3 (623). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 21 anushṭubh. 22. 23 gâyatrî. 24 bṛihatî.

Píbā sutásya rasíno mátsvā na indra gómataḥ | āpír no bodhi sadhamā́dyo vṛidhè 'smā́ñ avantu te dhíyaḥ || 1 || bhûyā́ma te sumataú vājíno vayám mā́ naḥ star abhímātaye | asmā́ñ citrā́bhir avatād abhíshṭibhir ā́ naḥ sumnéshu yāmaya || 2 || imā́ u tvā purūvaso gíro vardhantu yā́ máma | pāvakávarṇāḥ çúcayo vipaççíto 'bhí stómair anūshata || 3 || ayáṃ sahásram ṛíshibhiḥ sáhaskṛitaḥ samudrá iva paprathe | satyáḥ só asya mahimā́ gṛiṇe çávo yajnéshu viprarā́jye || 4 || índram íd devátātaya índram prayaty àdhvaré | índraṃ samîké vaníno havāmaha índraṃ dhánasya sātáye || 5 || 25 ||

índro mahnā́ ródasī paprathac cháva índraḥ sū́ryam aro-

3, 36 satyáḥ avitā́. 37 yájadhva enam. satyá-madvā. 38 çrávaḥ-kāmam puru-tmā́nam. 40 bhūtáḥ abhí. 41 çíksha vibhindo *iti* vi-bhindo. ashṭá. 42 tyé-mākī́ *iti*. mamahe. — 3, 1 píba. mátsva. vṛidhé asmā́n. 2 yamaya. 3 yā́ḥ. 5 devá-tātaye. pra-yatí adhvaré. havāmahe. 6 paprathat çávaḥ.

cayat | índre ha víçvâ bhúvanâni yemira índre suvânấsa índavaḥ || 6 || abhí tvâ pûrvápîtaya índra stómebhir âyávaḥ | samîcînấsa ṛibhávaḥ sám asvaran rudrấ gṛiṇanta pû́rvyam || 7 || asyéd índro vâvṛidhe vṛíshṇyaṃ çávo máde sutásya víshṇavi | adyấ tám asya mahimấnam âyávó 'nu shṭuvanti pûrváthâ || 8 || tát tvâ yâmi suví́ryaṃ tád bráhma pûrvácittaye | yénâ yátibhyo bhṛígave dháne hité yéna práskaṇvam ấvitha || 9 || yénâ samudrám ásṛijo mahî́r apás tád indra vṛíshṇi te çávaḥ | sadyáḥ só asya mahimấ ná saṃnáçe yáṃ kshoṇî́r anucakradé || 10 || 26 ||

çagdhí́ na indra yát tvâ rayíṃ yấmi suví́ryam | çagdhí vấjâya prathamáṃ síshâsate çagdhí stómâya pûrvya || 11 || çagdhí́ no asyá yád dha paurám ấvitha dhíya indra síshâsataḥ | çagdhí yáthâ rúçamaṃ çyấvakaṃ kṛípam índra prấvaḥ svàrṇaram || 12 || kán návyo atasî́nâṃ turó gṛiṇîta mártyaḥ | nahí́ nv àsya mahimấnam indriyáṃ svàr gṛiṇánta ânaçúḥ || 13 || kád u stuvánta ṛitayanta deváta ṛíshiḥ kó vípra ohate | kadấ hávam maghavann indra sunvatáḥ kád u stuvatá ấ gamaḥ || 14 || úd u tyé mádhumattamâ gíraḥ stómâsa îrate | satrâjíto dhanasấ ákshitotayo vâjayánto ráthâ iva || 15 || 27 ||

káṇvâ iva bhṛígavaḥ sû́ryâ iva víçvam íd dhîtám ânaçuḥ | índraṃ stómebhir maháyanta âyávaḥ priyámedhâso asvaran || 16 || yukshvấ hí́ vṛitrahantama hárî indra parâvátaḥ | arvâcînó maghavant sómapîtaya ugrá ṛishvébhir ấ gahi || 17 || imé hí te kârávo vâvaçúr dhiyấ víprâso medhásâtaye | sá tvâṃ no maghavann indra girvaṇo venó ná çṛiṇudhî hávam || 18 || nír indra bṛihatî́bhyo vṛitráṃ dhánubhyo asphuraḥ | nír árbudasya mṛígayasya mâyíno níḥ párvatasya gấ âjaḥ || 19 || nír agnáyo rurucur nír u sû́ryo níḥ sóma indriyó rásaḥ | nír antárikshâd adhamo mahấm áhiṃ kṛishé tád indra paúṅsyam || 20 || 28 ||

yám me dúr índro marútaḥ pấkasthâmâ kaúrayâṇaḥ | víçveshâṃ tmánâ çóbhishṭham úpeva diví́. dhấvamânam || 21 || róhitam me pấkasthâmâ sudhúraṃ kakshyaprấm | ádâd râyó vibódhanam || 22 || yásmâ anyé dáça práti dhúraṃ váhanti váhnayaḥ | ástaṃ váyo ná túgryam || 23 || âtmấ pitús tanûr vấsa ojodấ abhyáñjanam | turî́yam íd róhitasya pấkasthâmânam bhojáṃ dâtấram abravam || 24 || 29 ||

4 (624). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 21 puraushṇih.

Yád indra prấg ápâg údañ nyàg vâ hûyáse nṛíbhiḥ | símâ purû́ nṛíshûto asy ấnavé 'si praçardha turváçe || 1 || yád vâ rúme rúçame çyấvake kṛípa índra mâdáyase sácâ | káṇvâsas tvâ bráhmabhiḥ stómavâhasa índrấ yachanty ấ gahi || 2 || yáthâ gauró apấ kṛitáṃ tṛíshyann éty áyériṇam | âpitvé naḥ prapitvé tû́yam ấ gahi káṇveshu sú sácâ píba || 3 || mándantu tvâ maghavann indréndavo râdhodéyâya sunvaté | âmúshyâ sómam apibaç camû́ sutáṃ jyéshṭhaṃ tád dadhishe sáhaḥ || 4 || prá cakre sáhasâ sáho babháñja manyúm ójasâ | víçve ta indra pṛitanâyávo yaho ní vṛikshấ iva yemire || 5 || 30 ||

sahásreṇeva sacate yavîyúdhâ yás ta ấnaḷ úpastutim |

3, 6 yemire. 7 pûrvá-pîtaye. rudrấḥ. 8 asyá ít. vavṛidhe. adyá. âyávaḥ ánu stuvanti. 9. 10 yéna. 11 çagdhí naḥ. 12 çagdhí. ha. prá ấvaḥ svàḥ-naram. 13 kát. nahí nú asya. 14 devátâ. 15 mádhumat-tamâḥ. satrâ-jítaḥ. 17 yukshvá. hárî *iti*. sóma-pîtaye.

3, 18 çṛiṇudhi. 21 úpa-iva. 23 yásmai. 24 ojaḥ-dâḥ abhi-áñjanam. — 4, 1 údak. síma purú nṛí-sûtaḥ asi ấnave ási pra-çardha. 2 kṛípe. índra ấ. 3 áva íriṇam. 4 indra índavaḥ râdhaḥ-déyâya. â-múshya. camû́ *iti*. 5 te. yaho *iti*. 6 sahásreṇa-iva. yavi-yúdhâ. te.

putrám prâvargám kṛiṇute suvîrye dâçnóti námaüktibhiḥ || 6 || mấ bhema mấ çramishmográsya sakhyé táva | mahát te vṛíshṇo abhicákshyaṃ kṛitám páçyema turváçaṃ yádum || 7 || savyấm ánu sphigyàṃ vâvase vṛíshâ ná dânó asya roshati | mádhvâ sámpṛiktâḥ sâraghéṇa dhenávas tûyam éhi drávâ píba || 8 || açví rathî́ surûpá íd gómâñ íd indra te sákhâ | çvâtrabhấjâ váyasâ sacate sádâ candró yâti sabhấm úpa || 9 || ṛíçyo ná tṛíshyann avapânam ấ gahi píbâ sómaṃ váçâñ ánu | nimégham âno maghavan divé-diva ójishṭhaṃ dadhishe sáhaḥ || 10 || 31 ||

ádhvaryo drâváyâ tvấm sómam índraḥ pipâsati | úpa nûnáṃ yuyuje vṛíshaṇâ hárî ấ ca jagâma vṛitrahấ || 11 || svayấm cit sá manyate dấçurir jáno yátrâ sómasya tṛimpási | idấm te ánnaṃ yújyaṃ sámukshitaṃ tásyéhi prá dravâ píba || 12 || ratheshṭhấyâdhvaryavaḥ sómam índrâya sotana | ádhi bradhnásyấdrayo ví cakshate sunvánto dâçvàdhvaram || 13 || úpa bradhnáṃ vâvấtâ vṛíshaṇâ hárî índram apásu vakshataḥ | arvấñcaṃ tvâ sáptayo 'dhvaraçríyo váhantu sávanéd úpa || 14 || prá pûsháṇam vṛiṇîmahe yújyâya purûvásum | sá çakra çiksha puruhûta no dhiyấ túje râyé vimocana || 15 || 32 ||

sáṃ naḥ çiçîhi bhurijor iva kshuráṃ rấsvа râyó vimocana | tvé tán naḥ suvédam usríyaṃ vásu yáṃ tvấm hinóshi mártyam || 16 || vémi tvâ pûshann ṛiñjáse vémi stótava âghṛiṇe | ná tásya vemy áraṇaṃ hí tád vaso stushé pajrấya sấmne || 17 || párâ gấvo yávasaṃ kác cid âghṛiṇe

4, 7 çramishma ugrásya. 8 vavase. ấ ihi dráva. 10 píba. divé-dive. 11 dravấya. hárî *iti*. 12 yátra. tásya ấ ihi. drava. 13 rathe-sthấya adhvaryavaḥ. bradhnásya ádrayaḥ. dâçú-adhvaram. 14 vavấtâ. hárî *iti*. sávanâ ít. sáptayo — úpa = 47, 8. 15 puru-vásum. 16 tát. 17 stótave. 18 kát.

nítyaṃ rékṇo amartya | asmấkam pûshann avitấ çivó bhava máṅhishṭho vấjasâtaye || 18 || sthûráṃ rấdhaḥ çatấçvaṃ kuruṅgásya dívishṭishu | rấjnas tveshásya subhágasya râtíshu turváçeshv amanmahi || 19 || dhîbhíḥ sâtấni kâṇvásya vấjínaḥ priyámedhair abhídyubhiḥ | shashṭíṃ sahásrấnu nírmajâm aje nír yûthấni gávâm ṛíshiḥ || 20 || vṛikshấç cin me abhipitvé arâraṇuḥ | gấm bhajanta mehánấçvam bhajanta mehánâ || 21 || 33 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

5 (625). gâyatrî. 37. 38 bṛihatî. 39 anushṭubh.

Dûrấd ihéva yát saty àruṇápsur áçiçvitat | ví bhânúṃ viçvádhâtanat || 1 || nṛivád dasrâ manoyújâ ráthena pṛithupấjasâ | sácethe açvinoshásam || 2 || yuvấbhyâṃ vấjinîvasû práti stómâ adṛikshata | vấcaṃ dûtó yáthohishe || 3 || purupriyấ ṇa ûtáye purumandrấ purûvásû | stushé káṇvâso açvínâ || 4 || máṅhishṭhâ vấjasâtamesháyantâ çubhás pátî | gántârâ dâçúsho gṛihám || 5 || 1 ||

tấ sudevấya dâçúshe sumedhấm ávitâriṇîm | ghṛitaír gávyûtim ukshatam || 6 || ấ naḥ stómam úpa dravát tûyaṃ çyenébhir âçúbhiḥ | yâtám áçvebhir açvinâ || 7 || yébhis tisráḥ parâváto divó víçvâni rocanấ | trî́ṇr aktûn paridî́yathaḥ || 8 || utá no gómatîr ísha utá sâtî́r aharvidâ | ví pathấḥ sâtáye sitam || 9 || ấ no gómantam açvinâ suvî́raṃ surátham rayím | voḷhám áçvâvatîr íshaḥ || 10 || 2 ||

vâvṛidhânấ çubhas patî dásrâ hiraṇyavartanî | píbataṃ

4, 19 çatá-açvam. 20 sahásrâ ánu niḥ-májâm. 21 cit. araraṇuḥ. mehánâ áçvam. — 5, 1 ihá-iva. satî́ aruṇá-psuḥ. viçvádhâ atanat. 2 sácethe *iti* açvinâ ushásam. 3 yáthâ ohishe. 4 naḥ. puru-mandrấ puru-vásû *iti*. 5 vâja-sấtamâ isháyantâ. 6 ávi-târiṇîm. ghṛitaír — ukshatam = 296, 16. 9 ahaḥ-vidâ. 11 vavṛidhânấ.

somyám mádhu || 11 || asmábhyaṃ vâjinîvasû maghávadbhyaç ca sapráthaḥ | chardír yantam ádâbhyam || 12 || ní shú bráhma jánânâṃ yâvishṭaṃ tűyam á gatam | mó shv anyáň úpâratam || 13 || asyá pibatam açvinâ yuvám mádasya cárunaḥ | mádhvo râtásya dhishṇyâ || 14 || asmé á vahataṃ rayíṃ çatávantaṃ sahasríṇam | purukshúṃ viçvádhâyasam || 15 || 3 ||

purutrá cid dhí vâṃ narâ vihváyante manîshíṇaḥ | vâghádbhir açvinâ gatam || 16 || jánâso vṛiktábarhisho havíshmanto araṃkṛítaḥ | yuvâṃ havante açvinâ || 17 || asmákam adyá vâm ayáṃ stómo vâhishṭho ántamaḥ | yuvâbhyâm bhûtv açvinâ || 18 || yó ha vâm mádhuno dṛítir âhito rathacárshaṇe | tátaḥ pibatam açvinâ || 19 || téna no vâjinîvasû páçve tokáya çáṃ gáve | váhatam pîvarîr íshaḥ || 20 || 4 ||

utá no divyá ísha utá síndhûňr aharvidâ | ápa dváreva varshathaḥ || 21 || kadâ vâṃ taugryó vidhat samudré jahitó narâ | yád vâṃ rátho víbhish pátât || 22 || yuvâṃ káṇvâya nâsatyâpiriptâya harmyé | çáçvad ûtîr daçasyathaḥ || 23 || tâbhir á yâtam ûtíbhir návyasîbhiḥ suçastíbhiḥ | yád vâṃ vṛishaṇvasû huvé || 24 || yáthâ cit káṇvam âvatam priyámedham upastutám | átriṃ çiñjáram açvinâ || 25 || 5 ||

yáthotá kṛítvye dháne 'ṅçúṃ góshv agástyam | yáthâ vâjeshu sóbharim || 26 || etávad vâṃ vṛishaṇvasû áto vâ bhűyo açvinâ | gṛiṇántaḥ sumnám îmahe || 27 || ráthaṃ hiraṇyavandhuraṃ hiraṇyâbhîçum açvinâ | á hí sthátho divispṛíçam || 28 || hiraṇyáyî vâṃ rábhir îshá áksho hiraṇyáyaḥ | ubhá cakrá hiraṇyáyâ || 29 || téna no vâjinîvasû parâvátaç cid á gatam | úpemáṃ sushṭutím máma || 30 || 6 ||

5, 13 sú. mó *iti* sú anyán úpa aratam. 15 asmé *iti*. 16 hí. açvinâ á. 21 dvárâ-iva. 22 yád — pátât = 46, 3. 23 nâsatyâ ápi-riptâya. 26 yáthâ utá. 27 vṛishaṇvasû *iti*. 28 hiraṇya-abhiçum. 29 ishá. 30 úpa imám.

á vahethe parâkát pûrvîr açnántâv açvinâ | ísho dásîr amartyâ || 31 || á no dyumnaír á çrávobhir á râyá yâtam açvinâ | púruçcandrâ nâsatyâ || 32 || éhá vâm prushitápsavo váyo vahantu parṇínaḥ | áchâ svadhvaráṃ jánam || 33 || ráthaṃ vâm ánugâyasaṃ yá ishá vártate sahá | ná cakrám abhí bâdhate || 34 || hiraṇyáyena ráthena dravátpâṇibhir áçvaiḥ | dhîjavanâ nâsatyâ || 35 || 7 ||

yuvám mṛigáṃ jâgṛivâṅsaṃ svádatho vâ vṛishaṇvasû | tá naḥ pṛiñktam ishá rayím || 36 || tá me açvinâ sanîňáṃ vidyátaṃ návânâm | yáthâ cic caidyáḥ kaçúḥ çatám úshṭrânâṃ dádat sahásrâ dáça gónâm || 37 || yó me hiraṇyasaṃdṛiço dáça rájno ámaṅhata | adhaspadá ic caidyásya kṛishṭáyaç carmamná abhíto jánâḥ || 38 || mákir ená pathá gâd yénemé yánti cedáyaḥ | anyó nét sûrír óhate bhûridávattaro jánaḥ || 39 || 8 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

6 (626). gâyatrî.

Mahán índro yá ójasâ parjányo vṛishṭimáň iva | stómair vatsásya vâvṛidhe || 1 || prajáṃ ṛitásya pípratâḥ prá yád bháranta váhnayaḥ | víprâ ṛitásya vâhasâ || 2 || káṇvâ índraṃ yád ákrata stómair yajnásya sádhanam | jâmí bruvata áyudham || 3 || sám asya manyáve víço víçvâ namanta kṛishṭáyaḥ | samudráyeva síndhavaḥ || 4 || ójas tád asya titvisha ubhé yád samávartayat | índraç cármeva ródasî || 5 || 9 ||

ví cid vṛitrásya dódhato vájreṇa çatáparvaṇâ | çíro bibheda vṛishṇínâ || 6 || imá abhí prá ṇonumo vipáṃ ágreshu

5, 32 púru-candrâ. 33 á ihá. ácha su-adhvarám. 34 ánu-gâyasam. 35 dhî-javanâ. 37 cit. 38 adhaḥ-padáḥ ít. carma -mnáḥ. 39 yéna imé. ná ít. — 6, 1 vavṛidhe. 3 bruvate. 4 víçvâḥ. samudráya-iva. 5 titvishe. ubhé *iti*. cárma-iva ródasî *iti*. 7 nonumaḥ.

dhîtáyaḥ | agnéḥ çocír ná didyútaḥ || 7 || gúhâ satîr úpa tmánâ prá yác chócanta dhîtáyaḥ | káṇvâ ṛitásya dhárayâ || 8 || prá tám indra naçîmahi rayíṃ gómantam açvínam | prá bráhma pûrvácittaye || 9 || ahám íd dhí pitúsh pári medhâm ṛitásya jagrábha | ahám sûrya ivâjani || 10 || 10 ||

ahám pratnéna mánmanâ giraḥ çumbhâmi kaṇvavát | yénéndraḥ çúshmam íd dadhé || 11 || yé tvâm indra ná tushṭuvúr ṛíshayo yé ca tushṭuvúḥ | máméd vardhasva súshṭutaḥ || 12 || yád asya manyúr ádhvanîd ví vṛitrám parvaçó rujáṇ | apáḥ samudrám aírayat || 13 || ní çúshṇa indra dharṇasíṃ vájraṃ jaghantha dásyavi | vṛíshâ hy ùgra çṛiṇvishé || 14 || ná dyáva índram ójasâ nántárikshâṇi vajríṇam | ná vivyacanta bhûmayaḥ || 15 || 11 ||

yás ta indra mahîr apáḥ stabhûyámâna âçayat | ní tám pádyâsu çiçnathaḥ || 16 || yá imé ródasî mahî samîcî samájagrabhît | támobhir indra tám guhaḥ || 17 || yá indra yátayas tvâ bhṛígavo yé ca tushṭuvúḥ | máméd ugra çrudhî hávam || 18 || imâs ta indra pṛíçnayo ghṛitáṃ duhata âçíram | enâm ṛitásya pipyúshîḥ || 19 || yâ indra prasvàs tvâsâ gárbham ácakriran | pári dhármeva sûryam || 20 || 12 ||

tvâm íc chavasas pate káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ | tvâṃ sutâsa índavaḥ || 21 || távéd indra práṇîtishûtá práçastir adrivaḥ | yajnó vitantasâyyaḥ || 22 || â na indra mahîm ísham púraṃ ná darshi gómatîm | utá prajâm suvîryam || 23 || utá tyád âçváçvyaṃ yád indra nâhushîshv â | ágre

6, 8 yát çócanta. 10 hí pitúḥ. iva ajani. 11 yéna índraḥ. 12 máma ít. 13 parva-çáḥ. 14 çúshṇe. hí ugra. 15 ná antárikshâṇi. 16 te. stabhu-yámânaḥ â áçayat. 17 i. r. m. samîcî *iti*. 18 yé. máma ít. çrudhi. 19 te. duhate. 20 pra -svàḥ tvâ âsâ. dhárma-iva. 21 ít çavasaḥ. vavṛidhuḥ. 22 táva ít. prá-nîtishu utá. 24 âçu-áçvyam.

vikshú pradîdayat || 24 || abhí vrajáṃ ná tatnishe sûra upâkácakshasam | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 25 || 13 ||

yád aṅgá tavishîyása índra prarâjasi kshitîḥ | mahâṅ apârá ójasâ || 26 || tám tvâ havíshmatîr víça úpa bruvata ûtáye | urujráyasam índubhiḥ || 27 || upahvaré girîṇâṃ saṃgathé ca nadînâm | dhiyâ vípro ajâyata || 28 || átaḥ samudrám udvátaç cikitvâṅ áva paçyati | yáto vipâná éjati || 29 || âd ít pratnásya rétaso jyótish paçyanti vâsarám | paró yád idhyáte divâ || 30 || 14 ||

káṇvâsa indra te matíṃ víçve vardhanti paúṃsyam | utó çavishṭha vríshṇyam || 31 || imâm ma indra sushṭutím jushásva prá sú mâm ava | utá prá vardhayâ matím || 32 || utá brahmaṇyâ vayáṃ túbhyam pravṛiddha vajrivaḥ | víprâ atakshma jîváse || 33 || abhí káṇvâ anûshatâpo ná pravátâ yatîḥ | índraṃ vánanvatî matíḥ || 34 || índram ukthâni vâvṛidhuḥ samudrám iva síndhavaḥ | ánuttamanyum ajáram || 35 || 15 ||

â no yâhi parâváto háribhyâṃ haryatâbhyâm | imám indra sutám piba || 36 || tvâm íd vṛitrahantama jánâso vṛiktábarhishaḥ | hávante vâjasâtaye || 37 || ánu tvâ ródasî ubhé cakráṃ ná varty étaçam | ánu suvânâsa índavaḥ || 38 || mándasvâ sú svàrṇara uténdra çaryaṇâvati | mátsvâ vívasvato matî || 39 || vâvṛidhânâ úpa dyávi vríshâ vajry àroravît | vṛitrahâ somapâtamaḥ || 40 || 16 ||

ṛíshir hí pûrvajâ ásy éka îçâna ójasâ | índra coshkûyáse vásu || 41 || asmâkaṃ tvâ sutâṅ úpa vîtápṛishṭhâ abhí práyaḥ | çatáṃ vahantu hárayaḥ || 42 || imâṃ sú pûrvyâṃ

6, 26 tavishî-yáse. 27 bruvate. 30 jyótiḥ. 31 utó *iti*. 32 me. vardhaya.. 33 vajri-vaḥ. 34 anûshata âpaḥ. 35 vavṛidhuḥ. 38 ródasî-ubhé *iti*. 39 mándasva. svàḥ-nare utá indra çaryaṇâ-vati mátsva. 40 vavṛidhânáḥ. vajrî aroravît.

dhíyam mádhor ghṛitásya pipyúshîm | káṇvâ ukthéna vâvṛidhuḥ || 43 || índram íd vímahînâm médhe vṛiṇîta mártyaḥ | índraṃ sanishyúr ûtáye || 44 || arvâñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárî | somapéyâya vakshataḥ || 45 || çatám ahám tiríndire sahásram párçâv ấ dade | rấdhâṅsi yấdvânâm || 46 || trîṇi çatấny árvatâṃ sahásrâ dáça gónâm | dadúsh pajrấya sấmne || 47 || úd ânaṭ kakuhó dívam úshṭrâñ caturyújo dádat | çrávasâ yấdvaṃ jánam || 48 || 17 ||

7 (627). gâyatrî.

Prá yád vas trishṭúbham ísham máruto vípro áksharat | ví párvateshu râjatha || 1 || yád aṅgá tavishîyavo yấmaṃ çubhrâ ácidhvam | ní párvatâ ahâsata || 2 || úd îrayanta vâyúbhir vâçrâsaḥ pṛíçnimâtaraḥ | dhukshánta pipyúshîm ísham || 3 || vápanti marúto míham prá vepayanti párvatân | yád yấmaṃ yấnti vâyúbhiḥ || 4 || ní yád yấmâya vo girír ní síndhavo vídharmaṇe | mahé çushmấya yemiré || 5 || 18 ||

yushmấñ u náktam ûtáye yushmấn dívâ havâmahe | yushmấn prayaty àdhvaré || 6 || úd u tyé aruṇápsavaç citrấ yấmebhir îrate | vâçrấ ádhi shṇúnâ diváḥ || 7 || sṛijánti raçmím ójasâ pánthâṃ sûryâya yấtave | té bhânúbhir ví tasthire || 8 || imấm me maruto gíram imáṃ stómam ṛibhukshaṇaḥ | imám me vanatâ hávam || 9 || trîṇi sárâṅsi pṛíçnayo duduhré vajríṇe mádhu | útsaṃ kávandham udríṇam || 10 || 19 ||

máruto yád dha vo diváḥ sumnâyánto hávâmahe | ấ tú na úpa gantana || 11 || yûyáṃ hí shṭhấ sudânavo rúdrâ ṛibhukshaṇo dáme | utá prácetaso máde || 12 || ấ no rayím madacyútam purukshúṃ viçvádhâyasam | íyartâ maruto diváḥ || 13 || ádhîva yád girîṇấṃ yấmaṃ çubhrâ ácidhvam | suvânaír mandadhva índubhiḥ || 14 || etấvataç cid eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ | ádâbhyasya mánmabhiḥ || 15 || 20 ||

yé drapsấ iva ródasî dhámanty ánu vṛishṭíbhiḥ | útsaṃ duhánto ákshitam || 16 || úd u svánébhir îrata úd ráthair úd u vâyúbhiḥ | út stómaiḥ pṛíçnimâtaraḥ || 17 || yénâvá turváçaṃ yáduṃ yéna káṇvaṃ dhanaspṛítam | râyé sú tásya dhîmahi || 18 || imấ u vaḥ sudânavo ghṛitáṃ ná pipyúshîr íshaḥ | várdhân kâṇvásya mánmabhiḥ || 19 || kvà nûnáṃ sudânavo mádathâ vṛiktabarhishaḥ | brahmấ kó vaḥ saparyati || 20 || 21 ||

nahí shma yád dha vaḥ purấ stómebhir vṛiktabarhishaḥ | çárdhâñ ṛitásya jínvatha || 21 || sám u tyé mahatîr apáḥ sáṃ kshoṇî́ sám u sûryam | sáṃ vájram parvaçó dadhuḥ || 22 || ví vṛitrám parvaçó yayur ví párvatâñ arâjínaḥ | cakrâṇấ vṛíshṇi paúṅsyam || 23 || ánu tritásya yúdhyataḥ çúshmam âvann utá krátum | ánv índraṃ vṛitratûrye || 24 || vidyúddhastâ abhídyavaḥ çíprâḥ çîrshán hiraṇyáyîḥ | çubhrấ vy àñjata çriyé || 25 || 22 ||

uçánâ yát parâváta ukshṇó rándhram áyâtana | dyaúr ná cakradad bhiyấ || 26 || ấ no makhásya dâváné 'çvair hiraṇyapâṇibhiḥ | dévâsa úpa gantana || 27 || yád eshâṃ pṛíshatî ráthe práshṭir váhati róhitaḥ | yấnti çubhrấ riṇánn apáḥ || 28 || sushóme çaryaṇấvaty ârjîké pastyâvati | yayúr

6, 43 vavṛidhuḥ. 44 ví-mahînâm. 45 puru-stuta priyámedha -stutâ hárî *iti*. 47 dadúḥ. 48 catuḥ-yújaḥ. — 7, 5 ví-dharmaṇe. 6 pra-yatí adhvaré. 7 citráḥ. snúnâ. 9 vanata. 11 ha. tú. 12 sthá.

7, 13 íyarta. 14 ádhi-iva. mandadhve. 17 îrate. 18 yéna âvá. 20 mádatha. 21 sma. ha. 22 kshoṇî́ *iti*. parva-çáḥ. 23 cakrâṇấḥ. 25 vidyút-hastâḥ. çubhráḥ ví añjata. 27 dâváne úçvaiḥ. 28 pṛíshatîḥ. çubhráḥ. 29 su-sóme çaryaṇấ-vati. pastyà-vati.

nícakrayâ náraḥ || 29 || kadâ gachâtha maruta itthâ vípraṃ hávamânam | mârḍîkébhir nâdhamânam || 30 || 23 ||

kád dha nûnáṃ kadhapriyo yád índram ájahâtana | kó vaḥ sakhitvá ohate || 31 || sahó shú ṇo vájrahastaiḥ káṇvâso agníṃ marúdbhiḥ | stushé hiraṇyavâçîbhiḥ || 32 || ó shú vṛíshṇaḥ práyajyûn â návyase suvitâya | vavṛityâṃ citrávâjân || 33 || giráyaç cin ní jihate párçânâso mányamânâḥ | párvatâç cin ní yemire || 34 || âkshṇayâvâno vahanty antárikshena pátataḥ | dhâtâraḥ stuvaté váyaḥ || 35 || agnír hí jâni pûrvyáç chándo ná sûro arcíshâ | té bhânúbhir ví tasthire || 36 || 24 ||

8 (628). anushṭubh.

Â no víçvâbhir ûtíbhir áçvinâ gáchataṃ yuvám | dásrâ hiraṇyavartanî píbataṃ somyám mádhu || 1 || â nûnáṃ yâtam açvinâ ráthena sûryatvacâ | bhújî hiraṇyapeçasâ kávî gámbhîracetasâ || 2 || â yâtaṃ náhushas páry âṇtárikshât suvṛiktíbhiḥ | píbâtho açvinâ mádhu káṇvânâṃ sávane sutám || 3 || â no yâtaṃ divás páry âṇtárikshâd adhapriyâ | putráḥ káṇvasya vâm ihá sushâva somyám mádhu || 4 || â no yâtam úpaçruty áçvinâ sómapîtaye | svâhâ stómasya vardhanâ prá kavî dhîtíbhir narâ || 5 || 25 ||

yác cid dhí vâm purá ṛíshayo juhûré 'vase narâ | â yâtam açvinâ gatam úpemâṃ sushṭutím máma || 6 || diváç cid rocanâd ádhy â no gantaṃ svarvidâ | dhîbhír vatsapracetasâ stómebhir havanaçrutâ || 7 || kím anyé páry âsate

7, 29 ní-cakrayâ. 31 ha. kadha-priyaḥ. sakhi-tvé. 32 sahó *iti* sú naḥ. 33 ó *iti* sú. 34 cit. 35 â akshṇa-yâvânaḥ. 36 jáni. — 8, 2 bhújî-kávî *iti*. 3 â antárikshât. 4 â antárikshât adha-priyâ. 6 yát. hí. purâ. ávase. açvinâ â. úpa imâm. 7 vatsa-pracetasâ.

'smát stómebhir açvínâ | putráḥ káṇvasya vâm ṛíshir gîrbhír vatsó avîvṛidhat || 8 || â vâṃ vípra ihâvasé 'hvat stómebhir açvinâ | áriprâ vṛítrahantamâ tâ no bhûtam mayobhúvâ || 9 || â yád vâṃ yóshaṇâ rátham átishṭhad vâjinîvasû | víçvâny açvinâ yuvám prá dhîtâny agachatam || 10 || 26 ||

átaḥ sahásranirṇijâ ráthenâ yâtam açvinâ | vatsó vâm mádhumad vácó 'çaṅsît kâvyáḥ kavíḥ || 11 || purumandrâ purûvásû manotárâ rayîṇâm | stómam me açvínâv imám abhí váhnî anûshâtâm || 12 || â no víçvâny açvinâ dhattâṃ rãdhâṅsy áhrayâ | kṛitáṃ na ṛitvíyâvato mâ no rîradhataṃ nidé || 13 || yán nâsatyâ parâváti yád vâ sthó ádhy ámbare | átaḥ sahásranirṇijâ ráthenâ yâtam açvinâ || 14 || yó vâṃ nâsatyâv ṛíshir gîrbhír vatsó ávîvṛidhat | tásmai sahásranirṇijam íshaṃ dhattaṃ ghṛitaçcútam || 15 || 27 ||

prâsmâ ûrjaṃ ghṛitaçcútam áçvinâ yáchataṃ yuvám | yó vâṃ sumnâya tushṭávad vasûyâd dânunas patî || 16 || â no gantaṃ riçâdasemáṃ stómam purubhujâ | kṛitáṃ naḥ suçríyo naremâ dâtam abhíshṭaye || 17 || â vâṃ víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | râjantâv adhvarâṇâm áçvinâ yâmahûtishu || 18 || â no gantam mayobhúvâçvinâ çambhúvâ yuvám | yó vâṃ vípanyû dhîtíbhir gîrbhír vatsó ávîvṛidhat || 19 || yâbhiḥ káṇvâm médhâtithiṃ yâbhir váçaṃ dáçavrajam | yâbhir góçaryam âvataṃ tâbhir no 'vataṃ narâ || 20 || 28 ||

yâbhir narâ trasádasyum âvataṃ kṛítvye dháne | tâbhiḥ shv àsmâṅ açvinâ prâvataṃ vâjasâtaye || 21 || prá vâṃ stó-

8, 9 ihá ávase áhvat. 11 sahásra-nirnijâ ráthena â. vácaḥ áçaṅsît. 12 váhnî *iti*. 13 ṛitvíya-vataḥ. 14 yán — ádhy = 47, 7, und der zweite Halbvers ist gleich oben 11ª. 16 prá asmai. tustávat vasu-yât. 17 riçâdasâ imám. narâ imâ. 19 mayaḥ-bhúvâ áçvinâ. vipanyû *iti*. 20 gó-çaryam. 21 sú asmân. prá avatam.

mâḥ suvṛiktáyo gíro vardhantv açvinâ | púrutrâ vṛítrahantamâ tấ no bhûtam puruspṛíhâ || 22 || trī́ṇi padā́ny açvínor âvíḥ sánti gúhâ paráḥ | kavī́ ṛitásya pátmabhir arvā́g jîvébhyas pári || 23 || 29 ||

9 (629). 1. 4. 6. 14. 15 bṛihatî. 2. 3. 20. 21 gâyatrî. 5 kakubh. 7—9. 13. 16—19 anushṭubh. 10 trishṭubh. 11 virâj. 12 jagatî.

Ấ nûnám açvinâ yuvám vatsásya gantam ávase | prấsmai yachatam avṛikám pṛithú chardír yuyutám yā́ árâtayaḥ || 1 || yád antárikshe yád diví yát páñca mā́nushâñ ánu | nṛimṇám tád dhattam açvinâ || 2 || yé vâṃ dáṅsâṅsy açvinâ víprâsaḥ parimâmṛiçúḥ | evét kâṇvásya bodhatam || 3 || ayám vâṃ gharmó açvinâ stómena pári shicyate | ayám sómo mádhumân vâjinîvasû yéna vṛitrám cíketathaḥ || 4 || yád apsú yád vánaspátau yád óshadhîshu purudaṅsasâ kṛitám | téna mâvishṭam açvinâ || 5 || 30 ||

yán nâsatyâ bhuraṇyátho yád vâ deva bhishajyáthaḥ | ayám vâṃ vatsó matíbhir ná vindhate havíshmantam hí gáchathaḥ || 6 || ấ nûnám açvínor ṛíshiḥ stómam ciketa vâmáyâ | ấ sómam mádhumattamam gharmám siñcâd átharvaṇi || 7 || ấ nûnám raghúvartaniṃ ráthaṃ tishṭhâtho açvinâ | ấ vâṃ stómâ imé máma nábho ná cucyavîrata || 8 || yád adyá vâṃ nâsatyokthaír âcucyavîmáhi | yád vâ vā́ṇîbhir açvinevét kâṇvásya bodhatam || 9 || yád vâṃ kakshī́vāñ utá yád vyàçva ṛíshir yád vâṃ dîrghátamâ juhấva | pṛithî yád vâṃ vainyáḥ sā́daneshv evéd áto açvinâ cetayethâm || 10 || 31 ||

8, 22 púru-trâ. 23 sánti. kavī́ *iti*. — 9, 1 prá asmai. 3 pari -mamṛiçúḥ evá ít. 4 sicyate. 5 mâ avishṭam. 6 yát. devâ. 9 nâsatyâ ukthaíḥ. açvinâ evá ít. 10 ví-açvaḥ. dîrghá-tamâḥ. sádaneshu evá ít.

yâtáṃ chardishpā́ utá naḥ paraspā́ bhûtáṃ jagatpā́ utá nas tanûpā́ | vartís tokā́ya tánayâya yâtam || 11 || yád índreṇa saráthaṃ yáthó açvinâ yád vâ vâyúnâ bhávathaḥ sámokasâ | yád âdityébhir ṛibhúbhiḥ sajóshasâ yád vâ víshṇor vikrámaṇeshu tíshṭhathaḥ || 12 || yád adyā́çvínâv ahám huvéya vā́jasâtaye | yát pṛitsú turváṇe sáhas tác chréshṭham açvínor ávaḥ || 13 || ấ nûnáṃ yâtam açvinemā́ havyā́ni vâṃ hitā́ | imé sómâso ádhi turváçe yádâv imé káṇveshu vâm átha || 14 || yán nâsatyâ parâké arvâké ásti bheshajám | téna nûnáṃ vimadā́ya pracetasâ chardír vatsā́ya yachatam || 15 || 32 ||

ábhutsy u prá devyā́ sâkáṃ vâcā́hám açvínoḥ | vy âvar devy ấ matíṃ ví râtím mártyebhyaḥ || 16 || prá bodhayosho açvínâ prá devi sūnṛite mahi | prá yajnahotar ânushák prá mádâya çrávo bṛihát || 17 || yád usho yā́si bhânúnâ sáṃ sū́ryeṇa rocase | ấ hâyám açvíno rátho vartír yâti nṛipā́yyam || 18 || yád ā́pîtâso aṅçávo gā́vo ná duhrá ūdhabhiḥ | yád vâ vā́ṇîr ánûshata prá devayánto açvínâ || 19 || prá dyumnā́ya prá çávase prá nṛishā́hyâya çármaṇe | prá dákshâya pracetasâ || 20 || yán nûnáṃ dhîbhír açvinâ pitúr yónâ nishī́dathaḥ | yád vâ sumnébhir ukthyâ || 21 || 33 ||

10 (630). 1. 5 bṛihatî. 2 madhyejyotis. 3 anushṭubh. 4 âstârapaṅkti. 6 satobṛihatî.

Yát sthó dîrgháprasadmani yád vâdó rocané diváḥ | yád vâ samudré ádhy ā́kṛite gṛihé 'ta ấ yâtam açvinâ || 1 ||

9, 11 chardiḥ-paú. paraḥ-pā́. jagat-paú. 13 adyá açvínau. tát çréshṭham. 14 açvinâ imā́. 15 yát. 16 vâcā́ ahám. ví âvaḥ devi. 17 bodhaya ushaḥ. 18 ha ayám açvínoḥ. 19 ấ-pîtâsaḥ. duhré. 20 nṛi-sáhyâya. 21 yát. — 10, 1 dîrghá-prasadmani. vâ adáḥ. átaḥ.

yád vâ yajnám mánave sammimikshâthur evét kâṇvâsya bodhatam | bṛihaspátiṃ víçvân devâṁ̃ ahám huva índrâvíshṇû açvínâv âçuhéshasâ || 2 || tyẫ nv àçvínâ huve sudáṅsasâ gṛibhé kṛitẫ | yáyor ásti prá ṇaḥ sakhyám devéshv ádhy ẫpyam || 3 || yáyor ádhi prá yajnẫ asûré sánti sûráyaḥ | tẫ yajnásyâdhvarásya prácetasâ svadhẫbhir yẫ píbataḥ somyám mádhu || 4 || yád adyẫçvinâv ápâg yát prẫk sthó vâjinîvasû | yád druhyávy ánavi turváçe yádau huvé vâm átha mẫ gatam || 5 || yád antárikshe pátathaḥ purubhujâ yád vemé ródasî ánu | yád vâ svadhẫbhir adhitíshṭhatho ráthaṃ áta ẫ yâtam açvinâ || 6 || 34 ||

11 (631). gâyatrî. 1 pratishṭhâ. 2 vardhamânâ. 10 trishṭubh.

Tvám agne vratapẫ asi devá ẫ mártyeshv ẫ | tvâṃ yajnéshv ī́ḍyaḥ || 1 || tvám asi praçásyo vidátheshu sahantya | ágne rathī́r adhvarẫṇâm || 2 || sá tvám asmád ápa dvísho yuyodhí jâtavedaḥ | ádevîr agne árâtîḥ || 3 || ánti cit sántam áha yajnám mártasya ripóḥ | nópa veshi jâtavedaḥ || 4 || mártâ ámartyasya te bhū́ri nā́ma manâmahe | víprâso jâtávedasaḥ || 5 || 35 ||

vípraṃ víprâsó 'vase devám mártâsa ûtáye | agníṃ gîrbhír havâmahe || 6 || ẫ te vatsó máno yamat paramā̃c cit sadhásthât | ágne tvâṃkâmayâ girẫ || 7 || purutrẫ hí sadṛíñ̃ ási víço víçvâ ánu prabhúḥ | samátsu tvâ havâmahe || 8 || samátsv agním ávase vâjayánto havâmahe | vấjeshu citrárâdhasam || 9 || pratnó hí kam ī́ḍyo adhvaréshu sanā̃c ca

10, 2 evá ít. huve índrâvíshṇû *iti*. 3 nú açvínâ. naḥ. 4 yajnásya adhvarásya. 5 adyá açvinau. mâ ẫ. 6 vâ imé-ródasî *iti*. — 11, 4 ná úpa. 6 víprâsaḥ ávase. 7 paramā̃t. tvâṃ-kâmayâ. 8 sa -dṛíñ̃. 10 sanā̃t.

hótâ návyaç ca sátsi | svâṃ câgne tanvàm pipráyasvâsmábhyaṃ ca saúbhagam ẫ yajasva || 10 || 36 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

PAÑCAMO 'SHṬAKAḤ.

12 (632). ushṇih.

Yá indra somapā́tamo mádaḥ çavishṭha cétati | yénâ háṅsi ny àtríṇaṃ tám îmahe || 1 || yénâ dáçagvam ádhriguṃ vepáyantaṃ svàrṇaram | yénâ samudrám ā́vithâ tám îmahe || 2 || yéna síndhum mahī́r apó ráthẫṅ iva pracodáyaḥ | pánthâm ṛitásya yā́tave tám îmahe || 3 || imáṃ stómam abhíshṭaye ghṛitáṃ ná pū́tám adrivaḥ | yénâ nú sadyá ójasâ vavákshitha || 4 || imáṃ jushasva girvaṇaḥ samudrá iva pinvate | índra víçvâbhir ū́tíbhir vavákshitha || 5 || 1 ||

yó no devá́ḥ parâvátaḥ sakhitvanā́ya mâmahé | divó ná vṛishṭím pratháyan vavákshitha || 6 || vavakshúr asya ketávo utá vájro gábhastyoḥ | yát sū́ryo ná ródasî ávardhayat || 7 || yádi pravṛiddha satpate sahásram mahishā́̃ ághaḥ | ā́d ít ta indriyám máhi prá vâvṛidhe || 8 || índraḥ sū́ryasya raçmíbhir ny àrçasânám oshati | agnír váneva sâsahíḥ prá vâvṛidhe || 9 || iyáṃ ta ṛitvíyâvatî dhîtír eti návîyasî | saparyántî purupriyā́ mímîta ít || 10 || 2 ||

gárbho yajnásya devayúḥ krátum punîta ânushák | stómair índrasya vâvṛidhe mímîta ít || 11 || sanír mitrásya

11, 10 ca agne. pipráyasva asmábhyam. — 12, 1 yéna. ní atríṇam. 2 yéna. ā́vitha. 4 yéna. 6 mamahé. 7 ródasî *iti*. 8 te. vavṛidhe. 9 ní arçasânám. vánâ-iva. sasahíḥ. 10 te ṛitvíya-vati. mímîte. 11 punîte.

papratha índraḥ sómasya pîtáye | prâcî vâçîva sunvaté mímîta ít || 12 || yáṃ víprâ ukthávâhaso 'bhipramandúr âyávaḥ | ghṛitáṃ ná pipya âsány ṛitásya yát || 13 || utá svarâje áditiḥ sómam índrâya jîjanat | purupraçastám ûtáya ṛitásya yát || 14 || abhí váhnaya ûtáyé 'nûshata práçastaye | ná deva vívratâ hárî ṛitásya yát || 15 || 3 ||

yát sómam indra víshṇavi yád vâ gha tritá âptyé | yád vâ marútsu mándase sám índubhiḥ || 16 || yád vâ çakra parâváti samudré ádhi mándase | asmâkam ít suté raṇâ sám índubhiḥ || 17 || yád vâsi sunvató vṛidhó yájamânasya satpate | ukthé vâ yásya ráṇyasi sám índubhiḥ || 18 || devám -devaṃ vó 'vasa índram-indraṃ gṛiṇîsháṇi | ádhâ yajnâya turváṇe vy ânaçuḥ || 19 || yajnébhir yajnávâhasaṃ sómebhiḥ somapâtamam | hótrâbhir índraṃ vâvṛidhur vy ânaçuḥ || 20 || 4 ||

mahîr asya práṇîtayaḥ pûrvîr utá práçastayaḥ | víçvâ vásûni dâçúshe vy ânaçuḥ || 21 || índraṃ vṛitrâya hántave devâso dadhire puráḥ | índraṃ vâṇîr anûshatâ sám ójase || 22 || mahântam mahinâ vayáṃ stómebhir havanaçrútam | arkair abhí prá ṇonumaḥ sám ójase || 23 || ná yáṃ viviktó ródasî nântárikshâṇi vajríṇam | ámâd íd asya titvishe sám ójasaḥ || 24 || yád indra pṛitanâjye devâs tvâ dadhiré puráḥ | âd ít te haryatâ hárî vavakshatuḥ || 25 || 5 ||

yadâ vṛitráṃ nadîvṛitaṃ çávasâ vajrinn ávadhîḥ | âd ít te — || 26 || yadâ te víshṇur ójasâ tríṇi padâ vicakramé | âd ít te — || 27 || yadâ te haryatâ hárî vâvṛidhâte divé

12, 12 paprathe. vâçî-iva. 13 abhi-pramandúḥ. pipye. 14 ûtáye. 15 ûtáye ánûshata. hárî *iti*. 16 tritė. 17 raṇa. 18 vâ ási. 19 vaḥ ávase. ádha. ví ânaçuḥ. 21 mahîr — práçastayaḥ = 486, 3. 22 índram—hántave = 271, 5. anûshata. índraṃ — anûshata = 7, 1. 24 ná antárikshâṇi. 28 vavṛidhâte *iti*.

-dive | âd ít te víçvâ bhúvanâni yemire || 28 || yadâ te mârutîr víças túbhyam indra niyemiré | âd ít te v. — || 29 || yadâ sûryam amúṃ diví çukráṃ jyótir ádhârayaḥ | âd ít te v. — || 30 || imâṃ ta indra sushṭutíṃ vípra iyarti dhîtíbhiḥ | jâmím padéva pípratîm prâdhvaré || 31 || yád asya dhâmani priyé samîcînâso ásvaran | nâbhâ yajnásya dohánâ prâdhvaré || 32 || suvîryaṃ sváçvyaṃ sugávyaṃ indra daddhi naḥ | hóteva pûrvácittaye prâdhvaré || 33 || 6 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

13 (633). ushṇihaḥ.

Índraḥ sutéshu sómeshu krátum punîta ukthyàm | vidé vṛidhásya dákshaso mahân hí sháḥ || 1 || sá prathamé vyòmani devânâṃ sádane vṛidháḥ | supârâḥ suçrávastamaḥ sám apsujít || 2 || tám ahve vâjasâtaya índram bhárâya çushmíṇam | bhávâ naḥ sumné ántamaḥ sákhâ vṛidhé || 3 || iyáṃ ta indra girvaṇo râtíḥ ksharati sunvatáḥ | mandánó asyá barhísho ví râjasi || 4 || nûnáṃ tád indra daddhi no yát tvâ sunvánta îmahe | rayíṃ naç citrám â bharâ svarvídam || 5 || 7 ||

stotâ yát te vícarshaṇir atipraçardháyad giraḥ | vayâ ivânu rohate jushánta yát || 6 || pratnaváj janayâ gíraḥ çṛiṇudhî jaritúr hávam | máde-made vavakshithâ sukṛítvane || 7 || krîḷanty asya sûnṛítâ âpo ná pravátâ yatîḥ | ayâ dhiyâ yá ucyáte pátir diváḥ || 8 || utó pátir yá ucyáte kṛishṭînâṃ éka íd vaçî | namovṛidhaír avasyúbhiḥ suté raṇa || 9 || stuhí çrutáṃ vipaççítaṃ hárî yásya prasakshíṇâ | gántârâ dâçúsho gṛihâṃ namasvínaḥ || 10 || 8 ||

12, 31 te. padâ-iva. prá adhvaré. 33 hótâ-iva. — 13, 1 punîte. sáḥ. 2 apsu-jít. 3 vâja-sâtaye. bháva. 4 te. 5 bhara. 6 ati-praçardháyat. iva ánu. 7 pratna-vát janaya. çṛiṇudhí. vavakshitha. 9 utó *iti*.

tûtujânó mahematé 'çvebhiḥ prushitápsubhiḥ | ấ yâhi yajnám âçúbhiḥ çám íd dhí te || 11 || índra çavishṭha satpate rayím gṛiṇátsu dhâraya | çrávaḥ sûríbhyo amṛítaṃ vasutvanám || 12 || háve tvâ sűra údite háve madhyámdine diváḥ | jushâṇá indra sáptibhir na ấ gahi || 13 || ấ tű gahi prá tú drava mátsvâ sutásya gómataḥ | tántuṃ tanushva pûrvyáṃ yáthâ vidé || 14 || yác chakrấsi parâváti yád arvâváti vṛitrahan | yád vâ samudré ándhaso 'vitéd asi || 15 || 9 ||

índraṃ vardhantu no gíra índraṃ sutấsa índavaḥ | índre havíshmatîr víço arâṇishuḥ || 16 || tám íd víprâ avasyávaḥ pravátvatîbhir ûtíbhiḥ | índraṃ kshoṇír avardhayan vayấ iva || 17 || tríkadrukeshu cétanaṃ devấso yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ sadấvṛidham || 18 || stotấ yát te ánuvrata ukthấny ṛituthấ dadhé | çúciḥ pâvaká ucyate só ádbhutaḥ || 19 || tád íd rudrásya cetati yahvám pratnéshu dhấmasu | máno yátrâ ví tád dadhúr vícetasaḥ || 20 || 10 ||

yádi me sakhyám âvára imásya pâhy ándhasaḥ | yéna víçvâ áti dvísho átârima || 21 || kadấ ta indra girvaṇaḥ stotấ bhavâti çáṃtamaḥ | kadấ no gávye áçvye vásau dadhaḥ || 22 || utá te súshṭutâ hárî vṛishaṇâ vahato rátham | ajuryásya madíntamaṃ yám ímahe || 23 || tám îmahe purushṭutáṃ yahvám pratnấbhir ûtíbhiḥ | ní barhíshi priyé sadad ádha dvitấ || 24 || várdhasvâ sú purushṭuta ṛíshishṭutâbhir ûtíbhiḥ | dhukshásva pipyúshîm ísham ávâ ca naḥ || 25 || 11 ||

índra tvám avitéd asîtthấ stuvató adrivaḥ | ṛitấd iyarmi

13, 11 mahe-mate áçvebhiḥ. hí. 13 sűre út-ite. 14 tú gahi. mátsva. tántuṃ — pûrvyám = 142, 1. 15 yát çakra ási. avitấ ít. 18 sadấ-vṛidham. 20 yátra. 21 â-váraḥ. 22 te. 25 várdhasva. puru-stuta ṛíshi-stutâbhiḥ. áva. 26 avitấ ít asi itthấ.

te dhíyam manoyújam || 26 || ihá tyấ sadhamấdyâ yujânáḥ sómapîtaye | hárî indra pratádvasû abhí svara || 27 || abhí svarantu yé táva rudrấsaḥ sakshata çríyam | utó marútvatîr víço abhí práyaḥ || 28 || imấ asya prátûrtayaḥ padáṃ jushanta yád diví | nấbhâ yajnásya sáṃ dadhur yáthâ vidé || 29 || ayáṃ dîrghấya cákshase prấci prayaty àdhvaré | mímîte yajnám ânushág vicákshya || 30 || 12 ||

vṛishâyám indra te rátha utó te vṛishaṇâ hárî | vṛishâ tvám çatakrato vṛishâ hávaḥ || 31 || vṛishâ grấvâ vṛishâ mádo vṛishâ sómo ayáṃ sutáḥ | vṛishâ yajnó yám ínvasi vṛishâ hávaḥ || 32 || vṛishâ tvâ vṛishaṇaṃ huve vájriñ citrấbhir ûtíbhiḥ | vâvántha hí prátishṭutiṃ vṛishâ hávaḥ || 33 || 13 ||

14 (634). gâyatrî.

Yád indrâháṃ yáthâ tvám ít̃çîya vásva éka ít | stotấ me góshakhâ syât || 1 || çíksheyam asmai dítseyaṃ çácîpate manîshíṇe | yád ahám gópatiḥ syấm || 2 || dhenúsh ṭa indra sûnṛítâ yájamânâya sunvaté | gấm áçvam pipyúshî duhe || 3 || ná te vartấsti rấdhasa índra devó ná mártyaḥ | yád dítsasi stutó maghám || 4 || yajná índram avardhayad yád bhűmiṃ vy ávartayat | cakrâṇá opaçáṃ diví || 5 || 14 ||

vâvṛidhânásya te vayáṃ víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | ûtím indrấ vṛiṇîmahe || 6 || vy àntárikṣam atiran máde sómasya rocaná | índro yád ábhinad valám || 7 || úd gấ âjad áṅgirobhya âvísh kṛiṇván gúhâ satî́ḥ | arvấñcaṃ nunude valám || 8 || índreṇa rocaná divó dṛiḷhấni dṛiṅhitấni ca | sthirấṇi

---

13, 27 harî *iti*. pratádvasû *iti* pratát-vasû. 28 utó *iti*. 30 pra -yatí adhvaré. 31 vṛishâ ayám. utó *iti*. 32 vṛishâ — sutáḥ = 394, 2. 33 vṛishâ — ûtíbhiḥ = 394, 3. vavántha. práti-stutim. — 14, 1 indra ahám. gó-sakhâ. 3 dhenúḥ te. 4 vartấ asti. 5 ví. 6 indra ấ. 7 ví antárikṣam atirat. 8 âvíḥ.

ná parâṇúde || 9 || apấm ûrmír mádann iva stóma indrâjirâyate | ví te mádâ arâjishuḥ || 10 || 15 ||

tvấm hí stomavárdhana índrâsy ukthavárdhanaḥ | stotṛ̂ṇấm utá bhadrakṛ́t || 11 || índram ít keçínâ hárî somapéyâya vakshataḥ | úpa yajnáṃ surấdhasam || 12 || apấm phénena námuceḥ çíra indród avartayaḥ | víçvâ yád ájayaḥ spṛ́dhaḥ || 13 || mâyấbhir utsísṛipsata índra dyấm ârúrukshataḥ | áva dásyûñr adhûnuthâḥ || 14 || asunvấm indra saṃsádaṃ víshûcîṃ vy ànâçayaḥ | somapấ úttaro bhávan || 15 || 16 ||

15 (635). ushṇih.

Tám v abhí prá gâyata puruhûtám purushṭutám | índraṃ gîrbhís tavishám ấ vivâsata || 1 || yásya dvibárhaso bṛihát sáho dâdhấra ródasî | girîñr ájrâñ apáḥ svàr vṛishatvanấ || 2 || sá râjasi purushṭutañ éko vṛitrấṇi jighnase | índra jaítrâ çravasyâ ca yántave || 3 || táṃ te mádaṃ gṛiṇîmasi vṛíshaṇam pṛitsú sâsahím | u lokakṛitnúm adrivo hariçríyam || 4 || yéna jyótîñshy âyáve mánave ca vivéditha | mandânó asyá barhísho ví râjasi || 5 || 17 ||

tád adyấ cit ta ukthínó 'nu shṭuvanti pûrváthâ | vṛíshapatnîr apó jayâ divé-dive || 6 || táva tyád indriyám bṛihát táva çúshmam utá krátum | vájraṃ çiçâti dhisháṇâ váreṇyaṃ || 7 || táva dyaúr indra paúṅsyam pṛithivî́ vardhati çrávaḥ | tvấm ấpaḥ párvatâsaç ca hinvire || 8 || tvấṃ víshṇur bṛihán ksháyo mitró gṛiṇâti váruṇaḥ | tvấṃ çárdho madaty ánu mấrutam || 9 || tvấṃ vṛíshâ jánânâm máṅhishṭha indra jajnishe | satrấ víçvâ svapatyấni dadhishe || 10 || 18 ||

satrấ tvám purushṭutaň éko vṛitrấṇi toçase | nấnyá índrât káraṇam bhúya invati || 11 || yád indra manmaçás tvâ nấnâ hávanta ûtáye | asmấkebhir nṛíbhir átrâ svàr jaya || 12 || áraṃ ksháyâya no mahé víçvâ rûpấṇy âviçán | índraṃ jaítrâya harshayâ çácîpátim || 13 || 19 ||

16 (636). gâyatrî.

Prá samrấjaṃ carshaṇînấm índraṃ stotâ návyaṃ gîrbhíḥ | náraṃ nṛishấham máṅhishṭham || 1 || yásminn ukthấni ráṇyanti víçvâni ca çravasyấ | apấm ávo ná samudré || 2 || táṃ sushṭutyấ vivâse jyeshṭharấjam bháre kṛitnúm | mahó vâjínaṃ saníbhyaḥ || 3 || yásyấnûnâ gabhîrấ mádâ urávas tárutrâḥ | harshumántaḥ çúrasâtau || 4 || tám íd dháneshu hitéshv adhivâkấya havante | yéshâm índras té jayanti || 5 || tám íc cyautnaír ấryanti táṃ kṛitébhiç carshaṇáyaḥ | eshá índro varivaskṛ́t || 6 || 20 ||

índro brahméndra ṛíshir índraḥ purú puruhûtáḥ | mahấn mahî́bhiḥ çácîbhiḥ || 7 || sá stómyaḥ sá hávyaḥ satyáḥ sátvâ tuvikûrmíḥ | ékaç cit sánn abhíbhûtiḥ || 8 || tám arkébhis táṃ sấmabhis táṃ gâyatraíç carshaṇáyaḥ | índraṃ vardhanti kshitáyaḥ || 9 || praṇetấraṃ vásyo áchâ kártâraṃ jyótiḥ samátsu | sâsahvấṅsaṃ yudhấmítrân || 10 || sá naḥ páprih pârayâti svastí nâvấ́ puruhûtáḥ | índro víçvâ áti dvíshaḥ || 11 || sá tváṃ na indra vấjebhir daçasyấ ca gâtuyấ ca | áchâ ca naḥ sumnáṃ neshi || 12 || 21 ||

14, 9 parâ-núde. 10 indra ajira-yate. 11 índra ási. 13 indra út. víçvâḥ. 14 ut-sísṛipsataḥ. â-rúrukshataḥ. 15 ví anâçayaḥ. — 15, 2 ródasî *iti*. 3 puru-stuta. 4 sasahím. 6 adyá çit té ukthínaḥ ánu stuvanti. jaya.

15, 11 puru-stuta. ná anyáḥ. 12 manma-çáḥ. hávante. átra. 13 â-viçán. harshaya. — 16, 1 stota. nṛi-sáham. 2 su-stutyấ ấ. 4 yásya ánûnâḥ gabhîrấḥ. 6 ít. 7 brahmấ índraḥ. purú. 10 ácha. sasahvấṅsam yudhấ amítrân. 12 daçasyá. gâtu-yá. ácha.

17 (637). gâyatrî. 14 bṛihatî. 15 satobṛihatî.

Ấ yâhi sushumấ hí ta índra sómam píbâ imám | édám barhíḥ sado máma || 1 || ấ tvâ brahmayújâ hárî váhatâm indra keçínâ | úpa bráhmâṇi naḥ çṛiṇu || 2 || brahmấṇas tvâ vayám yujấ somapấm indra somínaḥ | sutấvanto havâmahe || 3 || ấ no yâhi sutấvato 'smấkaṃ sushṭutír úpa | píbâ sú çiprinn ándhasaḥ || 4 || ấ te siñcâmi kukshyór ánu gấtrâ ví dhâvatu | gṛibhâyá jihváyâ mádhu || 5 || 22 ||

svâdúsh ṭe astu saṃsúde mádhumân tanvè táva | sómaḥ çám astu te hṛidé || 6 || ayám u tvâ vicarshaṇe jánîr ivâbhí sáṃvṛitaḥ | prá sóma indra sarpatu || 7 || tuvigrîvo vapódaraḥ subâhúr ándhaso máde | índro vṛitrấṇi jighnate || 8 || índra préhi purás tvám víçvasyéçâna ójasâ | vṛitrấṇi vṛitrahañ jahi || 9 || dîrghás te astv aṅkuçó yénâ vásu prayáchasi | yájamânâya sunvaté || 10 || 23 ||

ayám ta indra sómo nípûto ádhi barhíshi | éhîm asyá drávâ píba || 11 || çấcigo çấcipûjanâyám ráṇâya te sutáḥ | ấkhaṇḍala prá hûyase || 12 || yás te çṛiṅgavṛisho napât prá-ṇapât kuṇḍapấyyaḥ | ny àsmin dadhra ấ mánaḥ || 13 || vấstosh pate dhruvấ sthūṇấṅsatraṃ somyấnâm | drapsó bhettấ purấṃ çáçvatînâm índro múnînâṃ sákhâ || 14 || pṛídâkusânur yajató gavéshaṇa ékaḥ sánn abhí bhūyasaḥ | bhūrṇim áçvaṃ nayat tujấ puró gṛibhéndraṃ sómasya pîtáye || 15 || 24 ||

18 (638). ushṇih.

Idáṃ ha nûnám eshâṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ |

17, 1 susumá. te. píba. ấ idám. 4 píba. 6 svâdúḥ te. 7 iva abhí. 8 vapấ-udaraḥ. 9 prá ihi. víçvasya ĩçânaḥ. 10 yéna. 11 te. ấ ihi ím. dráva. 12 çấcigo *iti* çấci-go çấci-pûjana ayám. 13 çṛiṅga-vṛishaḥ.. pránapâd *iti* prá-napât kuṇḍa-pấyyaḥ ní asmin dadhre. 14 sthūṇâ áṅsatram. 15 pṛídâku-sânuḥ. go-éshaṇaḥ. gṛibhấ índram.

âdityấnâm ápûrvyaṃ sávîmani || 1 || anarvấṇo hy èshâm pánthâ âdityấnâm | ádabdhâḥ sánti pâyávaḥ sugevṛídhaḥ || 2 || tát sú naḥ savitấ bhágo váruṇo mitró aryamấ | çárma yachantu saprátho yád ĩmahe || 3 || devébhir devy adité 'rishṭabharmann ấ gahi | smát sûríbhiḥ purupriye suçármabhiḥ || 4 || té hí putrấso áditer vidúr dvéshâṅsi yótave | aṅhóç cid urucákrayo 'nehásaḥ || 5 || 25 ||

áditir no dívâ paçúm áditir náktam ádvayâḥ | áditiḥ pâtv áṅhasaḥ sadâvṛídhâ || 6 || utá syấ no dívâ matír áditir ûtyấ gamat | sấ çáṃtâti máyas karad ápa srídhaḥ || 7 || utá tyấ daívyâ bhishájâ çáṃ naḥ karato açvínâ | yuyuyấtâm itó rápo ápa srídhaḥ || 8 || çám agnír agníbhiḥ karac cháṃ nas tapatu sûryaḥ | çáṃ vấto vâtv arapấ ápa srídhaḥ || 9 || ápấmîvâm ápa srídham ápa sedhata durmatím | ấdityâso yuyótanâ no áṅhasaḥ || 10 || 26 ||

yuyótâ çárum asmád ấṉ ấdityâsa utấmatim | ṛídhag dvéshaḥ kṛiṇuta viçvavedasaḥ || 11 || tát sú naḥ çárma yachatấdityâ yán múmocati | énasvantaṃ cid énasaḥ sudânavaḥ || 12 || yó naḥ káç cid ríriksha̍ti rakshastvéna mártyaḥ | svaíḥ shá évai ririshîshṭa yúr jánaḥ || 13 || sám ít tám aghám açnavad duḥçáṅsam mártyaṃ ripúm | yó asmatrấ durháṇâvâṉ úpa dvayúḥ || 14 || pâkatrấ sthana devâ hṛitsú jânîtha mártyam | úpa dvayúṃ cấdvayuṃ ca vasavaḥ || 15 || 27 ||

ấ çárma párvatânâm ótấpấṃ vṛiṇîmahe | dyấvâkshâmâré asmád rápas kṛitam || 16 || té no bhadréṇa çármaṇâ yushmấkaṃ nâvấ vasavaḥ | áti víçvâni duritấ pipartana || 17 ||

18, 2 hí eshâm. suge-vṛídhaḥ. 3 tát — aryamấ = 351, 10. 4 adite árishṭa-bharman. 6 sadấ-vṛidhâ. 7 ûtyấ ấ. 9 karat çám. 10 ápa ámîvâm. yuyótana. 11 yuyóta. ấ. utá ámatim. 12 yachata ấdityâḥ yát. 13 sáḥ évaiḥ. 14 duḥ-hánâvân. 15 pâka-trấ. devâḥ. ca ádvayum. 16 ấ utá apấm. dyấvâkshâmâ árê.

tucé tánâya tát sú no drāghîya āyur jîváse | ādityâsaḥ sumahasaḥ kṛiṇótana || 18 || yajnó hîḷó vo ántara ādityâ ásti mṛiḷáta | yushmé íd vo ápi shmasi sajâtyè || 19 || bṛihád várûtham marútâṃ devâṃ trâtāram açvínâ | mitrám îmahe váruṇaṃ svastáye || 20 || anehó mitrâryaman nṛivád varuṇa çáṅsyam | trivárûtham maruto yanta naç chardíḥ || 21 || yé cid dhí mṛityubándhava ādityâ mánavaḥ smási | prá sū na āyur jîváse tiretana || 22 || 28 ||

19 (639). 1—26 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 27 dvipadâ. 28—33 abwechselnd kakubh und satobṛihatî. 34 ushnih. 35 satobṛihatî. 36 kakubh. 37 paṅkti.

Táṃ gûrdhayâ svàrṇaraṃ devāso devám aratíṃ dadhanvire | devatrā̃ havyám óhire || 1 || vibhûtarātiṃ vipra citráçocisham agním îḷishva yantúram | asyá médhasya somyásya sobhare prém adhvarāya pūrvyam || 2 || yájishṭhaṃ tvâ vavṛimahe devâṃ devatrā̃ hótāram ámartyam | asyá yajnásya sukrátum || 3 || ûrjo nápâtaṃ subhágaṃ sudī́ditim agníṃ çréshṭhaçocisham | sá no mitrásya váruṇasya só apā̃m ā̃ sumnáṃ yakshate diví || 4 || yáḥ samídhâ yá āhutî yó védena dadāça márto agnáye | yó námasâ svadhvaráḥ || 5 || 29 ||

tásyéd árvanto raṅhayanta âçávas tásya dyumnítamaṃ yáçaḥ | ná tám áṅho devákṛitaṃ kútaç caná ná mártyakṛitaṃ naçat || 6 || svagnáyo vo agníbhiḥ syāma sûno sahasa ûrjâm pate | suvī́ras tvám asmayúḥ || 7 || praçáṅsamâno átithir ná mitríyo 'gnī́ rátho ná védyaḥ | tvé kshémâso ápi santi sâdhávas tvâṃ râjâ rayîṇā̃m || 8 || só addhā̃ dâçvàdhvaró 'gne mártaḥ subhaga sá praçáṅsyaḥ | sá dhîbhír astu sánitâ || 9 || yásya tvám ûrdhvó adhvarāya tíshṭhasi kshayádvîraḥ sá sâdhate | só árvadbhiḥ sánitâ sá vipanyúbhiḥ sá çū́raiḥ sánitâ kṛitám || 10 || 30 ||

yásyâgnír vápur gṛihé stómaṃ cáno dádhîta viçvávâryaḥ | havyā̃ vo vévishad víshaḥ || 11 || víprasya vâ stuvatáḥ sahaso yaho makshū́tamasya rātíshu | avódevam upárimartyaṃ kṛidhi váso vividúsho vácaḥ || 12 || yo agníṃ havyádātibhir námobhir vâ sudáksham âvívâsati | girā̃ vâjiráçocisham || 13 || samídhâ yó níçitî dāçad áditiṃ dhāmabhir asya mártyaḥ | víçvét sá dhîbhíḥ subhágo jánā̃ñ áti dyumnaír udná iva târishat || 14 || tád agne dyumnám ā̃ bhara yát sâsáhat sádane kā̃m cid atríṇam | manyúṃ jánasya dūḍhyàḥ || 15 || 31 ||

yéna cáshṭe váruṇo mitró aryamā̃ yéna nā̃satyâ bhágaḥ | vayā̃m tát te çávasâ gâtuvíttamâ índratvotâ vidhemahi || 16 || té ghéd agne svâdhyò yé tvâ vipra nidadhiré nṛicákshasam | víprâso deva sukrátum || 17 || tá íd védiṃ subhaga tá āhutiṃ té sótuṃ cakrire diví | tá íd vā́jebhir jigyur mahád dhánaṃ yé tvé kā̃maṃ nyeriré || 18 || bhadró no agnír āhuto bhadrā̃ rātíḥ subhaga bhadró adhvaráḥ | bhadrā̃ utá práçastayaḥ || 19 || bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratū́rye yénâ samátsu sâsáhaḥ | áva sthirā̃ tanuhi bhū́ri çárdhatāṃ vanémâ te abhíshṭibhiḥ || 20 || 32 ||

íḷe girā̃ mánurhitaṃ yáṃ devā̃ dūtā́m aratíṃ nyeriré |

18, 19 yushmé *iti*. smasi. 21 mitra aryaman. 22 hí. ādityâḥ. sú. — 19, 1 gûrdhaya svàḥ-naram. ā̃ ûhire. 2 prá îm. 6 tásya ít. raṅhayante. 7 su-agnáyaḥ. 8 agníḥ.

19, 9 dâçú-adhvaraḥ ágne. 11 yásya agníḥ. 12 makshú-tamasya. avâḥ-devam upári-martyam. 13 vâ ajirá-çocisham. 14 ní -çiti. víçvâ ít. 15 sasáhat. duḥ-dhyàḥ. 16 índratvâ-ûtâḥ. 17 gha ít. su-ādhyàḥ. 18 té ít. té ā̃-hutim. ni-eriré. 20 yéna. sasáhaḥ. vanéma. 21 devā̃ḥ.

yájishṭhaṃ havyavā́hanam || 21 || tigmájambhāya táruṇāya rā́jate práyo gâyasy agnáye | yáḥ piṅçáte sûnṛ́tābhiḥ suvī́ryam agnír ghṛtébhir ā́hutaḥ || 22 || yádī ghṛtébhir ā́huto vā́çîm agnír bhárata úc cā́va ca | ásura iva nirṇíjam || 23 || yó havyā́ny aírayatā mánurhito devá âsā́ sugandhínā | vívâsate vā́ryāṇi svadhvaró hótā devó ámartyaḥ || 24 || yád agne mártyas tvā́ṃ syā́m ahám mitramaho ámartyaḥ | sáhasaḥ sûnav âhuta || 25 || 33 ||

ná tvā râsîyābhíçastaye vaso ná pāpatvā́ya santya | ná me stotā́matîvā́ ná dúrhitaḥ syā́d agne ná pāpáyā || 26 || pitúr ná putráḥ súbhṛito duroṇá ā́ devā́n etu prá ṇo haviḥ || 27 || távâhám agna ûtíbhir nédishṭhābhiḥ saceya jósham ā́ vaso | sádā devásya mártyaḥ || 28 || táva krátvā saneyaṃ táva râtíbhir ágne táva práçastibhiḥ | tvā́m íd āhuḥ prámatiṃ vaso mámā́gne hárshasva dā́tave || 29 || prá só agne távotíbhiḥ suvîrā́bhis tirate vā́jabharmabhiḥ | yásya tvā́ṃ sakhyám âvā́raḥ || 30 || 34 ||

táva drapsó nī́lavān vâçá ṛitvíya índhānaḥ sishṇav ā́ dade | tvám mahînā́m ushásām asi priyáḥ kshapó vástushu râjasi || 31 || tám āganma sóbharayaḥ sahásramushkaṃ svabhishṭím ávase | samrā́jaṃ trā́sadasyavam || 32 || yásya te agne anyé agnáya upakshíto vayā́ iva | vípo ná dyumnā́ ní yuve jánānāṃ táva kshatrā́ṇi vardháyan || 33 || yám ādityā́so adruhaḥ pārā́ṃ náyatha mártyam | maghónāṃ víçveshāṃ sudānavaḥ || 34 || yūyáṃ rājānaḥ kā́m cic carshaṇîsahaḥ kshā́yantam mā́nushān ánu | vayā́ṃ té vo váruṇa mítrāryamant syā́méd ṛitásya rathyàḥ || 35 || ádān me paurukutsyáḥ

19, 23 yádi. bhárate út ca áva. 24 aírayata. 25 sûno *iti*. 26 râsîya abhí-çastaye. stotā́ amati-vā́. 27 duroṇé. naḥ. 28 táva ahám agne. 29 máma ágne. 30 táva ûtí-bhiḥ. â-váraḥ. 31 sishṇo *iti*. 32 ā́ aganma. su-abhishṭím. 35 cit. mítra áryaman syā́ma ít. 36 ádāt.

pañcaçátaṃ trasádasyur vadhū́nām | mā́nhishṭho aryáḥ sátpatiḥ || 36 || utá me prayíyor vayíyoḥ suvā́stvā ádhi túgvani | tisṛ́ṇā́ṃ saptatînā́ṃ çyâváḥ praṇetā́ bhuvad vásur díyânām pátiḥ || 37 || 35 ||

20 (640). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Ā́ gantā mā́ rishaṇyata prásthâvâno mā́pa sthātā samanyavaḥ | sthirā́ cin namayishṇavaḥ || 1 || vîḷupavíbhir maruta ṛibhukshaṇa ā́ rudrâsaḥ sudîtíbhiḥ | ishā́ no adyā́ gatā puruspṛiho yajnám ā́ sobharîyávaḥ || 2 || vidmā́ hí rudríyāṇāṃ çúshmam ugrám marútāṃ çímîvatām | víshṇor eshásya mîḷhúshām || 3 || ví dvîpā́ni pā́patan tíshṭhad duchúnobhé yuñjata ródasî | prá dhánvāny airata çubhrakhādayo yád éjatha svabhānavaḥ || 4 || ácyutā cid vo ájmann ā́ nānadati párvatāso vánaspátiḥ | bhū́mir yā́meshu rejate || 5 || 36 ||

ámāya vo maruto yā́tave dyaúr jihîta úttarā bṛihát | yátrā náro dédiçate tanū́shv ā́ tvákshāṅsi bāhvòjasaḥ || 6 || svadhā́m ánu çríyaṃ náro máhi tveshā́ ámavanto vṛíshapsavaḥ | váhante áhrutapsavaḥ || 7 || góbhir vāṇó ajyate sóbharīṇā́m ráthe kóçe hiraṇyáye | góbandhavaḥ sujātā́sa ishé bhujé mahā́nto naḥ spárase nú || 8 || práti vo vṛishadañjayo vṛíshṇe çárdhāya mā́rutāya bharadhvam | havyā́ vṛíshaprayāvṇe || 9 || vṛishaṇaçvéna maruto vṛíshapsunā́ ráthena vṛíshanābhinā | ā́ çyenā́so ná pakshíṇo vṛíthā naro havyā́ no vîtáye gata || 10 || 37 ||

samānā́m añjy èshāṃ ví bhrājante rukmā́so ádhi bā-

20, 1 ganta. mā́ ápa sthāta. cit. 2 adyá ā́ gata. 3 vidmá. 4 duchúnā ubhé *iti*. ródasî *iti*. 6 jihîte. yátra. bāhú-ojasaḥ. 9 vṛishat-añjayaḥ. vṛísha-prayāvne. 10 vṛísha-psunā. vṛísha-nābhinā. 11 añjí eshām.

húshu | dávidyutaty ṛishtáyaḥ || 11 || tá ugrā́so vṛíshaṇa ugrábâhavo nákish ṭanū́shu yetire | sthirā́ dhánvâny ā́yudhâ rátheshu vó 'nîkeshv ádhi çríyaḥ || 12 || yéshâm árṇo ná saprátho nā́ma tveshā́ṃ çáçvatâm ékam íd bhujé | váyo ná pítryaṃ sáhaḥ || 13 || tā́n vandasva marútas tā́ṅ úpa stuhi téshâṃ hí dhúnînâm | arā́ṇâṃ ná caramás tád eshâṃ dânā́ mahnā́ tád eshâm || 14 || subhágaḥ sá va ûtíshv ā́sa pū́rvâsu maruto vyùshṭishu | yó vâ nûnám utā́sati || 15 || 38 ||

yásya vâ yûyám práti vâjíno nara ā́ havyā́ vîtáye gathá | abhí shá dyumnaír utá vā́jasâtibhiḥ sumnā́ vo dhûtayo naçat || 16 || yáthâ rudrásya sûnávo divó váçanty ásurasya vedhásaḥ | yúvânas táthéd asat || 17 || yé cā́rhanti marútaḥ sudā́navaḥ smán nîḷhúshaç cáranti yé | átaç cid ā́ na úpa vásyasâ hṛidā́ yúvâna ā́ vavṛidhvam || 18 || yū́na û shú návishṭhayâ vṛíshṇaḥ pâvakā́ṅ abhí sobhare girā́ | gā́ya gā́ iva cárkṛishat || 19 || sâhā́ yé sánti mushṭihéva hávyo víçvâsu pṛitsú hótṛishu | vṛíshṇaç candrā́n ná suçrávastamân girā́ vándasva marúto áha || 20 || 39 ||

gā́vaç cid ghâ samanyavaḥ sajâtyèna marutaḥ sábandhavaḥ | rihaté kakúbho mitháḥ || 21 || mártaç cid vo nṛitavo rukmavakshasa úpa bhrâtṛitvám ā́yati | ádhi no gâta marutaḥ sádâ hí va âpitvám ásti nídhruvi || 22 || máruto mā́rutasya na ā́ bheshajásya vahata sudânavaḥ | yûyáṃ sakhâyaḥ saptayaḥ || 23 || yā́bhiḥ síndhum ávatha yā́bhis tū́rvatha yā́bhir daçasyáthâ krívim | máyo no bhûtotíbhir mayobhuvaḥ çivā́bhir asacadvishaḥ || 24 || yát síndhau yád ásiknyâṃ yát samudréshu marutaḥ subarhishaḥ | yát párvateshu bheshajám || 25 || víçvam páçyanto bibhṛithâ tanū́shv ā́ ténâ no ádhi vocata | kshamā́ rápo maruta ā́turasya na ishkartâ víhrutam púnaḥ || 26 || 40 ||

20, 12 té. nákiḥ tanū́shu. vaḥ ánikeshu. 15 utá ásati. 16 sáḥ 17 táthâ ít. 18 ca árhanti. smát. 19 ûṃ *iti* sú. 20 sahā́ḥ. mushṭihā́-iva. 21 gha. 22 ā́ ayati. ní-dhruvi. 24 daçasyátha. bhûta ûtí-bhiḥ. asaca-dvishaḥ.

Prathamo 'dhyâyaḥ.

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

21 (641). Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî.

Vayám u tvā́m apū́rvya sthûráṃ ná kác cid bháranto 'vasyávaḥ | vā́je citráṃ havâmahe || 1 || úpa tvâ kármann ûtáye sá no yúvográç cakrâma yó dhṛishát | tvā́m íd dhy àvitā́raṃ vavṛimáhe sákhâya indra sânasím || 2 || ā́ yâhîmá índavó 'çvapate gópata úrvarâpate | sómaṃ somapate piba || 3 || vayáṃ hí tvâ bándhumantam abandhávo víprâsa indra yemimá | yā́ te dhā́mâni vṛishabha tébhir ā́ gahi víçvebhiḥ sómapîtaye || 4 || sī́dantas te váyo yáthâ góçrîte mádhau madiré vivákshaṇe | abhí tvā́m indra nonumaḥ || 5 || 1 ||

áchâ ca tvainā́ námasâ vádâmasi kím múhuç cid ví dîdhayaḥ | sánti kā́mâso harivo dadísh ṭvā́ṃ smó vayáṃ sánti no dhíyaḥ || 6 || nū́tnâ íd indra te vayám ûtī́ abhûma nahí nū́ te adrivaḥ | vidmā́ purā́ párîṇasaḥ || 7 || vidmā́ sakhitvám utá çûra bhojyàm ā́ te tā́ vajrinn îmahe | utó samasminn ā́ çiçîhi no vaso vā́je suçipra gómati || 8 || yó na idám-idam purā́ prá vásya âninā́ya tám u vaḥ stushé | sákhâya índram ûtáye || 9 || háryaçvaṃ sátpatiṃ carshaṇîsáhaṃ sá hí shmâ yó ámandata | ā́ tú naḥ sá vayati gávyam áçvyaṃ stotṛíbhyo maghávâ çatám || 10 || 2 ||

tváyâ ha svid yujā́ vayám práti çvasántaṃ vṛishabha

20, 26 bibhṛitha. téna. íshkarta. — 21, 1 kát. 2 yúvâ ugráḥ. hí avitā́ram. 3 yâhi imé índavaḥ áçva-pate gó-pate úrvarâ-pate. 6 ácha. tvâ enā́. dadíḥ tvám. 7 ûtī́. nú. vidmá. 8 vidmá. utó *iti*. 10 carshaṇi-sáham. sma.

bruvîmahi | saṃsthé jánasya gómataḥ || 11 || jáyema kâré puruhûta kâríṇo 'bhí tishṭhema dûḍhyàḥ | nṛíbhir vṛitráṃ hanyâma çûçuyâma cáver indra prá ṇo dhíyaḥ || 12 || abhrâṭrivyó anấ tvám ánâpir indra janúshâ sanấd asi | yudhéd âpitvám ichase || 13 || nákî revántaṃ sakhyấya vindase pî́yanti te surâçvàḥ | yadấ kṛiṇóshi nadanúṃ sám ûhasy âd ít pitéva hûyase || 14 || mấ te amâjúro yathâ mû́râsa indra sakhyé tvấvataḥ | ní shadâma sácâ suté || 15 || 3 ||

mấ te godatra nír arâma rā́dhasa índra mấ te gṛihâmahi | dṛiḷhấ cid aryáḥ prá mṛiçâbhy ấ bhara ná te dâmấna âdábhe || 16 || índro vâ ghéd íyan maghávaṃ sárasvatî vâ subhágâ dadír vásu | tvám vâ citra dâçúshe || 17 || cítra íd rā́jâ râjakấ íd anyaké yaké sárasvatîm ánu | parjánya iva tatánad dhí vṛishṭyấ sahásram ayútâ dádat || 18 || 4 ||

22 (642). 1—7 Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 10. 13—18. Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatî. 11. 12 kakummadhye jyotishî.

Ó tyám ahva ấ rátham adyấ dáṅsishṭham ûtáye | yám açvinâ suhavâ rudravartanî ấ sûryấyai tastháthuḥ || 1 || pûrvâyúshaṃ suhávam puruspṛíham bhujyúṃ vấjeshu pū́rvyam | sacanấvantaṃ sumatíbhiḥ sobhare vídveshasam anehásam || 2 || ihá tyấ purubhū́tamâ devấ námobhir açvínâ | arvâcînấ sv ávase karâmahe gántârâ daçúsho gṛihám || 3 || yuvó ráthasya pári cakrám îyata îrmấnyád vâm ishaṇyati | asmấñ áchâ sumatír vâṃ çubhas patî ấ dhenúr iva dhâ-

---

21, 12 ca áveḥ. naḥ. 13 yudhấ ít. 14 nákiḥ. pitấ-iva. 15 amâ-júraḥ. sadâma. 16 go-datra. mṛiça abhí. â-dábhe. 17 gha ít íyat. 18 hí. — 22, 1 ó *iti*. ahve. adyá. rudravartanî *iti*. 2 pûrva-âyúsham. sacanấ-vantam. 3 sú. 4 yuvóḥ. îyate îrmấ anyát. ácha. patî *iti*.

vatu || 4 || rátho yó vâṃ trivandhuró hiraṇyâbhîçur açvinâ | pári dyấvâpṛithivî́ bhû́shati çrutás téna nâsatyấ gatam || 5 || 5 ||

daçasyántâ mánave pûrvyáṃ diví yávaṃ vṛíkeṇa karshathaḥ | tấ vâm adyá sumatíbhiḥ çubhas patî áçvinâ prá stuvîmahi || 6 || úpa no vâjinîvasû yâtám ṛitásya pathíbhiḥ | yébhis tṛikshíṃ vṛishaṇâ trâsadasyavám mahé kshatrấya jínvathaḥ || 7 || ayáṃ vâm ádribhiḥ sutáḥ sómo narâ vṛishaṇvasû | ấ yâtaṃ sómapîtaye píbataṃ dâçúsho gṛihé || 8 || ấ hí ruhátam açvinâ ráthe kóçe hiraṇyáye vṛishaṇvasû | yuñjáthâm pî́varîr íshaḥ || 9 || yấbhiḥ pakthám ávatho yấbhir ádhriguṃ yấbhir babhrúṃ vijoshasam | tấbhir no makshû́ tû́yam açvinấ gatam bhishajyátaṃ yád ấturam || 10 || 6 ||

yád ádhrigâvo ádhrigû idấ cid áhno açvínâ hávâmahe | vayáṃ gîrbhír vipanyávaḥ || 11 || tấbhir ấ yâtaṃ vṛishaṇópa me hávaṃ viçvápsuṃ viçvávâryam | ishấ mánhishṭhâ purubhû́tamâ narâ yấbhiḥ krívim vâvṛidhús tấbhir ấ gatam || 12 || tấv idấ cid áhânâṃ tấv açvínâ vándamâna úpa bruve | tấ û námobhir îmahe || 13 || tấv íd doshấ tấ ushási çubhás pátî tấ yấman rudrávartanî | mấ no mártâya ripáve vâjinîvasû paró rudrâv áti khyatam || 14 || ấ súgmyâya súgmyam prâtấ ráthenâçvínâ vấ sakshâṇî | huvé pitéva sóbharî || 15 || 7 ||

mánojavasâ vṛishaṇâ madacyutâ makshumgamấbhir ûtíbhiḥ | ârấttâc cid bhûtam asmé ávase pûrvî́bhiḥ purubhojasâ || 16 || ấ no áçvâvad açvinâ vartír yâsishṭam madhupâtamâ narâ | gómad dasrâ hiraṇyavat || 17 || suprâvargáṃ

22, 5 nâsatyâ ấ. 6 patî *iti*. 10 makshú. açvinâ ấ. 11 ádhrigû *ity* ádhri-gû. 12 vṛishaṇâ úpa. 13 taú ûṃ *iti*. 14 taú ushási. rudrávartanî *iti*. 15 prâtár *iti* ráthena açvínâ vâ sakshâṇî *iti*. pitấ-iva. 16 ârấttât. 17 gómad d. h. = 30, 17. 18 su-prâvargám.

suvîryaṃ sushṭhú vāryam ánādbṛishṭaṃ rakshasvínâ | asmínn ā́ vâm âyāne vâjinîvasû víçvâ vâmā́ni dhîmahi || 18 || 8 ||

23 (643). ushṇih.

Ī́ḷishvâ hí pratîvyàṃ yájasva jâtávedasam | carishṇúdhûmam ágṛibhîtaçocisham || 1 || dâmānaṃ viçvacarshaṇe 'gníṃ viçvamano girā́ | utá stushe víshpardhaso ráthânâm || 2 || yéshâm âbâdhá ṛigmíya ishâḥ pṛikshấç ca nigrábhe | upavídâ váhnir vindate vásu || 3 || úd asya çocír asthâd dîdiyúsho vy àjáram | tápurjambhasya sudyúto gaṇaçríyaḥ || 4 || úd u tishṭha svadhvara stávâno devyā́ kṛipā́ | abhikhyā́ bhâsā́ bṛihatā́ çucukvániḥ || 5 || 9 ||

ágne yâhí suçastíbhir havyā́ júhvâna ânushák | yáthâ dûtó babhū́tha havyavā́hanaḥ || 6 || agníṃ vaḥ pûrvyáṃ huve hótâraṃ carshaṇînām | tám ayā́ vâcā́ gṛiṇe tám u vaḥ stushe || 7 || yajnébhir ádbhutakratuṃ yáṃ kṛipā́ sûdáyanta ít | mitráṃ ná jáne súdhitam ṛitā́vani || 8 || ṛitā́vânam ṛitâyavo yajnásya sā́dhanaṃ girā́ | úpo enaṃ jujushur námasas padé || 9 || áchâ no áṅgirastamaṃ yajnā́so yantu saṃyátaḥ | hótâ yó ásti vikshv ā́ yaçástamaḥ || 10 || 10 ||

ágne táva tyé ajaréndhânâso bṛihád bhā́ḥ | áçvâ iva vṛíshaṇas tavishîyávaḥ || 11 || sá tváṃ na ûrjâm pate rayíṃ râsva suvī́ryam | prā́va nas toké tánaye samátsv ā́ || 12 || yád vā́ u viçpátiḥ çitáḥ súprîto mánusho viçí | víçvéd agníḥ práti rákshâṅsi sedhati || 13 || çrushṭy àgne návasya me stómasya vîra viçpate | ní mâyínas tápushâ rakshā́so daha || 14 || ná tásya mâyáyà caná ripúr îçîta mártyaḥ | yó agnáye dadā́ça havyádâtibhiḥ || 15 || 11 ||

23, 1 ī́ḷishva. 2 ví-spardhasaḥ. 3 ni-grábhe. 4 ví ajáram. 5 abhi-khyā́. 8 sûdáyante. ṛitá-vani. 9 ṛitá-vânam ṛita-yavaḥ. úpo *iti*. 10 ácha. vikshú. 11 ajara índhânâsaḥ. 12 prá ava. 13 vaí. víçvâ ít. 14 çrushṭī́ agne.

vyàçvas tvâ vasuvídam ukshaṇyúr aprîṇâd ṛishiḥ | mahó râyé tám u tvâ sám idhîmahi || 16 || uçánâ kâvyás tvâ ní hótâram asâdayat | âyajíṃ tvâ mánave jâtávedasam || 17 || víçve hí tvâ sajóshaso devā́so dûtám ákrata | çrushṭī́ deva prathamó yajníyo bhuvaḥ || 18 || imáṃ ghâ vîró amṛítaṃ dûtáṃ kṛiṇvîta mártyaḥ | pâvakáṃ kṛishṇávartaniṃ víhâyasam || 19 || táṃ huvema yatásrucaḥ subhā́saṃ çukráçocisham | viçā́m agním ajáram pratnám ī́ḍyam || 20 || 12 ||

yó asmai havyádâtibhir āhutim mártó 'vidhat | bhū́ri póshaṃ sá dhatte vîrávad yáçaḥ || 21 || prathamáṃ jâtávedasam agníṃ yajnéshu pûrvyám | práti srúg eti námasâ havíshmatî || 22 || ā́bhir vidhemâgnáye jyéshṭhâbhir vyaçvavát | máṅhishṭhâbhir matíbhiḥ çukráçocishe || 23 || nûnám arca víhâyase stómebhiḥ sthûrayûpavát | ṛíshe vaiyyaçva dámyâyâgnáye || 24 || átithiṃ mā́nushâṇâṃ sûnúṃ vánaspátînâm | víprâ agním ávase pratnám îḷate || 25 || 13 ||

mahó víçvāñ abhí shatò 'bhí havyā́ni mā́nushâ | ágne ní shátsi námasādhi barhíshi || 26 || váṅsvâ no vā́ryâ purú váṅsva râyáḥ puruspṛíhaḥ | suvī́ryasya prajā́vato yáçasvataḥ || 27 || tváṃ varo sushā́mṇé 'gne jánâya codaya | sádâ vaso râtíṃ yavishṭha çáçvate || 28 || tváṃ hí supratū́r ási tváṃ no gómatîr íshaḥ | mahó râyáḥ sātím agne ápâ vṛidhi || 29 || ágne tváṃ yaçā́ asy ā́ mitrā́váruṇâ vaha | ṛitā́vânâ samrā́jâ pûtádakshasâ || 30 || 14 ||

24 (644). ushṇih. 30 anushṭubh.

Sákhâya ā́ çishâmahi brâhmaṇéndrâya vajríṇe | stushá ū

23, 16 ví-açvaḥ. 19 gha. 21 mártaḥ ávidhat. 23 vidhema agnáye. 24 dámyâya agnáye. 26 satáḥ abhí. satsi námasâ ádhi. 27 váṅsva naḥ. 28 varo *iti* su-sā́mne ágne. 29 ápa. 30 ṛitá-vânâ. — 24, 1 bráhma índrâya. stushé ūṃ *iti*.

shú vo nṛítamâya dhṛishṇáve ‖ 1 ‖ çávasâ hy ási çrutó vṛitrahátyena vṛitrahẫ | maghaír maghóno áti çûra dâçasi ‖ 2 ‖ sá naḥ stávâna ẫ bhara rayíṃ citráçravastamam | nireké cid yó harivo vásur dadíḥ ‖ 3 ‖ ẫ nirekám utá priyám índra dárshi jánânâm | dhṛishatẫ dhṛishṇo stávamâna ẫ bhara ‖ 4 ‖ ná te savyáṃ ná dákshiṇaṃ hástaṃ varanta âmúraḥ | ná paribẫdho harivo gávishṭishu ‖ 5 ‖ 15 ‖

ẫ tvâ góbhir iva vrajáṃ gîrbhír ṛiṇomy adrivaḥ | ẫ smâ kẫmaṃ jaritúr ẫ mánaḥ pṛiṇa ‖ 6 ‖ víçvâni viçvámanaso dhiyẫ no vṛitrahantama | úgra praṇetar ádhi shú vaso gahi ‖ 7 ‖ vayáṃ te asyá vṛitrahan vidyẫma çûra návyasaḥ | vásoḥ spârhásya puruhûta rẫdhasaḥ ‖ 8 ‖ índra yáthâ hy ásti té 'parîtaṃ nṛito çávaḥ | ámṛiktâ rátíḥ puruhûta dâçúshe ‖ 9 ‖ ẫ vṛishasva mahâmaha mahé nṛitama rẫdhase | dṛiḷháç cid dṛibya maghavan magháttaye ‖ 10 ‖ 16 ‖

nú̃ anyátrâ cid adrivas tván no jagmur âçásaḥ | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhiḥ ‖ 11 ‖ nahy àñgá nṛito tvád anyáṃ vindẫmi rẫdhase | râyé dyumnẫya çávase ca girvaṇaḥ ‖ 12 ‖ éndum índrâya siñcata píbâti somyám mádhu | prá rẫdhasâ codayâte mahitvanẫ ‖ 13 ‖ úpo hárîṇâm pátiṃ dáksham pṛiñcántam abravam | nûnáṃ çrudhi stuvató açvyásya ‖ 14 ‖ nahy àñgá purẫ caná jajné vîrátaras tvát | nákî râyẫ naíváthâ ná bhandánâ ‖ 15 ‖ 17 ‖

éd u mádhvo madíntaraṃ siñcá vâdhvaryo ándhasaḥ | evẫ hí vîráḥ stávate sadẫvṛidhaḥ ‖ 16 ‖ índra sthâtar harîṇâṃ nákish ṭe pûrvyástutim | úd ânañça çávasâ ná bhan-

24, 1 sú. 2 hí. 5 varante â-múraḥ. gó-ishṭishu. 6 sma. 7 pranetar *iti* pra-netaḥ. sú. 9 hí ásti te ápari-itam. 10 mahâ-maha. 11 nú anyátra. tvát. çagdhí. tát. 12 nahí añgá. 13 á índum. 14 úpo *iti*. 15 nahí añgá. nákiḥ. ná evá-thâ. 16 ấ ít. vâ adhvaryo *iti*. evá. sadấ-vṛidhaḥ. 17 nákiḥ te.

dánâ ‖ 17 ‖ táṃ vo vẫjânâm pátim áhûmahi çravasyávaḥ | áprâyubhir yajnébhir vâvṛidhényam ‖ 18 ‖ éto nv índraṃ stávâma sákhâyaḥ stómyaṃ náram | kṛishṭî́r yó víçvâ abhy ásty éka ít ‖ 19 ‖ ágorudhâya gavíshe dyukshẫya dásmyaṃ vácaḥ | ghṛitẫt svẫdîyo mádhunaç ca vocata ‖ 20 ‖ 18 ‖

yásyẫmitâni vîryẫ ná rẫdhaḥ páryetave | jyótir ná víçvam abhy ásti dákshiṇâ ‖ 21 ‖ stuhî́ndraṃ vyaçvavád ánûrmiṃ vâjínaṃ yámam | aryó gáyam máṅhamânaṃ ví dâçúshe ‖ 22 ‖ evẫ nûnám úpa stuhi vaíyyasva daçamáṃ návam | súvidvâṅsaṃ carkṛityaṃ caráṇînâm ‖ 23 ‖ véttthâ hí nírṛitînâṃ vájrahasta parivṛíjam | áhar-ahaḥ çundhyúḥ paripádâm iva ‖ 24 ‖ tád indrấva ẫ bhara yénâ daṅsishṭha kṛítvane | dvitẫ kútsâya çiçnatho ní codaya ‖ 25 ‖ 19 ‖

tám u tvâ nûnám îmahe návyaṃ daṅsishṭha sányase | sá tváṃ no víçvâ abhímâtîḥ sakṣháṇiḥ ‖ 26 ‖ yá ṛíkshâd áṅhaso mucád yó vẫryât saptá síndhushu | vádhar dâsásya tuvinṛimṇa nînamaḥ ‖ 27 ‖ yáthâ varo sushẫmṇe saníbhya ấvaho rayím | vyàçvebhyaḥ subhage vâjinîvati ‖ 28 ‖ ẫ nâryásya dákshiṇâ vyàçvấñ etu somínaḥ | sthûráṃ ca rẫdhaḥ çatávat sahásravat ‖ 29 ‖ yát tvâ pṛichấd îjânáḥ kuhayẫ kṛíte | eshó ápaçrito való gomatî́m áva tishṭhati ‖ 30 ‖ 20 ‖

25 (645). ushṇih. 23 ushṇiggarbhâ.

Tẫ vâṃ víçvasya gopẫ devẫ devéshu yajníyâ | ṛitấvânâ yajase pûtádakshasâ ‖ 1 ‖ mitrẫ tánâ ná rathyẫ váruṇo yáç

24, 18 vavṛidhényam. 19 éto *iti* nú. abhí. 20 ágo-rudhâya go-íshe. 21 yásya ámitâni. pári-etave. abhí. 22 stuhí índram. 23 evá. 24 véttha. 25 indra ávaḥ. yéna. 27 vâ âryât. vádhaḥ. 28 varo *iti* su-sấmne. ấ ávahaḥ. ví-açvebhyaḥ. 30 kuhayâ-kṛite.

ca sukrátuḥ | sanăt sujâtă tánayâ dhṛitávratâ || 2 || tă mâtă viçvávedasâsuryâya prámahasâ | mahĭ jajânăditir ṛitâvarî || 3 || mahăntâ mitrăváruṇâ samrâjâ devăv ásurâ | ṛităvânâv ṛitám ă ghoshato bṛihát || 4 || nápâtâ çávaso mahâḥ sûnŭ dákshasya sukrátû | sṛiprádânû ishó văstv ádhi kshitaḥ || 5 || 21 ||

sáṃ yă dănûni yemáthur divyâḥ părthivîr íshaḥ | nábhasvatîr ă vâṃ carantu vṛishṭáyaḥ || 6 || ádhi yă bṛiható divò 'bhí yûthéva páçyataḥ | ṛităvânâ samrâjâ námase hită || 7 || ṛităvânâ ní shedatuḥ sămrâjyâya sukrátû | dhṛitávratâ kshatríyâ kshatrám âçatuḥ || 8 || akshṇáç cid gâtuvíttarânulbaṇéna cákshasâ | ní cin mishántâ niciră ní cikyatuḥ || 9 || utá no devy áditir urushyátâṃ năsatyâ | urushyántu marúto vṛiddháçavasaḥ || 10 || 22 ||

té no nâvám urushyata dívâ náktaṃ sudânavaḥ | árishyanto ní pâyúbhiḥ sacemahi || 11 || ághnate víshṇave vayám árishyantaḥ sudăñave | çrudhí svayâvant sindho pûrvácittaye || 12 || tád vâryaṃ vṛiṇîmahe várishṭhaṃ gopayátyam | mitró yát pănti váruṇo yád aryamă || 13 || utá naḥ síndhur apăṃ tán marútas tád açvínâ | índro víshṇur mîḍhvăṅsaḥ sajóshasaḥ || 14 || té hí shmâ vanúsho náro 'bhímâtiṃ káyasya cit | tigmáṃ ná kshódaḥ pratighnánti bhŭrṇayaḥ || 15 || 23 ||

ayám éka itthă purŭrú cashṭe ví viçpátiḥ | tásya vratăny ánu vaç carâmasi || 16 || ánu pŭrvâny okyâ sâmrâjyásya saççima | mitrásya vrată váruṇasya dîrghaçrút || 17 || pári yó raçmínâ divó 'ntân mamé pṛithivyăḥ | ubhé ă prau ródasî mahitvă || 18 || úd u shyá çaraṇé divó jyótir ayaṅsta sŭryaḥ | agnír ná çukráḥ samidhâná ăhutaḥ || 19 || váco dîrghâprasadmanîçe vâjasya gómataḥ | îçe hí pitvò 'vishásya dâváne || 20 || 24 ||

tát sŭryaṃ ródasî ubhé doshă vástor úpa bruve | bhojéshv asmăñ abhy úc carâ sádâ || 21 || ṛijrám ukshaṇyăyane rajatáṃ hárayâṇe | ráthaṃ yuktám asanâma sushămaṇi || 22 || tă me áçvyânâṃ hárîṇâṃ nitóçanâ | utó nú kṛítvyânâṃ nṛivăhasâ || 23 || smádabhîçû káçâvantâ víprâ návishṭhayâ matĭ | mahó vâjínâv árvantâ sácâsanam || 24 || 25 ||

26 (646). ushṇih. 16—19. 21. 25 gâyatrî. 20 anushṭubh.

Yuvór u shŭ rátha huve sadhástutyâya sûríshu | átûrtadakshâ vṛishaṇâ vṛishaṇvasû || 1 || yuvâṃ varo sushămṇe mahé táne nâsatyâ | ávobhir yâtho vṛishaṇâ vṛishaṇvasû || 2 || tă vâm adyá havâmahe havyébhir vâjinîvasû | pûrvîr ishá isháyantâv áti kshapáḥ || 3 || ă vâṃ vâhishṭho açvinâ rátho yâtu çrutó narâ | úpa stómân turásya darçathaḥ çriyé || 4 || juhurâṇă cid açvină manyethâṃ vṛishaṇvasû | yuvâṃ hí rudrâ párshatho áti dvíshaḥ || 5 || 26 ||

dasră hí víçvam ânushâñ makshŭbhiḥ paridĭyathaḥ | dhiyaṃjinvă mádhuvarṇâ çubhás pátî || 6 || úpa no yâtam açvinâ râyă viçvapúshâ sahá | maghávânâ suvîrâv ánapacyutâ || 7 || ă me asyá pratîvyàm índranâsatyâ gatam | devă devébhir adyá sacánastamâ || 8 || vayáṃ hí vâṃ hávâmaha ukshaṇyánto vyaçvavát | sumatíbhir úpa viprâv ihă

25, 3 viçvá-vedasâ asuryâya. jajâna áditiḥ. 5 sṛiprádânû *iti* sṛiprá-dânû. 7 diváḥ abhí yûthă-iva. 8 sedatuḥ. 9 gâtuvít-tarâ anulbaṇéna. cit. ni-ciră. 10 devî. 12 sva-yâvan. 14 tát. 15 sma. 16 purú urú. 18 ántân. ubhé *iti*.

25, 18 ródasî *iti*. 19 syáḥ. 20 dirghá-prasadmani îçe. pitváḥ avishásya. 21 ródasî-ubhé *iti*. abhí út cara. 22 su-sămani. 23 utó *iti*. 24 smádabhîçû *iti* smát-abhîçû káçâ-vantâ. sácâ asanam. 26, 1 sú. 2 varo *iti* su-sămne. 5 açvinâ ă. 6 ânushák makshú-bhiḥ. 8 sacánaḥ-tamâ. 9 hávâmahe. ihá ă.

gatam || 9 || açvínâ sv ṛíshe stuhi kuvít te çrávato hávam | nédîyasaḥ kûḷayâtaḥ paṇíṁr utá || 10 || 27 ||

vaiyyaçvásya çrutaṃ narotó me asyá vedathaḥ | sajóshasâ váruṇo mitró aryamẫ || 11 || yuvẫdattasya dhishṇyâ yuvẫnîtasya sûríbhiḥ | áhar-ahar vṛishaṇâ máhyaṃ çikshatam || 12 || yó vâṃ yajnébhir ẫvṛitó 'dhivastrâ vadhû́r iva | saparyántâ çubhé cakrâte açvínâ || 13 || yó vâm uruvyácastamaṃ cíketati nṛipẫyyam | vartír açvinâ pári yâtam asmayú̃ || 14 || asmábhyaṃ sú vṛishaṇvasû yâtáṃ vartír nṛipẫyyam | vishudrúheva yajnám ûhathur girẫ || 15 || 28 ||

vấhishṭho vâṃ hávânâṃ stómo dû́tó huvan narâ | yuvẫbhyâm bhûtv açvinâ || 16 || yád adó divó arṇavá ishó vâ mádatho gṛihé | çrutám ín me amartyâ || 17 || utá syẫ çvetayẫvarî vấhishṭhâ vâṃ nadî́nâm | síndhur híraṇyavartaniḥ || 18 || smád etáyâ sukîrtyẫçvinâ çvetáyâ dhiyẫ | váhethe çubhrayâvânâ || 19 || yukshvẫ hí tvâṃ rathâsáhâ yuvásva póshyâ vaso | ẫn no vâyo mádhu pibâsmấkaṃ sávanẫ gahi || 20 || 29 ||

táva vâyav ṛitaspate tváshṭur jâmâtar adbhuta | ávấṅsy ẫ vṛiṇîmahe || 21 || tváshṭur jấmâtaraṃ vayám î́çânaṃ râyá îmahe | sutấvanto vâyúṃ dyumnẫ jánâsaḥ || 22 || vấyo yâhí çivẫ divó váhasvâ sú sváçvyam | váhasva maháḥ pṛithupákshasâ ráthe || 23 || tvấṃ hí supsárastamaṃ nṛishádaneshu hûmáhe | grấvâṇaṃ nấçvapṛishṭham maṅhánâ || 24 || sá tvám no deva mánasâ vấyo mandânó agriyáḥ | kṛidhí vấjâṅ apó dhíyaḥ || 25 || 30 ||

26, 10 sú ṛishe. 11 narâ utó *iti*. 12 yuvấ-dattasya. yuvấ-nîtasya. 13 ấ-vṛitaḥ ádhi-vastrâ. 15 vishudrúhâ-iva. 16 huvat. 17 arṇavé. ít. 18 çveta-yấvarî. 19 su-kîrtyấ áçvinâ. 20 yukshvá. ratha-sáhâ. vaso *iti*. ất. piba asmấkam sávanâ ấ. 21 vâyo *iti* ṛitaḥpate. 22 sutá-vantaḥ. 23 çiva ấ. váhasva sú su-áçvyam. 24 supsáraḥ-tamam nṛi-sádaneshu. ná áçva-pṛishṭham.

27 (647). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Agnír ukthé puróhito grấvâṇo barhír adhvaré | ṛicẫ yâmi marúto bráhmaṇas pátiṃ devấñ ávo váreṇyaṃ || 1 || ẫ paçúṃ gâsi pṛithivî́ṃ vánaspátîn ushấsâ náktam óshadhîḥ | víçve ca no vasavo viçvavedaso dhînấm bhûta prâvitẫraḥ || 2 || prá sú̃ na etv adhvarò 'gnẫ devéshu pûrvyáḥ | âdityéshu prá váruṇe dhṛitávrate marútsu viçvábhânushu || 3 || víçve hí shmâ mánave viçvávedaso bhúvan vṛidhé riçấdasaḥ | árishṭebhiḥ pâyúbhir viçvavedaso yántâ no 'vṛikáṃ chardíḥ || 4 || ẫ no adyá sámanaso gántâ víçve sajóshasaḥ | ṛicẫ girẫ máruto dévy ádite sádane pástye mahi || 5 || 31 ||

abhí priyẫ maruto yẫ vo áçvyâ havyẫ mitra prayâthána | ẫ barhír índro váruṇas turẫ nára âdityấso sadantu naḥ || 6 || vayáṃ vo vṛiktábarhisho hitáprayasa ânushák | sutásomâso varuṇa havâmahe manushvád iddhấgnayaḥ || 7 || ẫ prá yâta máruto víshṇo áçvinâ pûshan mấkînayâ dhiyẫ | índra ẫ yâtu prathamáḥ sanishyúbhir vṛíshâ yó vṛitrahẫ gṛiṇé || 8 || ví no devâso adruhó 'chidraṃ çárma yachata | ná yád dûrấd vasavo nû́ cid ántito várûtham âdadhárshati || 9 || ásti hí vaḥ sajâtyàṃ riçâdaso dévâso ásty ấpyam | prá ṇaḥ pû́rvasmai suvitấya vocata makshû́ sumnấya návyase || 10 || 32 ||

idẫ hí va úpastutim idẫ vâmásya bhaktáye | úpa vo viçvavedaso namasyúr ấñ ásṛikshy ányâm iva || 11 || úd u shyá vaḥ savitẫ supraṇîtayó 'sthâd ûrdhvó váreṇyaḥ | ní dvipấdaç cátushpâdo arthínó 'viçran patayishṇávaḥ || 12 ||

27, 2 ushásâ. pra-avitấraḥ. 3 sú. adhvaráḥ agnẫ. 4 sma. yánta. 5 gánta. 6 pra-yâthána. turấḥ. 7 iddhá-agnayaḥ. 9 adruhaḥ áchidram. nú. â-dadhárshati. 10 naḥ. makshú. 11 ấ ásṛikshi. 12 syáḥ. su-praṇîtayaḥ ásthât. arthínaḥ áviçran.

devấṃ-devaṃ vó 'vase devấṃ-devam abhíshṭaye | devấṃ-devaṃ huvema vấjasâtaye gṛiṇánto devyấ dhiyấ || 13 || devấso hí shmâ mánave sámanyavo víçve sâkáṃ sárâtayaḥ | té no adyá té aparáṃ tucé tú no bhávantu varivovídaḥ || 14 || prá vaḥ çaṁsâmy adruhaḥ saṃsthá úpastutînâm | ná táṃ dhûrtír varuṇa mitra mártyaṃ yó vo dhấmabhyó 'vidhat || 15 || prá sá kshấyaṃ tirate ví mahîr ísho yó vo várâya dấçati | prá prajấbhir jâyate dhármaṇas páry árishṭaḥ sárva edhate || 16 || 33 ||

ṛité sá vindate yudháḥ sugébhir yâty ádhvanaḥ | aryamấ mitró váruṇaḥ sárâtayo yáṃ trấyante sajóshasaḥ || 17 || ájre cid asmai kṛiṇuthâ nyáñcanaṃ durgé cid ấ susaraṇám | eshấ cid asmâd açánir paró nú sấsredhantî ví naçyatu || 18 || yád adyá sűrya udyatí príyakshatrâ ṛitáṃ dadhá | yán nimrúci prabúdhi viçvavedaso yád vâ madhyáṃdine diváḥ || 19 || yád vâbhipitvé asurâ ṛitáṃ yaté chardír yemá ví dâçúshe | vayáṃ tád vo vasavo viçvavedasa úpa stheyâma mádhya ấ || 20 || yád adyá sűra údite yán madhyáṃdina âtúci | vâmáṃ dhatthá mánave viçvavedaso júhvânâya prácetase || 21 || vayáṃ tád vaḥ samrâja ấ vṛiṇîmahe putró ná bahupấyyam | açyấma tád âdityâ júhvato havír yéna vásyo 'náçâmahai || 22 || 34 ||

28 (648). gâyatrî. 4 puraüshṇih.

Yé triṅçáti tráyas paró devấso barhír ấsadan | vidánn áha dvitấsanan || 1 || váruṇo mitró aryamấ smádrâtishâco agnáyaḥ |

27, 13 vaḥ ávase. 14 sma. 15 sam-sthé. dhấma-bhyaḥ ávidhat. 16 prá — dấçati = 575, 2. prá — dhármaṇas pári = 511, 3. árishṭaḥ — edhate = 41, 2. 18 kṛiṇutha ni-áñcanam. sấ ásredhantî. 19 sűrye ut-yatí. yát ni-mrúci pra-búdhi. 20 vâ abhi-pitvé. mádhye. 21 sűre út-ite yát madhyáṃdine â-túci. 22 âdityâḥ. — 28, 1 ấ ásadan. dvitấ asanan. 2 smádrâti-sâcaḥ.

pátnîvanto váshaṭkṛitâḥ || 2 || té no gopấ apâcyấs tá údak tá itthấ nyàk | purástât sárvayâ viçấ || 3 || yáthâ váçanti devấs táthéd asat tád eshâṃ nákir ấ minat | árâvâ caná mártyaḥ || 4 || saptânấṃ saptá ṛishṭáyaḥ saptá dyumnấny eshâm | saptó ádhi çríyo dhire || 5 || 35 ||

29 (649). dvipadâ.

Babhrúr éko víshuṇaḥ sûnáro yúvâñjy ànkte hiraṇyáyam || 1 || yónim éka ấ sasâda dyótano 'ntár devéshu médhiraḥ || 2 || vấçîm éko bibharti hásta âyasîm antár devéshu nídhruviḥ || 3 || vájram éko bibharti hásta ấhitaṃ téna vṛitrấṇi jighnate || 4 || tigmám éko bibharti hásta ấyudhaṃ çúcir ugró jálâshabheshajaḥ || 5 || pathá ékaḥ pîpâya táskaro yathấñ eshá veda nidhînấm || 6 || trîṇy éka urugâyó ví cakrame yátra devấso mádanti || 7 || víbhir dvấ carata ékayâ sahá prá pravâséva vasataḥ || 8 || sádo dvấ cakrâte upamấ diví samrấjâ sarpírâsutî || 9 || árcanta éke máhi sấma manvata téna sűryam arocayan || 10 || 36 ||

30 (650). gâyatrî. 2 puraüshṇih. 3 bṛihatî. 4 anushṭubh.

Nahí vo ásty arbhakó dévâso ná kumârakáḥ | víçve satómahânta ít || 1 || íti stutấso asathâ riçâdaso yé sthá tráyaç ca triṅçác ca | máṇor devâ yajniyâsaḥ || 2 || té nas trâdhvaṃ tè 'vata tá u no ádhi vocata | mấ naḥ pathấḥ pítryân mânavấd ádhi dûráṃ naishṭa parâvátaḥ || 3 || yé devâsa ihá sthána víçve vaiçvânarấ utá | asmábhyaṃ çárma saprátho gávé 'çvâya yachata || 4 || 37 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

28, 3 té údak té. táthâ ít. 5 saptá ṛishṭáyaḥ. saptó *iti*. — 29, 1 yúvâ añjí añkte. 3 háste. ní-dhruviḥ. 4 háste. 5 háste. jálâsha-bheshajaḥ. 6 yathâ. 8 pravâsấ-iva. 9 cakrâte *iti*. sarpírâsutî *iti* sarpíḥ-âsutî. — 30, 1 satáḥ-mahântaḥ. 2 asatha. triṅçát. devâḥ. 3 té avata té. pítryât. 4 gáve áçvâya.

31 (651). gâyatrî. 9. 14 anushṭubh. 10 pâdanicṛit. 15—18 paṅkti.

Yó yájâti yájâta ít sunávac ca pácâti ca | brahméd índrasya câkanat || 1 || puroḷâçam yó asmai sómaṃ rárata âçíram | pâd ít táṃ çakró áṅhasaḥ || 2 || tásya dyumâñ asad rátho devájûtaḥ sá çûçuvat | víçvâ vanvánn amitríyâ || 3 || ásya prajâvatî gṛihé 'saçcantî divé-dive | íḷâ dhenumátî duhe || 4 || yâ dámpatî sámanasâ sunutá â ca dhâvataḥ | dévâso nítyayâçírâ || 5 || 38 ||

práti prâçavyâñ itaḥ samyáñcâ barhír âçâte | ná tâ vâjeshu vâyataḥ || 6 || ná devânâm ápi hnutaḥ sumatíṃ ná jugukshataḥ | çrávo bṛihád vivâsataḥ || 7 || putríṇâ tâ kumâríṇâ víçvam âyur vy àçnutaḥ | ubhâ híraṇyapeçasâ || 8 || vîtíhotrâ kṛitádvasû daçasyántâmṛítâya kám | sám ûdho romaçáṃ hato devéshu kṛiṇuto dúvaḥ || 9 || â çárma párvatânâṃ vṛiṇîmáhe nadînâm | â víshṇoḥ sacâbhúvaḥ || 10 || 39 ||

aítu pûshâ rayír bhágaḥ svastí sarvadhâtamaḥ | urúr ádhvâ svastáye || 11 || arámatir anarváṇo víçvo devásya mánasâ | âdityânâm anehá ít || 12 || yáthâ no mitró aryamâ váruṇaḥ sánti gopâḥ | sugâ ṛitásya pánthâḥ || 13 || agníṃ vaḥ pûrvyáṃ girâ devám îḷe vásûnâm | saparyántaḥ purupriyám mitráṃ ná kshetrasâdhasam || 14 || makshû devávato ráthaḥ çûro vâ pṛitsú kâsu cit | devânâṃ yá ín máno yájamâna íyakshaty abhîd áyajvano bhuvat || 15 || ná yajamâna rishyasi ná sunvâna ná devayo | devânâṃ yá ín máno — || 16 || nákish ṭáṃ kármaṇâ naçan ná prá yoshan ná yoshati | devânâṃ yá ín máno — || 17 || ásad átra suvîryam utá tyád âçváçvyam | devânâṃ yá ín máno — || 18 || 40 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

31, 1 yájâte. sunávat. brahmâ ít. 2 rárate. 4 ásaçcantî. 5 nítyayâ â-çírâ. 7 jughukshataḥ. 8 ví açnutaḥ kṛitádvasû *iti* kṛitát -vasû daçasyántâ amṛítâya. 10 sacâ-bhúvaḥ. 11 â etu. 14 kshetra-sâdhasam. 15 makshú. ít. abhí ít. 17 nákiḥ tám. naçat. yoshat. 18 âçu-áçvyam.

32 (652). gâyatrî.

Prá kṛitâny ṛijîshiṇaḥ káṇvâ índrasya gâthayâ | máde sómasya vocata || 1 || yáḥ sṛíbindam ánarçanim píprum dâsám ahîçúvam | vádhîd ugró riṇánn apáḥ || 2 || ny árbudasya vishṭápaṃ varshmâṇam bṛihatás tira | kṛishé tád indra paúṅsyam || 3 || práti çrutâya vo dhṛishát tûrṇâçaṃ ná girér ádhi | huvé suçiprám ûtáye || 4 || sá gór áçvasya ví vrajám mandânáḥ somyébhyaḥ | púraṃ ná çûra darshasi || 5 || 1 ||

yádi me râráṇaḥ sutá ukthé vâ dádhase cánaḥ | ârâd úpa svadhâ gahi || 6 || vayáṃ ghâ te ápi shmasi stotâra indra girvaṇaḥ | tváṃ no jinva somapâḥ || 7 || utá naḥ pitúm â bhara saṃrarâṇó ávikshitam | mághavan bhûri te vásu || 8 || utá no gómatas kṛidhi híraṇyavato açvínaḥ | íḷâbhiḥ sáṃ rabhemahi || 9 || bṛibáduktham havâmahe sṛiprákarasnam ûtáye | sâdhu kṛiṇvántam ávase || 10 || 2 ||

yáḥ saṃsthé cic chatákratur âd îṃ kṛiṇóti vṛitrahâ | jaritṛíbhyaḥ purûvásuḥ || 11 || sá naḥ çakráç cid â çakad dâṇavâñ antarâbharâḥ | índro víçvâbhir ûtíbhiḥ || 12 || yó râyò 'vánir mahânt supâráḥ sunvatáḥ sákhâ | tám índram abhí gâyata || 13 || âyántâram máhi sthirám pṛítanâsu çravojítam | bhûrer îçânam ójasâ || 14 || nákir asya çácînâṃ niyantâ sûnṛítânâm | nákir vaktâ ná dâd íti || 15 || 3 ||

ná nûnám brahmáṇâm ṛiṇám prâçûnâm asti sunvatâm | ná sómo apratâ pape || 16 || pánya íd úpa gâyata pánya ukthâni çaṅsata | bráhmâ kṛiṇota pánya ít || 17 || pánya â dardirac chatâ sahásrâ vâjy ávṛitaḥ | índro yó yájvano

32, 3 ní. 6 raráṇaḥ suté. svadhâ â. 7 gha. smasi. 8 ávi -kshitam. 10 bṛibát-uktham. sṛiprá-karasnam. 11 cit çatá-kratuḥ. puru-vásuḥ. 12 dâna-vân antara-âbharâḥ. 13 yó — sákhâ = 4, 10. 17 pánye ít. pánye ukthâni. bráhma. pánye. 18 dardirat çatâ. vâjî.

vṛidháḥ || 18 || ví shṓ cara svadhấ ánu kṛishṭînấm ánv âhúvaḥ | índra píba sutấnâm || 19 || píba svádhainavânâm utá yás túgrye sácâ | utấyám indra yás táva || 20 || 4 ||

átîhi manyushâvíṇaṃ sushuvấṅsam upấraṇe | imáṃ râtáṃ sutám piba || 21 || ihí tisráḥ parâváta ihí páñca jánấṅ áti | dhénâ indrâvacấkaçat || 22 || sűryo raçmíṃ yáthâ sṛijấ tvâ yachantu me gíraḥ | nimnám ấpo ná sadhryàk || 23 || ádhvaryav ấ tú hí shiñcá sómaṃ vîrấya çipríṇe | bhárâ sutásya pîtáye || 24 || yá udnáḥ phaligám bhinán nyàk síndhûṅr avấsṛijat | yó góshu pakváṃ dhâráyat || 25 || 5 ||

áhan vṛitrám ṛícîshama aurṇavâbhám ahîçúvam | himénâvidhyad árbudam || 26 || prá va ugrấya nishṭúré 'shâḷhâya prasakshíṇe | deváttam bráhma gâyata || 27 || yó víçvâny abhí vratấ sómasya máde ándhasaḥ | índro devéshu cétati || 28 || ihá tyấ sadhamấdyâ hárî hiraṇyakeçyâ | voḷhấm abhí práyo hitám || 29 || arvấñcaṃ tvâ purushṭuta priyámedhastutâ hárî | somapéyâya vakshataḥ || 30 || 6 ||

33 (653). bṛihatî. 16—18 gâyatrî. 19 anushṭubh.

Vayám gha tvâ sutấvanta ấpo ná vṛiktábarhishaḥ | pavítrasya prasrávaṇeshu vṛitrahan pári stotấra âsate || 1 || sváranti tvâ suté náro váso nireká ukthínaḥ | kadấ sutáṃ tṛishâṇá óka ấ gama índra svabdîva váṅsagaḥ || 2 || káṇvebhir dhṛishṇav ấ dhṛishád vấjaṃ darshi sahasríṇam | piçáṅgarûpam maghavan vicarshaṇe makshű gómantam îmahe || 3 || pâhí

32, 19 sú. â-húvaḥ. 20 svá-dhainavânâm. utá ayám. 21 áti ihi manyu-sâvínam susu-vấṅsam upa-áraṇe. 22 indra ava-cấkaçat. 23 sṛija ấ. 24 ádhvaryo *iti*. siñcá. bhára. 25 bhinát. ava-ásṛijat. 26 hiména avidhyat. 27 niḥ-túre áshâḷhâya pra-sakshíṇe. deváttam — gâyata 37, 4. 30 = 626, 45. — 33, 2 váso *iti* nireké. svabdî-iva. 3 dhṛishṇo *iti*. makshú.

gấyấndhaso máda índrâya medhyâtithe | yáḥ sámmiçlo háryor yáḥ suté sácâ vajrî rátho hiraṇyáyaḥ || 4 || yáḥ sushavyáḥ sudákshiṇa inó yáḥ sukrátur gṛiṇé | yá âkaráḥ sahásrâ yáḥ çatấmagha índro yáḥ pûrbhíd âritáḥ || 5 || 7 ||

yó dhṛishitó yó 'vṛito yó ásti çmáçrushu çritáḥ | víbhûtadyumnaç cyávanaḥ purushṭutáḥ krátvâ gaúr iva çâkináḥ || 6 || ká îṃ veda suté sácâ píbantaṃ kád váyo dadhe | ayáṃ yáḥ púro vibhinátty ójasâ mandânáḥ çipry ándhasaḥ || 7 || dânấ mṛigó ná vâraṇáḥ purutrấ caráthaṃ dadhe | nákish ṭvâ ní yamad ấ suté gamo mahấṅç carasy ójasâ || 8 || yá ugráḥ sánn ánishṭṛitaḥ sthiró ráṇâya sáṃskṛitaḥ | yádi stotúr maghávâ çṛiṇávad dhávaṃ néndro yoshaty ấ gamat || 9 || satyám itthấ vṛishéd asi vṛishajûtir nó 'vṛitaḥ | vṛishâ hy ùgra çṛiṇvishé parâváti vṛísho arvâváti çrutáḥ || 10 || 8 ||

vṛishaṇas te abhîçavo vṛishâ káçâ hiraṇyáyî | vṛishâ rátho maghavan vṛishaṇâ hárî vṛishâ tváṃ çatakrato || 11 || vṛishâ sótâ sunotu te vṛíshann ṛijîpinn ấ bhara | vṛishâ dadhanve vṛishaṇaṃ nadîshv ấ túbhyaṃ sthâtar harîṇâm || 12 || éndra yâhi pîtáye mádhu çavishṭha somyám | nấyám áchâ maghávâ çṛiṇávad gíro bráhmokthấ ca sukrátuḥ || 13 || váhantu tvâ ratheshṭhấm ấ hárayo rathayújaḥ | tiráç cid aryáṃ sávanâni vṛitrahann anyéshâṃ yấ çatakrato || 14 || asmấkam adyấntamaṃ stómaṃ dhishva mahâmaha | asmấkaṃ te sávanâ santu çáṃtamâ mádâya dyuksha somapâḥ || 15 || 9 ||

nahí shás táva nó máma çâstré anyásya ráṇyati | yó

33, 4 gấya ándhasaḥ máde. 5 su-savyáḥ. çatá-maghaḥ. 6 ávṛitaḥ. víbhûta-dyumnaḥ. 7 çiprî. 8 nákiḥ tvâ. 9 áni-stritaḥ. hávam ná índraḥ. yoshati. 10 vṛishâ ít. vṛísha-jûtiḥ naḥ ávṛitaḥ. hí ugra. vṛísho *iti*. 13 ấ indra. ná ayám ácha. bráhma ukthấ. 14 rathe-sthấm. 15 adyá ántamam. mahâ-maha. 16 sáḥ. nó *iti*.

asmắn vîrá ắnayat || 16 || índraç cid ghâ tád abravît striyắ açâsyám mánaḥ | utó áha krátuṃ raghúm || 17 || sáptî cid ghâ madacyútâ mithunắ vahato rátham | évéd dhŭr vṛíshṇa úttarâ || 18 || adháḥ paçyasva mópári saṃtarắm pâdakaú hara | mắ te kaçaplakaú dṛiçan strî́ hí brahmắ babhŭvitha || 19 || 10 ||

34 (654). anushṭubh. 16—18 gâyatrî.

Éndra yâhi háribhir úpa káṇvasya sushṭutím | divó amúshya çắsato divắṃ yayá divâvaso || 1 || ắ tvâ grắvâ vádann ihá somî́ ghóśheṇa yachatu | divó amúshya — || 2 || átrâ ví nemír eshâm úrâṃ ná dhûnute vṛíkaḥ | divó amúshya — || 3 || ắ tvâ káṇvâ ihắvase hávante vắjasâtaye | divó amúshya — || 4 || dádhâmi te sutắnâṃ vṛíshṇe ná pûrvapắyyam | divó amúshya — || 5 || 11 ||

smátpuraṃdhir na ắ gahi viçvátodhîr na ûtáye | divó amúshya — || 6 || ắ no yâhi mahemate sáhasrote çátâmagha | divó amúshya — || 7 || ắ tvâ hótâ mánurhito devatrắ vakshad ī́ḍyaḥ | divó amúshya — || 8 || ắ tvâ madacyútâ hárî çyenám pakshéva vakshataḥ | divó amúshya — || 9 || ắ yâhy aryá ắ pári svắhâ sómasya pîtáye | divó amúshya — || 10 || 12 ||

ắ no yâhy úpaçruty ukthéshu raṇayâ ihá | divó amúshya — || 11 || sárûpair ắ sú no gahi sámbhṛitaiḥ sámbhṛitâçvaḥ | divó amúshya — || 12 || ắ yâhi párvatebhyaḥ samudrásyắdhi vishṭápaḥ | divó amúshya — || 13 || ắ no gávyâny áçvyâ sahásrâ çûra dardṛihi | divó amúshya — || 14 || ắ naḥ sahasraçó bharâyútâni çatắni ca | divó amúshya — || 15 || ắ yád índraç ca dádvahe sahásraṃ vásurocishaḥ | ójishṭham áçvyam paçúm || 16 || yá ṛijrắ vắtaraṅhaso 'rushắso raghushyádaḥ | bhrắjante sŭryâ iva || 17 || pārâvatasya râtíshu draváccakreshv âçúshu | tíshṭhaṃ vánasya mádhya ắ || 18 || 13 ||

35 (655). uparishṭâjjyotis. 22. 24 paṅkti. 23 mahâbṛihatî.

Agnínéndreṇa váruṇena víshṇunâdityaí rudraír vásubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ sŭryeṇa ca sómam pibatam açvinâ || 1 || víçvâbhir dhîbhír bhúvanena vâjinâ divắ pṛithivyắdribhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 2 || víçvair devaís tribhír ekâdaçaír ihắdbhír marúdbhir bhṛígubhiḥ sacâbhúvâ | sajóshasâ ushásâ — || 3 || jushéthâṃ yajnám bódhataṃ hávasya me víçvehá devau sávanắva gachatam | sajóshasâ ushásâ sŭryeṇa césham no voḷham açvinâ || 4 || stómaṃ jushethâṃ yuvaçéva kanyánâṃ víçvehá devau sávanắva gachatam | sajóshasâ ushásâ sŭryena césham — || 5 || gíro jushethâm adhvaráṃ jushethâṃ víçvehá devau sávanắva gachatam | sajóshasâ ushásâ sŭryeṇa césham — || 6 || 14 ||

hâridravéva patátho vánéd úpa sómaṃ sutám mahishévắva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sŭryeṇa ca trír vartír yâtam açvinâ || 7 || haṅsắv iva patátho adhvagắv iva sómaṃ sutám mahishévắva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sŭryeṇa

33, 16 ắ anayat. 17 gha. utó *iti*. 18 gha. evá ít. 19 mắ upári. kaça-plakaú. — 34, 1 ắ indra. divâvaso *iti* divâ-vaso. 3 átra. 4 ihá ávase. 6 smát-puraṃdhiḥ. viçvátaḥ-dhīḥ. 7 mahe -mate sáhasra-ûte çáta-magha. 9 pakshắ-iva. 11 raṇaya ihá. 12 sámbhṛita-açvaḥ. 13 samudrásya ádhi.

34, 15 sahasra-çáḥ bhara ayútâni. 16 vásu-rocishaḥ. 17 yé ṛijrắḥ. raghu-syádaḥ. 18 dravát-cakreshu. mádhye. — 35, 1 agnínâ índreṇa. víshṇunâ âdityaíḥ. sacâ-bhúvâ. sa-jóshasau. 2 pṛithivyắ ádri-bhiḥ. 3 ihá at-bhíḥ. 4 víçvâ ihá. sávanâ áva. ca ắ ísham. 5 yuvaçắ-iva. 7 hâridravắ-iva. vánâ ít. mahishắ-iva áva.

ca trír — || 8 || çyenấv iva patatho havyádâtaye sómaṃ sutám mahishévấva gachathaḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca trír — || 9 || píbataṃ ca tṛipṇutáṃ cấ ca gachatam prajấṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ no dhattam açvinâ || 10 || jáyataṃ ca prá stutaṃ ca prá câvatam prajấṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ — || 11 || hatáṃ ca çátrûn yátataṃ ca mitríṇaḥ prajấṃ ca dhattáṃ dráviṇaṃ ca dhattam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa córjaṃ — || 12 || 15 ||

mitrấváruṇavantâ utá dhármavantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír yâtam açvinâ || 13 || áṅgirasvantâ utá víshṇuvantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír — || 14 || ṛibhumántâ vṛishaṇâ vấjavantâ marútvantâ jaritúr gachatho hávam | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa câdityaír — || 15 || bráhma jinvatam utá jinvataṃ dhíyo hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ sunvató açvinâ || 16 || kshatráṃ jinvatam utá jinvataṃ nṛ́n hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ — || 17 || dhenűr jinvatam utá jinvataṃ víço hatáṃ rákshâṅsi sédhatam ámîvâḥ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa ca sómaṃ — || 18 || 16 ||

átrer iva çṛiṇutam pûrvyástutiṃ çyâvấçvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa cấçvinâ tiróahnyam || 19 || sargấṅ iva sṛijataṃ sushṭutír úpa çyâvấçvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa cấçvinâ — || 20 || raçmíṅr iva yachatam adhvarấṅ úpa çyâvấçvasya sunvató madacyutâ | sajóshasâ ushásâ sűryeṇa cấçvinâ — || 21 || arvấg ráthaṃ ní yachatam píbataṃ somyám mádhu | ấ yâtam açvinấ gatam avasyúr vâm ahám huve dhattáṃ rátnâni dâçúshe || 22 || namovâké prásthite adhvaré narâ vivákshaṇasya pîtáye | ấ yâtam açvinấ — || 23 || svâhâkṛitasya tṛimpataṃ sutásya devâv ándhasaḥ | ấ yâtam açvinấ — || 24 || 17 ||

35, 10 ca ấ ca. ca űrjam. 11 ca avatam. 13 mitrấváruṇa -vantau. ca âdityaíḥ. 14 áṅgirasvantau. 19 ca áçvinâ tiráḥ-ahnyam.

36 (656). çakvarî. 7 mahâpaṅkti.

Avitấsi sunvató vṛiktábarhishaḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám ádhârayan víçvâḥ sehânáḥ pṛítanâ urú jráyaḥ sám apsujín marútvâṅ indra satpate || 1 || prấva stotấram maghavann áva tvấm píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 2 || ûrjấ devấṅ ávasy ójasâ tvấm píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgáṃ — || 3 || janitấ divó janitấ pṛithivyấḥ píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 4 || janitấçvânâṃ janitấ gávâm asi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 5 || átṛiṇâṃ stómam adrivo mahás kṛidhi píbâ sómam mádâya kám çatakrato | yáṃ te bhâgám — || 6 || çyâvấçvasya sunvatás táthâ çṛiṇu yáthấçṛiṇor átreḥ kármâṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka ín nṛishấhya índra bráhmâṇi vardháyan || 7 || 18 ||

37 (657). mahâpaṅkti. 1 atijagatî.

Prédám bráhma vṛitratűryeshv âvitha prá sunvatáḥ çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya sávanasya

35, 22 píbataṃ — mádhu = 501, 15. ấ yâtam — gatam = 628, 6. — 36, 1 avitấ asi. píba. apsu-jít. 2 prá ava. 5 janitấ áçvânâm. 7 yáthâ áçṛiṇoḥ. ít nṛi-sáhye. — 37, 1 prá idám. çacî-pate.

vṛitrahann anedya píbâ sómasya vajrivaḥ || 1 || sehâná ugra pṛítanâ abhí drúhaḥ çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mãdhyaṃdinasya — || 2 || ekarāḷ asyá bhúvanasya râjasi çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mãdhyaṃdinasya — || 3 || sasthãvânâ yavayasi tvám éka íc chacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mãdhyaṃdinasya — || 4 || kshémasya ca prayújaç ca tvám îçishe çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mãdhyaṃdinasya — || 5 || kshatrãya tvam ávasi ná tvam âvitha çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | mãdhyaṃdinasya — || 6 || çyâvãçvasya rébhatas táthâ çṛiṇu yáthãçṛiṇor átreḥ kármāṇi kṛiṇvataḥ | prá trasádasyum âvitha tvám éka in nṛishãhya índra kshatrãṇi vardháyan || 7 || 19 ||

38 (658). gâyatrî.

Yajnásya hí sthá ṛitvíjâ sásnî vãjeshu kármasu | índrâgnî tásya bodhatam || 1 || toçãsâ rathayãvânâ vṛitrahaṇãparâjitâ | índrâgnî tásya bodhatam || 2 || idáṃ vâṃ madirám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | índrâgnî tásya bodhatam || 3 || jushéthâṃ yajnám ishṭáye sutáṃ sómaṃ sadhastutî | índrâgnî ã gataṃ narâ || 4 || imã jushethâṃ sávanâ yébhir havyãny ûháthuḥ | índrâgnî ã gataṃ narâ || 5 || imãṃ gâyatrávartaniṃ jushéthâṃ sushṭutím máma | índrâgnî ã gataṃ narâ || 6 || 20 ||

prâtaryãvabhir ã gataṃ devébhir jenyâvasû | índrâgnî sómapîtaye || 7 || çyâvãçvasya sunvató 'trîṇâṃ çṛiṇutaṃ hávam | índrâgnî sómapîtaye || 8 || evã vâm ahva ûtáye yáthãhuvanta médhirâḥ | índragnî sómapîtaye || 9 || ãháṃ

37, 1 píba. 4 sa-sthãvânâ. ít çacî-pate. 7 vgl. 656, 7. — 38, 2 vṛitra-hánâ áparâ-jitâ. 4 sadhastuti-índrâgnî *iti*. 8 átriṇâm. 9 evá. ahve. yáthâ áhuvanta. 10 ã ahám.

sárasvatîvator indrâgnyór ávo vṛiṇe | yãbhyâṃ gâyatrám ṛicyáte || 10 || 21 ||

39 (659). mahâpaṅkti.

Agním astoshy ṛigmíyam agním îḷã yajádhyai | agnír devãñ anaktu na ubhé hí vidáthe kavír antáç cárati dûtyàṃ nábhantâm anyaké same || 1 || ny àgne návyasâ vácas tanūshu çáṁsam eshâm | ny árâtî rárâvṇâṃ víçvâ aryó árâtir itó yuchantv âmúro nábhantâm anyaké same || 2 || ágne mánmâni túbhyaṃ káṃ ghṛitáṃ ná juhva âsáni | sá devéshu prá cikiddhi tvám hy ási pûrvyáḥ çivó dûtó vivásvato nábhantâm anyaké same || 3 || tát-tad agnír váyo dadhe yáthâ-yathâ kṛipaṇyáti | ûrjãhutir vásûnâṃ çáṃ ca yóç ca máyo dadhe víçvasyai deváhûtyai nábhantâm anyaké same || 4 || sá ciketa sáhîyasâgníç citréṇa kármaṇâ | sá hótâ çáçvatînâṃ dákshiṇâbhir abhīvṛita inóti ca pratîvyàṃ nábhantâm anyaké same || 5 || 22 ||

agnír jâtã devãnâm agnír veda mártânâm apîcyàm | agníḥ sá draviṇodã agnír dvãrâ vy ûrṇute svâhuto návîyasâ nábhantâm anyaké same || 6 || agnír devéshu sáṃvasuḥ sá vikshú yajníyâsv ã | sá mudã kãvyâ purú víçvam bhūmeva pushyati devó devéshu yajníyo nábhantâm anyaké same || 7 || yó agníḥ saptámânushaḥ çritó víçveshu síndhushu | tám ãganma tripastyám mandhâtúr dasyuhántamam agníṃ yajnéshu pûrvyáṃ nábhantâm anyaké same || 8 || agnís trîṇi tridhãtûny ã ksheti vidáthâ kavíḥ | sá trîñr ekâdaçãñ ihá yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párishkṛito

38, 10 sárasvatî-vatoḥ. — 39, 1 ubhé-vidáthe *iti*. 2 ní agne. ní árâtiḥ. 3 juhve. hí. 4 ûrjã-âhutiḥ. 5 sáhîyasâ agníḥ. abhí -vṛitaḥ. 6 ví ûrṇute sú-âhutaḥ. 7 bhūma-iva. 8 ã aganma. 9 yákshat ca pipráyat. pári-kṛitaḥ.

nábhantâm anyaké same || 9 || tvám no agna âyúshu tvám devéshu pûrvya vásva éka irajyasi | tvấm ấpaḥ parisrútaḥ pári yanti svásetavo nábhantâm anyaké same || 10 || 23 ||

40 (660). mahâpaṅkti. 2 çakvarî. 12 trishṭubh.

Índrâgnî yuvám sú naḥ sáhantâ dấsatho rayím | yéna dṛiḷhấ samátsv ấ vîḷú cit sâhishîmáhy agnír váneva vấta ín nábhantâm anyaké same || 1 || nahí vâṃ vavráyâmahé 'théndram íd yajâmahe çávishṭhaṃ nṛiṇấṃ náram | sá naḥ kadấ cid árvatâ gámad ấ vấjasâtaye gámad ấ medhásâtaye nábhantâm anyaké same || 2 || tấ hí mádhyam bhárâṇâm indrâgnî adhikshitáḥ | tấ u kavitvanấ kavî́ pṛichyámânâ sakhîyaté sáṃ dhîtám açnutaṃ narâ nábhantâm anyaké same || 3 || abhy àrca nabhâkavád indrâgnî́ yajásâ girấ | yáyor víçvam idáṃ jágad iyáṃ dyaúḥ pṛithivî́ mahy ùpásthe bibhṛitó vásu nábhantâm anyaké same || 4 || prá bráhmâṇi nabhâkavád indrâgníbhyâm irajyata | yấ saptábudhnam arṇaváṃ jihmábâram aporṇutá índra îçâna ójasâ nábhantâm anyaké same || 5 || ápi vṛiçca purâṇavád vratáter iva gushpitám ójo dâsásya dambhaya | vayáṃ tád asya sámbhṛitaṃ vásv índreṇa ví bhajemahi nábhantâm anyaké same || 6 || 24 ||

yád indrâgnî́ jánâ imé vihváyante tánâ girấ | asmấkebhir nṛíbhir vayáṃ sâsahyấma pṛitanyató vanuyấma vanushyató nábhantâm anyaké same || 7 || yấ nú çvetấv avó divá uccárâta úpa dyúbhiḥ | indrâgnyór ánu vratám úhânâ yanti síndhavo yấnt sîm bandhấd ámuñcatâṃ nábhantâm

39, 10 agne. svá-setavaḥ. — 40, 1 sahishîmáhi. vánâ-iva vâte ít. 2 vavráyâmahe átha índram. 3 indrâgnî́ *iti* adhi-kshitáḥ taú. sakhi-yaté. 4 abhí arca. maḥî́ upá-sthe. 5 jihmá-bâram apa-úrṇutâḥ. 7 sasahyấma. 8 ut-cárâtaḥ. úhânâḥ.

anyaké same || 8 || pûrvî́sh ṭa indrópamâtayaḥ pûrvî́r utá práçastayaḥ sũno hinvásya harivaḥ | vásvo vîrásyâpṛíco yấ nú sấdhanta no dhíyo nábhantâm anyaké same || 9 || táṃ çiçîtâ suvṛiktíbhis tveshấṃ sátvânam ṛigmíyam | utó nú cid yá ójasâ çúshṇasyâṇḍấni bhédati jéshat svàrvatîr apó nábhantâm anyaké same || 10 || táṃ çiçîtâ svadhvaráṃ satyáṃ sátvânam ṛitvíyam | utó nó cid yá óhata âṇḍấ çúshṇasya bhédaty ájaiḥ svàrvatîr apó nábhantâm anyaké same || 11 || evéndrâgníbhyâm pitṛiván návîyo mandhâtṛivád aṅgirasvád avâci | tridhấtunâ çármaṇâ pâtam asmấn vayáṃ syâma pátayo rayîṇấm || 12 || 25 ||

41 (661). mahâpaṅkti.

Asmấ û shú prábhûtaye váruṇâya marúdbhyó 'rcâ vidúshṭarebhyaḥ | yó dhîtấ mấnushâṇâm paçvó gấ iva rákshati nábhantâm anyaké same || 1 || tám û shú samanấ girấ pitṛîṇấṃ ca mánmabhiḥ | nâbhâkásya práçastibhir yáḥ síndhûnâm úpodayé saptásvasâ sá madhyamó nábhantâm anyaké same || 2 || sá kshápaḥ pári shasvaje ny ùsró mâyáyâ dadhe sá víçvam pári darçatáḥ | tásya vénîr ánu vratám ushás tisró avardhayan nábhantâm anyaké same || 3 || yáḥ kakúbho nidhârayáḥ pṛithivyấm ádhi darçatáḥ | sá mấtâ pûrvyám padáṃ tád váruṇasya sáptyaṃ sá hí gopấ ivéryo nábhantâm anyaké same || 4 || yó dhartấ bhúvanânâṃ yá usrấṇâm apîcyâ véda nấmâni gúhyâ | sá kavíḥ kấvyâ purú rûpáṃ dyaúr iva pushyati nábhantâm anyaké same || 5 || 26 ||

40, 9 pûrvî́ḥ te indra úpa-mâtayaḥ. vîrásya â-pṛícaḥ yấḥ. 10 çiçîta. utó *iti*. çúshṇasya âṇḍấni. 11 çiçîta. utó *iti*. óhate. 12 evá indrâgní-bhyâm pitṛi-vát. — 41, 1 asmaí ûṃ *iti* sú. marút-bhyaḥ árca vidúḥ-tarebhyaḥ. 2 ûṃ *iti* sú. úpa ut-ayé. 3 sasvaje ní usráḥ. 4 ni-dhârayáḥ. iva íryaḥ.

yásmin víçvâni kắvyâ cakré nắbhir iva çritắ | tritáṃ jûtî́ saparyata vrajé gắvo ná saṃyúje yujé áçvâñ ayukshata nábhantâm anyaké same || 6 || yá âsv átka âçáye víçvâ jâtắny eshâm | pári dhắmâni mármṛiçad váruṇasya puró gáye víçve devắ ánu vratáṃ nábhantâm anyaké same || 7 || sá samudró apîcyàs turó dyắm iva rohati ní yád âsu yájur dadhé | sá mâyắ arcínâ padắstṛiṇân nắkam ắruhan nábhantâm anyaké same || 8 || yásya çvetắ vicakshaṇắ tisró bhûmîr adhikshitáḥ | trír úttarâṇi paprátur váruṇasya dhruváṃ sádaḥ sá saptânắm irajyati nábhantâm anyaké same || 9 || yáḥ çvetắñ ádhinirṇijaç cakré kṛishṇắñ ánu vratắ | sá dhắma pûrvyám mame yáḥ skambhéna ví ródasî ajó ná dyắm ádhârayan nábhantâm anyaké same || 10 || 27 ||

42 (662). 1—3 trishṭubh. 4—6 anushṭubh.

Ástabhnâd dyắm ásuro viçvávedâ ámimîta varimắṇam pṛithivyắḥ | ắsîdad víçvâ bhúvanâni samrắḍ víçvét tắni váruṇasya vratắni || 1 || evắ vandasva váruṇam bṛihántaṃ namasyắ dhî́ram amṛítasya gopắm | sá naḥ çárma trivárûthaṃ ví yaṅsat pâtáṃ no dyâvâpṛithivî upásthe || 2 || imắṃ dhíyaṃ çikshamâṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáṃ çiçâdhi | yáyâti víçvâ duritắ tárema sutármâṇam ádhi nắvaṃ ruhema || 3 || ắ vâṃ grắvâṇo açvinâ dhîbhír víprâ acucyavuḥ | nắsatyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 4 || yáthâ vâm átrir açvinâ gîrbhír vípro ájohavît | nắsatyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 5 || evắ vâm

41, 7 â-çáye. 8 padắ ástṛiṇât. ắ aruhat. 9 adhi-kshitáḥ. 10 ádhi-nirnijaḥ. ródasî *iti*. ádhârayat. — 42, 1 ắ asîdat. víçvâ ít. 2 evá. namasyá. dyâvâpṛithivî *iti*. 3 yáyâ áti. su -tármâṇam.

ahva ûtáye yáthắhuvanta médhirâḥ | nắsatyâ sómapîtaye nábhantâm anyaké same || 6 || 28 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

43 (663). gâyatrî.

Imé víprasya vedháso 'gnér ástṛitayajvanaḥ | gíraḥ stómâsa îrate || 1 || ásmai te pratiháryate jắtavedo vícarshaṇe | ágne jánâmi sushṭutím || 2 || árokắ iva ghéd áha tigmắ agne táva tvíshaḥ | dadbhír vánâni bapsati || 3 || hárayo dhûmáketavo vắtajûtâ úpa dyávi | yátante vṛíthag agnáyaḥ || 4 || eté tyé vṛíthag agnáya iddhắsaḥ sám adṛikshata | ushásâm iva ketávaḥ || 5 || 29 ||

kṛishṇắ rájâṅsi patsutáḥ prayắṇe jâtávedasaḥ | agnír yád ródhati kshámi || 6 || dhâsíṃ kṛiṇvânâ óshadhîr bápsad agnír ná vâyati | púnar yán táruṇîr ápi || 7 || jihvắbhir áha nánnamad arcíshâ jañjaṇâbhávan | agnír váneshu rocate || 8 || apsv àgne sádhish ṭáva saúshadhîr ánu rudhyase | gárbhe sắñ jâyase púnaḥ || 9 || úd agne táva tád ghṛitắd arcî́ rocata ắhutam | níṅsânaṃ juhvò múkhe || 10 || 30 ||

ukshắnnâya vaçắnnâya sómapṛishṭhâya vedháse | stómair vidhemâgnáye || 11 || utá tvâ námasâ vayáṃ hótar váreṇyakrato | ágne samídbhir îmahe || 12 || utá tvâ bhṛiguvác chuce manushvád agna âhuta | aṅgirasvád dhavâmahe || 13 || tváṃ hy àgne agnínâ vípro vípreṇa sánt satắ | sákhâ sákhyâ samidhyáse || 14 || sá tváṃ víprâya dâçúshe rayíṃ dehi sahasríṇam | ágne vîrávatîm ísham || 15 || 31 ||

ágne bhrắtaḥ sáhaskṛita róhidaçva çúcivrata | imáṃ

42, 6 evắ — médhirâḥ = 658, 9. — 43, 1 gha ít. 8 jañjaṇâ-bhávan. 9 ap-sú agne sádhiḥ táva sáḥ óshadhîḥ. 10 arcíḥ rocate. 11 ukshá-annâya vaçắ-annâya. vidhema agnáye. 13 bhṛigu-vát çuce. agne. havâmahe. 14 hí agne.

stómaṃ jushasva me || 16 || utá tvâgne máma stúto vâçrâya pratihâryate | goshṭhâṃ gâva ivâçata || 17 || túbhyaṃ tâ aṅgirastama víçvâḥ sukshitáyaḥ pṛíthak | ágne kâmâya yemire || 18 || agníṃ dhîbhír manîshíṇo médhirâso vipaççitaḥ | admasádyâya hinvire || 19 || táṃ tvâm ájmeshu vâjínaṃ tanvânâ agne adhvarám | váhniṃ hótâram îḷate || 20 || 32 ||

purutrâ hí sadṛíñ ási víço víçvâ ánu prabhúḥ | samátsu tvâ havâmahe || 21 || tám îḷishva yá âhuto 'gnír vibhrâjate ghṛitaíḥ | imáṃ naḥ çṛiṇavad dhávam || 22 || táṃ tvâ vayáṃ havâmahe çṛiṇvántaṃ jâtávedasam | ágne ghnántam ápa dvíshaḥ || 23 || viçâṃ râjânam ádbhutam ádhyakshaṃ dhármaṇâm imám | agním îḷe sá u çravat || 24 || agníṃ viçvâyuvepasam máryaṃ ná vâjínaṃ hitám | sáptiṃ ná vâjayâmasi || 25 || 33 ||

ghnán mṛidhrâṇy ápa dvísho dáhan rákshâṅsi viçváhâ | ágne tigména dîdihi || 26 || yáṃ tvâ jánâsa indhaté manushvád aṅgirastama | ágne sá bodhi me vácaḥ || 27 || yád agne divijâ ásy apsujâ vâ sahaskṛita | táṃ tvâ gîrbhír havâmahe || 28 || túbhyaṃ ghét té jánâ imé víçvâḥ sukshitáyaḥ pṛíthak | dhâsím hinvanty áttave || 29 || té ghéd agne svâdhyó 'hâ víçvâ nṛicákshasaḥ | tárantaḥ syâma durgáhâ || 30 || 34 ||

agním mandrám purupriyáṃ çîrám pâvakáçocisham | hṛidbhír mandrébhir îmahe || 31 || sá tvám agne vibhâvasuḥ sṛijánt sûryo ná raçmíbhiḥ | çárdhan támâṅsi jighnase || 32 || tát te sahasva îmahe dâtrám yán nópadâsyati | tvád agne vâryaṃ vásu || 33 || 35 ||

43, 17 tvâ agne. go-sthám. iva âçata. 14 adma-sádyâya. 21 = 631, 8. 22 hávam. 24 ádhi-aksham. 25 viçvâyu-vepasam. 28 divi-jâḥ. apsu-jâḥ. 29 gha ít. 30 té — svâdhyò = 639, 17. áhâ. 32 vibhâ-vasuḥ. 33 yát ná upa-dâsyati.

44 (664). gâyatrî.

Samídhâgníṃ duvasyata ghṛitaír bodhayatâtithim | âsmin havyâ juhotana || 1 || ágne stómaṃ jushasva me várdhasvânéna mánmanâ | práti sûktâni harya naḥ || 2 || agníṃ dûtám puró dadhe havyavâham úpa bruve | devâñ â sâdayâd ihá || 3 || út te bṛihánto arcáyaḥ samidhânásya dîdivaḥ | ágne çukrâsa îrate || 4 || úpa tvâ juhvò máma ghṛitâcîr yantu haryata | ágne havyâ jushasva naḥ || 5 || 36 ||

mandrâṃ hótâram ṛitvíjaṃ citrábhânuṃ vibhâvasum | agním îḷe sá u çravat || 6 || pratnáṃ hótâram îḍyaṃ júshṭam agníṃ kavíkratum | adhvarâṇâm abhiçríyam || 7 || jushânó aṅgirastamemâ havyâny ânushák | ágne yajnáṃ naya ṛitushâ || 8 || samidhânâ u santya çukraçoca ihâ vaha | cikitvân daívyaṃ jánam || 9 || vípraṃ hótâram adrúhaṃ dhûmáketuṃ vibhâvasum | yajnânâṃ ketúm îmahe || 10 || 37 ||

ágne ní pâhi nas tvám práti shma deva rîshataḥ | bhindhí dvéshaḥ sahaskṛita || 11 || agníḥ pratnéna mánmanâ çúmbhânas tanvàṃ svâm | kavír vípreṇa vâvṛidhe || 12 || ûrjó nápâtam â huve 'gním pâvakáçocisham | asmín yajné svadhvaré || 13 || sá no mitramahas tvám ágne çukréṇa çocíshâ | devaír â satsi barhíshi || 14 || yó agníṃ tanvò dáme devám mártaḥ saparyáti | tásmâ íd dîdayad vásu || 15 || 38 ||

agnír mûrdhâ diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyâ ayám | apâṃ rétâṅsi jinvati || 16 || úd agne çúcayas táva çukrâ bhrâjanta îrate | táva jyótîṅshy arcáyaḥ || 17 || îçishe vâryasya hí dâtrásyâgne svàrpatiḥ | stotâ syâṃ táva çármaṇi || 18 || tvâm agne manîshíṇas tvâṃ hinvanti cíttibhiḥ | tvâṃ vardhantu

---

44, 1 sam-ídhâ agním. bodhayata átithim â asmin. 2 vardhásva anéna. 6 agním — çravat = 663, 24. 8 aṅgiraḥ-tama imâ. naya ṛitu-thâ. 9 çukra-çoce ihá â. 11 sma. ríshataḥ. 12 vavṛidhe. 14 devaír — barhíshi = 12, 4. 15 tásmai. 17 çukrâḥ. 18 dâtrásya agne svàḥ-patiḥ.

no gíraḥ || 19 || ádabdhasya svadhāvato dûtásya rébhataḥ sádâ | agnéḥ sakhyáṃ vṛiṇîmahe || 20 || 39 ||

agníḥ çúcivratatamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata āhutaḥ || 21 || utá tvâ dhîtáyo máma gíro vardhantu viçváhâ | ágne sakhyásya bodhi naḥ || 22 || yád agne syām ahám tvám tvám vâ ghâ syā ahám | syúsh ṭe satyā ihāçíshaḥ || 23 || vásur vásupatir hí kam ásy agne vibhāvasuḥ | syāma te sumatāv ápi || 24 || ágne dhṛitávratâya te samudrāyeva síndhavaḥ | gíro vâçrāsa îrate || 25 || 40 ||

yúvânaṃ viçpátiṃ kavíṃ viçvādam puruvépasam | agníṃ çumbhâmi mánmabhiḥ || 26 || yajnānâṃ rathyè vayáṃ tigmájambhâya vîḷáve | stómair ishemâgnáye || 27 || ayám agne tvé ápi jaritā bhûtu santya | tásmai pâvaka mṛiḷaya || 28 || dhīro hy ásy admasád vípro ná jāgṛiviḥ sádâ | ágne dîdâyasi dyávi || 29 || purāgne duritébhyaḥ purā mṛidhrébhyaḥ kave | prá ṇa āyur vaso tira || 30 || 41 ||

45 (665). gâyatrî.

Ā ghâ yé agním indhaté stṛiṇánti barhír ânushák | yéshâm índro yúvâ sákhâ || 1 || bṛihánn íd idhmá eshâm bhūri çastám pṛithúḥ svâruḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ || 2 || áyuddha íd yudhā vṛitaṃ çūra ājati sátvabhiḥ | yéshâm índro yúvâ sákhâ || 3 || ā bundáṃ vṛitrahā dade jâtáḥ pṛichad ví mâtáram | ká ugrāḥ ké ha çṛiṇvire || 4 || práti tvâ çavasī vadad girāv ápso ná yodhishat | yás te çatrutvám âcaké || 5 || 42 ||

utá tvám maghavañ chṛiṇu yás te váshṭi vavákshi tát |

44, 21 çúciḥ rocate. 23 gha. syúḥ te. ihá â-çíshaḥ. 25 samudrāya-iva. 26 viçva-ádam puru-vépasam. 27 ishema agnáye. 28 tásmai — mṛiḷaya = 12, 9. 29 hí ási adma-sát. 30 purā agne. naḥ. vaso *iti*. — 45, 1 gha. 3 ā ajati. 4 ké ugrāḥ. 6 çṛiṇu.

yád vîḷáyâsi vîḷú tát || 6 || yád âjíṃ yāty âjikṛíd índraḥ svaçvayúr úpa | rathîtamo rathīnâṃ || 7 || ví shú víçvâ abhiyújo vájrin víshvag yáthâ vṛiha | bhávâ naḥ suçrávastamaḥ || 8 || asmākaṃ sú rátham purá índraḥ kṛiṇotu sâtáye | ná yáṃ dhūrvanti dhûrtáyaḥ || 9 || vṛijyāma te pári dvíshó 'raṃ te çakra dâváne | gaméméd indra gómataḥ || 10 || 43 ||

çánaiç cid yánto adrivó 'çvâvantaḥ çatagvínaḥ | vivákshaṇâ anehásaḥ || 11 || ûrdhvā hí te divé-dive sahásrâ sûnṛítâ çatā | jaritṛíbhyo vimāṅhate || 12 || vidmā hí tvâ dhanaṃjayám índra dṛiḷhā cid ârujám | âdâríṇaṃ yáthâ gáyam || 13 || kakuhāṃ cit tvâ kave mándantu dhṛishṇav índavaḥ | ā tvâ paṇíṃ yád îmahe || 14 || yás te revāṉ ádâçuriḥ pramamársha magháttaye | tásya no véda ā bhara || 15 || 44 ||

imá u tvâ ví cakshate sákhâya indra somínaḥ | pushṭāvanto yáthâ paçúm || 16 || utá tvādhiraṃ vayáṃ çrútkarṇaṃ sántam ûtáye | dûrād ihá havâmahe || 17 || yác chuçrûyā imáṃ hávaṃ durmársham cakriyâ utá | bháver âpír no ántamaḥ || 18 || yác cid dhí te ápi vyáthir jaganvāṅso ámanmahi | godā íd indra bodhi naḥ || 19 || ā tvâ rambhāṃ ná jívrayo rarabhmā çavasas pate | uçmási tvâ sadhástha ā || 20 || 45 ||

stotrám índrâya gâyata purunṛimṇāya sátvane | nákir yáṃ vṛiṇvaté yudhí || 21 || abhí tvâ vṛishabhâ suté sutáṃ sṛijâmi pîtáye | tṛimpā vy àçnuhî mádam || 22 || mā tvâ mūrā avishyávo mópahásvâna ā dabhan | mākîm brahmadvísho vanaḥ || 23 || ihá tvâ góparîṇasâ mahé mandantu rā-

45, 7 svaçva-yúḥ. rathí-tamaḥ rathínâm. 8 sú. bháva. 10 dvíshaḥ áram. gaméma ít. 11 adri-vaḥ áçva-vantaḥ çata-gvínaḥ. 13 vidmá. â-rujám â-dâríṇam. 14 dhṛishṇo *iti*. 16 imé. pushṭá-vantaḥ. 17 tvâ ábadhiram. 18 çuçruyāḥ. 19 yát cit hí. 20 rarabhmá. sadhá-sthe. 22 vṛishabha. tṛimpá ví açnuhi. 23 mā upa-hásvânaḥ. 24 gó-parîṇasâ.

dhase | sáro gauró yáthâ piba || 24 || yấ vṛitrahấ parâváti sánâ návâ ca cucyuvé | tấ saṃsátsu prá vocata || 25 || 46 ||

ápibat kadrúvaḥ sutám índraḥ sahásrabâhve | átrâdedishṭa paúṅsyam || 26 || satyáṃ tát turváçe yádau vídâno ahnavâyyám | vy ấnaṭ turváṇe çámi || 27 || taráṇiṃ vo jánânâṃ tradáṃ vấjasya gómataḥ | samânám u prá çaṅsisham || 28 || ṛibhukshấṇaṃ ná vártava ukthéshu tugryâvṛídham | índraṃ sóme sácâ suté || 29 || yáḥ kṛintád íd ví yonyáṃ triçókâya girím pṛithúm | góbhyo gâtúṃ níretave || 30 || 47 ||

yád dadhishé manasyási mandânáḥ préd íyakshasi | mấ tát kar indra mṛiḷáya || 31 || dabhráṃ cid dhí tvấvataḥ kṛitáṃ çṛiṇvé ádhi kshámi | jígâtv indra te mánaḥ || 32 || táved u tấḥ sukîrtáyó 'sann utá práçastayaḥ | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 33 || mấ na ékasminn ấgasi mấ dváyor utá trishú | vádhîr mấ çûra bhûrishu || 34 || bibhâyâ hí tvấvata ugrấd abhiprabhaṅgíṇaḥ | dasmấd ahám ṛitîsháhaḥ || 35 || 48 ||

mấ sákhyuḥ çúnam ấ vide mấ putrásya prabhûvaso | âvṛítvad bhûtu te mánaḥ || 36 || kó nú maryâ ámithitaḥ sákhâ sákhâyam abravît | jahấ kó asmád îshate || 37 || evấre vṛishabhâ suté 'sinvan bhûry âvayaḥ | çvaghnîva nivátâ cáran || 38 || ấ tâ etấ vacoyújâ hárî gṛibhṇe sumádrathâ | yád îm brahmábhya íd dádaḥ || 39 || bhindhí víçvâ ápa dvíshaḥ pári bấdho jahî mṛídhaḥ | vásu spârhám tád ấ bhara || 40 || yád vîḷấv indra yát sthiré yát párçâne párâbhṛitam | vásu spârhám tád ấ bhara || 41 || yásya te viçvámânusho bhûrer dattásya védati | vásu spârhám tád ấ bhara || 42 || 49 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

45, 26 átra adedishṭa. 27 ví ânaṭ. 29 vártave. tugrya-vṛídham. índraṃ — suté = 5, 2. 30 níḥ-etave. 31 prá ít. 32 hí. 33 táva ít. su-kîrtáyaḥ ásan. yád — naḥ = 626, 25. 35 bibháya. abhiprabhaṅgíṇaḥ. ṛiti-sáhaḥ. 36 prabhuvaso *iti* prabhu-vaso â-vṛítvat. 38 vṛishabha suté ásinvan. çvaghnî-iva. 39 te. sumát-rathâ. 40 jahí.

46 (666). 1 pâdanicṛit. 2—4. 6. 10. 23. 29. 33 gâyatrî. 5 kakubh. 7. 11. 19. 25. 27. 29 bṛihatî. 8 anushṭubh. 9. 26. 28 satobṛihatî. 12 viparîtâ. 13 dvipadâ bṛihatî. 14 pipîlikamadhyâ. 15 kakubh nyaṅkuçirâ. 16 virâj. 71 jagatî. 18 uparishṭâdbṛihatî. 20 vishamapadâ. 21. 22. 24. 32 paṅkti. 30 dvipadâ virâj. 31 ushṇih.

Tvấvataḥ purûvaso vayám indra praṇetaḥ | smási sthâtar harîṇâm || 1 || tvấṃ hí satyám adrivo vidmá dâtấram ishấm | vidmá dâtấraṃ rayîṇấm || 2 || ấ yásya te mahimấnaṃ çátamûte çátakrato | gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ || 3 || sunîthó ghâ sá mártyo yám marúto yám aryamấ | mitráḥ pấnty adrúhaḥ || 4 || dádhâno gómad áçvavad suvîryam âdityájûta edhate | sádâ râyấ puruspṛíhâ || 5 || 1 ||

tám índraṃ dấnam îmahe çavasânám ábhîrvam | îçânaṃ râyá îmahe || 6 || tásmin hí sánty ûtáyo víçvâ ábhîravaḥ sácâ | tám ấ vahantu sáptayaḥ purûvásum mádâya hárayaḥ sutám || 7 || yás te mádo váreṇyo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá âdadíḥ svàr nṛíbhir yáḥ pṛítanâsu dushṭáraḥ || 8 || yó dushṭáro viçvavâra çravấyyo vấjeshv ásti tarutấ | sá naḥ çavishṭha sávanấ vaso gahi gaméma gómati vrajé || 9 || gavyó shú ṇo yáthâ purâçvayótá rathayấ | varivasyá mahâmaha || 10 || 2 ||

nahí te çûra rấdhasó 'ntaṃ vindấmi satrấ | daçasyấ no maghavan nṛ̆ cid adrivo dhíyo vấjebhir âvitha || 11 || yá ṛishváḥ çrâvayátsakhâ víçvét sá veda jánimâ purushṭutáḥ | táṃ víçve mấnushâ yugéndraṃ havante tavishấṃ yatásrucaḥ || 12 || sá no vấjeshv avitấ purûvásuḥ puraḥsthâtấ maghávâ vṛitrahấ bhuvat || 13 || abhí vo vîrám ándhaso má-

---

46, 1 puruvaso *iti* puru-vaso. pranetar *iti* pra-netaḥ. 3 çátam-ûte 4 gha. 7 puru-vásum. 8 dustáraḥ. 9 sávanâ ấ vaso *iti*. 10 gavyó *iti* (d. i. gavyấ u) sú naḥ. purấ açva-yấ utá ratha-yấ. mahâ-maha. 11 rấdhasaḥ ántam. daçasyá. nú. 12 çravayát-sakhâ víçvâ ít. jánima. yugấ índram. 13 puru-vásuḥ.

deshu gâya girẫ mahẫ vicetasam | índraṃ nẫma çrútyaṃ çâkínaṃ váco yáthâ || 14 || dadír rékṇas tanvè dadír vásu dadír vẫjeshu puruhûta vâjínam | nûnám átha || 15 || 3 ||

víçveshâm irajyántaṃ vásûnâṃ sâsahvẫṅsaṃ cid asyá várpasaḥ | kṛipayató nûnám áty átha || 16 || maháḥ sú vo áram ishe stávâmahe mîḷhúshe araṃgamẫya jágmaye | yajnébhir gîrbhír viçvámanushâm marútâm iyakshasi gẫye tvâ námasâ girẫ || 17 || yé pâtáyante ájmabhir girîṇẫṃ snúbhir eshâm | yajnám mahishváṇînâṃ sumnáṃ tuvishváṇînâm prẫdhvaré || 18 || prabhaṅgáṃ durmatînẫm índra çavishṭhẫ bhara | rayím asmábhyaṃ yújyaṃ codayanmate jyéshṭhaṃ codayanmate || 19 || sánitaḥ súsanitar úgra cítra cétishṭha sû̃nṛita | prâsáhâ samrâṭ sáhuriṃ sáhantam bhujyúṃ vẫjeshu pû̃rvyam || 20 || 4 ||

ẫ sá etu yá ívad ẫṅ ádevaḥ pûrtám âdadé | yáthâ cid váço açvyáḥ pṛithuçrávasi kânîtè 'syẫ vyúshy âdadé || 21 || shashṭíṃ sahásrẫçvyasyâyútâsanam úshṭrâṇâṃ viṅçatíṃ çatẫ | dáça çyẫvînâṃ çatẫ dáça tryàrushîṇâṃ dáça gávâṃ sahásrâ || 22 || dáça çyâvẫ ṛidhádrayo vîtávârâsa âçávaḥ | mathrẫ nemíṃ ní vâvṛituḥ || 23 || dẫnâsaḥ pṛithuçrávasaḥ kânîtásya surẫdhasaḥ | ráthaṃ hiraṇyáyaṃ dádan máṅhishṭhaḥ sûrír abhûd várshishṭham akṛita çrávaḥ || 24 || ẫ no vâyo mahé táne yâhí makhẫya pẫjase | vayáṃ hí te cakṛimẫ bhû̃ri dâváne sadyáç cin máhi dâváne || 25 || 5 ||

yó áçvebhir váhate vásta usrẫs tríḥ saptá saptatînẫm | ebhíḥ sómebhiḥ somasúdbhiḥ somapâ dânẫya çukrapûtapâḥ

46, 15 dadíḥ rékṇaḥ. 16 kṛipa-yataḥ. 18 mahi-svánînâm. tuvi-svánînâm prá adhvaré. 19 çavishṭha ẫ. codayat-mate. 20 sánitar *iti* sú-sanitaḥ. pra-sáhâ. 21 ẫ. kânîté asyẫḥ vi-úshi â-dadé. 22 sahásrâ áçvyasya ayútâ asanam. trí-arushîṇâm. 23 ṛidhát-rayaḥ vîtá-vârâsaḥ. mathrẫḥ. vavṛituḥ. 24 dádat. 25 cakṛimá. cit. 26 váste. soma-pâḥ. çukrapûta-pâḥ.

|| 26 || yó ma imáṃ cid u tmánẫmandac citráṃ dâváne | araṭvé ákshe náhushe sukṛítvani sukṛíttarâya sukrátuḥ || 27 || ucathyè vápushi yáḥ svarẫḷ utá vâyo ghṛitasnẫḥ | áçveshitaṃ rájeshitaṃ çúneshitam prẫjma tád idáṃ nú tát || 28 || ádha priyám ishirẫya shashṭíṃ sahásrâsanam | áçvânâm ín ná vríshṇâm || 29 || gẫvo ná yûthám úpa yanti vádhraya úpa mẫ yanti vádhrayaḥ || 30 || ádha yác cârathe gaṇé çatám úshṭrẫṅ ácikradat | ádha çvítneshu viṅçatíṃ çatẫ || 31 || çatáṃ dâsé balbûthé vípras táruksha ẫ dade | té te vâyav imé jánâ mádantîndragopâ mádanti devágopâḥ || 32 || ádha syẫ yóshaṇâ mahî̃ pratîcî̃ váçam açvyám | ádhirukmâ ví nîyate || 33 || 6 ||

47 (667). mahâpaṅkti.

Máhi vo mahatẫm ávo váruṇa mítra dâçúshe | yám âdityâ abhí druhó rákshathâ ném aghám naçad aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 1 || vidẫ devâ aghẫnâm ẫdityâso apẫkṛitim | pakshẫ váyo yáthopári vy àsmé çárma yachatâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 2 || vy àsmé ádhi çárma tát pakshẫ váyo ná yantana | víçvâni viçvavedaso varûthyẫ manâmahe 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 3 || yásmâ árâsata ksháyaṃ jîvẫtuṃ ca prácetasaḥ | mánor víçvasya ghéd imá âdityẫ râyá îçate 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 4 || pári ṇo vṛiṇajann aghẫ durgẫṇi rathyò yathâ | syẫméd índrasya çármaṇy âdityẫnâm utẫvasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 5 || 7 ||

46, 27 me. tmánâ ámandat. 28 áçva-ishitam rájaḥ-ishitam çúnâ-ishitam prá ájma. 29 sahásrâ asanam. ít. 30 mâ ẫ. 31 yát. 32 tárukshe. vâyo *iti*. jánâḥ mádanti índra-gopâḥ. 33 ádhi-rukmâ. — 47, 1 rákshatha ná îm. su-ûtáyaḥ. 2 vidá. apa-ákṛitim. yáthâ upári ví asmé *iti*. yachata anchásaḥ. 3 ví asmé *iti*. 4 yásmai. gha ít imé âdityẫḥ. 5 naḥ. syẫma ít. utá ávasi. syâméd — çármaṇi = 1, 6.

parihvṛitéd anā́ jáno yushmā́dattasya vâyati | dévâ ádabhram âça vo yám âdityâ áhetanâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 6 || ná táṃ tigmáṃ caná tyájo ná drâsad abhí táṃ gurú | yásmâ u çárma saprátha ā́dityâso árâdhvam aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 7 || yushmé devâ ápi shmasi yúdhyanta iva vármasu | yûyám mahó na énaso yûyám árbhâd urushyatâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 8 || áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu | mâtā́ mitrásya reváto 'ryamṇó váruṇasya câneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 9 || yád devâḥ çárma çaraṇáṃ yád bhadráṃ yád anâturám | tridhā́tu yád varûthyàṃ tád asmā́su ví yantanâneháso va utáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 10 || 8 ||

ā́dityâ áva hí khyátā́dhi kûlâd iva spáçaḥ | sutîrthám árvato yathā́nu no neshathâ sugám aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 11 || néhá bhadráṃ rakshasvíne nā́vayaí nópayā́ utá | gáve ca bhadráṃ dhenáve vîrā́ya ca çravasyatè 'neháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 12 || yád âvír yád apîcyàṃ dévâso ásti dushkṛitám | trité tád víçvam âptyá âré asmád dadhâtanâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 13 || yác ca góshu dushvápnyaṃ yác câsmé duhitar divaḥ | tritā́ya tád vibhâvary âptyā́ya párâ vahâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 14 || nishkáṃ vâ ghâ kṛiṇávatè srájaṃ vâ duhitar divaḥ | trité dushvápnyaṃ sárvam âptyé pári dadmasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 15 || 9 ||

47, 6 pari-hvṛitā́ ít. yushmā́-dattasya. áhetana anehásaḥ. 7 yásmai. 8 smasi. urushyata anehásaḥ. 9 ca anehásaḥ. 10 yantana anehásaḥ. 11 khyáta ádhi. yathâ ánu. neshatha. 12 ná iḥá. ná ava-yaí ná upa-yaí. çravasyaté anehásaḥ. 13 âptyé. dadhâtana anehásaḥ. 14 yát. duḥ-svápnyam yát ca asmé *iti*. vaha anehásaḥ. 15 gha.

tádannâya tádapase tám bhâgám upasedúshe | tritā́ya ca dvitā́ya cósho dushvápnyaṃ vahâneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 16 || yáthâ kalā́ṃ yáthâ çapháṃ yátha ṛiṇáṃ saṃnáyâmasi | evā́ dushvápnyaṃ sárvam âptyé sáṃ nayâmasy aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 17 || ájaishmâdyā́sanâma câbhûmā́nâgaso vayám | úsho yásmâd dushvápnyâd ábhaishmā́pa tád uchatv aneháso va ûtáyaḥ suûtáyo va ûtáyaḥ || 18 || 10 ||

48 (668). trishṭubh. 5 jagatî.

Svâdór abhakshi váyasaḥ sumedhā́ḥ svâdhyò varivovíttarasya | víçve yáṃ devā́ utá mártyâso mádhu bruvánto abhí saṃcáranti || 1 || antáç ca prā́gâ áditir bhavâsy avayâtā́ háraso daívyasya | índav índrasya sakhyáṃ jushāṇáḥ çraúshṭîva dhúram ánu râyá ṛidhyâḥ || 2 || ápâma sómam amṛitâ abhûmā́ganma jyótir ávidâma devā́n | kíṃ nûnám asmā́n kṛiṇavad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya || 3 || çáṃ no bhava hṛidá ā́ pîtá indo pitéva soma sûnáve suçévaḥ | sákheva sákhya uruçaṅsa dhīráḥ prá ṇa āyur jîváse soma târîḥ || 4 || imé mâ pîtā́ yaçásа urushyávo rátheṃ ná gā́vaḥ sám anâha párvasu | té mâ rakshantu visrásaç carítrâd utá mâ srā́mâd yavayantv índavaḥ || 5 || 11 ||

agníṃ ná mâ mathitáṃ sáṃ didîpaḥ prá cakshaya kṛiṇuhí vásyaso naḥ | áthâ hí te máda ā́ soma mányе revā́ñ iva prá carâ pushṭím ácha || 6 || ishiréṇa te mánasâ sutásya bhakshîmáhi pítryasyeva râyáḥ | sóma râjan prá ṇa

47, 16 tát-annâya tát-apase. upa-sedúshe. ca úshaḥ. vaha anehásaḥ. 17 yáthâ ṛiṇám. evá. 18 ájaishma adyá ásanâma ca ábhûma ánâgasaḥ. ábhaishma ápa. — 48, 1 su-âdhyàḥ varivovít-tarasya. 2 prá agāḥ. índo *iti*. çraúshṭî-iva. râyé. 3 abhûma áganma. 4 hṛidé. pitā́ -iva. sákhâ-iva. sákhye. naḥ. 5 pîtáḥ. 6 átha. máde. cara. 7 pítryasya-iva. naḥ.

ấyûṅshi târîr áhânîva sûryo vâsarấṇi || 7 || sóma râjan mṛiḷáyâ naḥ svastí táva smasi vratyâs tásya viddhi | álarti dáksha utá manyúr indo mấ no aryó anukâmám párâ dâḥ || 8 || tvấṃ hí nas tanvàḥ soma gopấ gâtre-gâtre nishasátthâ nṛicákshâḥ | yát te vayám praminấma vratấni sá no mṛiḷa sushakhấ deva vásyaḥ || 9 || ṛidûdáreṇa sákhyâ saceya yó mâ ná ríshyed dharyaçva pîtáḥ | ayáṃ yáḥ sómo ny ádhâyy asmé tásmâ índram pratíram emy ấyuḥ || 10 || 12 ||

ápa tyấ asthur ánirâ ámîvâ nír atrasan támishîcîr ábhaishuḥ | ấ sómo asmấṅ aruhad víhâyâ áganma yátra pratiránta ấyuḥ || 11 || yó na índuḥ pitaro hṛitsú pîtó 'martyo mártyâṅ âvivéça | tásmai sómâya havíshâ vidhema mṛiḷîké asya sumataú syâma || 12 || tvấṃ soma pitṛíbhiḥ saṃvidânó 'nu dyấvâpṛithivî ấ tatantha | tásmai ta indo havíshâ vidhema vayáṃ syâma pátayo rayîṇấm || 13 || trấtâro devâ ádhi vocatâ no mấ no nidrấ îçata mótá jálpiḥ | vayáṃ sómasya viçváha priyấsaḥ suvîrâso vidátham ấ vadema || 14 || tvấṃ naḥ soma viçváto vayodhấs tvấṃ svarvíd ấ viçâ nṛicákshâḥ | tvấṃ na inda ûtíbhiḥ sajóshâḥ pâhí paççấtâd utá vâ purástât || 15 || 13 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

49 (669). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ágna ấ yâhy agníbhir hótâraṃ tvâ vṛiṇîmahe | ấ tvấm anaktu práyatâ havíshmatî yájishṭham barhír âsáde || 1 || áchâ hí tvâ sahasaḥ sûno aṅgiraḥ srúcaç cáranty adhvaré | ûrjó nápâtaṃ ghṛitákeçam îmahe 'gníṃ yajnéshu pûrvyám

48, 7 áhâni-iva. 8 mṛiḷáya. 9 gopấḥ. ni-sasátttha. su-sakhấ. 10 hari-açva. ní ádhâyi. tásmai. pra-tíram. 11 ámîvâḥ. ví-hâyâḥ. pra-tiránte. 12 ámartyaḥ. 13 ánu dyấvâpṛithivî *iti*. te. 14 vocata. ni-drấ îçata mấ utá. 15 viça. indo *iti*. — Die vâlakhilya-Hymnen, die, gemäſs der Angabe der anukramaṇî, in den Handschriften an dieser Stelle sich eingeschoben finden, s. am Schlusse. — 49, 1 ágne. 2 ácha.

|| 2 || ágne kavír vedhấ asi hótâ pâvaka yákshyaḥ | mandró yájishṭho adhvaréshv îḍyo víprebhiḥ çukra mánmabhiḥ || 3 || ádrogham ấ vahoçató yavishṭhya devấṅ ajasra vîtáye | abhí práyâṅsi súdhitấ vaso gahi mándasva dhîtíbhir hitáḥ || 4 || tvám ít sapráthâ asy ágne trâtar ṛitás kavíḥ | tvấṃ víprâsaḥ samidhâna dîdiva ấ vivâsanti vedhásaḥ || 5 || 14 [32] ||

çócâ çocishṭha dîdihí viçé máyo rấsva stotré mahấṅ asi | devấnâṃ çárman máma santu sûráyaḥ çatrûshấhaḥ svagnáyaḥ || 6 || yáthâ cid vṛiddhám atasám ágne saṃjúrvasi kshámi | evấ daha mitramaho yó asmadhrúg durmánmâ káç ca vénati || 7 || mấ no mártâya ripáve rakshasvíne mấghâçaṅsâya rîradhaḥ | ásredhadbhis taráṇibhir yavishṭhya çivébhiḥ pâhi pâyúbhiḥ || 8 || pâhí no agna ékayâ pâhy ùtá dvitî́yayâ | pâhí gîrbhís tisṛíbhir ûrjâm pate pâhí catasṛíbhir vaso || 9 || pâhí víçvasmâd raksháso árâvṇaḥ prá sma vấjeshu no 'va | tvấm íd dhí nédishṭhaṃ devátâtaya âpíṃ nákshâmahe vṛidhé || 10 || 15 [33] ||

ấ no agne vayovṛídhaṃ rayím pâvaka çáṅsyam | rấsvâ ca na upamâte puruspṛíhaṃ súnîtî sváyaçastaram || 11 || yéna váṅsâma pṛítanâsu çárdhatas táranto aryá âdíçaḥ | sá tvấṃ no vardha práyasâ çacîvaso jínvâ dhíyo vasuvídaḥ || 12 || çíçâno vṛishabhó yathâgníḥ çrîṅge dávidhvat | tigmấ asya hánavo ná pratidhṛíshe sujámbhaḥ sáhaso yahúḥ || 13 || nahí te agne vṛishabha pratidhṛíshe jámbhâso yád vitíshṭhase | sá tvấṃ no hotaḥ súhutaṃ havísh kṛidhi váṅsvâ no vấryâ purú || 14 || çéshe váneshu mâtróḥ sáṃ tvâ mártâsa indhate | átandro havyấ vahasi havishkṛíta ấd íd devéshu râjasi || 15 || 16 [34] ||

49, 4 vaha uçatáḥ. sú-dhitâ ấ. 6 çóca. çatru-sáhaḥ su-agnáyaḥ. 7 evá. asma-dhrúk. mấ aghá-çaṅsâya. 9 agne. pâhí utá. 10 hí. devá-tâtaye. 11 rấsva. 12 jínva. 13 yathâ agníḥ çrîṅge *iti*. 14 havíḥ. váṅsva.

saptá hótâras tám íd îḷate tvāgne sutyájam áhrayam | bhinátsy ádriṃ tápasâ ví çocíshâ prāgne tishṭha jánāṅ áti || 16 || agním-agniṃ vo ádhriguṃ huvéma vṛiktábarhishaḥ | agníṃ hitáprayasaḥ çaçvatīshv ā́ hótâraṃ carshaṇîṇām || 17 || kétena çármant sacate sushâmāny ágne túbhyaṃ cikitvánâ | ishaṇyáyâ naḥ pururūpam ā́ bhara vā́jaṃ nédishṭham ûtáye || 18 || ágne járitar viçpátis tepânó deva rakshásaḥ | áproshivân gṛihápatir mahāṅ asi divás pâyúr duroṇayúḥ || 19 || mā́ no ráksha ā́ veçîd âghṛiṇîvaso mā́ yâtúr yâtumāvatâm | parogavyûty ánirâm ápa kshúdham ágne sédha rakshasvínaḥ || 20 || 17 [35] ||

50 (670). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ubháyaṃ çṛiṇávac ca na índro arvāg idáṃ vácaḥ | satrā́cyâ maghávâ sómapîtaye dhiyā́ çávishṭha ā́ gamat || 1 || táṃ hí svarā́jaṃ vṛishabháṃ tám ójase dhisháṇe nishṭatakshátuḥ | utópamānâm prathamó ní shîdasi sómakâmaṃ hí te mánaḥ || 2 || ā́ vṛishasva purûvaso sutásyendrāndhasaḥ | vidmā́ hí tvâ harivaḥ pṛitsú sâsahím ádhṛishṭaṃ cid dadhṛishváṇim || 3 || áprâmisatya maghavan táthéd asad índra krátvâ yáthâ váçaḥ | sanéma vā́jaṃ táva çiprinn ávasâ makshū́ cid yánto adrivaḥ || 4 || çagdhy û shú çacîpata índra víçvâbhir ûtíbhiḥ | bhágaṃ ná hí tvâ yaçásaṃ vasuvídam ánu çûra cárâmasi || 5 || 18 [36] ||

pauró áçvasya purukṛíd gávâm asy útso deva hiraṇyáyaḥ | nákir hí dā́nam parimárdhishat tvé yád-yad yā́mi

---

49, 16 tvâ ágne. prá agne. 18 su-sâmáni. 19 áproshi-vân. 20 âghṛiṇivaso *ity* âghṛiṇi-vaso. yâtu-mā́vatâm. paraḥ-gavyûtí. — 50, 1 çṛiṇávat. 2 dhisháṇe *iti* niḥ-tatakshátuḥ utá upa-mā́nâm. sîdasi. 3 sutásya indra ándhasaḥ vidmá. 4 áprâmi-satya. táthâ ít. makshú. 5 çagdhí ûṃ *iti* sú çacî-pate.

tád ā́ bhara || 6 || tváṃ hy éhi cérave vidā́ bhágaṃ vásuttaye | úd vâvṛishasva maghavan gávishṭaya úd indrā́çvamishṭaye || 7 || tvám purū́ sahásrâṇi çatā́ni ca yûthā́ dânā́ya manhase | ā́ puraṃdarā́ṃ cakṛima vípravacasa índraṃ gā́yantó 'vase || 8 || avipró vâ yád ávidhad vípro vendra te vácaḥ | sá prá mamandat tvâyā́ çatakrato prā́câmanyo áhaṃsana || 9 || ugrábâhur mrakshakṛítvâ puraṃdaró yádi me çṛiṇávad dhávam | vasûyávo vásupatiṃ çatákratuṃ stómair índraṃ havâmahe || 10 || 19 [37] ||

ná pâpā́so manâmahe nā́rāyâso ná jáḷhavaḥ | yád ín nv índraṃ vṛíshaṇaṃ sácâ suté sákhâyaṃ kṛiṇávâmahai || 11 || ugrā́ṃ yuyujma pṛítanâsu sâsahím ṛiṇákâtim ádâbhyam | védâ bhṛimā́ṃ cit sánitâ rathī́tamo vâjínaṃ yám íd û náçat || 12 || yáta indra bháyâmahe táto no ábhayaṃ kṛidhi | mághavañ chagdhí táva tán na ûtíbhir ví dvísho ví mṛídho jahi || 13 || tvám hí râdhaspate rā́dhaso maháḥ ksháyasyā́si vidhatáḥ | táṃ tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutā́vanto havâmahe || 14 || índraḥ spáḷ utá vṛitrahā́ paraspā́ no váreṇyaḥ | sá no rakshishac caramā́ṃ sá madhyamā́ṃ sá paççā́t pâtu naḥ puráḥ || 15 || 20 [38] ||

tváṃ naḥ paççā́d adharā́d uttarā́t purá índra ní pâhi viçvátaḥ | ârá asmát kṛiṇuhi daívyam bhayám ârá hetī́r ádevîḥ || 16 || adyā́dyâ çváḥ-çva índra trā́sva paré ca naḥ | víçvâ ca no jaritṛī́nt satpate áhâ dívâ náktaṃ ca rakshishaḥ || 17 || prabhaṅgī́ çū́ro maghávâ tuvímaghaḥ sámmiçlo

---

50, 7 hí ā́ ihi. vidā́ḥ. vavṛishasva. gó-ishṭaye. indra áçvam-ishṭaye. 8 purú. gā́yantaḥ ávase. 9 vâ indra. prā́câmanyo *iti* prā́câ-manyo áham-sana. 10 hávam. 11 ná árâyâsaḥ. ít nú. 12 ṛiṇá-kâtim. véda. rathí-tamaḥ. ûṃ *iti*. 13 çagdhí. tát. 14 kshá-yasya ási. 15 spáṭ. paraḥ-pā́ḥ. rakshishat. 17 adyá-adya. 18 tuví-maghaḥ.

vîryâya kám | ubhấ te bâhŭ vṛíshaṇâ çatakrato ní yấ vájram mimikshátuḥ || 18 || 21 [39] ||

51 (671). paṅkti. 7—9 bṛihatî.

Pró asmâ úpastutim bháratâ yáj jújoshati | ukthaír índrasya mấhinaṃ váyo vardhanti somíno bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 1 || ayujó ásamo nṛíbhir ékaḥ kṛishṭír ayấsyaḥ | pûrvîr áti prá vâvṛidhe víçvâ jâtấny ójasâ bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 2 || áhitena cid árvatâ jîrádânuḥ sishâsati | pravấcyam indra tát táva vîryâṇi karishyató bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 3 || ấ yâhi kṛiṇávâma ta índra bráhmâṇi várdhanâ | yébhiḥ çavishṭha câkáno bhadrám ihá çravasyaté bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 4 || dhṛishatáç cid dhṛishán mánaḥ kṛiṇóshîndra yát tvám | tîvraíḥ sómaiḥ saparyató námobhiḥ pratibhŭshato bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 5 || áva cashṭa ṛícîshamo 'vatấñ iva mấnushaḥ | jushṭvî dákshasya sominaḥ sákhâyaṃ kṛiṇute yújam bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 6 || 22 [40] ||

víçve ta indra vîryàṃ devấ ánu krátuṃ daduḥ | bhúvo víçvasya gópatiḥ purushṭuta bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 7 || gṛiṇé tád indra te çáva upamáṃ devátâtaye | yád dháṅsi vṛitrám ójasâ çacîpate bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 8 || sámaneva vapushyatáḥ kṛiṇávan mấnushâ yugấ | vidé tád índraç cétanam ádha çrutó bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 9 || új jâtám indra te çáva út tvấm út táva krátum | bhŭrigo bhŭri vâvṛidhur mághavan táva çármaṇi bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 10 || ahám ca tvám ca vṛitrahant sám yujyâva saníbhya

51, 1 pró *iti* asmai. bhárata yát. 4 te. 5 dhṛishát. kṛiṇóshi indra. 6 cashṭe. 7 te. 8 háṅsi. 9 sámanâ-iva. kṛiṇávat. 10 út. bhŭrigo *iti* bhŭri-go.

ấ | arâtîvấ cid adrivó 'nu nau çûra maṅsate bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 11 || satyám íd vấ u tám vayám índraṃ stavâma nấnṛitam | mahấñ ásunvato vadhó bhŭri jyótiṅshi sunvató bhadrấ índrasya râtáyaḥ || 12 || 23 [41] ||

52 (672). gâyatrî. 1. 4. 5. 7 anushṭubh. 12 trishṭubh.

Sá pûrvyó mahấnâṃ venáḥ krátubhir ânaje | yásya dvấrâ mánush pitấ devéshu dhíya ânajé || 1 || divó mấnaṃ nót sadant sómapṛishṭhâso ádrayaḥ | ukthấ bráhma ca çáṅsyâ || 2 || sá vidvấñ áṅgirobhya índro gấ avṛiṇod ápa | stushé tád asya paúṅsyam || 3 || sá pratnáthâ kavivṛidhá índro vâkásya vakṣháṇiḥ | çivó arkásya hómany asmatrấ gantv ávase || 4 || ấd û nú te ánu krátuṃ svâhâ várasya yájyavaḥ | çvâtrám arkấ anûshaténdra gotrásya dâváne || 5 || índre víçvâni vîryâ kṛitấni kártvâni ca | yám arkấ adhvaráṃ vidúḥ || 6 || 24 [42] ||

yát pấñcajanyayâ viçéndre ghóshâ ásṛikshata | ástṛiṇâd barháṇâ vipò 'ryó mấnasya sá kshấyaḥ || 7 || iyám u te ánushṭutiç cakṛishé tấni paúṅsyâ | prấvaç cakrásya vartaním || 8 || asyá vṛíshṇo vyódana urú kramishṭa jîváse | yávaṃ ná paçvá ấ dade || 9 || tád dádhânâ avasyávo yushmấbhir dákshapitaraḥ | syấma marútvato vṛidhé || 10 || báḷ ṛitvíyâya dhấmna ṛíkvabhiḥ çûra nonumaḥ | jéshâmendra tváyâ yujấ || 11 || asmé rudrấ mehánâ párvatâso vṛitrahátye bhárahûtau sajóshâḥ | yáḥ çáṅsate stuvaté dhấyi pajrá índrajyeshṭhâ asmấñ avantu devấḥ || 12 || 25 [43] ||

51, 11 arâti-vấ. adri-vaḥ ánu. 12 vaí. ná ánṛitam. — 52, 1 mánuḥ. 2 ná út. 5 ûṃ *iti*. anûshata índra. 7 viçấ índre. vipáḥ aryáḥ. 8 ánu-stutiḥ. prá âvaḥ. 9 vi-ódane. 11 báṭ. dhấmne. jéshâma indra. 12 rudrấḥ.

53 (673). gâyatrî.

Út tvâ mandantu stómâḥ kṛiṇushvá rấdho adrivaḥ | áva brahmadvísho jahi || 1 || padấ paṇîñr arâdháso ní bâdhasva mahấñ asi | nahí tvâ káç caná práti || 2 || tvám îçishe sutấnâm índra tvám ásutânâm | tvấṃ rấjâ jánânâm || 3 || éhi préhi ksháyo divy âghóshañ carshaṇînấm | óbhé pṛiṇâsi ródasî || 4 || tyấṃ cit párvataṃ girím çatávantaṃ sahasríṇam | ví stotṛíbhyo rurojitha || 5 || vayám u tvâ dívâ suté vayấṃ náktaṃ havâmahe | asmấkaṃ kấmam ấ pṛiṇa || 6 || 26 [44] ||

kvà syá vṛishabhó yúvâ tuvigrîvo ánânataḥ | brahmấ kás tấṃ saparyati || 7 || kásya svit sávanaṃ vṛíshâ jujushvấñ áva gachati | índraṃ ká u svid ấ cake || 8 || kấṃ te dânấ asakshata vṛítrahan kấṃ suvîryâ | ukthé ká u svid ántamaḥ || 9 || ayấṃ te mấnushe jáne sómaḥ pûrúshu sûyate | tásyéhi prá dravâ píba || 10 || ayấṃ te çaryaṇấvati sushómâyâm ádhi priyáḥ | ârjîkîye madíntamaḥ || 11 || tám adyá rấdhase mahé cấrum mádâya ghṛíshvaye | éhîm indra drávâ píba || 12 || 27 [45] ||

54 (674). gâyatrî.

Yád indra prấg ápâg údañ nyàg vâ hûyáse nṛíbhiḥ | ấ yâhi tûyam âçúbhiḥ || 1 || yád vâ prasrávaṇe divó mâdáyâse svàrṇare | yád vâ samudré ándhasaḥ || 2 || ấ tvâ gîrbhír mahấm urúṃ huvé gấm iva bhójase | índra sómasya pîtáye || 3 || ấ ta indra mahimấnaṃ hárayo deva te máhaḥ | ráthe vahantu bíbhrataḥ || 4 || índra gṛiṇîshá u stushé mahấñ ugrá îçânakṛít | éhi naḥ sutám píba || 5 || sutấvantas

53, 4 ấ ihi prá ihi. divî â-ghóshan. ấ ubhé-ródasî *iti*. 10 tásya — píba = 624, 12. 11 çaryaṇấ-vati su-sómâyâm. 12 ấ ihi îm. dráva — 54, 1 yád — nṛíbhiḥ = 624, 1. 2 svàḥ-nare. 4 te. 5 gṛiṇíshé. ấ ihi. 6 sutá-vantaḥ.

tvâ vayám práyasvanto havâmahe | idáṃ no barhír âsáde || 6 || 28 [46] ||

yác cid dhí çáçvatâm ásîndra sấdhâraṇas tvám | tấṃ tvâ vayấṃ havâmahe || 7 || idáṃ te somyám mádhv ádhukshann ádribhir náraḥ | jushâṇá indra tát piba || 8 || víçvâñ aryó vipaççító 'ti khyas tûyam ấ gahi | asmé dhehi çrávo bṛihát || 9 || dâtấ me pṛíshatînâṃ rấjâ hiraṇyavînâm | mấ devâ maghávâ rishat || 10 || sahásre pṛíshatînâm ádhi çcandrám bṛihát pṛithú | çukráṃ híraṇyam ấ dade || 11 || nápâto durgáhasya me sahásreṇa surấdhasaḥ | çrávo devéshv akrata || 12 || 29 [47] ||

55 (675). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî. 15 anushṭubh.

Tárobhir vo vidádvasum índraṃ sabấdha ûtáye | bṛihád gấyantaḥ sutásome adhvaré huvé bháraṃ ná kâríṇam || 1 || ná yấṃ dudhrấ várante ná sthirấ múro máde suçiprám ándhasaḥ | yá âdṛityâ çaçamânấya sunvaté dấtâ jaritrá ukthyàm || 2 || yáḥ çakró mṛikshó áçvyo yó vâ kî́jo hiraṇyáyaḥ | sá ûrvásya rejayaty ápâvṛitim índro gávyasya vṛitrahấ || 3 || níkhâtaṃ cid yáḥ purusambhṛitáṃ vásûd íd vápati dâçúshe | vajrî́ suçipró háryaçva ít karad índraḥ krátvâ yáthâ váçat || 4 || yád vâvántha purushṭuta purấ cic chûra nṛiṇấm | vayấṃ tát ta indra sám bharâmasi yajnám ukthấṃ turáṃ vácaḥ || 5 || 30 [48] ||

sácâ sómeshu puruhûta vajrivo mádâya dyuksha somapâḥ | tvám íd dhí brahmakṛíte kấmyaṃ vásu déshṭhaḥ

54, 6 idáṃ — âsáde = 13, 7. 7 = 328, 13. 9 vipaḥ-cítaḥ áti. asmé — bṛihát = 9, 8. 10 hiraṇya-vîṇâm. devâḥ. 11 candrám. — 55, 1 vidát-vasum. 2 dudhrấḥ. sthirấḥ. â-dṛítya. jaritré. 3 ápa -vṛitim. 4 puru-sambhṛitám vásu út. 5 vavántha. cit çûra. te. 6 hí.

sunvaté bhúvaḥ || 6 || vayám enam idā́ hyó 'pîpemehá vajríṇam | tásmâ u adyá samanā́ sutám bharā́ nûnám bhûshata çruté || 7 || vṛíkaç cid asya vâraṇá urâmáthir ā́ vayúneshu bhûshati | sémáṃ naḥ stómaṃ jujushâṇá ā́ gahîndra prá citráyâ dhiyā́ || 8 || kád û nv àsyā́kṛitam índrasyâsti paúṅsyam | kéno nú kaṃ çrómatena ná çuçruve janúshaḥ pári vṛitrahā́ || 9 || kád û mahîr ádhṛishṭâ asya távishîḥ kád u vṛitraghnó ástṛitam | índro víçvân bekanā́ṭâṉ ahardṛíça utá krátvâ paṇîṉr abhí || 10 || 31 [49] ||

vayáṃ ghâ te ápûrvyéndra bráhmâṇi vṛitrahan | purûtámâsaḥ puruhûta vajrivo bhṛitíṃ ná prá bharâmasi || 11 || pûrvîç cid dhí tvé tuvikûrminn âçáso hávanta indrotáyaḥ | tiráç cid aryáḥ sávanā́ vaso gahi çávishṭha çrudhí me hávam || 12 || vayáṃ ghâ te tvé íd v índra víprâ ápi shmasi | nahí tvád anyáḥ puruhûta káç caná mághavann ásti marḍitā́ || 13 || tváṃ no asyā́ ámater utá kshudhò 'bhíçaster áva spṛidhi | tváṃ na ûtî́ táva citráyâ dhiyā́ çíkshâ çacishṭha gâtuvit || 14 || sóma íd vaḥ sutó astu kálayo mā́ bibhîtana | ápéd eshá dhvasmā́yati svayáṃ ghaishó ápâyati || 15 || 32 [50] ||

56 (676). gâyatrî.

Tyā́ṉ nú kshatríyâṉ áva âdityā́ṉ yâcishâmahe | sumṛiḷîkā́ṉ abhíshṭaye || 1 || mitró no áty aṅhatíṃ váruṇaḥ parshad aryamā́ | âdityā́so yáthâ vidúḥ || 2 || téshâṃ hí citrám ukthyàṃ várûtham ásti dâçúshe | âdityā́nâm araṃkṛíte || 3 || máhi vo mahatā́m ávo váruṇa mítrā́ryaman | ávâṅsy ā́ vṛiṇîmahe || 4 || jîvā́n no abhí dhetanā́dityâsaḥ purā́ háthât | kád dha stha havanaçrutaḥ || 5 || 33 [51] ||

yád vaḥ çrântā́ya sunvaté várûtham ásti yác chardíḥ | ténâ no ádhi vocata || 6 || ásti devâ aṅhór urv ásti rátnam ánâgasaḥ | ā́dityâ ádbhutainasaḥ || 7 || mā́ naḥ sétuḥ sished ayám mahé vṛiṇaktu nas pári | índra íd dhí çrutó vaçî́ || 8 || mā́ no mṛicā́ ripûṇā́ṃ vṛijinā́nâm avishyavaḥ | dévâ abhí prá mṛikshata || 9 || utá tvā́m adite mahy aháṃ devy úpa bruve | sumṛiḷîkā́m abhíshṭaye || 10 || 34 [52] ||

párshi dîné gabhîrá ā́ṉ úgraputre jíghâṅsataḥ | mā́kis tokásya no rishat || 11 || anehó na uruvraja úrûci ví prásartave | kṛidhí tokā́ya jîváse || 12 || yé mûrdhā́naḥ kshitînā́m ádabdhâsaḥ sváyaçasaḥ | vratā́ rákshante adrúhaḥ || 13 || té na âsnó vṛíkâṇâm ā́dityâso mumócata | stenám baddhám ivâdite || 14 || ápo shú ṇa iyáṃ çárur ā́dityâ ápa durmatíḥ | asmád etv ájaghnushî || 15 || 35 [53] ||

çáçvad dhí vaḥ sudânava ā́dityâ ûtíbhir vayám | purā́ nûnám bubhujmáhe || 16 || çáçvantaṃ hí pracetasaḥ pratiyántaṃ cid énasaḥ | dévâḥ kṛiṇuthá jîváse || 17 || tát sú no návyaṃ sányasa ā́dityâ yán múmocati | bandhā́d baddhám ivâdite || 18 || nā́smā́kam asti tát tára ā́dityâso atishkáde | yûyám asmábhyam mṛiḷata || 19 || mā́ no hetír vivásvata ā́dityâḥ kṛitrímâ çáruḥ | purā́ nú jaráso vadhît || 20 || ví shú dvésho vy àṅhatím ā́dityâso ví sáṃhitam | víshvag ví vṛihatâ rápaḥ || 21 || 36 [54] ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

55, 7 hyáḥ ápîpema ihá. tásmai ûṃ *iti*. bhara ā́. 8 urâ-máthiḥ. sáḥ imáṃ. gahi índra. 9 ûṃ *iti* nú asya ákṛitam índrasya asti. kéno *iti*. 10 ûṃ *iti* mahîḥ. beka-nā́ṭân. 11 gha. ápûrvyâ índra. puru-támâsaḥ. 12 hí. hávante indra ûtáyaḥ. sávanâ ā́ vaso *iti*. 13 gha. tvé *iti*. smasi. 14 kshudháḥ abhí-çasteḥ. çíksha. 15 ápa ít. dhvasmā́ ayati. gha esháḥ ápa ayati. — 56, 4 máhi — mítra = 667, 1.

56, 4 ávâṅsy ā́ v. = 646, 21. 5 dhetana ā́dityâsaḥ. ha. 6 yát chardíḥ téna. 7 urú. ádbhuta-enasaḥ. 8 siset. hí. 11 gabhîré ā́. 12 uru-vraje. 14 iva adite. 15 ápo *iti* sú naḥ. 16 hí. 18 sányase. ā́dityâ — múmocati = 638, 12. iva adite. 19 ná asmā́kam. ati-skáde. 21 sú. ví aṅhatím. vṛihata.

57 (677). gâyatrî. 1. 4. 7. 10 anushṭubh.

Ấ tvâ rátham yáthotáye sumnấya vartayâmasi | tuvikûrmím ṛitîsháham índra çávishṭha sátpate || 1 || túviçushma túvikrato çácîvo víçvayâ mate | ấ paprâtha mahitvanấ || 2 || yásya te mahinấ maháḥ pári jmâyántam îyátuḥ | hástâ vájram hiraṇyáyam || 3 || viçvấnarasya vas pátim ánânatasya çávasaḥ | évaiç ca carshaṇînấm ûtî́ huve ráthânâm || 4 || abhíshṭaye sadấvṛidham svàrmîḷheshu yám náraḥ | nấnâ hávanta ûtáye || 5 || 1 ||

parómâtram ṛicîshamam índram ugrám surấdhasam | îçânam cid vásûnâm || 6 || tám-tam íd rấdhase mahá índram codâmi pîtáye | yáḥ pûrvyấm ánushṭutim îçe kṛishṭînấm nṛitúḥ || 7 || ná yásya te çavasâna sakhyám ânáṅça mártyaḥ | nákiḥ çávâṅsi te naçat || 8 || tvótâsas tvấ yujấpsú sûrye mahád dhánam | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 9 || tám tvâ yajnébhir îmahe tám gîrbhír girvaṇastama | índra yáthâ cid ấvitha vấjeshu purumấyyam || 10 || 2 ||

yásya te svâdú sakhyám svâdvî́ práṇîtir adrivaḥ | yajnó vitantasấyyaḥ || 11 || urú ṇas tanvè tána urú kṣháyâya nas kṛidhi | urú ṇo yandhi jîváse || 12 || urúm nṛíbhya urúm gáva urúm ráthâya pánthâm | devávîtim manâmahe || 13 || úpa mâ shâḍ dvấ-dvâ náraḥ sómasya hárshyâ | tíshṭhanti svâdurâtáyaḥ || 14 || ṛijrấv indrotá ấ dade hárî ṛikshasya sûnávi | âçvamedhásya róhitâ || 15 || 3 ||

suráthâñ âtithigvé svabhîçûñr ârkshé | âçvamedhé supéçasaḥ || 16 || shâḷ áçvâñ âtithigvá indroté vadhûmataḥ | sácâ pûtákratau sanam || 17 || aíshu cetad vṛíshaṇvaty antár ṛijréshv árushî | svabhîçúḥ káçâvatî || 18 || ná yushmé vâjabandhavo ninitsúç caná mártyaḥ | avadyám ádhi dîdharat || 19 || 4 ||

57, 1 yáthâ ûtáye. ṛiti-sáham. 5 svàḥ-mîḷheshu. hávante. 6 paráḥ-mâtram. 7 mahé. 9 tvấ-ûtâsaḥ. yujấ ap-sú. 10 puru mấyyam. 12 naḥ. táne. 13 gáve. 15 indroté. hárî *iti*. su-abhîçûñ. 17 átithi-gvé. 18 ấ eshu. vṛíshaṇ-vatî.

58 (678). anushṭubh. 2 ushṇih. 4—6 gâyatrî. 11. 16 paṅkti. 17. 18 bṛihatî.

Prá-pra vas trishṭúbham ísham mandádvîrâyéndave | dhiyấ vo medhásâtaye púraṃdhyấ vivâsati || 1 || nadáṃ va ódatînâṃ nadáṃ yóyuvatînâm | pátiṃ vo ághnyânâṃ dhenûnấm ishudhyasi || 2 || tấ asya sûdadohasaḥ sómaṃ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | jánman devấnâṃ víças trishv ấ rocané diváḥ || 3 || abhí prá gópatiṃ giréndram arca yáthâ vidé | sûnúṃ satyásya sátpatim || 4 || ấ hárayaḥ sasṛijriré 'rushîr ádhi barhíshi | yátrâbhí saṃnávâmahe || 5 || 5 ||

índrâya gấva âçíraṃ duduhré vajríṇe mádhu | yát sîm upahvaré vidát || 6 || úd yád bradhnásya vishṭápaṃ gṛihám índraç ca gánvahi | mádhvaḥ pîtvấ sacevahi tríḥ saptá sákhyuḥ padé || 7 || árcata prấrcata príyamedhâso árcata | árcantu putrakấ utá púraṃ ná dhṛishṇv àrcata || 8 || áva svarâti gárgaro godhấ pári sanishvaṇat | píṅgâ pári canishkadad índrâya bráhmódyatam || 9 || ấ yát pátanty enyàḥ sudúghâ ánapasphuraḥ | apasphúraṃ gṛibhâyata sómam índrâya pấtave || 10 || 6 ||

ápâd índro ápâd agnír víçve devấ amatsata | váruṇa íd ihá kshayat tám ấpo abhy ànûshata vatsáṃ saṃçíçvarîr iva || 11 || sudevó asi varuṇa yásya te saptá síndhavaḥ | anukṣháranti kâkúdaṃ sûrmyàṃ sushirấm iva || 12 || yó vyá-

58, 1 mandát-vîrâya índave. púram-dhyâ ấ. 3 sûda-dohasaḥ. trishú. 4 girấ índram. 5 sasṛijrire árushîḥ. yátra abhí. 8 prá arcata. dhṛishṇú arcata. 9 sanisvanat. caniskadat. bráhma út-yatam. 10 ánapa-sphuraḥ apa-sphúram. 11 abhí anûshata.

tîñr áphâṇayat súyuktâñ úpa dâçúshe | takvó netấ tád íd vápur upamấ yó ámucyata || 13 || átîd u çakrá ohata índro víçvâ áti dvíshaḥ | bhinát kanîna odanám pacyámânam paró girấ || 14 || arbhakó ná kumârakó 'dhi tishṭhan návam rátham | sá pakshan mahishám mṛigám pitré mâtré vibhukrátum || 15 || ấ tũ suçipra dampate ráthaṃ tishṭhâ hiraṇyáyam | ádha dyukshám sacevahi sahásrapâdam arushám svastigấm anehásam || 16 || tám ghem itthấ namasvína úpa svarấjam âsate | árthaṃ cid asya súdhitaṃ yád étava âvartáyanti dâváne || 17 || ánu pratnásyaúkasaḥ priyámedhâsa eshâm | pűrvâm ánu práyatiṃ vṛiktábarhisho hitáprayasa âçata || 18 || 7 ||

Saptamo 'nuvâkaḥ.

59 (679). 1—6 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî. 7—12 bṛihatî. 13 ushṇih. 14 anushṭubh. 15 puraüshṇih.

Yó rấjâ carshaṇînấṃ yấtâ ráthebhir ádhriguḥ | víçvâsâṃ tarutấ pṛítanânâṃ jyéshṭho yó vṛitrahấ gṛiṇé || 1 || índraṃ tám çumbha puruhanmann ávase yásya dvitấ vidhartári | hástâya vájraḥ práti dhâyi darçató mahó divé ná sűryaḥ || 2 || nákish ṭám kármaṇâ naçad yáç cakấra sadấvṛidham | índraṃ ná yajnaír viçvágûrtam ṛíbhvasam ádhṛishṭaṃ dhṛishṇvòjasam || 3 || áshâḷham ugrám pṛítanâsu sâsahíṃ yásmin mahîr urujráyaḥ | sáṃ dhenávo jấyamâne anonavur dyấvaḥ kshấmo anonavuḥ || 4 || yád dyấva indra te çatám çatám bhűmîr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásraṃ sűryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî || 5 || 8 ||

58, 14 áti ít. ohate. 15 ádhi tishṭhat. pakshat. 16 tú. tishṭha. 17 tám — âsate = 36, 7. sú-dhitam. étave. 18 ánu pratnásyaúkasaḥ = 30, 9. — 59, 3 nákish — naçat = 651, 17. dhṛishṇú-ojasam. 5 syúr *iti* syúḥ. ródasî *iti*.

ấ paprâtha mahinấ vṛíshṇyâ vṛishan víçvâ çavishṭha çávasâ | asmấñ ava maghavan gómati vraję́ vájriñ citrấbhir ûtíbhiḥ || 6 || ná sîm ádeva âpad íshaṃ dîrghâyo mártyaḥ | étagvâ cid yá étaçâ yuyójate hárî índro yuyójate || 7 || tấṃ vo mahó mahấyyam índraṃ dânấya saksháṇim | yó gâdhéshu yá ấraṇeshu hávyo vấjeshv ásti hávyaḥ || 8 || úd û shú ṇo vaso mahé mṛiçásva çûra rấdhase | úd û shú mahyaí maghavan magháttaya úd indra çrávase mahé || 9 || tváṃ na indra ṛitayús tvânído ní tṛimpasi | mádhye vasishva tuvinṛimṇorvór ní dâsấṃ çiçnatho háthaiḥ || 10 || 9 ||

anyávratam ámânusham áyajvânam ádevayum | áva sváḥ sákhâ dudhuvîta párvataḥ sughnấya dásyum párvataḥ || 11 || tváṃ na indrâsâṃ háste çavishṭha dâváne | dhânấnâṃ ná sáṃ gṛibhâyâsmayúr dvíḥ sáṃ gṛibhâyâsmayúḥ || 12 || sákhâyaḥ krátum ichata kathấ râdhâma çarásya | úpastutim bhojáḥ sûrír yó áhrayaḥ || 13 || bhűribhiḥ samaha ṛíshibhir barhíshmadbhiḥ stavishyase | yád itthám ékam-ekam íc chára vatsấn parâdádaḥ || 14 || karṇagríhyâ maghávâ çauradevyó vatsáṃ nas tribhyá ấnayat | ajấṃ sûrír ná dhấtave || 15 || 10 ||

60 (680). gâyatrî. 10—15 abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Tváṃ no agne máhobhiḥ pâhí víçvasyâ árâteḥ | utá dvishó mártyasya || 1 || nahí manyúḥ paúrusheya íçe hí vaḥ priyajâta | tvám íd asi kshápâvân || 2 || sá no víçvebhir de-

59, 7 dîrghâyo *iti* dîrgha-âyo. éta-gvâ. hárî *iti*. 8 â-ráṇeshu. 9 ûṃ *iti* sú naḥ vaso *iti*. magháttaye. 10 indra ṛita-yúḥ tvâ-nídaḥ. tuvi-nṛimṇa ûrvóḥ. 11 su-ghnấya. 12 indra âsâm. gṛibhâya asma-yúḥ. 14 samaha. ít çára. parà-dádaḥ. 15 karṇa-gríhya. ấ anayat.

vébhir ūrjo napâd bhádraçoce | rayíṃ dehi viçvávâram || 3 || ná tám agne árâtayo mártaṃ yuvanta râyáḥ | yáṃ trā́yase dâçvā́ṅsam || 4 || yáṃ tváṃ vipra medhásâtâv ágne hinóshi dhánâya | sá távotī́ góshu gántâ || 5 || 11 ||

tváṃ rayím puruvī́ram ágne dâçúshe mártâya | prá ṇo naya vásyo ácha || 6 || urushyā́ ṇo mā́ párâ dâ aghâyaté jâtavedaḥ | durâdhyè mártâya || 7 || ágne mā́kish ṭe devásya râtím ádevo yuyota | tvám îçishe vásûnâm || 8 || sá no vásva úpa mâsy ūrjo napân mā́hinasya | sákhe vaso jaritṛ́bhyaḥ || 9 || áchâ naḥ çîráçocishaṃ gíro yantu darçatám | áchâ yajnā́so námasâ purûvásum purupraçastám ûtáye || 10 || 12 ||

agníṃ sûnúṃ sáhaso jâtávedasaṃ dânā́ya vā́ryâṇâm | dvitā́ yó bhū́d amṛíto mártyeshv ā́ hótâ mandrátamo viçí || 11 || agníṃ vo devayajyáyâgním prayaty àdhvaré | agníṃ dhîshú prathamám agním árvaty agníṃ kshaitrâya sā́dhase || 12 || agnír ishā́ṃ sakhyé dadâtu na īçe yó vā́ryâṇâm | agníṃ toké tánaye çáçvad îmahe vásuṃ sántaṃ tanûpā́m || 13 || agním îḷishvā́vase gā́thâbhiḥ çîráçocisham | agníṃ rāyé purumîḷha çrutáṃ náro 'gníṃ sudîtáye chardíḥ || 14 || agníṃ dvésho yótavaí no gṛiṇîmasy agníṃ çáṃ yóç ca dā́tave | víçvâsu vikshv àvitéva hávyo bhúvad vástur ṛishûṇā́m || 15 || 13 ||

61 (681). gâyatrî.

Havísh kṛiṇudhvam ā́ gamad adhvaryúr vanate púnaḥ | vidvā́ñ asya praçā́sanam || 1 || ní tigmám abhy àṅçúṃ sīdad dhótâ manā́v ádhi | jushâṇó asya sakhyám || 2 || antár

60, 5 táva ûtī́. 6 naḥ. 7 urushyá naḥ. agha-yaté. 8 mā́-kiḥ te. 9 napât. 10 ácha. puru-vásum. 12 deva-yajyáyâ agníṃ pra-yatí adhvaré. 14 îḷishva ávase. 15 vikshú avitā́-iva. — 61, 1 havíḥ. 2 abhí aṅçúm. hótâ.

ichanti tám jáne rudrám paró manîsháyâ | gṛibhṇánti jihváyâ sasám || 3 || jâmy àtîtape dhánur vayodhā́ aruhad vánam | dṛishádaṃ jihváyā́vadhît || 4 || cáran vatsó rúçann ihá nidâtā́raṃ ná vindate | véti stótava ambyàm || 5 || 14 ||

utó nv àsya yán mahád áçvâvad yójanam bṛihád | dâmā́ ráthasya dádṛiçe || 6 || duhánti saptaíkâm úpa dvā́ páñca sṛijataḥ | tîrthé síndhor ádhi svaré || 7 || ā́ daçábhir vivásvata índraḥ kóçaṃ acucyavît | khédayâ trivṛítâ diváḥ || 8 || pári tridhā́tur adhvaráṃ jûṛṇír eti návîyasî | mádhvâ hótâro añjate || 9 || siñcánti námasâvatám uccā́cakram párijmânam | nîcī́nabâram ákshitam || 10 || 15 ||

abhyā́ram íd ádrayo níshiktam púshkare mádhu | avatásya visárjane || 11 || gā́va úpâvatâvatám mahī́ yajnásya rapsúdâ | ubhā́ kárṇâ hiraṇyáyâ || 12 || ā́ suté siñcata çríyaṃ ródasyor abhiçríyam | rasā́ dadhîta vṛishabhám || 13 || té jânata svám okyàṃ sáṃ vatsā́so ná mātṛ́bhiḥ | mithó nasanta jāmíbhiḥ || 14 || úpa srákveshu bápsataḥ kṛiṇvaté dharúṇaṃ diví | índre agnā́ námaḥ svàḥ || 15 || 16 ||

ádhukshat pipyúshîm ísham ūrjaṃ saptápadîm aríḥ | sū́ryasya saptá raçmíbhiḥ || 16 || sómasya mitrâvaruṇóditâ sū́ra ā́ dade | tád ā́turasya bheshajám || 17 || utó nv àsya yát padáṃ haryatásya nidhânyàm | pári dyā́ṃ jihváyâtanat || 18 || 17 ||

62 (682). gâyatrî.

Úd îrâthâm ṛitâyaté yuñjā́thâm açvinâ rátham | ánti

61, 4 jāmí atîtape. jihváyâ ā́ avadhit. 5 ni-dātā́ram. stótave ambyàm. 6 utó *iti* nú asya yát. 7 saptá ékàm. 10 námasâ avatám uccā́-cakram. 11 abhi ā́ram. ní-siktam. 12 úpa avata avatám mahī́ *iti*. 15 úpa — bápsataḥ = 571, 2. 17 mitrâvaruṇâ út-itâ sū́re. 18 utó *iti* nú asya. jihváyâ atanat.

shád bhûtu vâm ávaḥ || 1 || nimíshaç cij jávîyasâ ráthenâ yâtam açvinâ | ánti shád — || 2 || úpa stṛiṇîtam átraye hiména gharmám açvinâ | ánti shád — || 3 || kúha sthaḥ kúha jagmathuḥ kúha çyenéva petathuḥ | ánti shád — || 4 || yád adyá kárhi kárhi cic chuçrûyâtam imáṃ hávam | ánti shád — || 5 || 18 ||

açvínâ yâmahûtamâ nédishṭhaṃ yâmy âpyam | ánti shád — || 6 || ávantam átraye gṛihám kṛiṇutám yuvám açvinâ | ánti shád — || 7 || várethe agním âtápo vádate valgv átraye | ánti shád — || 8 || prá saptávadhrir âçásâ dhârâm agnér açâyata | ánti shád — || 9 || ihấ gataṃ vṛishaṇvasû çṛiṇutám ma imáṃ hávam | ánti shád — || 10 || 19 ||

kím idáṃ vâm purâṇaváj járator iva çasyate | ánti shád — || 11 || samânáṃ vâṃ sajâtyàṃ samânó bándhur açvinâ | ánti shád — || 12 || yó vâṃ rájâṅsy açvinâ rátho viyấti ródasî | ánti shád — || 13 || ấ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrair úpa gachatam | ánti shád — || 14 || mấ no gávyebhir áçvyaiḥ sahásrebhir áti khyatam | ánti shád — || 15 || aruṇápsur ushấ abhûd ákar jyótir ṛitấvarî | ánti shád — || 16 || açvínâ sú vicâkaçad vṛikshám paraçumấṅ iva | ánti shád — || 17 || púraṃ ná dhṛishṇav ấ ruja kṛishṇáyâ bâdhitó viçấ | ánti shád — || 18 || 20 ||

63 (683). gâyatrî. 1. 4. 7. 10. 13—15 anushṭubh.

Viçó-viço vo átithiṃ vâjayántaḥ purupriyám | agníṃ vo dúryaṃ vácaḥ stushé çûshásya mánmabhiḥ || 1 || yáṃ jánâso havíshmanto mitráṃ ná sarpírâsutim | praçáṅsanti

---

62, 1 sát. 2 cit. ráthena ấ. 4 çyená-iva. 5 cit çuçruyâtam. 8 várethe *iti*. valgú. 10 ihá ấ. me. 11 purâṇa-vát. 18 dhṛishṇo *iti*. — 63, 1 vâja-yántaḥ. 2 sarpíḥ-âsutim.

práçastibhiḥ || 2 || pányâṅsaṃ jâtávedasaṃ yó devátâty údyatâ | havyấny aírayat diví || 3 || ấganma vṛitrahántamaṃ jyéshṭham agním ấnavam | yásya çrutárvâ bṛihánn ârkshó áṅka édhate || 4 || amṛítaṃ jâtávedasaṃ tirás támâṅsi darçatám | ghṛitấhavanam ī́ḍyam || 5 || 21 ||

sabấdho yáṃ jánâ imè 'gníṃ havyébhir ī́ḷate | júhvânâso yatásrucaḥ || 6 || iyáṃ te návyasî matír ágne ádhâyy asmád ấ | mándra sújâta súkrató 'mûra dásmấtithe || 7 || sấ te agne çáṃtamâ cánishṭhâ bhavatu priyấ | táyâ vardhasva súshṭutaḥ || 8 || sấ dyumnaír dyumníní bṛihád úpopa çrávasi çrávaḥ | dádhîta vṛitratū́rye || 9 || áçvam íd gấṃ rathaprấṃ tveshám índraṃ ná sátpatim | yásya çrávâṅsi tū́rvatha pányam-panyaṃ ca kṛishṭáyaḥ || 10 || 22 ||

yáṃ tvâ gopávano girấ cánishṭhad agne aṅgiraḥ | sá pâvaka çrudhî hávam || 11 || yáṃ tvâ jánâsa ī́ḷate sabấdho vấjasâtaye | sá bodhi vṛitratū́rye || 12 || aháṃ huvâná ârkshé çrutárvaṇi madacyúti | çárdhâṅsîva stukấvînâm mṛikshấ çîrshấ caturṇấm || 13 || mấṃ catvấra âçávaḥ çávishṭhasya dravitnávaḥ | suráthâso abhí práyo vákshan váyo ná túgryam || 14 || satyám ít tvâ mahenadi párushṇy áva dediçam | ném âpo açvadấtaraḥ çávishṭhâd asti mártyaḥ || 15 || 23 ||

64 (684). gâyatrî.

Yukshvấ hí devahûtamấṅ áçvấṅ agne rathî́r iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ || 1 || utá no deva devấṅ áchâ voco vidúshṭaraḥ | çrád víçvâ vấryâ kṛidhi || 2 || tváṃ ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sûnav âhuta | ṛitấvâ yajníyo bhúvaḥ || 3 ||

63, 4 ấ aganma. áṅke. 5 ghṛitá-âhavanam. 6 imé agním. 7 súkrato *iti* sú-krato ámûra dásma átithe. 9 úpa-upa. 11 çrudhi. 13 çárdhâṅsi-iva stukâ-vînâm. 15 mahe-nadi. ná îm. — 64, 1 yukshvá. 2 ácha. 3 sûno *iti*. ṛitá-vâ.

ayám agníḥ sahasríṇo vấjasya çatínas pátiḥ | mûrdhấ kavír rayîṇấm || 4 || tám nemím ṛibhávo yathấ namasva sáhûtibhiḥ | nédîyo yajnám aṅgiraḥ || 5 || 24 ||

tásmai nûnám abhídyave vâcấ virûpa nítyayâ | vríshṇe codasva sushṭutím || 6 || kám u shvid asya sénayâgnér ápâkacakshasaḥ | paníṃ góshu starâmahe || 7 || mấ no devấnâṃ víçaḥ prasnâtír ivosrấḥ | kṛiçáṃ ná hâsur ághnyâḥ || 8 || mấ naḥ samasya dûḍhyàḥ páridveshaso aṅhatíḥ | ûrmír ná nấvam ấ vadhît || 9 || námas te agna ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámair amítram ardaya || 10 || 25 ||

kuvít sú no gávishṭayé 'gne saṃvéshisho rayím | úrukṛid urú ṇas kṛidhi || 11 || mấ no asmín mahâdhané párâ varg bhârabhṛíd yathâ | saṃvárgaṃ sáṃ rayíṃ jaya || 12 || anyám asmád bhiyấ iyám ágne síshaktu duchúnâ | várdhâ no ámavac chávaḥ || 13 || yásyấjushan namasvínaḥ çámîm ádurmakhasya vâ | táṃ ghéd agnír vṛidhấvati || 14 || párasyâ ádhi saṃvátó 'varâṅ abhy ấ tara | yátrâhám ásmi tấṅ ava || 15 || vidmấ hí te purấ vayám ágne pitúr yáthấvasaḥ | ádhâ te sumnám îmahe || 16 || 26 ||

65 (685). gâyatrî.

Imáṃ nú mâyínaṃ huva índram ĩçânam ójasâ | marútvantaṃ ná vṛiñjáse || 1 || ayám índro marútsakhâ ví vṛitrásyâbhinac chíraḥ | vájreṇa çatáparvaṇâ || 2 || vâvṛidhánó marútsakhéndro ví vṛitrám airayat | sṛijánt samudríyâ apáḥ || 3 || ayáṃ ha yéna vấ idáṃ svàr marútvatâ jitám | índreṇa sómapîtaye || 4 || marútvantam ṛijîshíṇam ójasvantaṃ virapçínam | índraṃ gîrbhír havâmahe || 5 || índram pratnéna mánmanâ marútvantaṃ havâmahe | asyá sómasya pîtáye || 6 || 27 ||

marútvâṅ indra mîḍhvaḥ píbâ sómaṃ çatakrato | asmín yajné purushṭuta || 7 || túbhyéd indra marútvate sutấḥ sómâso adrivaḥ | hṛidấ hûyanta ukthínaḥ || 8 || píbéd indra marútsakhâ sutáṃ sómaṃ dívishṭishu | vájraṃ çiçâna ójasâ || 9 || uttíshṭhann ójasâ sahá pîtví çípre avepayaḥ | sómam indra camū́ sutám || 10 || ánu tvâ ródasî ubhé krákshamâṇam akṛipetâm | índra yád dasyuhấbhavaḥ || 11 || vấcam ashṭấpadîm ahám návasraktim ṛitaspṛíçam | índrât pári tanvàm mame || 12 || 28 ||

66 (686). gâyatrî. 10 bṛihatî. 11 satobṛihatî.

Jajnânó nú çatákratur ví prichad íti mâtáram | ká ugrấḥ ké ha çṛiṇvire || 1 || ấd îṃ çavasy àbravîd aurṇavâbhám ahîçúvam | té putra santu nishṭúraḥ || 2 || sám ít tấn vṛitrahấkhidat khé arấṅ iva khédayâ | právṛiddho dasyuhấbhavat || 3 || ékayâ pratidhấpibat sâkáṃ sárâṅsi triṅçátam | índraḥ sómasya kâṇukấ || 4 || abhí gandharvám atṛinad abudhnéshu rájaḥsv ấ | índro brahmábhya íd vṛidhé || 5 || 29 ||

nír âvidhyad giríbhya ấ dhâráyat pakvám odanám | índro bundáṃ svâtatam || 6 || çatábradhna íshus táva sahásraparṇa éka ít | yám indra cakṛishé yújam || 7 || téna stotṛí-

---

64, 4 kavíḥ. 5 yathâ ấ. 7 svit. sénayâ agnéḥ ápâka-cakshasaḥ. 8 iva usrấḥ. 9 duḥ-dhyàḥ. 10 agne. 11 gó-ishṭaye ágne. naḥ. 13 bhiyaí. sísaktu. várdha. áma-vat çávaḥ. 14 yásya ájushat. gha ít. vṛidhấ avati. 15 sam-vátaḥ ávarân abhí. yátra ahám. 16 vidmá. yáthâ ávasaḥ. ádha. — 65, 1 huve. 2 vṛitrásya abhinat çíraḥ. 3 vavṛidhânáḥ marút-sakhâ índraḥ.

65, 4 vaí. 7 píba. 8 túbhya ít. hûyante. 9 píba ít. 10 çípre *iti*. camū́ *iti*. 11 ánu — ubhé = 626, 38. dasyu-hấ ábhavaḥ. — 66, 1 ké ugrấḥ. 2 çavasî́ abravît. niḥ-túraḥ. 3 vṛitra-hấ akhidat. dasyu-hấ abhavat. 4 prati-dhấ apibat. 6 avidhyat. sú-âtatam.

bhya ấ bhara ṛíbhyo nấribhyo áttave | sadyó jâtá ṛibhushṭhira || 8 || etấ cyautnấni te kṛitấ várshishṭhâni párîṇasâ | hṛidấ vîḍv àdhârayaḥ || 9 || víçvét tấ víshṇur ấbharad urukramás tvéshitaḥ | çatám mahishấn kshîrapâkám odanám varâhám índra emushám || 10 || tuvikshấṃ te súkṛitaṃ sûmáyaṃ dhánuḥ sâdhúr bundó hiraṇyáyaḥ | ubhấ te bâhú rấṇyâ súsaṃskṛita ṛidûpé cid ṛidûvṛídhâ || 11 || 30 ||

67 (687). gâyatrî. 10 bṛihatî.

Puroḷấçaṃ no ándhasa índra sahásram ấ bhara | çatấ ca çûra gónâm || 1 || ấ no bhara vyáñjanaṃ gấm áçvam abhyáñjanam | sácâ manấ hiraṇyáyâ || 2 || utá naḥ karṇaçóbhanâ purúṇi dhṛishṇav ấ bhara | tvám hí çṛiṇvishé vaso || 3 || nákîṃ vṛidhîká indra te ná sushấ ná sudấ utá | nấnyás tvác chûra vâghátaḥ || 4 || nákîm índro níkartave ná çakráḥ páriçaktave | víçvaṃ çṛiṇoti páçyati || 5 || 31 ||

sá manyúm mártyânâm ádabdho ní cikîshate | purấ nidáç cikîshate || 6 || krátva ít pûrṇám udáraṃ turásyâsti vidhátaḥ | vṛitraghnáḥ somapấvnaḥ || 7 || tvé vásûni sáṃgatâ víçvâ ca soma saúbhagâ | sudấtv áparihvṛitâ || 8 || tvấm íd yavayúr máma kấmo gavyúr hiraṇyayúḥ | tvấm açvayúr éshate || 9 || távéd indrâhám âçásâ háste dấtraṃ canấ dade | dinásya vâ maghavant sámbhṛitasya vâ pûrdhí yávasya kâçínâ || 10 || 32 ||

68 (688). gâyatrî. 9 anushṭubh.

Ayáṃ kṛitnúr ágṛibhîto viçvajíd udbhíd ít sómaḥ | ṛí-

66, 8 ṛibhu-sthira. 9 viḷú adhârayaḥ. 10 víçvâ ít. ấ abharat. tvấ-ishitaḥ. 11 tuvi-kshám. su-máyam. sú-saṃskṛitâ ṛidu-pé. ṛidu -vṛídhâ. — 67, 2 vi-áñjanam. abhi-áñjanam. 3 dhṛishṇo *iti*. 4 su-sấḥ. su-dấḥ. ná anyás tvát çûra. 7 turásya asti. 8 su-dấtu. 9 ấ íshate. 10 táva ít indra ahám. canấ ấ.

shir víprah kấvyena || 1 || abhy ûrṇoti yán nagnám bhishákti víçvaṃ yát turám | prém andháḥ khyan níḥ çroṇó bhût || 2 || tvám soma tanûkṛídbhyo dvéshobhyo 'nyákṛitebhyaḥ | urú yantấsi várûtham || 3 || tvám cittí táva dákshair divá ấ pṛithivyấ ṛijîshin | yấvîr aghásya cid dvéshaḥ || 4 || arthíno yánti céd ártham gáchân íd dadúsho râtím | vavṛijyús tríshyataḥ kấmam || 5 || 33 ||

vidád yát pûrvyám nashṭám úd îm ṛitâyúm îrayat | prém ấyus târîd átîrṇam || 6 || suçévo no mṛiḷayấkur ádṛiptakratur avâtáḥ | bhávâ naḥ soma çám hṛidé || 7 || mấ naḥ soma sám vîvijo mấ ví bîbhishathâ râjan | mấ no hấrdi tvishấ vadhîḥ || 8 || áva yát své sadhásthe devấnâṃ durmatîr îkshe | râjann ápa dvíshaḥ sedha mîḍhvo ápa sridhaḥ sedha || 9 || 34 ||

69 (689). gâyatrî. 10 trishṭubh.

Nahy ànyám baḷấkaram marḍitấraṃ çatakrato | tvám na indra mṛiḷaya || 1 || yó naḥ çáçvat purấvithấmṛidhro vấjasâtaye | sá tvám na indra mṛiḷaya || 2 || kím aṅgá radhracódanaḥ sunvânásyâvitéd asi | kuvít sv ìndra ṇaḥ çákaḥ || 3 || índra prá ṇo rátham ava paçcấc cit sántam adrivaḥ | purástâd enam me kṛidhi || 4 || hánto nú kím âsase prathamám no ráthaṃ kṛidhi | upamáṃ vâjayú çrávaḥ || 5 || 35 ||

ávâ no vâjayúṃ ráthaṃ sukáraṃ te kím ít pári | asmấnt sú jigyúshas kṛidhi || 6 || índra dṛíhyasva púr asi bhadrấ ta eti nishkṛitám | iyáṃ dhír ṛitvíyâvatî || 7 || mấ sîm avadyá

68, 2 abhí ûrṇoti yát. prá îm. khyat. 3 yantấ asi. 5 ca ít. 6 ṛita-yúṃ. prá îm. 7 bháva. 8 bibhishathâḥ. — 69, 1 nahí anyám baḷấ ákaram. 2 purấ ấvitha ámṛidhraḥ. sá — mṛiḷaya = 486, 17. 3 sunvânásya avitấ ít. sú indra naḥ. 4 naḥ. paçcất. 5 hánto *iti* (d. i. hánta u). 6 áva. 7 te. ṛitvíya-vatî. 8 avadyé.

ấ bhâg urvî́ kấshṭhâ hitáṃ dhánam | apấvṛiktâ aratnáyaḥ || 8 || turî́yaṃ nấma yajníyaṃ yadấ káras tád uçmasi | ấd ít pátir na ohase || 9 || ávîvṛidhad vo amṛitâ ámandîd ekadyúr devâ utá yấç ca devîḥ | tásmâ u rấdhaḥ kṛiṇuta praçastám prâtár makshú dhiyấvasur jagamyât || 10 || 36 ||

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

70 (690). gâyatrî.

Ấ tú na indra kshumántaṃ citráṃ grâbháṃ sáṃ gribhâya | mahâhastî́ dákshiṇena || 1 || vidmấ hí tvâ tuvikûrmíṃ tuvídeshṇaṃ tuvîmagham | tuvimâtrám ávobhiḥ || 2 || nahí tvâ çûra devấ ná mártâso dítsantam | bhîmáṃ ná gấṃ vâráyante || 3 || éto nv índraṃ stávâméçânaṃ vásvaḥ svarấjam | ná rấdhasâ mardhishan naḥ || 4 || prá stoshad úpa gâsishac chrávat sấma gîyámânam | abhí rấdhasâ jugurat || 5 || 37 ||

ấ no bhara dákshiṇenâbhí savyéna prá mṛiça | índra mấ no vásor nír bhâk || 6 || úpa kramasvấ bhara dhṛishatấ dhṛishṇo jánânâm | ádâçûshṭarasya védaḥ || 7 || índra yá u nú te ásti vấjo víprebhiḥ sánitvaḥ | asmấbhiḥ sú táṃ sanuhi || 8 || sadyojúvas te vấjâ asmábhyaṃ viçváçcandrâḥ | váçaiç ca makshú jarante || 9 || 38 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

71 (691). gâyatrî.

Ấ prá drava parâváto 'rvâvátaç ca vṛitrahan | mádhvaḥ práti prábharmaṇi || 1 || tîvrấḥ sómâsa ấ gahi sutấso mâda-

---

69, 8 apa-ấvṛiktâḥ. 10 eka-dyúḥ. tásmai. — 70, 1 tú. 2 vidmá. tuví-magham. 3 devấḥ. 4 stávâma îçânam. éto — stávâma = 644, 19. mardhishat. 5 gâsishat çrávat. 7 kramasva ấ. ádâçûḥ -tarasya. 9 sadyaḥ-júvaḥ. viçvá-candrâḥ. makshú.

yishṇávaḥ | píbâ dadhríg yáthocishé || 2 || ishấ mandasvấd u té 'raṃ várâya manyáve | bhúvat ta indra çáṃ hṛidé || 3 || ấ tv àçatrav ấ gahi ny ùkthấni ca hûyase | upamé rocané diváḥ || 4 || túbhyâyám ádribhiḥ sutó góbhiḥ çrîtó mádâya kám | prá sóma indra hûyate || 5 || 1 ||

índra çrudhí sú me hávam asmé sutásya gómataḥ | ví pîtíṃ tṛiptím açnuhi || 6 || yá indra camaséshv ấ sómaç camūshu te sutáḥ | píbéd asya tvám îçishe || 7 || yó apsú candrámâ iva sómaç camūshu dádṛiçe | píbéd asya tvám îçishe || 8 || yáṃ te çyenáḥ padấbharat tiró rájâṅsy áspṛitam | píbéd asya tvám îçishe || 9 || 2 ||

72 (692). gâyatrî.

Devấnâm íd ávo mahát tád ấ vṛiṇîmahe vayám | vṛishṇâm asmábhyam ûtáye || 1 || té naḥ santu yújaḥ sádâ váruṇo mitró aryamấ | vṛidhấsaç ca prácetasaḥ || 2 || áti no vishpitấ purú naubhír apó ná parshatha | yûyám ṛitásya rathyaḥ || 3 || vâmáṃ no astv aryaman vâmáṃ varuṇa çáṅsyam | vâmáṃ hy âvṛiṇîmáhe || 4 || vâmásya hí pracetasa íçânâso riçâdasaḥ | ném âdityâ aghásya yát || 5 || 3 ||

vayám íd vaḥ sudânavaḥ kshiyánto yấnto ádhvann ấ | dévâ vṛidhấya hûmahe || 6 || ádhi na indraishâṃ víshṇo sajâtyânâm | itấ máruto áçvinâ || 7 || prá bhrâtṛitvám sudânavó 'dha dvitấ samânyấ | mâtúr gárbhe bharâmahe || 8 || yûyáṃ hí shṭhấ sudânava índrajyeshṭhâ abhídyavaḥ | ádhâ cid va utá bruve || 9 || 4 ||

71, 2 píba. yáthâ ocishé. 3 mandasva át. te áram. tc. 4 tú açatro *iti*. ní ukthấni. 5 túbhya ayám. 7 píba ít. 9 padấ á ábharat. — 72, 4 hí â-vṛiṇîmáhe. 5 ná îm. 6 dévâḥ. 7 indra eshâm. itá. 8 su-dânavaḥ ádha. 9 yûyáṃ — abhídyavaḥ = 492, 15. ádha.

73 (693). gâyatrî.

Préshṭhaṃ vo átithiṃ stushé mitrám iva priyám | agníṃ ráthaṃ ná védyam || 1 || kavím iva prácetasaṃ yáṃ devā́so ádha dvitā́ | ní mártyeshv âdadhúḥ || 2 || tváṃ yavishṭha dâçúsho nṛ́ñ̃ḥ pâhi çṛiṇudhī́ gíraḥ | rákshâ tokám utá tmánâ || 3 || káyâ te agne aṅgira ū́rjo napâd úpastutim | várâya deva manyáve || 4 || dā́çema kásya mánasâ yajnásya sahaso yaho | kád u voca idáṃ námaḥ || 5 || 5 ||

ádhâ tváṃ hí nas káro víçvâ asmábhyaṃ sukshitī́ḥ | vā́jadraviṇaso gíraḥ || 6 || kásya nûnám párihṇaso dhíyo jinvasi dampate | góshâtâ yásya te gíraḥ || 7 || tám marjayanta sukrátum puroyā́vânam âjíshu | svéshu ksháyeshu vâjínam || 8 || kshéti kshémebhiḥ sâdhúbhir nákir yáṃ ghnánti hánti yáḥ | ágne suvī́ra edhate || 9 || 6 ||

74 (694). gâyatrî.

Ā́ me hávaṃ nâsatyā́çvinâ gáchataṃ yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 1 || imám me stómam açvinemám me çṛiṇutaṃ hávam | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 2 || ayáṃ vâṃ kṛíshṇo açvinâ hávate vâjinîvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 3 || çṛiṇutáṃ jaritúr hávaṃ kṛíshṇasya stuvató narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 4 || chardír yantam ádâbhyaṃ víprâya stuvaté narâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 5 || 7 ||

gáchataṃ dâçúsho gṛihám itthā́ stuvató açvinâ | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 6 || yuñjáthâṃ rā́sabhaṃ ráthe vîḍvàṅge vṛishaṇvasû | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 7 || trivandhuréṇa trivṛítâ ráthenā́ yâtam açvinâ | mádhvaḥ sómasya

73, 3 nṛ́ñ. çṛiṇudhí. ráksha. 5 voce. 6 ádha. vā́ja-draviṇasaḥ. 7 gó-sâtâ. — 74, 1 nâsatyâ áçvinâ. 2 açvinâ imám. 7 vîḷú-aṅge. 8 ráthena ā́.

pîtáye || 8 || nú me gíro nâsatyā́çvinâ prā́vataṃ yuvám | mádhvaḥ sómasya pîtáye || 9 || 8 ||

75 (695). jagatî.

Ubhā́ hí dasrā́ bhishájâ mayobhúvobhā́ dákshasya vácaso babhûváthuḥ | tā́ vâṃ víçvako havate tanûkṛithé mā́ no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam || 1 || kathā́ nûnáṃ vâṃ vímanâ úpa stavad yuvā́ṃ dhíyaṃ dadathur vásyaïshṭaye | tā́ vâṃ víçvako — || 2 || yuvā́ṃ hí shmâ purubhujemám edhatúṃ vishṇâpvè dadáthur vásyaïshṭaye | tā́ vâṃ víçvako — || 3 || utá tyáṃ vîráṃ dhanasā́m ṛijîshíṇaṃ dûré cit sántam ávase havâmahe | yásya svādishṭhâ sumatíḥ pitúr yathâ mā́ no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam || 4 || ṛiténa devā́ḥ savitā́ çamâyata ṛitásya çṛíñgam urviyā́ ví paprathe | ṛitáṃ sâsâha máhi cit pṛitanyató mā́ no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam || 5 || 9 ||

76 (696). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Dyumnī́ vâṃ stómo açvinâ krívir ná séka ā́ gatam | mádhvaḥ sutásya sá diví priyó narâ pâtáṃ gaurā́v ivériṇe || 1 || píbataṃ gharmám mádhumantam açvinā́ barhíḥ sîdataṃ narâ | tā́ mandasânā́ mánusho duroṇá ā́ ní pâtaṃ védasâ váyaḥ || 2 || ā́ vâṃ víçvâbhir ûtíbhiḥ priyámedhâ ahûshata | tā́ vartír yâtam úpa vṛiktábarhisho júshṭaṃ yajnáṃ dívishṭishu || 3 || píbataṃ sómam mádhumantam açvinā́ barhíḥ sîdataṃ sumát | tā́ vâvṛidhânā́ úpa sushṭutím divó gantáṃ gaurā́v ivériṇam || 4 || ā́ nûnáṃ yâtam açvinā́çvebhiḥ

74, 9 nú. nâsatyâ áçvinâ prá avatam. — 75, 1 mayaḥ-bhúvâ ubhā́. 3 sma puru-bhujâ imám. 5 çam-âyate. sasâha. — 76, 1 séke. iva íriṇe. 2 açvinâ ā́. duroṇé. 3 ā́ — ahûshata = 628, 18. 4 açvinâ ā́. vavṛidhânaú. 5 açvinâ áçvebhiḥ.

prushitápsubhiḥ | dásrâ híraṇyavartanî çubhas patî || 5 || vayáṃ hí vâṃ hávâmahe vipanyávo víprâso vấjasâtaye | tấ valgū́ dasrấ purudáṅsasâ dhiyáṃçvinâ çrushṭy ấ gatam || 6 || 10 ||

77 (697). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Táṃ vo dasmám ṛitîsháhaṃ vásor mandânám ándhasaḥ | abhí vatsáṃ ná svásareshu dhenáva índraṃ gîrbhír navâmahe || 1 || dyukshám sudấnuṃ távishîbhir ấvṛitaṃ girím ná purubhójasam | kshumántaṃ vấjaṃ çatínaṃ sahasríṇam makshū́ gómantam îmahe || 2 || ná tvâ bṛihánto ádrayo váranta indra vîḷávaḥ | yád dítsasi stuvaté mấvate vásu nákish ṭád ấ minâti te || 3 || yóddhâsi krátvâ çávasotá daṅsánâ víçvâ jâtấbhí majmánâ | ấ tvâyám arká ûtáye vavartati yáṃ gótamâ ájîjanan || 4 || prá hí ririkshá ójasâ divó ántebhyas pári | ná tvâ vivyâca rája indra pấrthivam ánu svadhấṃ vavakshitha || 5 || nákiḥ párishṭir maghavan maghásya te yád dâçúshe daçasyási | asmấkam bodhy ucáthasya coditấ máṅhishṭho vấjasâtaye || 6 || 11 ||

78 (698). 1. 3. 7 bṛihatî. 2. 4 satobṛihatî. 5. 6 anushṭubh.

Bṛihád índrâya gâyata máruto vṛitrahántamam | yéna jyótir ájanayann ṛitâvṛídho devấṃ devấya jấgrivi || 1 || ápâdhamad abhíçastîr açastihấthéndro dyumny ấbhavat | devấs ta indra sakhyấya yemire bṛíhadbhâno márudgaṇa || 2 || prá va índrâya bṛihaté máruto bráhmârcata | vṛitráṃ hanati vṛitrahấ çatákratur vájreṇa çatáparvaṇâ || 3 || abhí prá bhara

76, 6 valgū́ *iti*. dhiyấ áçvinâ çrushṭî́. — 77, 1 ṛiti-sáham. 2 makshú. 3 várante. mấ-vate. nákiḥ tát. 4 yóddhâ asi. çávasâ utá. jâtấ abhí. tvâ ayám. 5 ririkshé. — 78, 2 ápa adhamat. açasti -hấ átha índraḥ dyumnî́ ấ abhavat. te. 3 bráhma arcata.

dhṛishatấ dhṛishanmanaḥ çrávaç cit te asad bṛihát | árshantv ấpo jávasâ ví mâtáro háno vṛitráṃ jáyâ svàḥ || 4 || yáj jấyathâ apûrvya mághavan vṛitrahátyâya | tát pṛithivî́m aprathayas tád astabhnâ utá dyấm || 5 || tát te yajnó ajâyata tád arká utá háskṛitiḥ | tád víçvam abhibhū́r asi yáj jâtáṃ yác ca jántvam || 6 || âmấsu pakvám aíraya ấ sū́ryaṃ rohayo diví | gharmáṃ ná sấman tapatâ suvṛiktíbhir júshṭaṃ gírvaṇase bṛihát || 7 || 12 ||

79 (699). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihatî.

Ấ no víçvâsu hávya índraḥ samátsu bhûshatu | úpa bráhmâṇi sávanâni vṛitrahấ paramajyấ ṛícîshamaḥ || 1 || tváṃ dâtấ prathamó rấdhasâm asy ási satyá îçânakṛít | tuvidyumnásya yújyấ vṛiṇîmahe putrásya çávaso mahấḥ || 2 || bráhmâ ta indra girvaṇaḥ kriyánte ánatidbhutâ | imấ jushasva haryaçva yójanéndra yấ te ámanmahi || 3 || tváṃ hí satyó maghavann ánânato vṛitrấ bhū́ri nyṛiñjáse | sá tváṃ çavishṭha vajrahasta dâçúshe 'rvấñcaṃ rayím ấ kṛidhi || 4 || tvám indra yaçấ asy ṛijîshî́ çavasas pate | tváṃ vṛitrấṇi hanśy apratî́ny éka íd ánuttâ carshaṇîdhṛítâ || 5 || tám u tvâ nûnám asura prácetasaṃ rấdho bhâgám ivemahe | mahî́va kṛíttiḥ çaraṇấ ta indra prá te sumnấ no açnavan || 6 || 13 ||

80 (700). anushṭubh. 1. 2 paṅkti.

Kanyấ vấr avâyatî́ sómam ápi srutấvidat | ástam bháranty abravîd índrâya sunavai tvâ çakrấya sunavai tvâ || 1 ||

78, 4 dhṛishat-manaḥ. jáya. 5 yát. 6 yát jātám yát. 7 tapata. — 79, 1 parama-jyấḥ. 2 yújyâ ấ. 3 bráhma te. yójanâ índra. 4 ni-ṛiñjáse. 5 carshaṇi-dhṛítâ. 6 iva îmahe mahî́-iva. te. — 80, 1 ava-yatî́. srutấ avidat. bhárantî.

asaú yá éshi vîrakó gṛihám-gṛihaṃ vicâkaçad | imáṃ jámbhasutam piba dhânâvantaṃ karambhíṇam apûpávantam ukthínam || 2 || â caná tvâ cikitsâmó 'dhi caná tvâ némasi | çánair iva çanakair ivéndrâyendo pári srava || 3 || kuvíc chákat kuvít kárat kuvín no vásyasas kárat | kuvít patidvísho yatîr índreṇa saṃgámâmahai || 4 || imâni trîṇi vishṭápâ tânîndra ví rohaya | çíras tatásyorvárâm âd idám ma úpodáre || 5 || asaú ca yâ na urvárâd imâṃ tanvàm máma | átho tatásya yác chíraḥ sárvâ tâ romaçâ kṛidhi || 6 || khé ráthasya khé 'nasaḥ khé yugásya çatakrato | apâlâm indra trísh pûtvy ákṛiṇoḥ sûryatvacam || 7 || 14 ||

81 (701). gâyatrî. 1 anushṭubh.

Pântam â vo ándhasa índram abhí prá gâyata | viçvâsâhaṃ çatákratum máṅhishṭhaṃ carshaṇînâm || 1 || puruhûtám purushṭutáṃ gâthânyàṃ sánaçrutam | índra íti bravîtana || 2 || índra ín no mahânâṃ dâtâ vâjânâṃ nṛitúḥ | mahâṅ abhijnv â yamat || 3 || ápâd u çipry ándhasaḥ sudákshasya prahoshíṇaḥ | índor índro yávâçiraḥ || 4 || tám v abhí prârcaténdraṃ sómasya pîtáye | tád íd dhy àsya várdhanam || 5 || 15 ||

asyá pîtvâ mádânâṃ devó devásyaújasâ | viçvâbhí bhúvanâ bhuvat || 6 || tyám u vaḥ satrâsâhaṃ víçvâsu gîrshv âyatam | â cyâvayasy ûtáye || 7 || yudhmáṃ sántam anarvâṇaṃ somapâm ánapacyutam | náram avâryákratum || 8 || çíkshâ ṇa indra râyá â purú vidvâṅ ṛicîshama | ávâ naḥ

80, 2 dhânâvantam — ukthínam = 286, 1. 3 cikitsâmaḥ ádhi. ná imasi. iva índrâya indo *iti*. 4 kuvít çákat. kuvít naḥ. 5 tâni indra. tatásya urvárâm. me úpa udáre. 6 urvárâ ât. átho *iti*. yát çíraḥ. 7 ánasaḥ. tríḥ pûtvî. — 81, 1 viçva-sáham. 3 ít. abhi -jnú. 4 çiprî. yáva-âçiraḥ. 5 prá arcata índram. hí asya. 6 devásya ójasâ viçvâ abhí. 7 satrâ-sáham. gḥ shú. cyavayasi. 9 çíksha naḥ. áva.

pârye dháne || 9 || átaç cid indra ṇa úpâ yâhi çatávâjayâ | ishâ sahásravâjayâ || 10 || 16 ||

áyâma dhîvato dhíyó 'rvadbhiḥ çakra godare | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 11 || vayám u tvâ çatakrato gâvo ná yávaseshv â | ukthéshu raṇayâmasi || 12 || víçvâ hí martyatvanâṅukâmâ çatakrato | áganma vajrinn âçásaḥ || 13 || tvé sú putra çavasó 'vṛitran kâmakâtayaḥ | ná tvâm indrâti ricyate || 14 || sá no vṛishant sánishṭhayâ sâṃ ghoráyâ dravitnvâ | dhiyâviddhi púraṃdhyâ || 15 || 17 ||

yás te nûnáṃ çatakratav índra dyumnítamo mádaḥ | téna nûnám máde madeḥ || 16 || yás te citráçravastamo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá ojodâtamo mádaḥ || 17 || vidmâ hí yás te adrivas tvâdattaḥ satya somapâḥ | víçvâsu dasma kṛishṭíshu || 18 || índrâya mádvane sutám pári shṭobhantu no gíraḥ | arkám arcantu kârávaḥ || 19 || yásmin víçvâ ádhi çríyo ráṇanti saptá saṃsádaḥ | índraṃ suté havâmahe || 20 || 18 ||

tríkadrukeshu cétanaṃ devâso yajnám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ || 21 || â tvâ viçantv índavaḥ samudrám iva síndhavaḥ | ná tvâm indrâti ricyate || 22 || vivyáktha mahinâ vṛishan bhakshâṃ sómasya jâgrive | yá indra jaṭháreshu te || 23 || áraṃ ta indra kukshâye sómo bhavatu vṛitrahan | áraṃ dhâmabhya índavaḥ || 24 || áram áçvâya gâyati çrutákaksho áraṃ gáve | áram índrasya dhâmne || 25 || áraṃ hí shmâ sutéshu ṇaḥ sómeshv indra bhûshasi | áraṃ te çakra dâváne || 26 || 19 ||

81, 10 naḥ úpa â. 11 dhíyaḥ árvat-bhiḥ. go-dare. 13 martya-tvanâ anu-kâmâ. 14 çavasaḥ ávṛitran kâma-kâtayaḥ. indra áti. 15 dhiyâ aviddhi. 16 çatakrato *iti*. mader *iti* madeḥ. 18 vidmá. tvâ-dattaḥ. 19 stobhantu. 21 = 633, 18. 22 â — índavaḥ = 15, 1. 24 te. 26 sma. naḥ.

parâkấttâc cid adrivas tvấṃ nakshanta no gíraḥ | áraṃ gamâma te vayám || 27 || evấ hy ási vîrayúr evấ çũra utá sthiráḥ | evấ te rấdhyam mánaḥ || 28 || evấ râtís tuvîmagha víçvebhir dhâyi dhâtṛíbhiḥ | ádhâ cid indra me sácâ || 29 || mó shú brahméva tandrayúr bhúvo vâjânâm pate | mátsvâ sutásya gómataḥ || 30 || mấ na indra abhy âdíçaḥ sũro aktúshv ấ yaman | tvấ yujấ vanema tát || 31 || tváyéd indra yujấ vayám práti bruvîmahi spṛídhaḥ | tvám asmấkaṃ táva smasi || 32 || tvấṃ íd dhí tvâyávo 'nunónuvataç cárân | sákhâya indra kârávaḥ || 33 || 20 ||

82 (702). gâyatri.

Úd ghéd abhí çrutấmagham vṛishabhấṃ náryâpasam | ástâram eshi sûrya || 1 || náva yó navatím púro bibhéda bâhvòjasâ | áhiṃ ca vṛitrahấvadhît || 2 || sá na índraḥ çivấḥ sákhấçvâvad gómad yávamat | urúdhâreva dohate || 3 || yád adyá kác ca vṛitrahann udágâ abhí sûrya | sárvaṃ tád indra te váçe || 4 || yád vâ pravṛiddha satpate ná marâ íti mányase | utó tát satyám ít táva || 5 || 21 ||

yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | sárvâṅs tấñ indra gachasi || 6 || tám índraṃ vâjayâmasi mahé vṛitrấya hántave | sá vṛishâ vṛishabhó bhuvat || 7 || índraḥ sá dấmane kṛitá ójishṭhaḥ sá máde hitáḥ | dyumnî̃ çlokî̃ sá somyáḥ || 8 || girấ vájro ná sámbhṛitaḥ sábalo ánapacyutaḥ | vavakshá ṛishvó ástṛitaḥ || 9 || durgé cin naḥ sugáṃ kṛidhi gṛiṇáná indra girvaṇaḥ | tvám ca maghavan váçaḥ || 10 || 22 ||

81, 27 parâkấttât. 28 evá hí. evá. 29 evá. tuvi-magha. ádha. 30 mó *iti* sú brahmấ-iva. mátsva. 31 abhí â-díçaḥ. 32 tváyâ ít. 33 hí. anu-nónuvataḥ. — 82, 1 gha ít. çrutá-magham. nárya-apasam. 2 bâhú-ojasâ. vṛitra-hấ avadhît. 3 sákhâ áçva-vat. urúdhârâ-iva. 4 kát. ut-ágâḥ. 5 marai. utó *iti*. 9 sá-balaḥ. vavakshé. 10 cit.

yásya te nũ cid âdíçaṃ ná mināti svarấjyam | ná devó nấdhrigur jánaḥ || 11 || ádhâ te ápratishkutaṃ devî̃ çúshmaṃ saparyataḥ | ubhé suçipra ródasî || 12 || tvám etád adhârayaḥ kṛishṇấsu róhiṇîshu ca | párushṇîshu rúçat páyaḥ || 13 || ví yád áher ádha tvishó víçve devấso ákramuḥ | vidán mṛigásya tấñ ámaḥ || 14 || ấd u me nivaró bhuvad vṛitrahấdishṭa paúṅsyam | ájâtaçatrur ástṛitaḥ || 15 || 23 ||

çrutáṃ vo vṛitrahántamam prá çárdhaṃ carshaṇînấm | ấ çushe rấdhase mahé || 16 || ayấ dhiyấ ca gavyayấ púruṇâman púrushṭuta | yát sóme-soma ấbhavaḥ || 17 || bodhínmanâ íd astu no vṛitrahấ bhũryâsutiḥ | çṛiṇótu çakrá âçísham || 18 || káyâ tváṃ na ûtyấbhí prá mandase vṛishan | káyâ stotṛíbhya ấ bhara || 19 || kásya vṛíshâ suté sácâ niyútvân vṛishabhó raṇat | vṛitrahấ sómapîtaye || 20 || 24 ||

abhî̃ shú ṇas tváṃ rayím mandasânáḥ sahasríṇam | prayantấ bodhi dâçúshe || 21 || pátnîvantaḥ sutấ imá uçánto yanti vîtáye | apấṃ jágmir nicumpuṇáḥ || 22 || ishṭấ hótrâ asṛikshaténdraṃ vṛidhấso adhvaré | áchâvabhṛithám ójasâ || 23 || ihá tyấ sadhamấdyâ hárî híraṇyakeçyâ | voḷhấm abhí práyo hitám || 24 || túbhyaṃ sómâḥ sutấ imé stîrṇám barhír vibhâvaso | stotṛíbhya índram ấ vaha || 25 || 25 ||

ấ te dákshaṃ ví rocanấ dádhad rátnâ ví dâçúshe | stotṛíbhya índram arcata || 26 || ấ te dadhâmîndriyám ukthấ víçvâ çatakrato | stotṛíbhya indra mṛiḷaya || 27 || bhadrám -bhadraṃ na ấ bharésham ũrjaṃ çatakrato | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 28 || sá no víçvâny ấ bhara suvitấni çata-

---

82, 11 nú. ná ádhri-guḥ. 12 ádha. áprati-skutam devî̃ *iti*. ubhé -ródasî *iti*. 14 vidát. vṛitra-hấ adishṭa. 17 púru-nâman. sóme -some ấ ábhavaḥ. 18 bodhít-manâḥ. bhũri-âsutiḥ. â-çísham. 19 ûtyấ abhí. 21 abhí sú naḥ. 22 imé. 23 ishṭấḥ. asṛikshata índram. ácha ava-bhṛithám. 24 = 652, 29. 27 dadhâmi indriyám. 28 bhara ísham.

krato | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 29 || tvâm íd vṛitrahantama sutâvanto havâmahe | yád indra mṛiḷáyâsi naḥ || 30 || 26 ||

úpa no háribhiḥ sutám yâhí madânâm pate | úpa no háribhiḥ sutám || 31 || dvitâ yo vṛitrahántamo vidá índraḥ çatákratuḥ | úpa no háribhiḥ sutám || 32 || tvám hí vṛitrahann eshâm pâtâ sómânâm ási | úpa no háribhiḥ sutám || 33 || índra ishé dadâtu na ṛibhukshâṇam ṛibhúm rayím | vâjî dadâtu vâjínam || 34 || 27 ||

Navamo 'nuvâkaḥ.

83 (703). gâyatrî.

Gaúr dhayati marútâm çravasyúr mâtâ maghónâm | yuktâ váhnî ráthânâm || 1 || yásyâ devâ upásthe vratâ víçve dhârâyante | sûryâmâsâ dṛiçé kám || 2 || tát sú no víçve aryá â sádâ gṛiṇanti kârávaḥ | marútaḥ sómapîtaye || 3 || ásti sómo ayám sutáḥ píbanty asya marútaḥ | utá svarâjo açvínâ || 4 || píbanti mitró aryamâ tánâ pûtásya váruṇaḥ | trishadhasthásya jâvataḥ || 5 || utó nv àsya jósham âñ índraḥ sutásya gómataḥ | prâtár hóteva matsati || 6 || 28 ||

kád atvishanta sûráyas tirá âpa iva sídhaḥ | árshanti pûtádakshasaḥ || 7 || kád vo adyá mahânâm devânâm ávo vṛiṇe | tmánâ ca dasmávarcasâm || 8 || â yé víçvâ párthivâni papráthan rocanâ diváḥ | marútaḥ sómapîtaye || 9 || tyán nú pûtádakshaso divó vo maruto huve | asyá sómasya pîtáye || 10 || tyán nú yé ví ródasî tastabhúr marúto huve | asyá sómasya pîtáye || 11 || tyám nú mârutam gaṇám girishṭhâm vṛíshaṇam huve | asyá sómasya pîtáye || 12 || 29 ||

82, 30 tvâm — vṛitrahantama = 389, 6. 32 vidé. — 83, 1 váhniḥ. 2 yásyâḥ. 3 tát — kârávaḥ = 486, 33. 5 tri-sadhasthásya jâ-vataḥ. 6 utó *iti* nú asya. â. hótâ-iva.

84 (704). anushṭubh.

Â tvâ gíro rathîr ivâsthuḥ sutéshu girvaṇaḥ | abhí tvâ sám anûshaténdra vatsám ná mâtáraḥ || 1 || â tvâ çukrâ acucyavuḥ sutâsa indra girvaṇaḥ | píbâ tv àsyândhasa índra víçvâsu te hitám || 2 || píbâ sómam mádâya kám índra çyenâbhṛitam sutám | tvám hí çáçvatînâm pátî râjâ viçâm ási || 3 || çrudhî hávam tiraçcyâ índra yás tvâ saparyáti | suvîryasya gómato râyás pûrdhi mahâñ asi || 4 || índra yás te návîyasîm gíram mandrâm ájîjanat | cikitvínmanasam dhíyam pratnâm ṛitásya pipyúshîm || 5 || 30 ||

tám u shṭavâma yám gíra índram ukthâni vâvṛidhúḥ | purûṇy asya paúṅsyâ síshâsanto vanâmahe || 6 || éto nv índram stávâma çuddhám çuddhéna sâmnâ | çuddhair ukthair vâvṛidhvâṅsam çuddhá âçîrvân mamattu || 7 || índra çuddhó â gahi çuddháḥ çuddhâbhir ûtíbhiḥ | çuddhó rayím ní dhâraya çuddhó mamaddhi somyáḥ || 8 || índra çuddhó hí no rayím çuddhó ratnâni dâçúshe | çuddhó vṛitrâṇi jighnase çuddhó vâjam sishâsasi || 9 || 31 ||

85 (705). trishṭubh. 4 virâj.

Asmâ ushâsa âtiranta yâmam índrâya náktam ûrmyâḥ suvâcaḥ | asmâ âpo mâtáraḥ saptá tasthur nṛíbhyas tárâya síndhavaḥ supârâḥ || 1 || átividdhâ vithuréṇâ cid ástrâ tríḥ saptá sânu sáṃhitâ girîṇâm | ná tád devó ná mártyas turyâd yâni právṛiddho vṛishabháç cakâra || 2 || índrasya vájra âyasó nímiçla índrasya bâhvór bhûyishṭham ójaḥ | çîrshánn índrasya krátavo nireká âsánn éshanta çrútyâ

84, 1 iva ásthuḥ. anûshata índra. 2 píba tú asyá ándhasaḥ. 3 píba. çyená-âbhṛitam. pátiḥ. 4 çrudhí. 5 cikitvít-manasam. 6 stavâma. 7 éto — stávâma = 690, 4. vavṛidhvâṅsam âçîḥ-vân. — 85, 1 asmaí ushásaḥ â atiranta. asmaí. 2 vithuréṇa. 3 nireké. â íshanta çrútyai.

upâké || 3 || mánye tvâ yajníyaṃ yajníyânâm mánye tvâ cyávanam ácyutânâm | mánye tvâ sátvanâm indra ketúm mánye tvâ vṛishabhâṃ carshaṇînâm || 4 || ấ yád vájram bâhvór indra dhátse madacyútam áhaye hántavấ u | prá párvatâ ánavanta prá gávaḥ prá brahmấṇo abhinákshanta índram || 5 || 32 ||

tám u shṭavâma yá imấ jajấna víçvâ jâtấny ávarâṇy asmât | índreṇa mitráṃ didhishema gîrbhír úpo námobhir vṛishabhâṃ viçema || 6 || vṛitrásya tvâ çvasáthâd îshamâṇâ víçve devấ ajahur yé sákhâyaḥ | marúdbhir indra sakhyáṃ te astv áthemấ víçvâḥ pṛítanâ jayâsi || 7 || tríḥ shashṭís tvâ marúto vâvṛidhânấ usrấ iva râçáyo yajníyâsaḥ | úpa tvémaḥ kṛidhí no bhâgadhéyaṃ çúshmaṃ ta enấ havíshâ vidhema || 8 || tigmám ấyudham marútâm ánîkaṃ kás ta indra práti vájraṃ dadharsha | anâyudhấso ásurâ adevấç cakréṇa tấñ ápa vapa ṛijîshin || 9 || mahá ugrấya taváse suvṛiktím préraya çivátamâya paçváḥ | gírvâhase gíra índrâya pûrvîr dhehí tanvè kuvíd aṅgá védat || 10 || 33 ||

ukthávâhase vibhvè manîshấṃ drúṇâ ná pârám îrayâ nadînâm | ní spṛiça dhiyấ tanvì çrutásya júshṭatarasya kuvíd aṅgá védat || 11 || tád vividḍhi yát ta índro jújoshat stuhí sushṭutíṃ námasấ vivâsa | úpa bhûsha jaritar mấ ruvaṇyaḥ çrâváyâ vấcaṃ kuvíd aṅgá védat || 12 || áva drapsó aṅçumátîm atishṭhad iyânáḥ kṛishṇó daçábhiḥ sahásraiḥ | ấvat tám índraḥ çácyâ dhámantam ápa snéhitîr nṛimáṇâ adhatta || 13 || drapsám apaçyaṃ víshuṇe cárantam upahvaré nadyò aṅçumátyâḥ | nábho ná kṛishṇám avatasthivấṅsam

85, 5 hántavaí. 6 stavâma. úpo *iti*. 7 îshamâṇâḥ. átha imấḥ. pṛítanâḥ. 8 vavṛidhânấḥ. tvâ ấ imaḥ. te. 9 te. vapa. 10 mahé. prá îraya. 11 îraya. 12 te. námasâ ấ. çraváya. 13 nṛi-mánâḥ.

íshyâmi vo vṛishaṇo yúdhyatâjaú || 14 || ádha drapsó aṅçumátyâ upásthé 'dhârayat tanvàṃ titvishâṇáḥ | víço ádevîr abhy âcárantîr bṛíhaspátinâ yujéndraḥ sasâhe || 15 || 34 ||

tváṃ ha yát saptábhyo jấyamâno 'çatrúbhyo abhavaḥ çátrur indra | gûḷhé dyấvâpṛithivî ánv avindo vibhumádbhyo bhúvanebhyo ráṇaṃ dhâḥ || 16 || tváṃ ha tyád apratimânám ójo vájreṇa vajrin dhṛishitó jaghantha | tváṃ çúshṇasyấvâtiro vádhatrais tváṃ gấ indra çácyéd avindaḥ || 17 || tváṃ ha tyád vṛishabha carshaṇînấṃ ghanó vṛitrấṇâṃ tavishó babhûtha | tváṃ síndhûṅr asṛijas tastabhânấn tvám apó ajayo dâsápatnîḥ || 18 || sá sukrátû ráṇitâ yáḥ sutéshv ánuttamanyur yó áheva revấn | yá éka ín náry ápâṅsi kártâ sá vṛitrahấ prátîd anyám âhuḥ || 19 || sá vṛitrahéndraç carshaṇîdhṛít táṃ sushṭutyấ hávyaṃ huvema | sá prâvitấ maghávâ no 'dhivaktấ sá vấjasya çravasyàsya dâtấ || 20 || sá vṛitrahéndra ṛibhukshấḥ sadyó jajnânó hávyo babhûva | kṛiṇvánn ápâṅsi náryâ purûṇi sómo ná pîtó hávyaḥ sákhibhyaḥ || 21 || 35 ||

86 (706). bṛihatî. 10. 13 atijagatî. 11. 12 uparishṭâdbṛihatî. 14 trishṭubh. 15 jagatî.

Yấ indra bhúja ấbharaḥ svàrvâṅ ásurebhyaḥ | stotấram ín maghavann asya vardhaya yé ca tvé vṛiktábarhishaḥ || 1 || yám indra dadhishé tvám áçvaṃ gấm bhâgám ávyayam | yájamâne sunvatí dákshiṇâvati tásmin táṃ dhehi mấ paṇaú || 2 || yá indra sásty avratò 'nushvấpam ádeva-

85, 14 yúdhyata âjaú. 15 upá-sthe ádhârayat. abhí â-cárantîḥ. yujấ índraḥ sasahe. 16 gúḷhé-dyấvâpṛithivî *iti*. 17 çúshṇasya áva atiraḥ. çácyâ ít. 19 su-krátuḥ. áhâ-iva. ít nári. práti ít. 20 vṛitra-hấ índraḥ carshaṇi-dhṛít. pra-avitấ. 21 vṛitra-hấ índraḥ. — 86, 1 ấ ábharaḥ. ít. 3 avratấḥ anu-svấpam.

yuḥ | svaíḥ shá évair mumurat póshyaṃ rayíṃ sanutár dhehi táṃ tátaḥ || 3 || yác chakrā́si parâváti yád arvâváti vṛitrahan | átas tvâ gîrbhír dyugád indra keçíbhiḥ sutā́vāñ ā́ vivâsati || 4 || yád vā́si rocané diváḥ samudrásyā́dhi vishṭápi | yát pā́rthive sádane vṛitrahantama yád antáriksha ā́ gahi || 5 || 36 ||

sá naḥ sómeshu somapâḥ sutéshu çavasas pate | mâdáyasva rā́dhasâ sûnṛ́tâvaténdra râyā́ párîṇasâ || 6 || mā́ na indra párâ vṛiṇag bhávâ naḥ sadhamā́dyaḥ | tvā́ṃ na ûtī́ tvám ín na ā́pyam mā́ na indra párâ vṛiṇak || 7 || asmé indra sácâ suté ní shadâ pîtáye mádhu | kṛidhī́ jaritré maghavann ávo mahád asmé indra sácâ suté || 8 || ná tvâ devā́sa âçata ná mártyâso adrivaḥ | víçvâ jâtā́ni çávasâbhibhū́r asi ná tvâ devā́sa âçata || 9 || víçvāḥ pṛítanâ abhibhū́taraṃ náraṃ sajū́s tatakshur índraṃ jajanúç ca râjáse | krátvâ várishṭhaṃ vára âmúrim utógrám ójishṭhaṃ tavásaṃ tarasvínam || 10 || 37 ||

sám îṃ rebhā́so asvarann índraṃ sómasya pîtáye | svàrpatiṃ yád îṃ vṛidhé dhṛitávrato hy ójasâ sám ûtíbhiḥ || 11 || nemíṃ namanti cákshasâ meshā́ṃ víprâ abhisvárâ | sudîtáyo vo adrúho 'pi kárṇe tarasvínaḥ sám ṛíkvabhiḥ || 12 || tám índraṃ johavîmi maghávânam ugrā́ṃ satrā́ dádhânam ápratishkutaṃ çávāṅsi | mā́ṅhishṭho gîrbhír ā́ ca yajníyo vavártad râyé no víçvâ supáthâ kṛiṇotu vajrī́ || 13 || tvám púra indra cikíd enâ vy ójasâ çavishṭha çakra nâçayádhyai | tvád víçvâni bhúvanâni vajrin dyā́vâ rejete pṛithivī́ ca bhîshā́ || 14 || tán ma ṛitám indra çûra citra pâtv apó ná vajrin duritā́ti parshi bhū́ri | kadā́ na indra râyá ā́ daçasyer viçvápsnyasya spṛihayā́yyasya râjan || 15 || 38 ||

86, 3 sáḥ. sanutáḥ. 4 yác — vṛitrahan = 633, 15. dyu-gát. 5 vâ ási. samudrásya ádhi. antárikshe. 6 sûnṛ́tâ-vatâ índra. 7 bháva. ít. 8 asmé *iti*. sada. kṛidhí. 9 çávasâ abhi-bhū́ḥ. 10 abhi-bhū́taram. váre â-múrim utá ugrám. 11 svàḥ-patim. hí. 12 abhi-svárâ. adrúhaḥ ápi. 14 enâḥ ví. rejete *iti*.

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

87 (707). ushṇih. 7. 10. 11 kakubh. 9. 12 puraüshṇih.

Índrâya sā́ma gâyata víprâya bṛihaté bṛihát | dharmakṛíte vipaçcíte panasyáve || 1 || tvám indrâbhibhū́r asi tvā́ṃ sū́ryam arocayaḥ | viçvákarmâ viçvádevo mahā́ñ asi || 2 || vibhrā́jañ jyótishâ svàr ágacho rocanā́ṃ diváḥ | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire || 3 || éndra no gadhi priyáḥ satrājíd ágohyaḥ | girír ná viçvátas pṛithúḥ pátir diváḥ || 4 || abhí hí satya somapâ ubhé babhū́tha ródasî | índrā́si sunvató vṛidhā́ḥ pátir diváḥ || 5 || tvā́ṃ hí çáçvatînâm índra dartā́ purā́m ási | hantā́ dásyor mánor vṛidhā́ḥ pátir diváḥ || 6 || 1 ||

ádhâ hîndra girvaṇa úpa tvâ kā́mân mahā́ḥ sasṛijmáhe | udéva yánto udábhiḥ || 7 || vā́r ṇá tvâ yavyā́bhir várdhanti çûra bráhmāṇi | vâvṛidhvā́ṅsaṃ cid adrivo divé-dive || 8 || yuñjánti hárî ishirásya gā́thayoraú rátha urúyuge | indravā́hâ vacoyújâ || 9 || tvā́ṃ na indrā́ bharaṅ ójo nṛimṇáṃ çatakrato vicarshaṇe | ā́ vîrám pṛitanâsháham || 10 || tvā́ṃ hí naḥ pitā́ vaso tvā́m mātā́ çatakrato babhū́vitha | ádhâ te sumnám îmahe || 11 || tvā́ṃ çushmin puruhûta vâjayántam úpa bruve çatakrato | sá no râsva suvîryam || 12 || 2 ||

88 (708). Strophe um Strophe bṛihatî und satobṛihati.

Tvā́m idā́ hyó náro 'pîpyan vajrin bhū́rṇayaḥ | sá in-

86, 14 pṛithivī́ *iti*. 15 tát mâ. duḥ-itā́ áti. kadā́ — daçasyeḥ = 553, 5. — 87, 2 indra abhi-bhū́ḥ. 3 te. 4 ā́ indra. 5 índra ási. 7 ádha hí indra. udā́-iva. 8 ná. vavṛidhvā́ṅsam. 9 hárî *iti*. gā́thayâ uraú ráthe. 10 indra ā́ bhara. pṛitanâ-sáham. 11 ádha. — 88, 1 náraḥ ápîpyan.

dra stómavâhasâm ihá çrudhy úpa svásaram ấ gahi || 1 || mátsvâ suçipra harivas tád îmahe tvé ấ bhûshanti vedhásaḥ | táva çrávâṅsy upamấny ukthyâ sutéshv indra girvaṇaḥ || 2 || çrấyanta iva sűryaṃ víçvéd índrasya bhakshata | vásûni jâté jánamâna ójasâ práti bhâgáṃ ná dîdhima || 3 || ánarçarâtiṃ vasudấm úpa stuhi bhadrấ índrasya râtáyaḥ | só asya kấmaṃ vidható ná roshati máno dânấya codáyan || 4 || tvám indra prátûrtishv abhí víçvâ asi spṛídhaḥ | açastihấ janitấ viçvatűr asi tvám tûrya tarushyatáḥ || 5 || ánu te çúshmaṃ turáyantam îyatuḥ kshoṇî́ çíçuṃ ná mâtárâ | víçvâs te spṛídhaḥ çnathayanta manyáve vṛitráṃ yád indra tűrvasi || 6 || itá ûtî́ vo ajáram prahetấram áprahitam | âçúṃ jétâraṃ hétâraṃ rathî́tamam átûrtaṃ tugryâvṛídham || 7 || ishkartấram ánishkṛitaṃ sáhaskṛitaṃ çatámûtiṃ çatákratum | samânám índram ávase havâmahe vásavânaṃ vasûjúvam || 8 || 3 ||

89 (709). trishṭubh. 6 jagatî. 7—9 anushṭubh.

Ayáṃ ta emi tanvâ purástâd víçve devấ abhí mâ yanti paççất | yadấ máhyaṃ dî́dharo bhâgám indrấd ín máyâ kṛiṇavo vîryâṇi || 1 || dádhâmi te mádhuno bhakshám ágre hitás te bhâgáḥ sutó astu sómaḥ | ásaç ca tvám dakshiṇataḥ sákhâ mé 'dhâ vṛitrấṇi jaṅghanâva bhűri || 2 || prá sú stómam bharata vâjayánta índrâya satyáṃ yádi satyám ásti | néndro astî́ti néma u tva âha ká îṃ dadarça kám abhí shṭavâma || 3 || ayám asmi jaritaḥ páçya mehá víçvâ jâtấny abhy àsmi mahnấ | ṛitásya mâ pradíço vardhayanty

88, 2 mátsva. tvé *iti*. 3 víçvâ ít. jánamâne. 4 ánarça-râtim. 6 kshoṇî́ *iti*. 7 ápra-hitam. rathí-tamam. tugrya-vṛídham. 8 çatám-ûtim. vasu-júvam. — 89, 1 te. indra ất ít. 2 me ádha. 3 ná índraḥ asti íti. stavâma. 4 mâ ihá. abhí asmi.

âdardiró bhúvanâ dardarîmi || 4 || ấ yán mâ venấ áruhann ṛitásyañ ékam ấsînaṃ haryatásya pṛishṭhé | mánaç cin me hṛidá ấ práty avocad ácikradañ chíçumantaḥ sákhâyaḥ || 5 || víçvét tấ te sávaneshu pravấcyâ yấ cakártha maghavann indra sunvaté | pấrâvataṃ yát purusambhṛitáṃ vásv apấvṛiṇoḥ çarabhấya ṛíshibandhave || 6 || 4 ||

prá nûnáṃ dhâvatâ pṛíthañ néhá yó vo ávâvarît | ní shîṃ vṛitrásya mármaṇi vájram índro apîpatat || 7 || mánojavâ áyamâna âyasî́m atarat púram | dívaṃ suparṇó gatvấya sómaṃ vajríṇa ấbharat || 8 || samudré antáḥ çayata udnấ vájro abhî́vṛitaḥ | bháranty asmai saṃyátaḥ puráḥprasravaṇâ balím || 9 || yád vấg vádanty avicetanấni rấshṭrî devấnâṃ nishasấda mandrấ | cátasra űrjaṃ duduhe páyâṅsi kvà svid asyâḥ paramáṃ jagâma || 10 || devî́ṃ vấcam ajanayanta devấs tấṃ viçvárûpâḥ paçávo vadanti | sấ no mandrésham űrjaṃ dúhânâ dhenúr vấg asmấn úpa súshṭutaitu || 11 || sákhe vishṇo vitaráṃ ví kramasva dyaúr dehí lokáṃ vájrâya vishkábhe | hánâva vṛitráṃ riṇácâva síndhûn índrasya yantu prasavé víṣṛishṭâḥ || 12 || 5 ||

90 (710). 1. 5. 7. 9. 11. 13 bṛihatî. 2. 4. 6. 8. 10 satobṛihatî. 3 gâyatrî. 14—16 trishṭubh.

Ṛídhag itthấ sá mártyaḥ çaçamé devátâtaye | yó nûnám mitrấváruṇâv abhíshṭaya âcakré havyádâtaye || 1 || várshishṭhakshatrâ urucákshasâ nárâ râjânâ dîrghaçrúttamâ | tấ bâhútâ ná daṅsánâ ratharyataḥ sâkáṃ sűryasya raçmíbhiḥ

89, 4 â-dardiráḥ. 5 yát. ṛitásya. cit. hṛidé. çíçu-mantaḥ. 6 víçvét — pravấcyâ = 51, 13. apa-ávṛiṇoḥ çarabhấya. 7 dhâvata pṛíthak ná ihá. sîm. 8 vajríṇe ấ abharat. 9 çayate. abhí-vṛitaḥ. puráḥ-prasravaṇâḥ. 10 vádantî. ni-sasấda. 11 mandrấ ísham. sú-stutâ ấ etu. 12 sákhe — kramasva = 314, 11. vi-skábhe. — 90, 1 abhíshṭaye. 2 várshishṭha-kshatrau.

‖ 2 ‖ prá yó vâm mitrâvaruṇâjiró dûtó ádravat | áyaḥçîrshâ máderaghuḥ ‖ 3 ‖ ná yáḥ sampṛíche ná púnar hávîtave ná saṃvâdâya rámate | tásmân no adyá sámṛiter urushyatam bâhúbhyâṃ na urushyatam ‖ 4 ‖ prá mitrâya prâryamṇé sacathyàm ṛitâvaso | varûthyàṃ váruṇe chándyaṃ vácaḥ stotráṃ râjasu gâyata ‖ 5 ‖ 6 ‖

té hinvire aruṇáṃ jényaṃ vásv ékam putráṃ tisṛîṇâm | té dhâmâny amṛítâ mártyânâm ádabdhâ abhí cakshate ‖ 6 ‖ ấ me vácâṅsy údyatâ dyumáttamâni kártvâ | ubhấ yâtaṃ nâsatyâ sajóshasâ práti havyấni vîtáye ‖ 7 ‖ râtíṃ yád vâm arakshásaṃ hávâmahe yuvấbhyâṃ vâjinîvasû | prấcîṃ hótrâm pratiráṇtâv itaṃ narâ gṛiṇânấ jamádagninâ ‖ 8 ‖ ấ no yajnáṃ divispṛíçaṃ vấyo yâhí sumánmabhiḥ | antáḥ pavítra upári çṛiṇânò 'yáṃ çukró ayâmi te ‖ 9 ‖ véty adhvaryúḥ pathíbhî rájishṭhaiḥ práti havyấni vîtáye | ádhâ niyutva ubháyasya naḥ piba çúciṃ sómaṃ gávâçiram ‖ 10 ‖ 7 ‖

bấṇ mahấñ asi sûrya bấḷ âditya mahấñ asi | mahás te sató mahimấ panasyate 'ddhấ deva mahấñ asi ‖ 11 ‖ bấṭ sûrya çrávasâ mahấñ asi satrấ deva mahấñ asi | mahnấ devấnâm asuryàḥ puróhito vibhú jyótir ádâbhyam ‖ 12 ‖ iyáṃ yấ nîcy arkíṇî rûpấ róhiṇyâ kṛitấ | citréva práty adarçy âyaty àntár daçásu bâhúshu ‖ 13 ‖ prajấ ha tisró atyấyam îyur ny ànyấ arkám abhíto viviçre | bṛihád dha tasthau bhúvaneshv antáḥ pávamâno haríta ấ viveça ‖ 14 ‖ mâtấ rudrấṇâṃ duhitấ vásûnâṃ svásâdityânâm amṛítasya nấbhiḥ | prá nú vocaṃ cikitúshe jánâya mấ gấm ánâgâm áditiṃ vadhishṭa ‖ 15 ‖ vacovídaṃ vấcam udîráyantîṃ víçvâbhir dhîbhír upatíshṭhamânâm | devî́ṃ devébhyaḥ páry eyúshîṃ gấm ấ mâvṛikta mártyo dabhrácetâḥ ‖ 16 ‖ 8 ‖

90, 8 mitrâvaruṇâ ajiráḥ. máde-raghuḥ. 4 tásmât. 5 prá aryamṇé. ṛitavaso *ity* ṛita-vaso. 6 amṛítâḥ. 8 jamát-agninâ. 9 divi-spṛíçam. pavítre. çṛiṇânáḥ ayám. 10 pathí-bhiḥ. ádha. gó -âçiram. 11 bấṭ. 13 nîcî. citrấ-iva. â-yatî antáḥ. 14 pra -jấḥ. ati-ấyam. ní anyấḥ. ha. 15 svásâ âdityấnâm.

91 (711). gâyatrî.

Tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dâçúshe | kavír gṛihápatir yúvâ ‖ 1 ‖ sá na îḷânayâ sahá devấñ agne duvasyúvâ | cikíd vibhânav ấ vaha ‖ 2 ‖ tváyâ ha svid yujấ vayáṃ códishṭhena yavishṭhya | abhí shmo vấjasâtaye ‖ 3 ‖ aurvabhṛiguvác chúcim apnavânavád ấ huve | agníṃ samudrávâsasam ‖ 4 ‖ huvé vấtasvanaṃ kavím parjányakrandyaṃ sáhaḥ | agníṃ samudrávâsasam ‖ 5 ‖ 9 ‖

ấ savấṃ savitúr yathâ bhágasyeva bhujíṃ huve | agníṃ samudrávâsasam ‖ 6 ‖ agníṃ vo vṛidhántam adhvarấṇâm purûtámam | áchâ náptre sáhasvate ‖ 7 ‖ ayáṃ yáthâ na âbhúvat tváshṭâ rûpéva tákshyâ | asyá krátvâ yáçasvataḥ ‖ 8 ‖ ayáṃ víçvâ abhí çríyo 'gnír devéshu patyate | ấ vâjair úpa no gamat ‖ 9 ‖ víçveshâm ihá stuhi hótṛîṇâṃ yaçástamam | agníṃ yajnéshu pûrvyám ‖ 10 ‖ 10 ‖

çîrám pâvakáçocishaṃ jyéshṭho yó dámeshv ấ | dîdấya dîrghaçrúttamaḥ ‖ 11 ‖ tám árvantaṃ ná sânasíṃ gṛiṇîhí vipra çushmíṇam | mitráṃ ná yâtayájjanam ‖ 12 ‖ úpa tvâ jâmáyo gíro dédiçatîr havishkṛítaḥ | vâyór ánîke asthiran ‖ 13 ‖ yásya tridhấtv ávṛitam barhís tasthấv ásaṃdinam | ấpaç cin ní dadhâ padám ‖ 14 ‖ padáṃ devásya mîḷhúshó 'nâdhṛishṭâbhir ûtíbhiḥ | bhadrấ sûrya ivopadṛík ‖ 15 ‖ 11 ‖

90, 16 â-îyúshîm. mâ avṛikta. — 91, 1 kavír — yúvâ = 12, 6. 2 vibhâno *iti* vi-bhâno. 3 tváyâ — vayám = 641, 11. smaḥ. 4 aurvabhṛigu-vát çúcim. 5 vấta-svanam. 6 bhágasya-iva. 7 puru -támam ácha. 8 â-bhúvat. rûpấ-iva. 12 tám — sânasím = 311, 6. yâtayát-janam. 14 cit. dadha. 15 mîḷhúshaḥ ánâdhṛishṭâbhiḥ. iva upa-dṛík.

ágne ghṛitásya dhîtíbhis tepânó deva çocíshâ | ấ devấn vakshi yákshi ca || 16 || tấṃ tvâjananta mâtáraḥ kavíṃ devấso aṅgiraḥ | havyavấham ámartyam || 17 || prácetasaṃ tvâ kavé 'gne dûtấṃ váreṇyam | havyavấhaṃ ní shedire || 18 || nahí me ásty ághnyâ ná svádhitir vánanvati | áthaitâdṛíg bharâmi te || 19 || yád agne kấni kấni cid ấ te dấrûṇi dadhmási | tấ jushasva yavishṭhya || 20 || yád átty upajíhvikâ yád vamró atisárpati | sárvaṃ tád astu te ghṛitám || 21 || agníṃ índhâno mánasâ dhíyaṃ saceta mártyaḥ | agníṃ îdhe vivásvabhiḥ || 22 || 12 ||

92 (712). 1—4. 6 bṛihatî. 5 virâḍrûpâ. 7. 9. 11. 13 satobṛihatî. 8. 12 kakubh. 10 hrasîyasî. 14 anushṭubh.

Ádarçi gâtuvíttamo yásmin vratấny âdadhúḥ | úpo shú jâtám ấryasya várdhanam agníṃ nakshanta no gíraḥ || 1 || prá daívodâso agnír devấñ áchâ ná majmánâ | ánu mâtáram pṛithivíṃ ví vâvṛite tasthaú nấkasya sấnavi || 2 || yásmâd réjanta kṛishṭáyaç carkṛityâni kṛiṇvatáḥ | sahasrasấṃ medhásâtâv iva tmánâgníṃ dhîbhíḥ saparyata || 3 || prá yáṃ râyé ninîshasi márto yás te vaso dấçat | sá vîráṃ dhatte agna ukthaçaṅsínaṃ tmánâ sahasraposhíṇam || 4 || sá dṛiḷhé cid abhí tṛiṇatti vấjam árvatâ sá dhatte ákshiti çrávaḥ | tvé devatrấ sádâ purûvaso víçvâ vâmấni dhîmahi || 5 || 13 ||

yó víçvâ dáyate vásu hótâ mandró jánânâm | mádhor ná pấtrâ prathamấny asmai prá stómâ yanty agnáye || 6 || áçvaṃ ná gîrbhír rathyàṃ sudấnavo marmṛijyánte devayávaḥ | ubhé toké tánaye dasma viçpate párshi rấdho maghónâm || 7 || prá máṅhishṭhâya gâyata ṛitấvne bṛihaté çukráçocishe | úpastutâso agnáye || 8 || ấ vaṅsate maghávâ vîrávad yáçaḥ sámiddho dyumny âhutaḥ | kuvín no asya sumatír návîyasy áchâ vấjebhir âgámat || 9 || préshṭham u priyấṇâṃ stuhy âsâvấtithim | agníṃ ráthânâṃ yámam || 10 || 14 ||

úditâ yó níditâ véditâ vásv ấ yajníyo vavártati | dushṭárâ yásya pravaṇé nórmáyo dhiyấ vấjaṃ síshâsataḥ || 11 || mấ no bṛiṇîtâm átithir vásur agníḥ purupraçastá eshấḥ | yáḥ suhótâ svadhvaráḥ || 12 || mó té rishan yé áchoktibhir vasó 'gne kébhiç cid évaiḥ | kîríç cid dhí tvấm îṭṭe dûtyâya râtáhavyaḥ svadhvaráḥ || 13 || ấgne yâhi marútsakhâ rudrébhiḥ sómapîtaye | sóbharyâ úpa sushṭutím mâdáyasva svàrṇare || 14 || 15 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

ASHṬAMAM MAṆḌALAM.

91, 16 ấ — ca = 380, 1. Vgl. 227, 4. 17 tvâ ajananta. 18 kave ágne. sedire. 19 svá-dhitiḥ vánan-vati. átha etâdṛík. — 92, 1 úpo *iti* sú. 2 ácha. vavṛite. 3 tmánâ agním. 4 agne. 6 stómâḥ. 7 giḥ-bhíḥ. ubhé-toké *iti*.

92, 8 gâyata ṛitá-vne. 9 dyumnî. kuvít. návîyasî ácha. â-gámat. 10 stuhí â-sâva átithim. 11 út-itâ. ní-ditâ. dustárâḥ. ná ûrmáyaḥ. 12 su-adhvaráḥ. 13 mó *iti*. vaso *iti* ágne. hí. 14 ấ agne. svàḥ-nare.

1 (713). gâyatrî.

Svâdishṭhayâ mádishṭhayâ pávasva soma dhârayâ | índrâya pâtave sutáḥ || 1 || rakshohâ viçvácarshanir abhí yónim áyohatam | drúṇâ sadhástham âsadat || 2 || varivodhâtamo bhava máṅhishṭho vṛitrahántamaḥ | párshi râdho maghónâm || 3 || abhy àrsha mahânâṃ devânâṃ vîtím ándhasâ | abhí vâjam utá çrávaḥ || 4 || tvâm áchâ carâmasi tád íd árthaṃ divé-dive | índo tvé na âçásaḥ || 5 || 16 ||

punâti te parisrútaṃ sómaṃ sûryasya duhitâ | vâreṇa çáçvatâ tánâ || 6 || tám îm áṇvîḥ samaryá â gṛibhṇánti yóshaṇo dáça | svásâraḥ pârye diví || 7 || tám îṃ hinvanty agrúvo dhámanti bâkuráṃ dṛítim | tridhâtu vâraṇám mádhu || 8 || abhîmám ághnyâ utá çrîṇánti dhenávaḥ çíçum | sómam índrâya pâtave || 9 || asyéd índro mádeshv â víçvâ vṛitrâṇi jighnate | çûro maghâ ca maṅhate || 10 || 17 ||

2 (714). gâyatrî.

Pávasva devavîr áti pavítraṃ soma ráṅhyâ | índram indo vṛishâ viça || 1 || â vacyasva máhi psáro vṛíshendo dyumnávattamaḥ | â yónim dharṇasíḥ sadaḥ || 2 || ádhu-

1, 2 â asadat. 4 abhí arsha. 5 ácha. 7 sa-maryé. 9 abhí imám. 10 asyá ít. — 2, 1 deva-vîḥ. vṛishâ â. 2 vṛishâ indo *iti*.

kshata priyám mádhu dhârâ sutásya vedhásaḥ | apó vasishṭa sukrátuḥ || 3 || mahântaṃ tvâ mahîr ánv âpo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 4 || samudró apsú mâmṛije vishṭambhó dharúṇo diváḥ | sómaḥ pavítre asmayúḥ || 5 || 18 ||

ácikradad vṛishâ hárir mahân mitró ná darçatáḥ | sáṃ sûryeṇa rocate || 6 || gíras ta inda ójasâ marmṛijyánte apasyúvaḥ | yâbhir mádâya çúmbhase || 7 || táṃ tvâ mádâya ghṛishvaya u lokakṛitnúm îmahe | táva práçastayo mahîḥ || 8 || asmábhyam indav indrayúr mádhvaḥ pavasva dhârayâ | parjányo vṛishṭimân̄ iva || 9 || goshâ indo nṛishâ asy açvasâ vâjasâ utá | âtmâ yajnásya pûrvyáḥ || 10 || 19 ||

3 (715). gâyatrî.

Eshá devó ámartyaḥ parṇavîr iva dîyati | abhí dróṇâny âsádam || 1 || eshá devó vipâ kṛitó 'ti hvárâṅsi dhâvati | pávamâno ádâbhyaḥ || 2 || eshá devó vipanyúbhiḥ pávamâna ṛitâyúbhiḥ | hárir vâjâya mṛijyate || 3 || eshá víçvâni vâryâ çûro yánn iva sátvabhiḥ | pávamânaḥ sishâsati || 4 || eshá devó ratharyati pávamâno daçasyati | âvísh kṛiṇoti vagvanúm || 5 || 20 ||

eshá víprair abhíshṭuto 'pó devó ví gâhate | dádhad rátnâni dâçúshe || 6 || eshá dívaṃ ví dhâvati tiró rájâṅsi dhârayâ | pávamânaḥ kánikradat || 7 || eshá dívaṃ vy âsarat tiró rájâṅsy áspṛitaḥ | pávamânaḥ svadhvaráḥ || 8 || eshá pratnéna jánmanâ devó devébhyaḥ sutáḥ | háriḥ pavítre arshati || 9 || eshá u syá puruvrató jajnânó janáyann íshaḥ | dhârayâ pavate sutáḥ || 10 || 21 ||

2, 5 mamṛije. 7 te indo *iti*. 8 ghṛishvaye. 9 indo *iti*. 10 go-sâḥ. nṛi-sâḥ. açva-sâḥ. — 3, 1 â-sádam. 2 áti. 3 ṛitayú-bhiḥ. 5 âvîḥ. 8 ví â asarat.

4 (716). gâyatrî.

Sánâ ca soma jéshi ca pávamâna máhi çrávaḥ | áthâ no vásyasas kṛidhi || 1 || sánâ jyótiḥ sánâ svàr víçvâ ca soma saúbhagâ | áthâ — || 2 || sánâ dáksham utá krátum ápa soma mṛídho jahi | áthâ — || 3 || pávîtâraḥ punîtána sómam índrâya pấtave | áthâ — || 4 || tvấṃ sűrye na ấ bhaja táva krátvâ távotíbhiḥ | áthâ — || 5 || 22 ||

táva krátvâ távotíbhir jyók paçyema sűryam | áthâ — || 6 || abhy àrsha svâyudha sóma dvibárhasaṃ rayíṃ | áthâ — || 7 || abhy àrshấnapacyuto rayíṃ samátsu sâsahíḥ | áthâ — || 8 || tvấṃ yajnaír avîvṛidhan pávamâna vídharmaṇi | áthâ — || 9 || rayíṃ naç citrám açvínam índo viçvấyum ấ bhara | áthâ — || 10 || 23 ||

5 (717). gâyatrî. 8—11 anushṭubh.

Sámiddho viçvátas pátiḥ pávamâno ví râjati | prîṇán vṛishâ kánikradat || 1 || tánûnápât pávamânaḥ çṛíṅge çíçâno arshati | antárikshena rấrajat || 2 || îḷényaḥ pávamâno rayír ví râjati dyumấn | mádhor dhấrâbhir ójasâ || 3 || barhíḥ prâcînam ójasâ pávamânaḥ stṛiṇán háriḥ | devéshu devá îyate || 4 || úd ấtair jihate bṛihád dvấro devîr hiraṇyáyîḥ | pávamânena súshṭutâḥ || 5 || 24 ||

suçilpé bṛihatî mahî pávamâno vṛishaṇyati | náktoshấsâ ná darçaté || 6 || ubhấ devấ nṛicákshasâ hótârâ daívyâ huve | pávamâna índro vṛishâ || 7 || bhấratî pávamânasya sárasvatîḷâ mahî | imáṃ no yajnám ấ gaman tisró devîḥ supéçasaḥ || 8 || tváshṭâram agrajấṃ gopấm puroyávânam ấ huve |

4, 1 sána. átha. 2. 3 sána. 4 pávitâraḥ. 5 táva ûtí -bhiḥ. 7 abhí arsha su-âyudha. 8 abhí arsha ánapa-cyutaḥ. 10 viçvá-âyum. — 5, 2 çṛíṅge *iti*. 6 suçilpé-bṛihatî-mahî *iti*. nákto-shásâ. darçaté *iti*. 8 sárasvatî íḷâ.

índur índro vṛishâ háriḥ pávamânaḥ prajấpatiḥ || 9 || vánaspátim pavamâna mádhvâ sám aṅgdhi dhấrayâ | sahásravalçaṃ háritam bhrấjamânaṃ hiraṇyáyam || 10 || víçve devâḥ svấhâkṛitim pávamânasyấ gata | vâyúr bṛíhaspátiḥ sűryo 'gnír índraḥ sajóshasaḥ || 11 || 25 ||

6 (718). gâyatrî.

Mandráyâ soma dhấrayâ vṛishâ pavasva devayúḥ | ávyo vấreshv asmayúḥ || 1 || abhí tyám mádyam mádam índav índra íti kshara | abhí vâjíno árvataḥ || 2 || abhí tyám pûrvyám mádaṃ suvánó arsha pavítra ấ | abhí vấjam utá çrávaḥ || 3 || ánu drapsấsa índava ấpo ná pravátâsaran | punânấ índram âçata || 4 || yám átyam iva vâjínam mṛijánti yóshaṇo dáça | váne krîḷantam átyavim || 5 || 26 ||

táṃ góbhir vṛishaṇaṃ rásam mádâya devávîtaye | sutám bhárâya sáṃ sṛija || 6 || devó devấya dhấrayéndrâya pavate sutáḥ | páyo yád asya pîpáyat || 7 || âtmấ yajnásya ráṅhyâ sushvâṇáḥ pavate sutáḥ | pratnáṃ ní pâti kấvyam || 8 || evấ punáná índrayúr mádam madishṭha vîtáye | gúhâ cid dadhishe gíraḥ || 9 || 27 ||

7 (719). gâyatrî.

Ásṛigram índavaḥ pathấ dhármann ṛitásya suçríyaḥ | vidânấ asya yójanam || 1 || prá dhấrâ mádhvo agriyó mahîr apó ví gâhate | havír haviḥshu vándyaḥ || 2 || prá yujó vâcó agriyó vṛishấva cakradad váne | sádmâbhí satyó adhvaráḥ || 3 || pári yát kấvyâ kavír nṛimṇấ vásâno árshati | svàr vâjî

5, 11 pávamânasya ấ. — 6, 2 índo *iti*. 3 pavítre. 4 pra-vátâ asaran. 5 áti-avim. 7 dhárayâ índrâya. 8 susvânáḥ. 9 evá. — 7, 3 vṛishâ áva. sádma abhí.

sishâsati || 4 || pávamâno abhí spṛídho víço rẫjeva sîdati | yád îm ṛiṇvánti vedhásaḥ || 5 || 28 ||

ávyo vā̃re pári priyó hárir váneshu sîdati | rebhó vanushyate matī́ || 6 || sá vâyúm índram açvínâ sâkám mádena gachati | ráṇâ yó asya dhármabhiḥ || 7 || ā́ mitrā́váruṇâ bhágam mádhvaḥ pavanta ûrmáyaḥ | vidấnā́ asya çákmabhiḥ || 8 || asmábhyaṃ rodasî rayím mádhvo vā́jasya sâtáye | çrávo vásûni sáṃ jitam || 9 || 29 ||

8 (720). gâyatrî.

Eté sómâ abhí priyám índrasya kā́mam aksharan | várdhanto asya vîryàm || 1 || punânā́saç camûshádo gáchanto vâyúm açvínâ | té no dhântu suvîryam || 2 || índrasya soma rā́dhase punânó hā́rdi codaya | ṛitásya yónim âsádam || 3 || mṛijánti tvâ dáça kshípo hinvánti saptá dhîtáyaḥ | ánu víprâ amâdishuḥ || 4 || devébhyas tvâ mádâya kám sṛijânám áti meshyàḥ | sáṃ góbhir vâsayâmasi || 5 || 30 ||

punânáḥ kaláçeshv ā́ vástrâṇy arushó háriḥ | pári gávyâny avyata || 6 || maghóna ā́ pavasva no jahí víçvâ ápa dvíshaḥ | índo sákhâyam ā́ viça || 7 || vṛishṭíṃ diváḥ pári srava dyumnám pṛithivyā́ ádhi | sáho naḥ soma pṛitsú dhâḥ || 8 || nṛicákshasaṃ tvâ vayám índrapîtaṃ svarvídam | bhakshîmáhi prajā́m ísham || 9 || 31 ||

9 (721). gâyatrî.

Pári priyā́ diváḥ kavír váyâṅsi naptyòr hitáḥ | suvânó yâti kavíkratuḥ || 1 || prá-pra kshayấya pányase jánâya júshṭo adrúhe | vîty àrsha cánishṭhayâ || 2 || sá sûnúr mâtárâ

7, 5 rā́jâ-iva. 7 ráṇa. 8 pavante. 9 rodasî *iti*. — 8, 2 camû-sádaḥ. — 9, 2 vîtī́ arsha.

çúcir jâtó jâté arocayat | mahā́n mahī́ ṛitâvṛídhâ || 3 || sá saptá dhîtíbhir hitó nadyò ajinvad adrúhaḥ | yā́ ékam ákshi vâvṛidhúḥ || 4 || tā́ abhí sántam ástṛitam mahé yúvânam ā́ dadhuḥ | índum indra táva vraté || 5 || 32 ||

abhí váhnir ámartyaḥ saptá paçyati vā́vahiḥ | krívir devī́r atarpayat || 6 || ávâ kálpeshu naḥ pumas támâṅsi soma yódhyâ | tā́ni punâna jaṅghanaḥ || 7 || nú návyase návîyase sûktā́ya sâdhayâ pathấḥ | pratnavád rocayâ rúcaḥ || 8 || pávamâna máhi çrávo gā́m áçvaṃ râsi vîrávat | sánâ medhā́ṃ sánâ svàḥ || 9 || 33 ||

10 (722). gâyatrî.

Prá svânā́so ráthâ ivā́rvanto ná çravasyávaḥ | sómâso râyé akramuḥ || 1 || hinvânā́so ráthâ iva dadhanviré gábhastyoḥ | bhárâsaḥ kâríṇâm iva || 2 || rā́jâno ná práçastibhiḥ sómâso góbhir añjate | yajnó ná saptá dhâtṛíbhiḥ || 3 || pári suvânā́sa índavo mádâya barháṇâ girā́ | sutā́ arshanti dhā́rayâ || 4 || âpânā́so vivásvato jánanta usháso bhágam | sū́râ áṇvaṃ ví tanvate || 5 || 34 ||

ápa dvā́râ matînā́m pratnā́ ṛiṇvanti kârávaḥ | vṛíshṇo hárasa âyávaḥ || 6 || samîcînā́sa âsate hótâraḥ saptájâmayaḥ | padám ékasya pípratah || 7 || nā́bhâ nā́bhiṃ na ā́ dade cákshuç cit sū́rye sácâ | kavér ápatyam ā́ duhe || 8 || abhí priyā́ divás padám adhvaryúbhir gúhâ hitám | sū́raḥ paçyati cákshasâ || 9 || 35 ||

11 (723). gâyatrî.

Úpâsmai gâyatâ naraḥ pávamânâyéndave | abhí devā́ñ

9, 3 jâté *iti*. mahī́ *iti* ṛita-vṛídhâ. 4 vavṛidhúḥ. 7 áva. 8 nú. sâdhaya. rocaya. 9 sána. — 10, 1 iva árvantaḥ. 6 hárase. — 11, 1 úpa asmai gâyata. pávamânâya índave.

iyakshate ‖ 1 ‖ abhí te mádhunâ páyó 'tharvâṇo açiçrayuḥ | devâṃ devấya devayú ‖ 2 ‖ sá naḥ pavasva çáṃ gáve çáṃ jánâya çám árvate | çáṃ râjann óshadhîbhyaḥ ‖ 3 ‖ babhráve nú svátavase 'ruṇấya divispṛíçe | sómâya gâthám arcata ‖ 4 ‖ hástacyutebhir ádribhiḥ sutáṃ sómam punîtana | mádhâv ấ dhâvatâ mádhu ‖ 5 ‖ 36 ‖

námaséd úpa sîdata dadhnéd abhí çrîṇîtana | índum índre dadhâtana ‖ 6 ‖ amitrahấ vícarshaṇiḥ pávasva soma çáṃ gáve | devébhyo anukâmakṛít ‖ 7 ‖ índrâya soma pấtave mádâya pári shicyase | manaççín mánasas pátiḥ ‖ 8 ‖ pávamâna suvîryaṃ rayíṃ soma ririhi naḥ | índav índreṇa no yujấ ‖ 9 ‖ 37 ‖

12 (724). gâyatrî.

Sómâ asṛigram índavaḥ sutấ ṛitásya sấdane | índrâya mádhumattamâḥ ‖ 1 ‖ abhí víprâ anûshata gấvo vatsáṃ ná mâtáraḥ | índraṃ sómasya pîtáye ‖ 2 ‖ madacyút ksheti sấdane síndhur ûrmấ vipaççít | sómo gaurî́ ádhi çritáḥ ‖ 3 ‖ divó nấbhâ vicakshaṇó 'vyo vấre mahîyate | sómo yáḥ sukrátuḥ kavíḥ ‖ 4 ‖ yáḥ sómaḥ kaláçeshv ấñ antáḥ pavítra ấhitaḥ | tám índuḥ pári shasvaje ‖ 5 ‖ 38 ‖

prá vấcam índur ishyati samudrásyấdhi vishṭápi | jínvan kóçam madhuççútam ‖ 6 ‖ nítyastotro vánaspátir dhînấm antáḥ sabardúghaḥ | hinvánó mấnushâ yugấ ‖ 7 ‖ abhí priyấ divás padấ sómo hinvánó arshati | víprasya dhấrayâ kavíḥ ‖ 8 ‖ ấ pavamâna dhâraya rayíṃ sahásravarcasam | asmé indo svâbhúvam ‖ 9 ‖ 39 ‖

Saptamo 'dhyâyaḥ.

11, 2 páyaḥ átharvâṇaḥ. 5 dhâvata. 6 námasâ ít. dadhnấ ít. 8 sicyase. manaḥ-cít. 9 índo *iti*. — 12, 1. 3 sádane. 3 gaurî *iti*. 4 ávyaḥ. 5 ấ. pavítre. sasvaje. 6 samudrásya ádhi. 7 sabaḥ-dúghaḥ. 9 asmé *iti* indo *iti* su-âbhúvam.

13 (725). gâyatrî.

Sómaḥ punânó arshati sahásradhâro átyaviḥ | vâyór índrasya nishkṛitám ‖ 1 ‖ pávamânam avasyavo vípram abhí prá gâyata | sushvâṇáṃ devávîtaye ‖ 2 ‖ pávante vấjasâtaye sómâḥ sahásrapâjasaḥ | gṛiṇânấ devávîtaye ‖ 3 ‖ utá no vấjasâtaye pávasva bṛihatîr íshaḥ | dyumád indo suvîryam ‖ 4 ‖ té naḥ sahasríṇaṃ rayím pávantâm ấ suvîryam | suvânấ devấsa índavaḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

átyâ hiyânấ ná hetṛíbhir ásṛigram vấjasâtaye | ví vấram ávyam âçávaḥ ‖ 6 ‖ vâçrấ arshantîndavo 'bhí vatsáṃ ná dhenávaḥ | dadhanviré gábhastyoḥ ‖ 7 ‖ júshṭa índrâya matsaráḥ pávamâna kánikradat | víçvâ ápa dvísho jahi ‖ 8 ‖ apaghnánto árâvṇaḥ pávamânâḥ svardṛíçaḥ | yónâv ṛitásya sîdata ‖ 9 ‖ 2 ‖

14 (726). gâyatrî.

Pári prấsishyadat kavíḥ síndhor ûrmấv ádhi çritáḥ | kârám bíbhrat puruspṛíham ‖ 1 ‖ girấ yádî sábandhavaḥ páñca vrấtâ apasyávaḥ | parishkṛiṇvánti dharṇasím ‖ 2 ‖ ấd asya çushmíṇo ráse víçve devấ amatsata | yádî góbhir vasâyáte ‖ 3 ‖ niriṇánó ví dhâvati jáhac cháryâṇi tấnvâ | átrâ sáṃ jighnate yujấ ‖ 4 ‖ naptîbhir yó vivásvataḥ çubhró ná mâmṛijé yúvâ | gấḥ kṛiṇvánó ná nirṇíjam ‖ 5 ‖ 3 ‖

áti çritî́ tiraççátâ gavyấ jigâty áṇvyâ | vagnúm iyarti yáṃ vidé ‖ 6 ‖ abhí kshípaḥ sám agmata marjáyantîr ishás pátim | pṛishṭhấ gṛibhṇata vâjínaḥ ‖ 7 ‖ pári divyấni mármṛiçad víçvâni soma pấrthivâ | vásûni yâhy asmayúḥ ‖ 8 ‖ 4 ‖

13, 1 áti-aviḥ. 2 susvânám. 3 gṛiṇânấḥ. 5 suvânấḥ. 6 átyâḥ hiyânấḥ. 7 arshanti índavaḥ. — 14, 1 prá asisyadat. 2 yádi. pari-kṛiṇvánti. 3 yádi. 4 jáhat çáryâṇi. átra. 5 mamṛijé.

15 (727). gâyatrî.

Eshá dhiyấ yâty áṇvyâ çűro ráthebhir âçúbhiḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 1 || eshá purű dhiyâyate bṛihaté devátâtaye | yátrâmṛítâsa ấsate || 2 || eshá hitó ví nîyate 'ntáḥ çubhrấvatâ pathấ | yádî tuñjánti bhűrṇayaḥ || 3 || eshá çṛíṅgâṇi dódhuvac chíçîte yûthyò vṛíshâ | nṛimṇấ dádhâna ójasâ || 4 || eshá rukmíbhir îyate vâjî́ çubhrébhir aṅçúbhiḥ | pátiḥ síndhûnâm bhávan || 5 || eshá vásûni pibdanấ párushâ yayivấñ áti | áva çấdeshu gachati || 6 || etám mṛijanti márjyam úpa dróṇeshv âyávaḥ | pracakrâṇám mahî́r íshaḥ || 7 || etám u tyám dáça kshípo mṛijánti saptá dhîtáyaḥ | svâyudhám madíntamam || 8 || 5 ||

16 (728). gâyatrî.

Prá te sotấra oṇyò rásam mádâya ghṛíshvaye | sárgo ná takty étaçaḥ || 1 || krátvâ dákshasya rathyàm apó vásânam ándhasâ | goshấm áṇveshu saççima || 2 || ánaptam apsú dushṭáram sómam pavítra ấ sṛija | punîhî́ndrâya pấtave || 3 || prá punânásya cétasâ sómaḥ pavítre arshati | krátvâ sadhástham ấsadat || 4 || prá tvâ námobhir índava índra sómâ asṛikshata | mahé bhárâya kâríṇaḥ || 5 || punánó rûpé avyáye víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çűro ná góshu tishṭhati || 6 || divó ná sấnu pipyúshî dhấrâ sutásya vedhásaḥ | vṛithâ pavítre arshati || 7 || tvấm soma vipaççítam tánâ punáná âyúshu | ávyo vấram ví dhâvasi || 8 || 6 ||

17 (729). gâyatrî.

Prá nimnéneva síndhavo ghnánto vṛitrấṇi bhűrṇayaḥ |

15, 2 purú. yátra amṛítâsaḥ. 3 çubhrá-vatâ. yádi. 4 dódhuvat çíçîte. 8 su-âyudhám. — 16, 1 oṇyòḥ. 2 go-sấm. 3 pavítre. punîhí índrâya. 4 ấ asadat. — 17, 1 nimnéna-iva.

sómâ asṛigram âçávaḥ || 1 || abhí suvânấsa índavo vṛishṭáyaḥ pṛithivî́m iva | índraṃ sómâso aksharan || 2 || átyûrmir matsaró mádaḥ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 3 || ấ kaláçeshu dhâvati pavítre pári shicyate | ukthaír yajnéshu vardhate || 4 || áti trî́ soma rocanấ róhan ná bhrâjase dívam | ishṇánt sűryaṃ ná codayaḥ || 5 || abhí víprâ anûshata mûrdhán yajnásya kârávaḥ | dádhânâç cákshasi priyám || 6 || tám u tvâ vâjínaṃ náro dhîbhír víprâ avasyávaḥ | mṛijánti devátâtaye || 7 || mádhor dhấrâm ánu kshara tîvráḥ sadhástham ấsadaḥ | cấrur ṛitấya pîtáye || 8 || 7 ||

18 (730). gâyatrî.

Pári suvánó girishṭhấḥ pavítre sómo akshâḥ | mádeshu sarvadhấ asi || 1 || tvấṃ vípras tvấṃ kavír mádhu prá jâtám ándhasaḥ | mádeshu — || 2 || táva víçve sajóshaso devấsaḥ pîtím âçata | mádeshu — || 3 || ấ yó víçvâni vấryâ vásûni hástayor dadhé | mádeshu — || 4 || yá imé ródasî mahî́ sám mâtáreva dóhate | mádeshu — || 5 || pári yó ródasî ubhé sadyó vấjebhir árshati | mádeshu — || 6 || sá çushmî́ kaláçeshv ấ punánó acikradat | mádeshu — || 7 || 8 ||

19 (731). gâyatrî.

Yát soma citrám ukthyàm divyám pấrthivaṃ vásu | tán naḥ punáná ấ bhara || 1 || yuvấṃ hí sthâḥ svàrpatî índraç ca soma gópatî | îçânấ pipyataṃ dhíyaḥ || 2 || vṛíshâ punáná âyúshu stanáyann ádhi barhíshi | háriḥ sán yónim ấsadat

17, 3 áti-ûrmiḥ. 4 sicyate. 8 ấ asadaḥ. — 18, 1 giri-sthấḥ. akshâr *iti*. 5 imé-ródasî-mahî́ *iti*. mâtárâ-iva. 6 ródasî-ubhé *iti*. — 19, 1 tát. 2 svàḥpatî *iti* svàḥ-pati. 3 ấ asadat.

|| 3 || ávâvaçanta dhîtáyo vṛishabhásyấdhi rétasi | sûnór vatsásya mâtáraḥ || 4 || kuvíd vṛishaṇyántîbhyaḥ punânó gárbham âdádhat | yấḥ çukrám duhaté páyaḥ || 5 || úpa çikshâpatasthúsho bhiyásam ấ dhehi çátrushu | pávamâna vidấ rayím || 6 || ní çátroḥ soma vṛíshṇyaṃ ní çúshmaṃ ní váyas tira | dûré vâ sató ánti vâ || 7 || 9 ||

20 (732). gâyatrî.

Prá kavír devávîtayé 'vyo vấrebhir arshati | sâhvấn víçvâ abhí spṛídhaḥ || 1 || sá hí shmâ jaritṛíbhya ấ vấjaṃ gómantam ínvati | pávamânaḥ sahasríṇam || 2 || pári víçvâni cétasâ mṛiçáse pávase matî́ | sá naḥ soma çrávo vidaḥ || 3 || abhy àrsha bṛihád yáço maghávadbhyo dhruvấm rayím | íshaṃ stotṛíbhya ấ bhara || 4 || tvấm rấjeva suvrató gíraḥ somấ viveçitha | punânó vahne adbhuta || 5 || sá váhnir apsú dushṭáro mṛijyámâno gábhastyoḥ | sómaç camū́shu sîdati || 6 || kṛîḷúr makhó ná maṁhayúḥ pavítraṃ soma gachasi | dádhat stotré suvî́ryam || 7 || 10 ||

21 (733). gâyatrî.

Eté dhâvantî́ndavaḥ sómâ índrâya ghṛíshvayaḥ | matsarấsaḥ svarvídaḥ || 1 || pravṛiṇvánto abhiyújaḥ súshvaye varivovídaḥ | svayấm stotré vayaskṛítaḥ || 2 || vṛithấ kṛîḷanta índavaḥ sadhástham abhy ékam ít | síndhor ûrmấ vy àksharan || 3 || eté víçvâni vấryâ pávamânâsa âçata | hitấ ná sáptayo ráthe || 4 || ấsmin piçáṅgam indavo dádhâtâ venám âdíçe | yó asmábhyam árâvâ || 5 || ṛibhúr ná ráthyaṃ ná-

19, 4 vṛishabhásya ádhi. 5 â-dádhat. 6 çiksha apa-tasthúshaḥ. vidâḥ. — 20, 1 devá-vîtaye ávyaḥ. sahvấn. 2 sma. 4 abhí arsha. 5 râjâ-iva. soma ấ. — 21, 1 dhâvanti índavaḥ. 3 abhí. ví aksharan. 4 hitâḥ. 5 ấ asmin. dádhâta.

vaṃ dádhâtâ kétam âdíçe | çukrấḥ pavadhvam árṇasâ || 6 || etá u tyé avîvaçan kấshṭhâṃ vấjíno akrata | satáḥ prấsâvishur matím || 7 || 11 ||

22 (734). gâyatrî.

Eté sómâsa âçávo ráthâ iva prá vấjínaḥ | sárgâḥ sṛishṭấ aheshata || 1 || eté vấtâ ivorávaḥ parjányasyeva vṛishṭáyaḥ | agnér iva bhramấ vṛithấ || 2 || eté pûtấ vipaççítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | vipấ vy ânaçur dhíyaḥ || 3 || eté mṛishṭấ ámartyâḥ sasṛivấṅso ná çaçramuḥ | íyakshantaḥ pathó rájaḥ || 4 || eté pṛishṭhấni ródasor viprayánto vy ânaçuḥ | utédám uttamáṃ rájaḥ || 5 || tántuṃ tanvânám uttamám ánu pravấta âçata | utédám uttamấyyam || 6 || tvấṃ soma paṇíbhya ấ vásu gávyâni dhârayaḥ | tatáṃ tántum acikradaḥ || 7 || 12 ||

23 (735). gâyatrî.

Sómâ asṛigram âçávo mádhor mádasya dhấrayâ | abhí víçvâni kấvyâ || 1 || ánu pratnấsa âyávaḥ padáṃ návîyo akramuḥ | rucé jananta sû́ryam || 2 || ấ pavamâna no bharấryó ádâçusho gáyam | kṛidhí prajấvatîr íshaḥ || 3 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | abhí kóçam madhuçcútam || 4 || sómo arshati dharṇasír dádhâna indriyáṃ rásam | suvî́ro abhiçastipấḥ || 5 || índrâya soma pavase devébhyaḥ sadhamấdyaḥ | índo vấjaṃ sishâsasi || 6 || asyá pîtvấ mádânâm índro vṛitrấṇy apratí | jaghấna jaghánac ca nú || 7 || 13 ||

21, 6 dádhâta. 7 eté. prá asâvishuḥ. — 22, 2 iva urávaḥ parjányasya-iva. bhramấḥ. 3 pûtấḥ. ví ânaçuḥ. 5 vi-prayántaḥ ví ânaçuḥ utá idám. 6 utá idám uttamấyyam. — 23, 3 bhara aryáḥ. 7 jaghánat.

24 (736). gâyatrî.

Prá sómâso adhanvishuḥ pávamânâsa índavaḥ | çrîṇânâ apsú mṛiñjata || 1 || abhí gấvo adhanvishur ấpo ná pravátâ yatîḥ | punânấ índram âçata || 2 || prá pavamâna dhanvasi sóméndrâya pấtave | nṛíbhir yató ví nîyase || 3 || tvám soma nṛimấdanaḥ pávasva carshaṇîsáhe | sásnir yó anumấdyaḥ || 4 || índo yád ádribhiḥ sutáḥ pavítram paridhấvasi | áram índrasya dhấmne || 5 || pávasva vṛitrahantamokthébhir anumấdyaḥ | çúciḥ pâvakó ádbhutaḥ || 6 || çúciḥ pâvaká ucyate sómaḥ sutásya mádhvaḥ | devâvîr aghaçaṅsahấ || 7 || 14 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

25 (737). gâyatrî.

Pávasva dakshasấdhano devébhyaḥ pîtáye hare | marúdbhyo vâyáve mádaḥ || 1 || pávamâna dhiyấ hitò 'bhí yónim kánikradat | dhármaṇâ vâyúm ấ viça || 2 || sám devaíḥ çobhate vṛíshâ kavír yónâv ádhi priyáḥ | vṛitrahấ devavîtamaḥ || 3 || víçvâ rûpấṇy âviçán punánó yâti haryatáḥ | yátrâmṛítâsa ấsate || 4 || arushó janáyan gíraḥ sómaḥ pavata âyushák | índraṃ gáchan kavíkratuḥ || 5 || ấ pavasva madintama pavítraṃ dhărayâ kave | arkásya yónim âsádam || 6 || 15 ||

26 (738). gâyatrî.

Tám amṛikshanta vâjínam upásthe áditer ádhi | víprâso áṇvyâ dhiyấ || 1 || táṃ gấvo abhy ànûshata sahásradhâram ákshitam | índuṃ dhartấram ấ diváḥ || 2 || táṃ vedhấm

24, 3 sóma índrâya. 4 carshaṇi-sáhe. 6 vṛitrahan-tama ukthébhiḥ. 7 deva-avîḥ. — 25, 2 hitáḥ abhí. 4 yátra amṛítâsaḥ. 5 pavate. — 26, 2 abhí anûshata.

medháyâhyan pávamânam ádhi dyávi | dhraṇasím bhűridhâyasam || 3 || tám ahyan bhuríjor dhiyấ saṃvásânaṃ vivásvataḥ | pátiṃ vâcó ádâbhyam || 4 || táṃ sấnâv ádhi jâmáyo hárim hinvanty ádribhiḥ | haryatám bhűricakshasam || 5 || táṃ tvâ hinvanti vedhásaḥ pávamâna girâvṛídham | índav índrâya matsarám || 6 || 16 ||

27 (739). gâyatrî.

Eshá kavír abhíshṭutaḥ pavítre ádhi toçate | punánó ghnánn ápa srídhaḥ || 1 || eshá índrâya vâyáve svarjít pári shicyate | pavítre dakshasấdhanaḥ || 2 || eshá nṛíbhir ví nîyate divó mûrdhấ vṛíshâ sutáḥ | sómo váneshu viçvavít || 3 || eshá gavyúr acikradat pávamâno hiraṇyayúḥ | índuḥ satrâjíd ástṛitaḥ || 4 || eshá sűryeṇa hâsate pávamâno ádhi dyávi | pavítre matsaró mádaḥ || 5 || eshá çushmy àsishyadad antárikshe vṛíshâ háriḥ | punáná índur índram ấ || 6 || 17 ||

28 (740). gâyatrî.

Eshá vâjî hitó nṛíbhir viçvavín mánasas pátiḥ | ávyo vấraṃ ví dhâvati || 1 || eshá pavítre aksharat sómo devébhyaḥ sutáḥ | víçvâ dhấmâny âviçán || 2 || eshá devấḥ çubhâyaté 'dhi yónâv ámartyaḥ | vṛitrahấ devavîtamaḥ || 3 || eshá vṛíshâ kánikradad daçábhir jâmíbhir yatáḥ | abhí dróṇâni dhâvati || 4 || eshá sűryam arocayat pávamâno vícarshaṇiḥ | víçvâ dhấmâni viçvavít || 5 || eshá çushmy ádâbhyaḥ sómaḥ punánó arshati | devâvîr aghaçaṅsahấ || 6 || 18 ||

26, 3 medháyâ ahyan. 6 girâ-vṛídham índo *iti*. — 27, 2 sicyate. 6 çushmî asisyadat. — 28, 1 viçva-vít. 3 çubhâyate ádhi. 6 çushmî deva-avîḥ.

29 (741). gâyatrî.

Prấsya dhấrâ aksharan vṛíshṇaḥ sutásyaújasâ | devấñ ánu prabhū́shataḥ || 1 || sáptim mṛijanti vedháso gṛiṇántaḥ kârávo girấ | jyótir jajnânám ukthyàm || 2 || sushấhâ soma tấni te punânấya prabhûvaso | várdhâ samudrám ukthyàm || 3 || víçvâ vásûni saṃjáyan pávasva soma dhấrayâ | inú dvéshâṁsi sadhryàk || 4 || rákshâ sú no árarushaḥ svanât samasya kásya cit | nidó yátra mumucmáhe || 5 || éndo pârthivaṃ rayíṃ divyám pavasva dhấrayâ | dyumántaṃ çúshmam ấ bhara || 6 || 19 ||

30 (742). gâyatrî.

Prá dhấrâ asya çushmíṇo vṛíthâ pavítre aksharan | punânó vấcam ishyati || 1 || índur hiyânáḥ sotṛíbhir mṛijyámânaḥ kánikradat | íyarti vagnúm indriyám || 2 || ấ naḥ çúshmaṃ nṛishấhyaṃ vîrávantam puruspṛíham | pávasva soma dhấrayâ || 3 || prá sómo áti dhấrayâ pávamâno asishyadat | abhí dróṇâny âsádam || 4 || apsú tvâ mádhumattamaṃ háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índav índrâya pîtáye || 5 || sunótâ mádhumattamaṃ sómam índrâya vajríṇe | cấruṃ çárdhâya matsarám || 6 || 20 ||

31 (743). gâyatrî.

Prá sómâsaḥ svâdhyàḥ pávamânâso akramuḥ | rayíṃ kṛiṇvanti cétanam || 1 || divás pṛithivyấ ádhi bhávendo dyumnavárdhanaḥ | bhávâ vấjânâm pátiḥ || 2 || túbhyaṃ vấtâ abhipríyas túbhyam arshanti síndhavaḥ | sóma várdhanti te

29, 1 prá asya. sutásya ójasâ. 3 su-sáhâ. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso várdha. 5 ráksha. 6 ấ indo *iti*. — 30, 3 nṛi-sáhyam. 5 índo *iti*. 6 sunóta. — 31, 1 su-ádhyàḥ. 2 bháva indo *iti*. bháva. 3 abhi-príyaḥ.

máhaḥ || 3 || ấ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ soma vṛíshṇyam | bhávâ vấjasya saṃgathé || 4 || túbhyaṃ gấvo ghṛitám páyo bábhro duduhré ákshitam | várshishṭhe ádhi sânavi || 5 || svâyudhásya te sató bhúvanasya pate vayám | índo sakhitvám uçmasi || 6 || 21 ||

32 (744). gâyatrî.

Prá sómâso madacyútaḥ çrávase no maghónaḥ | sutấ vidáthe akramuḥ || 1 || ấd îṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 2 || ấd îṃ haṁsó yáthâ gaṇáṃ víçvasyâvîvaçan matím | átyo ná góbhir ajyate || 3 || ubhé somâvacấkaçan mṛigó ná taktó arshasi | sî́dann ṛitásya yónim ấ || 4 || abhí gấvo anûshata yóshâ jârám iva priyám | ágann âjíṃ yáthâ hitám || 5 || asmé dhehi dyumád yáço maghávadbhyaç ca máhyaṃ ca | saním medhấm utá çrávaḥ || 6 || 22 ||

33 (745). gâyatrî.

Prá sómâso vipaççíto 'pấṃ ná yanty ûrmáyaḥ | vánâni mahishấ iva || 1 || abhí dróṇâni babhrávaḥ çukrấ ṛitásya dhấrayâ | vấjaṃ gómantam aksharan || 2 || sutấ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómâ arshanti víshṇave || 3 || tisró vấca úd îrate gấvo mimanti dhenávaḥ | hárir eti kánikradat || 4 || abhí bráhmîr anûshata yahvî́r ṛitásya mâtáraḥ | marmṛijyánte diváḥ çíçum || 5 || râyáḥ samudrấñç catúro 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ấ pavasva sahasríṇaḥ || 6 || 23 ||

34 (746). gâyatrî.

Prá suvânó dhấrayâ tánéndur hinvânó arshati | rujád

31, 4 = 91, 16. 5 bábhro *iti*. — 32, 1 sutấḥ. 3 víçvasya avîvaçat. 4 ubhé *iti* soma ava-cấkaçat. — 34, 1 tánâ índuḥ.

dṛiḷhấ vy ójasâ || 1 || sutá índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave || 2 || vṛíshâṇaṃ vṛíshabhir yatáṃ sunvánti sómam ádribhiḥ | duhánti çákmanâ páyaḥ || 3 || bhúvat tritásya márjyo bhúvad índrâya matsaráḥ | sáṃ rûpaír ajyate háriḥ || 4 || abhí ṛitásya vishṭápaṃ duhaté pṛíçnimâtaraḥ | cấru priyátamaṃ haviḥ || 5 || sám enam áhrutâ imấ gíro arshanti sasrútaḥ | dhenúr vâçró avîvaçat || 6 || 24 ||

35 (747). gâyatrî.

Ấ naḥ pavasva dhấrayâ pávamâna rayím pṛithúm | yáyâ jyótir vidấsi naḥ || 1 || índo samudramîṅkhaya pávasva viçvamejaya | râyó dhartấ na ójasâ || 2 || tváyâ vîréṇa vîravo 'bhí shyâma pṛitanyatáḥ | kshárâ ṇo abhí vấryam || 3 || prá vấjam índur ishyati síshâsan vâjasấ ṛíshiḥ | vratấ vidânấ áyudhâ || 4 || tấṃ gîrbhír vâcamîṅkhayám punânấṃ vâsayâmasi | sómaṃ jánasya gópatim || 5 || víçvo yásya vraté jáno dâdhấra dhármaṇas páteḥ | punânásya prabhúvasoḥ || 6 || 25 ||

36 (748). gâyatrî.

Ásarji ráthyo yathâ pavítre camvòḥ sutáḥ | kấrshman vâjî ny àkramît || 1 || sá váhniḥ soma jấgriviḥ pávasva devavîr áti | abhí kóçam madhuçcútam || 2 || sá no jyótîṅshi pûrvya pávamâna ví rocaya | krátve dákshâya no hinu || 3 || çumbhámâna ṛitâyúbhir mṛijyámâno gábbastyoḥ | pávate vấre avyáye || 4 || sá víçvâ dâçúshe vásu sómo divyấni

34, 1 ví. viçvami-ejaya. 3 vîra-vaḥ abhí syâma. kshára naḥ. 5 vâcam-îṅkhayám. 6 prabhú-vasoḥ. — 36, 1 ní akramît.

pấrthivâ | pávatâm ấntárikshyâ || 5 || ấ divás pṛishṭhám açvayúr gavyayúḥ soma rohasi | vîrayúḥ çavasas pate || 6 || 26 ||

37 (749). gâyatrî.

Sá sutáḥ pîtáye vṛíshâ sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 1 || sá pavítre vicakshaṇó hárir arshati dharṇasíḥ | abhí yónim kánikradat || 2 || sá vâjî rocanấ diváḥ pávamâno ví dhâvati | rakshohấ vấram avyáyam || 3 || sá tritásyấdhi sấnavi pávamâno arocayat | jâmíbhiḥ sûryaṃ sahá || 4 || sá vṛitrahấ vṛíshâ sutó varivovíd ádâbhyaḥ | sómo vấjam ivâsarat || 5 || sá deváḥ kavíneshitò 'bhí dróṇâni dhâvati | índur índrâya maṅhánâ || 6 || 27 ||

38 (750). gâyatrî.

Eshá u syá vṛíshâ ráthó 'vyo vấrebhir arshati | gáchan vấjaṃ sahasríṇam || 1 || etáṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 2 || etáṃ tyáṃ haríto dáça marmṛijyánte apasyúvaḥ | yấbhir mádâya çúmbhate || 3 || eshá syá mấnushîshv ấ çyenó ná vikshú sîdati | gáchañ jâró ná yoshítam || 4 || eshá syá mádyo rásó 'va cashṭe diváḥ çíçuḥ | yá índur vấram ấviçat || 5 || eshá syá pîtáye sutó hárir arshati dharṇasíḥ | krándan yónim abhí priyám || 6 || 28 ||

39 (751). gâyatrî.

Âçúr arsha bṛihanmate pári priyéṇa dhấmnâ | yátra

36, 5 ấ antárikshyâ. — 37, 4 tritásya ádhi. 5 iva asarat. 6 kavínâ ishitáḥ abhí. — 38, 1 ráthaḥ ávyaḥ. 5 rásaḥ áva. ấ áviçat. — 39, 1 bṛihat-mate.

devā́ íti brávan ‖ 1 ‖ parishkṛiṇvánn ánishkṛitam jánāya yātáyann íshaḥ | vṛishṭíṃ diváḥ pári srava ‖ 2 ‖ sutá eti pavítra ā́ tvíshiṃ dádhāna ójasā́ | vicákshāṇo virocáyan ‖ 3 ‖ ayáṃ sá yó divás pári raghuyā́mā́ pavítra ā́ | síndhor ūrmā́ vy áksharat ‖ 4 ‖ āvívāsan parāváto átho arvāvátaḥ sutáḥ | índrāya sicyate mádhu ‖ 5 ‖ samīcīnā́ anūshata háriṃ hinvanty ádribhiḥ | yónāv ṛitásya sīdata ‖ 6 ‖ 29 ‖

40 (752). gāyatrī.

Punānó akramīd abhí víçvā mṛídho vícarshaṇiḥ | çumbhánti vípraṃ dhītíbhiḥ ‖ 1 ‖ ā́ yónim aruṇó ruhad gámad índraṃ vṛishā́ sutáḥ | dhruvé sádasi sīdati ‖ 2 ‖ nú no rayím mahā́m indo 'smábhyaṃ soma viçvátaḥ | ā́ pavasva sahasríṇam ‖ 3 ‖ víçvā soma pavamāna dyumnā́nīndav ā́ bhara | vidā́ḥ sahasríṇīr íshaḥ ‖ 4 ‖ sá naḥ punāná ā́ bhara rayíṃ stotré suvī́ryam | jaritúr vardhayā́ gíraḥ ‖ 5 ‖ punāná indav ā́ bhara sóma dvibárhasaṃ rayím | vṛishann indo na ukthyàm ‖ 6 ‖ 30 ‖

41 (753). gāyatrī.

Prá yé gā́vo ná bhū́rṇayas tveshā́ ayā́so ákramuḥ | ghnántaḥ kṛishṇā́m ápa tvácam ‖ 1 ‖ suvitásya manāmahé 'ti sétuṃ durāvyàm | sāhvā́ṅso dásyum avratám ‖ 2 ‖ çriṇvé vṛishṭér iva svanáḥ pávamānasya çushmíṇaḥ | cáranti vidyúto diví ‖ 3 ‖ ā́ pavasva mahī́m íshaṃ gómad indo hiraṇyavat | áçvāvad vā́javat sutáḥ ‖ 4 ‖ sá pavasva vicarshaṇa ā́ mahī́ ródasī pṛiṇa | ushā́ḥ sū́ryo ná raçmíbhiḥ ‖ 5 ‖ pári

39, 2 pari-kṛiṇván. 3. 4 pavítre. 4 ví. 5 átho *iti*. — 40, 1 víçvāḥ. 3 nú. indo *iti*. 4 dyumnā́ni indo *iti*. 5 vardhaya. 6 indo *iti*. — 41, 2 manāmahe áti. duḥ-āvyàm sahvā́ṅsaḥ. 4 áçva-vat. 5 vi-carshaṇe. mahī́-ródasī *iti*.

ṇaḥ çarmayántyā dhā́rayā soma viçvátaḥ | sárā raséva vishṭápam ‖ 6 ‖ 31 ‖

42 (754). gāyatrī.

Janáyan rocanā́ divó janáyann apsú sū́ryam | vásāno gā́ apó háriḥ ‖ 1 ‖ eshá pratnéna mánmanā devó devébhyas pári | dhā́rayā pavate sutáḥ ‖ 2 ‖ vāvṛidhānā́ya tū́rvaye pávante vā́jasātaye | sómāḥ sahásrapājasaḥ ‖ 3 ‖ duhānā́ḥ pratnám ít páyaḥ pavítre pári shicyate | krándan devā́ñ ajījanat ‖ 4 ‖ abhí víçvāni vā́ryābhí devā́ñ ṛitāvṛídhaḥ | sómaḥ punānó arshati ‖ 5 ‖ góman naḥ soma vīrávad áçvāvad vā́javat sutáḥ | pávasva bṛihatī́r íshaḥ ‖ 6 ‖ 32 ‖

43 (755). gāyatrī.

Yó átya iva mṛijyáte góbhir mádāya haryatáḥ | táṃ gīrbhír vāsayāmasi ‖ 1 ‖ táṃ no víçvā avasyúvo gíraḥ çumbhanti pūrváthā | índum índrāya pītáye ‖ 2 ‖ punānó yāti haryatáḥ sómo gīrbhíḥ párishkṛitaḥ | víprasya médhyātitheḥ ‖ 3 ‖ pávamāna vidā́ rayím asmábhyaṃ soma suçríyam | índo sahásravarcasam ‖ 4 ‖ índur átyo ná vā́jasṛit kánikranti pavítra ā́ | yád ákshār áti devayúḥ ‖ 5 ‖ pávasva vā́jasātaye víprasya gṛiṇató vṛidhé | sóma rā́sva suvī́ryam ‖ 6 ‖ 33 ‖

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

SHASHṬHO 'SHṬAKAḤ.

41, 6 naḥ. sara rasá-iva. — 42, 4 sicyate. 5 vā́ryā abhí. 6 gó-mat. — 43, 3 pári-kṛitaḥ. 4 vidā́ḥ. 6 pavítre.

44 (756). gâyatrî.

Prá ṇa indo mahé tána ûrmíṃ ná bíbhrad arshasi | abhí devấñ ayấsyaḥ || 1 || matí́ jushṭó dhiyấ hitáḥ sómo hinve parâváti | víprasya dhấrayâ kavíḥ || 2 || ayáṃ devéshu jấgṛiviḥ sutá eti pavítra ấ́ | sómo yâti vícarshaṇiḥ || 3 || sá naḥ pavasva vâjayúç cakrâṇáç cấrum adhvarám | barhíshmâñ ấ́ vivâsati || 4 || sá no bhágâya vâyáve vípravîraḥ sadấvṛidhaḥ | sómo devéshv ấ́ yamat || 5 || sá no adyá vásuttaye kratuvíd gâtuvíttamaḥ | vấjaṃ jeshi çrávo bṛihát || 6 || 1 ||

45 (757). gâyatrî.

Sá pavasva mádâya káṃ ṇṛicákshâ devávîtaye | índav índrâya pîtáye || 1 || sá no arshâbhí dûtyàṃ tvám índrâya toçase | devấñt sákhibhya ấ́ váram || 2 || utá tvấm aruṇáṃ vayáṃ góbhir añjmo mádâya kám | ví no râyé dúro vṛidhi || 3 || áty û́ pavítram akramîd vâjí́ dhúraṃ ná yấmani | índur devéshu patyate || 4 || sám î sákhâyo asvaran váne krî́ḷantam átyavim | índuṃ nâvấ́ anûshata || 5 || táyâ pavasva dhấrayâ yáyâ pîtó vicákshase | índo stotré suvî́ryam || 6 || 2 ||

46 (758). gâyatrî.

Ásṛigran devávîtayé 'tyâsaḥ kṛítvyâ iva | kshárantaḥ parvatâvṛídhaḥ || 1 || párishkṛitâsa índavo yósheva pítryâvatî | vâyúṃ sómâ asṛikshata || 2 || eté sómâsa índavaḥ prâyasvantaḥ camū́ sutấḥ | índraṃ vardhanti kármabhiḥ || 3 ||

44, 1 naḥ. táne. 3 pavítre. — 45, 1 ṇṛi-cákshâḥ. índo *iti*. 2 arsha abhí. 4 ûṃ *iti*. 5 îm *iti*. áti-avim. — 46, 1 devá-vîtaye átyâsaḥ. parvata-vṛídhaḥ. 2 pári-kṛitâsaḥ. yóshâ-iva pítrya-vatî. 3 camū́ *iti*.

ấ́ dhâvatâ suhastyaḥ çukrấ gṛibhṇîta manthínâ | góbhiḥ çrîṇîta matsarám || 4 || sá pavasva dhanaṃjaya prayantấ rấdhaso mahấḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 5 || etám mṛijanti márjyam pávamânaṃ dáça kshípaḥ | índrâya matsarám mádam || 6 || 3 ||

47 (759). gâyatrî.

Ayấ́ sómaḥ sukṛityáyâ maháç cid abhy àvardhata | mandânáḥ úd vṛishâyate || 1 || kṛitấnî́d asya kártvâ cétante dasyutárhaṇâ | ṛiṇấ́ ca dhṛishṇúç cayate || 2 || ất sóma indriyó ráso vájraḥ sahasrasấ́ bhuvat | ukthấṃ yád asya jấyate || 3 || svayáṃ kavír vidhartári víprâya rátnam ichati | yádî marmṛijyáte dhíyaḥ || 4 || sishâsátû rayîṇấṃ vấjeshv árvatâm iva | bháreshu jigyúshâm asi || 5 || 4 ||

48 (760). gâyatrî.

Tấṃ tvâ ṇṛimṇấni bíbhrataṃ sadhástheshu mahó diváḥ | cấruṃ sukṛityáyemahe || 1 || sáṃvṛiktadhṛishṇum ukthyàm mahấmahivratam mádam | çatám púro rurukshấṇim || 2 || átas tvâ rayím abhí rấjánaṃ sukrato diváḥ | suparṇó avyathír bharat || 3 || víçvasmâ ít svàr dṛiçé sấdhâraṇaṃ rajastúram | gopấm ṛitásya vír bharat || 4 || ádhâ hinvânấ indriyáṃ jyấyo mahitvám ânaçe | abhishṭikṛíd vícarshaṇiḥ || 5 || 5 ||

49 (761). gâyatrî.

Pávasva vṛishṭím ấ́ sú no 'pấm ûrmíṃ divás pári | aya-

46, 4 dhâvata su-hastyaḥ çukrấḥ. — 47, 1 abhí avardhata. vṛisha-yate. 2 kṛitấni ít. 3 sahasra-sấḥ. 4 yádi. 5 sisâsátuḥ. — 48, 1 su-kṛityáyâ ímahe. 2 sáṃvṛikta-dhṛishṇum. mahấ-mahivratam. 4 víçvasmai. 5 ádha.

kshmā́ bṛihatī́r íshaḥ ‖ 1 ‖ táyā́ pavasva dhā́rayā́ yáyā́ gā́va ihā́gáman | jányāsa úpa no gṛihám ‖ 2 ‖ ghṛitám pavasva dhā́rayā́ yajnéshu devavī́tamaḥ | asmábhyaṃ vṛishṭím ā́ pava ‖ 3 ‖ sá na ūrjé vy àvyáyam pavítraṃ dhā́va dhā́rayā́ | devā́saḥ çṛiṇávan hí kam ‖ 4 ‖ pávamāno asishyadad rákshāṅsy apajáṅghanat | pratnavád rocáyan rúcaḥ ‖ 5 ‖ 6 ‖

50 (762). gâyatrî.

Út te çúshmāsa îrate síndhor ūrmér iva svanáḥ | vā́ṇásya codayā́ pavím ‖ 1 ‖ prasavé ta úd îrate tisró vā́co makhasyúvaḥ | yád ávya éshi sā́navi ‖ 2 ‖ ávyo vā́re pári priyáṃ háriṃ hinvanty ádribhiḥ | pávamānam madhuççútam ‖ 3 ‖ ā́ pavasva madintama pavítraṃ dhā́rayā́ kave | arkásya yónim āsádam ‖ 4 ‖ sá pavasva madintama góbhir añjānó aktúbhiḥ | índav índrāya pītáye ‖ 5 ‖ 7 ‖

51 (763). gâyatrî.

Ádhvaryo ádribhiḥ sutáṃ sómam pavítra ā́ sṛija | punīhī́ndrāya pā́tave ‖ 1 ‖ diváḥ pīyū́sham uttamáṃ sómam índrāya vajríṇe | sunótā mádhumattamam ‖ 2 ‖ táva tyá indo ándhaso devā́ mádhor vy àçnate | pávamānasya marútaḥ ‖ 3 ‖ tvám hí soma vardháyant sutó mádāya bhū́rṇaye | vṛíshant stotā́ram ūtáye ‖ 4 ‖ abhy àrsha vicakshaṇa pavítraṃ dhā́rayā́ sutáḥ | ápi vā́jam utá çrávaḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

52 (764). gâyatrî.

Pári dyukshā́ḥ sanádrayir bhárad vā́jaṃ no ándhasā |

49, 1 ayakshmā́ḥ. 2 ihá â-gáman. 4 ví avyáyam. — 50, 1 codaya. 2 te. ávye. 4 = 737, 6. 5 índo *iti*. — 51, 1 pavítre. punīhí índrāya. 2 sunóta. 3 tyé. devā́ḥ. ví açnate. 5 abhí arsha. — 52, 1 sanát-rayiḥ.

suvānó arsha pavítra ā́ ‖ 1 ‖ táva pratnébhir ádhvabhir ávyo vā́re pári priyáḥ | sahásradhāro yât tánā ‖ 2 ‖ carúr ná yás tám īṅkhayéndo ná dā́nam īṅkhaya | vadhaír vadhasnav īṅkhaya ‖ 3 ‖ ní çúshmam indav eshām púruhūta jánānām | yó asmā́ñ ādídeçati ‖ 4 ‖. çatáṃ na inda ūtíbhiḥ sahásraṃ vā çúcīnām | pávasva maṅhayádrayiḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

53 (765). gâyatrî.

Ut te çúshmāso asthū́ ráksho bhindánto adrivaḥ | nudásva yā́ḥ parispṛídhaḥ ‖ 1 ‖ ayā́ nijaghnír ójasā rathasaṃgé dháne hité | stávā ábibhyushā hṛidā́ ‖ 2 ‖ ásya vratā́ni nā́dhṛishe pávamānasya dūḍhyā́ | rujá yás tvā pṛitanyáti ‖ 3 ‖ táṃ hinvanti madacyútaṃ háriṃ nadī́shu vājínam | índum índrāya matsarám ‖ 4 ‖ 10 ‖

54 (766). gâyatrî.

Asyá pratnā́m ánu dyútaṃ çukrā́ṃ duduhre áhrayaḥ | páyaḥ sahasrasā́m ṛíshim ‖ 1 ‖ ayáṃ sū́rya ivopadṛíg ayáṃ sárāṅsi dhāvati | saptá praváta ā́ dívam ‖ 2 ‖ ayáṃ viçvā́ni tishṭhati punānó bhúvanopári | sómo devó ná sū́ryaḥ ‖ 3 ‖ pári ṇo devávītaye vā́jāṅ arshasi gómataḥ | punāná indav indrayúḥ ‖ 4 ‖ 11 ‖

55 (767). gâyatrî.

Yávaṃ-yavaṃ no ándhasā pushṭám-pushṭam pári srava | sóma viçvā́ ca saúbhagā ‖ 1 ‖ índo yáthā táva stávo yáthā te jātám ándhasaḥ | ní barhíshi priyé sadaḥ ‖ 2 ‖ utá no

52, 1 pavítre. 3 īṅkhaya índo *iti*. vadhasno *iti* vadha-sno. 4. 5 indo *iti*. 5 maṅhayát-rayiḥ. — 53, 1 asthuḥ. 2 stávai. 3 ná â-dhṛíshe. duḥ-dhyā́. — 54, 2 iva upa-dṛík. 3 bhúvanā upári. 4 naḥ.

govíd açvavít pávasva somāndhasâ | makshūtamebhir áhabhiḥ || 3 || yó jināti ná jīyate hánti çátrum abhītya | sá pavasva sahasrajit || 4 || 12 ||

56 (768). gâyatrî.

Pári sóma ṛitám bṛihád âçúḥ pavítre arshati | vighnán rákshâṅsi devayúḥ || 1 || yát sómo vājam árshati çatáṃ dhārâ apasyúvaḥ | índrasya sakhyám âviçán || 2 || abhí tvâ yóshaṇo dáça jârâṃ ná kanyānûshata | mṛijyáse soma sâtáye || 3 || tvám índrâya víshṇave svâdúr indo pári srava | nṛīnt stotṛīn pâhy áṅhasaḥ || 4 || 13 ||

57 (769). gâyatrî.

Prá te dhārâ asaççáto divó ná yanti vṛishṭáyaḥ | áchâ vājaṃ sahasríṇam || 1 || abhí priyāṇi kāvyâ víçvâ cákshâṇo arshati | háris tuñjānó āyudhâ || 2 || sá marmṛijānó âyúbhir íbho rājeva suvrataḥ | çyenó ná váṅsu shîdati || 3 || sá no víçvâ divó vásûtó pṛithivyā ádhi | punānó indav ā bhara || 4 || 14 ||

58 (770). gâyatrî.

Tárat sá mandī dhâvati dhārâ sutásyāndhasaḥ | tárat sá mandī dhâvati || 1 || usrā veda vásûnâm mártasya devy ávasaḥ | tárat sá mandī dhâvati || 2 || dhvasráyoḥ purushántyor ā sahásrâṇi dadmahe | tárat sá mandī dhâvati || 3 || ā yáyos triṅçátaṃ tánâ sahásrâṇi ca dádmahe | tárat sá mandī dhâvati || 4 || 15 ||

55, 3 soma ándhasâ makshú-tamebhiḥ. 4 abhi-ítya. — 56, 3 kanyâ anûshata. — 57, 1 ácha. 3 rājâ-iva. sîdati. 4 vásu utó *iti*. indo *iti*. — 58, 1 sutásya ándhasaḥ. 2 devī. 3 puru-sántyoḥ.

59 (771). gâyatrî.

Pávasva gojíd açvajíd viçvajít soma raṇyajít | prajāvad rátnam ā bhara || 1 || pávasvâdbhyó ádâbhyaḥ pávasvaúshadhîbhyaḥ | pávasva dhishāṇâbhyaḥ || 2 || tvám soma pávamâno viçvâni duritā tara | kavíḥ sîda ní barhíshi || 3 || pávamâna svàr vido jāyamâno 'bhavo mahān | índo viçvāñ abhī'd asi || 4 || 16 ||

60 (772). gâyatrî. 3 puraüshṇih.

Prá gâyatréṇa gâyata pávamânaṃ vicarshaṇim | índuṃ sahásracakshasam || 1 || táṃ tvâ sahásracakshasam átho sahásrabharṇasam | áti vāram apâvishuḥ || 2 || áti vārân pávamâno asishyadat kaláçāñ abhí dhâvati | índrasya hārdy âviçán || 3 || índrasya soma rādhase çám pavasva vicarshaṇe | prajāvad réta ā bhara || 4 || 17 ||

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

61 (773). gâyatrî.

Ayá vītī pári srava yás ta indo mádeshv ā | avāhan navatī'r náva || 1 || púraḥ sadyá itthādhiye dívodâsâya çámbaram | ádha tyáṃ turváçaṃ yádum || 2 || pári ṇo áçvam açvavíd gómad indo hiraṇyavat | kshárâ sahasríṇîr íshaḥ || 3 || pávamânasya te vayám pavítram abhyundataḥ | sakhitvám ā vṛiṇîmahe || 4 || yé te pavítram ûrmáyo 'bhiksháranti dhārayâ | tébhir naḥ soma mṛiḷaya || 5 || 18 ||

sá naḥ punānó ā bhara rayíṃ vîrávatîm ísham | īçânaḥ soma viçvátaḥ || 6 || etám u tyáṃ dáça kshípo mṛijánti sín-

59, 2 pávasva at-bhyáḥ. pávasva óshadhîbhyaḥ. 4 abhí ít. — 60, 2 átho *iti*. — 61, 1 te. ava-áhan. 2 itthā-dhiye. 3 naḥ. kshára. 4 abhi-undataḥ.

dhumâtaram | sám âdityébhir akhyata || 7 || sám índreṇotá vâyúnâ sutá eti pavítra ấ | sáṃ sū́ryasya raçmíbhiḥ || 8 || sá no bhágâya vâyáve pûshṇé pavasva mádhumân | cấrur mitré váruṇe ca || 9 || uccấ te jâtám ándhaso diví shád bhū́my ấ dade | ugráṃ çárma máhi çrávaḥ || 10 || 19 ||

enấ víçvâny aryá ấ dyumnấni mấnushâṇâm | síshâsanto vanâmahe || 11 || sá na índrâya yájyave váruṇâya marúdbhyaḥ | varivovít pári srava || 12 || úpo shú jâtám aptúraṃ góbhir bhaṅgám párishkṛitam | índuṃ devấ ayâsishuḥ || 13 || tám íd vardhantu no gíro vatsáṃ saṃçíçvarîr iva | yá índrasya hṛidaṃsániḥ || 14 || árshâ ṇaḥ soma çáṃ gáve dhukshásva pipyúshîm ísham | várdhâ samudrám ukthyàm || 15 || 20 ||

pávamâno ajîjanad diváç citráṃ ná tanyatúm | jyótir vaiçvânarám bṛihát || 16 || pávamânasya te ráso mádo râjann aduchunáḥ | ví vấram ávyam arshati || 17 || pávamâna rásas táva dáksho ví râjati dyumấn | jyótir víçvaṃ svàr dṛiçé || 18 || yás te mádo váreṇyas ténâ pavasvấndhasâ | devâvî́r aghaçaṅsahấ || 19 || jághnir vṛitrám amitríyaṃ sásnir vấjaṃ divé-dive | goshấ u açvasấ asi || 20 || 21 ||

sámmiçlo arushó bhava sûpasthấbhir ná dhenúbhiḥ | sī́dañ chyenó ná yónim ấ || 21 || sá pavasva yá ấvithéndraṃ vṛitrấya hántave | vavrivấṅsam mahî́r apáḥ || 22 || suvî́râso vayáṃ dhánâ jáyema soma mîḍhvaḥ | punánó vardha no gíraḥ || 23 || tvótâsas távávasâ syấma vanvánta âmúraḥ | sóma vratéshu jâgṛihi || 24 || apaghnán pavate mṛídhó 'pa sómo árâvṇaḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 25 || 22 ||

61, 8 índreṇa utá. pavítre. 10 sát bhū́miḥ. 13 úpo *iti* sú. 14 hṛidam-sániḥ. 15 árshā naḥ. várdha. 19 téna pavasva ándhasâ. 20 go-sấḥ. 21 su-upasthấbhiḥ. çyenáḥ. 22 ấvitha índram. 24 tvấ-ûtâsaḥ táva ávasâ. 25 mṛídhaḥ ápa.

mahó no râyá ấ bhara pávamâna jahî́ mṛídhaḥ | rấsvendo vîrávad yáçaḥ || 26 || ná tvâ çatáṃ caná hrúto rấdho dítsantam ấ minan | yát punânó makhasyáse || 27 || pávasvendo vṛíshâ sutáḥ kṛidhî́ no yaçáso jáne | víçvâ ápa dvísho jahi || 28 || ásya te sakhyé vayáṃ távendo dyumná uttamé | sâsahyấma pṛitanyatáḥ || 29 || yấ te bhîmấny ấyudhâ tigmấni sánti dhū́rvaṇe | rákshâ samasya no nidáḥ || 30 || 23 ||

62 (774). gâyatrî.

Eté asṛigram índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | víçvâny abhí saúbhagâ || 1 || vighnánto duritấ purú sugấ tokấya vâjínaḥ | tánâ kṛiṇvánto árvate || 2 || kṛiṇvánto várivo gáve 'bhy àrshanti sushṭutím | íḷâm asmábhyaṃ saṃyátam || 3 || ásâvy aṅçúr mádâyâpsú dáksho girishṭhấḥ | çyenó ná yónim ấsadat || 4 || çubhrám ándho devávâtam apsú dhûtó nṛíbhiḥ sutáḥ | svádanti gấvaḥ páyobhiḥ || 5 || 24 ||

ấd îm áçvaṃ ná hétâró 'çûçubhann amṛítâya | mádhvo rásaṃ sadhamấde || 6 || yấs te dhấrâ madhuççútó 'sṛigram inda ûtáye | tấbhiḥ pavítram ấsadaḥ || 7 || só arshéndrâya pîtáye tiró rómâṇy avyáyâ | sī́dan yónâ váneshv ấ || 8 || tvám indo pári srava svấdishṭho áṅgirobhyaḥ | varivovíd ghṛitám páyaḥ || 9 || ayáṃ vícarshaṇir hitáḥ pávamânaḥ sá cetati | hinvânấ ấpyam bṛihát || 10 || 25 ||

eshá vṛíshâ vṛíshavrataḥ pávamâno açastihấ | kárad vásûni dâçúshe || 11 || ấ pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | puruçcandrám puruspṛíham || 12 || eshá syá pári

---

61, 26 jahí. rấsva indo *iti*. 28 pávasva indo *iti*. kṛidhí. 29 táva indo *iti* dyumné. 30 rákshа. — 62, 3 abhí arshanti. 4 mádâya ap-sú. giri-sthấḥ. ấ asadat. 6 hétâraḥ áçûçubhan. 7 dhárâḥ. madhu-çcútaḥ ásṛigram indo *iti*. ấ asadaḥ. 8 arsha índrâya. 12 puru-candrám.

shicyate marmṛijyámâna âyúbhiḥ | urugâyáḥ kavíkratuḥ || 13 || sahásrotiḥ çatámagho vimáno rájasaḥ kavíḥ | índrâya pavate mádaḥ || 14 || girấ jâtá ihá stutá índur índrâya dhîyate | vír yónâ vasatấv iva || 15 || 26 ||

pávamânaḥ sutó nṛíbhiḥ sómo vấjam ivâsarat | camūshu çákmanâsádam || 16 || táṃ tripṛishṭhé trivandhuré ráthe yuñjanti yấtave | ṛíshîṇâṃ saptá dhîtíbhiḥ || 17 || táṃ sotâro dhanaspṛítam âçúṃ vấjâya yấtave | háriṃ hinota vâjínam || 18 || âviçán kaláçaṃ sutó víçvâ árshann abhí çríyaḥ | çúro ná góshu tishṭhati || 19 || ấ ta indo mádâya kám páyo duhanty âyávaḥ | devấ devébhyo mádhu || 20 || 27 ||

ấ naḥ sómam pavítra ấ sṛijátâ mádhumattamam | devébhyo devaçrúttamam || 21 || eté sómâ asṛikshata gṛiṇânấḥ çrávase mahé | madíntamasya dhấrayâ || 22 || abhí gávyâni vîtáye nṛimṇấ punánó arshasi | sanádvâjaḥ pári srava || 23 || utá no gómatîr ísho víçvâ arsha parishṭúbhaḥ | gṛiṇánó jamádagninâ || 24 || pávasva vâcó agriyáḥ sóma citrấbhir ûtíbhiḥ | abhí víçvâni kấvyâ || 25 || 28 ||

tváṃ samudríyâ apó 'griyó vấca îráyan | pávasva viçvamejaya || 26 || túbhyemấ bhúvanâ kave mahimné soma tasthire | túbhyam arshanti síndhavaḥ || 27 || prá te divó ná vṛishṭáyo dhấrâ yanty asaççátaḥ | abhí çukrấm upastíram || 28 || índrâyéndum punîtanográṃ dákshâya sádhanam | îçânáṃ vîtírâdhasam || 29 || pávamâna ṛitáḥ kavíḥ sómaḥ pavítram ấsadat | dádhat stotré suvîryam || 30 || 29 ||

63 (775). gâyatrî.

Ấ pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ soma suvîryam | asmé çrávâṃsi dhâraya || 1 || ísham ūrjaṃ ca pinvasa índrâya matsaríntamaḥ | camūshv ấ ní shîdasi || 2 || sutá índrâya víshṇave sómaḥ kaláçe aksharat | mádhumâṅ astu vâyáve || 3 || eté asṛigram âçávó 'ti hvárâṅsi babhrávaḥ | sómâ ṛitásya dhấrayâ || 4 || índraṃ várdhanto aptúraḥ kṛiṇvánto víçvam āryam | apaghnánto árâvṇaḥ || 5 || 30 ||

sutấ ánu svám ấ rájo 'bhy àrshanti babhrávaḥ | índraṃ gáchanta índavaḥ || 6 || ayấ pavasva dhấrayâ yáyâ sūryam árocayaḥ | hinvânó mānushîr apáḥ || 7 || áyukta sūra étaçam pávamâno manấv ádhi | antárikṣheṇa yấtave || 8 || utá tyấ haríto dáça sūro ayukta yấtave | índur índra íti bruván || 9 || párîtó vâyáve sutáṃ gíra índrâya matsarám | ávyo vấreshu siñcata || 10 || 31 ||

pávamâna vidấ rayím asmábhyaṃ soma dushṭáram | yó dûṇấço vanushyatấ || 11 || abhy àrsha sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam açvínam | abhí vấjam utá çrávaḥ || 12 || sómo devó ná sūryó 'dribhiḥ pavate sutáḥ | dádhânaḥ kaláçe rásam || 13 || eté dhấmâny āryâ çukrấ ṛitásya dhấrayâ | vấjaṃ gómantam aksharan || 14 || sutấ índrâya vajríṇe sómâso dádhyâçiraḥ | pavítram áty aksharan || 15 || 32 ||

prá soma mádhumattamo râyé arsha pavítra ấ | mádo yó devavîtamaḥ || 16 || tám î mṛijanty âyávo háriṃ nadîshu vâjínam | índum índrâya matsarám || 17 || ấ pavasva hiranyavad áçvâvat soma vîrávat | vấjaṃ gómantam ấ bhara || 18 || pári vấje ná vâjayúm ávyo vấreshu siñcata | índrâya mádhumattamam || 19 || kavím mṛijanti márjyaṃ dhîbhír víprâ avasyávaḥ | vṛishâ kánikrad arshati || 20 || 33 ||

62, 13 sicyate. 14 sahásra-ûtiḥ çatá-maghaḥ. 16 iva asarat. çákmanâ â-sádam. 20 te. devấḥ. 21 pavítre. sṛijáta. 23 sanát-vâjaḥ. 24 pari-stúbhaḥ. 26 viçvam-ejaya. 27 túbhya imấ. 28 dhấrâḥ. 29 índrâya índum punîtana ugrám. 30 ấ asadat.

63, 2 pinvase. sîdasi. 4 âçávaḥ áti. 6 abhí arshanti. 9 tyấḥ. 10 pári itáḥ. 11 vidấḥ. duḥ-náçaḥ. 12 abhí arsha. 13 sūryaḥ ádri-bhiḥ. 16 pavítre. 17 îm *iti*.

vṛíshaṇaṃ dhîbhír aptúraṃ sómam ṛitásya dhárayâ | matî víprâḥ sám asvaran || 21 || pávasva devâyushág índraṃ gachatu te mádaḥ | vâyúm á roha dhármaṇâ || 22 || pávamâna ní toçase rayíṃ soma çravâyyam | priyáḥ samudrám á viça || 23 || apaghnán pavase mṛídhaḥ kratuvít soma matsaráḥ | nudásvâdevayuṃ jánam || 24 || pávamânâ asṛikshata sómâḥ çukrâsa índavaḥ | abhí víçvâni kâvyâ || 25 || 34 ||

pávamânâsa âçávaḥ çubhrâ asṛigram índavaḥ | ghnánto víçvâ ápa dvíshaḥ || 26 || pávamânâ divás páry antárikshâd asṛikshata | pṛithivyâ ádhi sânavi || 27 || punánâḥ soma dhárayéndo víçvâ ápa sridhaḥ | jahí rákshâṅsi sukrato || 28 || apaghnánt soma rakshásо 'bhy àrsha kánikradat | dyumántaṃ çúshmam uttamám || 29 || asmé vásûni dhâraya sóma divyâni pârthivâ | índo víçvâni vâryâ || 30 || 35 ||

64 (776). gâyatrî.

Vṛíshâ soma dyumâñ asi vṛíshâ deva vṛíshavrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || 1 || vṛíshṇas te vṛíshṇyaṃ çávo vṛíshâ vánaṃ vṛíshâ mádaḥ | satyáṃ vṛishan vṛíshéd asi || 2 || áçvo ná cakrado vṛíshâ sáṃ gâ indo sám árvataḥ | ví no râyé dúro vṛidhi || 3 || ásṛikshata prá vâjíno gavyâ sómâso açvayâ | çukrâso vîrayâçávaḥ || 4 || çumbhámânâ ṛitâyúbhir mṛijyámânâ gábhastyoḥ | pávante vâre avyáye || 5 || 36 ||

té víçvâ dâçúshe vásu sómâ divyâni pârthivâ | pávantàmântárikshyâ || 6 || pávamânasya viçvavit prá te sárgâ asṛikshata | sûryasyeva ná raçmáyaḥ || 7 || ketúṃ kṛiṇván

63, 22 deva âyushák. nudásva ádeva-yum. 27 pávamânâḥ. 28 dhárayâ índo *iti*. 29 abhí arsha. — 64, 2 vṛíshâ ít. 4 açva-yâ. vîra-yâ âçávaḥ. 5 mṛijyámânâḥ. 6 sómâḥ. â antárikshyâ. 7 sûryasya-iva.

divás pári víçvâ rûpâbhy àrshasi | samudráḥ soma pinvase || 8 || hinvânó vâcam ishyasi pávamâna vídharmaṇi | ákrân devó ná sûryaḥ || 9 || índuḥ pavishṭa cétanaḥ priyáḥ kavînâm matî | sṛijád áçvaṃ rathîr iva || 10 || 37 ||

ûrmír yás te pavítra â devâvîḥ paryáksharat | sîdann ṛitásya yónim â || 11 || sá no arsha pavítra â mádo yó devavîtamaḥ | índav índrâya pîtáye || 12 || ishé pavasva dhárayâ mṛijyámâno manîshíbhiḥ | índo rucâbhí gâ ihi || 13 || punánó várivas kṛidhy ûrjaṃ jánâya girvaṇaḥ | háre sṛijâná âçíram || 14 || punánó devávîtaya índrasya yâhi nishkṛitám | dyutânó vâjíbhir yatáḥ || 15 || 38 ||

prá hinvânâsa índavó 'châ samudrám âçávaḥ | dhiyâ jûtâ asṛikshata || 16 || marmṛijânâsa âyávo vṛithâ samudrám índavaḥ | ágmann ṛitásya yónim â || 17 || pári ṇo yâhy asmayúr víçvâ vásûny ójasâ | pâhí naḥ çárma vîrávat || 18 || mímâti váhnir étaçaḥ padáṃ yujâná ṛíkvabhiḥ | prá yát samudrá âhitaḥ || 19 || â yád yóniṃ hiraṇyáyam âçúr ṛitásya sîdati | jáhâty ápracetasaḥ || 20 || 39 ||

abhí venâ anûshatéyakshanti prácetasaḥ | májjanty ávicetasaḥ || 21 || índrâyendo marútvate pávasva mádhumattamaḥ | ṛitásya yónim âsádam || 22 || táṃ tvâ víprâ vacovídaḥ párish kṛiṇvanti vedhásaḥ | sáṃ tvâ mṛijanty âyávaḥ || 23 || rásaṃ te mitró aryamâ píbanti várunaḥ kave | pávamânasya marútaḥ || 24 || tváṃ soma vipaçcítam punánó vâcam ishyasi | índo sahásrabharṇasam || 25 || 40 ||

utó sahásrabharṇasaṃ vâcaṃ soma makhasyúvam | punâná indav â bhara || 26 || punâná indav eshâm púruhûta

64, 8 rûpâ abhí arshasi. 11. 12 pavítre. 12 índo *iti*. 13 rucâ abhí. 15 devá-vîtaye. 16 índavaḥ ácha. 18 naḥ. 19 samudré. 21 anûshata íyakshanti. 22 índrâya indo *iti*. 23 víprâḥ. pári kṛiṇvanti. 26 utó *iti*. indo *iti*.

jánânâm | priyáḥ samudrám ấ viça || 27 || dávidyutatyâ rucấ parishṭóbhantyâ kṛipấ | somấḥ çukrấ gávâçiraḥ || 28 || hinvânó hetṛíbhir yatá ấ vấjaṃ vâjy àkramît | sídanto vanúsho yathâ || 29 || ṛidhák soma svastáye samjagmânó diváḥ kavíḥ | pávasva sûryo dṛiçé || 30 || 41 ||

Prathamo 'dhyâyaḥ.

65 (777). gâyatrî.

Hinvánti sûram úsrayaḥ svásâro jâmáyas pátim | mahấm índum mahîyúvaḥ || 1 || pávamâna rucấ-rucâ devó devébhyas pári | víçvâ vásûny ấ viça || 2 || ấ pavamâna sushṭutím vṛishṭíṃ devébhyo dúvaḥ | ishé pavasva samyátam || 3 || vṛíshâ hy ási bhânúnâ dyumántaṃ tvâ havâmahe | pávamâna svâdhyàḥ || 4 || ấ pavasva suvîryam mándamânaḥ svâyudha | ihó shv ìndav ấ gahi || 5 || 1 ||

yád adbhíḥ parishicyáse mṛijyámâno gábhastyoḥ | drúṇâ sadhástham açnushe || 6 || prá sómâya vyaçvavát pávamânâya gâyata | mahé sahásracakshase || 7 || yásya várṇam madhuçcútaṃ hárim hinvánty ádribhiḥ | índum índrâya pîtáye || 8 || tásya te vâjíno vayáṃ víçvâ dhánâni jigyúshaḥ | sakhitvám ấ vṛiṇîmahe || 9 || vṛíshâ pavasva dhấrayâ marútvate ca matsaráḥ | víçvâ dádhâna ójasâ || 10 || 2 ||

tám tvâ dhartấram oṇyòḥ pávamâna svardṛíçam | hinvé vấjeshu vâjínam || 11 || ayấ cittó vipấnáyâ hárihḥ pavasva dhấrayâ | yújaṃ vấjeshu codaya || 12 || ấ na indo mahîm ísham pávasva viçvádarçataḥ | asmábhyaṃ soma gâtuvít || 13 || ấ kaláçâ anûshaténdo dhấrâbhir ójasâ | éndrasya pîtáye viça || 14 || yásya te mádyaṃ rásaṃ tîvráṃ duhánty ádribhiḥ | sá pavasvâbhimâtihấ || 15 || 3 ||

rấjâ medhấbhir îyate pávamâno manấv ádhi | antárikṣheṇa yấtave || 16 || ấ na indo çatagvínaṃ gávâm póshaṃ svâçvyam | váhâ bhágattim ûtáye || 17 || ấ naḥ soma sáho júvo rûpáṃ ná várcase bhara | sushvâṇó devávîtaye || 18 || árshâ soma dyumáttamo 'bhí dróṇâni róruvat | sídañ chyenó ná yónim ấ || 19 || apsấ índrâya vâyáve váruṇâya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave || 20 || 4 ||

ísham tokấya no dádhad asmábhyaṃ soma viçvátaḥ | ấ pavasva sahasríṇam || 21 || yé sómâsaḥ parâváti yé arvâváti sunviré | yé vâdáḥ çaryaṇấvati || 22 || yá ârjîkéshu kṛítvasu yé mádhye pastyânâm | yé vâ jáneshu pañcásu || 23 || té no vṛishṭíṃ divás pári pávantâm ấ suvîryam | suvấnấ devấsa índavaḥ || 24 || pávate haryató hárir gṛiṇânó jamádagninâ | hinvânó gór ádhi tvací || 25 || 5 ||

prá çukrấso vayojúvo hinvânấso ná sáptayaḥ | çrîṇânấ apsú mṛiñjata || 26 || tám tvâ sutéshv âbhúvo hinviré devátâtaye | sá pavasvânáyâ rucấ || 27 || ấ te dáksham mayobhúvaṃ váhnim adyấ vṛiṇîmahe | pấntam ấ puruspṛíham || 28 || ấ mandrám ấ váreṇyam ấ vípram ấ manîshíṇam | pấntam ấ puruspṛíham || 29 || ấ rayím ấ sucetúnam ấ sukrato tanûshv ấ | pấntam ấ puruspṛíham || 30 || 6 ||

66 (778). gâyatrî. 18 anushṭubh.

Pávasva viçvacarshaṇe 'bhí víçvâni kấvyâ | sákhâ sákhibhya îḍyaḥ || 1 || tấbhyâṃ víçvasya râjasi yé pavamâna

---

64, 28 pari-stóbhantyâ. çukrấḥ gó-âçiraḥ. 29 vâjî akramît. — 65, 4 hí. su-âdhyàḥ. 5 ihó *iti* sú indo *iti*. 6 pari-sicyáse. 12 vipấ anáyâ. 14 anûshata índo *iti*. ấ índrasya.

65, 15 pavasva abhimâti-hấ. 17 váha. 18 susvânáḥ. 19 árshа. çyenáḥ. 22 yé — sunviré = 702, 6. vâ adáḥ. 23 yé. 24 suvânáḥ. 27 pavasva anáyâ. 28 adyá. — 66, 2 yé *iti*.

dhắmanî | pratîcî soma tasthátuḥ || 2 || pári dhắmâni yắni te tvắṃ somâsi viçvátaḥ | pávamâna ṛitúbhiḥ kave || 3 || pávasva janáyann ísho 'bhí víçvâni vắryâ | sákhâ sákhibhya ûtáye || 4 || táva çukrắso arcáyo divás pṛishṭhé ví tanvate | pavítraṃ soma dhắmabhiḥ || 5 || 7 ||

távemé saptá síndhavaḥ praçísham soma sisrate | túbhyaṃ dhâvanti dhenávaḥ || 6 || prá soma yâhi dhắrayâ sutá índrâya matsaráḥ | dádhâno ákshiti çrávaḥ || 7 || sám u tvâ dhîbhír asvaran hinvatîḥ saptá jâmáyaḥ | vípram âjắ vivásvataḥ || 8 || mṛijánti tvâ sám agrúvó 'vye jîrắv ádhi shváṇi | rebhó yád ajyáse váne || 9 || pávamânasya te kave vắjint sárgâ asṛikshata | árvanto ná çravasyávaḥ || 10 || 8 ||

áchâ kóçam madhuçcútam ásṛigram vắre avyáye | ávâvaçanta dhîtáyaḥ || 11 || áchâ samudrám índavó 'staṃ gắvo ná dhenávaḥ | ágmann ṛitásya yónim ắ || 12 || prá ṇa indo mahé ráṇa ắpo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vâsayishyáse || 13 || ásya te sakhyé vayám íyakshantas tvótayaḥ | índo sakhitvám uçmasi || 14 || ắ pavasva gávishṭaye mahé soma ṇicákshase | éndrasya jaṭháre viça || 15 || 9 ||

mahắñ asi soma jyéshṭha ugrắṇâm inda ójishṭhaḥ | yúdhvâ sáñ cháçvaj jigetha || 16 || yá ugrébhyaç cid ójîyâñ chűrebhyaç cic chűrataraḥ | bhûridắbhyaç cin máṅhîyân || 17 || tvắṃ soma sűra éshas tokásya sâtắ tanűnâm | vṛiṇîmáhe sakhyắya vṛiṇîmáhe yújyâya || 18 || ágna ắyûṅshi pavasa ắ suvórjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm || 19 || agnír ríshiḥ pávamânaḥ pắñcajanyaḥ puróhitaḥ | tám îmahe mahâgayám || 20 || 10 ||

66, 2 dhắmanî-praticî *iti*. 3 soma asi. pávamâna. 6 táva imé. 9 agrúvaḥ ávye. sváni. 11 ácha. 12 índavaḥ ástam. 13 naḥ. ráṇe. 14 tvắ-ûtayaḥ. 15 gó-ishṭaye. ắ índrasya. 16 indo *iti*. çáçvat. 17 çűrebhyaḥ cit çűra-taraḥ. cit. 18 ắ íshaḥ. 19 ágne. pavase. suva űrjam.

ágne pávasva svápâ asmé várcaḥ suvîryam | dádhad rayím máyi pósham || 21 || pávamâno áti sridho 'bhy àrshati sushṭutím | sűro ná viçvádarçataḥ || 22 || sá marmṛijânó âyúbhiḥ práyasvân práyase hitáḥ | índur átyo vicakshaṇáḥ || 23 || pávamâna ṛitám bṛihác chukrắṃ jyótir ajîjanat | kṛishṇắ támâṅsi jáñghanat || 24 || pávamânasya jáñghnato háreç candrắ asṛikshata | jîrắ ajiráçocishaḥ || 25 || 11 ||

pávamâno rathîtamaḥ çubhrébhiḥ çubhráçastamaḥ | háriçcandro marúdgaṇaḥ || 26 || pávamâno vy àçnavad raçmíbhir vâjasắtamaḥ | dádhat stotré suvîryam || 27 || prá suvânó índur akshâḥ pavítram áty avyáyam | punánó índur índram ắ || 28 || eshá sómo ádhi tvaci gávâṃ krîḷaty ádribhiḥ | índram mádâya jóhuvat || 29 || yásya te dyumnávat páyaḥ pávamânắbhṛitaṃ diváḥ | téna no mṛiḷa jîváse || 30 || 12 ||

67 (779). gâyatri. 16—18 dvipadâ gâyatri. 27. 31. 32 anushṭubh. 30 puraüshṇih.

Tvắṃ somâsi dhârayúr mandrá ójishṭho adhvaré | pávasva maṅhayádrayiḥ || 1 || tvắṃ sutó nṛimắdano dadhanvắn matsaríntamaḥ | índrâya sûrír ándhasâ || 2 || tvắṃ sushvâṇó ádribhir abhy àrsha kánikradat | dyumántaṃ çúshmam uttamám || 3 || índur hinvânó arshati tiró vắrâṇy avyáyâ | hárir vắjam acikradat || 4 || índo vy ávyam arshasi ví çrávâṅsi ví saúbhagâ | ví vắjânt soma gómataḥ || 5 || 13 ||

ắ na indo çatagvínaṃ rayíṃ gómantam açvínam | bhárâ soma sahasríṇam || 6 || pávamânâsa índavas tiráḥ pavítram âçávaḥ | índraṃ yắmebhir âçata || 7 || kakuháḥ somyó rása

66, 21 su-ápâḥ. 22 abhí arshati. 24 bṛihát çukrám. 26 rathí-tamaḥ. çubhráças-tamaḥ hári-candraḥ. 27 ví açnavat. 30 pávamâna ắ-bhṛitam. — 67, 1 soma asi. maṅhayát-rayiḥ. 3 susvânáḥ. abhí arsha. 4 ví ávyam. 6 bhára.

índur índrâya pûrvyáḥ | âyúḥ pavata âyáve || 8 || hinvánti sûram úsrayaḥ pávamânam madhuçcútam | abhí girâ sám asvaran || 9 || avitẫ no ajẫçvaḥ pûshẫ yẫmani-yâmani | ẫ bhakshat kanyẫsu naḥ || 10 || 14 ||

ayẫm sómaḥ kapardíne ghṛitẫm ná pavate mádhu | ẫ bhakshat kanyẫsu naḥ || 11 || ayẫm ta âghṛiṇe sutó ghṛitẫm ná pavate çúci | ẫ bhakshat kanyẫsu naḥ || 12 || vâcó jantúḥ kavînẫm pávasva soma dhẫrayâ | devéshu ratnadhẫ asi || 13 || ẫ kaláçeshu dhâvati çyenó várma ví gâhate | abhí dróṇâ kánikradat || 14 || pári prá soma te rásó 'sarji kaláçe sutáḥ | çyenó ná taktó arshati || 15 || 15 ||

pávasva soma mandáyann índrâya mádhumattamaḥ || 16 || ásṛigran devávîtaye vâjayánto ráthâ iva || 17 || té sutẫso madíntamâḥ çukrẫ vâyúm asṛikshata || 18 || grẫvṇâ tunnó abhíshṭutaḥ pavítram soma gachasi | dádhat stotré suvî́ryam || 19 || eshá tunnó abhíshṭutaḥ pavítram áti gâhate | rakshohẫ vẫram avyáyam || 20 || 16 ||

yád ánti yác ca dûraké bhayấm vindáti mẫm ihá | pávamâna ví táj jahi || 21 || pávamânaḥ só adyá naḥ pavítreṇa vícarshaṇiḥ | yáḥ potẫ sá punâtu naḥ || 22 || yát te pavítram arcíshy ágne vítatam antár ẫ | bráhma téna punîhi naḥ || 23 || yát te pavítram arcivád ágne téna punîhi naḥ | brahmasavaíḥ punîhi naḥ || 24 || ubhẫbhyẫm deva savitaḥ pavítreṇa savéna ca | mẫm punîhi viçvátaḥ || 25 || 17 ||

tribhíṣh ṭvẫm deva savitar várshishṭhaiḥ soma dhẫmabhiḥ | ágne dákshaiḥ punîhi naḥ || 26 || punántu mẫm devajanẫḥ punántu vásavo dhiyẫ | víçve devâḥ punîtá mâ jấtavedaḥ punîhí mâ || 27 || prá pyâyasva prá syandasva sóma

67, 8 pavate. 10 ajá-açvaḥ. 12 te. 15 rásaḥ ásarji. 18 çukrẫḥ. 21 yát ca. tát. 26 tri-bhíḥ tvám.

víçvebhir aṅçúbhiḥ | devébhya uttamấm havíḥ || 28 || úpa priyám pánipnataṃ yúvânam âhutîvṛídham | áganma bíbhrato námaḥ || 29 || alẫyyasya paraçúr nanâça tám ẫ pavasva deva soma | âkhúṃ cid evá deva soma || 30 || yáḥ pâvamânî́r adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | sárvaṃ sá pûtám açnâti svaditám mâtaríçvanâ || 31 || pâvamânî́r yó adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | tásmai sárasvatî duhe kshîrấṃ sarpír mádhûdakâm || 32 || 18 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

68 (780). jagatî. 10 trishṭúbh.

Prá devám áchâ mádhumanta índavó 'sishyadanta gấva ẫ ná dhenávaḥ | barhishádo vacanấvanta ûdhabhiḥ parisrútam usríyâ nirṇíjaṃ dhire || 1 || sá róruvad abhí pûrvâ acikradad upârúhaḥ çratháyant svâdate háriḥ | tiráḥ pavítram pariyánn urú jráyo ní çáryâṇi dadhate devá ẫ váram || 2 || ví yó mamé yamyẫ saṃyatî́ mádaḥ sâkaṃvṛídhâ páyasâ pinvad ákshitâ | mahî́ apâré rájasî vivévidad abhivrájann ákshitam pấja ẫ dade || 3 || sá mâtárâ vicáran vâjáyann apáḥ prá médhiraḥ svadháyâ pinvate padám | aṅçúr yávena pipiçe yató nṛíbhiḥ sáṃ jâmíbhir násate rákshate çíraḥ || 4 || sáṃ dákṣheṇa mánasâ jâyate kavír ṛitásya gárbho níhito yamẫ paráḥ | yûnấ ha sántâ prathamáṃ ví jajnatur gúhâ hitáṃ jánima némam údyatam || 5 || 19 ||

mandrásya rûpáṃ vividur manîshíṇaḥ çyenó yád ándho ábharat parâvátaḥ | tám marjayanta suvṛídhaṃ nadî́shv ẫṅ uçántam aṅçúm pariyántam ṛigmíyam || 6 || tvẫm mṛijanti

67, 29 âhuti-vṛídham. 31 adhi-éti. 32 mádhu udakâm. — 68, 1 úcha. índavaḥ ásisyadanta. barhi-sádaḥ. usríyâḥ. 2 upa-árúhaḥ. 3 saṃyatî́ *iti*. m. a. rájasî *iti*. vi-vévidat. 6 ẫ.

dáça yóshaṇaḥ sutáṃ sóma ṛíshibhir matíbhir dhîtíbhir hitám | ávyo vấrebhir utá devấhûtibhir nṛíbhir yató vấjam ấ darshi sâtáye || 7 || pariprayántaṃ vayyàṃ sushaṃsádaṃ sómam manîshấ abhy ànûshata stúbhaḥ | yó dhấrayâ mádhumâñ ûrmíṇâ divá íyarti vấcaṃ rayishấḷ ámartyaḥ || 8 || ayáṃ divá iyarti víçvam ấ rájaḥ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sîdati | adbhír góbhir mṛijyate ádribhiḥ sutáḥ punáná índur várivo vidat priyám || 9 || evấ naḥ soma parishicyámâno váyo dádhac citrátamam pavasva | adveshé dyấvâpṛithivî huvema dévâ dhattá rayím asmé suvîram || 10 || 20 ||

69 (781). jagatî. 9. 10 trishṭubh.

Íshur ná dhánvan práti dhîyate matír vatsó ná mâtúr úpa sarjy ûdhani | urúdhâreva duhe ágra âyaty ásya vratéshv ápi sóma ishyate || 1 || úpo matíḥ pṛicyáte sicyáte mádhu mandrấjanî codate antár âsáni | pávamânaḥ saṃtaníḥ praghnatấm iva mádhumân drapsáḥ pári vấram arshati || 2 || ávye vadhûyúḥ pavate pári tvací çrathnîté naptîr áditer ṛitáṃ yaté | hárir akrân yajatáḥ saṃyató mádo nṛimṇấ çíçâno mahishó ná çobhate || 3 || ukshấ mimâti práti yanti dhenávo devásya devîr úpa yanti nishkṛitám | áty akramîd árjunaṃ vấram avyáyam átkaṃ ná niktám pári sómo avyata || 4 || ámṛiktena rúçatâ vấsasâ hárir ámartyo nirṇíjânáḥ pári vyata | divás pṛishṭhám barháṇâ nirṇíje kṛitopastáraṇaṃ camvòr nabhasmáyam || 5 || 21 ||

sûryasyeva raçmáyo drâvayitnávo matsarấsaḥ prasúpaḥ sâkám îrate | tántuṃ tatám pári sárgâsa âçávo néndrâd

68, 7 sóma. 8 su-saṃsádam. abhí anûshata. 10 evá. pari -sicyámânaḥ. dádhat. adveshé *iti* dyấvâpṛithivî *iti*. dévâḥ. — 69, 1 urúdhârâ-iva. ágre â-yatî. 2 úpo *iti*. maṇdra-ájanî. 5 kṛita upa -stáraṇam. 6 sûryasya-iva. dravayitnávaḥ. ná índrât.

ṛité pavate dhấma kím caná || 6 || síndhor iva pravaṇé nimná âçávo vṛíshacyutâ mádâso gâtúm âçata | çáṃ no niveçé dvipáde cátushpade 'smé vấjâḥ soma tishṭhantu kṛishṭáyaḥ || 7 || ấ naḥ pavasva vásumad dhíraṇyavad áçvâvad gómad yávamat suvîryam | yûyáṃ hí soma pitáro máma sthána divó mûrdhấnaḥ prásthitâ vayaskṛítaḥ || 8 || eté sómâḥ pávamânâsa índraṃ ráthâ iva prá yayuḥ sâtím ácha | sutấḥ pavítram áti yanty ávyaṃ hitví vavríṃ haríto vṛishṭím ácha || 9 || índav índrâya bṛihaté pavasva sumṛiḷîkó anavadyó riçấdâḥ | bhárâ candrấṇi gṛiṇaté vásûni devaír dyâvâpṛithivî prấvataṃ naḥ || 10 || 22 ||

70 (782). jagatî. 10 trishṭubh.

Trír asmai saptá dhenávo duduhre satyấm âçíram pûrvyé vyòmani | catvấry anyấ bhúvanâni nirṇíje cấrûṇi cakre yád ṛitaír ávardhata || 1 || sá bhíkshamâṇo amṛítasya cấruṇa ubhé dyấvâ kấvyenâ ví çaçrathe | téjishṭhâ apó maṇhánâ pári vyata yádî devásya çrávasâ sádo vidúḥ || 2 || té asya santu ketávó 'mṛityavó 'dâbhyâso janúshî ubhé ánu | yébhir nṛimṇấ ca devyấ ca punatá ấd íd râjânam manánâ agṛibhṇata || 3 || sá mṛijyámâno daçábhiḥ sukármabhiḥ prá madhyamấsu mâtṛíshu pramé sácâ | vratấni pânó amṛítasya cấruṇa ubhé nṛicákshâ ánu paçyate víçau || 4 || sá marmṛijâná indriyấya dhấyasa óbhé antấ ródasî harshate hitáḥ | vṛíshâ çúshmeṇa bâdhate ví durmatîr âdédiçânaḥ çaryahéva çurúdhaḥ || 5 || 23 ||

sá mâtárâ ná dádṛiçâna usríyo nấnadad eti marútâm

69, 7 nimné. vṛísha-cyutâḥ. 8 híraṇya-vat. prá-sthitâḥ. 10 índo *iti*. bhára. devaír — naḥ = 31, 8. — 70, 2 kấvyena. yádi. 3 ketávaḥ ámṛityavaḥ ádâbhyâsaḥ janúshi *iti* ubhé *iti*. punaté. 4 pra-mé. 5 dhấyase ấ ubhé *iti* antár *iti*. çaryahấ-iva.

iva svanáḥ | jánánn ṛitám prathamáṃ yát svàrṇaram práçastaye kám avṛiṇîta sukrátuḥ || 6 || ruváti bhîmó vṛishabhás tavishyáyâ çríñge çiçâno háriṇî vicakshaṇáḥ | ấ yóniṃ sómaḥ súkṛitaṃ ní shîdati gavyáyî tvág bhavati nirṇíg avyáyî || 7 || çúciḥ punânás tanvàm arepásam ávye hárir ny àdhâvishṭa sấnavi | júshṭo mitrấya váruṇâya vâyáve tridhấtu mádhu kriyate sukármabhiḥ || 8 || pávasva soma devávîtaye vṛisháindrasya hấrdi somadhấnam ấ viça | purấ no bâdhấd duritấti pâraya kshetravíd dhí díça ấhâ vipṛichaté || 9 || hitó ná sáptir abhí vấjam arshéndrasyendo jaṭháram ấ pavasva | nâvấ ná síndhum áti parshi vidvấñ chúro ná yúdhyann áva no nidáḥ spaḥ || 10 || 24 ||

71 (783). jagatî. 9 trishṭubh.

Ấ dákshiṇâ srijyate çushmy âsádaṃ véti druhó rakshásaḥ pâti jấgṛiviḥ | hárir opaçáṃ kṛiṇute nábhas páya upastíre camvòr bráhma nirṇíje || 1 || prá kṛishṭihéva çûshá eti róruvad asuryàṃ várṇaṃ ní riṇîte asya tám | jáhâti vavrím pitúr eti nishkṛitám upaprútaṃ kṛiṇute nirṇíjaṃ tánâ || 2 || ádribhiḥ sutáḥ pavate gábhastyor vṛishâyáte nábhasâ vépate matî | sá modate násate sấdhate giấ nenikté apsú yájate párîmaṇi || 3 || pári dyukshám sáhasaḥ parvatâvṛídham mádhvaḥ siñcanti harmyásya saksháṇim | ấ yásmin gấvaḥ suhutấda ûdhani mûrdháñ chrîṇánty agriyáṃ várîmabhiḥ || 4 || sám î ráthaṃ ná bhurijor aheshata dáça svásâro áditer upástha ấ | jígâd úpa ṛrayati gór apîcyàm padáṃ yád asya matúthâ ájîjanan || 5 || 25 ||

70, 6 svàḥ-naram. 7 çríñge-háriṇi *iti*. sidati. 8 ní adhâvishṭa. 9 vṛishâ índrasya. duḥ-itấ áti. hí. ấha. 10 arsha índrasya indo *iti*. çúraḥ. spar *iti* spaḥ. — 71, 1 çushmî â-sádam. 2 kṛishṭihấ-iva. 3 vṛisha-yáte. 4 parvata-vṛídham. suhuta-ádaḥ. çríṇánti. 5 îm *iti*. upá-sthe.

çyenó ná yóniṃ sádanaṃ dhiyấ kṛitáṃ hiraṇyáyam âsádaṃ devá éshati | é riṇanti barhíshi priyáṃ girấçvo ná devấñ ápy eti yajníyaḥ || 6 || párâ vyàkto arushó diváḥ kavír vṛíshâ tripṛishṭhó anavishṭa gấ abhí | sahásraṇîtir yátiḥ parâyátî rebhó ná pûrvîr usháso ví râjati || 7 || tveshám rûpáṃ kṛiṇute várṇo asya sá yátrấçayat sámṛitâ sédhati sridháḥ | apsấ yâti svadháyâ daívyaṃ jánaṃ sáṃ sushṭutî násate sáṃ góagrayâ || 8 || ukshéva yûthấ pariyánn arâvîd ádhi tvíshîr adhita sûryasya | divyáḥ suparṇó 'va cakshata kshấṃ sómaḥ pári krátunâ paçyate jấḥ || 9 || 26 ||

72 (784). jagatî.

Hárim mṛijanty arushó ná yujyate sáṃ dhenúbhiḥ kaláçe sómo ajyate | úd vấcam îráyati hinváte matî purushṭutásya káti cit paripríyaḥ || 1 || sâkáṃ vadanti bahávo manîshíṇa índrasya sómaṃ jaṭháre yád âduhúḥ | yádî mṛijánti súgabhastayo náraḥ sánîḷâbhir daçábhiḥ kấmyam mádhu || 2 || áramamâṇo áty eti gấ abhí sûryasya priyáṃ duhitús tiró rávam | ánv asmai jósham abharad vinaṃgṛisáḥ sáṃ dvayîbhiḥ svásṛibhiḥ ksheti jâmíbhiḥ || 3 || nṛídhûto ádrishuto barhíshi priyáḥ pátir gávâm pradíva índur ṛitvíyaḥ | púraṃdhivân mánusho yajnasấdhanaḥ çúcir dhiyấ pavate sóma indra te || 4 || nṛibâhúbhyâṃ coditó dhấrayâ sutò 'nushvadhám pavate sóma indra te | ấprâḥ krátûnt sám ajair adhvaré matîr vér ná drushác camvòr ấsadad dháriḥ || 5 || 27 ||

aṅçúṃ duhanti stanáyantam ákshitaṃ kavíṃ kaváyo

71, 6 ấ îshati. ấ îm *iti*. girấ áçvaḥ. 7 ví-aktaḥ. parâ-yátiḥ. 8 yátra áçayat. apsấḥ. 9 ukshấ-iva. áva. — 72, 2 yádi. 3 vinam-grisáḥ. 4 púraṃdhi-vân. 5 sutáḥ anu-svadhám. ấ aprâḥ. dru-sát. ấ asadat háriḥ.

'páso manîshíṇaḥ | sám î gắvo matáyo yanti saṃyáta ṛitásya yónâ sádane punarbhúvaḥ || 6 || nắbhâ pṛithivyắ dharúṇo mahó divó 'pắm ûrmaú síndhushv antár ukshitáḥ | índrasya vájro vṛishabhó vibhűvasuḥ sómo hṛidé pavate cắru matsaráḥ || 7 || sá tű pavasva pári pắrthivaṃ rájaḥ stotré çíkshann âdhûnvaté ca sukrato | mắ no nír bhâg vásunaḥ sâdanaspṛíço rayím piçáṅgam bahuláṃ vasîmahi || 8 || ắ tű na indo çatádâtv áçvyaṃ sahásradâtu paçumád dhíraṇyavat | úpa mâsva bṛihatî revátîr íshó 'dhi stotrásya pavamâna no gahi || 9 || 28 ||

73 (785). jagatî.

Srákve drapsásya dhámataḥ sám asvarann ṛitásya yónâ sám aranta nắbhayaḥ | trînt sá mûrdhnó ásuraç cakra ârábhe satyásya nắvaḥ sukṛítam apîparan || 1 || samyák samyáñco mahishắ aheshata síndhor ûrmắv ádhi venắ avîvipan | mádhor dhắrâbhir janáyanto arkám ít priyắm índrasya tanvàm avîvṛidhan || 2 || pavítravantaḥ pári vắcam âsate pitaíshâm pratnó abhí rakshati vratám | mahắḥ samudrắṃ váruṇas tiró dadhe dhîrâ íc chekur dharúṇeshv ârábham || 3 || sahásradhâré 'va té sám asvaran divó nắke mádhujihvâ asaççátaḥ | ásya spáço ná ní mishanti bhűrṇayaḥ padé-pade pâçínaḥ santi sétavaḥ || 4 || pitúr mâtúr ádhy ắ yé samásvarann ṛicắ çócantaḥ saṃdáhanto avratắn | índradvishṭâm ápa dhamanti mâyáyâ tvácam ásiknîm bhűmano divás pári || 5 || 29 ||

pratnắn mắnâd ádhy ắ yé samásvarañ chlókayantrâso

72, 6 îm *iti*. 7 pṛithivyắḥ. vibhú-vasuḥ. 8 tú. sadana-spríçaḥ. 9 tú. híraṇya-vat. bṛihatîḥ. íshaḥ ádhi. — 73, 1 cakre. 3 pitắ eshâm. ít çekuḥ. 4 sahásra-dhâre áva. — 73, 6 pratnắt. çlóka -yantrâsaḥ.

rabhasásya mántavaḥ | ápânakshắso badhirắ ahâsata ṛitásya pánthâṃ ná taranti dushkṛítaḥ || 6 || sahásradhâre vítate pavítra ắ vắcam punanti kaváyo manîshíṇaḥ | rudrắsa eshâm ishirắso adrúhaḥ spáçaḥ sváñcaḥ sudṛíço nṛicákshasaḥ || 7 || ṛitásya gopắ ná dábhâya sukrátus trî shá pavítrâ hṛidy àntár ắ dadhe | vidvắnt sá víçvâ bhúvanâbhí paçyaty ávâjushṭân vidhyati karté avratắn || 8 || ṛitásya tántur vítataḥ pavítra ắ jihvắyâ ágre váruṇasya mâyáyâ | dhîrâç cit tát samínakshanta âçatâtrâ kartám áva padâty áprabhuḥ || 9 || 30 ||

74 (786). jagatî. 8 trishṭubh.

Çíçur ná jâtó 'va cakradad váne svàr yád vâjy àrushắḥ síshâsati | divó rétasâ sacate payovṛídhâ tám îmahe sumatî́ çárma sapráthaḥ || 1 || divó yáḥ skambhó dharúṇaḥ svâtata ắpûrṇo aṅçúḥ paryéti viçvátaḥ | sémé mahî́ ródasî yakshad âvṛítâ samîcîné dâdhâra sám íshaḥ kavíḥ || 2 || máhi psáraḥ súkṛitaṃ somyám mádhûrvî́ gávyûtir áditer ṛitáṃ yaté | îçe yó vṛishṭér itá usríyo vṛishâpắṃ netắ yá itáûtir ṛigmíyaḥ || 3 || âtmanván nábho duhyate ghṛitám páya ṛitásya nâbhir amṛítaṃ ví jâyate | samîcînắḥ sudắnavaḥ prîṇanti táṃ náro hitám áva mehanti péravaḥ || 4 || árâvîd aṅçúḥ sácamâna ûrmíṇâ devâvyàm mánushe pinvati tvácam | dádhâti gárbham áditer upástha ắ yéna tokáṃ ca tánayaṃ ca dhắmahe || 5 || 31 ||

sahásradhâré 'va tắ asaççátas tṛitî́ye santu rájasi pra-

73, 6 úpa anakshắsaḥ. 7 pavítre. su -áñcaḥ. 8 gopắḥ. sáḥ. hṛidí antáḥ. bhúvanâ abhí. áva ájushṭân. 9 pavítre. sam-ínakshantaḥ âçata átra. padâti. — 74, 1 áva. vâjî́ arushắḥ. 2 sú-âtataḥ. sáḥ imé-mahî́-ródasî-samîcîné *iti*. 3 mádhu urvî́. vṛishâ apắm. itáḥ-ûtiḥ. 4 âtman-vát. 5 deva-avyàm. upá-sthe. 6 sahásra-dhâre áva.

jā́vatīḥ | cátasro nā́bho níhitā avó divó havír bharanty amṛ́tam ghṛitaççútaḥ || 6 || çvetā́m rûpā́m kṛiṇute yát síshâsati sómo mîḍhvā́ñ ásuro veda bhū́manaḥ | dhiyā́ çámî sacate sém abhí pravád divás kávandham áva darshad udríṇam || 7 || ádha çvetā́m kaláçam góbhir aktā́m kā́rshmann ā́ vâjy àkramît sasavā́n | ā́ hinvire mánasâ devayántaḥ kakshī́vate çatáhimâya gónām || 8 || adbhíḥ soma papṛicânásya te rásó 'vyo vā́ram ví pavamâna dhâvati | sá mṛijyámânaḥ kavíbhir madintama svádasvéndrâya pavamâna pîtáye || 9 || 32 ||

75 (787). jagatî.

Abhí priyā́ṇi pavate cánohito nā́mâni yahvó ádhi yéshu várdhate | ā́ sū́ryasya bṛiható bṛihánn ádhi ráthaṃ víshvañcam aruhad vicakshaṇáḥ || 1 || ṛitásya jihvā́ pavate mádhu priyā́m vaktā́ pátir dhiyó asyā́ ádâbhyaḥ | dádhâti putráḥ pitrór apîcyàṃ nā́ma tṛitī́yam ádhi rocané diváḥ || 2 || áva dyutânáḥ kaláçấñ acikradan nṛíbhir yemânáḥ kóça ā́ hiraṇyáye | abhī́m ṛitásya dohánâ anûshatā́dhi tripṛishṭhá usháso ví râjati || 3 || ádribhiḥ sutó matíbhiç cánohitaḥ prarocáyan ródasî mâtárâ çúciḥ | rómāṇy ávyâ samáyâ ví dhâvati mádhor dhā́rā pínvamânâ divé-dive || 4 || pári soma prá dhanvâ svastáye nṛíbhiḥ punānó abhí vâsayâçíram | yé te mádâ âhanáso víhâyasas tébhir índraṃ codaya dā́tave maghám || 5 || 33 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

76 (788). jagatî.

Dhartā́ diváḥ pavate kṛítvyo ráso dáksho devā́nâm anu-

74, 7 sáḥ îm. 8 ádha — aktám = 323, 5. vâjī́ akramît. 9 rásaḥ ávyaḥ. svádasva índrâya. — 75, 3 acikradat. kóçe. abhī́m — anûshata = 144, 2. ádhi. 5 dhanva. vâsaya â-çíram.

mā́dyo nṛíbhiḥ | háriḥ sṛijānó átyo ná sátvabhir vṛíthâ pā́jâṅsi kṛiṇute nadī́shv ā́ || 1 || çū́ro ná dhatta ā́yudhâ gábhastyoḥ svàḥ síshâsan rathiró gávishṭishu | índrasya çúshmam îráyann apasyúbhir índur hinvânó ajyate manîshíbhiḥ || 2 || índrasya soma pávamâna ûrmíṇâ tavishyámāṇo jaṭháreshv ā́ viça | prá ṇaḥ pinva vidyúd abhréva ródasî dhiyā́ ná vā́jâṅ úpa mâsi çáçvataḥ || 3 || víçvasya rā́jâ pavate svardṛíça ṛitásya dhîtím ṛishishā́ḷ avîvaçat | yáḥ sū́ryasyā́sireṇa mṛijyáte pitā́ matīnā́m ásamashṭakâvyaḥ || 4 || vṛísheva yûthā́ pári kóçam arshasy apā́m upásthe vṛishabháḥ kánikradat | sá índrâya pavase matsaríntamo yáthâ jéshâma samithé tvótayaḥ || 5 || 1 ||

77 (789). jagati.

Eshá prá kóçe mádhumāñ acikradad índrasya vájro vápusho vápushṭaraḥ | abhī́m ṛitásya sudúghâ ghṛitaççúto vâçrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ || 1 || sá pûrvyáḥ pavate yā́m divás pári çyenó mathâyád ishitás tiró rájaḥ | sá mádhva ā́ yuvate vévijâna ít kṛiçā́nor ástur mánasā́ha bibhyúshâ || 2 || té naḥ pū́rvâsa úparâsa índavo mahé vā́jâya dhanvantu gómate | îkshenyâso ahyò ná cā́ravo bráhma-brahma yé jujushúr havír-haviḥ || 3 || ayā́m no vidvā́n vanavad vanushyatá índuḥ satrā́câ mánasâ purushṭutáḥ | inásya yáḥ sádane gárbham âdadhé gávâm urubjám abhy árshati vrajám || 4 || cákrir diváḥ pavate kṛítvyo ráso mahā́ñ ádabdho váruṇo hurúg yaté | ásâvi mitró vṛijáneshu yajníyó 'tyo ná yûthé vṛishayúḥ kánikradat || 5 || 2 ||

76, 2 dhatte. gó-ishṭishu. 3 naḥ. abhrā́-iva. 4 sū́ryasya ásireṇa. ásamashṭa-kâvyaḥ. 5 vṛíshâ-iva. tvā́-ûtayaḥ. — 77, 1 vápuḥ -taraḥ. abhí îm. su-dúghâḥ. páyasâ-iva. 2 mánasâ áha. 4 abhí. 5 yajníyaḥ átyaḥ.

78 (790). jagatí.

Prá rấjâ vấcaṃ janáyann asishyadad apó vásâno abhí gấ iyakshati | gṛibhṇấti riprám ávir asya tấnvâ çuddhó devấnâm úpa yâti nishkṛitám || 1 || índrâya soma pári shicyase nṛíbhir nṛicákshâ ûrmíḥ kavír ajyase váne | pûrvír hí te srutáyaḥ sánti yấtave sahásram áçvâ hárayaç camûshádaḥ || 2 || samudríyâ apsaráso manîshíṇam ấsînâ antár abhí sómam aksharan | tấ îṃ hinvanti harmyásya saksháṇiṃ yấcante sumnám pávamânam ákshitam || 3 || gojín naḥ sómo rathajíd dhiraṇyajít svarjíd abjít pavate sahasrajít | yáṃ devấsaç cakriré pîtáye mádaṃ svấdishṭhaṃ drapsám aruṇám mayobhúvam || 4 || etấni soma pávamâno asmayúḥ satyấni kṛiṇván dráviṇâny arshasi | jahí çátrum antiké dûraké ca yá urvíṃ gávyûtim ábhayaṃ ca nas kṛidhi || 5 || 3 ||

79 (791). jagatí.

Acodáso no dhanvantv índavaḥ prá suvânấso bṛihádiveshu hárayaḥ | ví ca náçan na ishó árâtayo 'ryó naçanta sánishanta no dhíyaḥ || 1 || prá ṇo dhanvantv índavo madacyúto dhánâ vâ yébhir árvato junîmási | tiró mártasya kásya cit párihvṛitiṃ vayáṃ dhánâni viçvádhâ bharemahi || 2 || utá svásyâ árâtyâ arír hí shá utấnyásyâ árâtyâ vṛíko hí sháḥ | dhánvan ná tṛíshṇâ sám arîta tấñ abhí sóma jahí pavamâna durâdhyàḥ || 3 || diví te nấbhâ paramó yá âdadé pṛithivyấs te ruruhuḥ sấnavi kshípaḥ | ádrayas tvâ bapsati gór ádhi tvacy àpsú tvâ hástair duduhur manîshíṇaḥ || 4 || evấ ta indo subhvàṃ supéçasaṃ rásaṃ tuñjanti prathamấ abhiçríyaḥ | nídaṃ-nidam pavamâna ní târisha âvís te çúshmo bhavatu priyó mádaḥ || 5 || 4 ||

78, 1 sicyase. 2 áçvâḥ. camû-sádaḥ. 4 go-jít. hiraṇya-jít. — 79, 2 naḥ. 3 sáḥ utá anyásyâḥ árâtyâḥ. 4 tvací ap-sú. 5 evá te.

80 (792). jagatí.

Sómasya dhấrâ pavate nṛicákshasa ṛiténa devấn havate divás pári | bṛíhaspáte raváthenâ ví didyute samudrấso ná sávanâni vivyacuḥ || 1 || yáṃ tvâ vâjinn aghnyấ abhy ánûshatấyohataṃ yónim ấ rohasi dyumấn | maghónâm ấyuḥ pratirán máhi çráva índrâya soma pavase vṛíshâ mádaḥ || 2 || éndrasya kukshấ pavate madíntama ûrjaṃ vásânaḥ çrávase sumaṅgálaḥ | pratyáñ sá víçvâ bhúvanâbhí paprathe kṛíḷan hárir átyaḥ syandate vṛíshâ || 3 || táṃ tvâ devébhyo mádhumattamaṃ náraḥ sahásradhâraṃ duhate dáça kshípaḥ | nṛíbhiḥ soma prácyuto grấvabhiḥ sutó víçvân devấñ ấ pavasvâ sahasrajit || 4 || táṃ tvâ hastíno mádhumantam ádribhir duhánty apsú vṛishabháṃ dáça kshípaḥ | índraṃ soma mâdáyan daívyaṃ jánaṃ síndhor ivormíḥ pávamâno arshasi || 5 || 5 ||

81 (793). jagatí. 5 trishṭubh.

Prá sómasya pávamânasyormáya índrasya yanti jaṭháraṃ supéçasaḥ | dadhnấ yád îm únnîtâ yaçásâ gávâṃ dânấya çűram udámandishuḥ sutấḥ || 1 || áchâ hí sómaḥ kaláçâñ ásishyadad átyo ná vóḷhâ raghúvartanir vṛíshâ | áthâ devấnâm ubháyasya jánmano vidvấñ açnoty amúta itáç ca yát || 2 || ấ naḥ soma pávamânaḥ kirâ vásv índo bháva maghávâ rấdhaso mahấḥ | çíkshâ vayodho vásave sú cetúnâ mấ no gáyam âré asmát párâ sicaḥ || 3 || ấ naḥ pûshấ pávamânaḥ surâtáyo mitró gachantu váruṇaḥ sajóshasaḥ | bṛíhaspátir marúto vâyúr açvínâ tváshṭâ savitấ suyámâ sá-

80, 1 bṛíhaspáteḥ raváthena. 2 abhí ánûshata áyaḥ-hatam. 3 á índrasya. bhúvanâ abhí. 4 pavasva. 5 iva ûrmíḥ. — 81, 1 pávamânasya ûrmáyaḥ. út-nitâḥ. 2 ácha. átha. 3 kíra. çíksha.

rasvatî ‖ 4 ‖ ubhé dyâvâpṛithivî viçvaminvé aryamâ devó áditir vidhâtâ | bhágo nṛíçáṅsa urv àntárikshaṃ víçve devâḥ pávamânaṃ jushanta ‖ 5 ‖ 6 ‖

82 (794). jagatî. 5 trishṭubh.

Ásâvi sómo arushó vṛíshâ hárî râjeva dasmó abhí gâ acikradat | punânó vâram páry ety avyáyaṃ çyenó ná yóniṃ ghṛitávantam âsádam ‖ 1 ‖ kavír vedhasyâ páry eshi máhinam átyo ná mṛishṭó abhí vâjam arshasi | apasédhan duritâ soma mṛiḷaya ghṛitáṃ vásânaḥ pári yâsi nirṇíjam ‖ 2 ‖ parjányaḥ pitâ mahishásya parṇíno nâbhâ pṛithivyâ giríshu ksháyaṃ dadhe | svásâra âpo abhí gâ utásarant sáṃ grâvabhir nasate vîté adhvaré ‖ 3 ‖ jâyéva pátyâv ádhi çéva mañhase pájrâyâ garbha çṛiṇuhí brávîmi te | antár vâṇîshu prá carâ sú jîváse 'nindyó vṛijáne soma jâgṛihi ‖ 4 ‖ yáthâ púrvebhyaḥ çatasâ ámṛidhraḥ sahasrasâḥ paryáyâ vâjam indo | evâ pavasva suvitâya návyase táva vratám ánv âpaḥ ṣacante ‖ 5 ‖ 7 ‖

83 (795). jagatî.

Pavítraṃ te vítatam brahmaṇas pate prabhúr gâtrâṇi páry eshi viçvátaḥ | átaptatanûr ná tád âmó açnute çṛitâsa íd váhantas tát sám âçata ‖ 1 ‖ táposh pavítraṃ vítataṃ divás padé çócanto asya tántavo vy àsthiran | ávanty asya pavîtâram âçávo divás pṛishṭhám ádhi tishṭhanti cétasâ ‖ 2 ‖ árûrucad ushásaḥ pṛiçnir agriyá ukshâ bibharti bhúvanâni vâjayúḥ | mâyâvíno mamire asya mâyáyâ nṛicákshasaḥ pi-

81, 5 u.-d.-viçvaminvé *iti*. nṛí-çáṅsaḥ urú antárikshaṃ. — 82, 1 háriḥ râjâ-iva. 3 pṛithivyâḥ. utá asaran. 4 jâyâ-iva. pájrâyâḥ. 4 cara. 5 pari-áyâḥ. evá. — 83, 2 tápoḥ. ví asthiran.

táro gárbham â dadhuḥ ‖ 3 ‖ gandharvá itthâ padám asya rakshati pâti devânâṃ jánimâny ádbhutaḥ | gṛibhṇâti ripúṃ nidháyâ nidhâpatiḥ sukṛíttamâ mádhuno bhakshám âçata ‖ 4 ‖ havír havishmo máhi sádma daívyaṃ nábho vásânaḥ pári yâsy adhvarám | râjâ pavítraratho vâjam áruhaḥ sahásrabhṛishṭir jayasi çrávo bṛihát ‖ 5 ‖ 8 ‖

84 (796). jagatî.

Pávasva devamâdano vícarshaṇir apsâ índrâya váruṇâya vâyáve | kṛidhî no adyá várivaḥ svastimád urukshitaú gṛiṇîhi daívyaṃ jánam ‖ 1 ‖ â yás tasthaú bhúvanâny ámartyo víçvâni sómaḥ pári tâny arshati | kṛiṇvánt saṃcṛítaṃ vicṛítam abhíshṭaya índuḥ sishakty ushásaṃ ná sûryaḥ ‖ 2 ‖ â yó góbhiḥ sṛijyáta óshadhîshv â devânâṃ sumná ishâyann úpâvasuḥ | â vidyútâ pavate dhârayâ sutá índraṃ sómo mâdâyan daívyaṃ jánam ‖ 3 ‖ eshá syá sómaḥ pavate sahasrajíd dhinvânó vâcam ishirâm usharbúdham | índuḥ samudrám úd iyarti vâyúbhir éndrasya hârdi kaláçeshu sîdati ‖ 4 ‖ abhí tyáṃ gâvaḥ páyasâ payovṛídhaṃ sómaṃ çrîṇanti matíbhiḥ svarvídam | dhanaṃjayáḥ pavate kṛítvyo ráso víprah kavíḥ kâvyenâ svàrcanâḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

85 (797). jagatî. 11. 12 trishṭubh.

Índrâya soma súshutaḥ pári sravâpâmîvâ bhavatu rákshasâ sahá | mâ te rásasya matsata dvayâvíno drávinasvanta ihá santv índavaḥ ‖ 1 ‖ asmânt samaryé pavamâna codaya dáksho devânâm ási hí priyó mádaḥ | jahí çátrûñr abhy â bhandanâyataḥ píbendra sómam áva no mṛídho jahi ‖ 2 ‖

83, 4 ni-dháyâ nidhâ-patiḥ sukṛít-tamâḥ. 5 â aruhaḥ. — 84, 1 kṛidhí. 2 abhíshṭaye. 3 sṛijyáte. sumné. úpa-vasuḥ. 4 hinvânáḥ. â índrasya. 5 kâvyena svàḥ-canâḥ. — 85, 1 sú-sutaḥ. srava ápa ámîvâ. 2 abhí â bhandanâ-yataḥ píba indra.

ádabdha indo pavase madíntama âtméndrasya bhavasi dhâsír uttamáḥ | abhí svaranti bahávo manîshíṇo rấjânam asyá bhúvanasya niṅsate || 3 || sahásraṇîthaḥ çatádhâro ádbhuta índrâyénduḥ pavate kấmyam mádhu | jáyan kshétram abhy àrshâ jáyann apá urúṃ no gâtúṃ kṛiṇu soma mîḍhvaḥ || 4 || kánikradat kaláçe góbhir ajyase vy àvyáyaṃ samáyâ vấram arshasi | marmṛijyámâno átyo ná sânasír índrasya soma jaṭháre sám aksharaḥ || 5 || svâdúḥ pavasva divyấya jánmane svâdúr índrâya suhávîtunâmne | svâdúr mitrấya váruṇâya vâyáve bṛíhaspátaye mádhumâṅ ádâbhyaḥ || 6 || 10 ||

átyam mṛijanti kaláçe dáça kshípaḥ prá víprâṇâm matáyo vấca îrate | pávamânâ abhy àrshanti sushṭutím éndraṃ viçanti madirấsa índavaḥ || 7 || pávamâno abhy àrshâ suvîryam urvíṃ gávyûtim máhi çárma sapráthaḥ | mấkir no asyá párishûtir îçaténdo jáyema tváyâ dhánaṃ-dhanam || 8 || ádhi dyấm asthâd vṛishabhó vicakshaṇó 'rûrucad ví divó rocanấ kavíḥ | rấjâ pavítram áty eti róruvad diváḥ pîyûshaṃ duhate nṛicákshasaḥ || 9 || divó nấke mádhujihvâ asaççáto venấ duhanty uksháṇaṃ girishṭhấm | apsú drapsáṃ vâvṛidhânáṃ samudrá ấ síndhor ûrmấ mádhumantam pavítra ấ || 10 || nấkè suparṇám upapaptivấṅsaṃ gíro venấnâm akṛipanta pûrvîḥ | çíçuṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ hiraṇyáyaṃ çakunáṃ kshấmaṇi sthấm || 11 || ûrdhvó gandharvó ádhi nấke asthâd víçvâ rûpấ praticákshâṇo asya | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ vy àdyaut prấrûrucad ródasî mâtárâ çúciḥ || 12 || 11 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

85, 3 âtmấ índrasya. 4 sahásra-nîthaḥ. índrâya índuḥ. abhí arsha. 5 ví avyáyam. 6 suhávîtu-nâmne. 7 abhí arshanti. ấ índram. 8 abhí arsha. pári-sûtiḥ îçata índo *iti*. 9 árûrucat. 10 venấḥ. giri-sthấm. samudré. pavítre. 12 ví adyaut prá arûrucat.

86 (798). jagatî.

Prá ta âçávaḥ pavamâna dhîjávo mádâ arshanti raghujấ iva tmánâ | divyấḥ suparṇấ mádhumanta índavo madíntamâsaḥ pári kóçam âsate || 1 || prá te mádâso madirấsa âçávó 'sṛikshata ráthyâso yáthâ pṛíthak | dhenúr ná vatsám páyasâbhí vajríṇam índram índavo mádhumanta ûrmáyaḥ || 2 || átyo ná hiyânó abhí vấjam arsha svarvít kóçaṃ divó ádrimâtaram | vṛishâ pavítre ádhi sấno avyáye sómaḥ punáná indriyấya dhấyase || 3 || prá ta ấçvinîḥ pavamâna dhîjúvo divyấ asṛigran páyasâ dhárîmaṇi | prấntár ṛíshayaḥ sthấvirîr asṛikshata yé tvâ mṛijánty ṛishishâṇa vedhásaḥ || 4 || víçvâ dhấmâni viçvacaksha ṛíbhvasaḥ prabhós te satáḥ pári yanti ketávaḥ | vyânaçíḥ pavase soma dhármabhiḥ pátir víçvasya bhúvanasya râjasi || 5 || 12 ||

ubhayátaḥ pávamânasya raçmáyo dhruvásya satáḥ pári yanti ketávaḥ | yádî pavítre ádhi mṛijyáte háriḥ sáttâ ní yónâ kaláçeshu sîdati || 6 || yajnásya ketúḥ pavate svadhvaráḥ sómo devấnâm úpa yâti nishkṛitám | sahásradhâraḥ pári kóçam arshati vṛishâ pavítram áty eti róruvat || 7 || rấjâ samudráṃ nadyò ví gâhate 'pấm ûrmíṃ sacate síndhushu çritáḥ | ádhy asthât sấnu pávamâno avyáyaṃ nấbhâ pṛithivyấ dharúṇo mahó diváḥ || 8 || divó ná sấnu stanáyann acikradad dyaúç ca yásya pṛithivî ca dhármabhiḥ | índrasya sakhyám pavate vivévidat sómaḥ punánáḥ kaláçeshu sîdati || 9 || jyótir yajnásya pavate mádhu priyám pitấ devấnâṃ janitấ vibhűvasuḥ | dádhâti rátnaṃ svadháyor apîcyàm madíntamo matsará indriyó rásaḥ || 10 || 13 ||

86, 1 te. su-parṇấḥ. 2 âçávaḥ ásṛikshata. páyasá abhí. 3 sấnau. 4 te. prá antáḥ. ṛishi-sâna. 6 yádi. 8 pṛithivyấḥ. 9 vi-vévidat. 10 vibhú-vasuḥ.

abhikrándan kaláçaṃ vâjy àrshati pátir diváḥ çatádhâro vicakshaṇáḥ | hárir mitrásya sádaneshu sîdati marmṛijânó 'vibhiḥ síndhubhir vṛishâ || 11 || ágre síndhûnâm pávamâno arshaty ágre vâcó agriyó góshu gachati | ágre vâjasya bhajate mahâdhanáṃ svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyate vṛishâ || 12 || ayám matávâñ chakunó yáthâ hitó 'vye sasâra pávamâna ûrmíṇâ | táva krátvâ ródasî antarâ kave çúcir dhiyâ pavate sóma indra te || 13 || drâpíṃ vásâno yajató divispṛíçam antarikshaprâ bhúvaneshv árpitaḥ | svàr jajnânó nábhasâbhy àkramît pratnám asya pitáram â vivâsati || 14 || só asya viçé máhi çárma yachati yó asya dhâma prathamáṃ vyânaçé | padáṃ yád asya paramé vyòmany áto víçvâ abhí sáṃ yâti saṃyátaḥ || 15 || 14 ||

pró ayâsîd índur índrasya nishkṛitáṃ sákhâ sákhyur ná prá minâti saṃgíram | márya iva yuvatíbhiḥ sám arshati sómaḥ kaláçe çatáyâmnâ pathâ || 16 || prá vo dhíyo mandrayúvo vipanyúvaḥ panasyúvaḥ saṃvásaneshv akramuḥ | sómam manîshâ abhy ànûshata stúbho 'bhí dhenávaḥ páyasem açiçrayuḥ || 17 || â naḥ soma saṃyátam pipyúshîm ísham índo pávasva pávamâno asrídham | yâ no dóhate trír áhann ásaçcushî kshumád vâjavan mádhumad suvîryam || 18 || vṛishâ matînâm pavate vicakshaṇáḥ sómo áhnaḥ pratarîtósháso diváḥ | krâṇâ síndhûnâṃ kaláçâñ avîvaçad índrasya hárdy âviçán manîshíbhiḥ || 19 || manîshíbhiḥ pavate pûrvyáḥ kavír nṛíbhir yatáḥ pári kóçâñ acikradat | tritásya nâma janáyan mádhu ksharad índrasya vâyóḥ sakhyâya kártave || 20 || 15 ||

86, 11 vâjî arshati. ávi-bhiḥ. 13 çakunáḥ. ávye. ródasî *iti*. 14 antariksha-prâḥ. nábhasâ abhí akramit. 15 vi-ânaçé. 16 pró *iti*. 17 abhí anûshata. páyasâ îm. 18 vája-vat. 19 pra -tarîtâ ushásaḥ.

ayám punâná usháso ví rocayad ayáṃ síndhubhyo abhavad u lokakṛít | ayáṃ tríḥ saptá duduhâná âçíraṃ sómo hṛidé pavate câru matsaráḥ || 21 || pávasva soma divyéshu dhâmasu srijâná indo kaláçe pavítra â | sîdann índrasya jaṭháreshv âviçán | tváṃ nṛicákshâ abhavo vicakshaṇa sóma gotrám áṅgirobhyo 'vṛinor ápa || 23 || tvâṃ soma pávamânaṃ svâdhyó 'nu víprâso amadann avasyávaḥ | tvâṃ suparṇá âbharad divás párîndo víçvâbhir matíbhiḥ párishkṛitam || 24 || ávye punânám pári vâra ûrmíṇâ hárim navante abhí saptá dhenávaḥ | apâm upásthe ádhy âyávaḥ kavím ṛitásya yónâ mahishâ aheshata || 25 || 16 ||

índuḥ punánó áti gâhate mṛídho víçvâni kṛiṇvánt supáthâni yájyave | gâḥ kṛiṇvâṇó nirṇíjaṃ haryatáḥ kavír átyo ná krîḷan pári vâram arshati || 26 || asaççátaḥ çatádhârâ abhiçríyo hárim navanté 'va tâ udanyúvaḥ | kshípo mṛijanti pári góbhir âvṛitaṃ tṛitîye prishṭhé ádhi rocané diváḥ || 27 || távemâḥ prajâ divyásya rétasas tvâṃ víçvasya bhúvanasya râjasi | áthedâṃ víçvam pavamâna te váçe tvám indo prathamó dhâmadhâ asi || 28 || tváṃ samudró asi viçvavít kave távemâḥ páñca pradíço vídharmaṇi | tváṃ dyâṃ ca pṛithivîṃ câti jabhrishe táva jyótîṅshi pavamâna sûryaḥ || 29 || tvám pavítre rájaso vídharmaṇi devébhyaḥ soma pavamâna pûyase | tvâm uçíjaḥ prathamâ agribhṇata túbhyemâ víçvâ bhúvanâni yemire || 30 || 17 ||

prá rebhá ety áti vâram avyáyaṃ vṛishâ váneshv áva

86, 22 pavítre. kánikradat. â arohayaḥ. 23 pavítre â índo *iti*. 24 su-âdhyàḥ ánu. â abharat. pári índo *iti*. pári-kṛitam. 25 vâre. 27 navante áva. 28 táva imâḥ pra-jâḥ. átha idám. 29 táva imâḥ. ca áti. 30 túbhya imâ.

cakradad dhárih | sám dhîtáyo vâvaçânâ anûshata çíçum rihanti matáyah pánipnatam || 31 || sá sûryasya raçmíbhih pári vyata tántum tanvânás trivṛítam yáthâ vidé | náyann ṛitásya praçísho návîyasîh pátir jánînâm úpa yâti nishkṛitám || 32 || râjâ síndhûnâm pavate pátir divá ṛitásya yâti pathíbhih kánikradat | sahásradhârah pári shicyate háriḥ punánó vâcam janáyann úpâvasuh || 33 || pávamâna máhy árṇo ví dhâvasi sûro ná citró ávyayâni pávyayâ | gábhastipûto nṛíbhir ádribhih sutó mahé vâjâya dhányâya dhanvasi || 34 || ísham ûrjam pavamânâbhy àrshasi çyenó ná váṅsu kaláçeshu sîdasi | índrâya mádvâ mádyo mádah sutó divó vishṭambhá upamó vicakshaṇáh || 35 || 18 ||

saptá svásâro abhí mâtárah çíçum návam jajnânám jényam vipaççítam | apâm gandharvám divyám nṛicákshasam sómam víçvasya bhúvanasya râjase || 36 || îçâná imâ bhúvanâni vîyase yujâná indo harítah suparṇyàh | tâs te kshárantu mádhumad ghṛitám páyas táva vraté soma tishṭhantu kṛishṭáyah || 37 || tvám nṛicákshâ asi soma viçvátah pávamâna vṛishabha tâ ví dhâvasi | sá nah pavasva vásumad dhiraṇyavad vayám syâma bhúvaneshu jîváse || 38 || govít pavasva vasuvíd dhiraṇyavíd retodhâ indo bhúvaneshv árpitah | tvám suvîro asi soma viçvavít tám tvâ víprâ úpa girémá âsate || 39 || ún mádhva ûrmír vanánâ atishṭhipad apó vásâno mahishó ví gâhate | râjâ pavítraratho vâjam áruhat sahásrabhṛishṭir jayati çrávo bṛihát || 40 || 19 ||

sá bhandánâ úd iyarti prajâvatîr viçvâyur víçvâh subhárâ áhardivi | bráhma prajâvad rayím áçvapastyam pîtá

86, 31 háriḥ. 33 sicyate. úpa-vasuḥ. 35 pavamâna abhí arshasi. 37 ví îyase. 38 hiraṇya-vat. 39 hiraṇya-vít. girâ imé. 40 út. â aruhat.

indav índram asmábhyam yâcatât || 41 || só ágre áhnâm hárir haryató mádah prá cétasâ cetayate ánu dyúbhih | dvâ jánâ yâtáyann antár îyate nárâ ca çáṅsam daívyam ca dhartári || 42 || añjáte vy àñjate sám añjate krátum rihanti mádhunâbhy àñjate | síndhor ucchvâsé patáyantam ukshánam hiraṇyapâvâh paçúm âsu gribhnate || 43 || vipaççíte pávamânâya gâyata mahî má dhârâty ándho arshati | áhir ná jûrṇâm áti sarpati tvácam átyo ná krîḷann asarad vṛíshâ háriḥ || 44 || agregó râjâpyas tavishyate vimâno áhnâm bhúvaneshv árpitah | hárir ghṛitásnuh sudṛíçîko arṇavó jyotîrathah pavate râyá okyàh || 45 || 20 ||

ásarji skambhó divá údyato mádah pári tridhâtur bhúvanâny arshati | aṅçúm rihanti matáyah pánipnatam girâ yádi nirṇíjam ṛigmíṇo yayúh || 46 || prá te dhârâ áty áṇvâni meshyàh punánásya samyáto yanti ráṅhayah | yád góbhir indo camvòh samajyása â suvânáh soma kaláçeshu sîdasi || 47 || pávasva soma kratuvín na ukthyó 'vyo vâre pári dhâva mádhu priyám | jahí víçvân rakshása indo atríṇo bṛihád vadema vidáthe suvîrâh || 48 || 21 ||

37 (799). trishṭubh.

Prá tú drava pári kóçam ní shîda nṛíbhih punánó abhí vâjam arsha | áçvam ná tvâ vâjínam marjáyantó 'châ barhî raçanâbhir nayanti || 1 || svâyudháh pavate devá índur açastihâ vṛijánam rákshamâṇah | pitâ devânâm janitâ sudáksho vishṭambhó divó dharúṇah pṛithivyâh || 2 || ṛíshir víprah puraetâ jánânâm ṛibhúr dhîra uçánâ kâvyena | sá cid vi-

86, 41 indo *iti*. 42 nárâçáṅsam ca. 43 ví añjate. mádhunâ abhí añjate. ut-çvâsé. 44 dhârâ áti. 45 agre-gáh râjâ ápyah. jyotíh-rathah. râyé. 47 sam-ajyáse. 48 kratu-vít. ukthyàh ávyah. — 87, 1 marjáyantah ácha barhíh.

veda níhitaṃ yád âsâm apîcyàṃ gúhyaṃ nắma gónâm ‖ 3 ‖ eshá syá te mádhumâñ indra sómo vṛíshâ vṛíshṇe pári pavítre akshâḥ | sahasrasắḥ çatasắ bhûridắvâ çaçvattamám barhír ấ vâjy àsthât ‖ 4 ‖ eté sómâ abhí gavyắ sahásrâ mahé vắjâyâmṛítâya çrávâṅsi | pavítrebhiḥ pávamânâ asṛigrañ chravasyávo ná pṛitanắjo átyâḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

pári hí shmâ puruhûtó jánânâṃ víçvắsarad bhójanâ pûyámânaḥ | áthắ bhara çyenabhṛita práyâṅsi rayíṃ túñjâno abhí vắjam arsha ‖ 6 ‖ eshá suvânáḥ pári sómaḥ pavítre sárgo ná sṛishṭó adadhâvad árvâ | tigmé çiçâno mahishó ná çṛíñge gắ gavyánn abhí çúro ná sátvâ ‖ 7 ‖ eshắ yayau paramắd antár ádreḥ kúcit satír ûrvé gắ viveda | divó ná vidyút stanáyanty abhraíḥ sómasya te pavata indra dhắrâ ‖ 8 ‖ utá sma râçím pári yâsi gónâm índreṇa soma saráthaṃ punânáḥ | pûrvír ísho bṛihatír jîradâno çíkshâ çacîvas táva tắ upashṭút ‖ 9 ‖ 23 ‖

88 (800). trishṭubh.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunve túbhyam pavate tvám asya pâhi | tvám ha yáṃ cakṛishé tvám vavṛishá índum mádâya yújyâya sómam ‖ 1 ‖ sá îṃ rátho ná bhurishắḷ ayoji maháḥ purūṇi sâtáye vásûni | ắd îṃ víçvâ nahushyâṇi jâtắ svàrshâtâ vána ûrdhvắ navanta ‖ 2 ‖ vâyúr ná yó niyútvâñ ishṭáyâmâ nắsatyeva háva ấ çámbhavishṭhaḥ | viçvávâro draviṇodắ iva tmán pûshéva dhîjávano 'si soma ‖ 3 ‖ índro ná yó mahắ kármâṇi cákrir hantắ vṛitrắṇâm asi soma pûrbhít | paidvó ná hí tvám áhinâmnâṃ hantắ víçvasyâsi soma

87, 4 çata-sắḥ. vâjí asthât. 5 vắjâya amṛítâya. çravasyávaḥ. 6 sma. víçvâ ásarat. átha ấ. 7 tigmé-çṛíñge *iti* gắḥ. 8 eshắ ấ. gắḥ. stanáyanti. pavate. 9 çíksha. upa-stút. — 88, 1 vavṛishé. 2 váne. 3 nắsatyâ-iva. háve. pûshắ-iva. 4 víçvasya asi. 5 váne.

dásyoḥ ‖ 4 ‖ agnír ná yó vána ấ sṛijyámâno vṛíthâ pắjâṅsi kṛiṇute nadîshu | jáno ná yúdhvâ mahatá upabdír íyarti sómaḥ pávamâna ûrmím ‖ 5 ‖ eté sómâ áti vắrâṇy ávyâ divyắ ná kóçâso abhrávarshâḥ | vṛíthâ samudráṃ síndhavo ná nîcîḥ sutắso abhí kaláçâñ asṛigran ‖ 6 ‖ çushmî çárdho ná mắrutam pavasvắnabhiçastâ divyắ yáthâ víṭ | ắpo ná makshú sumatír bhavâ naḥ sahásrâpsâḥ pṛitanâshắṇ ná yajnáḥ ‖ 7 ‖ râjno nú te váruṇasya vratắni — ‖ 8 ‖ 24 ‖

89 (801). trishṭubh.

Pró syá váhniḥ pathyâbhir asyân divó ná vṛishṭíḥ pávamâno akshâḥ | sahásradhâro asadan ny àsmé mâtúr upásthe vána ấ ca sómaḥ ‖ 1 ‖ râjâ síndhûnâm avasishṭa vắsa ṛitásya nắvam ắruhad rájishṭhâm | apsú drapsó vâvṛidhe çyenájûto duhá îm pitắ duhá îm pitúr jắm ‖ 2 ‖ siṅhắṃ nasanta mádhvo ayắsaṃ hárim arushắṃ divó asyá pátim | çúro yutsú prathamáḥ prichate gắ ásya cákshasâ pári pâty ukshắ ‖ 3 ‖ mádhupṛishṭhaṃ ghorám ayắsam áçvaṃ ráthe yuñjanty urucakrá ṛishvám | svásâra îṃ jâmáyo marjayanti sánâbhayo vâjínam ûrjayanti ‖ 4 ‖ cátasra îṃ ghṛitadúhaḥ sacante samâné antár dharúṇe níshattâḥ | tắ îm arshanti námasâ punânắs tắ îṃ viçvátaḥ pári shanti pûrvî́ḥ ‖ 5 ‖ vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyắ víçvâ utá kshitáyo háste asya | ásat ta útso gṛiṇaté niyútvân mádhvo aṅçúḥ pavata indriyắya ‖ 6 ‖ vanvánn ávâto abhí devávîtim índrâya soma vṛitrahắ pavasva | çagdhí maháḥ puruçcandrásya râyáḥ suvî́ryasya pátayaḥ syâma ‖ 7 ‖ 25 ‖

88, 6 divyắḥ. 7 pavasva ánabhi-çastâ. makshú. bhava. sahásra -apsâḥ pṛitanâshaṭ. 8 = 91, 3. — 89, 1 pró *iti*. akshâr *iti*. asadat ní asmé *iti*. váne. 2 ấ aruhat. duhé. 4 uru-cakré. 5 santi. 6 pṛithivyắḥ. te. pavate. 7 puru-candrásya.

90 (802). trishṭubh.

Prá hinvânó janitấ ródasyo rátho ná vấjaṃ sanishyánn ayâsît | índraṃ gáchann ấyudhâ saṃçíçâno víçvâ vásu hástayor âdádhânaḥ || 1 || abhí tripṛishṭháṃ vṛíshaṇaṃ vayodhấm âṅgûshấṇâm avâvaçanta vấṇîḥ | vánâ vásâno váruṇo ná síndhûn ví ratnadhấ dayate vấryâṇi || 2 || çũragrâmaḥ sárvavîraḥ sáhâvâñ jétâ pavasva sánitâ dhánâni | tigmấyudhaḥ kshiprádhanvâ samátsv áshâḷhaḥ sâhvấn pṛítanâsu çátrûn || 3 || urúgavyûtir ábhayâni kṛiṇvánt samîcîné ấ pavasvâ púraṃdhî | apáḥ síshâsann ushásaḥ svàr gấḥ sáṃ cikrado mahó asmábhyaṃ vấjân || 4 || mátsi soma váruṇam mátsi mitrám mátsîndram indo pavamâna víshṇum | mátsi çárdho mấrutam mátsi devấn mátsi mahấm índram indo mádâya || 5 || evấ rấjeva krátumâñ ámena víçvâ ghánighnad duritấ pavasva | índo sûktấya vácase váyo dhâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || 26 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

91 (803). trishṭubh.

Ásarji vákvâ ráthye yáthâjaú dhiyấ manótâ prathamó manîshî | dáça svásâro ádhi sấno ávyé 'janti váhniṃ sádanâny ácha || 1 || vîtî jánasya divyásya kavyaír ádhi suvânó nahushyèbhir índuḥ | prá yó nṛíbhir amṛíto mártyebhir marmṛijânó 'vibhir góbhir adbhíḥ || 2 || vṛíshâ vṛíshṇe róruvad aṅçúr asmai pávamâno rúçad îrte páyo góḥ | sahásram ṛíkvâ pathíbhir vacovíd adhvasmábhiḥ sũro áṇvaṃ ví yâti || 3 || rujấ dṛiḷhấ cid rakshásaḥ sádâṅsi punáná inda

90, 1 ródasyoḥ. 2 ratna-dhấḥ. 3 tigmá-âyudhaḥ. sahvấn. 4 samîciné *iti*. pavasva púraṃdhî *iti*. 5 mátsi índram. 6 evá rấjâ-iva. dhâḥ. — 91, 1 yáthâ âjaú. sấnau ávye ájanti. 2 ávi-bhiḥ. 4 rujá. indo *iti*.

ûrṇuhi ví vấjân | vṛiçcópárishṭât tujatấ vadhéna yé ánti dûrấd upanâyám eshâm || 4 || sá pratnaván návyase viçvavâra sûktấya pathấḥ kṛiṇuhi prấcaḥ | yé duḥsháhâso vanúshâ bṛihántas tấṅs te açyâma purukṛit puruksho || 5 || evấ punánó apáḥ svàr gấ asmábhyaṃ tokấ tánayâni bhũri | çáṃ naḥ kshétram urú jyótîṅshi soma jyóñ naḥ sũryaṃ dṛiçáye ririhi || 6 || 1 ||

92 (804). trishṭubh.

Pári suvânó hárir aṅçúḥ pavítre rátho ná sarji sanáye hiyânáḥ | ấpac chlókam indriyám pûyámânaḥ práti devấñ ajushata práyobhiḥ || 1 || áchâ nṛicákshâ asarat pavítre nấma dádhânaḥ kavír asya yónau | sîdan hóteva sádane camũshũpem agmann ṛíshayaḥ saptá víprâḥ || 2 || prá sumedhấ gâtuvíd viçvádevaḥ sómaḥ punânáḥ sáda eti nityam | bhúvad víçveshu kấvyeshu rántấnu jánân yatate páñca dhîraḥ || 3 || táva tyé soma pavamâna niṇyé víçve devấs tráya ekâdaçấsaḥ | dáça svadhấbhir ádhi sấno ávye mṛijánti tvâ nadyàḥ saptá yahvîḥ || 4 || tán nú satyám pávamânasyâstu yátra víçve kârávaḥ saṃnásanta | jyótir yád áhne ákṛinod u lokám prấvan mánuṃ dásyave kar abhîkam || 5 || pári sádmeva paçumấnti hótâ rấjâ ná satyáḥ sámitîr iyânáḥ | sómaḥ punânáḥ kaláçâñ ayâsît sîdan mṛigó ná mahishó váneshu || 6 || 2 ||

93 (805). trishṭubh.

Sâkamúksho marjayanta svásâro dáça dhîrasya dhîtáyo

91, 4 vṛiçcá upárishṭât. 5 pratna-vát. 6 evá. jyók. — 92, 1 ấpat çlókam. 2 ácha. hótâ-iva. camũshu úpa îm. 3 su-medhâḥ. ránta ánu. 4 sấnau. 5 tát. pávamânasya astu. prá âvat. 6 sádma-iva paçu-mánti. — 93, 1 sâkam-úkshaḥ.

dhánutrîḥ | háriḥ páry adravaj jấḥ sűryasya dróṇaṃ nanakshe átyo ná vâjî̆ || 1 || sám mâtṛíbhir ná çíçur vâvaçánó vṛíshâ dadhanve puruvấro adbhíḥ | máryo ná yóshâm abhí nishkṛitáṃ yánt sáṃ gachate kaláça usriyấbhiḥ || 2 || utá prá pipya ű̆dhar ághnyâyâ índur dhấrâbhiḥ sacate sumedhấḥ | mûrdhấnaṃ gấvaḥ páyasâ camű̆shv abhí çrîṇanti vásubhir ná niktaíḥ || 3 || sá no devébhiḥ pavamâna radéndo rayím açvínaṃ vâvaçânáḥ | rathirâyátâm uçatî̆ púraṃdhir asmadryàg ấ dâváne vásûnâm || 4 || nű no rayím úpa mâsva nṛivántam punánó vâtấpyaṃ viçváçcandram | prá vanditúr indo târy ấyuḥ prâtár makshű dhiyấvasur jagamyât || 5 || 3 ||

94 (806). trishṭubh.

Ádhi yád asmin vâjínîva çúbhaḥ spárdhante dhíyaḥ sűrye ná víçaḥ | apó vṛiṇânáḥ pavate kavîyán vrajáṃ ná paçuvárdhanâya mánma || 1 || dvitấ vyûrṇvánn amṛítasya dhấma svarvíde bhúvanâni prathanta | dhíyaḥ pinvânấḥ svásare ná gấva ṛitâyántîr abhí vâvaçra índum || 2 || pári yát kavíḥ kấvyâ bhárate çű̆ro ná rátho bhúvanâni víçvâ | devéshu yáço mártâya bhű̆shan dákshâya râyáḥ purubhű̆shu návyaḥ || 3 || çriyé jâtáḥ çriyá ấ nír iyâya çríyaṃ váyo jaritṛíbhyo dadhâti | çríyaṃ vásânâ amṛitatvám âyan bhávanti satyấ samithấ mitádrau || 4 || ísham ű̆rjam abhy àrshấçvaṃ gấm urú jyótiḥ kṛiṇuhi mátsi devấn | víçvâni hí sushâhâ tấni túbhyam pávamâna bấdhase soma çátrûn || 5 || 4 ||

95 (807). trishṭubh.

Kánikranti hárir ấ sṛijyámânaḥ sî́dan vánasya jaṭháre

93, 1 adravat. 2 kaláçe. 3 pipye ű̆dhaḥ. 4 rada índo *iti*. 5 nú. viçvá-candram. — 94, 1 vâjíni-iva. kavi-yán. 2 vi -ûrṇván. vâvaçre. 4 çriyé ấ. 5 abhí arsha áçvam. su-sáhâ.

punânáḥ | nṛíbhir yatáḥ kṛiṇute nirṇíjaṃ gấ áto matî́r janayata svadhấbhiḥ || 1 || háriḥ sṛijânáḥ pathyâm ṛitásyéyarti vấcam aritéva nấvam | devó devấnâṃ gúhyâni nấmâvísh kṛiṇoti barhíshi pravấce || 2 || apấm ivéd ûrmáyas tárturâṇâḥ prá manîshấ îrate sómam ácha | namasyántîr úpa ca yánti sáṃ cấ ca viçanty uçatî́r uçántam || 3 || tám marmṛijânám mahisháṃ ná sấnâv aṅçúṃ duhanty uksháṇaṃ girishṭhấm | táṃ vâvaçânám matáyaḥ sacante tritó bibharti váruṇaṃ samudré || 4 || íshyan vấcam upavaktéva hótuḥ punáná indo ví shyâ manîshấm | índraç ca yát ksháyathaḥ saúbhagâya suvî́ryasya pátayaḥ syâma || 5 || 5 ||

96 (808). trishṭubh.

Prá senânî́ḥ çű̆ro ágre ráthânâṃ gavyánn eti hárshate asya sénâ | bhadrấn kṛiṇvánn indrahavấnt sákhibhya ấ sómo vástrâ rabhasấni datte || 1 || sám asya háriṃ hárayo mṛijanty açvahayaír ániçitaṃ námobhiḥ | ấ tishṭhati rátham índrasya sákhâ vidvấñ enâ sumatíṃ yâty ácha || 2 || sá no deva devátâte pavasva mahé soma psárasa indrapấnaḥ | kṛiṇvánn apó varsháyan dyấm utémấm urór ấ no varivasyâ punânáḥ || 3 || ájîtayé 'hataye pavasva svastáye sarvátâtaye bṛihaté | tád uçanti víçva imé sákhâyas tád ahám vaçmi pavamâna soma || 4 || sómaḥ pavate janitấ matînấṃ janitấ divó janitấ pṛithivyấḥ | janitấgnér janitấ sű̆ryasya janiténdrasya janitótá víshṇoḥ || 5 || 6 ||

brahmấ devấnâm padavî́ḥ kavînấm ṛíshir víprâṇâm mahishó mṛigấṇâm | çyenó gṛídhrâṇâṃ svádhitir vánânâṃ só-

95, 2 ṛitásya. íyarti — nấvam = 233, 1. nấma âvîḥ. 3 iva ít. ca ấ ca. 4 giri-sthấm. 5 upavaktấ-iva. 5 sya. — 96, 2 ena. 3 psárase. utá imấm. varivasya. 4 ájîtaye áhataye. víçve. 5 janitấ agnéḥ. janitấ índrasya janitấ utá.

maḥ pavítram áty eti rébhan || 6 || prấvîvipad vâcá ûrmíṃ
ná síndhur gíraḥ sómaḥ pávamâno manîshấḥ | antáḥ páçyan
vṛijánemấvarâṇy ấ tishṭhati vṛishabhó góshu jânán || 7 || sá
matsaráḥ pṛitsú vanvánn ávâtaḥ sahásraretâ abhí vấjam
arsha | índrâyendo pávamâno manîshy àṅçór ûrmím îraya
gấ ishaṇyán || 8 || pári priyáḥ kaláçe devávâta índrâya sómo
ráṇyo mádâya | sahásradhâraḥ çatávâja índur vâjî́ ná sáptiḥ
sámanâ jigâti || 9 || sá pûrvyó vasuvíj jấyamâno mṛijânó
apsú duduhânó ádrau | abhiçastipấ bhúvanasya rấjâ vidád
gâtúm bráhmaṇe pûyámânaḥ || 10 || 7 ||

tváyâ hí naḥ pitáraḥ soma pū́rve kármâṇi cakrúḥ pa-
vamâna dhī́râḥ | vanvánn ávâtaḥ paridhī́ñr áporṇu vîrébhir
áçvair maghávâ bhavâ naḥ || 11 || yáthấpavathâ mánave va-
yodhấ amitrahấ varivovíd dhavíshmân | evấ pavasva drá-
viṇaṃ dádhâna índre sáṃ tishṭha janáyấyudhâni || 12 || pá-
vasva soma mádhumâñ ṛitấvâpó vásâno ádhi sấno ávye |
áva dróṇâni ghṛitávânti sîda madíntamo matsará indrapấ-
naḥ || 13 || vṛishṭíṃ diváḥ çatádhâraḥ pavasva sahasrasấ vâ-
jayúr devávîtau | sáṃ síndhubhiḥ kaláçe vâvaçânáḥ sám
usríyâbhiḥ pratirán na ấyuḥ || 14 || eshá syá sómo matíbhiḥ
punânó 'tyo ná vâjî́ táratī́d árâtîḥ | páyo ná dugdhám ádi-
ter ishirám urv ìva gâtúḥ suyámo ná vóḷhâ || 15 || 8 ||

svâyudháḥ sotṛíbhiḥ pûyámâno 'bhy àrsha gúhyaṃ cấru
nấma | abhí vấjaṃ sáptir iva çravasyấbhí vâyúm abhí gấ
deva soma || 16 || çíçuṃ jajnânáṃ haryatám mṛijanti çum-
bhánti váhnim marúto gaṇéna | kavír gîrbhíḥ kấvyenâ ka-

96, 7 prá avîvipat. vṛijánâ imấ ávarâṇi. 8 índrâya indo *iti*. ma-
nîshī́ aṅçóḥ. 10 vasu-vít. abhiçasti-pấḥ. 11 ápa ûrṇu.
bhava. 12 yáthâ ápavathâḥ. havíshmân evá. janáya ấyudhâni.
13 ṛitá-vâ apáḥ. sấnau. ghṛitá-vanti. 14 sahasra-sấḥ. 15 átyaḥ.
tárati ít. urú iva. 16 su-âyudháḥ. abhí arsha. çravasyấ abhí. gấḥ.
17 kấvyena.

víḥ sánt sómaḥ pavítram áty eti rébhan || 17 || ṛíshimanâ yá
ṛishikṛít svarshấḥ sahásraṇîthaḥ padavī́ḥ kavînấm | tṛitī́yaṃ
dhấma mahishấḥ síshâsant sómo virấjam ánu râjati shṭúp
|| 18 || camûshác chyenáḥ çakunó vibhṛítvâ govindúr drapsá
ấyudhâni bíbhrat | apấm ûrmíṃ sácamânaḥ samudráṃ tu-
rī́yaṃ dhấma mahishó vivakti || 19 || máryo ná çubhrás tan-
vàm mṛijânó 'tyo ná sṛítvâ sanáye dhánânâm | vṛísheva
yûthấ pári kóçam árshan kánikradac camvòr ấ viveça ||
20 || 9 ||

pávasvendo pávamâno máhobhiḥ kánikradat pári vấrâṇy
arsha | krī́ḷañ camvòr ấ viça pûyámâna índraṃ te ráso
madiró mamattu || 21 || prấsya dhấrâ bṛihatī́r asṛigrann aktó
góbhiḥ kaláçâñ ấ viveça | sấma kṛiṇvánt sâmanyò vipaçcít
krándann ety abhí sákhyur ná jâmím || 22 || apaghnánn eshi
pavamâna çátrûn priyấṃ ná jâró abhígîta índuḥ | sī́dan
váneshu çakunó ná pátvâ sómaḥ punânáḥ kaláçeshu sáttâ
|| 23 || ấ te rúcaḥ pávamânasya soma yósheva yanti sudú-
ghâḥ sudhârấḥ | hárir ấnîtaḥ puruvấro apsv ácikradat ka-
láçe devayûnấm || 24 || 10 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

97 (809). trishṭubh.

Asyá preshấ hemánâ pûyámâno devó devébhiḥ sám
apṛikta rásam | sutáḥ pavítram páry eti rébhan mitéva
sádma paçumánti hótâ || 1 || bhadrấ vástrâ samanyấ vásâno
mahấn kavír nivácanâni çáṁsan | ấ vacyasva camvòḥ pûyá-
mâno vicakshaṇó jấgṛivir devávîtau || 2 || sám u priyó mṛij-

96, 18 ṛíshi-manâḥ. stúp. 19 camû-sút çyenáḥ. 20 átyaḥ.
vṛíshâ-iva. kánikradat. 21 pávasva indo *iti*. 22 prá asya dhấrâḥ.
24 yóshâ-iva. ap-sú. — 97, 1 mitấ-iva. paçu-mánti.

yate sā́no ávye yaçástaro yaçásāṃ kshaíto asmé | abhí svara dhánvâ pûyámâno yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 3 || prá gâyatâbhy àrcâma devā́nt sómaṃ hinota mahaté dhánâya | svâdúḥ pavâte áti vā́ram ávyam ā́ sîdâti kaláçaṃ devayúr naḥ || 4 || índur devā́nâm úpa sakhyám âyánt sahásradhâraḥ pavate mádâya | nṛíbhiḥ stávâno ánu dhā́ma pū́rvam ágann índram mahaté saúbhagâya || 5 || 11 ||

stotré râyé hárir arshâ punáná índram mádo gachatu te bhárâya | devaír yâhi saráthaṃ rā́dho áchâ yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 6 || prá kā́vyam uçáneva bruvāṇó devó devā́nâṃ jánimâ vivakti | máhivrataḥ çúcibandhuḥ pâvakáḥ padā́ varâhó abhy èti rébhan || 7 || prá haṅsā́sas tripálam manyúm áchâmā́d ástaṃ vṛíshaganâ ayâsuḥ | âṅgûshyàm pávamânaṃ sákhâyo durmárshaṃ sâkám prá vadanti vâṇám || 8 || sá raṅhata urugâyásya jûtíṃ vṛithâ kṛ́ḷantam mimate ná gā́vaḥ | parîṇasáṃ kṛiṇute tigmáçṛiṅgo dívâ hárir dádṛiçe náktam ṛijráḥ || 9 || índur vâjī́ pavate gónyoghâ índre sómaḥ sáha ínvan mádâya | hánti rákso bā́dhate páry árâtîr várivaḥ kṛiṇván vṛijánasya rā́jâ || 10 || 12 ||

ádha dhā́rayâ mádhvâ pṛicánás tiró róma pavate ádridugdhaḥ | índur índrasya sakhyáṃ jushāṇó devó devásya matsaró mádâya || 11 || abhí priyā́ṇi pavate punánó devó devā́nt svéna rásena pṛiñcán | índur dhármāṇy ṛitithā́ vásâno dáça kshípo avyata sā́no ávye || 12 || vṛíshâ çóṇo abhikánikradad gā́ nadáyann eti pṛithivī́m utá dyā́m | índrasyeva vagnúr ā́ çriṇva âjaú pracetáyann arshati vā́cam émā́m || 13 || rasā́yyaḥ páyasâ pínvamâna îráyann eshi mádhumantam aṅçúm | pávamânaḥ saṃtaním eshi kṛiṇvánn índrâya soma parishicyámânaḥ || 14 || evā́ pavasva madiró mádâyodagrâbhásya namáyan vadhasnaíḥ | pári várṇam bháramāṇo rúçantaṃ gavyúr no arsha pári soma siktáḥ || 15 || 13 ||

jushṭví na indo supáthâ sugā́ny uraú pavasva várivâṅsi kṛiṇván | ghanéva víshvag duritā́ni vighnánn ádhi shṇúnâ dhanva sā́no ávye || 16 || vṛishṭíṃ no arsha divyā́ṃ jigatnúm íḷâvatîṃ çaṃgáyîṃ jîrádânum | stúkeva vîtā́ dhanvâ vicinván bándhûṅr imā́ṅ ávarâṅ indo vâyū́n || 17 || granthíṃ ná ví shya grathitám punáná ṛijúṃ ca gâtúṃ vṛijináṃ ca soma | átyo ná krado hárir ā́ sṛijânó máryo deva dhanva pastyâvân || 18 || júshṭo mádâya devátâta indo pári shṇúnâ dhanva sā́no ávye | sahásradhâraḥ surabhír ádabdhaḥ pári srava vā́jasâtau nṛisháhye || 19 || araçmā́no yè 'rathā́ áyuktâ átyâso ná sasṛijânā́sa âjaú | eté çukrā́so dhanvanti sómâ dévâsas tā́ṅ úpa yâtâ píbadhyai || 20 || 14 ||

evā́ na indo abhí devávîtim pári srava nábho árṇaç camū́shu | sómo asmábhyaṃ kā́myam bṛihántaṃ rayíṃ dadâtu vîrávantam ugrám || 21 || tákshad yádî mánaso vénato vā́g jyéshṭhasya vâ dhármaṇi kshór ánîke | ā́d îm âyan váram ā́ vâvaçânā́ júshṭam pátiṃ kaláçe gā́va índum || 22 || prá dânudó divyó dânupinvá ṛitám ṛitā́ya pavate sumedhā́ḥ | dharmā́ bhuvad vṛijanyàsya rā́jâ prá raçmíbhir daçábhir bhâri bhū́ma || 23 || pavítrebhiḥ pávamâno nṛicákshâ rā́jâ devā́nâm utá mártyânâm | dvitā́ bhuvad rayipátî rayîṇā́m ṛitám bharat súbhṛitaṃ cā́rv índuḥ || 24 || árvāṅ iva

---

97, 3 sānau. dhánva. 4 gâyata abhí arcâma. 5 â-yán. 6 arsha. ácha. 7 uçánâ-iva. jánima. abhí eti. 8 ácha amāt. 9 raṅhate. 12 sānau. 13 gāḥ. índrasya-iva. çriṇve. ā́ imā́m.

97, 15 evá. mádâya uda-grâbhásya. 16 ghanā́-iva. snúnâ. sānau. 17 stúkâ-iva. dhanva. 18 sya. pastyà-vân. 19 devá-tâte. snúnâ. sānau. 20 yé arathāḥ. sómāḥ. yâta. 21 evá. 22 yádi. vâvaçânāḥ. 23 dânu-dáḥ. 24 nṛi-cákshāḥ. rayi-pátiḥ.

çrávase sâtím áchéndrasya vâyór abhí vîtím arsha | sá naḥ sahásrâ bṛihatîr ísho dâ bhávâ soma draviṇovít punânáḥ || 25 || 15 ||

devâvyò naḥ parishicyámânâḥ ksháyaṃ suvîraṃ dhanvantu sómâḥ | âyajyávaḥ sumatíṃ viçvávârâ hótâro ná diviyájo mandrátamâḥ || 26 || evấ deva devátâte pavasva mahé soma psárase devapấnaḥ | maháç cid dhí shmási hitấḥ samaryé kṛidhí sushṭhâné ródasî punânáḥ || 27 || áçvo ná krado vṛíshabhir yujânáḥ siṅhó ná bhîmó mánaso jávîyân | arvâcînaiḥ pathíbhir yé rájishṭhâ ấ pavasva saumanasáṃ na indo || 28 || çatáṃ dhấrâ devájâtâ asṛigrant sahásram enâḥ kaváyo mṛijanti | índo sanítraṃ divá ấ pavasva puraetấsi maható dhánasya || 29 || divó ná sárgâ asasṛigram áhnâṃ rấjâ ná mitrám prá minati dhîraḥ | pitúr ná putráḥ krátubhir yatânấ ấ pavasva viçé asyấ ájîtim || 30 || 16 ||

prá te dhấrâ mádhumatîr asṛigran vấrân yát pûtó atyéshy ávyân | pávamâna pávase dhấma gónâṃ jajnânáḥ sûryam apinvo arkaíḥ || 31 || kánikradad ánu pánthâm ṛitásya çukró ví bhâsy amṛítasya dhấma | sá índrâya pavase matsarávân hinvánó vấcam matíbhiḥ kavînấm || 32 || divyáḥ suparṇó 'va cakshi soma pínvan dhấrâḥ kármaṇâ devávîtau | éndo viça kaláçaṃ somadhấnaṃ krándann ihi sûryasyópa raçmím || 33 || tisró vấca îrayati prá váhnir ṛitásya dhîtím bráhmaṇo manîshấm | gấvo yanti gópatim pṛichámânâḥ sómaṃ yanti matáyo vâvaçânấḥ || 34 || sómaṃ gấvo dhenávo vâvaçânấḥ sómaṃ víprâ matíbhiḥ pṛichámânâḥ | sómaḥ sutáḥ pûyate ajyámânaḥ sóme arkấs trishṭúbhaḥ sáṃ navante || 35 || 17 ||

97, 25 ácha índrasya. dâḥ bháva. 26 deva-avyàḥ. viçvá-vârâḥ. 27 evá. hí smási. susthâné *iti* ródasi *iti*. 29 dhấrâḥ. puraḥ-etấ asi. 30 asyaí. 31 dhấrâḥ. 33 su-parṇáḥ áva. ấ indo *iti*. sûryasya úpa. 35 víprâḥ.

evấ naḥ soma parishicyámâna ấ pavasva pûyámânaḥ svastí | índram ấ viça bṛihatấ rávena vardháyâ vấcaṃ janáyâ púraṃdhim || 36 || ấ jấgṛivir vípra ṛitấ matînấṃ sómaḥ punánó asadac camûshu | sápanti yám mithunáso níkâmâ adhvaryávo rathirâsaḥ suhástâḥ || 37 || sá punáná úpa sûre ná dhấtóbhé aprâ ródasî ví shá âvaḥ | priyấ cid yásya priyasấsa ûtî sá tû dhánaṃ kâríṇe ná prá yaṅsat || 38 || sá vardhitấ várdhanaḥ pûyámânaḥ sómo mîḍhvấṅ abhí no jyótishâvît | yénâ naḥ pûrve pitáraḥ padajnấḥ svarvído abhí gấ ádrim ushṇán || 39 || ákrânt samudráḥ prathamé vídharmañ janáyan prajấ bhúvanasya rấjâ | vṛishâ pavítre ádhi sấno ávye bṛihát sómo vâvṛidhe suvánâ índuḥ || 40 || 18 ||

mahát tát sómo mahisháç cakârâpấṃ yád gárbhó 'vṛiṇîta devấn | ádadhâd índre pávamâna ójo 'janayat sûrye jyótir índuḥ || 41 || mátsi vâyúm ishṭáye rấdhase ca mátsi mitrấváruṇâ pûyámânaḥ | mátsi çárdho mấrutam mátsi devấn mátsi dyấvâpṛithivî deva soma || 42 || ṛijúḥ pavasva vṛijinásya hantấpấmîvâm bấdhamâno mṛídhaç ca | abhiçrîṇán páyaḥ páyasâbhí gónâm índrasya tvấṃ táva vayáṃ sákhâyaḥ || 43 || mádhvaḥ sûdam pavasva vásva útsaṃ vîráṃ ca na ấ pavasvâ bhágaṃ ca | svádasvéndrâya pávamâna indo rayíṃ ca na ấ pavasvâ samudrất || 44 || sómaḥ sutó dhấrayấtyo ná hítvâ síndhur ná nimnám abhí vâjy àkshâḥ | ấ yónim ványam asadat punânáḥ sám índur góbhir asarat sám adbhíḥ || 45 || 19 ||

97, 36 evá. vardháya. janáya. 37 asadat. 38 dhấtá á ubhé *iti* aprâḥ. sáḥ âvar *ity* âvaḥ. tú. 39 jyótishâ âvît. yénâ — padajnấḥ = 62, 2. 40 pra-jấḥ. sấnau. vavṛidhe. 41 cakâra apấṃ. gárbhaḥ ávṛiṇita. ójaḥ ájanayat. 43 hantấ ápa ámîvâm. páyasâ abhí. 44 pavasva. svádasva índrâya. 45 dhárayâ átyaḥ. vâjî akshâr *iti*.

eshá syá te pavata indra sómaç camūshu dhīra uçaté távasvân | svàrcakshâ rathiráḥ satyáçushmaḥ kāmo ná yó devayatām ásarji || 46 || eshá pratnéna váyasâ punānás tiró várpâṅsi duhitúr dádhânaḥ | vásânaḥ çárma trivárûtham apsú hóteva yâti sámaneshu rébhan || 47 || nū nas tvám rathiró deva soma pári srava camvòḥ pûyámânaḥ | apsú svādishṭho mádhumāṅ ṛitāvâ devó ná yáḥ savitā satyámanmâ || 48 || abhí vâyúm vîty àrshâ gṛināṇò 'bhí mitrāváruṇâ pûyámânaḥ | abhī náram dhíjávanam ratheshṭhām abhīndram vṛíshaṇam vájrabâhum || 49 || abhí vástrâ suvasanāny arshâbhí dhenūḥ sudúghâḥ pûyámânaḥ | abhí candrā bhártave no hiraṇyâbhy áçvân rathíno deva soma || 50 || 20 ||

abhī no arsha divyā vásûny abhí víçvâ pārthivâ pûyámânaḥ | abhí yéna dráviṇam açnávâmâbhy ârsheyam jamadagniván naḥ || 51 || ayā pavā pavasvainā vásûni mâṅçcatvá indo sárasi prá dhanva | bradhnáç cid átra vāto ná jûtáḥ purumédhaç cit tákave náram dât || 52 || utá na enā pavayā pavasvādhi çruté çravāyyasya tîrthé | shashṭím sahásrâ naigutó vásûni vṛikshám ná pakvám dhûnavad ráṇâya || 53 || máhîmé asya vṛíshanāma çûshé māṅçcatve vâ príçane vâ vádhatre | ásvâpayan nigútaḥ sneháyac cāpâmítrāṅ ápâcito acetáḥ || 54 || sám trī pavítrâ vítatâny eshy ánv ékam dhâvasi pûyámânaḥ | ási bhágo ási dâtrásya dâtāsi maghávâ maghávadbhya indo || 55 || 21 ||

eshá viçvavít pavate manîshī sómo víçvasya bhúvanasya rājâ | drapsāṅ îráyan vidátheshv índur ví vāram ávyam

97, 46 pavate. 47 hótâ-iva. 48 nú. ṛitá-vâ. 49 vîtī arsha gṛiṇānáḥ abhí. abhí náram. rathe-sthām. abhí índram. 50 arsha abhí. hiraṇyâ abhí. 51 abhí naḥ. açnávâma abhí ârsheyám jamadagni-vát. 52 pavasva enā. mâṅçcatvé. 53 pavasva ádhi. 54 máhi imé *iti*. asya vṛíshanāma çûshé *iti*. vádhatre *iti*. ásvâpayat ni-gútaḥ sneháyat ca ápa amítrân ápa acítaḥ aca itáḥ. 55 dâtā ási.

samáyāti yâti || 56 || índum rihanti mahishā ádabdhâḥ padé rebhanti kaváyo ná gṛidhrāḥ | hinvánti dhīrâ daçábhiḥ kshípâbhiḥ sám añjate rûpám apām rásena || 57 || tváyâ vayám pávamânena soma bháre kṛitám ví cinuyâma çáçvat | tán no mitró váruṇo mâmahantâm áditiḥ síndhuḥ pṛithivī utá dyaúḥ || 58 || 22 ||

98 (810). anushṭubh. 11 bṛihatī.

Abhí no vâjasātamam rayím arsha puruspṛíham | índo sahásrabharṇasam tuvidyumnám vibhvâsáham || 1 || pári shyá suvāṇó avyáyam ráthe ná vármâvyata | índur abhí drúṇâ hitó hiyânó dhārâbhir akshâḥ || 2 || pári shyá suvānó akshâ índur ávye mádacyutaḥ | dhārâ yá ûrdhvó adhvaré bhrājā naíti gavyayúḥ || 3 || sá hí tvám deva çáçvate vásu mártâya dâçúshe | índo sahasríṇam rayím çatātmânam vivâsasi || 4 || vayám te asyá vṛitrahan váso vásvaḥ puruspṛíhaḥ | ní nédishṭhatamâ ishāḥ syāma sumnásyâdhrigo || 5 || dvír yám páñca sváyaçasam svásâro ádrisaṃhatam | priyám índrasya kāmyam prasnâpáyanty ûrmíṇam || 6 || 23 ||

pári tyám haryatám hárim babhrúm punanti vāreṇa | yó devān víçvân ít pári mádena sahá gáchati || 7 || asyá vo hy ávasâ pānto dakshasādhanam | yáḥ sûríshu çrávo bṛihád dadhé svàr ṇá haryatáḥ || 8 || sá vâm yajnéshu mânavî índur janishṭa rodasî | devó devî girishṭhā ásredhan tám tuvishváṇi || 9 || índrâya soma pātave vṛitraghné pári shicyase | náre ca dákshiṇâvate devāya sadanâsáde || 10 || té pratnāso vyùshṭishu sómāḥ pavítre aksharan | apapróthan-

97, 56 samáyâ áti. 57 dhīrâḥ. 58 tán — dyaúḥ = 94, 16. — 98, 1 vibhva-sáham. 2 syáḥ. várma avyata. 3 akshâr *iti*. ná éti. 4 çatá-âtmânam. 5 váso *iti*. sumnásya adhrigo *iti*. 8 hí. ná. 9 mânavî-rodasi-devî *iti*. giri-sthāḥ. tuvi-sváni. 10 sadana-sáde.

taḥ sanutár huraçcítaḥ prâtás tắñ ápracetasaḥ ‖ 11 ‖ táṃ sakhâyaḥ purorúcaṃ yûyáṃ vayáṃ ca sûráyaḥ | açyắma vắjagandhyaṃ sanéma vắjapastyam ‖ 12 ‖ 24 ‖

99 (811). anushṭubh. 1 bṛihatî.

Ắ haryatắya dhṛishṇáve dhánus tanvanti paúṅsyaṃ | çukrắṃ vayanty ásurâya nirṇíjaṃ vipắm ágre mahîyúvaḥ ‖ 1 ‖ ádha kshapắ párishkṛito vắjâñ abhí prá gâhate | yádî vivásvato dhíyo hárim hinvánti yắtave ‖ 2 ‖ tám asya marjayâmasi mádo yá indrapắtamaḥ | yáṃ gắva âsábhir dadhúḥ purắ nûnáṃ ca sûráyaḥ ‖ 3 ‖ táṃ gắthayâ purâṇyắ punânám abhy ànûshata | utó kṛipanta dhîtáyo devắnâṃ nắma bíbhratîḥ ‖ 4 ‖ tám ukshámâṇam avyáye vắre punanti dharṇasím | dûtáṃ ná pûrvácittaya ắ çâsate manîshíṇaḥ ‖ 5 ‖ 25 ‖

sá punânó madíntamaḥ sómaç camūshu sîdati | paçaú ná réta âdádhat pátir vacasyate dhiyáḥ ‖ 6 ‖ sá mṛijyate sukármabhir devó devébhyaḥ sutáḥ | vidé yád âsu saṃdadír mahîr apó ví gâhate ‖ 7 ‖ sutá indo pavítra ắ nṛíbhir yató ví nîyase | índrâya matsaríntamaç camūshv ắ ní shîdasi ‖ 8 ‖ 26 ‖

100 (812). anushṭubh.

Abhí navante adrúhaḥ priyám índrasya kắmyam | vatsáṃ ná pūrva áyuni jâtáṃ rihanti mâtáraḥ ‖ 1 ‖ punáná indav ắ bhara sóma dvibárhasaṃ rayíṃ | tváṃ vásûni pushyasi víçvâni dâçúsho gṛihé ‖ 2 ‖ tváṃ dhíyam manoyújaṃ sṛijắ vṛishṭíṃ ná tanyatúḥ | tváṃ vásûni pārthivâ divyắ ca soma pushyasi ‖ 3 ‖ pári te jigyúsho yathâ dhārâ sutásya dhâvati | ráṅhamâṇâ vy àvyáyaṃ vắraṃ vâjîva sânasíḥ ‖ 4 ‖ krátve dákshâya naḥ kave pávasva soma dhārayâ | índrâya pātave sutó mitrắya váruṇâya ca ‖ 5 ‖ 27 ‖

pávasva vâjasātamaḥ pavítre dhārayâ sutáḥ | índrâya soma víshṇave devébhyo mádhumattamaḥ ‖ 6 ‖ tváṃ rihanti mâtáro hárim pavítre adrúhaḥ | vatsáṃ jâtáṃ ná dhenávaḥ pávamâna vídharmaṇi ‖ 7 ‖ pávamâna máhi çrávaç citrébhir yâsi raçmíbhiḥ | çárdhan támâṅsi jighnase víçvâni dâçúsho gṛihé ‖ 8 ‖ tváṃ dyắṃ ca mahivrata pṛithivîṃ cắti jabhrishe | práti drâpím amuñcathâḥ pávamâna mahitvanắ ‖ 9 ‖ 28 ‖

98, 11 huraḥ-citaḥ. — 99, 2 pári-kṛitaḥ. yádi. 4 abhí anûshata utó *iti*. 5 pûrvá-cittaye. 6 â-dádhat. 8 pavítre. — 100, 1 abhí. pūrve. 2 índo *iti*.

Caturtho 'dhyâyaḥ.

101 (813). anushṭubh. 2. 3 gâyatrî.

Purójitî vo ándhasaḥ sutắya mâdayitnáve | ápa çvắnaṃ çnathishṭana sákhâyo dîrghajihvyàm ‖ 1 ‖ yó dhārayâ pâvakáyâ pariprasyándate sutáḥ | índur áçvo ná kṛítvyaḥ ‖ 2 ‖ táṃ durósham abhí náraḥ sómaṃ viçvắcyâ dhiyắ | yajnáṃ hinvanty ádribhiḥ ‖ 3 ‖ sutắso mádhumattamâḥ sómâ índrâya mandínaḥ | pavítravanto aksharan devắn gachantu vo mádâḥ ‖ 4 ‖ índur índrâya pavata íti devắso abruvan | vâcás pátir makhasyate víçvasyéçâna ójasâ ‖ 5 ‖ 1 ‖

sahásradhâraḥ pavate samudró vâcamîṅkhayáḥ | sómaḥ pátî rayîṇắṃ sákhéndrasya divé-dive ‖ 6 ‖ ayám pûshắ rayír bhágaḥ sómaḥ punânó arshati | pátir víçvasya bhūmano

100, 3 sṛijá. 4 ví avyáyam. vâjî-iva. 9 ca áti. — 101, 3 abhí. 5 pavate. víçvasya îçânaḥ. 6 vâcam-iṅkhayáḥ. pátiḥ. sákhâ índrasya.

vy àkhyad ródasî ubhé || 7 || sám u priyā́ anûshata gā́vo mádâya ghṛíshvayaḥ | sómâsaḥ kṛiṇvate pathā́ḥ pávamânâsa índavaḥ || 8 || yá ójishṭhas tám ā́ bhara pávamâna çravā́yyam | yáḥ páñca carshaṇī́r abhí rayíṃ yéna vánâmahai || 9 || sómāḥ pavanta índavo 'smábhyaṃ gâtuvíttamāḥ | mitrā́ḥ suvânā́ arepásaḥ svâdhyàḥ svarvídaḥ || 10 || 2 ||

sushvâṇā́so vy ádribhiç cítânâ gór ádhi tvací | ísham asmábhyam abhítaḥ sám asvaran vasuvídaḥ || 11 || eté pûtā́ vipaççítaḥ sómâso dádhyâçiraḥ | sū́ryâso ná darçatā́so jigatnávo dhruvā́ ghṛité || 12 || prá sunvânásyāndhaso márto ná vṛita tád vácaḥ | ápa çvā́nam arâdhásaṃ hatā́ makhám ná bhṛígavaḥ || 13 || ā́ jâmír átke avyata bhujé ná putrá onyòḥ | sáraj jâró ná yóshaṇâṃ varó ná yónim âsádam || 14 || sá vîró dakshasā́dhano ví yás tastámbha ródasî | hárir índrasyâbhy èti nishkṛitám || 16 || 3 ||

102 (814). ushṇih.

Krâṇā́ çíçur mahī́nâṃ hinvánn ṛitásya dī́dhitim | víçvâ pári priyā́ bhuvad ádha dvitā́ || 1 || úpa tritásya pâshyòr ábhakta yád gúhâ padám | yajnásya saptá dhā́mabhir ádha priyám || 2 || trī́ṇi tritásya dhā́rayâ pṛishṭhéshv érayâ rayím | mímîte asya yójanâ ví sukrátuḥ || 3 || jajnânáṃ saptá mātáro vedhā́m açâsata çriyé | ayáṃ dhruvó rayîṇā́ṃ cíketa yát || 4 || asyá vraté sajóshaso víçve devā́so adrúhaḥ | spârhā́ bhavanti rántayo jushánta yát || 5 || 4 ||

101, 7 ví akhyat ródasî *iti* ubhé *iti*. 10 pavante. 11 susvânā́saḥ ví ádri-bhiḥ cítânāḥ. 12 pûtā́ḥ. dhruvā́ḥ. 13 sunvânásya ándhasaḥ. hatá. 14 sárat. 15 vedhā́ḥ. 16 índrasya abhí cti. — 102, 3 ā́ îraya. 5 spârhā́ḥ.

yám î gárbham ṛitâvṛídho dṛiçé cā́rum ájîjanan | kavím mánhishṭham adhvaré puruspṛíham || 6 || samîcîné abhí tmánâ yahvī́ ṛitásya mātárâ | tanvânā́ yajnám ânushág yád añjaté || 7 || krátvâ çukrébhir akshábhir ṛiṇór ápa vrajā́ṃ diváḥ | hinvánn ṛitásya dī́dhitim prā́dhvaré || 8 || 5 ||

103 (815). ushṇih.

Prá punânā́ya vedháse sómâya váca údyatam | bhṛitíṃ ná bharâ matíbhir jújoshate || 1 || pári vā́râṇy avyáyâ góbhir añjânó arshati | trī́ shadhásthâ punānáḥ kṛiṇute háriḥ || 2 || pári kóçam madhuççútam avyáye vā́re arshati | abhí vā́ṇîr ṛíshîṇāṃ saptá nûshata || 3 || pári ṇetā́ matînā́ṃ viçvádevo ádâbhyaḥ | sómaḥ punānáç camvòr viçad dháriḥ || 4 || pári daívîr ánu svadhā́ índreṇa yâhi saráthaṃ | punānó vâghád vâghádbhir ámartyaḥ || 5 || pári sáptir ná vâjayúr devó devébhyaḥ sutáḥ | vyânaçíḥ pávamâno ví dhâvati || 6 || 6 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

104 (816). ushṇih.

Sákhâya ā́ ní shîdata punānā́ya prá gâyata | çíçuṃ ná yajnaíḥ pári bhûshata çriyé || 1 || sám î vatsáṃ ná mātṛíbhiḥ sṛijátâ gayasā́dhanam | devâvyàm mádam abhí dvíçavasam || 2 || punātâ dakshasā́dhanaṃ yáthâ çárdhâya vîtáye | yáthâ mitrā́ya váruṇâya çáṃtamaḥ || 3 || asmábhyaṃ tvâ vasuvídam abhí vā́ṇîr anûshata | góbhish ṭe várṇam abhí vâsayâmasi || 4 || sá no madânâm pata índo devápsarâ asi | sákheva sákhye gâtuvíttamo bhava || 5 || sánemi kṛidhy

---

102, 6 îm *iti*. 7 samîcîné-yahvī *iti*. tanvânā́ḥ. 5 prá adhvaré. — 103, 1 bhara. 2 sadhá-sthâ. 4 netā́. háriḥ. 6 vi-ânaçíḥ. — 104, 2 îm *iti*. sṛijáta. 3 punā́ta. 4 góbhiḥ te. 5 pate. sákhâ-iva. 6 kṛidhí asmát.

àsmád ā́ rakshásaṃ kám cid atríṇam | ápādevaṃ dvayúm áṅho yuyodhi naḥ || 6 || 7 ||

105 (817). ushṇih.

Tám vaḥ sakhâyo mádâya punânám abhí gâyata | çíçuṃ ná yajnaíḥ svadayanta gûrtíbhiḥ || 1 || sáṃ vatsá iva mâtṛíbhir índur hinvânó ajyate | devâvîr mádo matíbhiḥ párishkṛitaḥ || 2 || ayáṃ dákshâya sā́dhano 'yáṃ çárdhâya vîtáye | ayáṃ devébhyo mádhumattamaḥ sutáḥ || 3 || góman na indo áçvavat sutáḥ sudaksha dhanva | çúciṃ te várṇam ádhi góshu dîdharam || 4 || sá no harîṇâṃ pata índo devápsarastamaḥ | sákheva sákhye náryo rucé bhava || 5 || sánemi tvám asmád ā́ṅ ádevaṃ kám cid atríṇam | sâhvā́ṅ indo pári bā́dho ápa dvayúm || 6 || 8 ||

106 (818). ushṇih.

Índram ácha sutā́ imé vṛíshaṇaṃ yantu hárayaḥ | çrushṭī́ jâtā́sa índavaḥ svarvídaḥ || 1 || ayám bhárâya sânasír índrâya pavate sutáḥ | sómo jaítrasya cetati yáthâ vidé || 2 || asyéd índro mádeshv ā́ grâbhám gribhṇîta sânasím | vájraṃ ca vṛíshaṇam bharat sám apsujít || 3 || prá dhanvâ soma jā́gṛivir índrâyendo pári srava | dyumántaṃ çúshmam ā́ bharâ svarvídam || 4 || índrâya vṛíshaṇam mádam pávasva viçvádarçataḥ | sahásrayâmâ pathikṛ́id vicakshaṇáḥ || 5 || 9 ||

asmábhyaṃ gâtuvíttamo devébhyo mádhumattamaḥ | sahásraṃ yâhi pathíbhiḥ kánikradat || 6 || pávasva devávîtaya índo dhā́râbhir ójasâ | ā́ kaláçam mádhumânt soma naḥ sadaḥ || 7 || táva drapsā́ udaprúta índram mádâya vâvṛidhuḥ | tvā́ṃ devā́so amṛítâya kám papuḥ || 8 || ā́ naḥ sutâsa indavaḥ punânā́ dhâvatâ rayím | vṛishṭídyâvo rîtyâpaḥ svarvídaḥ || 9 || sómaḥ punáná ûrmíṇāvyo vā́raṃ ví dhâvati | ágre vâcáḥ pávamânaḥ kánikradat || 10 || 10 ||

dhîbhír hinvanti vâjínaṃ váne krī́ḷantam átyavim | abhí tripṛishṭhám matáyaḥ sám asvaran || 11 || ásarji kaláçâṅ abhí mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | punánó vā́cam janáyann asishyadat || 12 || pávate haryató hárir áti hvárâṅsi ráṅhyâ | abhyárshant stotṛíbhyo vîrávad yáçaḥ || 13 || ayā́ pavasva devayúr mádhor dhā́rā asṛikshata | rébhan pavítram páry eshi viçvátaḥ || 14 || 11 ||

107 (819). 1. 4. 6. 8—10. 12. 14. 17. 19. 21. 23. 25 bṛihatî. 2. 5. 7. 11. 13. 15. 18. 20. 22. 24. 26 satobṛihatî. 3 dvipadâ virâj bhurij. 16 dvipadâ virâj.

Párîtó shiñcatâ sutáṃ sómo yá uttamáṃ havíḥ | dadhanvā́ṅ yó náryo apsv àntár ā́ sushā́va sómam ádribhiḥ || 1 || nûnám punánó 'vibhiḥ pári sravā́dabdhaḥ surabhíntaraḥ | suté cit tvâpsú madâmo ándhasâ çrîṇánto góbhir úttaram || 2 || pári suvânáç cákshase devamā́danaḥ krátur índur vicakshaṇáḥ || 3 || punánáḥ soma dhā́rayâpó vásâno arshasi | ā́ ratnadhā́ yónim ṛitásya sîdasy útso deva hiranyáyaḥ || 4 || duhánā údhar divyám mádhu priyám pratnáṃ sadhástham ā́sadat | âpṛíchyaṃ dharúṇaṃ vâjy àrshati nṛíbhir dhûtó vicakshaṇáḥ || 5 || 12 ||

104, 6 ápa ádevam. — 105, 2 pári-kṛitaḥ. 4 gó-mat. 5 pate. sákhâ -iva. 6 ā́. — 106, 3 asyá ít. apsu-jít. 4 dhanva. índrâya indo *iti*. bhara. 7 devá-vîtaye.

106, 8 vavṛidhuḥ. 9 punānáḥ dhâvata. ríti-âpaḥ. 10 ûrmíṇâ ávyaḥ. 11 áti-avim. — 107, 1 pári itáḥ siñcata. ap-sú antáḥ. 2 ávi-bhiḥ. srava ádabdhaḥ. tvâ ap-sú. 4 dhā́rayâ apáḥ. ratna-dhā́ḥ. 5 ā́ asadat. vâjî́ arshati.

punânáḥ soma jāgṛivir ávyo vāre pári priyáḥ | tvám vípro abhavó 'ṅgirastamo mádhvâ yajnám mimiksha naḥ || 6 || sómo mîḍhvān pavate gâtuvíttama ṛíshir vípro vicakshaṇáḥ | tvám kavír abhavo devavîtama ā sūryam rohayo diví || 7 || sóma u shuvâṇáḥ sotṛíbhir ádhi shṇúbhir ávînâm | áçvayeva harítâ yâti dhārayâ mandráyâ yâti dhārayâ || 8 || anûpé gómân góbhir akshâḥ sómo dugdhābhir akshâḥ | samudrám ná saṃváraṇâny agman mandī mádâya toçate || 9 || ā soma suvânó ádribhis tiró vārâṇy avyáyâ | jáno ná purí camvòr viçad dháriḥ sádo váneshu dadhishe || 10 || 13 ||

sá mâmṛije tiró áṇvâni meshyò mîḷhé sáptir ná vâjayúḥ | anumādyaḥ pávamâno manîshíbhiḥ sómo víprebhir ṛíkvabhiḥ || 11 || prá soma devávîtaye síndhur ná pipye árṇasâ | aṅçóḥ páyasâ madiró ná jāgṛivir áchâ kóçam madhuçcútam || 12 || ā haryató árjune átke avyata priyáḥ sûnúr ná márjyaḥ | tám îṃ hinvanty apáso yáthâ ráthaṃ nadīshv ā gábhastyoḥ || 13 || abhí sómâsa âyávaḥ pávante mádyam mádam | samudrásyādhi vishṭápi manîshíṇo matsarāsaḥ svarvídaḥ || 14 || tárat samudrám pávamâna ûrmíṇâ rājâ devá ṛitám bṛihát | árshan mitrásya váruṇasya dhármaṇâ prá hinvâná ṛitám bṛihát || 15 || 14 ||

nṛíbhir yemānó haryató vicakshaṇó rājâ devâḥ samudríyaḥ || 16 || índrâya pavate mádaḥ sómo marútvate sutáḥ | sahásradhâro áty ávyam arshati tám î mṛijanty âyávaḥ || 17 || punānáç camū janáyan matíṃ kavíḥ sómo devéshu raṇyati | apó vásânaḥ pári góbhir úttaraḥ sīdan váneshv

107, 6 abhavaḥ áṅgiraḥ-tamaḥ. 8 suvânáḥ. snú-bhiḥ. áçvayâ-iva. 9 akshâr *iti*. 10 háriḥ. 12 ácha. 14 samudrásya ádhi. 15 árshat. 17 îm *iti*. 18 camū *iti*.

avyata || 18 || távâhaṃ soma râraṇa sakhyá indo divé-dive | purūṇi babhro ní caranti mām áva paridhīṁr áti tān ihi || 19 || utāhaṃ náktam utá soma te dívâ sakhyāya babhra ūdhani | ghṛiṇā tápantam áti sūryam paráḥ çakunā iva paptima || 20 || 15 ||

mṛijyámânaḥ suhastya samudré vācam invasi | rayím piçáṅgam bahulám puruspṛíham pávamânâbhy àrshasi || 21 || mṛijânó vāre pávamâno avyáye vṛíshāva cakrado váne | devānâṃ soma pavamâna nishkṛitáṃ góbhir añjânó arshasi || 22 || pávasva vājasâtaye 'bhí víçvâni kāvyâ | tvám samudrám prathamó ví dhârayo devébhyaḥ soma matsaráḥ || 23 || sá tū pavasva pári pārthivaṃ rájo divyā ca soma dhármabhiḥ | tvām víprâso matíbhir vicakshaṇa çubhráṃ hinvanti dhītíbhiḥ || 24 || pávamânâ asṛikshata pavítram áti dhārayâ | marútvanto matsarā indriyā háyâ medhām abhí práyāṅsi ca || 25 || apó vásânaḥ pári kóçam arshatīndur hiyânáḥ sotṛíbhiḥ | janáyañ jyótir mandánâ avîvaçad gāḥ kṛiṇvánó ná nirṇíjam || 26 || 16 ||

108 (820). 1—12 Strophe um Strophe kakubh und satobṛihatī. 13 gâya trî yavamadhyâ. 14. 16 satobṛihatī. 15 kakubh.

Pávasva mádhumattama índrâya soma kratuvíttamo mádaḥ | máhi dyukshátamo mádaḥ || 1 || yásya te pītvā vṛishabhó vṛishâyáte 'syá pītā svarvídaḥ | sá supráketo abhy àkramīd íshó 'châ vājaṃ naítaçaḥ || 2 || tvám hy àṅgá daívyâ pávamâna jánimâni dyumáttamaḥ | amṛitatvāya ghosháyaḥ || 3 || yénâ návagvo dadhyáñ̃ apornuté yéna víprâsa

107, 19 táva ahúm. raraṇa sakhyé. 20 utá ahúm. babhro *iti*. 21 pávamâna abhí arshasi. 22 vṛíshâ áva. 24 sá tū — rájo = 784, 8. 25 indriyāḥ háyâḥ. 26 arshati índuḥ. — 107, 2 abhí akramīt íshaḥ ácha vājam ná étaçaḥ. 3 hí aṅgá. 4 yéna. apa-ûrṇuté.

âpiré | devânâṃ sumné amṛítasya cáruṇo yéna çrávâṅsy ânaçúḥ || 4 || eshá syá dhárayâ sutó 'vyo várebhiḥ pavate madíntamaḥ | kṛ́ḷann ûrmír apâṃ iva || 5 || 17 ||

yá usríyâ ápyâ antár áçmano nír gấ ákṛintad ójasâ | abhí vrajáṃ tatnishe gávyam áçvyaṃ varmî́va dhṛishṇav á ruja || 6 || á sotâ pári shiñcatâçvaṃ ná stómam aptúraṃ rajastúram | vanakrakshám udaprútam || 7 || sahásradhâraṃ vṛishabhám payovṛ́idham priyáṃ devấya jánmane | ṛiténa yá ṛitájâto vivâvṛidhé rấjâ devá ṛitám bṛihát || 8 || abhí dyumnám bṛihád yáça íshas pate didîhí deva devayúḥ | ví kóçam madhyamáṃ yuva || 9 || á vacyasva sudaksha camvòḥ sutó viçấṃ váhnir ná viçpátiḥ | vṛishṭíṃ diváḥ pavasva rîtím apấṃ jínvâ gávishṭaye dhíyaḥ || 10 || 18 ||

etám u tyám madacyútaṃ sahásradhâraṃ vṛishabhám dívo duhuḥ | víçvâ vásûni bíbhratam || 11 || vṛíshâ ví jajne janáyann ámartyaḥ pratápañ jyótishâ támaḥ | sá súshṭutaḥ kavíbhir nirṇíjaṃ dadhe tridhấtv asya dáṅsasâ || 12 || sá sunve yó vásûnâṃ yó râyấm ânetấ yá íḷânâm | sómo yáḥ sukshitînấm || 13 || yásya na índraḥ píbâd yásya marúto yásya vâryamáṇâ bhágaḥ | á yéna mitrấváruṇâ kárâmaha éndram ávase mahé || 14 || índrâya soma pấtave nṛíbhir yatáḥ svâyudhó madíntamaḥ | pávasva mádhumattamaḥ || 15 || índrasya hárdi somadhấnam á viça samudrám iva síndhavaḥ | júshṭo mitrấya váruṇâya vâyáve divó vishṭambhá uttamáḥ || 16 || 19 ||

109 (821). dvipadâ virâj.

Pári prá dhanvéndrâya soma svâdúr mitrấya pûshṇé

108, 5 ávyaḥ. 6 varmî-iva dhṛishṇo *iti*. 7 sota pári siñcata áçvam. 8 vi-vavṛidhé. 10 jínva gó-ishṭaye. 14 vâ aryamáṇâ. kárâmahe á índram. — 109, 1 dhanva índrâya.

bhágâya || 1 || índras te soma sutásya peyâḥ krátve dákshâya víçve ca devấḥ || 2 || evấmṛítâya mahé kshayấya sá çukró arsha divyáḥ pîyūshaḥ || 3 || pávasva soma mahấnt samudráḥ pitấ devấnâṃ víçvâbhí dhấma || 4 || çukráḥ pavasva devébhyaḥ soma divé pṛithivyaí çáṃ ca prajấyai || 5 || divó dhartâsi çukráḥ pîyūshaḥ satyé vídharman vâjî́ pavasva || 6 || pávasva soma dyumnî́ sudhâró mahấm ávînâm ánu pûrvyáḥ || 7 || nṛíbhir yemânó jajnânáḥ pûtáḥ kshárad víçvâni mandráḥ svarvít || 8 || índuḥ punânáḥ prajấm urâṇáḥ kárad víçvâni dráviṇâni naḥ || 9 || pávasva soma krátve dákshâyấçvo ná niktó vâjî́ dhánâya || 10 || 20 ||

tấṃ te sotâro rásam mádâya punánti sómam mahé dyumnấya || 11 || çíçuṃ jajnânáṃ hárim mṛijanti pavítre sómaṃ devébhya índum || 12 || índuḥ pavishṭa cấrur mádâyâpấm upásthe kavír bhágâya || 13 || bíbharti cấrv índrasya nấma yéna víçvâni vṛitrấ jaghấna || 14 || píbanty asya víçve devấso góbhiḥ çrîtásya nṛíbhiḥ sutásya || 15 || prá suvânó akshâḥ sahásradhâras tiráḥ pavítraṃ ví vâram ávyam || 16 || sá vâjy àkshâḥ sahásraretâ adbhír mṛijânó góbhiḥ çrîṇânáḥ || 17 || prá soma yâhîndrasya kukshấ nṛíbhir yemânó ádribhiḥ sutáḥ || 18 || ásarji vâjî́ tiráḥ pavítram índrâya sómaḥ sahásradhâraḥ || 19 || añjánty enam mádhvo rásenéndrâya vṛíshṇa índum mádâya || 20 || devébhyas tvâ vṛithâ pấjase 'pó vásânaṃ hárim mṛijanti || 21 || índur índrâya toçate ní toçate çrîṇánn ugró riṇánn apáḥ || 22 || 21 ||

109, 3 evá amṛítâya. 4 víçvâ abhí. 6 dhartấ asi. 10 dákshâya áçvaḥ. 13 mádâya apấm. 17 vâjî́ akshâr *iti*. 18 yâhi índrasya. 20 rásena índrâya vṛíshṇe.

110 (822). 1—3 anushṭubh pipîlikâmadhyâ. 4—9 ûrdhvabṛihatî. 10—12 virâj.

Páry û shú prá dhanva vấjasâtaye pári vṛitrấṇi sakshâṇiḥ | dvishás tarádhyâ ṛiṇayấ na îyase || 1 || ánu hí tvâ sutám soma mádâmasi mahé samaryarấjye | vấjâṅ abhí pavamâna prá gâhase || 2 || ájîjano hí pavamâna sûryaṃ vidhấre çákmanâ páyaḥ | gójîrayâ ráṅhamânaḥ púraṃdhyâ || 3 || ájîjano amṛita mártyeshv ấṅi ṛitásya dhármann amṛítasya cấruṇaḥ | sádâsaro vấjam áchâ sánishyadat || 4 || abhy-àbhi hí çrávasâ tatárdithótsaṃ ná káṃ cij janapấnam ákshitam | çáryâbhir ná bháramâṇo gábhastyoḥ || 5 || âd îṃ ké cit páçyamânâsa âpyaṃ vasurúco divyấ abhy ànûshata | vấraṃ ná devấḥ savitấ vy ûrṇute || 6 || 22 ||

tvé soma prathamấ vṛiktábarhisho mahé vấjâya çrávase dhíyaṃ dadhuḥ | sá tvấṃ no vîra vîryấya codaya || 7 || diváḥ pîyûsham pûrvyáṃ yád ukthyàm mahó gâhấd divá ấ nír adhukshata | índram abhí jấyamânaṃ sám asvaran || 8 || ádha yád imé pavamâna ródasî imấ ca víçvâ bhúvanâbhí majmánâ | yûthé ná nishṭhấ vṛishabhó ví tishṭhase || 9 || sómaḥ punânó avyáye vấre çíçur ná krîḷan pávamâno akshâḥ | sahásradhâraḥ çatávâja índuḥ || 10 || eshá punânó mádhumâṅ ṛitấvéndrâyénduḥ pavate svâdúr ûrmíḥ | vấjasánir varivovíd vayodhấḥ || 11 || sá pavasva sáhamânaḥ pṛitanyûnt sédhan rákshâṅsy ápa durgáhâṇi | svấyudháḥ sâsahvấnt soma çátrûn || 12 || 23 ||

111 (823). atyashṭi.

Ayấ rucấ háriṇyâ punânó víçvâ dvéshâṅsi tarati svayúgvabhiḥ sû́ro ná svayúgvabhiḥ | dhấrâ sutásya rocate punânó arushó háriḥ | víçvâ yád rûpấ pariyấty ṛíkvabhiḥ saptấsyebhir ṛíkvabhiḥ || 1 || tvấṃ tyát paṇînấṃ vido vásu sám mâtṛíbhir marjayasi svá ấ dáma ṛitásya dhîtíbhir dáme | parâváto ná sấma tád yátrâ ráṇanti dhîtáyaḥ | tridhấtubhir árushîbhir váyo dadhe rócamâno váyo dadhe || 2 || pû́rvâm ánu pradíçaṃ yâti cékitat sáṃ raçmíbhir yatate darçató rátho daívyo darçató ráthaḥ | ágmann ukthấni paúṅsyéndraṃ jaítrâya harshayan | vájraç ca yád bhávatho ánapacyutâ samátsv ánapacyutâ || 3 || 24 ||

112 (824). paṅkti.

Nânânáṃ vấ u no dhíyo ví vratấni jánânâm | tákshâ rishṭáṃ rutám bhishág brahmấ sunvántam ichatîndrâyendo pári srava || 1 || járatîbhir óshadhîbhiḥ parṇébhiḥ çakunấnâm | kârmâró áçmabhir dyúbhir hiraṇyavantam ichatîndrâyendo pári srava || 2 || kârúr ahám tató bhishág upala-prakshíṇî nanấ | nânâdhiyo vasûyávó 'nu gấ iva tasthimêndrâyendo pári srava || 3 || áçvo vóḷhâ sukháṃ rátham hasanấm upamantríṇaḥ | çépo rómaṇvantau bhedaú vấr ín maṇḍûka ichatîndrâyendo pári srava || 4 || 25 ||

113 (825). paṅkti.

Çaryaṇấvati sómam índraḥ pibatu vṛitrahấ | bálaṃ dádhâna âtmáni karishyán vîryàm mahád índrâyendo pári srava || 1 || ấ pavasva diçâm pata ârjîkất soma mîḍhvaḥ | ṛitavâkéna satyéna çraddháyâ tápasâ sutá índrâyendo pári

---

110, 1 ûṃ *iti* sú. tarádhyai ṛiṇa-yâḥ. 4 ấ. sádâ asaraḥ. ácha. 5 abhí-abhi. tatárditha útsam. cit jana-pânam. 6 abhí anûshata. ví ûrṇute. 7 prathamâḥ. 9 imé-ródasî *iti*. bhúvanâ abhí. niḥ-sthâḥ. 11 ṛitá-vâ índrâya índuḥ. 12 sasahvấn.

111, 1 saptá-âsyebhiḥ. 2 své ấ dáme. yátra. 3 paúṅsyâ índram. — 112, 1 vaí. ichati índrâya indo *iti*. 3 upala-prakshíṇî. vasu-yávaḥ ánu. tasthima índrâya. 4 ít. — 113, 1 pate.

srava || 2 || parjányavṛiddham mahishám tám sűryasya duhitãbharat | tám gandharvãḥ práty agṛibhṇan tám sóme rásam ãdadhur índrâyendo pári srava || 3 || ṛitám vádann ṛitadyumna satyám vádant satyakarman | çraddhãm vádant soma râjan dhâtrã soma párishkṛita índrâyendo pári srava || 4 || satyámugrasya bṛihataḥ sám sravanti saṃsravãḥ | sám yanti rasíno rásâḥ punânó bráhmaṇâ hara índrâyendo pári srava || 5 || 26 ||

yátra brahmã pavamâna chandasyãṃ vãcam vádan | grãvṇâ sóme mahîyáte sómenânandám janáyann índrâyendo pári srava || 6 || yátra jyótir ájasram yásmiñ loké svàr hitám | tásmin mãṃ dhehi pavamânâmṛíte loké ákshita índrâyendo pári srava || 7 || yátra rãjâ vaivasvató yátrâvaródhanam diváḥ | yátrâmũr yahvátîr ãpas tátra mãm amṛítam kṛidhîndrâyendo pári srava || 8 || yátrânukâmám cáraṇam trinâké tridivé diváḥ | lokã yátra jyótishmantas tátra mãm amṛítam kṛidhîndrâyendo pári srava || 9 || yátra kãmâ nikâmãç ca yátra bradhnásya vishṭápam | svadhã ca yátra tṛíptiç ca tátra mãm amṛítam kṛidhîndrâyendo pári srava || 10 || yátrânandãç ca módâç ca múdaḥ pramúda ãsate | kãmasya yátrâptãḥ kãmâs tátra mãm amṛítam kṛidhîndrâyendo pári srava || 11 || 27 ||

114 (826). paṅkti.

Yá índoḥ pávamânasyãnu dhãmâny ákramît | tám âhuḥ suprajã íti yás te somãvidhan mána índrâyendo pári srava

113, 3 duhitã ã abharat. ã adadhuḥ. 5 satyám-ugrasya. hare. 6 sómena â-nandám. 7 pavamâna amṛíte. ákshite. 8 yátra ava -ródhanam. yátra amũḥ. kṛidhi índrāya. 9 yátra anu-kâmám. lokãḥ. 10 kãmâḥ. 11 yátra â-nandãḥ. yátra âptãḥ. — 114, 1 pávamânasya ánu. soma ávidhat.

|| 1 || ṛíshe mantrakṛítâm stómaiḥ káçyapodvardháyan gíraḥ | sómaṃ namasya rãjânaṃ yó jajné vîrúdhâm pátir índrâyendo pári srava || 2 || saptá díço nãnâsûryâḥ saptá hótâra ṛitvíjaḥ | devã âdityã yé saptá tébhiḥ somâbhí raksha na índrâyendo pári srava || 3 || yát te râjañ chṛitám havís téna somâbhí raksha naḥ | arâtîvã mã nas târîn mó ca naḥ kím canãmamad índrâyendo pári srava || 4 || 28 ||

Saptamo 'nuvâkaḥ.

NAVAMAM MAṆḌALAM.

114, 2 káçyapa ut-vardháyan. 3 âdityãḥ. soma abhí. 4 çṛitám. arâti-vã. târît mó *iti*. caná âmamat.

1 (827). trishṭubh.

Ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân nirjaganvấn támaso jyótishấgât | agnír bhânúnâ rúçatâ sváṅga ấ jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ || 1 || sá jâtó gárbho asi ródasyor ágne cấrur víbhṛita óshadhîshu | citráḥ çíçuḥ pári támâṅsy aktũn prá mâtṛíbhyo ádhi kánikradat gâḥ || 2 || víshṇur itthấ paramám asya vidvấñ jâtó bṛihánn abhí pâti tṛitî́yam | âsấ yád asya páyo ákrata svám sácetaso abhy àrcanty átra || 3 || áta u tvâ pitubhṛíto jánitrîr annâvṛídham práti caranty ánnaiḥ | tấ îm práty eshi púnar anyárûpâ ási tvám vikshú mấnushîshu hótâ || 4 || hótâraṃ citráratham adhvarásya yajnásya-yajnasya ketúṃ rúçantam | prátyardhiṃ devásya-devasya mahnấ çriyấ tv àgním átithiṃ jánânâm || 5 || sá tú vástrâṇy ádha péçanâni vásâno agnír nấbhâ pṛithivyấḥ | arushó jâtáḥ padá íḷâyâḥ puróhito râjan yakshîhá devấn || 6 || ấ hí dyấvâpṛithivî́ agna ubhé sádâ putró ná mâtárâ tatántha | prá yâhy áchoçató yavishṭhấthấ vaha sahasyehá devấn || 7 || 29 ||

1, 1 asthât. jyótishâ ấ agât. su-áṅgaḥ. 3 abhí arcanti. 4 anna-vṛídham. 5 tú agním. 6 padé. yakshi ihá. 7 dyấvâpṛithivî́ *iti* agne ubhé *iti*. ácha uçatáḥ yavishṭha átha ấ vaha sahasya ihá.

2 (828). trishṭubh.

Piprîhí devấñ uçató yavishṭha vidvấñ ṛitṹñr ṛitupate yajehá | yé daívyâ ṛitvíjas tébhir agne tvám hótṛiṇâm asy ấyajishṭhaḥ || 1 || véshi hotrám utá potrám jánânâm mandhâtấsi draviṇodấ ṛitấvâ | svấhâ vayám kṛiṇávâmâ havî́ñshi devó devấn yajatv agnír árhan || 2 || ấ devấnâm ápi pánthâm aganma yác chaknávâma tád ánu právoḷhum | agnír vidvấnt sá yajât séd u hótâ só adhvarấnt sá ṛitṹn kalpayâti || 3 || yád vo vayám praminấma vratấni vidúshâṃ devâ ávidushṭarâsaḥ | agnísh ṭád víçvam ấ pṛiṇâti vidvấn yébhir devấñ ṛitúbhiḥ kalpáyâti || 4 || yát pâkatrấ mánasâ dînádakshâ ná yajnásya manvaté mártyâsaḥ | agnísh ṭád dhótâ kratuvíd vijânán yájishṭho devấñ ṛituçó yajâti || 5 || víçveshâṃ hy àdhvarấṇâm ánîkaṃ citráṃ ketúṃ jánitâ tvâ jajấna | sá ấ yajasva nṛivátîr ánu kshấḥ spârhấ íshaḥ kshumátîr viçvájanyâḥ || 6 || yám tvâ dyấvâpṛithivî́ yám tvấpas tváshṭâ yám tvâ sujánimâ jajấna | pánthâm ánu pravidvấn pitṛiyấṇaṃ dyumád agne samidhânó ví bhâhi || 7 || 30 ||

3 (829). trishṭubh.

Inó râjann aratíḥ sámiddho raúdro dákshâya sushumấñ adarçi | cikíd ví bhâti bhâsấ bṛihatấsiknîm eti rúçatîm apấjan || 1 || kṛishṇấṃ yád énîm abhí várpasâ bhũj janáyan yóshâm bṛihatáḥ pitúr jấm | ûrdhvám bhânúṃ sṹryasya stabhâyán divó vásubhir aratír ví bhâti || 2 || bhadró bhadráyâ sácamâna ấgât svásâraṃ jâró abhy èti paçcất | su-

2, 1 yaja ihá. 2 véshi — potráṃ = 76, 4. mandhâtấ asi. ṛitá-vâ kṛiṇávâma. 3 yát çaknávâma. sáḥ ít. 4 áviduḥ-tarâsaḥ agníḥ tát. 5 pâka-trấ. dînâ-dakshâḥ. agníḥ tát hótâ. 6 hí adhvarấṇâm. 7 tvâ ấpaḥ. pitṛi-yấnam. — 3, 1 susu-mấn. bṛihatấ ásiknîm. apa-ájan. 2 bhũt. 3 ấ agât. abhí eti.

praketaír dyúbhir agnír vitíshṭhan rúçadbhir várṇair abhí râmám asthât || 3 || asyá yấmâso bṛiható ná vagnúṅ índhânâ agnéḥ sákhyuḥ çivásya | ĩḍyasya vṛíshṇo bṛihatáḥ svấso bhấmâso yấmann aktávaç cikitre || 4 || svanấ ná yásya bhấmâsaḥ pávante rócamânasya bṛihatáḥ sudívaḥ | jyéshṭhebhir yás téjishṭhaiḥ krîḷumádbhir várshishṭhebhir bhânúbhir nákshati dyấm || 5 || asyá çúshmâso dadṛiçânápaver jéhamânasya svanayan niyúdbhiḥ | pratnébhir yó rúçadbhir devátamo ví rébhadbhir aratír bhấti víbhvâ || 6 || sá ấ vakshi máhi na ấ ca satsi diváspṛithivyór aratír yuvatyóḥ | agníḥ sutúkaḥ sutúkebhir áçvai rábhasvadbhî rábhasvâṉ éhá gamyâḥ || 7 || 31 ||

4 (830). trishṭubh.

Prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva prapấ asi tvám agna iyaksháve pûráve pratna râjan || 1 || yáṃ tvâ jánâso abhí saṃcáranti gấva ushṇám iva vrajáṃ yavishṭha | dûtó devấnâm asi mártyânâm antár mahấṅç carasi rocanéna || 2 || çíçuṃ ná tvâ jényaṃ vardháyantî mâtấ bibharti sácanasyámânâ | dhánor ádhi pravátâ yâsi háryañ jígîshase paçúr ivấvasṛishṭaḥ || 3 || mûrấ amûra ná vayáṃ cikitvo mahitvám agne tvám aṅgá vitse | çáye vavríç cárati jihváyâdán rerihyáte yuvatíṃ viçpátiḥ sán || 4 || kúcij jâyate sánayâsu návyo váne tasthau palitó dhûmáketuḥ | asnâtấpo vṛishabhó ná prá veti sácetaso yám praṇáyanta mártâḥ || 5 || tanûtyájeva táskarâ vanargú raçanấbhir daçábhir abhy àdhîtâm | iyáṃ te agne

3, 4 su-ấsaḥ. 5 svanáḥ. su-dívaḥ. 6 dadṛiçâná-paveḥ. 7 divấḥpṛithivyóḥ. su-túkebhiḥ áçvaiḥ rábhasvat-bhiḥ. ấ ihá. — 4, 1 te iyarmi. pra-pấ. agne. 3 iva áva-sṛishṭaḥ. 4 jihváyâ adán. 5 kú-cit. asnâtấ ấpaḥ. pra-náyanta. 6 tanûtyájâ-iva. vanargú *iti*. abhí adhitâm.

návyasî manîshấ yukshvấ ráthaṃ ná çucáyadbhir áṅgaiḥ || 6 || bráhma ca te jâtavedo námaç ceyáṃ ca gîḥ sádam íd várdhanî bhût | rákshâ ṇo agne tánayâni tokấ rákshotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 32 ||

5 (831). trishṭubh.

Ékaḥ samudró dharúṇo rayîṇấm asmád dhṛidó bhûrijanmâ ví cashṭe | síshakty ûdhar niṇyór upástha útsasya mádhye níhitam padáṃ véḥ || 1 || samânấṃ nîḷáṃ vṛíshaṇo vásânâḥ sáṃ jagmire mahishấ árvatîbhiḥ | ṛitásya padáṃ kaváyo ní pânti gúhâ nấmâni dadhire párâṇi || 2 || ṛitâyínî mâyínî sáṃ dadhâte mitvấ çíçuṃ jajnatur vardháyantî | víçvasya nấbhiṃ cárato dhruvásya kavéç cit tántum mánasâ viyántaḥ || 3 || ṛitásya hí vartanáyaḥ súját am ísho vấjâya pradívaḥ sácante | adhîvâsáṃ ródasî vâvasâné ghṛitaír ánnair vâvṛidhâte mádhûnâm || 4 || saptá svásṛîr árushîr vâvaçânó vidvấn mádhva új jabhârâ dṛiçé kám | antár yeme antárikshe purâjấ ichán vavrím avidat pûshaṇásya || 5 || saptá maryấdâḥ kaváyas tatakshus tấsâm ékâm íd abhy àṅhuró gât | âyór ha skambhá upamásya nîḷé pathấṃ visargé dharúṇeshu tasthau || 6 || ásac ca sác ca paramé vyòman dákshasya jánmann áditer upásthe | agnír ha naḥ prathamajấ ṛitásya púrva ấyuni vṛishabháç ca dhenúḥ || 7 || 33 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

6 (832). trishṭubh.

Ayáṃ sá yásya çármann ávobhir agnér édhate jaritấ-

4, 6 yukshvá. 7 ca iyám. ráksha naḥ. ráksha utá. — 5, 1 hṛidáḥ. sísakti ûdhaḥ. upá-sthe. vér *iti* véḥ. 3 ṛitayínî *ity* ṛita-yínî. mâyíni-dadhâte-vardháyantî *iti*. vi-yántaḥ. 4 ródasi-vavasâné-vavṛidhâte *iti*. 5 út jabhâra. purâ-jấḥ. 6 abhí aṅhuráḥ. 7 ásat ca sát ca. púrve.

bhishṭau | jyéshṭhebhir yó bhânúbhir ṛishûṇâm paryéti párivîto vibhâvâ || 1 || yó bhanúbhir vibhâvâ vibhâty agnír devébhir ṛitâvâjasraḥ | â yó vivâya sákhyâ sákhibhyó 'parihvṛito átyo ná sáptiḥ || 2 || îçe yó víçvasyâ devávîter îçe viçvâyur usháso vyùshṭau | â yásmin manâ havîṁshy agnâv árishṭarathaḥ skabhnâti çûshaíḥ || 3 || çûshébhir vṛidhó jushâṇó arkaír devâṁ áchâ raghupátvâ jigâti | mandró hótâ sá juhvâ yájishṭhaḥ sámmiçlo agnír â jigharti devân || 4 || tám usrâm índraṃ ná réjamânam agníṃ gîrbhir námobhir â kṛiṇudhvam | â yáṃ víprâso matíbhir gṛiṇánti jâtávedasaṃ juhvàṃ sahânâm || 5 || sáṃ yásmin víçvâ vásûni jagmúr vâje nâçvâḥ sáptîvanta évaiḥ | asmé ûtîr índravâtatamâ arvâcînâ agna â kṛiṇushva || 6 || ádhâ hy àgne mahnâ nishádyâ sadyó jajnânó hávyo babhûtha | táṃ te devâso ánu kétam âyann ádhâvardhanta prathamâsa ûmâḥ || 7 || 1 ||

7 (833). trishṭubh.

Svastí no divó agne pṛithivyâ viçvâyur dhehi yajáthâya deva | sácemahi táva dasma praketaír urushyâ ṇa urúbhir deva çáṁsaiḥ || 1 || imâ agne matáyas túbhyaṃ jâtâ góbhir áçvair abhí gṛiṇanti râdhaḥ | yadâ te márto ánu bhógam ânaḍ váso dádhâno matíbhiḥ sujâta || 2 || agním manye pitáram agním âpím agním bhrâtaraṃ sádam ít sákhâyam | agnér ánîkam bṛihatáḥ saparyan diví çukráṃ yajatáṃ sûryasya || 3 || sidhrâ agne dhíyo asmé sánutrîr yáṃ trâyase dáma â nítyahotâ | ṛitâvâ sá rohídaçvaḥ purukshúr dyúbhir asmâ áhabhir vâmám astu || 4 || dyúbhir hitám mitrám iva prayógam pratnám ṛitvíjam adhvarásya jârám | bâhúbhyâm agním âyávo 'jananta vikshú hótâraṃ ny àsâdayanta || 5 || svayáṃ yajasva diví deva devân kíṃ te pâkaḥ kṛiṇavad ápracetâḥ | yáthâyaja ṛitúbhir deva devân evâ yajasva tanvàṃ sujâta || 6 || bhávâ no agne 'vitótá gopâ bhávâ vayaskṛíd utá no vayodhâḥ | râsvâ ca naḥ sumaho havyádâtiṃ trâsvotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 2 ||

6, 1 jaritâ abhíshṭau. pari-éti. 2 ṛitá-vâ ájasraḥ. sákhi-bhyaḥ ápari-hvṛitaḥ. 3 víçvasyâḥ. viçvá-âyuḥ. 4 ácha. 6 ná áçvâḥ sápti-vantaḥ. asmé *iti*. agne. 7 ádha hí agne. ni-sádya. ádha avardhanta. — 7, 1 pṛithivyâḥ viçvá-âyuḥ. urushyá naḥ. 2 jâtâḥ. yadâ — âṇaḍ = 163, 7. váso *iti*. 4 dáme. ṛitá-vâ.

8 (834). trishṭubh.

Prá ketúnâ bṛihatâ yâty agnír â ródasî vṛishabhó roravîti | diváç cid ántâṁ upamâṁ úd ânaḷ apâm upásthe mahishó vavardha || 1 || mumóda gárbho vṛishabháḥ kakúdmân asremâ vatsáḥ çímîvâṁ arâvît | sá devátâty údyatâni kṛiṇvánt svéshu kshâyeshu prathamó jigâti || 2 || â yó mûrdhânam pitrór árabdha ny àdhvaré dadhire sûro árṇaḥ | ásya pátmann árushîr áçvabudhnâ ṛitásya yónau tanvò jushanta || 3 || ushá-usho hí vaso ágram éshi tváṃ yamáyor abhavo vibhâvâ | ṛitâya saptá dadhishe padâni janáyan mitráṃ tanvè svâyai || 4 || bhúvaç cákshur mahá ṛitásya gopâ bhúvo váruṇo yád ṛitâya véshi | bhúvo apâṃ nápâj jâtavedo bhúvo dûtó yásya havyáṃ jújoshaḥ || 5 || 3 ||

bhúvo yajnásya rájasaç ca netâ yátrâ niyúdbhiḥ sácase çivâbhiḥ | diví mûrdhânaṃ dadhishe svarshâṃ jihvâm agne cakṛishe havyavâham || 6 || asyá tritáḥ krátunâ vavré antár ichán dhîtím pitúr évaiḥ párasya | sacasyámânaḥ pitrór upásthe jâmí bruvâṇá âyudhâni veti || 7 || sá pítryâṇy âyu-

7, 4 asmai. 5 ní asâdayanta. 6 yáthâ áyajaḥ. evá. 7 bháva. avitâ utá gopâḥ bháva vayaḥ-kṛít. râsva. trâsva utá. — 8, 1 â-roravîti = 514, 1. 2 kakút-mân asremâ. devá-tâti. 3 ní adhvaré. 4 vaso *iti*. 5 gopâḥ. nápât. 6 yátra. svaḥ-sâm.

dhâni vidvấn índreshita âptyó abhy àyudhyat | triçîrshấṇaṃ saptáraçmiṃ jaghanvấn tvâshṭrásya cin níḥ sasṛije tritó gấḥ || 8 || bhűrîd índra udínakshantam ójó 'vâbhinat sátpatir mányamânam | tvâshṭrásya cid viçvárûpasya gónâm âcakrâṇás trîṇi çîrshấ párâ vark || 9 || 4 ||

9 (835). gâyatrî. 5 vardhamânâ. 7 pratishṭhâ. 8. 9 anushṭubh.

Ấpo hí shṭhấ mayobhúvas tấ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase || 1 || yó vaḥ çivátamo rásas tásya bhâjayatehá naḥ | uçatîr iva mâtáraḥ || 2 || tásmâ áraṃ gamâma vo yásya kshấyâya jínvatha | ấpo janáyathâ ca naḥ || 3 || çáṃ no devîr abhíshṭaya ấpo bhavantu pîtáye | çáṃ yór abhí sravantu naḥ || 4 || ŕçânâ vấryâṇâṃ kshấyantîç carshaṇînấm | apó yâcâmi bheshajám || 5 || apsú me sómo abravîd antár víçvâni bheshajấ | agníṃ ca viçváçambhuvam || 6 || ấpaḥ pṛiṇîtá bheshajáṃ várûthaṃ tanvè máma | jyók ca sűryaṃ dṛiçé || 7 || idám âpaḥ prá vahata yát kíṃ ca duritám máyi | yád vâhám abhidudróha yád vâ çepá utấnṛitam || 8 || ấpo adyấnv acârishaṃ rásena sám agasmahi | páyasvân agna ấ gahi tám mâ sáṃ sṛija várcasâ || 9 || 5 ||

10 (836). trishṭubh.

Ó cit sákhâyaṃ sakhyấ vavṛityâṃ tiráḥ purű cid arṇavấṃ jaganvấn | pitúr nápâtam ấ dadhîta vedhấ ádhi kshámi prataráṃ dîdhyânaḥ || 1 || ná te sákhâ sakhyáṃ vashṭy etát sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | mahás putrấso ásurasya

8, 8 índra-ishitaḥ. abhí ayudhyat. cit. 9 bhűri ít. ut-ínakshantam ójaḥ áva abhinat. varg *iti* vark. — 9, 1 sthá. tấḥ. 2 bhâjayata ihá. 3 tásmai. janáyatha. 4 abhíshṭaye. 5 ŕçânâḥ. 6—9 = 23, 20—23. Nach 9 folgt das nachstehende khila, das ausnahmsweise hier einen Platz finden mag (vgl. Av. VI, 23, 1): sasrúshîs tádapaso dívâ náktaṃ ca sasrúshîḥ | váreṇyakratûr ahám ấ devîr ávase huve. — 10, 1 ó *iti*. purú. 2 sá-lakshmâ.

vîrấ divó dhartấra urviyấ pári khyan || 2 || uçánti ghâ té amṛítâsa etád ékasya cit tyajásam mártyasya | ní te máno mánasi dhâyy asmé jányuḥ pátis tanvàm ấ viviçyâḥ || 3 || ná yát purấ cakṛimấ kád dha nûnám ṛitấ vádanto ánṛitaṃ rapema | gandharvó apsv ápyâ ca yóshâ sấ no nấbhiḥ paramáṃ jâmí tán nau || 4 || garbhé nú nau janitấ dámpatî kar devás tváshṭâ savitấ viçvárûpaḥ | nákir asya prá minanti vratấni véda nâv asyá pṛithivî utá dyaúḥ || 5 || 6 ||

kó asyá veda prathamásyấhnaḥ ká îṃ dadarça ká ihá prá vocat | bṛihán mitrásya váruṇasya dhấma kád u brava âhano vîcyâ nṛîn || 6 || yamásya mâ yamyàṃ kấma ấgant samâné yónau sahaçéyyâya | jâyéva pátye tanvàṃ riricyâṃ ví cid vṛiheva ráthyeva cakrấ || 7 || ná tishṭhanti ná ní mishanty eté devấnâṃ spáça ihá yé cáranti | anyéna mád âhano yâbi tűyaṃ téna ví vṛiha ráthyeva cakrấ || 8 || rấtrîbhir asmâ áhabhir daçasyet sűryasya cákshur múhur ún mimîyât | divấ pṛithivyấ mithunấ sábandhû yamîr yamásya bibhṛiyâd ájâmi || 9 || ấ ghâ tấ gachân úttarâ yugấni yátra jâmáyaḥ kṛiṇávann ájâmi | úpa barbṛihi vṛishabhấya bâhúm anyám ichasva subhage pátim mát || 10 || 7 ||

kím bhrấtâsad yád anâthám bhávâti kím u svásâ yán nírṛitir nigáchât | kấmamûtâ bahv ètád rapâmi tanvâ me tanvàṃ sám pipṛigdhi || 11 || ná vấ u te tanvâ tanvàṃ sám papṛicyâm pâpám âhur yáḥ svásâraṃ nigáchât | anyéna mát pramúdaḥ kalpayasva ná te bhrấtâ subhage vashṭy etát || 12 || bató batâsi yama naivá te máno hṛídayaṃ câ-

10, 2 vîrấḥ. 3 gha. 4 cakṛimá kát ha. ap-sú. tát. 5 pṛithivî. 6 prathamásya áhnaḥ. bṛihát. âhanaḥ vîcyâ. 7 ấ agan. jâyấ-iva. ráthyâ-iva. 9 asmai. út. sábandhû *iti* sá-bandhû. 10 gha. 11 bhrấtâ asat. yát níḥ-ṛitiḥ. bahú etát. 12 vaí. 13 bataḥ bata asi. ná evá.

vidâma | anyấ kíla tvā́m kakshyèva yuktám pári shvajâte líbujeva vṛikshám || 13 || anyám ú shú tvám yamy anyá u tvā́m pári shvajâte líbujeva vṛikshám | tásya vâ tvám mána ichā́ sá vâ távā́dhâ kṛiṇushva saṃvídaṃ súbhadrâm || 14 || 8 ||

11 (837). jagatî. 7—9 trishṭubh.

Vṛíshâ vṛíshṇe duduhe dóhasâ diváḥ páyâṅsi yahvó áditer ádâbhyaḥ | víçvaṃ sá veda váruṇo yáthâ dhiyā́ sá yajníyo yajatu yajníyâṅ ṛitūn̄ || 1 || rápad gandharvír ápyâ ca yóshaṇâ nadásya nâdé pári pâtu me mánaḥ | ishṭásya mádhye áditir ní dhâtu no bhrā́tâ no jyeshṭháḥ prathamó ví vocati || 2 || só cin nú bhadrā́ kshumátî yáçasvaty ushā́ uvâsa mánave svàrvatî | yád îm uçántam uçatā́m ánu krátum agníṃ hótâraṃ vidáthâya jī́janan || 3 || ádha tyáṃ drapsáṃ vibhvàṃ vicakshaṇáṃ vír ā́bharad ishitáḥ çyenó adhvaré | yádî víço vṛiṇáte dasmám ā́ryâ agníṃ hótâram ádha dhīr ajâyata || 4 || sádâsi raṇvó yávaseva púshyate hótrâbhir agne mánushaḥ svadhvaráḥ | víprasya vâ yác chaçamáná ukthyàṃ vā́jaṃ sasavā́ñ upayā́si bhū́ribhiḥ || 5 || 9 ||

úd îraya pitárâ jârá ā́ bhágam íyakshati haryató hṛittá ishyati | vívakti váhniḥ svapasyáte makhás tavishyáte ásuro vépate matī́ || 6 || yás te agne sumatím márto ákshat sáhasaḥ sûno áti sá prá çriṇve | íshaṃ dádhâno váhamâno áçvair ā́ sá dyumā́ñ ámavân bhûshati dyū́n || 7 || yád agna eshā́ sámitir bhávâti devī́ devéshu yajatā́ yajatra | rátnâ ca yád vibhájâsi svadhâvo bhâgáṃ no átra vásumantaṃ vîtât || 8 || çrudhī́ no agne sádane sadhásthe yukshvā́ rátham amṛítasya dravitnúm | ā́ no vaha ródasî deváputre mā́kir devā́nâm ápa bhûr ihá syâḥ || 9 || 10 ||

12 (838). trishṭubh.

Dyā́vâ ha kshā́mâ prathamé ṛiténâbhiçrâvé bhavataḥ satyavā́câ | devó yán mártân yajáthâya kṛiṇvánt sī́dad dhótâ pratyáñ svám ásuṃ yán || 1 || devó devā́n paribhū́r ṛiténa váhâ no havyám prathamáç cikitvā́n | dhûmáketuḥ samídhâ bhā́rijîko mandró hótâ nítyo vâcā́ yájîyân || 2 || svā́vṛig devásyâmṛítaṃ yádî gór áto jâtā́so dhârayanta urvī́ | víçve devā́ ánu tát te yájur gur duhé yád énî divyáṃ ghṛitáṃ vā́ḥ || 3 || árcâmi vâṃ várdhâyā́po ghṛitasnû dyā́vâbhûmî çriṇutáṃ rodasî me | áhâ yád dyā́vó 'sunîtim áyan mádhvâ no átra pitárâ çiçîtâm || 4 || kíṃ svin no rā́jâ jagṛihe kád asyā́ti vratáṃ cakṛimâ kó ví veda | mitráç cid dhí shmâ juhurấṇó devā́ñ chlóko ná yâtā́m ápi vā́jo ásti || 5 || 11 ||

durmántv átrâmṛítasya nā́ma sálakshmâ yád víshurûpâ bhávâti | yamásya yó manávate sumántv ágne tám ṛishva pâhy áprayuchan || 6 || yásmin devā́ vidáthe mâdáyante vivásvataḥ sádane dhârâyante | sū́rye jyótir ádadhur mâsy àktū́n pári dyotaníṃ carato ájasrâ || 7 || yásmin devā́ mánmani saṃcáranty apîcyè ná vayám asya vidma | mitró no átrā́ditir ánâgânt savitā́ devó váruṇâya vocat || 8 || çrudhî no agne sádane sadhásthe yukshvā́ — || 9 || 12 ||

10, 13 ca avidâma. kakshyā́-iva. svajâte líbujâ-iva. 14 úṃ *iti* sú. ichá. táva ádha. — 11, 3 só *iti* cit. yáçasvatî. 4 víḥ ā́ abharat. yádi. 5 sádâ asi. yávasâ-iva. yát çaçamânáḥ. 6 su-apasyáte. 7 sûno *iti*. 8 agne.

11, 9 çrudhí. yukshvá. ródasî-deváputre *iti*. — 12, 1 prathamé *iti* ṛiténa abhi-çrâvé. yát. hótâ. 2 váha. bhā́ḥ-ṛijîkaḥ. 3 svā́vṛik devásya amṛítam yádi. dhârayante urvī́ *iti*. vā́r *iti* vā́ḥ. 4 várdhâya ā́paḥ ghṛitasnû-dyā́vâbhûmî-rodasî *iti*. dyávaḥ ásu-nîtim. 5 svit. asya áti. cakṛima. hí sma. devā́n çlókaḥ. 6 átra amṛítasya. sálakshmâ — bhávâti 836, 2. 7 devā́ḥ. mâsí aktū́n. 8 devā́ḥ. átra áditiḥ.

13 (839). trishṭubh. 5 jagatî.

Yujé vâm bráhma pûrvyáṃ námobhir ví çlóka etu pathyèva sûréḥ | çṛiṇvántu víçve amṛítasya putrấ ấ yé dhấmâni divyấni tasthúḥ ‖ 1 ‖ yamé iva yátamâne yád aítam prá vâm bharan mấnushâ devayántaḥ | ấ sîdataṃ svám u lokáṃ vídâne svâsasthé bhavatam índave naḥ ‖ 2 ‖ páñca padấni rupó ánv arohaṃ cátushpadîm ánv emi vraténa | aksháreṇa práti mima etấm ṛitásya nấbhâv ádhi sám punâmi ‖ 3 ‖ devébhyaḥ kám avṛiṇîta mṛityúm prajấyai kám amṛítaṃ nấvṛiṇîta | bṛíhaspátiṃ yajnám akṛiṇvata ṛíshim priyấṃ yamás tanvàm prấrirecît ‖ 4 ‖ saptá ksharanti çíçave marútvate pitré putrấso ápy avîvatann ṛitám | ubhé íd asyobháyasya râjata ubhé yatete ubháyasya pushyataḥ ‖ 5 ‖ 13 ‖

14 (840). trishṭubh. 13. 14. 16 anushṭubh. 15 bṛihatî.

Pareyivấṅsam praváto mahîr ánu bahúbhyaḥ pánthâm anupaspaçânám | vaivasvatáṃ saṃgámanaṃ jánânâṃ yamáṃ rấjânaṃ havíshâ duvasya ‖ 1 ‖ yamó no gâtúm prathamó viveda naíshấ gávyûtir ápabhartavấ u | yátrâ naḥ pûrve pitáraḥ pareyúr enấ jajnânấḥ pathyấ ánu svấḥ ‖ 2 ‖ mâtalî kavyaír yamó áṅgirobhir bṛíhaspátir ṛíkvabhir vâvṛidhânáḥ | yấṅç ca devấ vâvṛidhúr yé ca devấnt svấhânyé svadhâyânyé madanti ‖ 3 ‖ imáṃ yama prastarám ấ hí sîdấṅgirobhiḥ pitṛíbhiḥ saṃvidânáḥ | ấ tvâ mántrâḥ kaviçastấ vahantv enấ râjan havíshâ mâdayasva ‖ 4 ‖ áṅgirobhir ấ gahi yajníyebhir yáma vairûpair ihá mâdayasva | vívasvantaṃ huve yáḥ pitấ te 'smín yajné barhíshy ấ nishádya ‖ 5 ‖ 14 ‖

13, 1 pathyâ-iva. 2 yamé-yátamâne *iti*. mấnushâḥ. vídâne *iti* svâsasthé *iti* su-âsasthé. 3 mime. 4 ná avṛiṇîta. akṛiṇvata. prá arirecît. 5 ubhé *iti*. asya ubháyasya. ubhé-yatete *iti*. — 14, 2 ná eshấ. ápa-bhartavaí. yátra. parâ-îyúḥ. 3 vavṛidhânáḥ. devấḥ vavṛidhúḥ. svấhâ anyé svadhâyâ anyé. 4 sîda áṅgiraḥ-bhiḥ. kavi-çastấḥ. 5 ni-sádya.

áṅgiraso naḥ pitáro návagvâ átharvâṇo bhṛígavaḥ somyấsaḥ | téshâṃ vayáṃ sumataú yajníyânâm ápi bhadré saumanasé syâma ‖ 6 ‖ préhi préhi pathíbhiḥ pûrvyébhir yátrâ naḥ pûrve pitáraḥ pareyúḥ | ubhấ rấjânâ svadháyâ mádantâ yamám paçyâsi váruṇaṃ ca devám ‖ 7 ‖ sáṃ gachasva pitṛíbhiḥ sáṃ yaméneshṭâpûrténa paramé vyòman | hitvấyâvadyám púnar ástam éhi sáṃ gachasva tanvâ suvárcâḥ ‖ 8 ‖ ápeta vîta ví ca sarpatấto 'smấ etám pitáro lokám akran | áhobhir adbhír aktúbhir vyàktaṃ yamó dadâty avasấnam asmai ‖ 9 ‖ áti drava sârameyaú çvấnau caturakshaú çabálau sâdhúnâ pathấ | áthâ pitṛíṅt suvidátrâṅ úpehi yaména yé sadhamấdam mádanti ‖ 10 ‖ 15 ‖

yaú te çvấnau yama rakshitấrau caturakshaú pathirákshî nṛicákshasau | tấbhyâm enam pári dehi râjant svastí câsmâ anamîvấṃ ca dhehi ‖ 11 ‖ urûṇasấv asutṛípâ udumbalaú yamásya dûtaú carato jánấṅ ánu | tấv asmábhyaṃ dṛiçáye sûryâya púnar dâtâm ásum adyéhá bhadrám ‖ 12 ‖ yamấya sómaṃ sunuta yamấya juhutâ havíḥ | yamáṃ ha yajnó gachaty agnídûto áraṃkṛitaḥ ‖ 13 ‖ yamấya ghṛitávad dhavír juhóta prá ca tishṭhata | sá no devéshv ấ yamad dîrghám ấyuḥ prá jîváse ‖ 14 ‖ yamấya mádhumattamaṃ rấjne havyáṃ juhotana | idáṃ náma ṛíshibhyaḥ pûrvajébhyaḥ pûrvebhyaḥ pathikṛídbhyaḥ ‖ 15 ‖ tríkadrukebhiḥ patati shál urvîr ékam íd bṛihát | trishṭúb gâyatrî chándâṅsi sárvâ tấ yamá ấhitâ ‖ 16 ‖ 16 ‖

14, 6 téshâṃ — syâma, vgl. 235, 21. 7 prá ihi prá ihi. 8 yaména ishṭâpûrténa. hitvấya avadyám. ấ ihi. 9 ápa ita ví ita ví ca sarpata átaḥ asmaí. áhaḥ-bhiḥ. ví-aktam. 10 átha. su-vidátrân úpa ihi. 11 pathirákshî *iti* pathi-rákshî. ca asmai. 12 uru-nasaú asu-tṛípau. adyá ihá. 13 juhuta. 14 havíḥ. juhóta — tishṭhata = 15, 9. 16 trí-kadrukebhiḥ. tri-stúp. yamé ấ-hitâ.

15 (841). trishṭubh. 11 jagatî.

Úd îratâm ávara út párâsa ún madhyamâḥ pitáraḥ somyâsaḥ | ásuṃ yá îyúr avṛikâ ṛitajnâs té no 'vantu pitáro háveshu || 1 || idám pitṛíbhyo námo astv adyá yé pûrvâso yá úparâsa îyúḥ | yé pârthive rájasy â níshattâ yé vâ nûnáṃ suvṛijánâsu vikshú || 2 || âhám pitṛînt suvidátrâñ avitsi nápâtaṃ ca vikrámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhishádo yé svadháyâ sutásya bhájanta pitvás tá ihâgamishṭhâḥ || 3 || bárhishadaḥ pitara ûty àrvâg imâ vo havyâ cakṛimâ jushádhvam | tá â gatâvasâ çáṃtamenâthâ naḥ çáṃ yór arapó dadhâta || 4 || úpahûtâḥ pitáraḥ somyâso barhishyèshu nidhíshu priyéshu | tá â gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu tè 'vantv asmân || 5 || 17 ||

âcyâ jânu dakshiṇató nishádyemáṃ yajnám abhí gṛiṇîta víçve | mâ hiṅsishṭa pitaraḥ kéna cin no yád va âgaḥ purushátâ kárâma || 6 || âsînâso aruṇînâm upásthe rayíṃ dhatta dâçúshe mártyâya | putrébhyaḥ pitaras tásya vásvaḥ prá yachata tá ihórjaṃ dadhâta || 7 || yé naḥ pûrve pitáraḥ somyâso 'nûhiré somapîthâṃ vásishṭhâḥ | tébhir yamáḥ saṃrarâṇó havîṅshy uçánn uçádbhiḥ pratikâmám attu || 8 || yé tâtṛishúr devatrâ jéhamânâ hotrâvídaḥ stómatashṭâso arkaíḥ | âgne yâhi suvidátrebhir arvâṅ satyaíḥ kavyaíḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 9 || yé satyâso havirádo havishpâ índreṇa devaíḥ saráthaṃ dádhânâḥ | âgne yâhi sahásraṃ devavandaíḥ páraiḥ pûrvaiḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 10 || 18 ||

ágnishvâttâḥ pitara éhá gachata sádaḥ-sadaḥ sadata supraṇîtayaḥ | attâ havîṅshi práyatâni barhíshy áthâ rayíṃ sárvavîraṃ dadhâtana || 11 || tvám agna îḷitó jâtavedó 'vâḍ dhavyâni surabhîṇi kṛitví | prâdâḥ pitṛíbhyaḥ svadháyâ té akshann addhí tvám deva práyatâ havîṅshi || 12 || yé cehá pitáro yé ca néhá yâṅç ca vidmá yâṅ u ca ná pravidmá | tvám vettha yáti té jâtavedaḥ svadhâbhir yajnáṃ súkṛitaṃ jushasva || 13 || yé agnidagdhâ yé ánagnidagdhâ mádhye diváḥ svadháyâ mâdáyante | tébhiḥ svarâḷ ásunîtim etâṃ yathâvaçáṃ tanvàṃ kalpayasva || 14 || 19 ||

16 (842). trishṭubh. 11—14 anushṭubh.

Maínam agne ví daho mâbhí çoco mâsya tvácaṃ cikshipo mâ çárîram | yadâ çṛitáṃ kṛiṇávo jâtavedó 'them enam prá hiṇutât pitṛíbhyaḥ || 1 || çṛitáṃ yadâ kárasi jâtavedó 'them enam pári dattât pitṛíbhyaḥ | yadâ gáchâty ásunîtim etâm áthâ devânâṃ vaçanír bhavâti || 2 || sûryaṃ cákshur gachatu vâtam âtmâ dyâṃ ca gacha pṛithivîṃ ca dhármaṇâ | apó vâ gacha yádi tátra te hitám óshadhîshu práti tishṭhâ çárîraiḥ || 3 || ajó bhâgás tápasâ táṃ tapasva táṃ te çocís tapatu táṃ te arcíḥ | yâs te çivâs tanvò jâtavedas tâbhir vahainaṃ sukṛítâm u lokám || 4 || áva sṛija púnar agne pitṛíbhyo yás ta âhutaç cárati svadhâbhiḥ | âyur vásâna úpa vetu çéshaḥ sáṃ gachatâṃ tanvâ jâtavedaḥ || 5 || 20 ||

yát te kṛishṇáḥ çakuná âtutóda pipîláḥ sarpá utá vâ çvâpadaḥ | agníṣ ṭád viçvâd agadáṃ kṛiṇotu sómaç ca yó

15, 1 ávare. út madhyamâḥ. yé. 2 yé úparâsaḥ. ní-sattâḥ. 3 â áhám. barhi-sádaḥ. té ihá â-gamishṭhâḥ. 4 ûtî arvâk. cakṛima. té â gata ávasâ çáṃ-tamena átha. 5 té â. té ihá. té avantu. 6 â -ácya. ni-sádya imám. cit. yád — kárâma 573, 4. 7 té ihá ûrjam. 8 anu-ûhiré. 9 tatṛishúḥ deva-trâ jéhamânâḥ hotrâ-vídaḥ. â agne. 10 haviḥ-ádaḥ haviḥ-pâḥ. 11 ágni-svâttâḥ. â ihá.

15, 11 attá. átha. 12 agne. jâta-vedaḥ ávâṭ havyâni. prá adâḥ. 13 ca ihá. ná ihá. 14 agni-dagdhâḥ. ánagni-dagdhâḥ. sva-râṭ. yathâ -vaçám. — 16, 1 mâ enam. mâ abhí. mâ asya. jâta-vedaḥ átha îm. prá hiṇutât. 2 átha. 3 tishṭha. 4 vaha enam. 5 te. 6 çvâ-padaḥ. agníḥ tát viçva-át.

brâhmaṇâñ âvivéça || 6 || agnér várma pári góbhir vyayasva sám prórṇushva pîvasâ médasâ ca | nét tvâ dhṛishṇúr hárasâ járhṛishâṇo dadhṛíg vidhakshyán paryaṅkháyâte || 7 || imám agne camasám mâ ví jihvaraḥ priyó devânâm utá somyânâm | eshá yáç camasó devapánas tásmin devâ amṛítâ mâdayante || 8 || kravyádam agním prá hiṇomi dûrám yamárâjno gachatu ripravâháḥ | ihaívâyám ítaro jâtávedâ devébhyo havyáṃ vahatu prajânán || 9 || yó agníḥ kravyât pravivéça vo gṛihám imám páçyann ítaraṃ jâtávedasam | tám harâmi pitṛiyajnáya devám sá gharmám invât paramé sadhásthe || 10 || 21 ||

yó agníḥ kravyavâhanaḥ pitṛín yákshad ṛitâvṛídhaḥ | préd u havyâni vocati devébhyaç ca pitṛíbhya â || 11 || uçántas tvâ ní dhîmahy uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá â vaha pitṛín havíshe áttave || 12 || yáṃ tvám agne samádahas tám u nír vâpayâ púnaḥ | kiyâmbv átra rohatu pâkadûrvâ vyàlkaçâ || 13 || çítike çítikâvati hlâdike hlâdikâvati | maṇḍûkyâ sú sám gama imám sv àgníṃ harshaya || 14 || 22 ||

Prathamo 'nuvâkaḥ.

17 (843). trishṭubh. 14 anushṭubh. 13 anushṭubh oder purastâdbṛihatî.

Tváshṭâ duhitré vahatúṃ kṛiṇotîtîdáṃ víçvam bhúvanaṃ sám eti | yamásya mâtâ paryuhyámânâ mahó jâyâ vívasvato nanâça || 1 || ápâgûhann amṛítâm mártyebhyaḥ kṛitvî sávarṇâm adadur vívasvate | utâçvínâv abharad yát tád

16, 7 prá ûrṇushva. ná ít. pari-aṅkháyâte. 8 amṛítâḥ. 9 kravya-ádam. prá hiṇomi. ripra-vâháḥ ihá evá ayám. jâtá-vedâḥ. 11 ṛita-vṛídhaḥ prá ít. 13 sam-ádahaḥ. vâpaya. kiyâmbu. pâka-dûrvâ ví-alkaçâ. 14 çítikâ-vati. hlâdikâ-vati. sú agním. — 17, 1 kṛiṇoti íti idám. pari-uhyámânâ. 2 ápa agûhan. utá açvínau.

âsîd ájahâd u dvâ mithunâ saraṇyûḥ || 2 || pûshâ tvetáç cyâvayatu prá vidvân ánashṭapaçur bhúvanasya gopâḥ | sá tvaitébhyaḥ pári dadat pitṛíbhyo 'gnír devébhyaḥ suvidatríyebhyaḥ || 3 || âyur viçvâyuḥ pári pâsati tvâ pûshâ tvâ pâtu prápathe purástât | yátrâsate sukṛíto yátra té yayús tátra tvâ devâḥ savitâ dadhâtu || 4 || pûshémâ âçâ ánu veda sárvâḥ só asmâñ ábhayatamena neshat | svastidâ âghṛiṇiḥ sárvavîró 'prayuchan purá etu prajânán || 5 || 23 ||

prápathe pathâm ajanishṭa pûshâ prápathe diváḥ prápathe pṛithivyâḥ | ubhé abhí priyátame sadhásthe â ca párâ ca carati prajânán || 6 || sárasvatîṃ devayánto havante sárasvatîm adhvaré tâyámâne | sárasvatîṃ sukṛíto ahvayanta sárasvatî dâçúshe vâryaṃ dât || 7 || sárasvati yâ saráthaṃ yayátha svadhâbhir devi pitṛíbhir mádantî | âsádyâsmín barhíshi mâdayasvânamîvâ ísha â dhehy asmé || 8 || sárasvatîṃ yâm pitáro hávante dakshiṇâ yajnám abhinákshamâṇâḥ | sahasrârghám iḷó átra bhâgáṃ râyás póshaṃ yájamâneshu dhehi || 9 || âpo asmân mâtáraḥ çundhayantu ghṛiténa no ghṛitapvàḥ punantu | víçvaṃ hí ripráṃ praváhanti devîr úd íd âbhyaḥ çúcir â pûtá emi || 10 || 24 ||

drapsáç caskanda prathamâñ ánu dyûn imáṃ ca yónim ánu yáç ca pûrvaḥ | samânáṃ yónim ánu saṃcárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ || 11 || yás te drapsáḥ skándati yás te aṅçúr bâhúcyuto dhishṇáyâ upásthât | adhvaryór vâ pári vâ yáḥ pavítrât táṃ te juhomi mánasâ váshaṭkṛitam || 12 || yás te drapsáḥ skannó yás te aṅçúr aváç ca yáḥ paráḥ srucâ | ayáṃ devó bṛíhaspátiḥ sáṃ táṃ

17, 3 tvâ itáḥ cyavayatu. tvâ etébhyaḥ. 4 viçvá-âyuḥ. yátra âsate. 5 pûshâ imâḥ. âghṛiṇiḥ sárva-vîraḥ ápra-yuchan. 6 ubhé-priyátame-sadhásthe *iti*. 8 â-sádya asmín. mâdayasva anamîvâḥ. 9 sahasra-arghám. 10 ghṛita-pvàḥ.

siñcatu rādhase || 13 || páyasvatîr óshadhayaḥ páyasvan mâmakáṃ vácaḥ | apấm páyasvad ít páyas téna mâ sahá çundhata || 14 || 25 ||

18 (844). trishṭubh. 11 prastârapaṅkti. 13 jagatî. 14 anushṭubh.

Páram mṛityo ánu párehi pánthâṃ yás te svá ítaro devayấnât | cákshushmate çṛiṇvaté te bravîmi mấ naḥ prajấṃ rîrisho mótá vîrấn || 1 || mṛityóḥ padáṃ yopáyanto yád aíta drấghîya ấyuḥ pratarấṃ dádhânâḥ | âpyấyamânâḥ prajáyâ dhánena çuddhấḥ pûtấ bhavata yajniyâsaḥ || 2 || imé jîvấ ví mṛitaír ấvavṛitrann ábhûd bhadrấ devấhûtir no adyá | prấñco agâma nṛitáye hásâya drấghîya ấyuḥ pratarấṃ dádhânâḥ || 3 || imáṃ jîvébhyaḥ paridhíṃ dadhâmi maíshâṃ nú gâd áparo ártham etám | çatáṃ jîvantu çarádaḥ purûcîr antár mṛityúṃ dadhatâm párvatena || 4 || yáthấhâny anupûrvám bhávanti yátha ṛitáva ṛitúbhir yánti sâdhú | yáthâ ná pũrvam áparo jáhâty evấ dhâtar ấyûṅshi kalpayaishâm || 5 || 26 ||

ấ rohatấyur jarásaṃ vṛiṇânấ anupûrvám yátamânâ yáti shṭhá | ihá tváshṭâ sujánimâ sajóshâ dîrghám ấyuḥ karati jîváse vaḥ || 6 || imấ nấrîr avidhavấḥ supátnîr ấñjanena sarpíshâ sáṃ viçantu | anaçrávo 'namîvấḥ surátnâ ấ rohantu jánayo yónim ágre || 7 || úd îrshva nâry abhí jîvalokáṃ gatấsum etám úpa çesha éhi | hastagrâbhásya didhishós távedám pátyur janitvám abhí sám babhûtha || 8 || dhánur hástâd âdádâno mṛitásyâsmé kshatrấya várcase bálâya |

17, 14 páyasvat mâmakám. — 18, 1 mṛityo *iti*. párâ ihi. ririshaḥ mấ utá. 2 drấghîya — dádhânâḥ = 53, 11. pûtấḥ. 3 jîvấḥ. ấ avavṛitran. 4 mấ eshâm. 5 yáthâ áhâni. yáthâ ṛitávaḥ. evá. kalpaya eshâm. 6 rohata ấyuḥ. vṛiṇânấḥ. yátamânâḥ yáti sthá. sa-jóshâḥ. 7 imấḥ. â-áñjanena. 8 gatá-asum. çeshe ấ ihi. táva idám. 9 mṛitásya asmé *iti*.

átraivá tvám ihá vayáṃ suvîrâ víçvâḥ spṛídho abhímâtîr jayema || 9 || úpa sarpa mâtáram bhûmim etấm uruvyácasam pṛithivîṃ suçévâm | ũrṇamradâ yuvatír dákshiṇâvata eshấ tvâ pâtu nírṛiter upásthât || 10 || 27 ||

úc chvañcasva pṛithivi mấ ní bâdhathâḥ sûpâyanấsmai bhava sûpavañcanấ | mâtấ putráṃ yáthâ sicấbhy ènam bhûma ûrṇuhi || 11 || ucchváñcamânâ pṛithivî sú tishṭhatu sahásram míta úpa hí çráyantâm | té gṛihấso ghṛitaççúto bhavantu viçvấhâsmai çaraṇấḥ santv átra || 12 || út te stabhnâmi pṛithivîṃ tvát párîmáṃ logáṃ nidádhan mó ahám risham | etấṃ sthũṇâm pitáro dhârayantu té 'trâ yamáḥ sấdanâ te minotu || 13 || pratîcîne mấm áhanîshvâḥ parṇám ivấ dadhuḥ | pratîcîṃ jagrabhâ vấcam áçvaṃ raçanáyâ yathâ || 14 || 28 ||

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

19 (845). anushṭubh. 6 gâyatrî.

Ní vartadhvam mấnu gâtâsmấnt sishakta revatîḥ | ágnîshomâ punarvasû asmé dhârayataṃ rayím || 1 || púnar enâ ní vartaya púnar enâ ny ấ kuru | índra enâ ní yachatv agnír enâ upấjatu || 2 || púnar etấ ní vartantâm asmín pushyantu gópatau | ihaívấgne ní dhârayehá tishṭhatu yấ rayíḥ || 3 || yán niyấnaṃ nyáyanaṃ saṃjnấnaṃ yát paráyaṇam | âvártanaṃ nivártanaṃ yó gopấ ápi táṃ huve || 4 || yá udấnad vyáyanaṃ yá udấnat paráyaṇam | âvártanaṃ ni-

18, 9 átra evá. su-vîrâḥ. 10 ũrṇa-mradâḥ. dákshiṇâ-vate. 11 út çvañcasva. su-upâyanấ asmai bhava su-upavañcanấ. sicấ abhí enam bhûme. 12 ut-çváñcamânâ. viçvấhâ asmai. 13 pári imám. ni-dádhat mó *iti*. te átra. sádanâ. 14 áhani íshvâḥ. iva ấ. jagrabha. — 19, 1 mấ ánu gâta asmấn sisakta. punarvasû *iti* punaḥ-vasû. 2 enâḥ. enâḥ ní ấ. índraḥ enâḥ. upa-ấjatu. 3 etấḥ. ihá evá agne ní dhâraya ihá. 4 yát ni-yấnam ni-áyanam. parâ-áyanam. 5 ut-ấnat. vi-áyanam.

vártanam ápi gopā́ ní vartatām ‖ 5 ‖ ā́ nivarta ní vartaya púnar na indra gā́ dehi | jīvā́bhir bhunajāmahai ‖ 6 ‖ pári vo viçváto dadha ūrjā́ ghṛiténa páyasā | yé devā́ḥ ké ca yajníyās té rayyā́ sám sṛijantu naḥ ‖ 7 ‖ ā́ nivartana vartaya ní nivartana vartaya | bhū́myāç cátasraḥ pradíças tā́bhya enā ní vartaya ‖ 8 ‖ 1 ‖

20 (846). gâyatrî. 1 ekapadâ oder ein pâda. 2 anushṭubh. 9 virâj. 10 trishṭubh.

Bhadrā́m no ápi vātaya mánaḥ ‖ 1 ‖ agním īḷe bhujā́m yávishṭham çāsā́ mitrā́m durdhárītum | yásya dhármant svàr énīḥ saparyánti mātúr ū́dhaḥ ‖ 2 ‖ yám āsā́ kṛipánīḷam bhāsā́ketum vardháyanti | bhrā́jate çréṇidan ‖ 3 ‖ aryó viçā́m gātúr eti prá yád ā́naḍ divó ántān | kavír abhrā́m dī́dyānaḥ ‖ 4 ‖ jushā́d dhavyā́ mā́nushasyordhvás tasthāv ṛíbhvā yajné | minvánt sádma purá eti ‖ 5 ‖ sá hí kshémo havír yajnáḥ çrushṭī́d asya gātúr eti | agním devā́ vā́çîmantam ‖ 6 ‖ 2 ‖

yajnāsā́ham dúva ishe 'gním pū́rvasya çévasya | ádreḥ sūnúm āyúm āhuḥ ‖ 7 ‖ náro yé ké cāsmād ā́ víçvét té vāmā́ ā́ syuḥ | agním̐ havíshā várdhantaḥ ‖ 8 ‖ kṛishṇáḥ çvetò 'rushó yā́mo asya bradhnā́ ṛijrā́ utā́ çóṇo yáçasvān | hiraṇyarūpam jánitā jajāna ‖ 9 ‖ evā́ te agne vimadó manīshā́m ū́rjo napād amṛítebhiḥ sajóshāḥ | gíra ā́ vakshat sumatī́r iyānā́ íshaṃ ū́rjam sukshitím víçvam ā́bhāḥ ‖ 10 ‖ 3 ‖

19, 5 gopā́ḥ. 6 gā́ḥ. 7 dadhe. 8 enāḥ. — 20, 1 vgl. 851, 1. 3 kṛipā́-nīḷam bhāsā́-ketum. çréṇi-dan. 5 havyā́ mā́nushasya ūrdhváḥ. 6 çrushṭī́ ít. devā́ḥ. 7 yajna-sáham. 8 ca asmā́t ā́ víçvā ít té vāmé ā́ syur *iti* syuḥ. 9 çvetā́ḥ arushā́ḥ. 10 evā́. ā́ abhār *ity* abhā́ḥ.

21 (847). âstârapaṅkti.

Ā́gním ná svávṛiktibhir hótāram tvā vṛiṇîmahe | yajnā́ya stîrṇábarhishe ví vo máde çírām pāvakáçocisham vívakshase ‖ 1 ‖ tvā́m u té svābhúvaḥ çumbhánty áçvarādhasaḥ | véti tvā́m upasécanī ví vo máda ṛíjītir agna ā́hutir vívakshase ‖ 2 ‖ tvé dharmā́ṇa āsate juhū́bhiḥ siñcatī́r iva | kṛishṇā́ rūpā́ṇy árjunā ví vo máde víçvā ádhi çríyo dhishe vívakshase ‖ 3 ‖ yám agne mányase rayím̐ sáhasāvann amartya | tám ā́ no vā́jasātaye ví vo máde yajnéshu citrám ā́ bharā vívakshase ‖ 4 ‖ agnír jātó átharvaṇā vidād víçvāni kā́vyā | bhúvad dūtó vivásvato ví vo máde priyó yamásya kā́myo vívakshase ‖ 5 ‖ 4 ‖

tvā́m̐ yajnéshv īḷaté 'gne prayaty àdhvaré | tvā́m̐ vásūni kā́myā ví vo máde víçvā dadhāsi dāçúshe vívakshase ‖ 6 ‖ tvā́m̐ yajnéshv ṛitvíjam cārum agne ní shedire | ghṛitápratīkam mánusho ví vo máde çukrā́m̐ cétishṭham aksháhbhir vívakshase ‖ 7 ‖ ágne çukréṇa çocíshorú prathayase bṛihát | abhikrándan vṛishāyase ví vo máde gárbham dadhāsi jā́mishu vívakshase ‖ 8 ‖ 5 ‖

22 (848). purastâdbṛihatî. 5. 7. 9 anushṭubh. 15 trishṭubh.

Kúha çrutā́ índraḥ kásminn adyā́ jáne mitró ná çrūyate | ṛíshīṇā́m vā yáḥ kshā́ye gúhā vā cárkṛishe girā́ ‖ 1 ‖ ihā́ çrutā́ índro asmé adyā́ stáve vajry ṛícîshamaḥ | mitró ná yó jáneshv ā́ yáçaç cakré āsāmy ā́ ‖ 2 ‖ mahó yás pátiḥ çávaso āsāmy ā́ mahó nṛimṇā́sya tū́tujiḥ | bhartā́ vájrasya dhṛishṇóḥ pitā́ putrā́m iva priyā́m ‖ 3 ‖ yujānó áçvā

21, 1 ā́ agním. 2 su-ābhúvaḥ. máde. agne. 4 bhara. 6 īḷate ágne pra-yatí adhvaré. 7 sedire. 8 çocíshā urú. vṛisha-yase. — 22, 2 vajrī́. yáçaç — ā = 25, 15.

vấtasya dhúnî devó devásya vajrivaḥ | syántâ pathấ virúkmatâ sṛijânáḥ stoshy ádhvanaḥ || 4 || tvám tyấ cid vấtasyấçvấgâ ṛijrấ tmánâ váhadhyai | yáyor devó ná mártyo yantấ nákir vidấyyaḥ || 5 || 6 ||

ádha gmántoçánâ pṛichate vâm kádarthâ na ấ gṛihám | ấ jagmathuḥ parâkấd diváç ca gmáç ca mártyam || 6 || ấ na indra pṛikshase 'smấkam bráhmódyatam | tát tvâ yâcâmahé 'vaḥ çúshṇaṃ yád dhánn ámânusham || 7 || akarmấ dásyur abhí no amantúr anyávrato ámânushaḥ | tvám tásyâmitrahan vádhar dâsásya dambhaya || 8 || tvám na indra çûra çűrair utá tvótâso barháṇâ | purutrấ te ví pûrtáyo návanta kshoṇáyo yathâ || 9 || tvám tấn vṛitrahátye codayo nṛín kârpâṇé çûra vajrivaḥ | gúhâ yádî kavînấm viçấm nákshatraçavasâm || 10 || 7 ||

makshű tấ ta indra dânấpnasa âkshâṇé çûra vajrivaḥ | yád dha çúshṇasya dambháyo jâtám víçvaṃ sayấvabhiḥ || 11 || mấkudhryàg indra çûra vásvîr asmé bhûvann abhíshṭayaḥ | vayám-vayaṃ ta âsâm sumné syâma vajrivaḥ || 12 || asmé tấ ta indra santu satyấhiṅsantîr upaspṛíçaḥ | vidyấma yấsâm bhújo dhenûnấm ná vajrivaḥ || 13 || ahastấ yád apádî várdhata kshấḥ çácîbhir vedyấnâm | çúshṇam pári pradakshiṇíd viçvấyave ní çiçnathaḥ || 14 || píbâ-pibéd indra çûra sómam mấ rishaṇyo vasavâna vásuḥ sán | utá trâyasva gṛiṇató maghóno maháç ca râyó revátas kṛidhî naḥ || 15 || 8 ||

22, 4 dhúnî *iti*. 5 vấtasya áçvâ ấ agâḥ. 6 gmántâ uçánâ. kát-arthâ. 7 bráhma út-yatam. yâcâmahe ávaḥ. hán. 8 tásya amitra-han vádhaḥ. 9 tvấ-ûtâsaḥ. 10 yádi. 11 makshú tấ te indra dâná-apnasaḥ. ha. 12 mấ akudhryàk. te. 13 te. satyấ áhiṅsantîḥ. 14 viçvá-âyave. 15 píbâ — somam = 202, 11. kṛidhi.

23 (849). jagatî. 1. 7 trishṭubh. 5 abhisâriṇî.

Yájâmaha índraṃ vájradakshiṇaṃ hárîṇâm rathyàṃ ví-vratânâm | prá çmáçru dódhuvad ûrdhváthâ bhûd ví sénâbhir dáyamâno ví rấdhasâ || 1 || hárî nv àsya yấ váne vidé vásv índro maghaír maghávâ vṛitrahấ bhuvat | ṛibhúr vấja ṛibhukshấḥ patyate çávó 'va kshṇaumi dấsasya nấma cit || 2 || yadấ vájraṃ hiraṇyam íd áthâ ráthaṃ hárî yám asya váhato ví sûríbhiḥ | ấ tishṭhati maghávâ sánaçruta índro vấjasya dîrghấçravasas pátiḥ || 3 || só cin nú vṛishṭír yûthyâ svấ sácấň índraḥ çmáçrûṇi háritâbhí prushṇute | áva veti sukshấyaṃ suté mádhűd íd dhûnoti vấto yáthâ vánam || 4 || yó vâcấ vívâco mṛidhrávâcaḥ purű sahásrấçivâ jaghấna | tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇîmasi pitéva yás távishîṃ vâvṛidhé çávaḥ || 5 || stómaṃ ta indra vimadấ ajîjanann ápûrvyam purutámaṃ sudấnave | vidmấ hy àsya bhójanam inásya yád ấ paçúṃ ná gopấḥ karâmahe || 6 || mấkir na enấ sakhyấ ví yaushus táva cendra vimadásya ca ṛísheḥ | vidmấ hí te prámatiṃ deva jâmivád asmé te santu sakhyấ çivấni || 7 || 9 ||

24 (850). âstârapaṅkti.

Índra sómam imám piba mádhumantaṃ camű sutám | asmé rayíṃ ní dhâraya ví vo máde sahasríṇam purûvaso vívakshase || 1 || tvấṃ yajnébhir ukthaír úpa havyébhir îmahe | çácîpate çacînâṃ ví vo máde çréshṭhaṃ no dhehi vấryaṃ vívakshase || 2 || yás pátir vấryâṇâm ási radhrásya

---

23, 1 yájâmahe. 2 nú asya. çávaḥ áva. 3 átha. 4 só *iti* cit. sácâ. háritâ abhí. mádhu út. 5 purú sahásrâ áçivâ. tát — gṛiṇímasi = 155, 4. pitấ-iva. vavṛidhé. 6 te. vidmá hí asya. 7 ca indra. ca ṛísheḥ vidmá. asmé — çivấni = 538, 9. — 24, 1 camű *iti*. asmé — dhâraya = 30, 22.

coditā́ | índra stotṝṇā́m avitā́ ví vo máde dvishó naḥ pāhy áṅhaso vívakshase || 3 || yuvā́m çakrā́ māyāvínā samîcī́ nír amanthatam | vimadéna yád îḷitā́ nā́satyā nirámanthatam || 4 || víçve devā́ akṛipanta samîcyór nishpátantyoḥ | nā́satyāv abruvan devā́ḥ púnar ā́ vahatād íti || 5 || mádhuman me parā́yaṇam mádhumat púnar ā́yanam | tā́ no devā́ devátayā́ yuvám mádhumatas kṛitam || 6 || 10 ||

25 (851). âstârapaṅkti.

Bhadrā́m no ápi vātaya máno dáksham utá krátum | ádhā́ te sakhyé ándhaso ví vo máde rā́ṇan gā́vo ná yávase vívakshase || 1 || hṛidispṛíças ta âsate víçveshu soma dhā́masu | ádhā́ kā́mā imé máma ví vo máde ví tishṭhante vasūyávo vívakshase || 2 || utá vratā́ni soma te prā́hám minâmi pākyā́ | ádhā́ pitéva sūnáve ví vo máde mṛiḷā́ no abhí cid vadhā́d vívakshase || 3 || sám u prá yanti dhītáyaḥ sárgâso 'vatā́ṅ iva | krátum naḥ soma jīváse ví vo máde dhārāyā́ camasā́ṅ iva vívakshase || 4 || táva tyé soma çáktibhir níkāmâso vy ṛiṇvire | gṛítsasya dhī́rās taváso ví vo máde vrajā́m gómantam açvínam vívakshase || 5 || 11 ||

paçúm naḥ soma rakshasi purutrā́ víshṭhitam jágat | samā́kṛiṇoshi jīváse ví vo máde víçvā sampáçyan bhúvanā vívakshase || 6 || tvā́m naḥ soma viçváto gopā́ ádābhyo bhava | sédha rājann ápa srídho ví vo máde mā́ no duḥçáṅsa îçatā vívakshase || 7 || tvā́m naḥ soma sukrátur vayódhéyāya jāgṛihi | kshetravíttaro mánusho ví vo máde druhó naḥ pāhy áṅhaso vívakshase || 8 || tvā́m no vṛitra-

24, 4 samîcī́ *iti*. 6 mádhu-mat me parâ-áyanam. â-áyanam. — 25, 1 ádha. 2 te. ádha. vasu-yávaḥ. 3 prá ahám. ádha pitā́ -iva. mṛiḷá. 4 dhārāya. 5 ví ṛiṇvire. 6 ví-sthitam. samā́kṛiṇoshi. 7 îçata.

hantaménd rasyendo çivā́ḥ sákhā | yát sîm hávante samithé ví vo máde yúdhyamānās tokásātau vívakshase || 9 || ayā́m gha sá turó máda índrasya vardhata priyā́ḥ | ayā́m kakshī́vato mahó ví vo máde matím víprasya vardhayad vívakshase || 10 || ayā́m víprāya dāçúshe vā́jāṅ iyarti gómataḥ | ayā́m saptábhya ā́ váram ví vo máde prā́ndhām çroṇā́m ca târishad vívakshase || 11 || 12 ||

26 (852). anushṭubh. 1. 4 ushṇih.

Prá hy áchā manîshā́ḥ spārhā́ yánti niyútaḥ | prá dasrā́ niyúdrathaḥ pūshā́ avishṭu mā́hinaḥ || 1 || yásya tyán mahitvā́m vātā́pyam ayā́m jánaḥ | vípra ā́ vansad dhītíbhiç cíketa sushṭutînā́m || 2 || sá veda sushṭutînā́m índur ná pūshā́ vṛíshā | abhí psúraḥ prushāyati vrajā́m na ā́ prushāyati || 3 || manṡîmáhi tvā vayám asmā́kam deva pūshan | matînā́m ca sā́dhanam víprāṇām cādhavám || 4 || prátyardhir yajnā́nām açvahayó ráthānām | ṛíshiḥ sá yó mánurhito víprasya yāvayatsakháḥ || 5 || 13 ||

ādhī́shamāṇāyāḥ pátiḥ çucā́yāç ca çucásya ca | vāsovāyó 'vînām ā́ vā́sāṅsi mārmṛijat || 6 || inó vā́jānām pátir ináḥ pushṭînā́m sákhā | prá çmáçru haryató dūdhod ví vṛíthā yó ádābhyaḥ || 7 || ā́ te ráthasya pūshann ajā́ dhúram vavṛityuḥ | víçvasyārthínaḥ sákhā sanojā́ ánapacyutaḥ || 8 || asmā́kam ūrjā́ rátham pūshā́ avishṭu mā́hinaḥ | bhúvad vā́jānām vṛidhá imā́m naḥ çṛiṇavad dhávam || 9 || 14 ||

25, 9 vṛitrahan-tama índrasya indo *iti*. 11 prá andhám. — 26, 1 hí ácha. spārhā́ḥ. pūshā́ avishṭu. 2 tyát. 4 ca â-dhavám. 5 práti-ardhiḥ. açva-hayáḥ. 5 yavayat-sakháḥ. 6 vāsaḥ-vāyáḥ ávînām. 8 ajā́ḥ. víçvasya arthínaḥ. sanaḥ-jā́ḥ. 9 pūshā́ avishṭu. hávam.

27 (853). trishṭubh.

Ásat sú me jaritaḥ sábhivegó yát sunvaté yájamânâya çiksham | ánâçîrdâm ahám asmi prahantâ satyadhvṛítaṃ vṛijinâyántam âbhúm || 1 || yádīd ahám yudháye saṃnáyâny ádevayûn tanvâ çûçujânân | amâ te túmraṃ vṛishabhám pacâni tîvráṃ sutám pañcadaçáṃ ní shiñcam || 2 || nâháṃ táṃ veda yá íti brávîty ádevayûnt samáraṇe jaghanvân | yadâvâkhyat samáraṇam ṛighâvad âd íd dha me vṛishabhâ prá bruvanti || 3 || yád ájnâteshu vṛijáneshv âsaṃ víçve sató maghávâno ma âsan | jinâmi vét kshéma â sántam âbhúm prá táṃ kshiṇâm párvate pâdagṛíhya || 4 || ná vâ u mâṃ vṛijáne vârayante ná párvatâso yád ahám manasyé | máma svanât kṛidhukárṇo bhayâta evéd ánu dyûn kiráṇaḥ sám ejât || 5 || 15 ||

dárçan nv átra çṛitapâñ anindrân bâhukshádaḥ çárave pátyamânân | ghṛíshuṃ vâ yé ninidúḥ sákhâyam ádhy û nv èshu paváyo vavṛityuḥ || 6 || ábhûr v aúkshîr vy ù âyur ânaḍ dárshan nú púrvo áparo nú darshat | dvé paváste pári táṃ ná bhûto yó asyá pâré rájaso vivésha || 7 || gâvo yávam práyutâ aryó akshan tâ apaçyaṃ sahágopâç cárantîḥ | hávâ íd aryó abhítaḥ sám âyan kíyad âsu svápatiç chandayâte || 8 || sáṃ yád váyaṃ yavasâdo jánânâm ahám yavâda urvájre antáḥ | átrâ yuktò 'vasâtâram ichâd átho áyuktaṃ yunajad vavanvân || 9 || átréd u me manasase satyám uktáṃ dvipâc ca yác cátushpât saṃsṛijâni | strîbhír yó átra vṛíshaṇam pṛitanyâd áyuddho asya ví bhajâni védaḥ || 10 || 16 ||

27, 1 sáḥ abhi-vegáḥ. ánâçiḥ-dâm. vṛijina-yántam âbhúm. 2 yádi ít. siñcam. 3 ná ahám. sam-áraṇe. yadâ ava-ákhyat. ha. 4 me. vâ ít kshéme. 5 vaí. bhayâte evá ít. 6 nú átra çṛita-pân. ûṃ *iti* nú eshu. 7 ví ûṃ *iti*. darshat. dvé-paváste *iti*. 9 yavasa-ádaḥ. uru-ájre. átra yuktáḥ ava-sâtâram. átho *iti*. 10 átra ít. dvi-pât ca yát.

yásyânakshâ duhitâ jâtv âsa kás táṃ vidvân abhí manyâte andhâm | kataró menîm práti tám mucâte yá îṃ vâhâte yá îṃ vâ vareyât || 11 || kíyatî yóshâ maryató vadhûyóḥ páriprîtâ pányasâ vâryeṇa | bhadrâ vadhûr bhavati yát supéçâḥ svayáṃ sâ mitráṃ vanute jáne cit || 12 || pattó jagâra pratyáñcam atti çîrshṇâ çíraḥ práti dadhau várûtham | âsîna ûrdhvâm upási kshiṇâti nyàñn uttânâm ánv eti bhûmim || 13 || bṛihánn achâyó apalâçó árvâ tasthaú mâtâ víshito atti gárbhaḥ | anyásyâ vatsáṃ rihatî mimâya káyâ bhuvâ ní dadhe dhenúr ûdhaḥ || 14 || saptá vîrâso adharâd úd âyann ashṭóttarâttât sám ajagmiran té | náva paççâtât sthivimánta âyan dáça prâk sânu ví tiranty áçnaḥ || 15 || 17 ||

daçânâm ékaṃ kapilâṃ samânâṃ táṃ hinvanti krátave pâryâya | gárbham mâtâ súdhitaṃ vakshánâsv ávenantaṃ tushâyantî bibharti || 16 || pîvânam meshám apacanta vîrâ nyùptâ akshâ ánu dîvá âsan | dvâ dhánum bṛihatîṃ apsv àntáḥ pavítravantâ caratáḥ punántâ || 17 || ví kroçanâso vîshvañca âyan pácâti némo nahí pákshad ardháḥ | ayám me devâḥ savitâ tád âha drvànna íd vanavat sarpírannaḥ || 18 || ápaçyaṃ grâmaṃ váhamânam ârâd acakráyâ svadháyâ vártamânam | síshakty aryáḥ prá yugâ jánânâṃ sadyáḥ çiçnâ praminânó návîyân || 19 || etaú me gâvau pramarásya yuktaú mó shú prá sedhîr múhur ín mamandhi | âpaç cid asya ví naçanty árthaṃ sûraç ca markâ úparo babhûvân || 20 || 18 ||

ayáṃ yó vájraḥ purudhâ vívṛitto 'váḥ sûryasya bṛihatáḥ púrîshât | çráva íd enâ paró anyád asti tád avyathî

27, 11 yásya anakshâ. vare-yât. 14 ví-sitaḥ. anyásyâ — ûdhaḥ = 289, 13. 15 ashṭâ uttarâttât. 16 sú-dhitam. 17 vîrâḥ ní-uptâḥ. dîvé. ap-sú antár *iti*. 18 drú-annaḥ. 20 mó *iti* sú. ít.

jarimāṇas taranti ‖ 21 ‖ vṛikshé-vṛikshe níyatâ mîmayad gaús táto váyaḥ prá patân pûrushâdaḥ | áthedáṃ víçvam bhúvanam bhayâta índrâya sunvád ṛíshaye ca çíkshat ‖ 22 ‖ devấnâm mấne prathamấ atishṭhan kṛintátrâd eshâm úparâ úd âyan | tráyas tapanti pṛithivîm anûpấ dvấ bṛíbûkaṃ vahataḥ púrîsham ‖ 23 ‖ sấ te jîvấtur utá tásya viddhi mấ smaitâdṛíg ápa gûhaḥ samaryé | âvíḥ svàḥ kṛiṇuté gûhate busáṃ sá pâdúr asya nirṇíjo ná mucyate ‖ 24 ‖ 19 ‖

28 (854). trishṭubh.

Víçvo hy ànyó arír âjagấma máméd áha çváçuro nấ jagâma | jakshîyấd dhânấ utá sómam papîyât svâçitaḥ púnar ástaṃ jagâyât ‖ 1 ‖ sá róruvad vṛishabhás tigmáçṛiṅgo várshman tasthau várimann ấ pṛithivyấḥ | víçveshv enaṃ vṛijáneshu pâmi yó me kukshî́ sutásomaḥ pṛiṇáti ‖ 2 ‖ ádriṇâ te mandína indra tûyânt sunvánti sómân píbasi tvám eshâm | pácanti te vṛishabhấñ átsi téshâm pṛikshéṇa yán maghavan hûyámânaḥ ‖ 3 ‖ idáṃ sú me jaritar ấ cikiddhi pratîpáṃ çấpaṃ nadyò vahanti | lopâçáḥ siṅhám pratyáñcam atsâḥ kroshṭấ varâháṃ nír atakta kákshât ‖ 4 ‖ kathấ ta etád ahám ấ ciketaṃ gṛítsasya pấkas taváso manîshâm | tvám no vidvấñ ṛituthấ ví voco yám árdhaṃ te maghavan kshemyấ dhîḥ ‖ 5 ‖ evấ hí mấṃ tavásaṃ vardháyanti diváç cin me bṛihatá úttarâ dhîḥ | purû́ sahásrâ ní çiçâmi sâkám açatrúṃ hí mâ jánitâ jajấna ‖ 6 ‖ 20 ‖

- evấ hí mấṃ tavásaṃ jajnúr ugráṃ kárman-karman vṛíshaṇam indra devấḥ | vádhîṃ vṛitráṃ vájreṇa mandasânó

27, 22 purusha-ádaḥ átha idám. bhayâte. 23 anûpâḥ. 24 sma etâdṛík. — 28, 1 hí anyâḥ. máma ít. ná ấ. sú-âçitaḥ. 2 kukshî́ iti. 3 yát. 4 prati-îpám. atsâr iti. 5 te. 6 evá. cit. purú. 7 evá.

'pa vrajám mahinấ dâçúshe vam ‖ 7 ‖ devấsa âyan paraçű́ñr abibhran vánâ vṛiçcánto abhí viḍbhír âyan | ní sudrvàṃ dádhato vakshấṇâsu yátrâ kṛípîṭam ánu tád dahanti ‖ 8 ‖ çaçáḥ kshurám pratyáñcam jagârấdriṃ logéna vy àbhedam ârât | bṛihántaṃ cid ṛihaté randhayâni váyad vatsó vṛishabhấṃ çűçuvânaḥ ‖ 9 ‖ suparṇá itthấ nakhám ấ sishâyấvaruddhaḥ paripádaṃ ná siṅháḥ | niruddháç cin mahishás tarshyấvân godhấ tásmâ ayáthaṃ karshad etát ‖ 10 ‖ tébhyo godhấ ayáthaṃ karshad etád yé brahmáṇaḥ pratipî́yanty ánnaiḥ | simá ukshṇò 'vasṛishṭấñ adanti svayám bálâni tanvàḥ çṛiṇânấḥ ‖ 11 ‖ eté çámîbhiḥ suçámî abhûvan yé hinviré tanvàḥ sóma ukthaíḥ | nṛivád vádann úpa no mâhi vấjân diví çrávo dadhishe nấma vîráḥ ‖ 12 ‖ 21 ‖

29 (855). trishṭubh.

Váne ná vâ yó ny àdhâyi câkấñ chúcir vâṃ stómo bhuraṇâv ajîgaḥ | yásyéd índraḥ purudíneshu hótâ nṛiṇấṃ náryo nṛítamaḥ kshapấvân ‖ 1 ‖ prá te asyấ ushásaḥ prấparasyâ nṛitaú syâma nṛítamasya nṛiṇấm | ánu triçókaḥ çatám ấvahan nṛî́n kútsena rátho yó ásat sasavấn ‖ 2 ‖ kás te máda indra ráṅhyo bhûd dúro gíro abhy ùgró ví dhâva | kád vấho arvấg úpa mâ manîshấ ấ tvấ çakyâm upamấṃ rấdho ánnaiḥ ‖ 3 ‖ kád u dyumnám indra tvấvato nṛî́n káyâ dhiyấ karase kán na ấgan | mitró ná satyá urugâya bhṛityấ ánne samasya yád ásan manîshấḥ ‖ 4 ‖ préraya sûro ártham ná pârấṃ yé asya kấmam janidhấ iva gmán | gí-

28, 7 ápa. 8 su-drvàm. yátra. 9 jagâra ádrim. ví abhedam. 10 sisâya áva-ruddhaḥ. cit. tásmai. 11 godhấ ayátham. ukshṇáḥ ava-sṛishṭân. 12 su-çámî abhûvan. sóme. — 29, 1 ní adhâyi. çúciḥ. ajîgar iti. yásya ít. 2 prá áparasyâḥ. ấ avahat. 3 abhí ugráḥ. manîshấ ấ. 4 kát naḥ ấ agan. bhṛityaí. 5 prá îraya.

raç ca yé te tuvijâta pûrvîr nára indra pratiçíkshanty ánnaiḥ ‖ 5 ‖ 22 ‖

mâtre nú te súmite indra pûrvî dyaúr majmánâ pṛithivî kâvyena | várâya te ghṛitávantaḥ sutâsaḥ svâdman bhavantu pîtáye mádhûni ‖ 6 ‖ â mádhvo asmâ asicann ámatram índrâya pûrṇám sá hí satyárâdhâḥ | sá vâvṛidhe várimann â pṛithivyâ abhí krátvâ náryaḥ paúṁsyaiç ca ‖ 7 ‖ vy ânaḷ índraḥ pṛítanâḥ svójâ âsmai yatante sakhyâya pûrvîḥ | â smâ ráthaṃ ná pṛítanâsu tishṭha yám bhadráyâ sumatyâ codáyâse ‖ 8 ‖ 23 ‖

Dvitîyo 'nuvâkaḥ.

30 (856). trishṭubh.

Prá devatrâ bráhmaṇe gâtúr etv apó áchâ mánaso ná práyukti | mahîm mitrásya váruṇasya dhâsím pṛithujráyase rîradhâ suvṛiktím ‖ 1 ‖ ádhvaryavo havíshmanto hí bhûtâchâpá itoçatîr uçantaḥ | áva yâç cáshṭe aruṇáḥ suparṇás tám âsyadhvam ûrmím adyâ suhastâḥ ‖ 2 ‖ ádhvaryavo 'pá itâ samudrám apâṃ nápâtaṃ havíshâ yajadhvam | sá vo dadad ûrmím adyâ súpûtaṃ tásmai sómam mádhumantaṃ sunota ‖ 3 ‖ yó anidhmó dîdayad apsv àntár yáṃ víprâsa îḷate adhvaréshu | ápâṃ napân mádhumatîr apó dâ yâbhir índro vâvṛidhé vîryâya ‖ 4 ‖ yâbhiḥ sómo módate hárshate ca kalyâṇîbhir yuvatíbhir ná máryaḥ | tâ adhvaryo apó áchâ párehi yád âsiñcâ óshadhîbhiḥ punîtât ‖ 5 ‖ 24 ‖

evéd yûne yuvatáyo namanta yád îm uçánn uçatîr éty ácha | sáṃ jânate mánasâ sáṃ cikitre 'dhvaryávo dhisháṇâpaç ca devîḥ ‖ 6 ‖ yó vo vṛitâbhyo ákṛiṇod u lokáṃ yó vo mahyâ abhíçaster ámuñcat | tásmâ índrâya mádhumantam ûrmíṃ devamâdanam prá hiṇotanâpaḥ ‖ 7 ‖ prâsmai hinota mádhumantam ûrmíṃ gárbho yó vaḥ sindhavo mádhva útsaḥ | ghṛitápṛishṭham îḍyam adhvaréshv âpo revatîḥ çṛiṇutâ hávam me ‖ 8 ‖ táṃ sindhavo matsarám indrapânam ûrmím prá heta yá ubhé íyarti | madacyútam auçánáṃ nabhojâm pári tritántuṃ vicárantam útsam ‖ 9 ‖ âvárvṛitatîr ádha nú dvidhârâ goshuyúdho ná niyavám cárantîḥ | ríshe jánitrîr bhúvanasya pátnîr apó vandasva savṛídhaḥ sáyonîḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

hinótâ no adhvaráṃ devayajyâ hinóta bráhma sanáye dhánânâm | ṛitásya yóge ví shyadhvam ûdhaḥ çrushṭîvárîr bhûtanâsmábhyam âpaḥ ‖ 11 ‖ âpo revatîḥ kshâyathâ hí vásvaḥ krátuṃ ca bhadrám bibhṛithâmṛítaṃ ca | râyáç ca sthá svapatyásya pátnîḥ sárasvatî tád gṛiṇaté váyo dhât ‖ 12 ‖ práti yád âpo ádṛiçram âyatîr ghṛitám páyâṅsi bíbhratîr mádhûni | adhvaryúbhir mánasâ saṃvidânâ índrâya sómaṃ súshutam bhárantîḥ ‖ 13 ‖ émâ agman revátîr jîvádhanyâ ádhvaryavaḥ sâdáyatâ sakhâyaḥ | ní barhíshi dhattana somyâso 'pâṃ náptrâ saṃvidânâsa enâḥ ‖ 14 ‖ âgmann âpa uçatîr barhír édâṃ ny àdhvaré asadan devayántîḥ | ádhvaryavaḥ sunuténdrâya sómam ábhûd u vaḥ suçákâ devayajyâ ‖ 15 ‖ 26 ‖

31 (857). trishṭubh.

Â no devânâm úpa vetu çáṅso víçvebhis turaír ávase

29, 6 mâtre-súmite-pûrvî *iti*. 7 asmai. vavṛidhe. 8 ví ânaṭ. su-ójâḥ â asmai. sma. — 30, 1 ácha. riradha. 2 bhûtá ácha apáḥ ita uçatîḥ uçantaḥ. â asyadhvam. adyá. 3 ita. adyá. 4 ap-sú antáḥ. napât. dâḥ. vavṛidhé. 5 ácha párâ ihi. â-siñcâḥ. 6 evá ít. 30, 6 dhisháṇâ âpaḥ. 7 tásmai. hiṇotana âpaḥ. 8 prá asmai. çṛiṇutá. 9 ubhé *iti*. 10 dvi-dhârâḥ goshu-yúdhaḥ. 11 hinóta. syadhvam. çrushṭi-váriḥ bhûtana asmábhyam. 12 kshâyatha. bibhṛithá amṛítam. su-apatyásya. 13 â-yatîḥ. 14 â imâḥ. sâdáyata. 15 â agman. â idám ní adhvaré. sunutá índrâya.

yájatraḥ | tébhir vayáṃ sushakhāyo bhavema táranto víçvâ duritā́ syâma || 1 || pári cin márto dráviṇam mamanyâd ṛitásya pathā́ námasā́ vivâset | utá svéna krátunâ sáṃ vadeta çréyâṅsaṃ dáksham mánasâ jagṛibhyât || 2 || ádhâyi dhîtír ásasṛigram áṅçâs tîrthé ná dasmám úpa yanty ū́mâḥ | abhy ânaçma suvitásya çûshám návedaso amṛitânâm abhûma || 3 || nítyaç câkanyât svápatir dámûnâ yásmâ u devấḥ savitā́ jajāna | bhágo vâ góbhir aryamém anajyât só asmai cāruç chadayad utá syât || 4 || iyáṃ sā́ bhûyâ ushásâm iva kshā́ yád dha kshumántaḥ çávasâ samā́yan | asyá stutíṃ jaritúr bhíkshamāṇâ ā́ naḥ çagmā́sa úpa yantu vā́jâḥ || 5 || 27 ||

asyéd eshā́ sumatíḥ paprathânā́bhavat pûrvyā́ bhū́manâ gaúḥ | asyá sánîḷâ ásurasya yónau samāná ā́ bhāraṇe bíbhramāṇâḥ || 6 || kím svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyā́vâpṛithivī́ nishṭatakshúḥ | saṃtasthâné ajáre itáūtî áhâni pûrvī́r usháso jaranta || 7 || naítā́vad enā́ paró anyád asty ukshā́ sá dyā́vâpṛithivī́ bibharti | tvácam pavítraṃ kṛiṇuta svadhā́vân yád îṃ sū́ryaṃ ná haríto váhanti || 8 || stegó ná kshā́m áty eti pṛithvī́m míhaṃ ná vā́to ví ha vâti bhū́ma | mitró yátra váruṇo ajyámâno 'gnír váne ná vy ásṛishṭa çókam || 9 || starī́r yát sū́ta sadyó ajyámânâ vyáthir avyathī́ḥ kṛiṇuta svágopā | putró yát pū́rvaḥ pitrór jánishṭa çamyā́ṃ gaúr jagāra yád dha pṛichā́n || 10 || utá kā́ṇvaṃ nṛishádaḥ putrám âhur utá çyâvó dhánam ā́datta vâjī́ | prá kṛishṇā́ya rúçad apinvatódhar ṛitám átra nákir asmâ apîpet || 11 || 28 ||

31, 1 su-sakhā́yaḥ. 2 cit. námasâ ā́. 3 abhí ânaçma. 4 dámûnâḥ yásmai. aryamā́ ím. 5 kshā́ḥ yát ha. sam-ā́yan. 6 asyá ít. paprathânā́ ábhavat. samāné. 7 saṃtasthâné-ajáre-itáūtî *iti*. 8 ná etā́vat. 9 ví. 10 ha. 11 nṛi-sádaḥ. ā́ adatta. apinvata ū́dhaḥ. asmai.

32 (858). 1—5 jagatî. 6—9 trishṭubh.

Prá sú gmántâ dhiyasânásya sakshāṇi varébhir varā́ñ abhí shú prasîdataḥ | asmā́kam índra ubháyaṃ jujoshati yát somyásyā́ndhaso búbodhati || 1 || ví́ndra yâsi divyā́ni rocanā́ ví pā́rthivâni rájasâ purushṭuta | yé tvâ váhanti múhur adhvarā́ñ úpa té sú vanvantu vagvanā́ñ arâdhásaḥ || 2 || tád ín me chantsat vápusho vápushṭaram putró yáj jā́nam pitrór adhîyati | jâyā́ pátiṃ vahati vagnúnâ sumát puṁsá íd bhadró vahatúḥ párishkṛitaḥ || 3 || tád ít sadhástham abhí cā́ru dîdhaya gā́vo yác chā́san vahatúṃ ná dhenávaḥ | mātā́ yán mántur yûthásya pûrvyā́bhí vâṇásya saptádhâtur íj jánaḥ || 4 || prá vó 'chā́ ririce devayúsh padám éko rudrébhir yâti turváṇiḥ | jarā́ vâ yéshv amṛíteshu dâváne pári va ū́mebhyaḥ siñcatâ mádhu || 5 || 29 ||

nidhîyámânam ápagūḷham apsú prá me devā́nâṃ vratapā́ uvâca | índro vidvā́ñ ánu hí tvâ cacáksha ténâhám agne ánuçishṭa ā́gâm || 6 || ákshetravit kshetravídaṃ hy áprâṭ sá praíti kshetravídā́nuçishṭaḥ | etád vaí bhadrám anuçā́sanasyotá srutíṃ vindaty añjasī́nâm || 7 || adyéd u prā́nîd ámamann imā́hā́pîvṛito adhayan mātúr ū́dhaḥ | ém enam âpa jarimā́ yúvânam áheḷan vásuḥ sumánâ babhûva || 8 || etā́ni bhadrā́ kalaça kriyâma kúruçravaṇa dádato maghā́ni | dânā́ íd vo maghavânaḥ só astv ayáṃ ca sómo hṛidí yám bíbharmi || 9 || 30 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

32, 1 abhí sú. somyásya ándhasaḥ. 2 ví indra. 3 ít. yát. adhi-íyati. pári-kṛitaḥ. 4 yát çā́san. yát. pûrvyā́ abhí. ít. 5 vaḥ ácha. deva-yúḥ. siñcata. 6 prá — ā́gâm = 356, 8. 7 hí. prá eti kshetra-vídâ ánu-çishṭaḥ. anu-çā́sanasya utá. 8 adyá ít. prá ânît. imā́ áhâ ápi-vṛitaḥ adhayat. ā́ ím. su-mánâḥ.

33 (859). 1 trishṭubh. 2 bṛihatî. 3 satobṛihatî. 4—9 gâyatrî.

Prá mâ yuyujre prayújo jánânâṃ váhâmi sma pûshánam ántareṇa | víçve devâso ádha mâm arakshan duḥçâsur âgâd íti ghósha âsît || 1 || sám mâ tapanty abhítaḥ sapátnîr iva párçavaḥ | ní bâdhate ámatir nagnátâ jásur vér ná vevîyate matíḥ || 2 || mûsho ná çiçnâ vy àdanti mâdhyàḥ stotâraṃ te çatakrato | sakṛít sú no maghavann indra mṛiḷayâdhâ pitéva no bhava || 3 || kuruçrávaṇam âvṛiṇi râjânaṃ trâsadasyavam | máṅhishṭhaṃ vâghátâm ṛíshiḥ || 4 || yásya mâ haríto ráthe tisró váhanti sâdhuyâ | stávai sahásradakshiṇe || 5 || 1 ||

yásya prásvâdaso gíra upamáçravasaḥ pitúḥ | kshétraṃ ná raṇvám ûcúshe || 6 || ádhi putropamaçravo nápân mitrâtither ihi | pitúsh ṭe asmi vanditâ || 7 || yád îçîyâmṛítânâm utá vâ mártyânâm | jîved ín maghávâ máma || 8 || ná devânâm áti vratáṃ çatâtmâ caná jîvati | táthâ yujâ ví vâvṛite || 9 || 2 ||

34 (860). trishṭubh. 7 jagati.

Prâvepâ mâ bṛiható mâdayanti pravâtejâ íriṇe várvṛitânâḥ | sómasyeva maujavatásya bhakshó vibhîdako jâgṛivir máhyam achân || 1 || ná mâ mimetha ná jihîḷa eshâ çivâ sákhibhya utá máhyam âsît | akshásyâhám ekaparásya hetór ánuvratâm ápa jâyâm arodham || 2 || dvéshṭi çvaçrûr ápa jâyâ ruṇaddhi ná nâthitó vindate marḍitâram | áçvasyeva járato vásnyasya nâháṃ vindâmi kitavásya bhógam

33, 1 â gât. 2 sám — párçavaḥ = 105, 8. 3 mûsho — çatakrato = 105, 8. mṛiḷaya ádha pitâ-iva. 4 avṛiṇi. 6 prá -svâdasaḥ. 7 putra upama-çravaḥ nápât mitra-atitheḥ. pitúḥ te. 8 îçiya amṛítânâm. ít. 9 çatá-âtmâ. vavṛite. — 34, 1 prâvepâḥ. pravâte-jâḥ. sómasya-iva. vi-bhîdakaḥ. 2 jihîḷe. akshásya ahám eka -parásya. 3 áçvasya-iva. ná ahám.

|| 3 || anyé jâyâm pári mṛiçanty asya yásyâgṛidhad védane vâjy àkshâḥ | pitâ mâtâ bhrâtara enam âhur ná jânîmo náyatâ baddhám etám || 4 || yád âdîdhye ná davishâṇy ebhiḥ parâyádbhyó 'va hîye sákhibhyaḥ | nyùptâç ca babhrávo vâcam ákrataṅ émîd eshâṃ nishkṛitáṃ jâríṇîva || 5 || 3 ||

sabhâm eti kitaváḥ pṛichámâno jeshyâmîti tanvâ çûçujânaḥ | akshâso asya ví tiranti kâmam pratidîvne dádhata â kṛitâni || 6 || akshâsa íd aṅkuçíno nitodíno nikṛítvânas tápanâs tâpayishṇávaḥ | kumârádeshṇâ jáyataḥ punarháṇo mádhvâ sámpṛiktâḥ kitavásya barháṇâ || 7 || tripañcâçáḥ kṛîḷati vrâta eshâṃ devá iva savitâ satyádharmâ | ugrásya cin manyáve nâ namante râjâ cid ebhyo náma ít kṛiṇoti || 8 || nîcâ vartanta upári sphuranty ahastâso hástavantaṃ sahante | divyâ áṅgârâ iriṇe nyùptâḥ çîtâḥ sánto hṛídayaṃ nír dahanti || 9 || jâyâ tapyate kitavásya hînâ mâtâ putrásya cáratâḥ kvà svit | ṛiṇâvâ bíbhyad dhánam ichámâno 'nyéshâm ástam úpa náktam eti || 10 || 4 ||

stríyaṃ dṛishṭvâya kitavám tatâpânyéshâṃ jâyâm súkṛitaṃ ca yónim | pûrvâhṇé áçvân yuyujé hí babhrûnt só agnér ánte vṛishaláḥ papâda || 11 || yó vaḥ senânîr maható gaṇásya râjâ vrâtasya prathamó babhûva | tásmai kṛiṇomi ná dhánâ ruṇadhmi dáçâhám prâcîs tád ṛitáṃ vadâmi || 12 || akshaír mâ dîvyaḥ kṛishím ít kṛishasva vitté ramasva bahú mányamânaḥ | tátra gâvaḥ kitava táva jâyâ tán me ví cashṭe savitâyám aryáḥ || 13 || mitráṃ kṛiṇudhvaṃ khálu mṛiḷátâ no mâ no ghoréṇa caratâbhí dhṛishṇú | ní vo nú

34, 4 yásya ágṛidhat. vâjî akshâḥ. náyata. 5 â-dîdhye. parâyát-bhyaḥ áva. ní-uptâḥ. ákrata émi ít. 6 jeshyâmi íti. 7 kumârú-deshṇâḥ. punaḥ-hánaḥ. 8 cit. ná. 9 ní-uptâḥ. vartante. 10 ṛiṇa-vâ. 11 tatâpa anyéshâm. 12 dáça ahám. 13 tát. savitâ ayám. 14 mṛiḷáta. carata abhí. nú astu.

manyúr viçatàm árâtir anyó babhrûṇâm prásitau nv àstu || 14 || 5 ||

35 (861). jagatî. 13. 14 trishṭubh.

Ábudhram u tyá índravanto agnáyo jyótir bháranta usháso vyùshṭishu | mahî dyâvâpṛithivî cetatâm ápo 'dyâ devânâm áva â vṛiṇîmahe || 1 || divásprithivyór áva â vṛiṇîmahe mâtṛîṇt síndhûn párvatâñ charyaṇâvataḥ | anâgâstvâṃ sûryam ushâsam îmahe bhadráṃ sómaḥ suvânó adyâ kṛiṇotu naḥ || 2 || dyâvâ no adyá pṛithivî ánâgaso mahî trâyetâṃ suvitâya mâtárâ | ushâ uchánty ápa bâdhatâm aghám svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 3 || iyáṃ na usrâ prathamâ sudevyàṃ revát saníbhyo revátî vy ùchatu | âré manyúṃ durvidátrasya dhîmahi svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 4 || prá yâḥ sísrate sûryasya raçmíbhir jyótir bhárantîr usháso vyùshṭishu | bhadrâ no adyá çrávase vy ùchata svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 5 || 6 ||

anamîvâ ushása â carantu na úd agnáyo jihatâṃ jyótishâ bṛihát | âyukshâtâm açvínâ tûtujiṃ rátharaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 6 || çréshṭhaṃ no adyá savitar váreṇyam bhâgám â suva sá hí ratnadhâ ási | râyó jánitrîṃ dhisháṇâm úpa bruve svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 7 || pípartu mâ tád ṛitásya pravâcanaṃ devânâṃ yán manushyâ ámanmahi | víçvâ íd usráḥ spáḷ úd eti sûryaḥ svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 8 || adveshó adyá barhíshaḥ stárîmaṇi grâvṇâṃ yóge mánmanaḥ sâdha îmahe | âdityânâṃ çármaṇi sthâ bhuraṇyasi svasty àgníṃ samidhânám îmahe

35, 1 tyé. mahî-dyâvâpṛithivî *iti*. adyá. 2 çaryaṇâ-vataḥ. ushásam. adyá. 3 pṛithivî-mahî *iti*. uchántî. svastí agním. 4 ví uchatu. 5 bhadráḥ. ví uchata. 6 áyukshâtâm. 8 yát. 9 sâdhe. sthâḥ.

|| 9 || â no barhíḥ sadhamâde bṛihád diví devâñ îḷe sâdáyâ saptá hótṛîn | índram mitráṃ váruṇaṃ sâtáye bhágaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 10 || 7 ||

tá âdityâ â gatâ sarvátâtaye vṛidhé no yajnám avatâ sajoshasaḥ | bṛihaspátim pûsháṇam açvínâ bhágaṃ svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 11 || tán no devâ yachata supravâcanáṃ chardír âdityâḥ subháraṃ nṛipâyyam | páçve tokâya tánayâya jîváse svasty àgníṃ samidhânám îmahe || 12 || víçve adyá marúto víçva ûtî víçve bhavantv agnáyaḥ sámiddhâḥ | víçve no devâ ávasâ gamantu víçvam astu dráviṇaṃ vâjo asmé || 13 || yáṃ devâsó 'vatha vâjasâtau yáṃ trâyadhve yám pipṛithâty áṅhaḥ | yó vo gopîthé ná bhayásya véda té syâma devávîtaye turâsaḥ || 14 || 8 ||

36 (862). jagatî. 13. 14 trishṭubh.

Ushâsânáktâ bṛihatî supéçasâ dyâvâkshâmâ váruṇo mitró aryamâ | índraṃ huve marútaḥ párvatâñ apá âdityân dyâvâpṛithivî apáḥ svàḥ || 1 || dyaúç ca naḥ pṛithivî ca prácetasa ṛitâvarî rakshatâm áṅhaso risháḥ | mâ durvidátrâ nírṛitir na îçata tád devânâm ávo adyâ vṛiṇîmahe || 2 || víçvasmân no áditiḥ pâtv áṅhaso mâtâ mitrásya váruṇasya revátaḥ | svàrvaj jyótir avṛikâṃ naçîmahi tád devânâm — || 3 || grâvâ vádann ápa rákshâṅsi sedhatu dushvápnyaṃ nírṛitiṃ víçvam atríṇam | âdityâṃ çárma marútâm açîmahi tád devânâm — || 4 || éndro barhíḥ sîdatu pínvatâm íḷâ bṛihaspátiḥ sámabhir ṛikvó arcatu | supraketáṃ jîváse mánma dhîmahi tád devânâm — || 5 || 9 ||

35, 10 sádáya. 11 tá — sarvátâtaye = 106, 2. avata. 12 tát. devâḥ. 13 víçve ûtî. ávasâ â. 14 devâsaḥ ávatha. pipṛithá áti. — 36, 1 ushásânáktâ bṛihatî *iti*. dyâvâpṛithivî *iti*. 2 prá-cetasâ ṛitávarî *ity* ṛitá-varî. adyá. 3 víçvasmât. svàḥ-vat. 4 duḥ-svápnyam. 5 â índraḥ.

divispṛíçaṃ yajnám asmā́kam açvinâ jîrā́dhvaraṃ kṛiṇutaṃ sumnám ishṭáye | prâcī́naraçmim ā́hutaṃ ghṛiténa tád devā́nâm — ‖ 6 ‖ úpa hvaye suhávam mā́rutaṃ gaṇám pâvakám ṛishvám sakhyā́ya çambhúvam | râyás póshaṃ sauçravasā́ya dhîmahi tád devā́nâm — ‖ 7 ‖ apā́m péruṃ jîvádhanyam bharâmahe devâvyàṃ suhávam adhvaraçríyam | suraçmíṃ sómam indriyáṃ yamîmahi tád devā́nâm — ‖ 8 ‖ sanéma tát susanítâ sanítvabhir vayáṃ jîvā́ jîváputrâ ánâgasaḥ | brahmadvísho víshvag éno bharerata tád devā́nâm — ‖ 9 ‖ yé sthā́ mánor yajníyâs té çṛiṇotana yád vo devâ ī́mahe tád dadâtana | jaítraṃ krátuṃ rayimád vîrávad yáças tád devā́nâm — ‖ 10 ‖ 10 ‖

mahád adyá mahatā́m ā́ vṛiṇîmahé 'vo devā́nâm bṛihatā́m anarváṇâm | yáthâ vásu vîrájâtaṃ náçâmahai tád devā́nâm — ‖ 11 ‖ mahó agnéḥ samidhânásya çármaṇy ánâgâ mitré váruṇe svastáye | çréshṭhe syâma savitúḥ sávîmani tád devā́nâm — ‖ 12 ‖ yé savitúḥ satyásavasya víçve mitrásya vraté váruṇasya devā́ḥ | té saúbhagaṃ vîrávad gómad ápno dádhâtana dráviṇaṃ citrám asmé ‖ 13 ‖ savitā́ paççā́tât savitā́ purástât savitóttarā́ttât savitā́dharā́ttât | savitā́ naḥ suvatu sarvátâtiṃ savitā́ no râsatâṃ dîrghám ā́yuḥ ‖ 14 ‖ 11 ‖

37 (863). jagatī. 10 trishṭubh.

Námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devā́ya tád ṛitáṃ saparyata | dûredṛíçe devájâtâya ketáve divás putrā́ya sū́ryâya çaṁsata ‖ 1 ‖ sā́ mâ satyóktiḥ pári pâtu viçváto

36, 6 jîrá-adhvaram. 9 jîvā́ḥ. 10 sthá. 11 vṛiṇîmahe ávaḥ. 12 ánâgâḥ. 14 savitā́ uttarā́ttât savitā́ adharā́ttât. — 37, 1 dûre-dṛíçe. 2 satyá-uktiḥ.

dyā́vâ ca yátra tatánann áhâni ca | víçvam anyán ní viçate yád éjati viçvā́hā́po viçvā́hód eti sū́ryaḥ ‖ 2 ‖ ná te ádevaḥ pradívo ní vâsate yád etaçébhiḥ pataraí ratharyási | prâcī́nam anyád ánu vartate rája úd anyéna jyótishâ yâsi sū́rya ‖ 3 ‖ yénâ sū́rya jyótishâ bā́dhase támo jágac ca víçvam udiyárshi bhânúnâ | ténâsmád víçvâm ánirâm ánâhutim ápā́mîvâm ápa dushvápnyaṃ suva ‖ 4 ‖ víçvasya hí préshito rákshasi vratám áheḷayann uccárasi svadhā́ ánu | yád adyá tvâ sū́ryopabrávâmahai táṃ no devā́ ánu maṁsîrata krátum ‖ 5 ‖ táṃ no dyā́vâpṛithivī́ tán na ā́pa índraḥ çṛiṇvantu marúto hávaṃ vácaḥ | mā́ çū́ne bhûma sū́ryasya saṃdṛíçi bhadráṃ jī́vanto jaraṇā́m açîmahi ‖ 6 ‖ 12 ‖

viçvā́hâ tvâ sumánasaḥ sucákshasaḥ prajā́vanto anamîvā́ ánâgasaḥ | udyántaṃ tvâ mitramaho divé-dive jyóg jîvā́ḥ práti paçyema sū́rya ‖ 7 ‖ máhi jyótir bíbhrataṃ tvâ vicakshaṇa bhā́svantaṃ cákshushe-cakshushe máyaḥ | âróhantam bṛihatáḥ pā́jasas pári vayáṃ jîvā́ḥ práti paçyema sū́rya ‖ 8 ‖ yásya te víçvâ bhúvanâni ketúnâ prá cérate ní ca viçánte aktúbhiḥ | anâgâstvéna harikeça sūryā́hnâhnâ no vásyasâ-vasyasód ihi ‖ 9 ‖ çáṃ no bhava cákshasâ çáṃ no áhnâ çám bhânúnâ çáṃ himā́ çáṃ ghṛiṇéna | yáthâ çám ádhvañ chám ásad duroṇé tát sū́rya dráviṇaṃ dhehi citrám ‖ 10 ‖ asmā́kaṃ devâ ubháyâya jánmane çárma yachata dvipáde cátushpade | adát píbad ûrjáyamânam ā́çitaṃ tád asmé çáṃ yór arapó dadhâtana ‖ 11 ‖ yád vo devâç cakṛimá jihváyâ gurú mánaso vâ práyutî devahéḷanam | árâvâ yó no abhí duchunâyáte tásmin tád éno vasavo ní dhetana ‖ 12 ‖ 13 ‖

37, 2 anyát. viçvā́hâ ā́paḥ viçvā́hâ út. 3 pataraíḥ. 4 yéna. jágat. téna asmát. ápa ámîvâm. 5 prá-ishitaḥ. ut-cárasi. sū́rya upa -bravâmahai. 6 tát naḥ. 9 ca írate. sū́rya áhnâ-ahnâ. vásyasâ -vasyasâ út. 10 çám ásat.

38 (864). jagatî.

Asmín na indra pṛitsutaú yáçasvati çímîvati krándasi prấva sâtáye | yátra góshâtâ dhṛishitéshu khâdíshu víshvak pátanti didyávo nṛishấhye || 1 || sá naḥ kshumántaṃ sádane vy ûrṇuhi góarṇasaṃ rayím indra çravấyyam | syấma te jáyataḥ çakra medíno yáthâ vayám uçmási tád vaso kṛidhi || 2 || yó no dấsa ấryo vâ purushṭutấdeva indra yudháye cíketati | asmấbhish ṭe sushấhâḥ santu çátravas tváyâ vayáṃ tấn vanuyâma saṃgamé || 3 || yó dabhrébhir hávyo yáç ca bhűribhir yó abhî́ke varivovín nṛishấhye | táṃ vikhâdé sásnim adyá çrutáṃ náram arvấñcam índram ávase karâmahe || 4 || svavṛíjaṃ hí tvấm ahám indra çuçrávânânudáṃ vṛishabha radhracódanam | prá muñcasva pári kútsâd ihấ gahi kím u tvấvân mushkáyor baddhá âsate || 5 || 14 ||

39 (865). jagatî. 14 trishṭubh.

Yó vâm párijmâ suvṛíd açvinâ rátho doshấm ushấso hávyo havíshmatâ | çaçvattamấsas tám u vâm idáṃ vayám pitúr ná nấma suhávaṃ havâmahe || 1 || codáyataṃ sûnṛítâḥ pínvataṃ dhíya út púraṃdhîr îrayataṃ tád uçmasi | yaçásam bhâgáṃ kṛiṇutaṃ no açvinâ sómaṃ ná cấrum maghávatsu nas kṛitam || 2 || amâjúraç cid bhavatho yuvám bhágo 'nâçóç cid avitấrâpamásya cit | andhásya cin nâsatyâ kṛiçásya cid yuvấm íd âhur bhishájâ rutásya cit || 3 || yuváṃ cyávânaṃ sanáyaṃ yáthâ rátham púnar yúvânaṃ caráthâya takshathuḥ | nísh ṭaugryám ûhathur adbhyás

38, 1 prá ava. gó-sâtâ. 2 ví ûrṇuhi. 3 puru-stuta ádevaḥ. asmấbhiḥ te su-sáhâḥ. 4 varivaḥ-vít nṛi-sáhye. 5 sva-vṛ́jam. çuçráva ananu-dám. ihá ấ. — 39, 1 ushásaḥ. 3 amâ-júraḥ. avitárâ apamásya. cit nâsatyâ. 4 níḥ taugryám.

pári víçvét tấ vâṃ sávaneshu pravấcyâ || 4 || purâṇấ vâṃ vîryâ prá bravâ jáné 'tho hâsathur bhishájâ mayobhúvâ | tấ vâṃ nú návyâv ávase karâmahe 'yáṃ nâsatyâ çrád árir yáthâ dádhat || 5 || 15 ||

iyáṃ vâm ahve çṛiṇutám me açvinâ putrấyeva pitárâ máhyaṃ çikshatam | ánâpir ájnâ asajâtyấmatiḥ purấ tásyâ abhíçaster áva spṛitam || 6 || yuváṃ ráthena vimadấya çundhyúvaṃ ny ûhathuḥ purumitrásya yóshaṇâm | yuváṃ hávaṃ vadhrimatyấ agachataṃ yuváṃ súshutiṃ cakrathuḥ púraṃdhaye || 7 || yuváṃ víprasya jaraṇấm upeyúshaḥ púnaḥ kalér akṛiṇutaṃ yúvad váyaḥ | yuváṃ vándanam ṛiçyadấd úd ûpathur yuváṃ sadyó viçpálâm étave kṛithaḥ || 8 || yuváṃ ha rebháṃ vṛishaṇâ gúhâ hitám úd airayatam maṃrivấñsam açvinâ | yuvám ṛibî́sam utá taptám átraya ómanvantaṃ cakrathuḥ saptávadhraye || 9 || yuváṃ çvetám pedáve 'çvinấçvaṃ navábhir vấjair navatî́ ca vâjínam | carkṛityaṃ dadathur drâvayátsakham bhágaṃ ná nṛíbhyo hávyam mayobhúvam || 10 || 16 ||

ná táṃ râjânâv adite kútaç caná nấñho açnoti duritáṃ nákir bhayám | yám açvinâ suhavâ rudravartanî puroratháṃ kṛiṇuthâḥ pátnyâ sahá || 11 || ấ téna yâtam mánaso jávîyasâ ráthaṃ yáṃ vâm ṛibhávaç cakrúr açvinâ | yásya yóge duhitấ jấyate divá ubhé áhanî sudíne vivásvataḥ || 12 || tấ vartír yâtaṃ jayúshâ ví párvatam ápinvataṃ çayáve dhenúm açvinâ | vṛíkasya cid vártikâm antár âsyâd yuváṃ çácîbhir grasitấm amuñcatam || 13 || etáṃ vâṃ stómam açvi-

39, 4 víçvâ ít. Vgl. 117, 13. 118, 6. 51, 13. 5 brava jáne átho *iti* ha âsathuḥ. 6 putrấya-iva. ájnâḥ asajâtyấ ámatiḥ. 7 ní ûhathuḥ. Vergl. 117, 20. 116, 13. sú-sutim. 8 upa-iyúshaḥ. 9 átraye. 10 açvinâ áçvam. dravayát-sakham. 11 ná áṅhaḥ. 12 ubhé -áhanî-sudíne *iti*. 13 vgl. 116, 14. 22.

nâv akarmâtakshâma bhṛígavo ná rátham | ny àmṛikshâma yóshaṇâṃ ná márye nítyaṃ ná sûnúṃ tánayaṃ dádhânâḥ || 14 || 17 ||

40 (866). jagatî.

Rátham yấntaṃ kúha kó ha vâṃ narâ práti dyumántaṃ suvitấya bhûshati | prâtaryấvâṇam vibhvàṃ viçé-viçe vástor-vastor váhamânam dhiyấ çámi || 1 || kúha svid doshấ kúha vástor açvínâ kúhâbhipitvám karataḥ kúhoshatuḥ | kó vâṃ çayutrấ vidháveva deváram máryaṃ ná yóshâ kṛiṇute sadhástha ấ || 2 || prâtár jarethe jaraṇéva kấpayâ vástor-vastor yajatấ gachatho gṛihám | kásya dhvasrấ bhavathaḥ kásya vâ narâ râjaputréva sávanâva gachathaḥ || 3 || yuvấm mṛigéva vâraṇấ mṛiganyávo doshấ vástor haviṣhâ ní hvayâmahe | yuvám hótrâm ṛitutha júhvate naréshaṃ jánâya vahathaḥ çubhas patî || 4 || yuvấṃ ha ghóshâ páry açvinâ yatí rấjna ûce duhitấ priché vâṃ narâ | bhûtám me áhna utá bhûtam aktávé 'çvâvate rathíne çaktam árvate || 5 || 18 ||

yuvám kavî shṭhaḥ páry açvinâ rátham víço ná kútso jaritúr naçâyathaḥ | yuvór ha mákshâ páry açvinâ mádhv âsấ bharata nishkṛitám ná yóshaṇâ || 6 || yuvám ha bhujyúṃ yuvám açvinâ váçaṃ yuvám çiñjáram uçánâm úpârathuḥ | yuvó rárâvâ pári sakhyám âsate yuvór ahám ávasâ sumnám ấ cake || 7 || yuvám ha kṛiçấṃ yuvám açvinâ çayúṃ yuvám vidhántaṃ vidhávâm urushyathaḥ | yuvám saníbhyaḥ sta-

39, 14 akarma átakshâma. ní amṛikshâma. — 40, 1 prâtaḥ-yấvânam. 2 kúha abhi-pitvám. kúha ûshatuḥ. çayu-trấ vidhávâ-iva. sadhá-sthe. 3 jarethe *iti* jaraṇấ-iva. râjaputrấ-iva sávanâ áva. 4 mṛigấ-iva. narâ ísham. 5 áhne. aktáve áçva-vate. 6 sthaḥ. 7 úpa ârathuḥ yuvóḥ.

náyantam açvinấpa vrajám ûrṇuthaḥ saptấsyam || 8 || jánishṭa yóshâ patáyat kanînakó ví cấruhan vîrúdho daṅsánâ ánu | ấsmai rîyante nivanéva síndhavo 'smấ áhne bhavati tát patitvanám || 9 || jîvám rudanti ví mayante adhvaré dîrghấm ánu prásitiṃ dîdhiyur náraḥ | vâmám pitṛíbhyo yá idám sameriré máyaḥ pátibhyo jánayaḥ parishváje || 10 || 19 ||

ná tásya vidma tád u shú prá vocata yúvâ ha yád yuvatyấḥ kshéti yónishu | priyósriyasya vṛishabhásya retíno gṛihám gamemâçvinâ tád uçmasi || 11 || ấ vâm agant sumatír vâjinîvasû ny àçvinâ hṛitsú kấmâ ayaṅsata | ábhûtaṃ gopấ mithunấ çubhas patî priyấ aryamṇó dúryâṅ açîmahi || 12 || tấ mandasânấ mánusho duroṇá ấ dhattám rayím sahávîram vacasyáve | kṛitám tîrthám suprapâṇám çubhas patî sthâṇúm patheshṭhấm ápa durmatím hatam || 13 || kvà svid adyá katamấsv açvinâ vikshú dasrấ mâdayete çubhás pátî | ká îṃ ní yeme katamásya jagmatur víprasya vâ yájamânasya vâ gṛihám || 14 || 20 ||

41 (867). jagatî.

Samânám u tyám puruhûtám ukthyàṃ rátham tricakrám sávanâ gánigmatam | párijmânaṃ vidathyàṃ suvṛiktíbhir vayám vyùshṭâ usháso havâmahe || 1 || prâtaryújam nâsatyấdhi tishṭhathaḥ prâtaryấvâṇam madhuvấhanam rátham | víço yéna gáchatho yájvarîr narâ kîréç cid yajnám hótṛimantam açvinâ || 2 || adhvaryúṃ vâ mádhupâṇiṃ su-

40, 8 açvinâ ápa. saptá-âsyam. 9 ca áruhan. ấ asmai. nivaná-iva. asmaí. 10 yé. pari-svấje. 11 sú. priyá-usriyasya. gamema açvinâ. 12 ní açvinâ. 13 tấ — ấ = 676, 2. su-prapâ-nám. pathe-sthấm. — 41, 1 ví-ushṭau. 2 nâsatyâ ádhi. prâtaḥ-yấ-vânam.

hástyam agnídhaṃ vâ dhṛitádakshaṃ dámûnasam | víprasya vâ yát sávanâni gáchathó 'ta ấ yâtam madhupéyam açvinâ || 3 || 21 ||

42 (868). trishṭubh.

Ásteva sú pratarấṃ lấyam ásyan bhűshann iva prá bharâ stómam asmai | vâcấ viprâs tarata vấcam aryó ní râmaya jaritaḥ sóma índram || 1 || dóhena gấm úpa çikshâ sákhâyam prá bodhaya jaritar jârám índram | kóçaṃ ná pûrṇáṃ vásunâ nyṛishṭam ấ cyâvaya maghadéyâya çűram || 2 || kím aṅgá tvâ maghavan bhojám âhuḥ çiçîhí mâ çiçayáṃ tvâ çṛiṇomi | ápnasvatî máma dhîr astu çakra vasuvídam bhágam indrấ bharâ naḥ || 3 || tvấṃ jánâ mamasatyéshv indra saṃtasthânấ ví hvayante samîké | átrâ yújaṃ kṛiṇute yó havíshmân nấsunvatâ sakhyáṃ vashṭi çűraḥ || 4 || dhánaṃ ná syandrám bahulấṃ yó asmai tîvrấnt sómâñ âsunóti práyasvân | tásmai çátrûnt sutúkân prâtár áhno ní sváshṭrân yuváti hánti vṛitrám || 5 || 22 ||

yásmin vayáṃ dadhimấ çáṅsam índre yáḥ çiçrấya maghávâ kấmam asmé | ârấc cit sán bhayatâm asya çátrur ny àsmai dyumnấ jányâ namantâm || 6 || ârấc chátrum ápa bâdhasva dûrám ugró yáḥ çámbaḥ puruhûta téna | asmé dhehi yávamad gómad indra kṛidhî dhíyaṃ jaritré vấjaratnâm || 7 || prá yám antár vṛishasavấso ágman tîvrấḥ sómâ bahulấntâsa índram | nấha dâmấnam maghávâ ní yaṅsan ní sunvaté vahati bhűri vâmám || 8 || utá prahấm atidîvyâ

41, 3 gáchathaḥ átaḥ. — 42, 1 ástâ-iva. bhara. ramaya. sóme. 2 çiksha. ní-ṛishṭam. cyavaya. 3 indra ấ bhara. 4 jánâḥ mama-satyéshu. sam-tasthânấḥ. átra. ná ásunvatâ. 5 su-áshṭrân. 6 dadhimá. ârất. ní asmai. 7 ârất çátrum. kṛidhí. 8 sómâḥ bahulá-antâsaḥ. ná áha. yaṅsat. 9 ati-dîvya.

jayâti kṛitáṃ yác chvaghnî vicinóti kâlé | yó devákâmo ná dhánâ ruṇaddhi sám ít táṃ râyấ sṛijati svadhâvân || 9 || góbhish ṭaremấmatiṃ durévâṃ yávena kshúdham puruhûta víçvâm | vayáṃ rấjabhiḥ prathamấ dhánâny asmấkena vṛijánenâ jayema || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári pâtu paççấd utóttarasmâd ádharâd aghâyóḥ | índraḥ purástâd utá madhyató naḥ sákhâ sákhibhyo várivaḥ kṛiṇotu || 11 || 23 ||

Tṛitîyo 'nuvâkaḥ.

43 (869). jagatî. 10. 11 trishṭubh.

Áchâ ma índram matáyaḥ svarvídaḥ sadhrîcîr víçvâ uçatîr anûshata | pári shvajante jánayo yáthâ pátim máryaṃ ná çundhyúm maghávânam ûtáye || 1 || ná ghâ tvadríg ápa veti me mánas tvé ít kấmam puruhûta çiçraya | rấjeva dasma ní shadó 'dhi barhíshy asmínt sú sóme 'vapấnam astu te || 2 || vishûvṛíd índro ámater utá kshudháḥ sá íd râyó maghávâ vásva îçate | tásyéd imé pravaṇé saptá síndhavo váyo vardhanti vṛishabhásya çushmíṇaḥ || 3 || váyo ná vṛikshấṃ supalâçám ấsadant sómâsa índram mandínaç camûshádaḥ | praíshâm ánîkaṃ çávasâ dávidyutad vidát svàr mánave jyótir ấryam || 4 || kṛitáṃ ná çvaghnî ví cinoti dévane saṃvárgaṃ yán maghávâ sűryaṃ jáyat | ná tát te anyó ánu vîryàṃ çakan ná purâṇó maghavan nótá nűtanaḥ || 5 || 24 ||

víçaṃ-viçam maghávâ páry açâyata jánânâṃ dhénâ avacấkaçad vṛishâ | yásyấha çakráḥ sávaneshu ráṇyati sá tîvraíḥ sómaiḥ sahate pṛitanyatáḥ || 6 || ấpo ná síndhum abhí

42, 9 yát çva-ghnî. 10 góbhiḥ tarema ámatim. vṛijánena. 11 utá út-tarasmât. agha-yóḥ. — 43, 1 ácha me. svajante. 2 gha. tvé *iti*. rấjâ-iva. ní sadaḥ ádhi. 3 vishu-vṛít. tásya ít. 4 ấ asadan. camû-sádaḥ prá eshâm. 5 yát. çakat. ná utá. 6 yásya áha.

yát samáksharant sómâsa índraṃ kulyā́ iva hradám | várdhanti víprâ máho asya sā́dane yávaṃ ná vṛishṭír divyéna dā́nunâ || 7 || vṛishâ ná kruddháḥ patayad rájaḥsv ā́ yó aryápatnîr ákṛiṇod imā́ apáḥ | sá sunvaté maghávâ jîrádânavé 'vindaj jyótir mánave havíshmate || 8 || új jâyatâm paraçúr jyótishâ sahá bhûyā́ ṛitásya sudúghâ purâṇávát | ví rocatâm arushó bhânúnâ çúciḥ svàr ṇá çukráṃ çuçucîta sátpatiḥ || 9 || góbhish ṭaremā́matiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || 25 ||

44 (870). jagatî. 1—3. 10. 11 trishṭubh.

Ā́ yâtv índraḥ svápatir mádâya yó dhármaṇâ tûtujânás túvishmân | pratvakshâṇó áti víçvâ sáhâṅsy apâréṇa mahatā́ vṛishṇyeṇa || 1 || sushṭhā́mâ ráthaḥ suyámâ hárî te mimyákṣha vájro nṛipate gábhastau | çī́bhaṃ râjant supáthā́ yâby arvā́ñ várdhâma te papúsho vṛishṇyâni || 2 || éndravā́ho nṛipátiṃ vájrabâhum ugrám ugrā́sas tavishā́sa enam | prátvakshasaṃ vṛishabháṃ satyáçushmam ém asmatrā́ sadhamā́do vahantu || 3 || evā́ pátiṃ droṇasā́caṃ sácetasam ûrjáḥ skambháṃ dharúṇa ā́ vṛishâyase | ójaḥ kṛishva sáṃ gṛibhâya tvé ápy áso yáthâ kenipā́nâm inó vṛidhé || 4 || gámann asmé vásûny ā́ hí çáṅsishaṃ svâçísham bháram ā́ yâhi sominaḥ | tvám îçishe sā́smínn ā́ satsi barhíshy anâdhṛishyā́ táva pā́trâṇi dhármaṇâ || 5 || 26 ||

pṛíthak prā́yan prathamā́ deváhûtayó 'kṛiṇvata çravasyấni dushṭárâ | ná yé çekúr yajníyâṃ nā́vam árúham îrmaívá té ny àviçanta képayaḥ || 6 || evaívā́pâg ápare santu

43, 7 víprâḥ. sádane. 8 jîrá-dânave ávindat. 9 út. svàḥ ná. — 44, 2 su-sthā́mâ. su-páthâ ā́. 3 ā́ indra-vā́haḥ. ā́ îm. 4 evá. dharúṇe ā́ vṛisha-yase. ke-nipā́nâm. 5 su-âçísham. sáḥ asmín. 6 prá âyan prathamā́ḥ devá-hûtayaḥ ákṛiṇvata. îrmā́ evá té ní aviçanta. 7 evá evá ápâk.

dûḍhyò 'çvâ yéshâṃ duryújа âyuyujré | itthā́ yé prā́g úpare sánti dâváne purū́ṇi yátra vayúnâni bhójanâ || 7 || girī́ñr ájrân réjamânāñ adhârayad dyaúḥ krandad antárikshâṇi kopayat | samîcîné dhisháṇe ví shkabhâyati vṛishṇaḥ pîtvā́ máda ukthā́ni çaṅsati || 8 || imám bibharmi súkṛitaṃ te añkuçáṃ yénârujā́si maghavañ chaphârújaḥ | asmínt sú te sávane astv okyàṃ sutá ishṭaú maghavan bodhy ā́bhagaḥ || 9 || góbhish ṭaremā́matiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || 27 ||

45 (871). trishṭubh.

Divás pári prathamā́ṃ jajne agnír asmád dvitī́yam pári jâtávedâḥ | ṭṛitī́yam apsú nṛimáṇâ ájasram índhâna enaṃ jarate svâdhī́ḥ || 1 || vidmā́ te agne tredhā́ trayā́ṇi vidmā́ te dhā́ma víbhṛitâ purutrā́ | vidmā́ te nā́ma paramā́ṃ gúhâ yád vidmā́ tám útsaṃ yáta âjagántha || 2 || samudré tvâ nṛimáṇâ apsv àntár nṛicákshâ îdhe divó agna ū́dhan | ṭṛitī́ye tvâ rájasi tasthivā́ṅsam apā́m upásthe mahishā́ avardhan || 3 || ákrandad agníḥ stanáyann iva dyaúḥ kshā́mâ rérihad vîrúdhaḥ samañján | sadyó jajnânó ví hī́m iddhó akhyad ā́ ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ || 4 || çrîṇā́m udâró dharúṇo rayîṇā́m manîshā́ṇâm prā́rpaṇaḥ sómagopâḥ | vásuḥ sûnúḥ sáhaso apsú rā́jâ ví bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || 5 || víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha ā́ ródasî apṛiṇâj jā́yamânaḥ | vîḷúṃ cid ádrim abhinat parâyáñ jánâ yád agním áyajanta páñca || 6 || 28 ||

44, 7 √duḥ-dhyàḥ áçvâḥ. 8 samîcíné-dhisháṇe *iti* ví skabhâyati. máde. 9 yéna â-rujā́si. çapha-árújaḥ. suté. ā́-bhagaḥ. — 45, 1 su-ádhī́ḥ. 2 vidmá. 3 ap-sú antáḥ. agne. 4 kshā́ma. hí îm. 5 ut -árâḥ. pra-árpaṇaḥ. ágre. 6 ā́ ródasî — jā́yamânaḥ = 314, 5. parâ -yán jánâḥ.

uçík pâvakó aratíḥ sumedhấ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bháribhrad úc chukréṇa çocíshâ dyấm ínakshan || 7 || dṛiçánó rukmá urviyấ vy àdyaud durmársham ấyuḥ çriyé rucánáḥ | agnír amṛíto abhavad váyobhir yád enaṃ dyaúr janáyat surétâḥ || 8 || yás te adyá kṛiṇávad bhadraçoce 'pûpáṃ deva ghṛitávantam agne | prá táṃ naya pratarấṃ vásyo áchâbhí sumnáṃ devábhaktaṃ yavishṭha || 9 || ấ tám bhaja sauçravaséshv agna uktháuktha ấ bhaja çasyámâne | priyáḥ sűrye priyó agnấ bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ || 10 || tvấm agne yájamânâ ánu dyűn víçvâ vásu dadhire vấryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gómantam uçíjo ví vavruḥ || 11 || ástâvy agnír narấṃ suçévo vaiçvânará ṛíshibhiḥ sómagopâḥ | adveshé dyấvâpṛithivî huvema dévâ dhattá rayím asmé suvîram || 12 || 29 ||

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

SAPTAMO 'SHṬAKAḤ.

46 (872). trishṭubh.

Prá hótâ jâtó mahấn nabhovín nṛishádvâ sîdad apấm upásthe | dádhir yó dhấyi sá te váyâṅsi yantấ vásûni vidhaté tanûpấḥ || 1 || imáṃ vidhánto apấṃ sadhásthe paçúṃ ná nashṭám padaír ánu gman | gúhâ cátantam uçíjo námobhir ichánto dhîrâ bhṛígavo 'vindan || 2 || imáṃ tritó bhűry

45, 7 su-medhấḥ. márteshu — dhâyi = 520, 4. út çukréṇa. 8 ví adyaut. 9 ácha abhí. 10 agne ukthé-ukthe. priyáḥ — bhavâti = 391, 5. út jâténa. út jáni-tvaiḥ. 11 ichámânâḥ. vrájaṃ — vavruḥ = 297, 15. adveshé — suvîram = 780, 10. — 46, 1 nabhaḥ-vít nṛi-sádvâ. 2 imáṃ — sadhásthe = 195, 2. dhîrâḥ.

avindad ichán vaibhûvasó mûrdhány ághnyâyâḥ | sá çévṛidho jâtá ấ harmyéshu nấbhir yúvâ bhavati rocanásya || 3 || mandráṃ hótâram uçíjo námobhiḥ práñcaṃ yajnáṃ netấram adhvarấṇâm | viçấm akṛiṇvann aratím pâvakáṃ havyavấhaṃ dádhato mấnusheshu || 4 || prá bhûr jáyantam mahấṃ vipodhấm mûrấ ámûram purấṃ darmấṇam | náyanto gárbhaṃ vanấṃ dhíyaṃ dhur hiriçmaçrum nấrvâṇaṃ dhánarcam || 5 || 1 ||

ní pastyâsu tritáḥ stabhûyán párivîto yónau sîdad antáḥ | átaḥ saṃgṛíbhyâ viçấṃ dámûnâ vídharmaṇâyantraír îyate nṛín || 6 || asyấjárâso damấm arítrâ arcáddhûmâso agnáyaḥ pâvakấḥ | çvitîcáyaḥ çvâtrấso bhuraṇyávo vanarshádo vâyávo ná sómâḥ || 7 || prá jihváyâ bharate vépo agníḥ prá vayúnâni cétasâ pṛithivyấḥ | tám âyávaḥ çucáyantam pâvakám mandráṃ hótâraṃ dadhire yájishṭham || 8 || dyấvâ yám agním pṛithivî jánishṭâm ấpas tváshṭâ bhṛígavo yáṃ sáhobhiḥ | îḷényam prathamám mâtaríçvâ devấs tatakshur mánave yájatram || 9 || yáṃ tvâ devấ dadhiré havyavấham puruspṛího mấnushâso yájatram | sá yấmann agne stuvaté váyo dhâḥ prá devayán yaçásaḥ sáṃ hí pûrvîḥ || 10 || 2 ||

47 (873). trishṭubh.

Jagṛibhmấ te dákshiṇam indra hástaṃ vasûyávo vasupate vásûnâm | vidmấ hí tvâ gópatiṃ çûra gónâm asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 1 || svâyudhám svávasaṃ sunîthám cátuḥsamudraṃ dharúṇaṃ rayîṇấm | car-

46, 3 vaibhu-vasáḥ. çé-vṛidhaḥ. 5 vipaḥ-dhấm. ná árvâṇam. dhána-arcam. 6 stabhu-yán. sam-gṛíbhya. dámûnâḥ ví-dharmaṇâ ayantraíḥ. 7 asyá ajárâsaḥ. arcát-dhûmâsaḥ. vana-sádaḥ. 9 pṛithivî *iti*. 10 devấḥ. — 47, 1 jagṛibhmá. vidmá. 2 su-ávasam.

kṛítyaṃ çáṅsyam bhűrivâram asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 2 || subráhmâṇaṃ devávantam bṛihántam urúṃ gabhîrám pṛithúbudhnam indra | çrutárishim ugrám abhimâtishâham asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 3 || sanádvâjaṃ vípravîraṃ tárutraṃ dhanaspṛítaṃ çûçuvâṅsaṃ sudáksham | dasyuhánam pûrbhídam indra satyám asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 4 || áçvâvantaṃ rathínaṃ vîrávantaṃ sahasríṇaṃ çatínaṃ vâjam indra | bhadrávrâtaṃ vípravîraṃ svarshâm asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 5 || 3 ||

prá saptágum ṛitádhîtiṃ sumedhâm bṛíhaspátim matír áchâ jigâti | yá âṅgirasó námasopasádyo 'smábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 6 || vánîvâno máma dûtâsa índraṃ stómâç caranti sumatîr iyânâḥ | hṛidispṛíço mánasâ vacyámânâ asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 7 || yát tvâ yâmi daddhí tán na indra bṛihántaṃ ksháyam ásamaṃ jánânâm | abhí tád dyâvâpṛithivî gṛiṇîtâm asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayíṃ dâḥ || 8 || 4 ||

48 (874). jagatî. 7. 10. 11 trishṭubh.

Ahám bhuvaṃ vásunaḥ pûrvyás pátir ahám dhánâni sám jayâmi çáçvataḥ | mâṃ havante pitáraṃ ná jantávo 'háṃ dâçúshe ví bhajâmi bhójanam || 1 || ahám índro ródho váksho átharvaṇas tritâya gâ ajanayam áher ádhi | ahám dásyubhyaḥ pári nṛimṇám â dade gotrâ çíkshan dadhîcé mâtariçvane || 2 || máhyaṃ tváshṭâ vájram atakshad âyasám máyi devâso 'vṛijann ápi krátum | mámânîkaṃ sûryasyeva dushṭáram mâm âryanti kṛiténa kártvena ca || 3 || ahám

47, 3 çrutá-ṛishim. abhimâti-sáham. 6 ácha. námasâ upa-sádyaḥ. 8 tát. — 48, 3 máma ánîkam sûryasya-iva.

etáṃ gavyáyam áçvyam paçúm purîshíṇaṃ sâyakenâ hiraṇyáyam | purû sahásrâ ní çiçâmi dâçúshe yán mâ sómâsa ukthíno ámandishuḥ || 4 || ahám índro ná párâ jigya íd dhánaṃ ná mṛityávé 'va tasthe kádâ caná | sómam ín mâ sunvánto yâcatâ vásu ná me pûravaḥ sakhyé rishâthana || 5 || 5 ||

ahám etâñ châçvasato dvâ-dvéndraṃ yé vájraṃ yudháyé 'kṛiṇvata | âhváyamânâñ áva hánmanâhanaṃ dṛiḷhâ vádann ánamasyur namasvínaḥ || 6 || abhîdám ékam éko asmi nishshâḷ abhî dvâ kím u tráyaḥ karanti | khále ná parshân práti hanmi bhűri kím mâ nindanti çátravo 'nindrâḥ || 7 || ahám guñgúbhyo atithigvám íshkaram íshaṃ ná vṛitratúraṃ vikshú dhârayam | yát parṇayaghná utá vâ karañjahé prâhám mahé vṛitrahátye áçuçravi || 8 || prá me námî sâpyá ishé bhujé bhûd gávâm éshe sakhyâ kṛiṇuta dvitâ | didyúṃ yád asya samithéshu maṅháyam âd íd enaṃ çáṅsyam ukthyàṃ karam || 9 || prá némasmin dadṛiçe sómo antár gopâ némam âvír asthâ kṛiṇoti | sá tigmáçṛiñgaṃ vṛishabháṃ yúyutsan druhás tasthau bahulé baddhó antáḥ || 10 || âdityânâṃ vásûnâṃ rudríyâṇâṃ devó devânâṃ ná minâmi dhâma | té mâ bhadrâya çávase tatakshur áparâjitam ástṛitam áshâḷham || 11 || 6 ||

49 (875). jagatî. 2. 11 trishṭubh.

Ahám dâṃ gṛiṇaté pûrvyaṃ vásv ahám bráhma kṛiṇavam máhyaṃ várdhanam | ahám bhuvaṃ yájamânasya coditâyajvanaḥ sâkshi víçvasmin bháre || 1 || mâṃ dhur índraṃ

48, 4 sâyakena. purú. yát. 5 jigye. mṛityáve áva. ít. yâcata. 6 çáçvasataḥ dvâ-dvâ índram. yudháye ákṛiṇvata. hánmanâ ahanam. 7 abhí idám. nishshât abhí. 8 parṇaya-ghné. karañja-hé prá ahám. 10 gopâḥ. — 49, 1 coditâ áyajvanaḥ.

nắma devátâ diváç ca gmáç câpắṃ ca jantávaḥ | ahám hárî vṛíshaṇâ vívratâ raghú ahám vájraṃ çávase dhṛishṇv ấ dade || 2 || ahám átkaṃ kaváye çiçnathaṃ háthair ahám kútsam âvam âbhír ûtíbhiḥ | ahám çúshṇasya çnáthitâ vádhar yamaṃ ná yó rará ấryaṃ nắma dásyave || 3 || ahám pitéva vetasúñr abhíshṭaye túgraṃ kútsâya smádibhaṃ ca randhayam | ahám bhuvaṃ yájamânasya râjáni prá yád bháre túјaye ná priyấdhṛishe || 4 || ahám randhayam mṛígayaṃ çrutárvaṇe yán mắjihîta vayúnâ canắnushák | ahám veçáṃ namrám âyáve 'karam ahám sávyâya pádgribhim arandhayam || 5 || 7 ||

ahám sá yó návavâstvam bṛihádratham sáṃ vṛitréva dắsaṃ vṛitrahắrujam | yád vardháyantam pratháyantam ânushág dûré pâré rájaso rocanắkaram || 6 || ahám sûryasya pári yâmy âçúbhiḥ praítaçébhir váhamâna ójasâ | yán mâ sávó mánusha ấha nirṇíja ṛídhak kṛishe dắsaṃ kṛítvyaṃ háthaiḥ || 7 || ahám saptahắ náhusho náhushṭaraḥ prắçrâvayaṃ çávasâ turváçaṃ yádum | ahám ny ànyám sáhasâ sáhas karaṃ náva vrắdhato navatíṃ ca vakshayam || 8 || ahám saptá sraváto dhârayaṃ vṛishâ dravitnvàḥ pṛithivyắṃ sîrắ ádhi | ahám árṇâṅsi ví tirâmi sukrátur yudhắ vidam mánave gâtúm ishṭáye || 9 || ahám tád âsu dhârayaṃ yád âsu ná devắç caná tváshṭắdhârayad rúçat | spârhám gávâm ûdhaḥsu vakshánâsv ấ mádhor mádhu çvấtryaṃ sómam âçíram || 10 || evắ devắñ índro vivye nṛ́n pṛá cyautnéna maghávâ satyárâdhâḥ | víçvét tắ te harivaḥ çacîvo 'bhí turắsaḥ svayaço gṛiṇanti || 11 || 8 ||

49, 2 ca apắm. raghú *iti*. dhṛishṇú. 3 vádhaḥ. raré. 4 pitắ -iva. smát-ibham. priyắ â-dhṛíshe. 5 yát mâ ájihîta vayúnâ caná ânushák. pắṭ-gribhim. 6 vṛitrắ-iva. vṛitra-hắ árujam. rocanắ ákaram. 7 prá etaçébhiḥ. yát. niḥ-níje. 8 prá açravayam. ní anyám. 10 tváshṭâ ádhârayat. 11 evá. víçvâ ít.

50 (876). jagatî. 3—5 trishṭubh.

Prá vo mahé mándamânâyắndhasó 'rcâ viçvắnarâya viçvâbhúve | índrasya yásya súmakhaṃ sáho máhi çrávo nṛimṇáṃ ca ródasî saparyátaḥ || 1 || só cin nú sákhyâ nárya ináḥ stutáç carkṛítya índro mắvate náre | víçvâsu dhûrshú vâjakṛítyeshu satpate vṛitré vâpsv àbhí çûra mandase || 2 || ké té nára indra yé ta ishé yé te sumnáṃ sadhanyàm íyakshân | ké te vắjâyâsuryâya hinvire ké apsú svắsûrvârâsu paúṅsye || 3 || bhúvas tvám indra bráhmaṇâ mahắn bhúvo víçveshu sávaneshu yajníyaḥ | bhúvo nṛ́ñç cyautnó víçvasmin bháre jyéshṭhaç ca mántro viçvacarshaṇe || 4 || ávâ nú kaṃ jyắyân yajnávanaso mahíṃ ta ómâtrâṃ kṛishṭáyo viduḥ | áso nú kam ajáro várdhâç ca víçvéd etắ sávanâ tûtumắ kṛishe || 5 || etắ víçvâ sávanâ tûtumắ kṛishe svayáṃ sûno sahaso yắni dadhishé | várâya te pắtraṃ dhármaṇe tánâ yajnó mántro bráhmódyataṃ vácaḥ || 6 || yé te vipra brahmakṛítaḥ suté sácâ vásûnâṃ ca vásunaç ca dâváne | prá té sumnásya mánasâ pathắ bhuvan máde sutásya somyásyắndhasaḥ || 7 || 9 ||

51 (877). trishṭubh.

Mahát tád úlbaṃ stháviraṃ tád âsîd yénắvishṭitaḥ pravivéçithâpáḥ | víçvâ apaçyad bahudhắ te agne jắtavedas tanvò devá ékaḥ || 1 || kó mâ dadarça katamáḥ sá devó yó me tanvò bahudhắ paryápaçyat | kvắha mitrâvaruṇâ kshiyanty agnér víçvâḥ samídho devayắníḥ || 2 || aíchâma tvâ bahudhắ jâtavedaḥ právishṭam agne apsv óshadhîshu | táṃ

50, 1 mándamânâya ándhasaḥ árca. viçva-bhúve. 2 sáḥ cit. vâ ap-sú abhí. 3 te ishé. sa-dhanyàm. vắjâya asuryắya. svắsu urvárâsu. 5 áva. te ómâtrâm. víçvâ ít. 6 bráhma út-yatam. 7 somyásya ándhasaḥ. — 51, 1 yéna ấ-vishṭitaḥ pra-vivéçitha apáḥ. 2 kvà áha. 3 ap-sú.

tvâ yamó acikec citrabhâno daçântarushyâd atirócamânam || 3 || hotrâd ahám varuṇa bíbhyad âyaṃ néd evá mâ yunájann átra devâḥ | tásya me tanvò bahudhâ nívishṭâ etám ártham ná ciketâhám agníḥ || 4 || éhi mánur devayúr yajnákâmo 'ramkṛítyâ támasi ksheshy agne | sugán pathâḥ kṛiṇuhi devayánân váha havyáni sumanasyámânaḥ || 5 || 10 ||

agnéḥ pûrve bhrâtaro ártham etáṃ rathîvâdhvânam ánv âvarîvuḥ | tásmâd bhiyâ varuṇa dûrám âyaṃ gauró ná kshepnór avije jyâyâḥ || 6 || kurmás ta âyur ajáraṃ yád agne yáthâ yuktó jâtavedo ná ríshyâḥ | áthâ vahâsi sumanasyámâno bhâgáṃ devébhyo havíshaḥ sujâta || 7 || prayâjân me anuyâjâṅç ca kévalân ûrjasvantaṃ havísho datta bhâgám | ghṛitáṃ câpâm púrushaṃ caúshadhînâm agnéç ca dîrghám âyur astu devâḥ || 8 || táva prayâjâ anuyâjâç ca kévala ûrjasvanto havíshaḥ santu bhâgâḥ | távâgne yajnò 'yám astu sárvas túbhyaṃ namantâm pradíçaç cátasraḥ || 9 || 11 ||

52 (878). trishṭubh.

Víçve devâḥ çâstána mâ yáthehá hótâ vṛitó manávai yán nishádya | prá me brûta bhâgadhéyaṃ yáthâ vo yéna pathâ havyám â vo váhâni || 1 || ahám hótâ ny àsîdaṃ yájîyân víçve devâ marúto mâ junanti | áhar-ahar açvinâdhvaryavaṃ vâm brahmâ samíd bhavati sâhutir vâm || 2 || ayáṃ yó hótâ kír u sá yamásya kám ápy ûhe yát samañjánti devâḥ | áhar-ahar jâyate mâsí-mâsy áthâ devâ da-

51, 3 aciket. daça-antarushyât. 4 ná ít. ciketa ahám. 5 â ihi. aram-kṛítya. 6 rathî-iva ádhvânam ánu â avarîvur *iti*. 7 te. átha. 8 ca apâm. ca óshadhînâm. 9 kévale. táva agne yajnáḥ ayám. — 52, 1 yáthâ ihá. yát ni-sádya. 2 ní asîdam. devâḥ. açvinâ ádhvaryavam. sâ â-hutiḥ. 3 átha devâḥ.

dhire havyavâham || 3 || mâṃ devâ dadhire havyavâham ápamluktam bahú kṛichrâ cárantam | agnír vidvân yajnáṃ naḥ kalpayâti páñcayâmaṃ trivṛítaṃ saptátantum || 4 || â vo yakshy amṛitatvám suvîraṃ yáthâ vo devâ várivaḥ kárâṇi | â bâhvór vájram índrasya dheyâm áthemâ víçvâḥ pṛítanâ jayâti || 5 || trîṇi çatâ trî sahásrâṇy agníṃ triṅçác ca devâ náva câsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmâ âd íd dhótâraṃ ny àsâdayanta || 6 || 12 ||

53 (879). trishṭhubh. 6. 7. 9—11 jagatî.

Yám aíchâma mánasâ sò 'yám âgâd yajnásya vidvân párushaç cikitvân | sá no yakshad devátâtâ yájîyân ní hí shátsad ántaraḥ pûrvo asmát || 1 || árâdhi hótâ nishádâ yájîyân abhí práyâṅsi súdhitâni hí khyát | yájâmahai yajníyân hánta devâñ îḷâmahâ îḍyâñ âjyena || 2 || sâdhvîm akar devávîtiṃ no adyá yajnásya jihvâm avidâma gúbyâm | sá âyur âgât surabhír vásâno bhadrâm akar devâhûtiṃ no adyá || 3 || tád adyá vâcáḥ prathamám masîya yénâsurâñ abhí devâ ásâma | ûrjâda utá yajniyâsaḥ páñca janâ máma hotráṃ jushadhvam || 4 || páñca jánâ máma hotráṃ jushantâṃ gójâtâ utá yé yajníyâsaḥ | pṛithivî naḥ pârthivât pâtv áṅhaso 'ntárikshaṃ divyât pâtv asmân || 5 || 13 ||

tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ pathó raksha dhiyâ kṛitân | anulbanáṃ vayata jóguvâm ápo mánur bhava janáyâ daívyaṃ jánam || 6 || akshânáho nahyatanotá somyâ íshkṛiṇudhvaṃ raçanâ ótá piṅçata |

52, 4 devâḥ. 5 devâḥ. áthemâ etc. 705, 7. 6 = 243, 9. — 53, 1 sáḥ ayám â agât. sá — yájîyân = 253, 1. sátsat. 2 ni-sádâ. îḷâmahai. 3 â agât. 4 yéna ásurân. ûrja-adaḥ. janâḥ. 5 jánâḥ. gójâtâ — yajníyâsaḥ = 551, 14. pṛithivî — asmân = 620, 23. 6 janáya. 7 aksha-náhaḥ nahyatana utá. â utá.

ashṭâvandhuraṃ vahatâbhíto ráthaṃ yéna devâso ánayann abhí priyám || 7 || áçmanvatî rîyate sáṃ rabhadhvam út tishṭhata prá taratâ sakhâyaḥ | átrâ jahâma yé ásann áçevâḥ çivân vayám út taremâbhí vâjân || 8 || tváshṭâ mâyâ ved apásâm apástamo bíbhrat pâtrâ devapânâni çáṃtamâ | çíçîte nûnám paraçúṃ svâyasáṃ yéna vṛiçcâd étaço bráhmaṇas pátiḥ || 9 || sató nûnáṃ kavayaḥ sáṃ çiçîta vâçîbhir yâbhir amṛítâya tákshatha | vidvâṅsaḥ padâ gúhyâni kartana yéna devâso amṛitatvám ânaçúḥ || 10 || gárbhe yóshâm ádadhur vatsám âsány apîcyèna mánasotá jihváyâ | sá viçvâhâ sumánâ yogyâ abhí sishâsánir vanate kârá íj jítim || 11 || 14 ||

54 (880). trishṭubh.

Tâṃ sú te kîrtím maghavan mahitvâ yát tvâ bhîté ródasî áhvayetâm | prâvo devâñ âtiro dâsam ójaḥ prajâyai tvasyai yád áçiksha indra || 1 || yád ácaras tanvâ vâvṛidhânó bálânîndra prabruvâṇó jáneshu | mâyét sâ te yâni yuddhâny âhúr nâdyá çátruṃ nanú purâ vivitse || 2 || ká u nú te mahimánaḥ samasyâsmát pûrva ṛíshayó 'ntam âpuḥ | yán mâtáraṃ ca pitáraṃ ca sâkám ájanayathâs tanvàḥ svâyâḥ || 3 || catvâri te asuryâṇi nâmâdâbhyâni mahishásya santi | tvám aṅgá tâni víçvâni vitse yébhiḥ kármâṇi maghavañ cakártha || 4 || tváṃ víçvâ dadhishe kévalâni yâny âvír yâ ca gúhâ vásûni | kâmam ín me maghavan mâ ví târîs tvám âjnâtâ tvám indrâsi dâtâ || 5 || yó ádadhâj jyótishi jyótir antár yó ásṛijan mádhunâ sám mádhûni | ádha

53, 7 vahata abhítaḥ. 8 tarata. átra. tarema abhí. 9 mâyâḥ. su-âyasám. 11 mánasâ utá. su-mánâḥ. ít. — 54, 1 bhité-ródasî *iti*. prá âvaḥ. â atiraḥ. 2 vavṛidhânáḥ bálâni indra. mâyâ ít. ná adyá. 3 ké. samasya asmát pûrve ṛíshayaḥ ántam. yát. 4 nâma ádâbhyâni. 5 ít. indra asi. 6 ádadhât. ásṛijat.

priyáṃ çûshám índrâya mánma brahmakṛíto bṛihádukthâd avâci || 6 || 15 ||

55 (881). trishṭubh.

Dûré tán nâma gúhyam parâcaír yát tvâ bhîté áhvayetâṃ vayodhaíḥ | úd astabhnâḥ pṛithivîṃ dyâṃ abhîke bhrâtuḥ putrân maghavan titvishâṇâḥ || 1 || mahát tán nâma gúhyam puruspṛíg yéna bhûtáṃ janáyo yéna bhávyam | pratnáṃ jâtáṃ jyótir yád asya priyám priyâḥ sám aviçanta páñca || 2 || â ródasî apṛiṇâd ótá mádhyam páñca devân ṛituçáḥ saptá-sapta | cátustriṅçatâ purudhâ ví cashṭe sárûpeṇa jyótishâ vívratena || 3 || yád usha aúchaḥ prathamâ vibhânâm ájanayo yéna pushṭásya pushṭám | yát te jâmitvám ávaram párasyâ mahán mahatyâ asuratvám ékam || 4 || vidhúṃ dadrâṇáṃ sámane bahûnâṃ yúvânaṃ sántam palitó jagâra | devásya paçya kâvyam mahitvâdyâ mamâra sá hyáḥ sám âna || 5 || 16 ||

çâkmanâ çâkó aruṇáḥ suparṇá â yó maháḥ çúraḥ sanâd ánîlaḥ | yác cikéta satyám ít tán ná móghaṃ vásu spârhám utá jétotá dâtâ || 6 || aíbhir dade vṛishṇyâ páuṅsyâni yébhir aúkshad vṛitrahátyâya vajrî | yé kármaṇaḥ kriyámâṇasya mahná ṛitekarmám udájâyanta devâḥ || 7 || yujâ kármâṇi janáyan viçvaújâ açastihâ viçvámanâs turâshâṭ | pîtvî sómasya divá â vṛidhânáḥ çúro nír yudhâdhamad dásyûn || 8 || 17 ||

56 (882). trishṭubh. 4—6 jagatî.

Idáṃ ta ékam pará û ta ékaṃ tṛitîyena jyótishâ sáṃ

55, 1 tát. bhité *iti*. vayaḥ-dhaíḥ. 2 tát. 3 ródasî *iti*. â utá. 4 párasyâḥ mahát. 5 vi-dhúm. mahi-tvâ adyá. 5 yát. tát. jétâ utá. 7 â ebhiḥ. mahnâ ṛite-karmám. 8 viçvá-ojâḥ. yudhâ adhamat. — 56, 1 te ékaṃ. ûṃ *iti*.

viçasva | saṃvéçane tanvàç cārur edhi priyó devānâm paramé janítre || 1 || tanūsh ṭe vâjin tanvàṃ náyantî vâmám asmábhyaṃ dhātu çárma túbhyam | áhruto mahó dharúṇâya devā́n divîva jyótiḥ svám ā́ mimîyâḥ || 2 || vâjy àsi vājinenâ suvenîḥ suvitáḥ stómaṃ suvitó dívaṃ gâḥ | suvitó dhárma prathamānu satyā́ suvitó devā́nt suvitó 'nu pátma || 3 || mahimná eshâm pitáraç canéçire devā́ devéshv adadhur ápi krátum | sám avivyacur utá yā́ny átvishur aíshâṃ tanūshu ní viviçuḥ púnaḥ || 4 || sáhobhir víçvam pári cakramû rájaḥ pū́rvâ dhāmâny ámitâ mímânâḥ | tanūshu víçvâ bhúvanâ ní yemire prā́sârayanta purudhá prajā́ ánu || 5 || dvídhâ sûnávó 'suraṃ svarvídam ā́sthâpayanta tṛtī́yena kármaṇâ | svā́ṃ prajā́m pitáraḥ pítryaṃ sáha ā́vareshv adadhus tántum ā́tatam || 6 || nâvā́ ná kshódaḥ pradíçaḥ pṛithivyā́ḥ svastíbhir áti durgā́ṇi víçvâ | svā́m prajā́m bṛihádukto mahitvā́vareshv adadhâd ā́ páreshu || 7 || 18 ||

57 (883). gâyatrî.

Mā́ prá gâma pathó vayám mā́ yajnā́d indra sominaḥ | mā́ntáḥ sthur no árâtayaḥ || 1 || yó yajnásya prasā́dhanas tántur devéshv ā́tataḥ | tám ā́hutaṃ naçîmahi || 2 || máno nv ā́ huvâmahe nârâçaṅséna sómena | pitṝṇā́m ca mánmabhiḥ || 3 || ā́ ta etu mánaḥ púnaḥ krátve dákshâya jîváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || 4 || púnar naḥ pitaro máno dádâtu daívyo jánaḥ | jîvā́m vrā́taṃ sacemahi || 5 || vayáṃ soma vraté táva mánas tanūshu bíbhrataḥ | prajā́vantaḥ sacemahi || 6 || 19 ||

56, 2 tanūḥ te. divî-iva. 3 vâjī́ asi vā́jinena su-venîḥ. prathamā́ ánu. suvitáḥ ánu. 4 caná içire devā́ḥ. ā́ eshâm. 5 cakramuḥ. prá asârayanta. 6 sûnávaḥ ásuram. ā́ asthâpayanta. ā́ ávareshu. 7 mahi-tvā́ ā́ ávareshu. — 57, 1 mā́ antár *iti*. 3 nú. 4 te. jyók — dṛiçé = 23, 21.

58 (884). anushṭubh.

Yát te yamáṃ vaivasvatám máno jagā́ma dûrakám | tát ta ā́ vartayâmasîhá kshā́yâya jîváse || 1 || yát te dívaṃ yát pṛithivī́m máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 2 || yát te bhū́mim cáturbhṛishṭim máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 3 || yát te cátasraḥ pradíço máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 4 || yát te samudrám arṇavám máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 5 || yát te márîcîḥ praváto máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 6 || 20 ||

yát te apó yád óshadhîr máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 7 || yát te sū́ryaṃ yád ushásam máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 8 || yát te párvatân bṛiható máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 9 || yát te víçvam idáṃ jágan máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 10 || yát te párâḥ parâváto máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 11 || yát te bhûtáṃ ca bhávyaṃ ca máno jagā́ma dûrakám | tát ta — || 12 || 21 ||

59 (885). trishṭubh. 8 paṅkti. 9 mahâpaṅkti. 10 paṅktyuttarâ.

Prá târy āyuḥ pratarā́m návîyaḥ sthā́târeva krátumatâ ráthasya | ádha cyávâna út tavîty ártham parâtarā́m sú nírṛitir jihîtâm || 1 || sā́man nú râyé nidhimán nv ánnaṃ kárâmahe sú purudhá çrávâṅsi | tā́ no víçvâni jaritā́ mamattu parâtarā́m sú nírṛitir jihîtâm || 2 || abhī́ shv àryáḥ paúṅsyair bhavema dyaúr ná bhū́mim giráyo nā́jrân | tā́ no víçvâni jaritā́ ciketa parâtarā́m sú nírṛitir jihîtâm || 3 || mó shú ṇaḥ soma mṛityáve párâ dâḥ páçyema nú sū́ryam uccárantam | dyúbhir hitó jarimā́ sū́ no astu parâtarā́m sú

58, 1 tát te ā́ vartayâmasi ihá. 10 jágat. — 59, 1 sthā́târâ-iva. parâ-tarām. 2 nidhi-mát nú. 3 abhí sú aryáḥ. ná ā́jrân. 4 mó *iti* sú naḥ. páçyema — uccárantam vgl. 493, 5. 321, 4. 620, 24. sú naḥ.

nírṛitir jihîtâm || 4 || ásunîte máno asmẫsu dhâraya jîvẫtave sú prá tirâ na ẫyuḥ | râraṇdhí naḥ sû̃ryasya saṃdṛíçi ghṛiténa tvám tanvàṃ vardhayasva || 5 || 22 ||

ásunîte púnar asmẫsu cákshuḥ púnaḥ prâṇám ihá no dhehi bhógam | jyók paçyema sû̃ryam uccárantam ánumate mṛiḷáyâ naḥ svastí || 6 || púnar no ásum pṛithivî̃ dadâtu púnar dyaúr devî̃ púnar antáriksham | púnar naḥ sómas tanvàṃ dadâtu púnaḥ pûshẫ pathyẫṃ yẫ svastíḥ || 7 || çám ródasî subándhave yahvî̃ ṛitásya mâtárâ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamẫ rápo mó shú te kíṃ canẫmamat || 8 || áva dvaké áva trikẫ diváç caranti bheshajẫ | kshamẫ carishṇv èkakám bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamẫ rápo mó shú te kíṃ canẫmamat || 9 || sám indreraya gẫm anaḍvẫhaṃ yá ẫvahad uçînárâṇyâ ánaḥ | bháratâm ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamẫ rápo mó shú te kíṃ canẫmamat || 10 || 23 ||

60 (886). anushṭubh. 1—5 gâyatrî. 8. 9 paṅkti.

Ẫ jánaṃ tveshásaṃdṛiçam mẫhînânâm úpastutam | áganma bíbhrato námaḥ || 1 || ásamâtiṃ nitóçanaṃ tveshấṃ niyayínaṃ rátham | bhajérathasya sátpatim || 2 || yó jánân mahishẫṅ ivâtitasthaú pávîravân | utẫpavîravân yudhẫ || 3 || yásyekshvâkúr úpa vraté revẫn marầyy édhate | divî̀va pấñca kṛishṭáyaḥ || 4 || índra kshatrẫsamâtishu ráthaproshṭheshu dhâraya | divî̀va sû̃ryaṃ dṛiçé || 5 || agástyasya nádbhyaḥ sáptî yunakshi róhitâ | paṇî́n ny àkramîr abhí víçvân râjann arâdhásaḥ || 6 || 24 ||

59, 5 tira. râraṇdhí. 6 mṛiláya. 8 ródasî-yahvî̃ *iti*. mó *iti* sú. caná âmamat. 9 dvaké *iti*. carishṇú ekakám. 10 indra îraya. ẫ ávahat. — 60, 2 bhajé-rathasya. 3 iva ati-tasthaú. utá ápavîravân. 4 yásya ikshvâkúḥ. marầyî. diví-iva. 5 kshatrẫ ásamâtishu rátha-proshṭheshu. diví-iva. 6 sáptî *iti*. ní akramîḥ.

ayám mâtẫyám pitẫyáṃ jîvẫtur ẫgamat | idáṃ táva prasárpaṇaṃ súbandhav éhi nír ihi || 7 || yáthâ yugáṃ varatráyâ náhyanti dharúṇâya kám | evẫ dâdhâra te máno jîvẫtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 8 || yátheyám pṛithivî̃ mahî̃ dâdhâremẫn vánaspátîn | evẫ dâdhâra te máno jîvẫtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 9 || yamẫd ahám vaivasvatẫt subándhor mána ẫbharam | jîvẫtave ná mṛityávé 'tho arishṭátâtaye || 10 || nyàg vấtó 'va vâti nyàk tapati sû̃ryaḥ | nîcî́nam aghnyẫ duhe nyàg bhavatu te rápaḥ || 11 || ayám me hásto bhágavân ayám me bhágavattaraḥ | ayám me viçvábheshajo 'yáṃ çivẫbhimarçanaḥ || 12 || 25 ||

Caturtho 'nuvâkaḥ.

61 (887). trishṭubh.

Idám itthẫ raúdraṃ gûrtávacâ bráhma krátvâ çácyâm antár âjaú | krâṇẫ yád asya pitárâ maṅhaneshṭhẫḥ párshat pakthé áhann ẫ saptá hótṛîn || 1 || sá íd dânẫya dábhyâya vanvấñ cyávânaḥ sû́dair amimîta védim | tû́rvayâṇo gûrtávacastamaḥ kshódo ná réta itáûti siñcat || 2 || máno ná yéshu hávaneshu tigmáṃ vípaḥ çácyâ vanuthó drávantâ | ẫ yáḥ çáryâbhis tuvinṛimṇó asyẫçrîṇîtâdíçaṃ gábhastau || 3 || kṛishṇẫ yád góshv aruṇî́shu sî́dad divó nápâtâçvinâ huve vâm | vîtám me yajnám ẫ gatam me ánnaṃ vavanvấṅsâ nésham ásmṛitadhrû || 4 || práthishṭa yásya vîrákarmam ishṇád ánushṭhitaṃ nú náryo ápauhat | púnas tád ẫ vṛihati yát kanẫyâ duhitúr ẫ ánubhṛitam anarvẫ || 5 || 26 ||

60, 7 mâtẫ ayám pitẫ ayám. ẫ agamat. súbandho *iti* sú-bandho ẫ ihi. 8 evá. mṛityáve átho *iti*. 9 yáthâ iyám. dâdhấra imẫn. 10 ẫ abharam. 11 vấtaḥ áva. 12 çivá-abhimarçanaḥ. — 61, 1 gûrtá-vacâḥ. maṅhane-sthẫḥ. 3 asya áçrîṇita â-díçam. 4 nápâtâ açvinâ. ná ísham ásmṛitadhrû *ity* ásmṛita-dhrû. 5 ápa auhat. kanấyâḥ. ẫḥ.

madhyā́ yát kártvam ábhavad abhī́ke kā́mam kṛiṇvā́ṇé pitári yuvatyā́m | manā́nág réto jahatur viyántâ sā́nau níshiktam sukṛitásya yónau || 6 || pitā́ yát svā́m duhitáram adhishkán kshmayā́ rétaḥ samjagmānó ní shiñcat | svâdhyò 'janayan bráhma devā́ vā́stosh pátim vratapā́m nír atakshan || 7 || sá îm vríshâ ná phénam asyad âjaú smád ā́ páraid ápa dabhrácetâḥ | sárat padā́ ná dákshiṇâ parâvṛíñ ná tā́ nú me pṛiçanyò jagṛibhre || 8 || makshṹ́ ná váhnir prajā́yâ upabdír agním ná nagná úpa sîdad ūdhaḥ | sánitedhmám sánitotá vā́jam sá dhartā́ jajne sáhasâ yavîyút || 9 || makshū́ kanā́yâḥ sakhyā́m návagvâ ṛitám vádanta ṛitáyuktim agman | dvibárhaso yá úpa gopám ā́gur adakshiṇā́so ácyutâ dudukshan || 10 || 27 ||

makshū́ kanā́yâḥ sakhyā́m návîyo rā́dho ná réta ṛitám ít turaṇyan | çúci yát te rékṇa ā́yajanta sabardúghâyâḥ páya usríyâyâḥ || 11 || paçvā́ yát paççā́ víyutâ budhántéti bravîti vaktárî rárâṇaḥ | vásor vasutvā́ kârávo 'nehā́ víçvam viveshṭi drávinam úpa kshú || 12 || tád ín nv àsya parishádvâno agman purū́ sádanto nârshadám bibhitsan | ví çúshṇasya sáṃgrathitam anarvā́ vidát puruprajātásya gúhâ yát || 13 || bhárgo ha nā́motá yásya devā́ḥ svàr ṇá yé trishadhasthé nishedúḥ | agnír ha nā́motá jātávedâḥ çrudhī́ no hotar ṛitásya hótâdhrúk || 14 || utá tyā́ me raúdrâv arcimántâ nā́satyâv indra gûrtáye yájadhyai | manushvád vṛiktábarhishe rárâṇâ mandū́ hitáprayasâ vikshú yájyû || 15 || 28 ||

61, 6 vi-yántâ. 7 adhi-skán. siñcat. su-ádhyàḥ ajanayan. devā́ḥ. 8 párâ ait. parâ-vṛík. tā́ḥ. 9 makshú. sánitâ idhmám sánitâ utá. yavi-yút. 10 makshú. yé. ā́ águḥ. dudhukshan. 11 çúci — usríyâyâḥ = 121, 5. 12 budhánta íti. vaktári. anehā́. 13 ít nú asya pari-sádvânaḥ. purú. nârsadám. 14 nā́ma utá. ná. tri-sadhasthé. çrudhí. hótâ adhrúk. 15 mandū́-yájyû *iti*.

ayám stutó rā́jâ vandi vedhā́ apáç va vípras tarati svásetuḥ | sá kakshī́vantam rejayat só agním nemím ná cakrám árvato raghudrú || 16 || sá dvibándhur vaitaraṇó yáshṭâ sabardhúm dhenúm asvàm duhádhyai | sám yán mitrā́váruṇâ vṛiñjá ukthaír jyéshṭhebhir aryamáṇam várûthaiḥ || 17 || tádbandhuḥ sûrír diví te dhiyamdhā́ nā́bhânédishṭho rapati prá vénan | sā́ no nā́bhiḥ paramā́syá vâ ghâhám tát paççā́ katithāç cid âsa || 18 || iyám me nā́bhir ihá me sadhástham imé me devā́ ayám asmi sárvaḥ | dvijā́ áha prathamajā́ ṛitásyedā́m dhenúr aduhaj jā́yamânâ || 19 || ádhâsu mandró aratír vibhā́vā́va syati dvivartanír vaneshā́ṭ | ûrdhvā́ yác chréṇir ná çíçur dán makshū́ sthirā́m çevṛidhā́m sûta mātā́ || 20 || 29 ||

ádhâ gā́va úpamâtim kanā́yâ ánu çvântásya kásya cit páreyuḥ | çrudhí tvā́m sudraviṇo nas tvā́m yâḷ âçvaghnásya vâvṛidhe sûnṛítâbhiḥ || 21 || ádha tvám indra viddhy àsmā́n mahó râyé nṛipate vájrabâhuḥ | rákshâ ca no maghónaḥ pâhí sûrī́n anehásas te harivo abhíshṭau || 22 || ádha yád râjânâ gávishṭau sárat saraṇyúḥ kâráve jaraṇyúḥ | víprāḥ préshṭhaḥ sá hy èshâm babhū́va párâ ca vákshad utá parshad enān || 23 || ádhâ nv àsya jényasya pushṭaú vṛíthâ rébhanta îmahe tád û nú | saraṇyúr asya sûnúr áçvo vípraç câsi çrávasaç ca sâtaú || 24 || yuvór yádi sakhyā́yâsmé çárdhâya stómam jujushé námasvân | viçvátra yásminn ā́ gíraḥ samîcī́ḥ pûrvī́va gâtúr dā́çat sûnṛítâyai || 25 || sá gṛiṇānó adbhír devávân íti subándhur námasâ sûktaíḥ | vár-

---

61, 16 svá-setuḥ. 17 sabaḥ-dhúm. yát. vṛiñjé. 18 dhiyam -dhā́ḥ. paramā́ asyá. gha ahám. 19 ṛitásya idā́n. aduhat. 20 ádha âsu. vibhā́-vâ áva. vaneshā́ṭ. yát çréṇiḥ. makshú. 21 ádha. párâ iyuḥ. 22 viddhí asmā́n. rákshâ — sûrī́n = 54, 11. 23 hí eshâm. 24 ádha nú asya. ûm *iti*. ca asi. 25 sakhyā́ya asmé *iti*. pûrvī́-iva. 26 su-ukthaíḥ.

dhad ukthaír vácobhir ấ hí nûnáṃ vy ádhvaiti páyasa usríyâyâḥ ‖ 26 ‖ tá û shú ṇo mahó yajatrâ bhûtá devâsa ûtáye sajóshâḥ | yé vấjâñ ánayatâ viyánto yé sthấ nicetấro ámûrâḥ ‖ 27 ‖ 30 ‖

Prathamo 'dhyâyaḥ.

62 (888). 1—4 jagatî. 5. 8. 9 anushṭubh. 6 bṛihatî. 7 satobṛihatî. 10 gâyatrî. 11 trishṭubh.

Yé yajnéna dákshiṇayâ sámaktâ índrasya sakhyám amṛitatvám ânaçá | tébhyo bhadrám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 1 ‖ yá udấjan pitáro gomáyaṃ vásv ṛiténấbhindan parivatsaré valám | dîrghâyutvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 2 ‖ yá ṛiténa sûryam ấrohayan divy áprathayan pṛithivîm mâtáraṃ ví | suprajâstvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 3 ‖ ayáṃ nấbhâ vadati valgú vo gṛihé dévaputrâ ṛishayas tác chṛiṇotana | subrahmaṇyám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇîta mânaváṃ sumedhasaḥ ‖ 4 ‖ vírûpâsa íd ṛíshayas tá íd gambhîrávepasaḥ | té áṅgirasaḥ sûnávas té agnéḥ pári jajnire ‖ 5 ‖ 1 ‖

yé agnéḥ pári jajniré vírûpâso divás pári | návagvo nú dáçagvo áṅgirastamo sácâ devéshu maṅhate ‖ 6 ‖ índreṇa yujấ níḥ sṛijanta vâgháto vrajáṃ gómantam açvínam | sahásram me dádato ashṭakarṇyâḥ çrávo devéshv akrata ‖ 7 ‖ prá nûnáṃ jâyatâm ayám mánus tókmeva rohatu | yáḥ sahásraṃ çatấçvaṃ sadyó dânấya máṅhate ‖ 8 ‖ ná tám açnoti káç caná divá iva sấnv ârábham | sâvarṇyásya dákshiṇâ ví

61, 26 ví ádhvâ eti. 27 té ûṃ *iti* sú naḥ. yajatrâḥ. ánayata vi-yántaḥ. sthá. — 62, 2 yé ut-ấjan. ṛiténa ábhindan. 3 yé. ấ árohayan diví. 4 tát çṛiṇotana. 5 té ít. 8 tókma-iva. çatá -açvam.

síndhur iva paprathe ‖ 9 ‖ utá dâsấ parivíshe smáddishṭî góparîṇasâ | yádus turváç ca mâmahe ‖ 10 ‖ sahasradấ grâmaṇîr mấ rishan mánuḥ sûryeṇâsya yátamânaitu dákshiṇâ | sấvarṇer devấḥ prá tirantv ấyur yásminn áçrântâ ásanâma vấjam ‖ 11 ‖ 2 ‖

63 (889). jagatî. 16. 17 trishṭubh. 15 trishṭubh oder jagatî.

Parâváto yé dídhishanta ấpyam mánuprîtâso jánimâ vivásvataḥ | yayấter yé nahushyàsya barhíshi devấ ấsate té ádhi bruvantu naḥ ‖ 1 ‖ víçvâ hí vo namasyâni vándyâ nấmâni devâ utá yajníyâni vaḥ | yé sthá jâtấ áditer adbhyás pári yé pṛithivyấs té ma ihá çrutâ hávam ‖ 2 ‖ yébhyo mâtấ mádhumat pínvate páyaḥ pîyûshaṃ dyaúr áditir ádribarhâḥ | ukthấçushmân vṛishabharấnt svápnasas tấñ âdityấñ ánu madâ svastáye ‖ 3 ‖ nṛicákshaso ánimishanto arháṇâ bṛihád devấso amṛitatvám ânaçuḥ | jyotîrathâ áhimâyâ ánâgaso divó varshmấṇaṃ vasate svastáye ‖ 4 ‖ samrấjo yé suvṛídho yajnám âyayúr áparihvṛitâ dadhiré diví ksháyam | tấñ ấ vivâsa námasâ suvṛiktíbhir mahó âdityấñ áditiṃ svastáye ‖ 5 ‖ 3 ‖

kó vaḥ stómaṃ râdhati yáṃ jújoshatha, víçve devâso manusho yáti shṭhána | kó vo 'dhvaráṃ tuvijâtâ áraṃ karad yó naḥ pársha d áty áṅhaḥ svastáye ‖ 6 ‖ yébhyo hótrâm prathamấm âyejé mánuḥ sámiddhâgnir mánasâ saptá hótṛibhiḥ | tá âdityâ ábhayaṃ çárma yachata sugấ naḥ karta supáthâ svastáye ‖ 7 ‖ yá íçire bhúvanasya prácetaso

62, 10 smáddishṭî *iti* smát-dishṭî. mamahe. 11 sahasra-dấḥ grâma -níḥ. rishat. sûryeṇa asya yátamânâ etu. — 63, 1 dídhishante. jánima. 2 me. çruta. 3 vṛisha-bharấn su-ápnasaḥ. mada. 4 jyotíḥ -rathâḥ. 5 ápari-hvṛitâḥ. maháḥ âdityấn. 6 sthána. 7 sámiddha -agniḥ. té. 8 yé.

víçvasya sthâtúr jágataç ca mántavaḥ | té naḥ kṛitâd ákṛitâd énasas páry adyâ devâsaḥ pipṛitâ svastáye || 8 || bháreshv índraṃ suhávaṃ havâmahe 'ṅhomúcaṃ sukṛítaṃ daívyaṃ jánam | agním mitráṃ váruṇaṃ sâtáye bhágaṃ dyâvâpṛithivî́ marútaḥ svastáye || 9 || sutrâmâṇam pṛithivîṃ dyấm anehásaṃ suçármâṇam áditiṃ supráṇîtim | daívîṃ nấvaṃ svaritrấm ánâgasam ásravantîm ā́ ruhemâ svastáye || 10 || 4 ||

víçve yajatrâ ádhi vocatotáye trấyadhvaṃ no durévâyâ abhihrútaḥ | satyáyâ vo devấhûtyâ huvema çṛiṇvató devâ ávase svastáye || 11 || ápâmîvâm ápa víçvâm ánâhutim ápârâtiṃ durvidátrâm aghâyatáḥ | âré devâ dvésho asmád yuyotanorú ṇaḥ çárma yachatâ svastáye || 12 || árishṭaḥ sá márto víçva edhate prá prajấbhir jâyate dhármaṇas pári | yám âdityâso náyathâ sunîtíbhir áti víçvâni duritấ svastáye || 13 || yáṃ devâsó 'vatha vấjasâtau yáṃ çûrasâtâ maruto hité dháne | prâtaryấvâṇaṃ rátham indra sânasím árishyantam ā́ ruhemâ svastáye || 14 || svastí naḥ pathyâsu dhánvasu svasty àpsú vṛijáne svàrvati | svastí naḥ putrakṛithéshu yónishu svastí râyé maruto dadhâtana || 15 || svastír íd dhí prápathe çréshṭhâ rékṇasvaty abhí yấ vâmám éti | sấ no amấ só áraṇe ní pâtu svâveçấ bhavatu devágopâ || 16 || evấ platéḥ sûnúr avîvṛidhad vo víçva âdityâ adite manîshî́ | îçânấso náro ámartyenâstâvi jáno divyó gáyena || 17 || 5 ||

64 (890). jagatî. 12. 16. 17 trishṭubh.

Kathấ devấnâṃ katamásya yấmani sumántu nấma çṛi-

63, 8 adyá. pipṛita. 10 su-aritrấm. ruhema. 11 vocata ûtáye. 12 ápa ámîvâm. ápa árâtim. devâḥ. yuyotana urú naḥ. yachata. 13 prá — pári = 511, 3. náyatha. 14 yáṃ — vấjasâtau = 861, 14. ruhema. 15 svastí ap-sú. 16 hí. rékṇasvatî. só íti. su-âveçấ. 17 evá. víçve. ámartyena ástâvi.

ṇvatấm manâmahe | kó mṛiḷâti katamó no máyas karat katamá ûtî́ abhy ā́ vavartati || 1 || kratûyánti krátavo hṛitsú dhîtáyo vénanti venấḥ patáyanty ā́ díçaḥ | ná marḍitấ vidyate anyá ebhyo devéshu me ádhi kấmâ ayaṅsata || 2 || nárâ vâ çáṅsam pûsháṇam ágohyam agníṃ devéddham abhy àrcase girấ | sû́ryâmấsâ candrámasâ yamáṃ diví tritáṃ vấtam ushásam aktúm açvínâ || 3 || kathấ kavís tuvîrávân káyâ girấ bṛíhaspátir vâvṛidhate suvṛiktíbhiḥ | ajá ékapât suhávebhir ṛíkvabhir áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávîmani || 4 || dákshasya vâdite jánmani vraté rấjânâ mitrấváruṇâ vivâsasi | átûrtapanthâḥ pururátho aryamấ saptáhotâ víshurûpeshu jánmasu || 5 || 6 ||

té no árvanto havanaçrúto hávaṃ víçve çṛiṇvantu vâjíno mitádravaḥ | sahasrasấ medhásâtâv iva tmánâ mahó yé dhánaṃ samithéshu jabhriré || 6 || prá vo vâyúṃ rathayújam púraṃdhiṃ stómaiḥ kṛiṇudhvaṃ sakhyấya pûsháṇam | té hí devásya savitúḥ sávîmani krátuṃ sácante sacítaḥ sácetasaḥ || 7 || tríḥ saptá sasrấ nadyò mahî́r apó vánaspátîn párvatâṅ agníṃ ûtáye | kṛiçấnum ástṛîn tishyàṃ sadhástha ā́ rudráṃ rudréshu rudríyaṃ havâmahe || 8 || sárasvatî saráyuḥ síndhur ûrmíbhir mahó mahî́r ávasấ yantu vákshaṇîḥ | devî́r ā́po mâtáraḥ sûdayitnvò ghṛitávat páyo mádhuman no arcata || 9 || utá mâtấ bṛihaddivấ çṛiṇotu nas tváshṭâ devébhir jánibhiḥ pitấ vácaḥ | ṛibhukshấ vấjo ráthaspátir bhágo raṇváḥ çáṅsaḥ çaçamânásya pâtu naḥ || 10 || 7 ||

raṇváḥ sáṃdṛishṭau pitumấṅ iva kshấyo bhadrấ rudrấ-

64, 1 ûtî́ abhí. 2 kratu-yánti. 3 nárâçáṅsam vâ. devá-iddham abhí arcase. 4 tuvi-rávân. vavṛidhate. 5 vâ adite. mitrấváruṇâ ā́. 6 mitá-dravaḥ sahasra-sấḥ. 7 sa-cítaḥ. 8 sasrấḥ. sadhá-sthe. 9 ávasâ ā́. mádhu-mat. 10 ṛibhukshấḥ. ráthaḥpátiḥ. 11 raṇváḥ — kshấyaḥ = 144, 7.

ṇâm marútâm úpastutiḥ | góbhiḥ shyâma yaçáso jáneshv ā́ sádâ devâsa íḷayâ sacemahi || 11 || yā́m me dhíyam máruta índra dévâ ádadâta varuṇa mitra yûyám | tā́m pîpayata páyaseva dhenúṃ kuvíd gíro ádhi ráthe váhâtha || 12 || kuvíd aṅgá práti yáthâ cid asyá naḥ sajâtyàsya maruto búbodhatha | nā́bhâ yátra prathamáṃ saṃnásâmahe tátra jâmitvám áditir dadhâtu naḥ || 13 || té hí dyā́vâpṛithivī́ mâtárâ mahī́ devī́ devā́ñ jánmanâ yajníye itáḥ | ubhé bibhṛita ubháyam bhárîmabhiḥ purú rétâṅsi pitṛíbhiç ca siñcataḥ || 14 || ví shā́ hótrâ víçvam açnoti vā́ryam bṛíhaspátir arámatiḥ pánîyasî | grā́vâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ávîvaçanta matíbhir manîshíṇaḥ || 15 || evā́ kavís tuvîrávâṅ ṛitajnā́ dravinasyúr drávinasaç cakânáḥ | ukthébhir átra matíbhiç ca víprо 'pîpayad gáyo divyā́ni jánma || 16 || evā́ platéḥ sûnúr — || 17 || 8 ||

65 (891). jagatî. 15 trishṭubh.

Agnír índro váruṇo mitró aryamā́ vâyúḥ pûshā́ sárasvatî sajóshasaḥ | âdityā́ víshṇur marútaḥ svàr bṛihát sómo rudró áditir bráhmaṇas pátiḥ || 1 || indrâgnī́ vṛitrahátyeshu sátpatî mithó hinvânā́ tanvấ sámokasâ | antárikṣham máhy ā́ paprur ójasâ sómo ghṛitaçrī́r mahimā́nam îráyan || 2 || téshâṃ hí mahnā́ mahatā́m anarváṇâṃ stómāñ íyarmy ṛitajnā́ ṛitâvṛídhâm | yé apsavám arṇavám citrárâdhasas té no râsantâm maháye sumitryā́ḥ || 3 || svàrṇaram antárikshâṇi rocanā́ dyā́vâbhūmî pṛithivī́ṃ skambhur ójasâ | pṛikshā́ iva maháyantaḥ surâtáyo devā́ḥ stavante mánu-

---

64, 11 syâma. 12 páyasâ-iva. 14 té-dyā́vâpṛithivī́-mahī́-devī́ -yajníye *iti*. ubhé *iti*. purú. 15 sā́. madhu-sút. 16 evá. tuvi -rávân ṛita-jnā́ḥ. víprаḥ ápîpayat. — 65, 1 âdityā́ḥ.

shâya sûráyaḥ || 4 || mitrā́ya çiksha váruṇâya dâçúshe yā́ samrā́jâ mánasâ ná prayúchataḥ | yáyor dhā́ma dhármaṇâ rócate bṛihád yayór ubhé ródasî nā́dhasî vṛítau || 5 || 9 ||

yā́ gaúr vartaním paryéti nishkṛitám páyo dúhânâ vratanī́r avârátaḥ | sā́ prabruvâṇā́ váruṇâya dâçúshe devébhyo dâçad dhavíshâ vivásvate || 6 || divákshaso agnijihvā́ ṛitâvṛídha ṛitásya yóniṃ vimṛiçánta âsate | dyā́ṃ skabhitvy àpá ā́ cakrur ójasâ yajnáṃ janitvī́ tanvî́ ní mâmṛijuḥ || 7 || parikshítâ pitárâ pûrvajā́varî ṛitásya yónâ kshayataḥ sámokasâ | dyā́vâpṛithivī́ váruṇâya sávrate ghṛitávat páyo mahishā́ya pinvataḥ || 8 || parjányâvā́tâ vṛishabhā́ purîshíṇendravâyū́ váruṇo mitró aryamā́ | devā́ñ âdityā́ñ áditiṃ havâmahe yé pā́rthivâso divyā́so apsú yé || 9 || tváshṭâraṃ vâyúm ṛibhavo yá óhate daívyâ hótârâ ushásaṃ svastáye | bṛíhaspátiṃ vṛitrakhâdáṃ sumedhásam indriyáṃ sómaṃ dhanasā́ u îmahe || 10 || 10 ||

bráhma gā́m áçvaṃ janáyanta óshadhîr vánaspátîn pṛithivī́m párvatâñ apáḥ | sū́ryaṃ diví roháyantaḥ sudā́nava ā́ryâ vratā́ visṛijánto ádhi kshámi || 11 || bhujyúm áṅhasaḥ pipṛitho nír açvinâ çyā́vam putráṃ vadhrimatyā́ ajinvatam | kamadyúvaṃ vimadā́yohathur yuvā́ṃ vishṇâpvàṃ víçvakâyā́va sṛijathaḥ || 12 || pā́vîravî tanyatúr ékapâd ajó divó dhartā́ síndhur ā́paḥ samudríyaḥ | víçve devā́saḥ çṛiṇavan vácâṅsi me sárasvatî sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ || 13 || víçve devā́ḥ sahá dhîbhíḥ púraṃdhyâ mánor yájatrâ amṛítâ ṛitajnā́ḥ | râtishā́co abhishā́caḥ svarvídaḥ svàr gíro bráhma sûktáṃ jusherata || 14 || devā́n vásishṭho amṛítân vavande

---

65, 5 ubhé-ródasî-nā́dhasî *iti*. 6 havíshâ. 7 skabhitvī́ apáḥ. tanvì. mamṛijuḥ. 8 pûrvajā́varî *iti* pûrva-jā́varî. sávrate *iti*. 9 purîshíṇâ indravâyū́ *iti*. 10 hótârau. 12 kama-dyúvam vi-madā́ya ûhathuḥ. víçvakâya áva. 14 mánor — ṛitajnā́ḥ = 551, 15.

yé víçvâ bhúvanâbhí pratasthúḥ | té no râsantâm urugâyám adyá yûyám pâta svastíbhiḥ sádâ naḥ || 15 || 11 ||

66 (892). jagatî. 15 trishṭubh.

Devân huve bṛihácchravasaḥ svastáye jyotishkṛíto adhvarásya prácetasaḥ | yé vâvṛidhúḥ pratarám viçvávedasa índrajyeshṭhâso amṛítâ ṛitâvṛídhaḥ || 1 || índraprasûtâ váruṇapraçishṭâ yé sûryasya jyótisho bhâgám ânaçúḥ | marúdgaṇe vṛijáne mánma dhîmahi mâghone yajnám janayanta sûráyaḥ || 2 || índro vásubhiḥ pári pâtu no gáyam âdityaír no áditiḥ çárma yachatu | rudró rudrébhir devó mṛiḷayâti nas tváshṭâ no gnâbhiḥ suvitâya jinvatu || 3 || áditir dyâvâpṛithivî ṛitám mahád índrâvíshṇû marútaḥ svàr bṛihát | devân âdityân ávase havâmahe vásûn rudrânt savitâram sudánsasam || 4 || sárasvân dhîbhír váruṇo dhṛitávrataḥ pûshâ víshṇur mahimâ vâyúr açvínâ | brahmakṛíto amṛítâ viçvávedasaḥ çárma no yaṅsan trivárûtham áṅhasaḥ || 5 || 12 ||

vṛishâ yajnó vṛíshaṇaḥ santu yajníyâ vṛíshaṇo devâ vṛíshaṇo havishkṛítaḥ | vṛíshaṇâ dyâvâpṛithivî ṛitâvarî vṛíshâ parjányo vṛíshaṇo vṛishastúbhaḥ || 6 || agnîshómâ vṛíshaṇâ vâjasâtaye puruprâçastâ vṛíshaṇâ úpa bruve | yâv îjiré vṛíshaṇo devayajyáyâ tâ naḥ çárma trivárûtham ví yaṅsataḥ || 7 || dhṛitávratâḥ kshatríyâ yajnanishkṛíto bṛihaddivâ adhvarâṇâm abhiçríyaḥ | agnihotâra ṛitasâpo adrúho 'pó asṛijann ánu vṛitratûrye || 8 || dyâvâpṛithivî janayann abhí vratâpa óshadhîr vanínâni yajníyâ | antárikshaṃ svàr â paprur ûtáye

65, 15 bhúvanâ abhí. té no — sádâ naḥ = 551, 15. — 66, 1 bṛihát-çravasaḥ. 2 índra-prasûtâḥ váruṇa-praçishṭâḥ. 4 dyâvâpṛithivî *iti*. 5 amṛítâḥ. 6 yajníyâḥ. devâḥ. dyâvâpṛithivî-ṛitávarî *iti*. 7 vṛíshaṇau úpa. 8 kshatríyâḥ yajnaniḥ-kṛítaḥ. 9 vratâ âpaḥ.

váçaṃ devâsas tanvî ní mâmṛijuḥ || 9 || dhartâro divá ṛibhávaḥ suhástâ vâtâparjanyâ mahishásya tanyatóḥ | âpa óshadhîḥ prá tirantu no gíro bhágo râtír vâjíno yantu me hávam || 10 || 13 ||

samudráḥ síndhû rájo antárikshaṃ ajá ékapât tanayitnúr arṇaváḥ | áhir budhnyàḥ çṛiṇavad vácâṅsi me víçve devâsa utá sûráyo máma || 11 || syâma vo mánavo devávitaye prâñcaṃ no yajnám prá ṇayata sâdhuyâ | âdityâ rúdrâ vásavaḥ súdânava imâ bráhma çasyámânâni jinvata || 12 || daívyâ hótârâ prathamâ puróhita ṛitásya pánthâm ánv emi sâdhuyâ | kshétrasya pátim prátiveçam îmahe víçvân devân amṛítâṅ áprayuchataḥ || 13 || vásishṭhâsaḥ pitṛivád vâcam akrata devâṅ ṭ'lânâ ṛishivát svastáye | prîtâ iva jnâtáyaḥ kâmam étyâsmé devâsó 'va dhûnutâ vásu || 14 || devân vásishṭho amṛítân vavande — || 15 || 14 ||

67 (893). trishṭubh.

Imâṃ dhíyaṃ saptáçîrshṇîm pitâ na ṛitáprajâtâm bṛihatîm avindat | turî'yaṃ svij janayad viçvájanyo 'yâsya ukthám índrâya çáṅsan || 1 || ṛitáṃ çáṅsanta ṛijú dî'dhyânâ divás putrâso ásurasya vîrâḥ | vípram padám áṅgiraso dádhânâ yajnásya dhâma prathamám mananta || 2 || haṅsaír iva sákhibhir vâvadadbhir açmanmáyâni náhanâ vyásyan | bṛihaspátir abhí kánikradad gâ utá prâstaud úc ca vidvâṅ agâyat || 3 || avó dvâbhyâm pará ékayâ gâ gúhâ tíshṭhantîr ánṛitasya sétau | bṛihaspátis támasi jyótir ichánn úd usrâ âkar ví hí tisrá âvaḥ || 4 || vibhídyâ púraṃ çayáthem ápâ-

66, 9 tanvì. mamṛijuḥ. 10 su-hástâḥ. 11 síndhuḥ. 12 nayata. âdityâḥ rúdrâḥ. 13 puráḥ-hitâ. 14 â-ítya asmé *iti* devâsaḥ áva dhûnuta. — 67, 1 svit. 2 dî'dhyânâḥ. divás — vîrâḥ = 287, 7. dádhânâḥ. 3 vi-ásyan. prá astaut út. 4 gâḥ. â akaḥ. âvar *ity* âvaḥ. 5 vi-bhídya. çayáthâ îm.

cîṃ nís tríṇi sâkám udadhér akṛintat | bṛíhaspátir ushásaṃ sûryaṃ gâṃ arkáṃ viveda stanáyann iva dyaúḥ || 5 || índro valáṃ rakshitâraṃ dúghânâṃ karéṇeva ví cakartâ ráveṇa | svédâñjibhir âçíram ichámânó 'rodayat paṇím â gâ amushṇât || 6 || 15 ||

sá îṃ satyébhiḥ sákhibhiḥ çucádbhir gódhâyasaṃ ví dhanasaír adardaḥ | bráhmaṇas pátir vṛíshabhir varâhair gharmásvedebhir dráviṇaṃ vy ânaṭ || 7 || té satyéna mánasâ gópatiṃ gâ iyânâsa ishaṇayanta dhîbhíḥ | bṛíhaspátir mithóavadyapebhir úd usríyâ asṛijata svayúgbhiḥ || 8 || táṃ vardháyanto matíbhiḥ çivâbhiḥ siṅhám iva nânadataṃ sadhásthe | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ çûrasâtau bháre-bhare ánu madema jishṇúm || 9 || yadâ vâjam ásanad viçvárûpam â dyâm árukshad úttarâṇi sádma | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ vardháyanto nânâ sánto bíbhrato jyótir âsâ || 10 || satyâm âçísham kṛiṇutâ vayodhaíḥ kîríṃ cid dhy ávatha svébhir évaiḥ | paççâ mṛídho ápa bhavantu víçvâs tád rodasî çṛiṇutaṃ viçvaminvé || 11 || índro mahnâ maháto arṇavásya ví mûrdhânam abhinad arbudásya | áhann áhim áriṇât saptá síndhûn devaír dyâvâpṛithivî prâvatam naḥ || 12 || 16 ||

68 (894). trishṭubh.

Udaprúto ná váyo rákshamâṇâ vâvadato abhríyasyeva ghóshâḥ | giribhrájo nórmáyo mádanto bṛíhaspátim abhy àrkâ anâvan || 1 || sáṃ góbhir âṅgirasó nákshamâṇo bhága ivéd aryamáṇaṃ ninâya | jáne mitró ná dámpatî anakti bṛíhaspate vâjáyâçûñr ivâjaú || 2 || sâdhvaryâ atithínîr ishirâḥ spârhâḥ suvárṇâ anavadyárûpâḥ | bṛíhaspátiḥ párvatebhyo vitûryâ nír gâ ûpe yávam iva sthivíbhyaḥ || 3 || âprushâyán mádhuna ṛitásya yónim avakshipánn arká ulkâm iva dyóḥ | bṛíhaspátir uddhárann áçmano gâ bhûmyâ udnéva ví tvácam bibheda || 4 || ápa jyótishâ támo antárikshâd udnáḥ çîpâlam iva vâta âjat | bṛíhaspátir anumṛíçyâ valásyâbhrám iva vâta â cakra â gâḥ || 5 || yadâ valásya pîyato jásum bhéd bṛíhaspátir agnitápobhir arkaíḥ | dadbhír ná jihvâ párivishṭam âdad âvír nidhîñr akṛiṇod usríyâṇâm || 6 || 17 ||

bṛíhaspátir ámata hí tyád âsâṃ nâma svarîṇâṃ sádane gúhâ yát | âṇḍéva bhittvâ çakunásya gárbham úd usríyâḥ párvatasya tmánâjat || 7 || áçnâpinaddham mádhu páry apaçyan mátsyaṃ ná dînâ udáni kshiyántam | nísh ṭâj jabhâra camasâṃ ná vṛikshâd bṛíhaspátir viravéṇâ vikṛítya || 8 || sóshâm avindat sáḥ svàḥ só agníṃ só arkéṇa ví babâdhe támâṅsi | bṛíhaspátir góvapusho valásya nír majjânaṃ ná párvaṇo jabhâra || 9 || himéva parṇâ mushitâ vánâni bṛíhaspátinâkṛipayad való gâḥ | anânukṛityám apunáç cakâra yât sûryâmâsâ mithá uccárâtaḥ || 10 || abhí çyâvâṃ ná kṛiçanebhir áçvaṃ nákshatrebhiḥ pitáro dyâm apiñçan | râtryâṃ támo ádadhur jyótir áhan bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád gâḥ || 11 || idám akarma námo abhriyâya yáḥ pûrvîr ánv ânónavîti | bṛíhaspátiḥ sá hí góbhiḥ só áçvaiḥ sá vîrébhiḥ sá nṛíbhir no váyo dhât || 12 || 18 ||

Pañcamo 'nuvâkaḥ.

67, 6 karéṇa-iva. cakarta. ichámânaḥ árodayat. 7 ví ânaṭ. 8 mithâḥ-avadyapebhiḥ. 11 kṛiṇuta. hí. 12 áhann — síndhûn = 324, 1. devaír — naḥ = 31, 8. — 68, 1 rákshamâṇâḥ. abhríyasya-iva. ná ûrmáyaḥ. abhí arkâḥ. 2 iva ít. dámpatî *iti* dám-patî. vâjáya âçûn-iva âjaú. 3 sâdhu-âryâḥ.

68, 3 vi-tûrya. 4 mádhunâ. uddhárann. gâḥ. udnâ-iva. 5 anu -mṛíçya valásya abhrám. cakre. 6 âdat. 7 âṇḍâ-iva. tmánâ âjat. 8 áçnâ ápi-naddham. apaçyat. dîné. níḥ tát. vi-ravéṇa. 9 sáḥ ushâm. 10 himâ-iva. bṛíhaspátinâ akṛipayat. ananu-kṛityám. ut-cárâtaḥ.

69 (895). trishṭubh. 1. 2 jagatî.

Bhadrâ agnér vadhryaçvásya samdṛíço vâmî prâṇîtiḥ suráṇâ úpetayaḥ | yád îṃ sumitrâ víço ágra indháte ghṛiténâhuto jarate dávidyutat || 1 || ghṛitám agnér vadhryaçvásya várdhanaṃ ghṛitám ánnaṃ ghṛitám v asya médanam | ghṛiténâhuta urviyâ ví paprathe sûrya iva rocate sarpírâsutiḥ || 2 || yát te mánur yád ánîkaṃ sumitráḥ samîdhé agne tád idáṃ návîyaḥ | sá revác choca sá gíro jushasva sá vâjaṃ darshi sá ihá çrávo dhâḥ || 3 || yáṃ tvâ pûrvam îḷitó vadhryaçváḥ samîdhé agne sá idáṃ jushasva | sá naḥ stipâ utá bhavâ tanûpâ dâtráṃ rakshasva yád idáṃ te asmé || 4 || bhávâ dyumnî vâdhryaçvotá gopâ mâ tvâ târîd abhímâtir jánânâm | çûra iva dhṛishṇúç cyávanaḥ sumitráḥ prá nú vocaṃ vâdhryaçvasya nâma || 5 || sám ajryâ parvatyâ vásûni dâsâ vṛitrâṇy âryâ jigetha | çûra iva dhṛishṇúç cyávano jánânâṃ tvám agne pṛitanâyûñr abhí shyâḥ || 6 || 19 ||

dîrghátantur bṛihádukshâyám agníḥ sahásrastarîḥ çatánîtha ṛibhvâ | dyumân dyumátsu nṛíbhir mṛijyámânaḥ sumitréshu dîdayo devayátsu || 7 || tvé dhenúḥ sudúghâ jâtavedo 'saççáteva samanâ sabardhúk | tvâṃ nṛíbhir dákshiṇâvadbhir agne sumitrébhir idhyase devayádbhiḥ || 8 || devâç cit te amṛítâ jâtavedo mahimânaṃ vâdhryaçva prá vocan | yát sampṛícham mânushîr víça âyan tvâṃ nṛíbhir ajayas tvâvṛidhebhiḥ || 9 || pitéva putrám abibhar upásthe tvâm agne vadhryaçváḥ saparyán | jushâṇó asya samídhaṃ yavishṭhotá pûrvâñ avanor vrâdhataç cit || 10 || çáçvad agnír vadhryaçvásya çátrûn nṛíbhir jigâya sutásomavadbhiḥ | sámanaṃ cid adahaç citrabhânó 'va vrâdhantam abhinad vṛidháç cit || 11 || ayám agnír vadhryaçvásya vṛitrahâ sanakât préddho námasopavâkyàḥ | sá no ájâmîñr utá vâ vijâmîn abhí tishṭha çárdhato vâdhryaçva || 12 || 20 ||

69, 1 úpa-itayaḥ. su-mitráḥ. ágre. ghṛiténa â-hutaḥ. 2 ûṃ *iti*. ghṛiténa â-hutaḥ. 3 revát çoca. 4 sti-pâḥ. bhava tanû-pâḥ. 5 bhâva. vâdhri-açva utá gopâḥ. 6 syâḥ. 7 bṛihát-ukshâ ayám. 8 asaççátâ-iva. 9 amṛítâḥ. 10 pitâ-iva. yavishṭha utá.

70 (896). trishṭubh.

Imâm me agne samídhaṃ jushasveḷás padé práti haryâ ghṛitâcîm | várshman pṛithivyâḥ sudinatvé áhnâm ûrdhvó bhava sukrato devayajyâ || 1 || â devânâm agrayâvehá yâtu nárâçáṅso viçvárûpebhir áçvaiḥ | ṛitásya pathâ námasâ miyédho devébhyo devátamaḥ sushûdat || 2 || çaçvattamám îḷate dûtyâya havíshmanto manushyâso agním | váhishṭhair áçvaiḥ suvṛitâ ráthenâ devân vakshi ní shadehá hótâ || 3 || ví prathatâṃ devájushṭaṃ tiraççâ dîrghám drâghmâ surabhí bhûtv asmé | áheḷatâ mánasâ deva barhir índrajyeshṭhâñ uçató yakshi devân || 4 || divó vâ sânu spṛiçátâ várîyaḥ pṛithivyâ vâ mâtrayâ ví çrayadhvam | uçatîr dvâro mahinâ mahádbhir devâṃ ráthaṃ rathayúr dhârayadhvam || 5 || 21 ||

devî divó duhitárâ suçilpé ushâsânáktâ sadatâṃ ní yónau | â vâṃ devâsa uçatî uçánta uraú sîdantu subhage upásthe || 6 || ûrdhvó grâvâ bṛihád agníḥ sámiddhaḥ priyâ dhâmâny áditer upásthe | puróhitâv ṛitvijâ yajné asmín vidúshṭarâ dráviṇam â yajethâm || 7 || tísro devîr barhír idáṃ várîya â sîdata cakṛimâ vaḥ syonám | manushvád yajnáṃ súdhitâ havîñshîḷâ devî ghṛitápadî jushanta || 8 || déva tvashṭar yád dha cârutvám ânaḍ yád áṅgirasâm ábhavaḥ

69, 11 citrabhâno *iti* citra-bhâno áva. 12 prá-iddhaḥ námasâ upa -vâkhyàḥ. — 70, 1 jushasva iḷáḥ. harya. 2 agra-yâvâ ihá. 3 ráthena â. sada ihá. 5 spṛiçáta. 6 devî-suçilpé-uçatî-subhage *iti*. 8 cakṛimá. havîñshi íḷâ. 9 ha.

sacâbhûḥ | sá devânâm pâtha úpa prá vidvân uçán yakshi draviṇodaḥ surátnaḥ || 9 || vánaspate raçanáyâ niyûyâ devânâm pâtha úpa vakshi vidvân | svádâti devâḥ kṛiṇávad dhavîñshy ávatâṃ dyâvâpṛithivî hávam me || 10 || âgne vaha váruṇam ishṭáye na índraṃ divó marúto antárikshât | sî-dantu barhír víçva â yájatrâḥ svâhâ devâ amṛitâ mâdayantâm || 11 || 22 ||

71 (897). trishṭubh. 9 jagatî.

Bṛíhaspate prathamáṃ vâcó ágraṃ yát praírata nâmadhéyam dádhânâḥ | yád eshâṃ çréshṭhaṃ yád ariprám âsît preṇâ tád eshâṃ níhitaṃ gúhâvíḥ || 1 || sáktum iva títaünâ punánto yátra dhîrâ mánasâ vâcam ákrata | átrâ sákhâyaḥ sakhyâni jânate bhadraíshâṃ lakshmîr níhitâdhi vâcí || 2 || yajnéna vâcáḥ padavîyam âyan tâm ánv avindann ṛíshishu právishṭâm | tâm âbhṛityâ vy àdadhuḥ purutrâ tâṃ saptá rebhâ abhí sáṃ navante || 3 || utá tvaḥ páçyan ná dadarça vâcam utá tvaḥ çṛiṇván ná çṛiṇoty enâm | utó tvasmai tanvàṃ ví sasre jâyéva pátya uçatî suvâsâḥ || 4 || utá tvaṃ sakhyé sthirápîtam âhur naínaṃ hinvanty ápi vâjineshu | ádhenvâ carati mâyáyaishá vâcaṃ çuçruvâñ aphalâm apushpâm || 5 || 23 ||

yás tityâja sacivídaṃ sákhâyaṃ ná tásya vâcy ápi bhâgó asti | yád îṃ çṛiṇóty álakaṃ çṛiṇoti nahí pravéda sukṛitásya pánthâm || 6 || akshaṇvántaḥ kárṇavantaḥ sákhâyo manojavéshv ásamâ babhûvuḥ | âdaghnâsa upakakshâsa u tve hradâ iva snâtvâ u tve dadṛiçre || 7 || hṛidâ tashṭéshu

70, 10 ni-yûya. havîñshi. 11 â agne. víçve. svâhâ etc. = 238, 11. — 71, 1 prá aírata. gúhâ âvíḥ. 2 dhîrâḥ. átra. bhadrâ eshâm. ní-hitâ ádhi. 3 â-bhṛítya ví adadhuḥ. 4 utó *iti*. jâyéva etc. = 124, 7. 5 ná enam. mâyáyâ eshâḥ. 6 vâcí. 7 ásamâḥ.

mánaso javéshu yád brâhmaṇâḥ saṃyájante sákhâyaḥ | átrâha tvaṃ ví jahur vedyâbhir óhabrahmâṇo ví caranty u tve || 8 || imé yé nârvâñ ná paráç cáranti ná brâhmaṇáso ná sutékarâsaḥ | tá eté vâcam abhipádya pâpáyâ sirîs tántraṃ tanvate áprajajnayaḥ || 9 || sárve nandanti yaçásâgatena sabhâsâhéna sákhyâ sákhâyaḥ | kilbishaspṛít pitushâṇir hy èshâm áraṃ hitó bhávati vâjinâya || 10 || ṛicâṃ tvaḥ pósham âste pupushvân gâyatráṃ tvo gâyati çákvarîshu | brahmâ tvo vádati jâtavidyâṃ yajnásya mâtrâṃ ví mimîta u tvaḥ || 11 || 24 ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

72 (898). anushṭubh.

Devânâṃ nú vayáṃ jânâ prá vocâma vipanyáyâ | ukthéshu çasyámâneshu yáḥ páçyâd úttare yugé || 1 || bráhmaṇas pátir etâ sáṃ karmâra ivâdhamat | devânâm pûrvyé yugé 'sataḥ sád ajâyata || 2 || devânâṃ yugé prathamé 'sataḥ sád ajâyata | tád âçâ ánv ajâyanta tád uttânápadas pári || 3 || bhûr jajna uttânápado bhuvá âçâ ajâyanta | áditer dáksho ajâyata dákshâd v áditiḥ pári || 4 || áditir hy ájanishṭa dáksha yâ duhitâ táva | tâṃ devâ ánv ajâyanta bhadrâ amṛítabandhavaḥ || 5 || 1 ||

yád devâ adáḥ salilé súsaṃrabdhâ átishṭhata | átrâ vo nṛítyatâm iva tîvró reṇúr ápâyata || 6 || yád devâ yátayo yathâ bhúvanâny ápinvata | átrâ samudrá â gûḷhám â sûryam ajabhartana || 7 || ashṭaú putrâso áditer yé jâtâs tanvàs pári | devâñ úpa praít saptábhiḥ párâ mârtâṇḍám âsyat

71, 8 átra áha. 9 ná arvâk. suté-karâsaḥ té. 10 yaçásâ â-gatena sabhâ-sahéna. pitu-sániḥ hí eshâm. 11 mimîte. — 72, 2 iva adhamat. ásataḥ. 3 ásataḥ. 4 jajne. 5 hí. 6 átra. ápa âyata. 7 devâḥ. átra samudré. 8 prá ait.

|| 8 || saptábhiḥ putraír áditir úpa praít pûrvyáṃ yugám | prajấyai mṛityáve tvat púnar mârtâṇḍám ấbharat || 9 || 2 ||

73 (899). trishṭubh.

Jánishṭhâ ugráḥ sáhase turấya mandrá ójishṭho bahulấbhimânaḥ | ávardhann índram marútaç cid átra mâtấ yád vîráṃ dadhánad dhánishṭhâ || 1 || druhó níshattâ pṛiçanî́ cid évaiḥ purú çáṅsena vâvṛidhush ṭá índram | abhî́vṛiteva tấ mahâpadéna dhvântất prapitvấd úd aranta gárbhâḥ || 2 || ṛishvấ te pấdâ prá yáj jígâsy ávardhan vấjâ utá yé cid átra | tvám indra sâlâvṛikấnt sahásram âsán dadhishe açvínấ vavṛityâḥ || 3 || samanấ tűrṇir úpa yâsi yajnám ấ nấsatyâ sakhyấya vakshi | vasấvyâm indra dhârayaḥ sahásrâçvínâ çûra dadatur maghấni || 4 || mándamâna ṛitấd ádhi prajấyai sákhibhir índra ishirébhir ártham | ấbhir hí mâyấ úpa dásyum ấgân míhaḥ prá tamrấ avapat támâṅsi || 5 || 3 ||

sánâmânâ cid dhvasayo ny àsmâ ávâhann índra usháso yáthấnaḥ | ṛishvaír agachaḥ sákhibhir níkâmaiḥ sâkám pratishṭhấ hṛídyâ jaghantha || 6 || tvấṃ jaghantha námucim makhasyúṃ dấsaṃ kṛiṇvânấ ṛíshaye vímâyam | tvấṃ cakartha mánave syonấn pathó devatrấñjaseva yấnân || 7 || tvám etấni paprishe ví nấméçâna indra dadhishe gábhastau | ánu tvâ devấḥ çávasâ madanty upáribudhnân vanínaç cakartha || 8 || cakráṃ yád asyâpsv ấ níshattam utó tád asmai mádhv íc cachadyât | pṛithivyấm átishitaṃ yád űdhaḥ páyo góshv ádadhâ óshadhîshu || 9 || áçvâd iyâyéti yád vádanty ójaso

72, 9 prá ait. ấ abharat. — 73, 1 bahulá-abhimânaḥ. 2 ní-sattâ. purú. vavṛidhuḥ té. abhívṛitâ-iva. 3 yát. açvínâ ấ. 4 sahásrâ açvínâ. 5 ấ âbhiḥ. ấ ágât. 6 ní asmai áva ahan. yáthâ ánaḥ. 7 deva-trấ áñjasâ-iva. 8 nấma ĩçânaḥ. 9 asya ap-sú. ní-sattam utó *iti*. ít. áti-sitam. 10 iyâya íti.

jâtám utá manya enam | manyór iyâya harmyéshu tasthau yátaḥ prajajnâ índro asya veda || 10 || váyaḥ suparṇấ úpa sedur índram priyámedhâ ṛíshayo nấdhamânâḥ | ápa dhvântám ûrṇuhí pûrdhí cákshur mumugdhy àsmấn nidháyeva baddhấn || 11 || 4 ||

74 (900). trishṭubh.

Vásûnâṃ vâ carkṛisha íyakshan dhiyấ vâ yajnaír vâ ródasyoḥ | árvanto vâ yé rayimántaḥ sâtaú vanúṃ vâ yé suçrúṇaṃ suçrúto dhúḥ || 1 || háva eshâm ásuro nakshata dyấṃ çravasyatấ mánasâ niṅsata kshấm | cákshâṇâ yátra suvitấya devấ dyaúr ná vấrebhiḥ kṛiṇávanta svaíḥ || 2 || iyám eshâm amṛítânâṃ gî́ḥ sarvátâtâ yé kṛipáṇanta rátnam | dhíyaṃ ca yajnáṃ ca sấdhantas té no dhântu vasavyàm ásâmi || 3 || ấ tát ta indrâyávaḥ panantâbhí yá ûrvấṃ gómantaṃ títṛitsân | sakṛitsvàṃ yé puruputrấm mahî́ṃ sahásradhârâm bṛihatî́ṃ dúdukshan || 4 || çácîva índram ávase kṛiṇudhvam ánânataṃ damáyantam pṛitanyűn | ṛibhukshấṇam maghávânaṃ suvṛiktím bhártâ yó vájraṃ náryam purukshúḥ || 5 || yád vâvấna purutámam purâshấḷ ấ vṛitrahéndro nấmâny aprâḥ | áceti prâsáhas pátis túvishmân yád îm uçmási kártave kárat tát || 6 || 5 ||

75 (901). jagatî.

Prá sú va âpo mahimấnam uttamáṃ kârúr vocâti sádane vivásvataḥ | prá saptá-sapta tredhấ hí cakramúḥ prá sṛítvarîṇâm áti síndhur ójasâ || 1 || prá te 'radad váruṇo yấ-

73, 10 manye. pra-jajné. 11 mumugdhí asmấn nidháyâ-iva. — 74, 1 carkṛishe. 2 cákshâṇâḥ. devấḥ. 4 te indra âyávaḥ pananta abhí yé. sakṛit-svàm. dúdhukshan. 6 vavấna. vṛitra-hấ índraḥ. pra-sáhaḥ.

tave pathâḥ síndho yád vâjâñ abhy ádravas tvám | bhúmyâ ádhi pravátâ yâsi sánunâ yád eshâm ágraṃ jágatâm irajyási || 2 || diví svanó yatate bhúmyopáry anantáṃ çúshmam úd iyarti bhânúnâ | abhrâd iva prá stanayanti vṛishṭáyaḥ síndhur yád éti vṛishabhó ná róruvat || 3 || abhí tvâ sindho çíçum ín ná mâtáro vâçrâ arshanti páyaseva dhenávaḥ | râjeva yúdhvâ nayasi tvám ít sícau yád âsâm ágram pravátâm ínakshasi || 4 || imám me gaṅge yamune sarasvati çútudri stómaṃ sacatâ párushṇy â | asiknyâ marudvṛidhe vitástayârjîkîye çṛiṇuhy â sushómayâ || 5 || 6 ||

tṛishṭámayâ prathamáṃ yâtave sajúḥ susártvâ rasáyâ çvetyâ tyâ | tváṃ sindho kúbhayâ gomatîṃ krúmum mehatnvâ saráthaṃ yâbhir îyase || 6 || ṛíjîty énî rúçatî mahitvâ pári jráyâṅsi bharate rájâṅsi | ádabdhâ síndhur apásâm apástamâçvâ ná citrâ vápushîva darçatâ || 7 || sváçvâ síndhuḥ suráthâ suvâsâ hiraṇyáyî súkṛitâ vâjínîvatî | ûrṇâvatî yuvatíḥ sîlámâvaty utâdhi vaste subhágâ madhuvṛídham || 8 || sukháṃ ráthaṃ yuyuje síndhur açvínaṃ téna vâjaṃ sanishad asmínn âjaú | mahân hy àsya mahimâ panasyáté 'dabdhasya sváyaçaso virapçínaḥ || 9 || 7 ||

76 (902). jagatî.

Â va ṛiñjasa ûrjâṃ vyùshṭishv índram marúto ródasî anaktana | ubhé yáthâ no áhanî sacâbhúvâ sádaḥ-sado varivasyâta udbhídâ || 1 || tád u çréshṭhaṃ sávanaṃ sunotanâtyo ná hástayato ádriḥ sotári | vidád dhy àryó abhíbhûti

---

75, 2 abhí. 3 bhúmyâ upári. 4 ít. páyasâ-iva. râjâ-iva. 5 sacata párushṇi. vitástayâ ârjikîye çṛiṇuhí. su-sómayâ. 6 tṛishṭá-amayâ. 7 ṛíjîti. apáḥ-tamâ áçvâ. vápushi-iva. 8 su-áçvâ. su-vâsâḥ. sîlámâ-vatî utá ádhi. 9 hí asya. panasyáte ádabdhasya. — 76, 1 ṛiñjase. ródasî-ubhé -áhanî *iti*. 2 sunotana átyaḥ. hí aryáḥ.

paúṅsyam mahó râyé cit tarute yád árvataḥ || 2 || tád íd dhy àsya sávanaṃ vivér apó yáthâ purâ mánave gâtúm áçret | góarṇasi tvâshṭré áçvanirṇiji prém adhvaréshv adhvarâñ açiçrayuḥ || 3 || ápa hata raksháso bhaṅgurâvataḥ skabhâyáta nírṛitiṃ sédhatâmatim | â no rayíṃ sárvavîraṃ sunotana devâvyàm bharata çlókam adrayaḥ || 4 || diváç cid â vó 'mavattarebhyo vibhvánâ cid âçvàpastarebhyaḥ | vâyóç cid â sómarabhastarebhyo 'gnéç cid arca pitukṛíttarebhyaḥ || 5 || 8 ||

bhurántu no yaçásaḥ sótv ándhaso grâvâṇo vâcâ divítâ divítmatâ | náro yátra duhaté kâmyam mádhv âghoshâyanto abhíto mithastúraḥ || 6 || sunvánti sómaṃ rathirâso ádrayo nír asya rásaṃ gavísho duhanti té | duhánty ûdhar upasécanâya kám náro havyâ ná marjayanta âsábhiḥ || 7 || eté naraḥ svápaso abhûtana yá índrâya sunuthá sómam adrayaḥ | vâmâṃ-vâmaṃ vo divyâya dhâmne vásu-vasu vaḥ pârthivâya sunvaté || 8 || 9 ||

77 (903). trishṭubh. 5 jagatî.

Abhraprúsho ná vâcâ prushâ vásu havíshmanto ná yajñâ vijânúshaḥ | sumârutaṃ ná brahmâṇam arháse gaṇám astoshy eshâṃ ná çobháse || 1 || çriyé máryâso añjîñr akṛiṇvata sumârutaṃ ná pûrvîr áti kshápaḥ | divás putrâsa étâ ná yetira âdityâsas té akrâ ná vâvṛidhuḥ || 2 || prá yé divâḥ pṛithivyâ ná barháṇâ tmánâ riricré abhrân ná sûryaḥ | pâjasvanto ná vîrâḥ panasyávo riçâdaso ná máryâ abhídya-

---

76, 3 hí asya. prá îm. 4 bhaṅgurá-vataḥ. sédhata ámatim. deva-avyàm. 5 vaḥ ámavat-tarebhyaḥ. vi-bhvánâ. 7 go-íshaḥ. marjayante. 8 su-ápasaḥ. yé. — 77, 1—5 sind jagatî, die übrigen trishṭubh. prusha. yajñâḥ. 2 étâḥ. yetire. akrâḥ. 3 pṛithivyâḥ. abhrât.

vaḥ ‖ 3 ‖ yushmā́kam budhné apā́m ná yā́mani vithuryáti
ná mahī́ çratharyáti | viçvápsur yajnó arvā́g ayā́m sú vaḥ
práyasvanto ná satrā́ca ā́ gata ‖ 4 ‖ yûyā́m dhûrshú pra-
yújo ná raçmíbhir jyótishmanto ná bhâsā́ vyùshṭishu | çye-
nā́so ná sváyaçaso riçā́dasaḥ pravā́so ná prásitâsaḥ pari-
prúshaḥ ‖ 5 ‖ 10 ‖

prá yád váhadhve marutaḥ parâkā́d yûyám mahā́ḥ sam-
váraṇasya vásvaḥ | vidā́nāso vasavo rā́dhyasyârā́c cid dvé-
shaḥ sanutár yuyota ‖ 6 ‖ yá udṛ́ici yajné adhvareshṭhā́
marúdbhyo ná mā́nusho dádâçat | revát sá váyo dadhate
suvī́raṃ sá devā́nâm ápi gopîthé astu ‖ 7 ‖ té hí yajnéshu
yajníyâsa ū́mâ âdityéna nā́mnâ çámbhavishṭhâḥ | té no
'vantu rathatū́r manîshā́m maháç ca yā́mann adhvaré ca-
kânāḥ ‖ 8 ‖ 11 ‖

78 (904). 1. 3. 4. 8 trishṭubh. 2. 5—7 jagatî.

Víprâso ná mánmabhiḥ svâdhyò devâvyò ná yajnaíḥ
svápnasaḥ | rā́jâno ná citrā́ḥ susaṃdṛ́içaḥ kshitînā́m ná
máryâ arepásaḥ ‖ 1 ‖ agnír ná yé bhrā́jasâ rukmávakshaso
vā́tâso ná svayújaḥ sadyáûtayaḥ | prajnâtā́ro ná jyéshṭhâḥ
sunîtáyaḥ suçármāṇo ná sómâ ṛitáṃ yaté ‖ 2 ‖ vā́tâso ná
yé dhúnayo jigatnávo 'gnînā́m ná jihvā́ virokíṇaḥ | vár-
maṇvanto ná yodhā́ḥ çímîvantaḥ pitṛ́ṇā́m ná çáṅsâḥ surâ-
táyaḥ ‖ 3 ‖ ráthânâṃ ná yè 'rā́ḥ sánâbhayo jigîvā́ṅso ná
çū́râ abhídyavaḥ | vareyávo ná máryâ ghṛitaprúsho 'bhi-
svartā́ro arkáṃ ná sushṭúbhaḥ ‖ 4 ‖ áçvâso ná yé jyéshṭhâsa
âçávo didhishávo ná rathyàḥ sudā́navaḥ | ā́po ná nimnaír

77, 4 viçvá-psuḥ. 6 rā́dhyasya ârāt. 7 adhvare-sthā́ḥ. 8 té — ū́mâ = 555, 4. — 78, 1 su-ápnasaḥ. 3 jihvā́ḥ. 4 yé arā́ḥ. vare-yávaḥ. máryâḥ.

udábhir jigatnávo viçvárûpâ áṅgiraso ná sā́mabhiḥ ‖ 5
‖ 12 ‖

grā́vâṇo ná sûráyaḥ síndhumâtara âdardirā́so ádrayo ná
viçváhâ | çiçū́lâ ná krī́ḷáyaḥ sumâtáro mahâgrâmó ná yā́-
mann utá tvishā́ ‖ 6 ‖ ushásâṃ ná ketávo 'dhvaraçríyaḥ çu-
bhaṃyávo nā́ñjíbhir vy àçvitan | síndhavo ná yayíyo bhrā́-
jadṛishṭayaḥ parâváto ná yójanâni mamire ‖ 7 ‖ subhâgā́n
no devâḥ kṛiṇutâ surátnân asmā́nt stotṛ́ṇ maruto vâvṛidhâ-
nā́ḥ | ádhi stotrásya sakhyásya gâta sanā́d dhí vo ratna-
dhéyâni sánti ‖ 8 ‖ 13 ‖

79 (905). trishṭubh.

Ápaçyam asya maható mahitvám ámartyasya mártyâsu
vikshú | nā́nâ hánû víbhṛite sám bharete ásinvatî bápsatî
bhū́ry attaḥ ‖ 1 ‖ gúhâ çíro níhitam ṛídhag akshī́ ásinvann
atti jihváyâ vánâni | átrâny asmai paḍbhíḥ sám bharanty
uttânáhastâ námasā́dhi vikshú ‖ 2 ‖ prá mâtúḥ pratarā́ṃ gúh-
yam ichán kumâró ná vîrúdhaḥ sarpad urvī́ḥ | sasā́ṃ ná
pakvám avidac chucántaṃ ririhvā́ṅsaṃ ripá upásthe antáḥ
‖ 3 ‖ tád vâm ṛitáṃ rodasî prá bravîmi jā́yamâno mâtárâ
gárbho atti | nā́hā́ṃ devásya mártyaç ciketâgnír aṅgá vice-
tâḥ sá prácetâḥ ‖ 4 ‖ yó asmâ ánnaṃ tṛishv âdádhâty ā́jyair
ghṛitaír juhóti púshyati | tásmai sahásram aksháibhir ví
cakshé 'gne viçvátaḥ pratyáñ̃ñ asi tvám ‖ 5 ‖ kíṃ devéshu
tyája énaç cakarthā́gne pṛichā́mi nú tvā́m ávidvân | ákrī́ḷan
krī́ḷan hárir áttave 'dán ví parvaçáç cakarta gā́m ivâsíḥ
‖ 6 ‖ víshûco áçvân yuyuje vanejā́ ṛíjîtibhî raçanā́bhir gṛi-

78, 6 çiçū́lâḥ. 7 ná añjí-bhiḥ ví açvitan. 8 kṛiṇuta. hí. — 79, 1 hánû-víbhṛite-bharete-ásinvatî-bápsatî *iti*. 2 akshī́ *iti*. uttâná-hastâḥ námasâ ádhi. 3 avidat çucántam. 4 ná ahám. ciketa agníḥ. 5 asmai. tṛishú â-dádhâti. cakshe ágne. 6 cakartha ágne. iva asíḥ. 7 vane-jā́ḥ ṛíjîti-bhiḥ.

bhîtắn | cakshadé mitró vásubhiḥ sújâtaḥ sám ânṛidhe párvabhir vâvṛidhânáḥ || 7 || 14 ||

80 (906). trishṭubh.

Agníḥ sáptiṃ vâjambharáṃ dadâty agnír vîráṃ çrútyaṃ karmanishṭhắm | agnĭ́ ródasî ví carat samañjánn agnír nắrîṃ vîrákukshim púraṃdhim || 1 || agnér ápnasaḥ samíd astu bhadrắgnír mahĭ́ ródasî ắ viveça | agnír ékaṃ codayat samátsv agnír vṛitrắṇi dayate purūṇi || 2 || agnír ha tyáṃ járataḥ kárṇam âvâgnír adbhyó nír adahaj járûtham | agnír átriṃ gharmá urushyad antár agnír nṛimédham prajáyâsṛijat sám || 3 || agnír dâd dráviṇaṃ vîrápeçâ agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnír diví havyám ắ tatânâgnér dhắmâni víbhṛitâ purutrắ || 4 || agním ukthair ṛíshayo ví hvayante 'gníṃ náro yắmani bâdhitắsaḥ | agníṃ váyo antárikshe pátanto 'gníḥ sahásrâ pári yâti gónâm || 5 || agníṃ víça îḷate mắnushîr yắ agním mánusho náhusho ví jâtắḥ | agnír gắndharvîm pathyầm ṛitásyâgnér gávyûtir ghṛitá ắ níshattâ || 6 || agnáye bráhma ṛibhávas tatakshur agním mahắm avocâmâ suvṛiktím | ágne prắva jaritắraṃ yavishṭhắgne máhi dráviṇam ắ yajasva || 7 || 15 ||

81 (907). trishṭubh.

Yá imắ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛíshir hótâ ny ásîdat pitắ naḥ | sá âçíshâ dráviṇam ichámânaḥ prathamachád ávarâñ ắ viveça || 1 || kíṃ svid âsîd adhishṭhắnam ârámbhaṇaṃ katamát svit kathắsît | yáto bhūmíṃ janáyan viçvákarmâ ví dyắm aúrṇon mahinắ viçvácakshâḥ || 2 || viçvátaçcakshur utá viçvátomukho viçvátobâhur utá viçvátaspât | sám bâhúbhyâṃ dhámati sám pátatrair dyắvâbhūmî janáyan devá ékaḥ || 3 || kíṃ svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsa yáto dyắvâpṛithivĭ́ nishṭatakshúḥ | mánîshiṇo mánasâ pṛichátéd u tád yád adhyátishṭhad bhúvanâni dhârâyan || 4 || yắ te dhắmâni paramắṇi yắvamắ yắ madhyamắ viçvakarmann utémắ | çíkshâ sákhibhyo havíshi svadhâvaḥ svayáṃ yajasva tanvàṃ vṛidhânáḥ || 5 || víçvakarman havíshâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva pṛithivîm utá dyắm | múhyantv anyé abhíto jánâsa ihắsmắkam maghávâ sûrír astu || 6 || vâcás pátiṃ viçvákarmâṇam ûtáye manojúvaṃ vắje adyắ huvema | sá no víçvâni hávanâni joshad viçváçambhûr ávase sâdhúkarmâ || 7 || 16 ||

82 (908). trishṭubh.

Cákshushaḥ pitắ mánasâ hí dhíro ghṛitám ene ajanan námnamâne | yadéd ántâ ádadṛihanta pūrva ắd íd dyắvâpṛithivĭ́ aprathetâm || 1 || viçvákarmâ vímanâ ắd víhâyâ dhâtắ vidhâtắ paramótá saṃdṛík | téshâm ishṭắni sám ishâ madanti yátrâ saptaṛishī́n pará ékam âhúḥ || 2 || yó naḥ pitắ janitắ yó vidhâtắ dhắmâni véda bhúvanâni víçvâ | yó devắnâṃ nâmadhắ éka evá táṃ sampraçnám bhúvanâ yanty anyắ || 3 || tá ắyajanta dráviṇaṃ sám asmâ ṛíshayaḥ pūrve jaritắro ná bhûnắ | asūrte sūrte rájasi nishatté yé bhûtắni samákṛiṇvann imắni || 4 || paró divắ pará enắ pṛithivyắ paró

80, 1 karmaniḥ-sthắm agníḥ. 2 bhadrắ agníḥ mahĭ́-ródasî *iti*. 3 âva agníḥ. adahat. gharmé. pra-jáyâ asṛijat. 4 tatâna agnéḥ. 6 ṛitásya agneḥ. ghṛité. 7 bráhma. avocâma. prá ava. yavishṭha ágne. ágne — yajasva = 235, 22. — 81, 1 ní. 2 kathắ âsît.

81, 2 aúrṇot. 3 viçvátaḥ-pât. 4 kíṃ — nishṭatakshúḥ = 857, 7. pṛichátа ít. 5 yắ avamắ. utá imắ çíksha. 6 ihá asmắkam. 7 adyá. — 82, 1 ene-námnamâne-dyắvâpṛithivĭ́ *iti*. ajanat. yadắ ít. pūrve. 2 ví-hâyâḥ. paramắ utá. yátra sapta-ṛishī́n. 4 té ắ ayajanta. asmai.

devébhir ásurair yád ásti | kắṃ svid gárbham prathamáṃ dadhra ắpo yátra devắḥ samápaçyanta víçve || 5 || tám íd gárbham prathamáṃ dadhra ắpo yátra devắḥ samágachanta víçve | ajásya nắbhâv ádhy ékam árpitaṃ yásmin víçvâni bhúvanâni tasthúḥ || 6 || ná táṃ vidátha yá imắ jajắnânyád yushmắkam ántaram babhûva | nîhâréṇa prắvṛitâ jálpyâ câsutṛípa ukthaçắsaç caranti || 7 || 17 ||

83 (909). trishṭubh. 1 jagatî.

Yás te manyó 'vidhad vajra sâyaka sáha ójaḥ pushyati víçvam ânushák | sâhyắma dắsam ắryaṃ tváyâ yujắ sáhaskṛitena sáhasâ sáhasvatâ || 1 || manyúr índro manyúr evắsa devó manyúr hótâ váruṇo jâtávedâḥ | manyúṃ víça îḷate mắnushîr yắḥ pâhí no manyo tápasâ sajóshâḥ || 2 || abhîhi manyo tavásas távîyân tápasâ yujắ ví jahi çátrûn | amitrahắ vṛitrahắ dasyuhắ ca víçvâ vásûny ắ bharâ tváṃ naḥ || 3 || tváṃ hí manyo abhíbhûtyojâḥ svayambhûr bhắmo abhimâtishâháḥ | viçvácarshaṇiḥ sáhuriḥ sáhâvân asmắsv ójaḥ pṛítanâsu dhehi || 4 || abhâgáḥ sánn ápa páreto asmi táva krátvâ tavishásya pracetaḥ | táṃ tvâ manyo akratúr jihîḷâháṃ svắ tanûr baladéyâya méhi || 5 || ayáṃ te asmy úpa méhy arvắñ pratîcînáḥ sahure viçvadhâyaḥ | mányo vajrinn abhí mắm ắ vavṛitsva hánâva dásyûñr utá bodhy âpéḥ || 6 || abhí préhi dakshiṇató bhavâ mé 'dhâ vṛitrắṇi jaṅghanâva bhûri | juhómi te dharúṇam mádhvo ágram ubhắ upâṅçú prathamắ pibâva || 7 || 18 ||

82, 5 dadhre. 6 dadhre. 7 jajắna anyát. prắvṛitâḥ. ca asu-tṛípaḥ uktha-çásaḥ. — 83, 1 manyo *iti* ávidhat. sahyắma. 2 evá âsa. 3 abhí ihi. bhara. 4 abhíbhûti-ojâḥ. abhimâti-sahâḥ. 5 párâ-itaḥ. jihîḷa ahám. mâ ắ ihi. 6 mâ ắ ihi. 7 prá ihi. bhava me ádha. ubhaú upa-aṅçú.

84 (910). 1—3 trishṭubh. 4—7 jagatî.

Tváyâ manyo saráthaṃ ârujánto hárshamâṇâso dhṛishitắ marutvaḥ | tigméshava áyudhâ saṃçíçânâ abhí prá yantu náro agnírûpâḥ || 1 || agnír iva manyo tvishitáḥ sahasva senânîr naḥ sahure hûtá edhi | hatvắya çátrûn ví bhajasva véda ójo mímâno ví mṛídho nudasva || 2 || sáhasva manyo abhímâtim asmé ruján mṛiṇán pramṛiṇán préhi çátrûn | ugráṃ te pắjo nanv ắ rurudhre vaçî váçaṃ nayasa ekaja tvám || 3 || éko bahûnắm asi manyav îḷitó víçaṃ-viçaṃ yudhâye sáṃ çiçâdhi | ákṛittaruk tváyâ yujắ vayáṃ dyumántaṃ ghóshaṃ vijayắya kṛiṇmahe || 4 || vijeshakṛíd índra ivânavabravò 'smắkam manyo adhipắ bhavehá | priyáṃ te nắma sahure gṛiṇîmasi vidmắ tám útsaṃ yáta âbabhûtha || 5 || ắbhûtyâ sahajắ vajra sâyaka sáho bibharshy abhibhûta úttaram | krátvâ no manyo sahá medy èdhi mahâdhanásya puruhûta saṃsṛíji || 6 || sáṃsṛishṭaṃ dhánam ubháyaṃ samắkṛitam asmábhyaṃ dattâṃ váruṇaç ca manyúḥ | bhíyaṃ dádhânâ hṛídayeshu çátravaḥ párâjitâso ápa ní layantâm || 7 || 19 ||

Shashṭho 'nuvâkaḥ.

85 (911). anushṭubh. 14. 19—21. 23. 24. 26. 36. 37. 44 trishṭubh. 18. 27. 43 jagatî. 34 urobṛihatî.

Satyénóttabhitâ bhûmiḥ sûryeṇóttabhitâ dyaúḥ | ṛiténâdityắs tishṭhanti diví sómo ádhi çritáḥ || 1 || sómenâdityắ balínaḥ sómena pṛithivî́ mahî́ | átho nákshatrâṇâm eshắm

---

84, 1 dhṛishitắḥ. tigmá-ishavaḥ. 3 prá ihi. nanú. nayase. 4 manyo *iti*. 5 iva anava-bravắḥ asmắkam. adhi-pắḥ bhava ihá. vidmá. 6 ắ-bhûtyâ saha-jắḥ. abhi-bhûte. medî́ edhi. 7 sam -ắkṛitam. dádhânâḥ. — 85, 1 satyéna úttabhitâ. sûryeṇa úttabhitâ. ṛiténa âdityắḥ. 2 sómena âdityắḥ. átho *iti*.

upásthe sóma ā́hitaḥ || 2 || sómam manyate papivā́n yát sampiṅshánty óshadhim | sómaṃ yám brahmā́ṇo vidúr ná tásyāçnāti káç caná || 3 || âchádvidhânair gupitó bā́rhataiḥ soma rakshitáḥ | grā́vṇâm íc chṛiṇván tishṭhasi ná te açnāti pā́rthivaḥ || 4 || yát tvâ deva prapíbanti táta ā́ pyâyase púnaḥ | vâyúḥ sómasya rakshitā́ sámânâm mā́sa ā́kṛitiḥ || 5 || 20 ||

raíbhy âsîd anudéyî nârâçaṅsī́ nyócanî | sûryā́yâ bhadrám íd vā́so gā́thayaiti párishkṛitam || 6 || cíttir â upabárhaṇaṃ cákshur â abhyā́ñjanam | dyaúr bhū́miḥ kóça âsîd yád áyât sûryā́ pátim || 7 || stómâ âsan pratidháyaḥ kurī́raṃ chánda opaçáḥ | sûryā́yâ açvínâ varā́gnír âsît purogaváḥ || 8 || sómo vadhûyúr abhavad açvínâstâm ubhā́ varā́ | sū́ryâṃ yát pátye çáṅsantîm mánasâ savitā́dadât || 9 || máno asyâ ána âsîd dyaúr âsîd utá chadíḥ | çukrā́v anaḍvā́hâv âstâṃ yád áyât sûryā́ gṛihám || 10 || 21 ||

ṛiksâmā́bhyâm abhíhitau gā́vau te sâmanā́v itaḥ | çrótraṃ te cakré âstâṃ diví pánthâç carâcaráḥ || 11 || çúcî te cakré yâtyā́ vyânó áksha ā́hataḥ | áno manasmáyaṃ sûryā́rohat prayatī́ pátim || 12 || sûryā́yâ vahatúḥ prā́gât savitā́ yám avā́sṛijat | aghā́su hanyante gā́vó 'rjunyoḥ páry uhyate || 13 || yád açvinâ pṛichámânâv áyâtaṃ tricakréṇa vahatúṃ sûryā́yâḥ | víçve devā́ ánu tád vâm ajânan putráḥ pitárâv avṛiṇîta pûshā́ || 14 || yád áyâtaṃ çubhas patî vareyáṃ sûryā́m úpa | kvaíkaṃ cakráṃ vâm âsît kvà deshṭrā́ya tasthathuḥ || 15 || 22 ||

85, 3 tásya açnâti. 4 âchát-vidhânaiḥ. ít çriṇván. 6 raíbhî. ni-ócanî. sûryā́yâḥ. gā́thayâ eti pári-kṛitam. 7 abhi-ā́ñjanam. 8 varā́ agníḥ. puraḥ-gavā́ḥ. 9 açvínâ âstâm. savitā́ ádadât. 11 cakré *iti*. 12 çúcî-cakré *iti*. yâtyā́ḥ vi-ânáḥ. sûryā́ ā́ arohat. 13 sûryā́yâḥ. prá agât. ava-ásṛijat. gā́vaḥ árjunyoḥ. 15 vare-yám. kvà ékam.

dvé te cakré sûrye brahmā́ṇa ṛituthā́ viduḥ | áthaikaṃ cakráṃ yád gúhâ tád addhâtáya íd viduḥ || 16 || sûryā́yai devébhyo mitrā́ya váruṇâya ca | yé bhûtásya prácetasa idáṃ tébhyo 'karaṃ námaḥ || 17 || pûrvâparáṃ carato mâyáyaitaú çíçû krī́ḷantau pári yâto adhvarám | víçvâny anyó bhúvanâbhicáshṭa ṛitū́ṅr anyó vidádhaj jâyate púnaḥ || 18 || návo -navo bhavati jā́yamânó 'hnâṃ ketúr ushásâm ety ágram | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty âyán prá candrámâs tirate dîrghám ā́yuḥ || 19 || sukiṃçukáṃ çalmalíṃ viçvárûpaṃ hiraṇyavarṇaṃ suvṛítaṃ sucakrám | ā́ roha sûrye amṛítasya lokáṃ syonám pátye vahatúṃ kṛiṇushva || 20 || 23 ||

úd îrshvā́taḥ pátivatî hy èshā́ viçvā́vasuṃ námasâ gîrbhír îḷe | anyā́m icha pitṛishádaṃ vyàktâṃ sá te bhâgó janúshâ tásya viddhi || 21 || úd îrshvā́to viçvâvaso námaseḷâmahe tvâ | anyā́m icha prapharvyàṃ sáṃ jâyā́m pátyâ sṛija || 22 || anṛiksharā́ ṛijávaḥ santu pánthâ yébhiḥ sákhâyo yánti no vareyám | sám aryamā́ sám bhágo no ninîyât sáṃ jâspatyáṃ suyámam astu devâḥ || 23 || prá tvâ muñcâmi váruṇasya pā́çâd yéna tvā́badhnât savitā́ suçévaḥ | ṛitásya yónau sukṛitásya loké 'rishṭâṃ tvâ sahá pátyâ dadhâmi || 24 || prétó muñcā́mi nā́mútaḥ subaddhā́m amútas karam | yátheyám indra mîḍhvaḥ suputrā́ subhágā́sati || 25 || 24 ||

pûshā́ tvetó nayatu hastagṛíhyâçvínâ tvâ prá vahatâṃ ráthena | gṛihā́n gacha gṛihápatnî yáthā́so vaçínî tvám vidátham ā́ vadâsi || 26 || ihá priyám prajáyâ te sám ṛidhyatâm asmín gṛihé gā́rhapatyâya jāgṛihi | enā́ pátyâ tanvàṃ

85, 16 dvé-cakré *iti*. átha ékam. 18 pûrva-aparám. mâyáyâ etaú çíçû *iti*. bhúvanâ abhi-cáshṭe. vi-dádhat. 19 jā́yamânaḥ áhnâm. â-yán. 21 îrshva átaḥ páti-vatî hí eshā́ viçvá-vasum. pitṛi-sádam ví-aktâm. 22 viçvavaso *iti* viçva-vaso námasâ îḷâmahe. 23 pánthâḥ. jâṇpatyám. 24 tvâ ábadhnât. árishṭâm. 25 prá itáḥ. ná amútaḥ. yáthâ iyám. su-bhágâ ásati. 26 tvâ itáḥ. hasta-gṛíhya açvínâ. yáthâ ásaḥ.

sám sṛijasvā́dhâ jívrî vidátham ā́ vadâthaḥ || 27 || nîlalohitám bhavati kṛityā́saktír vy àjyate | édhante asyâ jnâtáyaḥ pátir bandhéshu badhyate || 28 || párâ dehi çâmulyàm brahmábhyo ví bhajâ vásu | kṛityaíshā́ padvátî bhûtvy ā́ jâyā́ viçate pátim || 29 || açrîrā́ tanúr bhavati rúçatî pâpáyâmuyā́ | pátir yád vadhvò vā́sasâ svám áṅgam abhidhítsate || 30 || 25 ||

yé vadhvàç candrám vahatúm yákshmâ yánti jánâd ánu | púnas tā́n yajníyâ devā́ náyantu yáta ā́gatâḥ || 31 || mā́ vidan paripanthíno yá âsī́danti dámpatî | sugébhir durgám átîtâm ápa drântv árâtayaḥ || 32 || sumaṅgalī́r iyám vadhūr imā́m saméta páçyata | saúbhâgyam asyai datvā́yā́thā́stam ví páretana || 33 || trishṭám etát kátukam etád apâshṭhávad vishávan naítád áttave | sûryā́m yó brahmā́ vidyā́t sá íd vā́dhûyam arhati || 34 || âçásanam viçásanam átho adhivikártanam | sûryā́yâḥ paçya rûpā́ṇi tā́ni brahmā́ tú çundhati || 35 || 26 ||

gribhṇā́mi te saubhagatvā́ya hástam máyâ pátyâ jarádashṭir yáthā́saḥ | bhágo aryamā́ savitā́ púraṃdhir máhyaṃ tvâdur gā́rhapatyâya devā́ḥ || 36 || tā́m pûshañ chivátamâm érayasva yásyâm bī́jam manushyā́ vápanti | yā́ na ûrū́ uçatī́ viçráyâte yásyâm uçántaḥ prahárâma çépam || 37 || túbhyam ágre páry avahant sûryā́m vahatúnâ sahá | púnaḥ pátibhyo jâyā́m dā́ agne prajáyâ sahá || 38 || púnaḥ pátnîm agnír adâd ā́yushâ sahá várcasâ | dîrghā́yur asyâ yáḥ pátir jī́vâti çarádaḥ çatám || 39 || sómaḥ prathamó vivide gandharvó

85, 27 sṛijasva ádha jívrî *iti*. 28 kṛityā́ âsaktíḥ ví ajyate. asyâḥ. 29 bhaja. kṛityā́ eshā́. bhûtvī́. 30 pâpáyâ amuyā́. 31 yákshmāḥ. yajníyâḥ devā́ḥ. 32 yé. áti itâm. 33 sam-éta. datvā́ya átha ástam ví párâ itana. 34 vishá-vat ná etát. 35 átho *iti*. 36 jarát-ashṭiḥ. yáthâ ásaḥ. tvâ aduḥ. 37 çivá-tamâm ā́ îrayasva. manushyā́ḥ. ûrū́ *iti*. 39 dîrghá-âyuḥ asyâḥ.

vivida úttaraḥ | tṛitī́yo agnísh ṭe pátis turī́yas te manushyajā́ḥ || 40 || 27 ||

sómo dadad gandharvā́ya gandharvó dadad agnáye | rayíṃ ca putrā́ṅç câdâd agnír máhyam átho imā́m || 41 || ihaívá stam mā́ ví yaushṭaṃ víçvam ā́yur vy àçnutam | krī́ḷantau putraír náptṛibhir módamânau své gṛihé || 42 || ā́ naḥ prajā́m janayatu prajā́patir âjarasā́ya sám anaktv aryamā́ | ádurmaṅgalīḥ patilokám ā́ viça çám no bhava dvipáde çám cátushpade || 43 || ághoracakshur ápatighny edhi çivā́ paçúbhyaḥ sumánâḥ suvárcâḥ | vîrasū́r devákâmâ syonā́ çám no bhava dvipáde çám cátushpade || 44 || imā́m tvám indra mī́ḍhvaḥ suputrā́m subhágâṃ kṛiṇu | dáçâsyâm putrā́n ā́ dhehi pátim ekâdaçám kṛidhi || 45 || samrā́jnî çváçure bhava samrā́jnî çvaçrvā́m bhava | nánândari samrā́jnî bhava samrā́jny ádhi devṛíshu || 46 || sám añjantu víçve devā́ḥ sám ā́po hṛídayâni nau | sám mâtaríçvâ sám dhātā́ sám u déshṭrî dadhâtu nau || 47 || 28 ||

Tṛitîyo 'dhyâyaḥ.

86 (912). paṅkti.

Ví hí sótor ásṛikshata néndraṃ devám amaṅsata | yátrā́madad vṛishā́kapir aryáḥ pushṭéshu mátsakhâ víçvasmād índra úttaraḥ || 1 || párâ hîndra dhā́vasi vṛishā́kaper áti vyáthiḥ | nó áha prá vindasy anyátra sómapîtaye víçvasmād índra úttaraḥ || 2 || kím ayáṃ tvā́m vṛishā́kapiç cakā́ra hárito mṛigáḥ | yásmâ irasyásī́d u nv àryó vâ pushṭimád vásu víçvasmād índra úttaraḥ || 3 || yám imáṃ tvám vṛishā́kapim

85, 40 vivide út-taraḥ. agníḥ te. 41 ca adât. átho *iti*. 42 ihá evá. ví açnutam. 43 â-jarasā́ya. 44 ápati-ghnî. 45 dáça asyâm. 46 sam-rā́jnî ádhi. — 86, 1 ná índram. yátra ámadat. 2 hí indra. nó *iti*. 3 yásmai irasyási ít. nú aryáḥ.

priyám indrâbhirákshasi | çvã́ nv àsya jambhishad ápi kárṇe varâhayúr víçvasmâd índra úttaraḥ || 4 || priyã́ tashṭā́ni me kapír vyàktâ vy àdûdushat | çíro nv àsya râvisham ná sugám dushkṛíte bhuvam víçvasmâd índra úttaraḥ || 5 || 1 ||

ná mát strí subhasáttarâ ná suyā́çutarâ bhuvat | ná mát práticyavîyasî ná sákthy údyamîyasî víçvasmâd índra úttaraḥ || 6 || uvé amba sulâbhike yáthevâṅgá bhavishyáti | bhasán me amba sákthi me çíro me vîva hṛishyati víçvasmâd índra úttaraḥ || 7 || kím subâho svaṅgure pṛíthushṭo pṛíthujâghane | kím çûrapatni nas tvám abhy àmîshi vṛishā́kapim víçvasmâd índra úttaraḥ || 8 || avîrâm iva mā́m ayám çarárur abhí manyate | utā́ham asmi vîríṇîndrapatnî marútsakhâ víçvasmâd índra úttaraḥ || 9 || samhotrám sma purā́ nârî sámanam vā́va gachati | vedhā́ ṛitásya vîríṇîndrapatnî mahîyate víçvasmâd índra úttaraḥ || 10 || 2 ||

indrâṇîm âsú nárishu subhágâm ahám açravam | nahy àsyâ aparám caná jarásâ márate pátir víçvasmâd índra úttaraḥ || 11 || nā́ham indrâṇi râraṇa sákhyur vṛishā́kaper ṛité | yásyedám ápyam havíḥ priyám devéshu gáchati víçvasmâd índra úttaraḥ || 12 || vṛíshâkapâyi révati súputra ā́d u súsnushe | ghásat ta índra ukshā́ṇaḥ priyám kâcitkarám havír víçvasmâd índra úttaraḥ || 13 || ukshṇó hí me páñcadaça sâkám pácanti viṅçatím | utā́ham admi pîva íd ubhā́ kukshî́ pṛiṇanti me víçvasmâd índra úttaraḥ || 14 || vṛishabhó ná tigmáçṛiṅgo 'ntár yûthéshu róruvat | manthás ta indra çám

86, 4 indra abhi-rákshasi. nú asya. 5 ví-aktâ ví adûdushat. nú asya. 7 yátha-iva aṅgá. bhasát. ví-iva. 8 su-aṅgure pṛíthusto *iti* pṛíthu-sto pṛíthu-jaghane. abhí amîshi. 9 utá ahám. vîríṇi índra-patnî. 10 vâ áva. vîríṇi índra-patnî. 11 nahí asyâḥ. 12 ná ahám. raraṇa. yásya idám. 13 sú-putre. te. kâcit-karám. 14 utá ahám. kukshî́ *iti*. 15 te indra.

hṛidé yám te sunóti bhavayúr víçvasmâd índra úttaraḥ || 15 || 3 ||

ná séçe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyấ kápṛit | séd îçe yásya romaçā́m nishedúsho vijṛímbhate víçvasmâd índra úttaraḥ || 16 || ná séçe yásya romaçā́m nishedúsho vijṛímbhate | séd îçe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyấ kápṛid víçvasmâd índra úttaraḥ || 17 || ayám indra vṛishā́kapiḥ párasvantam hatám vidat | asím sûnā́m návam carúm ā́d édhasyāna ā́citam víçvasmâd índra úttaraḥ || 18 || ayám emi vicā́kaçad vicinván dā́sam ā́ryam | píbâmi pâkasútvano 'bhí dhî́ram acâkaçam víçvasmâd índra úttaraḥ || 19 || dhánva ca yát kṛintátram ca káti svit tā́ ví yójanâ | nédîyaso vṛishâkapé 'stam éhi gṛihā́ñ úpa víçvasmâd índra úttaraḥ || 20 || púnar éhi vṛishâkape suvitā́ kalpayâvahai | yá eshá svapnanáṅçanó 'stam éshi pathā́ púnar víçvasmâd índra úttaraḥ || 21 || yád údañco vṛishâkape gṛihám indrājagantana | kvà syá pulvaghó mṛigáḥ kám agan janayópano víçvasmâd índra úttaraḥ || 22 || párçur ha nā́ma mânavî́ sâkám sasûva viṅçatím | bhadrám bhala tyásyâ abhûd yásyâ udáram ā́mayad víçvasmâd índra úttaraḥ || 23 || 4 ||

87 (913). trishṭubh, 22—25 anushṭubh.

Rakshohánam vâjínam ā́ jigharmi mitrám práthishṭham úpa yâmi çárma | çiçâno agníḥ krátubhiḥ sámiddhaḥ sá no dívâ sa risháḥ pâtu náktam || 1 || áyodaṅshṭro arcishâ yâtudhā́nân úpa spṛiça jâtavedaḥ sámiddhaḥ | ā́ jihváyâ mū́radevân rabhasva kravyā́do vṛiktvy ápi dhatsvâsán || 2 ||

86, 16 sáḥ îçe. rámbate antarā́. sáḥ ít. ni-sedúshaḥ. 18 édhasya ánaḥ. 20 vṛishâkape ástam ā́ ihi. 21 ā́ ihi. svapna-náṅçanaḥ ástam. 22 indra ájagantana. 23 tyásyai. — 87, 1 sá naḥ — náktam = 98, 2. 2 kravya-ádaḥ vṛiktvî́ ápi dhatsva âsán.

ubhóbhayâvinn úpa dhehi dáṅshṭrâ hiṅsráḥ çíçânó 'varam páraṃ ca | utấntárikshe pári yâhi râjañ jámbhaiḥ sáṃ dhehy abhí yâtudhấnân || 3 || yajnaír íshûḥ saṃnámamâno agne vâcấ çalyấñ açánibhir dihânáḥ | tấbhir vidhya hṛídaye yâtudhấnân pratîcó bâhûn práti bhañdhy eshâm || 4 || ágne tvácaṃ yâtudhấnasya bhindhi hiṅsrấçánir hárasâ hantv enam | prá párvâṇi jâtavedaḥ çṛiṇîhi kravyất kravishṇúr ví cinotu vṛikṇám || 5 || 5 ||

yátredấnîm páçyasi jâtavedas tíshṭhantam agna utá vâ cárantam | yád vântárikshe pathíbhiḥ pátantaṃ tám ástâ vidhya çárvâ çíçânaḥ || 6 || utấlabdhaṃ spṛiṇuhi jâtaveda âlebhânấd ṛishṭíbhir yâtudhấnât | ágne pũrvo ní jahi çóçucâna âmấdaḥ kshvíṅkâs tám adantv énîḥ || 7 || ihá prá brûhi yatamáḥ só agne yó yâtudhấno yá idáṃ kṛiṇóti | tám ấ rabhasva samídhâ yavishṭha nṛicákshasaç cákshushe randhayainam || 8 || tîkshṇénâgne cákshushâ raksha yajnám prấñcaṃ vásubhyaḥ prá ṇaya pracetaḥ | hiṅsráṃ rákshâṅsy abhí çóçucânam mấ tvâ dabhan yâtudhấnâ nṛicakshaḥ || 9 || nṛicákshâ rákshaḥ pári paçya vikshú tásya trîṇi práti çṛiṇîhy ágrâ | tásyâgne pṛishṭír hárasâ çṛiṇîhi tredhấ mũlaṃ yâtudhấnasya vṛiçca || 10 || 6 ||

trír yâtudhấnaḥ prásitiṃ ta etv ṛitáṃ yó agne ánṛitena hánti | tám arcíshâ sphûrjáyañ jâtavedaḥ samakshám enaṃ gṛiṇaté ní vṛiñdhi || 11 || tád agne cákshuḥ práti dhehi rebhé çaphârújaṃ yéna páçyasi yâtudhấnam | atharvaváj jyótishâ daívyena satyáṃ dhũrvantam acítaṃ ny òsha || 12 || yád

87, 3 ubhấ ubhayâvin. çíçânaḥ ávaram. utá antárikshe. 5 hiṅsrấ açániḥ. kravya-át. 6 yátra idấnîm. agne. vâ antárikshe. 7 utá ấ-labdham. âma-ádaḥ. 8 randhaya enam. 9 tikshṇéna agne. naya yâtu-dhấnâḥ. 10 nṛi-cákshâḥ, tásya agne. 11 te. 12 çapha -ârújam. atharva-vát. ní osha.

agne adyá mithunấ çápâto yád vâcás tṛishṭáṃ janáyanta rebhấḥ | manyór mánasaḥ çaravyâ jấyate yấ táyâ vidhya hṛídaye yâtudhấnân || 13 || párâ çṛiṇîhi tápasâ yâtudhấnân párâgne ráksho hárasâ çṛiṇîhi | párârcíshâ mũradevấñ chṛiṇîhi párâsutṛípo abhí çóçucânaḥ || 14 || párâdyá devấ vṛijináṃ çṛiṇantu pratyág enaṃ çapáthâ yantu tṛishṭấḥ | vâcấstenaṃ çárava ṛichantu márman víçvasyaitu prásitiṃ yâtudhấnaḥ || 15 || 7 ||

yáḥ paúrusheyeṇa kravíshâ samañkté yó áçvyena paçúnâ yâtudhấnaḥ | yó aghnyấyâ bhárati kshîrám agne téshâṃ çîrshấṇi hárasấpi vṛiçca || 16 || saṃvatsaríṇam páya usríyâyâs tásya mấçîd yâtudhấno nṛicakshaḥ | pîyũsham agne yatamás títṛipsât tám pratyáñcam arcíshâ vidhya márman || 17 || vishấṃ gávâṃ yâtudhấnâḥ pibantv ấ vṛiçcyantâm áditaye durévâḥ | párainân devấḥ savitấ dadâtu párâ bhâgám óshadhînâṃ jayantâm || 18 || sanấd agne mṛiṇasi yâtudhấnân ná tvâ rákshâṅsi pṛítanâsu jigyuḥ | ánu daha sahámûrân kravyấdo mấ te hetyấ mukshata daívyâyâḥ || 19 || tváṃ no agne adharấd údaktât tváṃ paççấd utá rakshâ purástât | práti té te ajárâsas tápishṭhâ aghấçaṅsaṃ çóçucato dahantu || 20 || 8 ||

paççất purástâd adharấd údaktât kavíḥ kấvyena pári pâhi râjan | sákhe sákhâyam ajáro jarimṇé 'gne mártâñ ámartyas tváṃ naḥ || 21 || pári tvâgne púraṃ vayáṃ vípraṃ sahasya dhîmahi | dhṛishádvarṇaṃ divé-dive hantấram bhañgurấvatâm || 22 || vishéṇa bhañgurấvataḥ práti shma raksháso daha | ágne tigména çocíshâ tápuragrâbhir

87, 14 párâ agne. párâ arcíshâ. çṛiṇîhi párâ asu-tṛípaḥ. 15 párâ adyá devấḥ. çapáthâḥ. vâcấ-stenam. víçvasya etu. 16 aghnyấyâḥ. hárasâ ápi. 17 mấ açît. 18 párâ enân. 19 kravya-ádaḥ. hetyấḥ. 20 raksha. 21 ágne. 22 tvâ agne. bhañgurá-vatâm. 23 sma.

ṛishṭíbhiḥ || 23 || práty agne mithunā́ daha yâtudhā́nâ kimīdínâ | sáṃ tvâ çiçâmi jâgṛihy ádabdhaṃ vipra mánmabhiḥ || 24 || práty agne hárasâ háraḥ çṛiṇîhí viçvátaḥ práti | yâtudhā́nasya raksháso bálaṃ ví ruja vîryàm || 25 || 9 ||

88 (914). trishṭubh.

Havísh pā́ntam ajáraṃ svarvídi divispṛíçy ā́hutaṃ júshṭam agnaú | tásya bhármaṇe bhúvanâya devā́ dhármaṇe káṃ svadhā́yâ paprathanta || 1 || gîrṇám bhúvanaṃ támasā́pagūḷham âvíḥ svàr abhavaj jâté agnaú | tásya devā́ḥ pṛithivī́ dyaúr utā́pó 'raṇayann óshadhîḥ sakhyé asya || 2 || devébhir nv ìshitó yajníyebhir agníṃ stoshâṇy ajáram bṛihántam | yó bhânúnâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m âtatā́na ródasî antáriksham || 3 || yó hótā́sît prathamó devájushṭo yáṃ samā́ñjann ā́jyenâ vṛiṇânā́ḥ | sá patatrī́tvaráṃ sthā́ jágad yác chvâtrám agnír akṛinoj jâtávedâḥ || 4 || yáj jâtavedo bhúvanasya mūrdhánn átishṭho agne sahá rocanéna | táṃ tvâhema matíbhir gîrbhír ukthaíḥ sá yajníyo abhavo rodasipráḥ || 5 || 10 ||

mūrdhā́ bhuvó bhavati náktam agnís tátaḥ sū́ryo jâyate prâtár udyán | mâyā́m ū tú yajníyânâm etā́m ápo yát tū́rṇiç cárati prajânán || 6 || dṛiçényo yó mahinā́ sámiddhó 'rocata divíyonir vibhā́vâ | tásminn agnaú sūktavâkéna devā́ havír víçva ā́juhavus tanūpā́ḥ || 7 || sūktavâkám prathamā́m ā́d íd agním ā́d íd dhavír ajanayanta devā́ḥ | sá eshâṃ yajnó abhavat tanūpā́s táṃ dyaúr veda tám pṛithivī́ tám ā́paḥ || 8 || yáṃ devā́só 'janayantâgníṃ yásminn ā́juhavur

87, 24 jâgṛihí. — 88, 1 divi-spṛíçi. devā́ḥ. 2 támasâ ápa-gūḷham. abhavat. utá ā́paḥ úraṇayan. 3 nú ishitáḥ. utá imā́m. ródasî *iti*. 4 hótâ ā́sit. sam-ā́ñjan ā́jyena. patatrí itvarám sthā́ḥ. yát çvâtrám. akṛi- 5 yát. tvâ ahema. rodasi-prā́ḥ. 6 ûṃ *iti*. 7 sám-iddhaḥ árocata diví-yonir. devā́ḥ. víçve ā́ ajuhavuḥ. 8 havíḥ. 9 devā́saḥ ájanayanta agním. ā́ ájuhavuḥ.

bhúvanâni víçvâ | só arcíshâ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m ṛijûyámâno atapan mahitvā́ || 9 || stómena hí diví devā́so agním ájîjanañ cháktibhî rodasiprā́m | tám ū akṛiṇvan tredhā́ bhuvé káṃ sá óshadhîḥ pacati viçvárûpâḥ || 10 || 11 ||

yadéd enam ádadhur yajníyâso diví devā́ḥ sū́ryam âditeyám | yadā́ carishṇú mithunā́v ábhûtâm ā́d ít prā́paçyan bhúvanâni víçvâ || 11 || víçvasmâ agním bhúvanâya devā́ vaiçvânarám ketúm áhnâm akṛiṇvan | ā́ yás tatā́nosháso vibhâtī́r ápo ûrṇoti támo arcíshâ yán || 12 || vaiçvânarám kaváyo yajníyâso 'gníṃ devā́ ajanayann ajuryám | nákshatram pratnám áminac carishṇú yakshásyā́dhyakshaṃ tavishám bṛihántam || 13 || vaiçvânarám viçváhâ dîdivā́ṅsam mántrair agníṃ kavím áchâ vadâmaḥ | yó mahimnā́ paribabhū́vorví utā́vástâd utá devā́ḥ parástât || 14 || dvé srutī́ açṛiṇavam pitṛíṇā́m ahám devā́nâm utá mártyânâm | tā́bhyâm idám víçvam éjat sám eti yád antarā́ pitáram mātáraṃ ca || 15 || 12 ||

dvé samîcī́ bibhṛitaç cárantaṃ çírsharo jātám mánasâ vímṛishṭam | sá pratyáṅ víçvâ bhúvanâni tasthâv áprayuchan taráṇir bhrā́jamānaḥ || 16 || yátrâ vádete ávaraḥ páraç ca yajnanyòḥ kataró nau ví veda | ā́ çekur ít sadhamā́dam sákhâyo nákshanta yajnáṃ ká idáṃ ví vocat || 17 || káty agnáyaḥ káti sū́ryâsaḥ káty ushā́so káty u svid ā́paḥ | nópaspíjaṃ vaḥ pitaro vadâmi prichā́mi vaḥ kavayo vidmáne kám || 18 || yâvanmātrám usháso ná prátîkaṃ suparṇyò vásate mātariçvaḥ | tā́vad dadhâty úpa yajnám âyán brâhmaṇó hótur ávaro nishī́dan || 19 || 13 ||

88, 9 utá imā́m ṛiju-yámânaḥ atapat. 10 çákti-bhiḥ. ûṃ *iti*. 11 yadā́ ít. carishṇū́ *iti*. prá apaçyan. 12 víçvasmai. devā́ḥ. tatā́na ushā́saḥ. ápo *iti*. 13 áminat. yakshásya ádhi-aksham. 14 ácha pari-babhū́va urvī́ *iti* utá avástât. 15 dvé-srutī́ *iti*. 16 dvé-samîcī́ *iti*. 17 yátra vádete *iti*. yajna-nyòḥ. 18 ná upa-spíjam. 19 yâvat-mātrám. â-yán.

89 (915). trishṭubh.

Índraṃ stavâ nṛítamaṃ yásya mahnâ vibabâdhé rocanâ ví jmó ántân | ấ yáḥ papraú carshaṇîdhṛíd várobhiḥ prá síndhubhyo riricânó mahitvấ || 1 || sá sū́ryaḥ páry urú várâṅsy éndro vavṛityâd ráthyeva cakrấ | átishṭhantam apasyàṃ ná sárgaṃ kṛishṇấ támâṅsi tvíshyâ jaghâna || 2 || samânám asmâ ánapâvṛid arca kshmayấ divó ásamam bráhma návyaḥ | ví yáḥ pṛishṭhéva jánimâny aryá índraç cikấya ná sákhâyam îshé || 3 || índrâya gíro ániçitasargâ apáḥ prérayaṃ ságarasya budhnā́t | yó áksheṇeva cakríyâ çácîbhir víshvak tastámbha pṛithivî́m utá dyā́m || 4 || ấpântamanyus tṛipálaprabharmâ dhúniḥ çímîvâñ chárumâṅ ṛijîshî́ | sómo víçvâny atasấ vánâni nárvâg índram pratimấnâni debhuḥ || 5 || 14 ||

ná yásya dyấvâpṛithivî́ ná dhánva nấntárikshaṃ nấdraya ḥ sómo akshâḥ | yád asya manyúr adhinîyámânaḥ çṛiṇâti vîḷú rujáti sthirấṇi || 6 || jaghấna vṛitráṃ svádhitir váneva rurója púro áradan ná síndhûn | bibhéda girím návam ín ná kumbhám ấ gâ índro akṛiṇuta svayúgbhiḥ || 7 || tvám ha tyád ṛiṇayấ indra dhî́ro 'sír ná párva vṛijinấ çṛiṇâsi | prá yé mitrásya váruṇasya dhấma yújaṃ ná jánâ minānti mitrám || 8 || prá yé mitrám prấryamâṇaṃ durévâḥ prá saṃgíraḥ prá váruṇam minānti | ny àmítreshu vadhám indra túmraṃ vṛíshan vṛíshâṇam arushám çiçîhi || 9 || índro divá índra îçe pṛithivyấ índro apấm índra ít párvatânâm | índro vṛidhấm índra ín médhirâṇâm indraḥ kshéme yóge hávya índraḥ || 10 || 15 ||

89, 1 stava. carshaṇi-dhṛít váraḥ-bhiḥ. -iva. 3 asmai ánapa vṛit. pṛishṭhấ-iva. 4 prá írayam. áksheṇa-iva. 5 ấpânta-manyuḥ. çáru-mân. ná arvấk. akshâr *iti*. 7 vánâ-iva. aradat. ít. 8 jánâḥ. 9 prá aryamấṇam. ní amítreshu. 10 ít médhirâṇâm. 2 urú. ấ índraḥ. ráthyâ

prấktúbhya índraḥ prá vṛidhó áhabhyaḥ prấntárikshât prá samudrásya dhâséḥ | prá vấtasya práthasaḥ prá jmó ántât prá síndhubhyo ririce prá kshitíbhyaḥ || 11 || prá çócatyâ usháso ná ketúr asinvấ te vartatâm indra hetíḥ | áçmeva vidhya divá ấ sṛijânás tápishṭhena héshasâ dróghamitrân || 12 || ánv áha mấsâ ánv íd vánâny ánv óshadhîr ánu párvatâsaḥ | ánv índraṃ ródasî vâvaçâné ánv ấpo ajihata jấyamânam || 13 || kárhi svit sấ ta indra cetyấsad aghásya yád bhinádo ráksha éshat | mitrakrúvo yác chásane ná gấvaḥ pṛithivyấ âpṛíg amuyấ çáyante || 14 || çatrûyánto abhí yé nas tatasré máhi vrấdhanta ogaṇấsa indra | andhénâmítrâs támasâ sacantâṃ sujyotísho aktávas tấṅ abhí shyuḥ || 15 || purū́ṇi hí tvâ sávanâ jánânâm bráhmâṇi mándan gṛiṇatấm ṛishîṇâm | imấm âghóshann ávasâ sáhûtiṃ tiró víçvâṅ árcato yâhy arvấñ || 16 || evấ te vayám indra bhuñjatînấṃ vidyấma sumatînấṃ návânâm | vidyấma vástor ávasâ gṛiṇánto viçvấmitrâ utá ta indra nûnám || 17 || çunáṃ huvema maghávânam — || 18 || 16 ||

90 (916). anushṭubh. 16 trishṭubh.

Sahásraçîrshâ púrushaḥ sahasrâksháḥ sahásrapât | sá bhū́mim viçváto vṛitvấty atishṭhad daçấṅgulám || 1 || púrusha evédấṃ sárvaṃ yád bhûtáṃ yác ca bhávyam | utấmṛitatvásyéçâno yád ánnenâtiróhati || 2 || etấvân asya mahimấto jyấyâṅç ca pū́rushaḥ | pấdo 'sya víçvâ bhûtấni tripấd asyấmṛitaṃ diví || 3 || tripấd ûrdhvá úd ait púrushaḥ

89, 11 prá aktú-bhyaḥ. prá antárikshât. 12 áçmâ-iva. 13 ródasî-vâvaçâné *iti*. 14 te. cetyấ asat. â-îshat. yát çásane. â-pṛík. 15 çatru-yántaḥ. andhéna amítrâḥ. syur *iti* syuḥ. 17 evá. te indra. 18 çunáṃ etc. = 264, 22. — 90, 1 sahasra-akshấḥ. vṛitvấ áti. daça -aṅgulám. 2 evá idám. yát ca. utá amṛita-tvásya îçânaḥ. ánnena ati-róhati. 3 mahimấ átaḥ. púrushaḥ. asya amṛítam.

pãdo 'syehãbhavat púnaḥ | táto víshvañ vy àkrâmat sâçanânaçané abhí || 4 || tásmâd virãḷ ajâyata virãjo ádhi pũrushaḥ | sá jâtó áty aricyata paççãd bhũmim átho puráḥ || 5 || 17 ||

yát púrusheṇa havíshâ devã yajnám átanvata | vasantó asyâsîd ãjyaṃ grîshmá idhmáḥ çarád dhavíḥ || 6 || táṃ yajnám barhíshi praúkshan púrushaṃ jâtám agratáḥ | téna devã ayajanta sâdhyã ṛíshayaç ca yé || 7 || tásmâd yajnãt sarvahútaḥ sámbhṛitam pṛishadâjyám | paçũn tãñç cakre vâyavyãn âraṇyãn grâmyãç ca yé || 8 || tásmâd yajnãt sarvahúta ṛícaḥ sãmâni jajnire | chándâṅsi jajnire tásmâd yájus tásmâd ajâyata || 9 || tásmâd áçvâ ajâyanta yé ké cobhayãdataḥ | gãvo ha jajnire tásmât tásmâj jâtã ajâváyaḥ || 10 || 18 ||

yát púrushaṃ vy ádadhuḥ katidhã vy àkalpayan | múkhaṃ kím asya kaú bâhũ kã ûrũ pãdâ ucyete || 11 || brâhmaṇò 'sya múkham âsîd bâhũ râjanyàḥ kṛitáḥ | ûrũ tád asya yád vaiçyaḥ padbhyãṃ çûdró ajâyata || 12 || candrámâ mánaso jâtáç cákshoḥ sũryo ajâyata | múkhâd índraç câgniç ca prâṇãd vâyúr ajâyata || 13 || nãbhyâ âsîd antárikshaṃ çîrshṇó dyaúḥ sám avartata | padbhyãm bhũmir díkshaṃ çrótrât táthâ lokãñ akalpayan || 14 || saptãsyâsan paricaḥ çrótrât táthâ lokãñ akalpayan || 14 || saptãsyâsan paridháyas tríḥ saptá samídhaḥ kṛitãḥ | devã yád yajnáṃ tandháyas tríḥ saptá samídhaḥ kṛitãḥ | devã yád yajnáṃ tanvânã ábadhnan púrusham paçúm || 15 || yajnéna yajnám ayajanta devãs tãni dhármâṇi prathamãny âsan | té ha nãkam mahimãnaḥ sacanta yátra pũrve sâdhyãḥ sánti devãḥ || 16 || 19 ||

90, 1 asya ihá abhavat. ví akrâmat sâçanânaçané *iti*. 5 púrushaḥ. átho *iti*. 6 devãḥ. asya âsît. havíḥ. 7 prá aukshan. pṛishad-âjyám. 10 ca ubhayãdataḥ. tásmât jâtãḥ ajâváyaḥ. 11 ví ádadhuḥ. ví akalpayan. kaú ûrũ *iti* pãdau. 12 brâhmaṇáḥ asya. 13 candrámâḥ. ca agníḥ. 15 saptá asya âsan. devãḥ.

Saptamo 'nuvâkaḥ.

91 (917). jagatî. 15 trishṭubh.

Sáṃ jâgṛivádbhir járamâṇa idhyate dáme dámûnâ ishâyann iḷás padé | víçvasya hótâ havísho váreṇyo vibhúr vibhãvâ sushákhâ sakhîyaté || 1 || sá darçataçrîr átithir gṛihé -gṛihe váne-vane çiçriye takvavîr iva | jánaṃ-janaṃ jányo nãti manyate víça ã ksheti viçyò víçaṃ-viçam || 2 || sudáksho dákshaiḥ krátunâsi sukrátur ágne kavíḥ kãvyenâsi viçvavít | vásur vásûnâṃ kshayasi tvám éka íd dyãvâ ca yãni pṛithivî ca púshyataḥ || 3 || prajânánn agne táva yónim ṛitvíyam íḷâyâs padé ghṛitávantam ãsadaḥ | ã te cikitra ushásâm ivétayo 'repásaḥ sũryasyeva raçmáyaḥ || 4 || táva çríyo varshyàsyeva vidyútaç citrãç cikitra ushásâṃ ná ketávaḥ | yád óshadhîr abhísṛishṭo vánâni ca pári svayáṃ cinushé ánnam âsyè || 5 || 20 ||

tám óshadhîr dadhire gárbham ṛitvíyaṃ tám ãpo agníṃ janayanta mâtáraḥ | tám ít samânáṃ vanínaç ca vîrúdho 'ntárvatîç ca súvate ca viçváhâ || 6 || vãtopadhûta ishitó váçãñ ánu tṛishú yád ánnâ vévishad vitíshṭhase | ã te yatante rathyò yáthâ pṛíthak çárdhâṅsy agne ajárâṇi dhákshataḥ || 7 || medhâkârâṃ vidáthasya prasãdhanam agníṃ hótâram paribhũtamam matím | tám íd árbhe havíshy ã samânám ít tám ín mahé vṛiṇate nãnyáṃ tvát || 8 || tvãm íd átra vṛiṇate tvâyávo hótâram agne vidátheshu vedhásaḥ | yád de-

91, 1 su-sákhâ sakhi-yaté. 2 ná áti. 3 krátunâ asi. kãvyena asi. pṛithivî *iti*. 4 ã asadaḥ. cikitre. iva étayaḥ. sũryasya-iva. 5 varshyàsya-iva. çikitre. 6 antáḥ-vatîḥ. 7 vãta-upadhûtaḥ. 8 medhâ-kârám. ít mahé. ná anyám.

vayánto dádhati práyâṅsi te havíshmanto mánavo vṛiktábarhishaḥ || 9 || távâgne hotrám táva potrám ṛitvíyam táva neshṭrám tvám agníd ṛitâyatáḥ | táva praçâstrám tvám adhvarîyasi brahmâ cási gṛihápatiç ca no dáme || 10 || 21 ||

yás túbhyam agne amṛitâya mártyaḥ samídhâ dâçad utá vâ havíshkṛiti | tásya hótâ bhavasi yâsi dûtyàm úpa brûshe yájasy adhvarîyási || 11 || imâ asmai matáyo vâco asmád âṅ̃ ṛíco gíraḥ sushṭutáyaḥ sám agmata | vasûyávo vásave jâtávedase vṛiddhâsu cid várdhano yâsu câkánat || 12 || imâm pratnâya sushṭutím návîyasîm vocéyam asmâ uçaté çṛiṇótu naḥ | bhûyâ ántarâ hṛidy àsya nispṛíçe jâyéva pátya uçatî́ suvâsâḥ || 13 || yásminn áçvâsa ṛishabhâsa uksháṇo vaçâ meshâ avasṛishṭâsa âhutâḥ | kîlâlapé sómapṛishṭhâya vedháse hṛidâ matím janaye cârum agnáye || 14 || áhâvy agne havír âsyè te srucî́va ghṛitám camvî́va sómaḥ | vâjasánim rayím asmé suvî́ram praçastám dhehi yaçásam bṛihántam || 15 || 22 ||

92 (918). jagatî.

Yajnásya vo rathyàm viçpátim viçâm hótâram aktór átithim vibhâvasum | çócañ chúshkâsu háriṇîshu járbhurad vṛishâ ketúr yajató dyâm açâyata || 1 || imám añjaspâm ubháye akṛiṇvata dharmâṇam agním vidáthasya sâdhanam | aktúm ná yahvám ushásaḥ puróhitam tánûnápâtam arushásya niṅsate || 2 || bâḷ asya nîthâ ví paṇéç ca manmahe vayâ asya práhutâ âsur áttave | yadâ ghorâso amṛitatvám âçatâd íj jánasya daívyasya carkiran || 3 || ṛitásya hí prá-

91, 10 távâgne etc. = 192, 2. 12 â. 13 asmai. hṛidí asya. jâyéva etc. = 124, 7. 14 vaçâḥ. 15 srucí-iva. camvì-iva. — 92, 1 çúshkâsu. 2 añjaḥ-pâm. 3 bâṭ. âçata âṭ íṭ.

sitir dyaúr urú vyáco námo mahy àrámatiḥ pánîyasî | índro mitró váruṇaḥ sám cikitriré 'tho bhágaḥ savitâ pûtádakshasaḥ || 4 || prá rudréṇa yayínâ yanti síndhavas tiró mahî́m arámatim dadhanvire | yébhiḥ párijmâ pariyánn urú jráyo ví róruvaj jaṭháre víçvam uksháte || 5 || 23 ||

krâṇấ rudrấ marúto viçvákṛishṭayo diváḥ çyenấso ásurasya níḷáyaḥ | tébhiç cashṭe váruṇo mitró aryaméndro devébhir arvaçébhir árvaçaḥ || 6 || índre bhújam çaçamânấsa âçata sû́ro dṛiçî́ke vṛíshaṇaç ca paúṅsye | prá yé nv àsyârháṇâ tatakshiré yújam vájram nṛishádaneshu kârávaḥ || 7 || sû́raç cid á́ haríto asya rîramad índrâd á́ káç cid bhayate távîyasaḥ | bhîmásya vṛíshṇo jaṭhárâd abhiçváso divé-dive sáhuriḥ stann ábâdhitaḥ || 8 || stómam vo adyá rudrấya çíkvase kshayádvîrâya námasâ didishṭana | yébhiḥ çivấḥ svávâṅ̃ evayấvabhir diváḥ síshakti sváyaçâ níkâmabhiḥ || 9 || té hí prajấyâ ábharanta ví çrávo bṛíhaspátir vṛishabhấḥ sómajâmayaḥ | yajnaír átharvâ prathamó ví dhârayad devấ dákshair bhṛígavaḥ sám cikitrire || 10 || 24 ||

té hí dyấvâpṛithivî́ bhû́riretasâ nárâçáṅsaç cáturaṅgo yamó 'ditiḥ | devás tváshṭâ draviṇodấ ṛibhukshấṇaḥ prá rodasî́ marúto víshṇur arhire || 11 || utá syá na uçíjâm urviyấ kavír áhiḥ çṛiṇotu budhnyò hávîmani | sû́ryâmâsâ vicárantâ divikshítâ dhiyấ çamînahushî asyá bodhatam || 12 || prá naḥ pûshấ cárátham viçvádevyo 'pâm nápâd avatu vâyúr ishṭáye | âtmấnaṃ vásyo abhí vấtam arcata tád açvinấ suhavấ yấmani çrutam || 13 || viçấm âsấm ábhayânâm adhikshítam gîrbhír u sváyaçasam gṛiṇîmasi | gnấbhir

92, 2 mahî́ arámatiḥ. cikitrire átho *iti*. 5 róruvat. 6 krâṇấḥ rudrấḥ. aryamấ índraḥ. 7 nú asya arháṇâ. nṛi-sádaneshu. 9 svá-yaçâḥ. 10 devấḥ. 11 áditiḥ. rodasî́ *iti*. 12 divi-kshítâ, çaminahushî *iti*.

víçvâbhir áditim anarvánam aktór yúvânaṃ nṛimáṇâ ádhâ pátim ‖ 14 ‖ rébhad átra janúshâ pűrvo áñgirâ grăvâṇa ûrdhvă abhí cakshur adhvarám | yébhir víhâyâ ábhavad vicakshaṇáḥ páthaḥ sumékaṃ svádhitir vánanvati ‖ 15 ‖ 25 ‖

93 (919). prastârapañkti. 2. 3. 13 anushṭubh. 9 aksharaiḥ pañkti. 11 nyañkusâriṇî. 15 purastâdbṛihatî.

Máhi dyâvâpṛithivî bhûtam urvî nărî yahvî ná ródasî sádaṃ naḥ | tébhir naḥ pâtaṃ sáhyasa ebhír naḥ pâtaṃ çûsháṇi ‖ 1 ‖ yajné-yajne sá mártyo devănt saparyati | yáḥ sumnaír dîrghaçrúttama âvívâsaty enân ‖ 2 ‖ víçveshâm irajyavo devănâṃ văr mahâḥ | víçve hí viçvámahaso víçve yajnéshu yajníyâḥ ‖ 3 ‖ té ghâ râjâno amṛítasya mandră aryamă mitró váruṇaḥ párijmâ | kád rudró nṛiṇăṃ stutó marútaḥ pûsháṇo bhágaḥ ‖ 4 ‖ utá no náktam apăṃ vṛishaṇvasû sűryâmăsâ sádanâya sadhanyă | sácâ yát sădy eshâm áhir budhnéshu budhnyàḥ ‖ 5 ‖ 26 ‖

utá no devăv açvínâ çubhás pátî dhămabhir mitrăvâruṇâ urushyatâm | mahâḥ sá râyá éshaté 'ti dhánveva duritâ ‖ 6 ‖ utá no rudră cin mṛiḷatâm açvínâ víçve devăso ráthaspátir bhágaḥ | ṛibhúr văja ṛibhukshaṇaḥ párijmâ viçvavedasaḥ ‖ 7 ‖ ṛibhúr ṛibhukshă ṛibhúr vidható máda ă te hárî jûjuvânásya vâjínâ | dushṭáraṃ yásya săma cid ṛídhag yajnó ná mănushaḥ ‖ 8 ‖ kṛidhî no áhrayo deva savitaḥ sá ca stushe maghónâm | sahó na índro váhnibhir ny èshâṃ carshaṇînăṃ cakráṃ raçmíṃ ná yoyuve ‖ 9 ‖ aíshu dyâvâpṛithivî dhâtam mahád asmé vîréshu viçvácarshaṇi çrávaḥ | pṛikshâṃ vâjasya sâtáye pṛikshâṃ râyótá turváṇe ‖ 10 ‖ 27 ‖

92, 14 nṛi-mánâḥ ádha. 15 áñgirâḥ. — 93, 1 dyâvâpṛithivî-urvî -nărî-yahvî-ródasî *iti*. 4 gha. 5 sa-dhanyâ. 6 mitrăvâruṇau. ă íshate áti dhánva-iva. 7 cit. ráthaḥpátiḥ. 9 kṛidhí. sahó *iti*. ní eshâm. 10 ă eshu.

etáṃ çáṅsam indrâsmayúsh ṭvâṃ kűcit sántaṃ sahasâvann abhíshṭaye sádâ pâhy abhíshṭaye | medátâṃ vedátâ vaso ‖ 11 ‖ etám me stómaṃ tană ná sűrye dyutádyâmânaṃ vâvṛidhanta nṛiṇăm | saṃvánananaṃ năçvyaṃ táshṭevănapacyutam ‖ 12 ‖ vâvárta yéshâṃ râyă yuktaíshâṃ hiraṇyáyî | nemádhitâ ná paúṅsyâ vṛítheva vishṭăntâ ‖ 13 ‖ prá tád duhçîme pṛithavâne vené prá râmé vocam ásure maghávatsu | yé yuktvăya páñca çatăsmayú pathă viçrăvy eshâm ‖ 14 ‖ ádhîn nv átra saptatíṃ ca saptá ca | sadyó didishṭa tănvaḥ sadyó didishṭa pârthyâḥ sadyó didishṭa mâyavâḥ ‖ 15 ‖ 28 ‖

94 (920). jagatî. 5. 7. 14 trishṭubh.

Praíté vadantu prá vayáṃ vadâma grăvabhyo văcaṃ vadatâ vádadbhyaḥ | yád adrayaḥ parvatâḥ sâkám âçávaḥ çlókaṃ ghósham bhárathéndrâya somínaḥ ‖ 1 ‖ eté vadanti çatávat sahásravad abhí krandanti háritebhir âsábhiḥ | vishṭvî grăvâṇaḥ sukṛítaḥ sukṛityáyâ hótuç cit pűrve havirádyam âçata ‖ 2 ‖ eté vadanty ávidann ană mádhu ny űñkhayante ádhi pakvá ămishi | vṛikshásya çăkhâm aruṇásya bápsatas té sűbharvâ vṛishabhăḥ prém arâvishuḥ ‖ 3 ‖ bṛihád vadanti madiréṇa mandínéndraṃ króçanto 'vidann ană mádhu | saṃrábhyâ dhîrâḥ svásṛibhir anartishur âghosháyantaḥ pṛithivîm upabdíbhiḥ ‖ 4 ‖ suparṇă văcam

93, 10 râyă utá. 11 indra asma-yúḥ tvám kű-cit. 12 dyutát -yâmânam vavṛidhanta. ná úçvyam táshṭâ-iva ánapa-cyutam. 13 vavárta. yuktă eshâm. vṛithâ-iva vishṭá-antâ. 14 çată asma-yú. vi-çrăvi. 15 ádhi ít nú. — 94, 1 prá eté. vadata. bháratha índrâya. 2 haviḥ -ádyam. 3 ní ûñkhayante. pakvé. sűbharvâḥ. prá îm. 4 mandínâ índram. sam-rábhya. 5 su-parṇâḥ.

akratópa dyávy âkharé kṛíshṇâ ishirấ anartishuḥ | nyàñ ní yanty úparasya nishkṛitám purú réto dadhire sûryaçvítaḥ || 5 || 29 ||

ugrấ iva praváhantaḥ samấyamuḥ sâkáṃ yuktấ vṛíshaṇo bíbhrato dhúraḥ | yác chvasánto jagrasânấ árâvishuḥ çṛiṇvá eshâm prothátho árvatâm iva || 6 || dáçâvanibhyo dáçakakshyebhyo dáçayoktrebhyo dáçayojanebhyaḥ | dáçâbhîçubhyo arcatâjárebhyo dáça dhúro dáça yuktấ váhadbhyaḥ || 7 || té ádrayo dáçayantrâsa âçávas téshâm âdhấnam páry eti haryatám | tá û sutásya somyásyấndhaso 'ṅçóḥ pîyûsham prathamásya bhejire || 8 || té somấdo hárî índrasya niṅsate 'ṅçúṃ duhánto ádhy âsate gávi | tébhir dugdhám papivấnt somyám mádhv índro vardhate práthate vṛishâyáte || 9 || vṛíshâ vo aṅçúr ná kílâ rishâthanéḷâvantaḥ sádam ít sthanấçitâḥ | raivatyéva máhasâ cấravaḥ sthana yásya grâvâṇo ájushadhvam adhvarám || 10 || 30 ||

tṛidilấ átṛidilâso ádrayo 'çramaṇấ áçṛithitâ ámṛityavaḥ | anâturấ ajárâḥ sthấmavishṇavaḥ supîváso átṛishitâ átṛishṇajaḥ || 11 || dhruvấ evá vaḥ pitáro yugé-yuge kshémakâmâsaḥ sádaso ná yuñjate | ajuryấso harishấco harídrava ấ dyấṃ ráveṇa pṛithivîm açuçravuḥ || 12 || tád íd vadanty ádrayo vimócane yấmann añjaspấ iva ghéd upabdíbhiḥ | vápanto bîjam iva dhânyâkṛítaḥ pṛiñcánti sómaṃ ná minanti bápsataḥ || 13 || suté adhvaré ádhi vấcam akratấ kṛîṇanti vedhásaḥ pṛithú || 14 || 31 ||

94, 5 akrata úpa. nyàk. purú. 6 sam-ấyamuḥ. yuktấḥ. yát çvasántaḥ. çriṇvé. 7 arcata ajárebhyaḥ. yuktấḥ. 8 té ûṃ *iti*. somyásya ándhasaḥ. 9 soma-ádaḥ hárî *iti*. vṛisha-yáte. 10 kíla *iti*. rishâthana ḷâ-vantaḥ. sthana âçitâḥ raivatyấ-iva. 11 stha ámavishṇavaḥ. 12 hari-sấcaḥ. 13 gha ít. dhânya-kṛítaḥ. 14 akrata ấ.

ḷáyo ná mâtáraṃ tudántaḥ | ví shṭ́ muñcâ sushuvúsho manîshấṃ ví vartantâm ádrayaç cấyamânâḥ || 14 || 31 ||

Caturtho 'dhyâyaḥ.

95 (921). trishṭubh.

Hayé jấye mánasâ tíshṭha ghore vácâṅsi miçrấ kṛiṇavâvahai nú | ná nau mántrâ ánuditâsa eté máyas karan páratare canấhan || 1 || kím etấ vâcấ kṛiṇavâ távâhám prấkramisham ushásâm agriyéva | púrûravaḥ púnar ástam párehi durâpanấ vấta ivâhám asmi || 2 || íshur ná çriyá ishudhér asanấ goshấḥ çatasấ ná ráṅhiḥ | avîre krátau ví davidyutan nórâ ná mâyúṃ citayanta dhúnayaḥ || 3 || sấ vásu dádhatî çváçurâya váya úsho yádi váshṭy ántigṛihât | ástaṃ nanakshe yásmiñ câkán dívâ náktaṃ çnathitấ vaitaséna || 4 || tríḥ sma mấhnaḥ çnathayo vaitasénotá sma mé 'vyatyai pṛiṇâsi | púrûravó 'nu te kétam âyaṃ rấjâ me vîra tanvàs tád âsîḥ || 5 || 1 ||

yấ sujûrṇíḥ çréṇiḥ sumnáâpir hradécakshur ná granthínî caraṇyúḥ | tấ añjáyo 'ruṇáyo ná sasruḥ çriyé gávo ná dhenávo 'navanta || 6 || sám asmiñ jấyamâna âsata gnấ utém avardhan nadyàḥ svágûrtâḥ | mahé yát tvâ purûravo ráṇâyấvardhayan dasyuhátyâya devấḥ || 7 || sácâ yád âsu jáhatîshv átkam ámânushîshu mấnusho nishéve | ápa sma mát tarásantî ná bhujyús tấ atrasan rathaspṛíço nấçvâḥ || 8 || yád âsu márto amṛítâsu nispṛík sáṃ kshoṇîbhiḥ krátubhir ná pṛiñkté | tấ âtáyo ná tanvàḥ çumbhata svấ áçvâso ná

94, 14 sú muñca susu-vúshaḥ. — 95, 1 caná áhan. 2 kṛiṇava táva ahám prá akramisham. agriyấ-iva. párâ ihi. duḥ-âpanấ. iva ahám. 3 çriyé. go-sấḥ çata-sấḥ. davidyutat ná úrâ. 5 mâ áhnaḥ. vaitaséna utá. me ávyatyai. púrûravaḥ ánu. 6 sumné-âpiḥ hradé-cakshuḥ. 7 jấyamâne. utá îm. ráṇâya ávardhayan. 8 ni-séve. ná áçvâḥ.

krîḷáyo dándaçânâḥ || 9 || vidyún ná yấ pátantî dávidyod bhárantî me ápyâ kấmyâni | jánishṭo apó náryaḥ súJâtaḥ prórváçî tirata dîrghám ấyuḥ || 10 || 2 ||

jajnishá itthấ gopîthyâya hí dadhấtha tát purûravo ma ójaḥ | áçâsaṃ tvâ vidúshî sásminn áhan ná ma ấçṛiṇoḥ kím abhúg vadâsi || 11 || kadấ sûnúḥ pitáraṃ jâtá ichâc cakrán nấçru vartayad vijânán | kó dámpatî sámanasâ ví yûyod ádha yád agníḥ çváçureshu dîdayat || 12 || práti bravâṇi vartáyate áçru cakrán ná krandad âdhyè çiçvấyai | prá tát te hinavâ yát te asmé párehy ástaṃ nahí mûra mấpaḥ || 13 || sudevó adyá prapáted ánâvṛit parâvátam paramấṃ gántavấ u | ádhâ çáyîta nírṛiter upásthé 'dhainaṃ vṛíkâ rabhasấsa adyúḥ || 14 || púrûravo mấ mṛithâ mấ prá papto mấ tvâ vṛíkâso áçivâsa u kshan | ná vaí straiṇâni sakhyấni santi sâlâvṛikấṇâṃ hṛídayâny etấ || 15 || 3 ||

yád vírûpấcaram mártyeshv ávasaṃ rấtrîḥ çarádaç cátasraḥ | ghṛitásya stokáṃ sakṛíd áhna âçnâṃ tấd evédáṃ tâtṛipâṇấ carâmi || 16 || antarikshaprấṃ rájaso vimấnîm úpa çikshâmy urváçîṃ vásishṭhaḥ | úpa tvâ rấtiḥ sukṛitásya tíshṭhân ní vartasva hṛídayaṃ tapyate me || 17 || íti tvâ devấ imá âhur aiḷa yáthem etád bhávasi mṛityúbandhuḥ | prajấ te devấn havíshâ yajâti svargá u tvám ápi mâdayâse || 18 || 4 ||

96 (922). jagatî. 12. 13 trishṭubh.

Prá te mahé vidáthe çaṁsishaṃ hárî prá te vanve vanúsho haryatám mádam | ghṛitáṃ ná yó háribhiç cấru

95, 10 vi-dyút. jánishṭo *iti*. prá urváçî. 11 jajnishé. me ójaḥ. me ấ açṛiṇoḥ. 12 ichât. ná áçru. 13 â-dhyè. hinava. párâ ihi. mâ ấpaḥ. 14 gántavaí. ádha. upá-sthe ádha enam vṛíkâḥ. 15 mṛithâḥ. 16 vírûpâ ácaram. evá idám tatṛipâṇấ. 17 tíshṭhât. 18 imé. yáthâ îm. svaḥ-gé.

sécata ấ tvâ viçantu hárivarpasaṃ gíraḥ || 1 || háriṃ hí yónim abhí yé samásvaran hinvánto hárî divyáṃ yáthâ sádaḥ | ấ yám pṛiṇánti háribhir ná dhenáva índrâya çûshám hárivantam arcata || 2 || só asya vájro hárito yá âyasó hárir níkâmo hárir ấ gábhastyoḥ | dyumnî́ suçipró hárimanyusâyaka índre ní rûpấ háritâ mimikshire || 3 || diví ná ketúr ádhi dhâyi haryató vivyácad vájro hárito ná ráṁhyâ | tudád áhiṃ háriçipro yá âyasáḥ sahásraçokâ abhavad dharimbharáḥ || 4 || tváṃ-tvam aharyathâ úpastutaḥ pûrvebhir indra harikeça yájvabhiḥ | tváṃ haryasi táva víçvam ukthyàm ásâmi rấdho harijâta haryatám || 5 || 5 ||

tấ vajríṇam mandínaṃ stómyam máda índraṃ ráthe vahato haryatấ hárî | purûṇy asmai sávanâni háryata índrâya sómâ hárayo dadhanvire || 6 || áraṃ kấmâya hárayo dadhanvire sthirấya hinvan hárayo hárî turấ | árvadbhir yó háribhir jósham îyate só asya kấmaṃ hárivantam ânaçe || 7 || háriçmaçârur hárikeça âyasás turaspéye yó haripấ ávardhata | árvadbhir yó háribhir vâjínîvasur áti víçvâ duritấ pấrishad dhárî || 8 || srúveva yásya háriṇî vipetátuḥ çípre vấjâya háriṇî dávidhvataḥ | prá yát kṛité camasé mármṛijad dhárî pîtvấ mádasya haryatásyấndhasaḥ || 9 || utá sma sádma haryatásya pastyòr átyo ná vấjaṃ hárivâñ acikradat | mahî́ cid dhí dhisháṇấharyad ójasâ bṛihád váyo dadhishe haryatáç cid ấ || 10 || 6 ||

ấ ródasî háryamâṇo mahitvấ návyaṃ-navyaṃ haryasi mánma nú priyám | prá pastyàm asura haryatáṃ gór âvish kṛidhi háraye sûryâya || 11 || ấ tvâ haryántam prayújo já-

96, 1 sécate. 3 hárimanyu-sâyakaḥ. 4 harim-bharáḥ. 6 máde. háryate. sómâḥ. 8 turaḥ-péye. hárî *iti*. 9 srúvâ-iva. háriṇî *iti*. çípre *iti*. háriṇî *iti*. hárî *iti*. haryatásya índhasaḥ. 10 hí dhisháṇâ áharyat.

nânâṃ ráthe vahantu háriçipram indra | píbâ yáthâ prátibhṛitasya mádhvo háryan yajnáṃ sadhamâde dáçoṇim || 12 || ápâḥ pûrveshâṃ harivaḥ sutânâm átho idáṃ sávanaṃ kévalaṃ te | mamaddhí sómam mádhumantam indra satrâ vṛishañ jaṭhára â vṛishasva || 13 || 7 ||

97 (923). anushṭubh.

Yâ óshadhîḥ pûrvâ jâtâ devébhyas triyugám purâ | mánai nú babhrûṇâm ahám çatáṃ dhâmâni saptá ca || 1 || çatáṃ vo amba dhâmâni sahásram utá vo rúhaḥ | ádhâ çatakratvo yûyám imám me agadáṃ kṛita || 2 || óshadhîḥ práti modadhvam púshpavatîḥ prasûvarîḥ | áçvâ iva sajítvarîr vîrúdhaḥ pârayishṇvàḥ || 3 || óshadhîr íti mâtaras tád vo devîr úpa bruve | sanéyam áçvaṃ gâṃ vâsa âtmânaṃ táva pûrusha || 4 || açvatthé vo nishádanam parṇé vo vasatísh kṛitâ | gobhâja ít kílâsatha yát sanávatha pûrusham || 5 || 8 ||

yátraúshadhîḥ samágmata râjânaḥ sámitâv iva | víprаḥ sá ucyate bhishág rakshohâmîvacâtanaḥ || 6 || açvâvatîṃ somâvatîm ûrjáyantîm údojasaṃ | âvitsi sárvâ óshadhîr asmâ arishṭátâtaye || 7 || úc chúshmâ óshadhînâṃ gâvo goshṭhâd iverate | dhánaṃ sanishyántînâm âtmânaṃ táva pûrusha || 8 || íshkṛitir nâma vo mâtâtho yûyáṃ stha níshkṛitîḥ | sîrâḥ patatríṇîḥ sthana yád âmáyati nísh kṛitha || 9 || áti víçvâḥ parishṭhâḥ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhîḥ prâcucyavur yát kíṃ ca tanvò rápaḥ || 10 || 9 ||

96, 12 píba. dáça-oṇim. 13 átho *iti*. jaṭháre. — 97, 1 pûrvâḥ jâtâḥ. 2 ádha. 4 purusha. 5 ni-sádanam. vasatíḥ. kíla asatha. púrusham. 6 yátra óshadhîḥ. rakshaḥ-hâ amîva-cátanaḥ. 7 açva-vatîm. út-ojasam. â avitsi. asmaí. 8 út çúshmâḥ. gosthât-iva îrate. purusha. 9 mâtâ átho *iti*. 10 prá acucyavuḥ.

yád imâ vâjáyann ahám óshadhîr hásta âdadhé | âtmâ yákshmasya naçyati purâ jîvagríbho yathâ || 11 || yásyaushadhîḥ prasárpathâṅgam-aṅgam párush-paruḥ | táto yákshmaṃ ví bâdhadhva ugró madhyamaçîr iva || 12 || sâkáṃ yakshma prá pata cáṣheṇa kikidîvínâ | sâkáṃ vâtasya dhrâjyâ sâkáṃ naçya nihâkayâ || 13 || anyâ vo anyâm avatv anyânyásyâ úpâvata | tâḥ sárvâḥ saṃvidânâ idám me prâvatâ vácaḥ || 14 || yâḥ phalínîr yâ aphalâ apushpâ yâç ca pushpíṇîḥ | bṛíhaspátiprasûtâs tâ no muñcantv áṁhasaḥ || 15 || 10 ||

muñcántu mâ çapathyâd átho varuṇyâd utá | átho yamásya páḍbîçât sárvasmâd devakilbishât || 16 || avapátantîr avadan divá óshadhayas pári | yáṃ jîvám açnávâmahai nó sá rishyâti pûrushaḥ || 17 || yâ óshadhîḥ sómarâjnîr bahvîḥ çatávicakshaṇâḥ | tâsâṃ tvám asy uttamâraṃ kâmâya çám hṛidé || 18 || yâ óshadhîḥ sómarâjnîr víshṭhitâḥ pṛithivîm ánu | bṛíhaspátiprasûtâ asyaí sáṃ datta vîryàm || 19 || mâ vo rishat khanitâ yásmai câháṃ khánâmi vaḥ | dvipác cátushpad asmâkaṃ sárvam astv anâturám || 20 || yâç cedám upaçṛiṇvánti yâç ca dûrám párâgatâḥ | sárvâḥ saṃgátya vîrudho 'syaí sáṃ datta vîryàm || 21 || óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá râjnâ | yásmai kṛiṇóti brâhmaṇás táṃ râjan pârayâmasi || 22 || tvám uttamâsy oshadhe táva vṛikshâ úpastayaḥ | úpastir astu sò 'smâkaṃ yó asmâñ abhidâsati || 23 || 11 ||

97, 11 imâḥ. háste. 12 yásya oshadhîḥ pra-sárpatha áṅgam-aṅgam. bâdhadhve. 13 ni-hâkayâ. 14 anyâ anyásyâḥ úpa avata. prá avata. 15 apushpâḥ. tâḥ. 16 átho *iti*. 17 púrushaḥ. 18 ut-tamâ áram. 20 ca ahám. dvi-pát. 21 ca idám. 23 ut-tamâ asi. sáḥ asmâkam.

98 (924). trishṭubh.

Bṛíhaspate práti me devátâm ihi mitró vâ yád váruṇo vẫsi pûshẫ | âdityaír vâ yád vásubhir marútvânt sá parjányaṃ çáṃtanave vṛishâya || 1 || ẫ devó dûtó ajiráç cikitvẫn tvád devâpe abhí mẫm agachat | pratîcînáḥ práti mẫm ẫ vavṛitsva dádhâmi te dyumátîṃ vẫcam âsán || 2 || asmé dhehi dyumátîṃ vẫcam âsán bṛíhaspate anamîvẫm ishirẫm | yáyâ vṛishṭíṃ çáṃtanave vánâva divó drapsó mádhumâñ ẫ viveça || 3 || ẫ no drapsẫ mádhumanto viçantv índra dehy ádhirathaṃ sahásram | ní shîda hotrám ṛituthẫ yajasva devẫn devâpe havíshâ saparya || 4 || ârshṭisheṇó hotrám ṛíshir nishîdan devẫpir devasumatíṃ cikitvẫn | sá úttarasmâd ádharaṃ samudrám apó divyẫ asṛijad varshyẫ abhí || 5 || asmínt samudré ádhy úttarasminn ẫpo devébhir nívṛitâ atishṭhan | tẫ adravann ârshṭishenéna sṛishṭẫ devẫpinâ préshitâ mṛiksbíṇîshu || 6 || 12 ||

yád devẫpiḥ çáṃtanave puróhito hotrẫya vṛitáḥ kṛipáyann ádîdhet | devaçrútaṃ vṛishṭivániṃ rárâṇo bṛíhaspátir vẫcam asmâ ayachat || 7 || yáṃ tvâ devẫpiḥ çuçucánó agna ârshṭishenó manushyàḥ samîdhé | víçvebhir devaír anumadyámânaḥ prá parjányam îrayâ vṛishṭimántam || 8 || tvẫm pû̃rva ṛíshayo gîrbhír âyan tvẫm adhvaréshu puruhûta víçve | sahásrâṇy ádhirathâny asmé ẫ no yajnáṃ rohidaçvópa yâhi || 9 || etẫny agne navatír náva tvé ẫhutâny ádhirathâ sahásrâ | tébhir vardhasva tanvàḥ çûra pûrvî̃r divó no vṛishṭím ishitó ririhi || 10 || etẫny agne navatíṃ sahásrâ sám prá yacha vṛíshṇa índrâya bhâgám | vidvẫn pathá ṛituçó devayẫnân ápy aulânáṃ divi devéshu dhehi || 11 || ágne bẫdhasva ví mṛídho ví durgáhẫpẫmîvâm ápa rákshâṅsi sedha | asmẫt samudrẫd bṛiható divó no 'pẫm bhûmẫnam úpa naḥ sṛijehá || 12 || 13 ||

98, 1 vâ úsi. çám-tanave vṛishaya. 2 deva-âpe. 4 drapsẫḥ. dehí. 6 sṛishṭẫḥ devá-âpinâ prá-ishitâḥ. 7 asmai. 8 agne. îraya. 9 pû̃rve. asmé *iti*. rohit-açva úpa. 10 tvé *iti*. 11 vṛíshṇe. 12 duḥ-gáhâ úpa ámîvâm. sṛija ihá. —

99 (925). trishṭubh.

Káṃ naç citrám ishaṇyasi cikitvẫn pṛithugmẫnaṃ vâçráṃ vâvṛidhádhyai | kát tásya dẫtu çávaso vyùshṭau tákshad vájraṃ vṛitratúram ápinvat || 1 || sá hí dyutẫ vidyútâ véti sẫma pṛithúṃ yónim asuratvẫ sasâda | sá sánîḷebhiḥ prasahânó asya bhrẫtur ná ṛité saptáthasya mâyẫḥ || 2 || sá vẫjaṃ yẫtẫpadushpadâ yánt svàrshâtâ pári shadat sanishyán | anarvẫ yác chatádurasya védo ghnáñ chiçnádevâñ abhí várpasâ bhû̃t || 3 || sá yahvyò 'vánîr góshv árvẫ juhoti pradhanyẫsu sásriḥ | apẫdo yátra yújyâso 'rathẫ droṇyàçvâsa îrate ghṛitáṃ vẫḥ || 4 || sá rudrébhir áçastavâra ṛibhvâ hitvî̃ gáyam âréavadya ẫgât | vamrásya manye mithunẫ vívavrî ánnam abhîtyârodayan mushâyán || 5 || sá íd dẫsaṃ tuvîrávam pátir dán shaḷakshâṃ triçîrshẫṇaṃ damanyat | asyá tritó nv ójasâ vṛidhânó vipẫ varâhám áyoagrayâ han || 6 || 14 ||

sá drúhvaṇe mánusha ûrdhvasânâ ẫ sâvishad arçasânẫya çárum | sá nṛítamo náhusho 'smát súj̃âtaḥ púro 'bhinad árhan dasyuhátye || 7 || só abhríyo ná yávasa udanyán ksháyâya gâtúṃ vidán no asmé | úpa yát sî̃dad índuṃ çárîraiḥ çyenó 'yopâshṭir hanti dásyûn || 8 || sá vrẫdhataḥ ça-

98, 12 duḥ-gáhâ úpa ámîvâm. sṛija ihá. — 99, 2 asura-tvẫ ẫ. ná. 3 yẫtâ ápaduḥ-padâ. svàḥ-sâtâ. yát çatá-durasya. ghnán çiçná-devân. 4 árvâ ẫ. arathẫḥ. droṇí-açvâsaḥ. 5 ẫ agât. vívavrî *iti* ví-vavrî. abhi-ítya arodayat. 6 tuvi-rávam. shaṭ-akshám. nú. 7 mánushe. 8 yávase. vidát. áyaḥ-apâshṭiḥ.

vasânébhir asya kútsâya çúshṇaṃ kṛipáṇe párâdat | ayáṃ kavím anayac chasyámânam átkaṃ yó asya sánitotá nṛiṇấm ‖ 9 ‖ ayáṃ daçasyán náryebhir asya dasmó devébhir váruṇo ná mâyî́ | ayáṃ kaníṇa ṛitupấ avedy ámimîtârárum yáç cátushpât ‖ 10 ‖ asyá stómebhir auçijá ṛijíçvâ vrajáṃ darayad vṛishabhéṇa píproḥ | sútvâ yád yajató dîdáyad gî́ḥ púra iyânó abhí várpasâ bhût ‖ 11 ‖ evấ mahó asura vaksháthâya vamrakáḥ paḍbhír úpa sarpad índram | sá iyânáḥ karati svastím asmâ ísham ûrjaṃ sukshitím víçvam ấbhâḥ ‖ 12 ‖ 15 ‖

Ashṭamo 'nuvâkaḥ.

100 (926). jagatî. 12 trishṭubh.

Índra dṛíhya maghavan tvấvad íd bhujá ihá stutáḥ sutapấ bodhi no vṛidhé | devébhir naḥ savitấ prấvatu çrutám ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 1 ‖ bhárâya sú bharata bhâgám ṛitvíyam prá vâyáve çucipé krandádishṭaye | gaurásya yáḥ páyasaḥ pîtím ânaçá ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 2 ‖ ấ no deváḥ savitấ sâvishad váya ṛijûyaté yájamânâya sunvaté | yáthâ devấn pratibhûshema pâkavád ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 3 ‖ índro asmé sumánâ astu viçváhâ rấjâ sómaḥ suvitásyấdhy etu naḥ | yáthâ-yathâ mitrádhitâni saṃdadhúr ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 4 ‖ índra ukthéna çávasâ párur dadhe bṛíhaspate pratarîtấsy áyushaḥ | yajnó mánuḥ prámatir naḥ pitấ hí kam ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 5 ‖ índrasya nú súkṛitaṃ daívyaṃ sáho 'gnír gṛihé jaritấ médhiraḥ kavíḥ | yajnáç ca

99, 9 párâ adât. anayat çasyámânam. sánitâ utá. 10 ámimîta arárum. 12 evá. asmai. ísham etc. = 846, 10. — 100, 1 bhujé. suta-pấḥ. prá avatu. 2 krandát-ishṭaye. ânaçé. 3 ṛiju-yaté. 4 suvitásya ádhi. 5 pra-tarîtấ asi.

bhûd vidáthe cấrur ántama ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 6 ‖ 16 ‖

ná vo gúhâ cakṛima bhûri dushkṛitấṃ nấvishṭyaṃ vasavo devahéḷanam | mấkir no devâ ánṛitasya várpasa ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 7 ‖ ápâmîvâṃ savitấ sâvishan nyàg várîya íd ápa sedhantv ádrayaḥ | grấvâ yátra madhushúd ucyáte bṛihád ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 8 ‖ ûrdhvó grấvâ vasavo 'stu sotári víçvâ dvéshâṅsi sanutár yuyota | sá no devâḥ savitấ pâyúr î́dya ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 9 ‖ ûrjaṃ gâvo yávase pî́vo attana ṛitásya yấḥ sádane kóçe añgdhvé | tanûr evá tanvò astu bheshajám ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 10 ‖ kratuprấvâ jaritấ çáçvatâm áva índra íd bhadrấ prámatiḥ sutấvatâm | pûrṇám ûdhar divyáṃ yásya siktáya ấ sarvátâtim áditiṃ vṛiṇîmahe ‖ 11 ‖ citrás te bhânúḥ kratuprấ abhishṭíḥ sánti spṛídho jaraṇiprấ ádhṛishṭâḥ | rájishṭhayâ rájyâ paçvá ấ gós tûtûrshati páry ágraṃ duvasyúḥ ‖ 12 ‖ 17 ‖

101 (927). trishṭubh. 4. 6 gâyatrî. 5 bṛihatî. 9. 12 jagatî.

Úd budhyadhvaṃ sámanasaḥ sakhâyaḥ sám agním indhvam bahávaḥ sánîḷâḥ | dadhikrấm agním ushásaṃ ca devî́m índrâvato 'vase ní hvaye vaḥ ‖ 1 ‖ mandrấ kṛiṇudhvaṃ dhíya ấ tanudhvaṃ nấvam aritrapáraṇîṃ kṛiṇudhvam | íshkṛiṇudhvam áyudhấraṃ kṛiṇudhvam prấñcaṃ yajnám prá ṇayatâ sakhâyaḥ ‖ 2 ‖ yunákta sî́râ ví yugấ tanudhvaṃ kṛité yónau vapateha bî́jam | girấ ca çrushṭíḥ sábharâ ásan no nédîya ít sṛiṇyàḥ pakvám éyât ‖ 3 ‖ sî́râ yuñjanti ka-

100, 7 ná âvíḥ-tyam. 8 ápa ámîvâm. sâvishat. grấvâ — bṛihád = 890, 15. 10 attana. 11 kratu-prấvâ. siktáye. — 101, 1 índra -vataḥ ávase. 2 áyudhâ áram. nayata. 3 vapata iha. sá-bharâḥ ásat. ấ iyât.

váyo yugā ví tanvate pṛithak | dhīrâ devéshu sumnayā || 4 || nír âhâvān kṛiṇotana sám varatrā dadhâtana | siñcámahâ avatám udríṇaṃ vayáṃ sushékam ánupakshitam || 5 || íshkṛitâhâvam avatáṃ suvaratráṃ sushecanám | udríṇaṃ siñce ákshitam || 6 || 18 ||

prîṇîtâçvân hitáṃ jayâtha svastivâhaṃ rátham ít kṛiṇudhvam | dróṇâhâvam avatám áçmacakram áṅsatrakoçaṃ siñcatâ nṛipāṇam || 7 || vrajáṃ kṛiṇudhvaṃ sá hí vo nṛipāṇo várma sîvyadhvam bahulā pṛithūni | púraḥ kṛiṇudhvam āyasîr ádhṛishṭâ mā vaḥ susroc camasó dṛíṇhatâ tám || 8 || ā vo dhíyaṃ yajníyâṃ varta ûtáye dévâ devīṃ yajatāṃ yajníyâm ihá | sā no duhîyad yávaseva gatvī sahásradhârâ páyasâ mahī gaúḥ || 9 || ā tū shiñca hárim îṃ dror upásthe vāçîbhis takshatâçmanmáyîbhiḥ | pári shvajadhvaṃ dáça kakshyâbhir ubhé dhúrau práti váhniṃ yunakta || 10 || ubhé dhúrau váhnir âpíbdamâno 'ntár yóneva carati dvijāniḥ | vánaspátiṃ vána āsthâpayadhvaṃ ní shū dadhidhvam ákhananta útsam || 11 || kápṛin naraḥ kapṛithám úd dadhâtana codáyata khudáta vājasâtaye | nishṭigryàḥ putrám ā cyâvayotáya índraṃ sabādha ihá sómapîtaye || 12 || 19 ||

102 (928). trishṭubh. 1. 3. 12 bṛihatî.

Prá te rátham mithûkṛitam índro 'vatu dhṛishṇuyā | asmínn âjaú puruhûta çravāyye dhanabhakshéshu no 'va || 1 || út sma vāto vahati vāso 'syâ ádhirathaṃ yád ájayat sahásram | rathīr abhûn mudgalānî gávishṭau bháre kṛitáṃ

101, 4 dhīrâḥ. 5 varatrāḥ. siñcámahai. su-sékam. 6 íshkṛita-âhâvam. su-secanám. 7 prîṇîtá áçvân. dróṇa-âhâvam. siñcata nṛi-pānam. 8 ádhṛishṭâḥ. susrot. dṛíṇhata. 9 varte. dévāḥ. sā no — gaúḥ = 337, 5. 10 tú siñca. takshata açman-máyîbhiḥ. svajadhvam. 11 yónâ-iva. váne ā asthâpayadhvam. sú. 12 kápṛit. nishṭigryàḥ. cyavaya ûtáye. — 102, 1 mithu-kṛítam. 2 abhût. gó-ishṭau.

vy àced indrasenā || 2 || antár yacha jíghāṅsato vájram indrâbhidāsataḥ | dāsasya vâ maghavann āryasya vâ sanutár yavayâ vadhám || 3 || udnó hradám apibaj járhṛishāṇaḥ kūṭaṃ sma tṛiṅhád abhímātim eti | prá mushkábhâraḥ çráva ichámâno 'jirám bâhū abharat síshâsan || 4 || ny àkrandayann upayánta enam ámehayan vṛishabhám mádhya âjéḥ | téna sūbharvaṃ çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pradháne jigâya || 5 || kakárdave vṛishabhó yuktá âsīd ávâvacît sārathir asya keçī | dúdher yuktásya drávataḥ sahānasa richánti shmâ nishpádo mudgalānîm || 6 || 20 ||

utá pradhím úd ahann asya vidvān úpâyunag váṅsagam átra çíkshan | índra úd âvat pátim ághnyânâm araṅhata pádyâbhiḥ kakúdmân || 7 || çunám ashṭrâvy àcarat kapardī varatrāyâṃ dārv ânáhyamânaḥ | nṛimṇāni kṛiṇván baháve jánâya gāḥ paspaçânás távishîr adhatta || 8 || imáṃ tám paçya vṛishabhásya yúñjaṃ kāshṭhâyâ mádhye drughaṇáṃ çáyânam | yéna jigāya çatávat sahásraṃ gávâm múdgalaḥ pṛitanājyeshu || 9 || áré aghā kó nv ìtthā dadarça yáṃ yuñjánti tám v ā sthâpayanti | nāsmai tṛíṇaṃ nódakám ā bharanty úttaro dhuró vahati pradédiçat || 10 || parivṛiktéva pativídyam ânaṭ pīpyânâ kūcakreṇeva siñcán | eshaishyâ cid rathyâ jayema sumaṅgálaṃ sínavad astu sātám || 11 || tváṃ víçvasya jágataç cákshur indrâsi cákshushaḥ | vṛishâ yád âjíṃ vṛishaṇâ síshâsasi codáyan vádhriṇâ yujā || 12 || 21 ||

102, 2 ví acet. 3 indra abhi-dāsataḥ. yavaya. 4 apibat. bâhū *iti*. 5 ní akrandayan. mádhye. sūbharvam. 6 sahá ánasâ. sma niḥ-pádaḥ. 7 úpa ayunak. 8 ashṭrâ-vī acarat. 9 kāshṭhâyâḥ. dru-ghanám. 10 nú itthā. ná asmai. ná udakám. 11 parivṛiktā-iva. kūcakreṇa-iva. esha-eshyâ. 12 indra asi.

103 (929). trishṭubh. 13 anushṭubh.

Âçúḥ çíçâno vṛishabhó ná bhîmó ghanâghanáḥ kshóbhaṇaç carshaṇînâm | saṃkrándano 'nimishá ekavîráḥ çatáṃ sénâ ajayat sâkám índraḥ || 1 || saṃkrándanenânimishéṇa jishṇúnâ yutkâréṇa duçcyavanéna dhṛishṇúnâ | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshuhastena vṛíshṇâ || 2 || sá íshuhastaiḥ sá nishaṅgíbhir vaçî́ sáṃsrashṭâ sá yúdha índro gaṇéna | saṃsṛishṭajít somapấ bâhuçardhy ùgrádhanvâ prátihitâbhir ástâ || 3 || bṛíhaspate pári dîyâ ráthena rakshohấmítrâñ apabấdhamânaḥ | prabhañjánt sénâḥ pramṛiṇó yudhấ jáyann asmấkam edhy avitấ ráthânâm || 4 || balavijnâyáḥ sthávirah právîraḥ sáhasvân vâjî́ sáhamâna ugráḥ | abhívîro abhísatvâ sahojấ jaítram indra rátham ấ tishṭha govít || 5 || gotrabhídaṃ govídaṃ vájrabâhuṃ jáyantam ájma pramṛiṇántam ójasâ | imáṃ sajâtâ ánu vîrayadhvam índraṃ sakhâyo ánu sáṃ rabhadhvam || 6 || 22 ||

abhí gotrấṇi sáhasâ gấhamâno 'dayó vîráḥ çatámanyur índraḥ | duçcyavanáḥ pṛitanâshấḷ ayudhyò 'smấkaṃ sénâ avatu prá yutsú || 7 || índra âsâṃ netấ bṛíhaspátir dákshiṇâ yajnáḥ purá etu sómaḥ | devasenânâm abhibhañjatînấṃ jáyantînâm marúto yantv ágram || 8 || índrasya vṛíshṇo váruṇasya rấjna âdityấnâm marútâṃ çárdha ugrám | mahấmanasâm bhuvanacyavấnâṃ ghósho devấnâṃ jáyatâm úd asthât || 9 || úd dharshaya maghavann âyudhấny út sátvanâm mâmakấnâm mánâṅsi | úd vṛitrahan vâjínâṃ vấjinâny úd ráthânâṃ jáyatâṃ yantu ghóshâḥ || 10 || asmấkam índraḥ

103, 2 sam-krándanena ani-mishéṇa. 3 soma-pấḥ bâhu-çardhî́ ugrá-dhanvâ. 4 diya. rakshaḥ-hấ amítrân. 5 sahaḥ-jấḥ. 7 ayudhyấḥ asmấkam. 10 harshaya.

sáṃriteshu dhvajéshv asmấkaṃ yấ íshavas tấ jayantu | asmấkaṃ vîrấ úttare bhavantv asmấñ u devâ avatâ háveshu || 11 || amî́shâṃ cittám pratilobhâyantî gṛihâṇấñgâny apve párehi | abhí préhi nír daha hṛitsú çókair andhénâmítrâs támasâ sacantâm || 12 || prétâ jáyatâ nara índro vaḥ çárma yachatu | ugrấ vaḥ santu bâhávo 'nâdhṛishyấ yáthâsatha || 13 || 23 ||

104 (930). trishṭubh.

Ásâvi sómaḥ puruhûta túbhyaṃ háribhyâṃ yajnám úpa yâhi tûyam | túbhyaṃ gíro vípravîrâ iyânấ dadhanvirá indra píbâ sutásya || 1 || apsú dhûtásya harivaḥ píbehá nṛíbhiḥ sutásya jaṭháram pṛiṇasva | mimikshúr yám ádraya indra túbhyaṃ tébhir vardhasva mádam ukthavâhaḥ || 2 || prógrâm pîtíṃ vṛíshṇa iyarmi satyấm prayaí sutásya haryaçva túbhyam | índra dhénâbhir ihá mâdayasva dhîbhír víçvâbhiḥ çácyâ gṛiṇânáḥ || 3 || ûtî́ çacîvas táva vîryèṇa váyo dádhânâ uçíja ṛitajnấḥ | prajấvad indra mánusho duroṇé tasthúr gṛiṇántaḥ sadhamấdyâsaḥ || 4 || práṇîtibhish ṭe haryaçva sushṭóḥ sushumnásya pururúco jánâsaḥ | máṅhishṭhâm ûtíṃ vitíre dádhânâḥ stotấra indra táva sûnṛítâbhiḥ || 5 || 24 ||

úpa bráhmâṇi harivo háribhyâṃ sómasya yâhi pîtáye sutásya | índra tvâ yajnáḥ kshámamâṇam ânaḍ dâçvấñ asy

103, 11 sám-ṛiteshu. tấḥ. avata. 12 gṛihâṇá áñgâni. párâ ihi. prá ihi. andhénâ etc. = 915, 15. 13 prá ita jáyata. ugrấḥ. anâdhṛishyấḥ yáthâ ásatha. Hierauf folgt das nachstehende pariçishṭa: asaú yấ sénâ marutaḥ páreshâm abhyaíti na ójasâ spárdhamânâ | tấṃ gûhata támasâpavratena yúthâmî́shâm anyó anyáṃ ná jânât || 1 || andhấ amítrâ bhavatâçírshâṇấ áhaya iva | téshâṃ vo agnídagdhânâm agnímûḷhânâm índro hantu váraṃ-varam || 2 || Vgl. Vs. Av. und Sv. — 104, 1 iyânấḥ dadhanviré. píba. 2 píba ihá. 3 prá ugrấm. vṛíshṇe. pra-yaí. 5 práṇîti-bhiḥ te. su-stóḥ su-sumnásya.

adhvarásya praketáḥ || 6 || sahásravâjam abhimâtishâham sutéraṇam maghávânaṃ suvṛiktím | úpa bhûshanti gíro ápratîtam índraṃ namasyẫ jaritúḥ pananta || 7 || saptẫpo devîḥ suráṇâ ámṛiktâ yẫbhiḥ síndhum átara indra pûrbhít | navatíṃ srotyẫ náva ca srávantîr devébhyo gâtúm mánushe ca vindaḥ || 8 || apó mahîr abhíçaster amuñcó 'jâgar âsv ádhi devá ékaḥ | índra yẫs tváṃ vṛitratûrye cakártha tẫbhir viçvẫyus tanvàm pupushyâḥ || 9 || vîréṇyaḥ krátur índraḥ suçastír utẫpi dhénâ puruhûtám îṭṭe | ârdayad vṛitrám ákṛiṇod u lokáṃ sasâhé çakráḥ pṛítanâ abhishṭíḥ || 10 || çunáṃ huvema maghávânam índram — || 11 || 25 ||

105 (931). ushṇih. 1 ushṇih oder gâyatrî. 2. 7 pipîlikamadhyâ. 11 trishṭubh.

Kadẫ vaso stotráṃ háryata ẫva çmaçẫ rudhad vẫḥ | dîrgháṃ sutáṃ vâtẫpyâya || 1 || hárî yásya suyújâ vívratâ vér árvantẫnu çépâ | ubhẫ rajî́ ná keçínâ pátir dán || 2 || ápa yór índraḥ pẫpaja ẫ márto ná çaçramâṇó bibhîvẫn | çubhé yád yuyujé távishîvân || 3 || sácâyór índraç cárkṛisha ẫñ upânasáḥ saparyán | nadáyor vívratayoḥ çû́ra índraḥ || 4 || ádhi yás tasthaú kéçavantâ vyácasvantâ ná pushṭyaí | vanóti çíprâbhyâṃ çipríṇîvân || 5 || 26 ||

prẫstaud ṛishvaújâ ṛishvébhis tatáksha çû́raḥ çávasâ | ṛibhúr ná krátubhir mâtaríçvâ || 6 || vájraṃ yáç cakré suhánâya dásyave hirîmaçó hírîmân | árutahanur ádbhutaṃ ná rájaḥ || 7 || áva no vṛijinẫ çiçîhy ṛicẫ vanemâṇṛícaḥ |

104, 7 abhimâti-sáham suté-raṇam. áprati-itam. namasyẫḥ. 8 saptá ẫpaḥ. ámṛiktâḥ. srotyẫḥ. 9 amuñcaḥ ájâgaḥ. viçvá-âyuḥ. 10 utá ápi. sasahé. 11 çunáṃ huvema etc. = 264, 22. — 105, 1 háryate ẫ áva. vẫr *iti* vẫḥ. 2 hárî-rajî́ *iti*. árvantâ ánu. 3 pẫpaje. 4 sácâ âyóḥ. cárkṛishe ẫ upânasáḥ. 6 prá astaut ṛishvá-ojâḥ. 8 vanema aṇṛícaḥ.

nẫbrahmâ yajná ṛídhag jóshati tvé || 8 || ûrdhvẫ yát te tretînî bhû̃d yajnásya dhûrshú sádman | sajû́r nẫvaṃ svấyaçasaṃ sácâyóḥ || 9 || çriyé te pṛíçnir upasécanî bhûc chriyé dárvir arepẫḥ | yáyâ své pẫtre siñcása út || 10 || çatáṃ vâ yád asurya práti tvâ sumitrá itthẫstaud durmitrá itthẫstaut | ẫvo yád dasyuhátye kutsaputrám prẫvo yád dasyuhátye kutsavatsám || 11 || 27 ||

Pañcamo 'dhyâyaḥ.

106 (932). trishṭubh.

Ubhẫ u nûnáṃ tád íd arthayethe ví tanvâthe dhíyo vástrâpáseva | sadhrîcînẫ yẫtave prém ajîgaḥ sudíneva pṛíksha ẫ tansayethe || 1 || ushṭẫreva phárvareshu çrayethe prâyogéva çvẫtryâ çấsur éthaḥ | dûtéva hí shṭhó yaçásâ jáneshu mẫpa sthâtam mahishévâvapẫnât || 2 || sâkaṃyújâ çakunásyeva pakshẫ paçvéva citrẫ yájur ẫ gamishṭam | agnír iva devayór dîdivẫṅsâ párijmâneva yajathaḥ purutrẫ || 3 || âpî́ vo asmé pitáreva putrógréva rucẫ nṛipátîva turyaí | íryeva pushṭyaí kiráṇeva bhujyaí çrushṭîvẫneva hávam ẫ gamishṭam || 4 || váṅsageva pûsharyẫ çimbâtâ mitréva ṛitẫ çatárâ çâtapantẫ | vẫjevoccẫ váyasâ gharmyeshṭhẫ méshe-veshẫ saparyẫ púrîshâ || 5 || 1 ||

sṛiṇyèva jarbhárî turphárítû naitoçéva turpháríkâ | udanyajéva jémanâ maderû́ tẫ me jarẫyv ajáram ma-

---

105, 8 ná ábrahmâ. 9 sácâ âyóḥ. 10 bhût çriyé. siñcáse út. 11 itthẫ astaut. prá ẫvaḥ. — 106, 1 ubhaú. arthayethe-tanvâthe-taṅsayethe *iti*. vástrâ apásâ-iva. prá îm ajîgar *iti*. sudínâ-iva. 2 ushṭẫrâ -iva. çrayethe *iti*. prâyogẫ-iva. ẫ ithaḥ dûtẫ-iva hí sthâḥ. mẫ ápa. mahishẫ-iva ava-pẫnât. 3 çakunásya-iva. paçvẫ-iva. párijmânâ-iva. 4 âpî́ *iti*. pitárâ-iva putrẫ ugrẫ-iva. nṛipátî iveti nṛi-pátî-iva. íryâ-iva. kiráṇâ-iva. çrushṭivẫnâ-iva. 5 váṅsagâ-iva. mitrẫ-iva. vẫjâ-iva uccẫ. gharmye-sthẫ méshâ-iva ishẫ. 6 sṛiṇyẫ-iva jarbhárî *iti* turphárítû *iti* naitoçẫ -iva turpháríkâ *iti*. udanyajẫ-iva. maderû́ *iti*.

rā́yu ‖ 6 ‖ pajréva cárcaraṃ jā́ram marā́yu kshádmevārtheshu tartarîtha ugrâ | ṛibhū́ nā́pat kharamajrā́ kharájrur vâyúr ná parpharat kshayad rāyîṇā́m ‖ 7 ‖ gharméva mádhu jaṭhāre sanérû bhágevitâ turphárî phā́rivā́ram | pataréva cacarā́ candránirṇiñ mánaṛiñgâ mananyấ ná jágmî ‖ 8 ‖ bṛihánteva gambháreshu pratishṭhā́m pā́deva gâdháṃ tárate vidâthaḥ | kárṇeva çā́sur ánu hí smárâthó 'ṅçeva no bhajataṃ citrám ápnaḥ ‖ 9 ‖ âraṅgaréva mádhv érayethe sâraghéva gávi nîcī́nabâre | kînā́reva svédam âsishvidânā́ kshā́mevorjā́ sûyavasā́t sacethe ‖ 10 ‖ ṛidhyā́ma stómaṃ sanuyā́ma vā́jam ā́ no mántraṃ saráthehópa yâtam | yáço ná pakvám mádhu góshv antár ā́ bhûtā́ñço açvínoḥ kā́mam aprâḥ ‖ 11 ‖ 2 ‖

107 (933). trishṭubh. 4 jagatî.

Âvír abhûn máhi mā́ghonam eshâṃ víçvaṃ jîvám támaso nír amoci | máhi jyótiḥ pitṛíbhir dattám ā́gâd urúḥ pánthâ dákshiṇâyâ adarçi ‖ 1 ‖ uccā́ diví dákshiṇâvanto asthur yé açvadā́ḥ sahá té sū́ryeṇa | hiraṇyadā́ amṛitatvám bhajante vâsodā́ḥ soma prá tiranta ā́yuḥ ‖ 2 ‖ daívî pûrtír dákshiṇâ devayajyā́ ná kavâríbhyo nahí té pṛiṇánti | áthâ náraḥ práyatadakshiṇâso 'vadyabhiyā́ bahávaḥ pṛiṇanti ‖ 3 ‖ çatádhâraṃ vâyúm arkáṃ svarvídaṃ nṛicákshasas té abhí cakshate havíḥ | yé pṛiṇánti prá ca yáchanti saṃgamé té dákshiṇâṃ duhate saptámâtaram ‖ 4 ‖ dákshiṇâvân pra-

106, 7 pajrā́-iva. kshádma-iva ártheshu. ṛibhū́ *iti* ná âpat kharamajrā́ kharáj-ruḥ. 8 gharmā́-iva. sanérû *iti* bhágе-avitâ turphárî *iti* phā́rivâ áram patarā́-iva. candrá-nirṇik mánaḥ-ṛiṅgâ. jágmî *iti*. 9 bṛihántâ-iva. pā́dâ-iva. kárṇâ-iva. smárâthaḥ áṅçâ-iva. 10 áraṅgarā́-iva. ā́ îrayethe *iti* sâraghā́-iva. kínā́râ-iva. â-sisvidânā́ kshā́ma-iva ûrjā́. suyavasa-át sacethe *iti*. 11 sa-ráthâ ihá úpa. bhûtá-aṅçaḥ. — 107, 1 abhût. ā́ agât. pánthâḥ. 2 tirante. 3 kava-aríbhyaḥ. átha.

thamó hûtá eti dákshiṇâvân grâmaṇī́r ágram eti | tám evá manye nṛipátiṃ jánânāṃ yáḥ prathamó dákshiṇâm âvivā́ya ‖ 5 ‖ 3 ‖

tám evá ṛíshiṃ tám u brahmā́ṇam âhur yajnanyàṃ sâmagā́m ukthaçā́sam | sá çukrásya tanvò veda tisró yáḥ prathamó dákshiṇayâ rarā́dha ‖ 6 ‖ dákshiṇā́çvaṃ dákshiṇâ gā́ṃ dadâti dákshiṇâ candrám utá yád dhiraṇyam | dákshiṇā́nnaṃ vanute yó na âtmā́ dákshiṇâṃ várma kṛiṇute vijânán ‖ 7 ‖ ná bhojā́ mamrur ná nyarthám îyur ná rishyanti ná vyathante ha bhojā́ḥ | idáṃ yád víçvam bhúvanaṃ svàç caitát sárvaṃ dákshiṇaibhyo dadâti ‖ 8 ‖ bhojā́ jigyuḥ surabhíṃ yónim ágre bhojā́ jigyur vadhvàṃ yā́ suvā́sâḥ | bhojā́ jigyur antaḥpéyaṃ súrâyâ bhojā́ jigyur yé áhûtâḥ prayánti ‖ 9 ‖ bhojā́yā́çvaṃ sám mṛijanty âçúm bhojā́yâste kanyấ çúmbhamânâ | bhojásyedám pushkaríṇîva véçma pā́rishkṛitaṃ devamánéva citrám ‖ 10 ‖ bhojám áçvâḥ sushṭhuvā́ho vahanti suvṛíd rátho vartate dákshiṇâyâḥ | bhojā́ṃ devâso 'vatâ bháreshu bhojáḥ çátrûnt samanîkéshu jétâ ‖ 11 ‖ 4 ‖

108 (934). trishṭubh.

Kím ichántî sarámâ prédám ânaḍ dûré hy ádhvâ jáguriḥ parâcaíḥ | kā́sméhitiḥ kā́ páritakmyâsît kathā́ṃ rasā́yâ ataraḥ páyâṅsi ‖ 1 ‖ índrasya dû́tîr ishitā́ carâmi mahá ichántî paṇayo nidhī́ṃ vaḥ | atishkádo bhiyásâ tán na âvat táthâ rasā́yâ ataram páyâṅsi ‖ 2 ‖ kîdṛíñ índraḥ sarame

107, 6 evá. yajna-nyàm sâma-gā́m uktha-çā́sam. 7 dákshiṇâ áçvam. hiraṇyam dákshiṇâ ánnam. 8 bhojā́ḥ mamruḥ. ni-arthám. ca etát. dákshiṇâ ebhyaḥ. 9 bhojā́ḥ jigyuḥ. súrâyâḥ. 10 bhojā́ya áçvam. bhojā́ya âste. bhojásya idám pushkaríṇi-iva. pā́ri-kritam devamānā́-iva. 11 sushṭhu-vā́haḥ. avata. sam-anîkéshu. — 108, 1 prá idám. hí. kā́ asmé-hitiḥ. pā́ri-takmyâ âsît. 2 ati-skádaḥ. tát.

kā́ dṛiçîkā́ yásyedā́m dûtír ásaraḥ parâkā́t | ā́ ca gáchân mitrám enâ dadhâmāthâ gávâm gópatir no bhavâti || 3 || nā́hā́m tā́m veda dábhyam dábhat sá yásyedā́m dûtír ásaram parâkā́t | ná tā́m gûhanti sravāto gabhîrā́ hatā́ índreṇa paṇayaḥ çayadhve || 4 || imā́ gā́vaḥ sarame yā́ aíchaḥ pári divó ántânt subhage pátantî | kás ta enâ áva sṛijâd áyudhvy utā́smā́kam ā́yudhâ santi tigmā́ || 5 || 5 ||

asenyā́ vaḥ paṇayo vácâṅsy anishavyā́s tanvàḥ santu pâpîḥ | ádhṛishṭo va étavā́ astu pánthâ bṛíhaspátir va ubhayā́ ná mṛiḷât || 6 || ayā́m nidhíḥ sarame ádribudhno góbhir áçvebhir vásubhir nyṛ̀ishṭaḥ | rákshanti tám paṇáyo yé sugopā́ réku padám álakam ā́ jagantha || 7 || éhá gamann ṛíshayaḥ sómaçitâ ayā́syo áṅgiraso návagvâḥ | tá etám ûrvā́m ví bhajanta gónâm áthaitád vácaḥ paṇáyo vamann ít || 8 || evā́ ca tvā́m sarama âjagántha prábâdhitâ sáhasâ daívyena | svásâraṃ tvâ kṛiṇavai mā́ púnar gâ ápa te gávâm subhage bhajâma || 9 || nā́hā́m veda bhrâtṛitvā́m nó svasṛitvám índro vidur áṅgirasaç ca ghorā́ḥ | gókāmâ me achadayan yád ā́yam ápā́ta ita paṇayo várîyaḥ || 10 || dûrám ita paṇayo várîya úd gā́vo yantu minatír ṛiténa | bṛíhaspátir yā́ ávindan nígûḷhâḥ sómo ·grā́vâṇa ṛíshayaç ca víprâḥ || 11 || 6 ||

109 (935). trishṭubh. 6. 7 anushṭubh.

tè 'vadan prathamā́ brahmakilbishé 'kûpâraḥ saliló mâtariçvâ | vîḷúharâs tápa ugró mayobhúr ā́po devîḥ prathamajā́ ṛiténa || 1 || sómo rā́jâ prathamó brahmajâyā́m púnaḥ

108, 3 yásya idám. gáchât. ena dadhâma átha. 4 ná ahám. gabhirā́ḥ. 5 imā́ḥ. te. áyudhvî utá asmā́kam. 6 anishavyā́ḥ. étavaí. pánthâḥ. 7 ní-ṛishṭaḥ. su-gopā́ḥ. 8 á́ ihá. té. átha etát. 9 evá. sarame. 10 ná ahám. nó *iti*. gó-kâmâḥ. ápa átaḥ. 11 ávindat. — 109, 1 té avadan prathamā́ḥ. ákûpâraḥ.

prā́yachad áhṛiṇîyamânaḥ | anvartitā́ váruṇo mitrá âsîd agnír hótâ hastagṛíhyā́ ninâya || 2 || hástenaivá grâbyà âdhír asyâ brahmajâyéyám íti céd ávocan | ná dûtā́ya prahyè tastha eshā́ táthâ râshṭrā́m gupitā́m kshatríyasya || 3 || devā́ etásyâm avadanta pū́rve saptaṛisháyas tápase yé nishedúḥ | bhîmā́ jâyā́ brâhmaṇásyópanîtâ durdhā́m dadhâti paramé vyòman || 4 || brahmacârí́ carati vévishad víshaḥ sá devā́nâm bhavaty ékam áṅgam | téna jâyā́m ánv avindad bṛíhaspátiḥ sómena nîtā́m juhvàṃ ná devâḥ || 5 || púnar vaí devā́ adaduḥ púnar manushyā́ utá | rā́jânaḥ satyáṃ kṛiṇvânā́ brahmajâyā́m púnar daduḥ || 6 || punardā́ya brahmajâyā́m kṛitví́ devaír nikilbishám | ū́rjam pṛithivyā́ bhaktvā́yorugâyám úpâsate || 7 || 7 ||

110 (936). trishṭubh.

Sámiddho adyá mánusho duroṇé devó devā́n yajasi jâtavedaḥ | ā́ ca vaha mitramahaç cikitvā́n tvā́m dûtáḥ kavír asi prácetâḥ || 1 || tánûnapât pathá ṛitásya yā́nân mádhvâ samañjánt svadayâ sujihva | mánmâni dhîbhír utá yajnám ṛindhán devatrā́ ca kṛiṇuhy adhvarā́m naḥ || 2 || âjúhvâna ī́ḍyo vándyaç cā́ yâhy agne vásubhiḥ sajóshâḥ | tvā́m devā́nâm asi yahva hótâ sá enân yakshîshitó yájîyân || 3 || prâcī́nam barhíḥ pradíçâ pṛithivyā́ vástor asyā́ vṛijyate ágre áhnâm | vy ù prathate vitarā́m várîyo devébhyo áditaye syonám || 4 || vyácasvatîr urviyā́ ví çrayantâm pátibhyo ná jánayaḥ çúmbhamânâḥ | dévîr dvâro bṛihatîr viçvaminvâ devébhyo bhavata suprâyaṇā́ḥ || 5 || 8 ||

109, 2 prá ayachat. anu-artitā́. hasta-gṛíhya á. 3 hástena evá. asyâḥ brahma-jâyā́ iyám. ca ít. pra-hyè tasthe. 4 sapta-ṛisháyaḥ. brâhmaṇásya úpa-nîtâ duḥ-dhā́m. 6 kṛiṇvânā́ḥ. 7 pṛithivyā́ḥ bhaktvā́ya uru-gāyám úpa âsate. — 110, 2 svadaya. 3 ca á́. yakshi ishitáḥ. 4 pṛithivyā́ḥ. asyā́ḥ. vy — váriyo = 124, 5. 5 viçvam-invâḥ. supra-ayanā́ḥ.

ā́ sushváyantî yajaté úpâke ushā́sânáktâ sadatâṃ ní yónau | divyé yóshaṇe bṛihatî́ surukmé ádhi çríyaṃ çukrapíçaṃ dádhâne || 6 || daívyâ hótârâ prathamā́ suvā́câ mímânâ yajnám mánusho yájadhyai | pracodáyantâ vidátheshu kā́rû prâcî́naṃ jyótiḥ pradíçâ diçántâ || 7 || ā́ no yajnám bhā́ratî tû́yam etv íḷâ manushvád ihá cetáyantî | tisró devî́r barhír édáṃ syonáṃ sárasvatî svápasaḥ sadantu || 8 || yá imé dyā́vâpṛithivî́ jánitrî rûpaír ápiṅçad bhúvanâni víçvâ | tám adyá hotar ishitó yájîyân deváṃ tváshṭâram ihá yakshi vidvā́n || 9 || upā́vasṛija tmányâ samañján devā́nâm pā́tha ṛituthā́ havî́ñshi | vánaspátiḥ çamitā́ devó agníḥ svádantu havyám mádhunâ ghṛiténa || 10 || sadyó jâtó vy àmimîta yajnám agnír devā́nâm abhavat purogā́ḥ | asyá hótuḥ pradíçy ṛitásya vâcí svā́hâkṛitaṃ havír adantu devā́ḥ || 11 || 9 ||

111 (937). trishṭubh.

Mánîshiṇaḥ prá bharadhvam manîshā́ṃ yáthâ-yathâ matáyaḥ sánti nṛiṇā́m | índraṃ satyaír érayâmâ kṛitébhiḥ sá hí vîró girvaṇasyúr vídânaḥ || 1 || ṛitásya hí sádaso dhîtír ádyaut sáṃ gârshṭeyó vṛishabhó góbhir ânaṭ | úd atishṭhat tavishéṇâ ráveṇa mahā́nti cit sáṃ vivyâcâ rájâṅsi || 2 || índraḥ kíla çrútyâ asyá veda sá hí jishṇúḥ pathikṛ́t sū́ryâya | ā́n ménâṃ kṛiṇvánn ácyuto bhúvad góḥ pátir diváḥ sanajā́ ápratîtaḥ || 3 || índro mahnā́ maháto arṇavásya vratā́minâd áṅgirobhir gṛiṇânáḥ | purū́ṇi cin ní tatânâ rájâṅsi dâdhā́ra yó dharúṇaṃ satyátâtâ || 4 || índro diváḥ pratimā́-

110, 6 susváyanti-y.-ú.-d.-y.-b.-surukmé *iti*. dádhâne *iti*. 7 kârû *iti*. 8 ā́ idám. su-ápasaḥ. 9 imé-dyā́vâpṛithivî́-jánitrî *iti*. 10 upa-ávasṛija. 11 ví amimîta. — 111, 1 ā́ îrayâma. 2 tavishéṇa. vivyâca. 3 çrútyai. ā́t. áprati-itaḥ. 4 vratā́ aminât. cit. tatâna.

nam pṛithivyā́ víçvâ veda sávanâ hánti çúshṇam | mahî́ṃ cid dyā́ṃ ā́tanot sū́ryeṇa câskámbha cit kámbhanena skábhîyân || 5 || 10 ||

vájreṇa hí vṛitrahā́ vṛitrám ástar ádevasya çū́çuvânasya mâyā́ḥ | ví dhṛishṇo átra dhṛishatā́ jaghanthā́thâbhavo maghavan bâhvòjâḥ || 6 || sácanta yád ushásaḥ sū́ryeṇa citrā́m asya ketávo rā́m avindan | ā́ yán nákshatraṃ dádṛiçe divó ná púnar yató nákir addhā́ nú veda || 7 || dûráṃ kíla prathamā́ jagmur âsâm índrasya yā́ḥ prasavé sasrúr ā́paḥ | kvà svid ágraṃ kvà budhnā́ âsâm ā́po mádhyaṃ kvà vo nûnám ántaḥ || 8 || sṛijáḥ síndhûñr áhinâ jagrasânā́ñ ād íd etā́ḥ prá vivijre javéna | múmukshamāṇâ utá yā́ mumucré 'dhéd etā́ ná ramante nítiktâḥ || 9 || sadhrîcîḥ síndhum uçatî́r ivâyant sanā́j jârá âritáḥ pûrbhíd âsâm | ástam ā́ te pā́rthivâ vásûny asmé jagmuḥ sûnṛítâ indra pûrvî́ḥ || 10 || 11 ||

112 (938). trishṭubh.

Índra píba pratikâmámṃ sutásya prâtaḥsâvás táva hí pûrvápîtiḥ | hárshasva hántave çûra çátrûn ukthébhish ṭe vîryā́ prá bravâma || 1 || yás te rátho mánaso jávîyân éndra téna somapéyâya yâhi | tû́yam ā́ te hárayaḥ prá dravantu yébhir yā́si vṛíshabhir mándamânaḥ || 2 || háritvatâ várcasâ sū́ryasya çréshṭhai rûpaís tanvàṃ sparçayasva | asmā́bhir indra sákhibhir huvânáḥ sadhrîcînó mâdayasvâ nishádya || 3 || yásya tyát te mahimā́nam mádeshṿ imé mahî́ ródasî nā́viviktâm | tád óka ā́ háribhir indra yuktaíḥ priyébhir

111, 5 pṛithivyā́ḥ. ā́ atanot. skámbhanena. 6 dhṛishṇo *iti*. jaghantha átha abhavaḥ. bâhú-ojâḥ. 7 yát. 8 prathamā́ḥ. 9 yā́ḥ. ádha ít etā́ḥ. 10 iva âyan sanā́t. — 112, 1 ukthébhiḥ te. 2 ā́ indra. 3 çréshṭhaiḥ. mâdayasva ni-sádya. 4 imé-mahî-ródasî *iti* ná áviviktâm.

yâhi priyám ánnam ácha || 4 || yásya çáçvat papivắñ indra çátrûn anânukṛityắ ráṇyâ cakártha | sá te púraṃdhiṃ távishîm iyarti sá te mádâya sutá indra sómaḥ || 5 || 12 ||

idáṃ te pắtraṃ sánavittam indra píbâ sómam enắ çatakrato | pûrṇá âhâvó madirásya mádhvo yáṃ víçva íd abhiháryanti devắḥ || 6 || ví hí tvắm indra purudhắ jánâso hitáprayaso vṛishabha hváyante | asmắkaṃ te mádhumattamânîmắ bhuvant sávanâ téshu harya || 7 || prá ta indra pûrvyắṇi prá nûnáṃ vîryâ vócam prathamắ kṛitắni | satînámanyur açrathâyo ádriṃ suvedanắm akṛiṇor bráhmaṇe gắm || 8 || ní shú sîda gaṇapate gaṇéshu tvắm âhur vípratamaṃ kavînắm | ná ṛité tvát kriyate kíṃ canắré mahắm arkám maghavañ citrám arca || 9 || abhikhyắ no maghavan nắdhamânânt sákhe bodhí vasupate sákhîṇâm | ráṇaṃ kṛidhi raṇakṛit satyaçushmắbhakte cid ắ bhajâ râyé asmắn || 10 || 13 ||

Navamo 'nuvâkaḥ.

113 (939). jagatî. 10 trishṭubh.

Tám asya dyắvâpṛithiviṃ sácetasâ víçvebhir devaír ánu çúshmam âvatâm | yád aít kṛiṇvânó mahimắnam indriyám pîtvắ sómasya krátumâñ avardhata || 1 || tám asya víshṇur mahimắnam ójasâṅçúṃ dadhanvắn mádhuno ví rapçate | devébhir índro maghávâ sayắvabhir vṛitráṃ jaghanvắñ abhavad várenyaḥ || 2 || vṛitréṇa yád áhinâ bíbhrad ắyudhâ samásthithâ yudháye çáṅsam âvíde | víçve te átra marútaḥ sahá tmánắvardhann ugra mahimắnam indriyám || 3 || jajnânâ

112, 5 ananu-kṛityắ. 6 píba. víçve. 7 mádhumat-tamâni imắ. 8 te. açrathayaḥ. 9 sú. ná. caná âré. 10 satya-çushma ábhakte. bhaja. — 113, 1 ójasâ aṅçúm. 3 sam-ásthithâḥ. tmánâ ávardhan.

evá vy àbâdhata spṛídhaḥ prắpaçyad vîró abhí paúṅsyaṃ ráṇam | ávṛiçcad ádrim áva sasyádaḥ sṛijad ástabhnân nắkaṃ svapasyáyâ pṛithúm || 4 || ắd índraḥ satrắ távishîr apatyata várîyo dyắvâpṛithiviṃ abâdhata | ávâbharad dhṛishitó vájram âyasáṃ çévam mitrắya váruṇâya dâçúshe || 5 || 14 ||

índrasyắtra távishîbhyo virapçína ṛighâyató araṅhayanta manyáve | vṛitráṃ yád ugró vy ávṛiçcad ójasâpó bíbhrataṃ támasâ párîvṛitam || 6 || yắ vîryâṇi prathamắni kártvâ mahitvébhir yátamânau samîyátuḥ | dhvântáṃ támó 'va dadhvase hatá índro mahnắ pûrváhûtâv apatyata || 7 || víçve devắso ádha vṛishṇyâni té 'vardhayant sómavatyâ vacasyáyâ | raddháṃ vṛitrám áhim índrasya hánmanâgnír ná jámbhais tṛishv ánnam âvayat || 8 || bhűri dákshebhir vacanébhir ṛíkvabhiḥ sakhyébhiḥ sakhyắni prá vocata | índro dhúniṃ ca cúmuriṃ ca dambháyañ chraddhâmanasyắ çṛiṇute dabhîtaye || 9 || tvám purűṇy ắ bharâ sváçvyâ yébhir máṅsai nivácanâni çáṅsan | sugébhir víçvâ duritắ tarema vidó shú ṇa urviyắ gâdhám adyá || 10 || 15 ||

114 (940). trishṭubh. 4 jagatî.

Gharmắ sámantâ trivṛítaṃ vy âpatus táyor júshṭim mâtaríçvâ jagâma | divás páyo dídhishâṇâ aveshan vidúr devắḥ sahásâmânam arkám || 1 || tisró deshṭrắya nírṛitîr úpâsate dîrghaçrúto ví hí jânánti váhnayaḥ | tắsâṃ ní cikyuḥ kaváyo nidắnam páreshu yắ gúhyeshu vratéshu || 2 || cátush-

113, 4 ví abâdhata. prá apaçyat. sa-syádaḥ. ástabhnât. 5 dyắvâpṛithiviṃ *iti*. áva abharat. 6 índrasya átra. ví. ójasâ apáḥ. pári-vṛitam. 7 támaḥ áva. haté. 8 te ávardhayan. hánmanâ agníḥ. tṛishú. 9 çraddhâ-manasyắ. 10 bhara. vidó *iti* sú naḥ. — 114, 1 sám-antâ. ví âpatuḥ. sahá-sâmânam. 2 úpa âsate. yắḥ.

kapardâ yuvatíḥ supéçâ ghṛitápratîkâ vayúnâni vaste | tásyâṃ suparṇấ vṛíshaṇâ ní shedatur yátra devấ dadhiré bhâgadhéyam || 3 || ékaḥ suparṇáḥ sá samudrám ấ viveça sá idáṃ víçvam bhúvanaṃ ví cashṭe | tám pấkena mánasâpaçyam ántitas tám mâtấ reḷhi sá u reḷhi mâtáram || 4 || suparṇáṃ víprâḥ kaváyo vácobhir ékaṃ sántam bahudhấ kalpayanti | chándâṅsi ca dádhato adhvaréshu gráhânt sómasya mimate dvấdaça || 5 || 16 ||

shaṭtriṅçấṅç ca catúraḥ kalpáyantaç chándâṅsi ca dádhata âdvâdaçám | yajnáṃ vimấya kaváyo manîshá ṛiksâmấbhyâm prá ráthaṃ vartayanti || 6 || cáturdaçânyé mahimấno asya táṃ dhîrâ vâcấ prá ṇayanti saptá | ấpnânaṃ tîrthám ká ihá prá vocad yéna pathấ prapíbante sutásya || 7 || sahasradhấ pañcadaçấny ukthấ yấvad dyấvâpṛithivî tấvad ít tát | sahasradhấ mahimấnaḥ sahásraṃ yấvad bráhma vishṭhitaṃ tấvatî vấk || 8 || káç chándasâṃ yógam ấ veda dhîraḥ kó dhíshṇyâm práti vấcam papâda | kám ṛitvíjâm ashṭamám çúram âhur hárî índrasya ní cikâya káḥ svit || 9 || bhúmyâ ántam páry éke caranti ráthasya dhûrshú yuktấso asthuḥ | çrámasya dâyám ví bhajanty ebhyo yadấ yamó bhávati harmyé hitáḥ || 10 || 17 ||

115 (941). jagatî. 8 trishṭubh. 9 çakvarî.

Citrá íc chíços táruṇasya vakshátho ná yó mâtárâv apyéti dhấtave | anûdhấ yádi jîjanad ádhâ ca nú vaváksha sadyó máhi dûtyàṃ cáran || 1 || agnír ha nấma dhâyi dánn apástamaḥ sáṃ yó vánâ yuváte bhásmanâ datấ | abhipra-

---

114, 3 cátuḥ-kapardâ. su-péçâḥ. sedatuḥ. devấḥ. 4 mánasâ apaçyam. 6 manîshấ. 7 cátuḥ-daça anyé. dhîrâḥ. nayanti. 8 ví -sthitam. 9 hárî *iti*. — **115**, 1 ít çíçoḥ. anûdhấḥ. ádha. 2 abhi -pramúrâ.

múrâ juhvâ svadhvará inó ná próthamâno yávase vṛíshâ || 2 || táṃ vo víṃ ná drushádaṃ devám ándhasa índum próthantam pravápantam arṇavám | âsấ váhniṃ ná çocíshâ virapçínam máhivrataṃ ná sarájantam ádhvanaḥ || 3 || ví yásya te jrayasânásyâjara dhákshor ná vấtâḥ pári sánty ácyutâḥ | ấ raṇvấso yúyudhayo ná satvanáṃ tritáṃ naçanta prá çishánta ishṭáye || 4 || sá íd agníḥ káṇvatamaḥ káṇvasakhâryáḥ párasyấntarasya tárushaḥ | agníḥ pâtu gṛiṇató agníḥ sûrîn agnír dadâtu téshâm ávo naḥ || 5 || 18 ||

vâjíntamâya sáhyase supitrya tṛishú cyávâno ánu jâtávedase | anudré cid yó dhṛishatấ váraṃ saté mahíntamâya dhánvanéd avishyaté || 6 || evấgnír mártaiḥ sahá sûríbhir vásuḥ shṭave sáhasaḥ sûnáro nṛíbhiḥ | mitrấso ná yé súdhitâ ṛitâyávo dyấvo ná dyumnaír abhí sánti mấnushân || 7 || ûrjo napât sahasâvann íti tvopastutásya vandate vṛishâ vấk | tvấṃ stoshâma tváyâ suvîrâ drấghîya âyuḥ pratarấṃ dádhânâḥ || 8 || íti tvâgne vṛishṭihávyasya putrấ upastutấsa ṛíshayo 'vocan | tấṅç ca pâhí gṛiṇatấç ca sûrîn váshaṭ váshaḷ íty ûrdhvấso anakshan námo náma íty ûrdhvấso anakshan || 9 || 19 ||

116 (942). trishṭubh.

Píbâ sómam mahatá indriyấya píbâ vṛitrấya hántave çavishṭha | píba râyé çávase hûyámânaḥ píba mádhvas tripád indrấ vṛishasva || 1 || asyá piba kshumátaḥ prásthitasyéndra sómasya váram ấ sutásya | svastidấ mánasâ mâdayasvârvâcînó reváte saúbhagâya || 2 || mamáttu tvâ divyáḥ

115, 2 su-adhvaráḥ. 3 dru-sádam. 4 jrayasânásya ajara. 5 káṇva -sakhâ. aryáḥ — tárushaḥ = **456**, 3. 6 dhánvanâ ít. 7 evá agníḥ. stave. 8 tvâ upa-stutásya. tvấṃ — dádhânâḥ = **53**, 11. 9 tvâ agne. — **116**, 1 píba. mahaté. píba. indra ấ. 2 prá-sthitasya índra. svasti-dấḥ. mâdayasva arvâcînáḥ.

sóma indra mamáttu yáḥ sûyáte pārthiveshu | mamáttu yéna várivaç cakártha mamáttu yéna niriṇāsi çátrūn || 3 || ā́ dvibárhā aminó yâtv índro vṛíshā háribhyām párishiktam ándhaḥ | gávy ā́ sutásya prábhṛitasya mádhvaḥ satrā́ khédām aruçahā́ vṛishasva || 4 || ní tigmā́ni bhrāçáyan bhrāçyâny áva sthirā́ tanuhi yâtujūnām | ugrā́ya te sáho bálaṃ dadâmi pratītyâ çátrūn vigadéshu vṛiçca || 5 || 20 ||

vy àryá indra tanuhi çrávāṅsy ójaḥ sthiréva dhánvano 'bhímātīḥ | asmadryàg vāvṛidhānáḥ sáhobhir ánibhṛishṭas tanvàṃ vāvṛidhasva || 6 || idáṃ havír maghavan túbhyaṃ rātám práti samrāḷ ábṛiṇāno gribhāya | túbhyaṃ sutó maghavan túbhyam pakvò 'ddhīndra píba ca prásthitasya || 7 || addhī́d indra prásthitemā́ havī́ṃshi cáno dadhishva pacatótā sómam | práyasvantaḥ práti haryâmasi tvā satyā́ḥ santu yájamānasya kā́māḥ || 8 || préndrāgníbhyāṃ suvacasyā́m iyarmi síndhāv iva prérayaṃ nā́vam arkaíḥ | áyā iva pári caranti devā́ yé asmábhyaṃ dhanadā́ udbhídaç ca || 9 || 21 ||

117 (943). trishṭubh. 1. 2 jagati.

Ná vā́ u devā́ḥ kshúdham íd vadhā́ṃ dadur utā́çitam úpa gachanti mṛityávaḥ | utó rayíḥ pṛiṇató nópa dasyaty utā́pṛiṇan marḍitā́raṃ ná vindate || 1 || yá ādhrā́ya cakamānā́ya pitvó 'nnavânt sán raphitā́yopajagmúshe | sthirám mánaḥ kṛiṇuté sévate purótó cit sá marḍitā́raṃ ná vindate || 2 || sá íd bhojó yó gṛiháve dádāty ánnakāmāya cárate kṛiçā́ya | áram asmai bhavati yā́mahūtā utā́parīshu kṛiṇute

116, 4 pári-siktam. aruça-hā́ ā́. 5 áva — yâtujūnām = 300, 5. prati -ítya. vi-gadéshu. 6 ví aryáḥ sthirā́-iva. vavṛidhānáḥ. vavṛidhasva. 7 pakváḥ addhí indra. 8 addhí ít. prá-sthitā imā́. pacatā́ utá. 9 prá indrāgní-bhyām. prá îrayam. devā́ḥ. — 117, 1 vaí. utá ā́çitam. utó *iti*. ná úpa. utá ápṛiṇan. 2 ánna-vân. raphitā́ya upa-jagmúshe. purā́ utó *iti*. 3 yā́ma-hūtau utá aparīshu.

sákhāyam || 3 || ná sá sákhā yó ná dádāti sákhye sacābhúve sácamānāya pitváḥ | ápāsmāt préyân ná tád óko asti pṛiṇántam anyám áraṇaṃ cid ichet || 4 || pṛiṇîyā́d ín nādhamānāya távyân drāghîyāṅsam ánu paçyeta pánthām | ó hí vártante ráthyeva cakrā́nyám-anyam úpa tishṭhanta rā́yaḥ || 5 || 22 ||

móghaṃ ánnaṃ vindate ápracetāḥ satyám bravîmi vadhá ít sá tásya | nāryamáṇam púshyati nó sákhāyaṃ kévalāgho bhavati kevalādī́ || 6 || kṛishánn ít phā́la ā́çitaṃ kṛiṇoti yánn ádhvānam ápa vṛiṅkte carítraiḥ | vádan brahmā́vadato vánîyân pṛiṇánn âpír ápṛiṇantam abhí shyāt || 7 || ékapād bhū́yo dvipádo ví cakrame dvipā́t tripā́dam abhy èti paççā́t | cátushpād eti dvipádām abhisvaré sampáçyan pāṅktī́r upatíshṭhamānaḥ || 8 || samaú cid dhástau ná samā́ṃ vivishṭaḥ sammātárā cin ná samā́ṃ duhāte | yamáyoç cin ná samā́ vîryā́ṇi jnātī́ cit sántau ná samā́m pṛiṇîtaḥ || 9 || 23 ||

118 (944). gâyatrî.

Ágne háṅsi ny àtríṇaṃ dī́dyan mártyeshv ā́ | své kshāye çucivrata || 1 || út tishṭhasi svâhuto ghṛitā́ni práti modase | yát tvā srúcaḥ samásthiran || 2 || sá ā́huto ví rocate 'gnír îḷényo girā́ | srucā́ prátīkam ajyate || 3 || ghṛiténāgníḥ sám ajyate mádhupratīka ā́hutaḥ | rócamāno vibhā́vasuḥ || 4 || járamāṇaḥ sám idhyase devébhyo havyavāhana | tā́ṃ tvā havanta mártyāḥ || 5 || 24 ||

tám martā́ ámartyaṃ ghṛiténāgníṃ saparyata | ádābhyaṃ

117, 4 ápa asmāt prá iyāt. 5 ít. ó *iti*. ráthyā-iva cakrā́ anyám. 6 ná aryamáṇam. nó *iti*. kévala-aghaḥ. kevala-ādī́. 7 brahmā́ávadataḥ. syāt. 8 abhí eti. 9 hástau. cit. jnātī́ *iti*. — 118, 1 ní atríṇam. dī́dyat. 2 sú-āhutaḥ. 4 ghṛiténa agníḥ. 6 ghṛiténa agním.

gṛihápatim ‖ 6 ‖ ádâbhyena çocíshâgne rákshas tvám daha | gopâ ṛitásya dîdihi ‖ 7 ‖ sá tvám agne prátîkena práty osha yâtudhânyàḥ | urukshâyeshu dîdyat ‖ 8 ‖ tám tvâ gîrbhír urukshâyâ havyavâhaṃ sám îdhire | yájishṭham mânushe jáne ‖ 9 ‖ 25 ‖

119 (945). gâyatrî.

Íti vâ íti me máno gâm áçvaṃ sanuyâm íti | kuvít sómasyâpâm íti ‖ 1 ‖ prá vâtâ iva dódhata ún mâ pîtâ ayaṅsata | kuvít sómasyâpâm íti ‖ 2 ‖ ún mâ pîtâ ayaṅsata rátham áçvâ ivâçávaḥ | kuvít — ‖ 3 ‖ úpa mâ matír asthita vâçrâ putrám iva priyám | kuvít — ‖ 4 ‖ ahám táshṭeva vandhúram páry acâmi hṛidâ matím | kuvít — ‖ 5 ‖ nahí me akshipác canâchântsuḥ páñca kṛishṭáyaḥ | kuvít — ‖ 6 ‖ 26 ‖

nahí me ródasî ubhé anyám pakshám caná práti | kuvít — ‖ 7 ‖ abhí dyâm mahinâ bhuvam abhîmâm pṛithivîm mahîm | kuvít — ‖ 8 ‖ hántâhám pṛithivîm imâṃ ní dadhânîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 9 ‖ oshám ít pṛithivîm ahám jaṅghánânîhá vehá vâ | kuvít — ‖ 10 ‖ diví me anyáḥ pakshò 'dhó anyám acîkṛisham | kuvít — ‖ 11 ‖ ahám asmi mahâmahò 'bhinabhyám údîshitaḥ | kuvít — ‖ 12 ‖ gṛihó yâmy áraṃkṛito devébhyo havyavâhanaḥ | kuvít sómasyâpâm íti ‖ 13 ‖ 27 ‖

Shashṭho 'dhyâyaḥ.

120 (946). trishṭubh.

Tád íd âsa bhúvaneshu jyéshṭhaṃ yáto jajná ugrás tve-

118, 7 çocíshâ ágne. 9 uru-kshâyâḥ. — 119, 1 vaí. sómasya ápâm. 2 út. 3 iva âçávaḥ. 5 táshṭâ-iva. 6 akshi-pát caná áchântsuḥ. 7 ródasî-ubhé *iti*. 8 abhí imâm. 9 hánta ahám. dadhâni ihá vâ ihá. 10 jaṅghánâni ihá vâ ihá. 11 pakshâḥ adháḥ. 12 mahâ-mahâḥ abhi-nabhyám út-ishitaḥ. — 120, 1 jajné.

shánṛimṇaḥ | sadyó jajnânó ní riṇâti çátrûn ánu yâṃ víçve mádanty ûmâḥ ‖ 1 ‖ vâvṛidhânáḥ çávasâ bhûryojâḥ çátrur dâsâya bhiyásaṃ dadhâti | ávyanac ca vyanác ca sásni sáṃ te navanta prábhṛitâ mádeshu ‖ 2 ‖ tvé krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ûmâḥ | svâdóḥ svâdîyaḥ svâdúnâ sṛijâ sám adâḥ sú mádhu mádhunâbhí yodhîḥ ‖ 3 ‖ íti cid dhí tvâ dhánâ jáyantam máde-made anumádanti víprâḥ | ójîyo dhṛishṇo sthirám â tanushva mâ tvâ dabhan yâtudhânâ durévâḥ ‖ 4 ‖ tváyâ vayám çâçadmahe ráṇeshu prapáçyanto yudhényâni bhûri | codáyâmi ta âyudhâ vácobhiḥ sáṃ te çiçâmi bráhmaṇâ váyâṅsi ‖ 5 ‖ 1 ‖

stushéyyam puruvárpasam ṛíbhvam inátamam âptyám âptyânâm | â darshate çávasâ saptá dânûn prá sâkshate pratimânâni bhûri ‖ 6 ‖ ní tád dadhishé 'varam páraṃ ca yásminn âvithâvasâ duroṇé | â mâtárâ sthâpayase jigatnû áta inoshi kárvarâ purûṇi ‖ 7 ‖ imâ bráhma bṛihâddivo vivaktîndrâya çûshám agriyâḥ svarshâḥ | mahó gotrásya kshayati svarâjo dúraç ca víçvâ avṛiṇod ápa svâḥ ‖ 8 ‖ evâ mahân bṛihâddivo átharvâvocat svâṃ tanvàm índram evá | svásâro mâtaríbhvarîr ariprâ hinvánti ca çávasâ vardháyanti ca ‖ 9 ‖ 2 ‖

121 (947). trishṭubh.

Hiraṇyagarbháḥ sám avartatâgre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivîṃ dyâm utémâṃ kásmai devâya havíshâ vidhema ‖ 1 ‖ yá âtmadâ baladâ yásya víçva

120, 2 vavṛidhânáḥ. ávi-anat ca vi-anát. 3 sṛija. mádhunâ abhí. 4 hí. yâtu-dhânâḥ. 5 te âyudhâ. 7 dadhishe ávaram. âvitha ávasâ. jigatnû *iti*. 8 vivakti índrâya. dúraç — svâḥ = 265, 21. 9 evá. átharvâ ávocat. ariprâḥ. 121, 1 avartata ágre. utá imâm. 2 âtma-dâḥ bala-dâḥ. víçve.

upā́sate praçísham yásya devā́ḥ | yásya chā́yāmṛítam yásya mṛityúḥ kásmai devā́ya havíshā vidhema || 2 || yáḥ prāṇató nimisható mahitvaíka íd rā́jā jágato babhū́va | yá íçe asyá dvipádaç cátushpadaḥ kásmai devā́ya havíshā vidhema || 3 || yásyemé himávanto mahitvā́ yásya samudráṃ rasáyā sahā́hú̱ḥ | yásyemā́ḥ pradíço yásya bā́hū́ kásmai devā́ya havíshā vidhema || 4 || yéna dyaúr ugrā́ pṛithivī́ ca dṛiḷhā́ yéna svàḥ stabhitáṃ yéna nā́kaḥ | yó antárikshe rájaso vimā́naḥ kásmai devā́ya havíshā vidhema || 5 || 3 ||

yáṃ krándasī ávasā tastabhāné abhy aíkshetā́m mánasā réjamāne | yátrā́dhi sū́ra údito vibhā́ti kásmai devā́ya havíshā vidhema || 6 || ā́po ha yád bṛihatī́r víçvam ā́yan gárbhaṃ dádhānā janáyantīr agním | táto devā́nāṃ sám avartatā́sur ékaḥ kásmai devā́ya havíshā vidhema || 7 || yáç cid ā́po mahinā́ paryápaçyad dákshaṃ dádhānā janáyantīr yajnám | yó devéshv ádhi devá éka ā́sīt kásmai devā́ya havíshā vidhema || 8 || mā́ no hiṅsīj janitā́ yáḥ pṛithivyā́ yó vā́ dívaṃ satyádharmā jajā́na | yáç cā́páç candrā́ bṛihatī́r jajā́na kásmai devā́ya havíshā vidhema || 9 || prájāpate ná tvád etā́ny anyó víçvā jātā́ni pári tā́ babhū́va | yátkāmās te juhumás tán no astu vayáṃ syāma pátayo rayīṇā́m || 10 || 4 ||

122 (948). jagatī. 1. 5 trishṭubh.

Vásuṃ ná citrámahasaṃ gṛiṇīshe vā́māṃ çévam átithim advisheṇyám | sá rā́sate çurúdho viçvádhāyaso 'gnír hótā gṛihápatiḥ suvī́ryam || 1 || jushāṇó agne práti harya me váco

121, 2 upa-ā́sate. chāyā́ amṛítam. 3 prāṇatáḥ. mahi-tvā́ ékaḥ. yásya imé. sahá āhúḥ yásya imā́ḥ. 6 krándasī-tastabhāné-réjamāne *iti*. abhí. yátra ádhi. 7 dádhānāḥ. avartata ásuḥ. 8 dádhānāḥ. 9 hiṅsīt. pṛithivyā́ḥ. ca apáḥ candrā́ḥ. 10 Dieser Vers wird im pada nicht abgetheilt, und nur mit der Bemerkung „yathāsaṃhitam“ begleitet. Dasselbe fand 575, 12 statt.

víçvāni vidvā́n vayúnāni sukrato | ghṛítanirṇig bráhmaṇe gātúm éraya táva devā́ ajanayann ánu vratám || 2 || saptá dhā́māni pariyánn ámartyo dā́çad dā́çúshe sukṛíte mā́mahasva | suvī́reṇa rayíṇāgne svābhúvā́ yás ta ā́naṭ samídhā táṃ jushasva || 3 || yajnásya ketúm prathamā́m puróhitaṃ havíshmanta īḷate saptá vā́jínam | çṛiṇvántam agníṃ ghṛitā́prishṭham ukshā́ṇam pṛiṇántaṃ devā́m pṛiṇaté suvī́ryam || 4 || tvā́ṃ dūtā́ḥ prathamó várēṇyaḥ sá hūyámāno amṛítāya matsva | tvā́m marjayan marúto dā́çúsho gṛihé tvā́ṃ stómebhir bhṛígavo ví rurucuḥ || 5 || 5 ||

íshaṃ duhánt sudúghāṃ viçvádhāyasaṃ yajnapríye yájamānāya sukrato | ágne ghṛitásnus trír ṛitā́ni dī́dyad vartír yajnám pariyánt sukratūyase || 6 || tvā́m íd asyā́ usháso vyùshṭishu dūtā́ṃ kṛiṇvānā́ ayajanta mā́nushāḥ | tvā́ṃ devā́ mahayā́yyāya vā́vṛidhur ā́jyam agne nimṛijánto adhvaré || 7 || ní tvā́ vásishṭhā ahvanta vā́jínaṃ gṛiṇánto agne vidā́theshu vedhásaḥ | rā́yās póshaṃ yájamāneshu dhāraya yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 8 || 6 ||

123 (949). trishṭubh.

Ayáṃ venáç codayat pṛíçnigarbhā jyótirjarāyū́ rájaso vimā́ne | imā́m apā́ṃ saṃgamé sū́ryasya çíçuṃ ná víprā matíbhī rihanti || 1 || samudrā́d ūrmím úd iyarti venó nabhojā́ḥ pṛishṭhā́ṃ haryatásya darçi | ṛitásya sā́nāv ádhi vishṭápi bhrā́ṭ samānā́ṃ yónim abhy ànūshata vrā́ḥ || 2 || samānā́m pūrvī́r abhí vāvaçānā́s tíshṭhan vatsásya mātáraḥ sánīḷāḥ | ṛitásya sā́nāv ádhi cakramāṇā́ rihánti mádhvo

122, 2 ā́ īraya. 3 mamahasva. rayíṇā agne su-ābhúvā. te. 4 yajnásya — puróhitaṃ = 365, 2. 6 sukratu-yase. 7 devā́ḥ. vavṛidhuḥ. — 123, 1 pṛíçni-garbhāḥ jyótiḥ-jarāyuḥ. víprāḥ matí-bhiḥ. 2 abhí anūshata. 3 cakramāṇā́ḥ.

amṛítasya vā́ṇīḥ ‖ 3 ‖ jânánto rûpám akṛipanta víprâ mṛigásya ghósham mahishásya hí gmán | ṛiténa yánto ádhi síndhum asthur vidád gandharvó amṛítâni nā́ma ‖ 4 ‖ apsarā́ jā́ram upasishmiyâṇā́ yóshâ bibharti paramé vyòman | cárat priyásya yónishu priyáḥ sánt sī́dat pakshé hiraṇyáye sá venáḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖

nā́ke suparṇám úpa yát pátantam hṛidā́ vénanto abhy ácakshata tvâ | hiraṇyapakshaṃ váruṇasya dûtáṃ yamásya yónau çakunám bhuraṇyúm ‖ 6 ‖ ûrdhvó gandharvó ádhi nā́ke asthât pratyáñ citrā́ bíbhrad asyā́yudhâni | vásâno átkam surabhíṃ dṛiçé kám svàr ṇá nā́ma janata priyā́ṇi ‖ 7 ‖ drapsáḥ samudrám abhí yáj jígâti páçyan gṛídhrasya cákshasâ vídharman | bhânúḥ çukréṇa çocíshâ cakānás tṛitī́ye cakre rájasi priyā́ṇi ‖ 8 ‖ 8 ‖

124 (950). trishṭubh. 7 jagatî.

Imáṃ no agna úpa yajnám éhi páñcayâmaṃ trivṛítaṃ saptátantum | áso havyavā́ḷ utá naḥ purogā́ jyóg evá dîrghám táma ā́çayishṭhâḥ ‖ 1 ‖ ádevâd devā́ḥ pracátâ gúhâ yán prapáçyamâno amṛitatvám emi | çivám yát sántam áçivo jáhâmi svā́t sakhyā́d áraṇîṃ nā́bhim emi ‖ 2 ‖ páçyann anyásyâ átithiṃ vayā́yâ ṛitásya dhā́ma ví mime purū́ṇi | çáṅsâmi pitré ásurâya çévam ayajniyā́d yajníyam bhâgám emi ‖ 3 ‖ bahvī́ḥ sámâ akaram antár asminn índraṃ vṛiṇânā́ḥ pitáraṃ jahâmi | agníḥ sómo váruṇas té cyavante paryā́vard râshṭráṃ tád avâmy âyán ‖ 4 ‖ nírmâyâ u tyé ásurâ abhûvan tvám ca mâ varuṇa kâmáyâse | ṛiténa râjann ánṛitaṃ viviñcán máma râshṭrásyā́dhipatyam éhi ‖ 5 ‖ 9 ‖

123, 4 víprâḥ. 5 apsarā́ḥ. 6 abhí. 7 ûrdhvó — asthât = 797, 12. asya ā́yudhâni. vásâno — svàr ná = 470, 3. 8 yát. — 124, 1 agne. ā́ ihi. puraḥ-gā́ḥ. ā́ açayishṭhâḥ. 2 pra-cátâ. 4 pari-ā́vart. â-yán. 5 vi-viñcán. râshṭrásya ádhi-patyam ā́ ihi.

idáṃ svàr idám íd âsa vâmám ayám prakâçá urv àntáriksham | hánâva vṛitráṃ niréhi soma havísh ṭvâ sántaṃ havíshâ yajâma ‖ 6 ‖ kavíḥ kavitvā́ diví rûpám ā́sajad áprabhûtî váruṇo nír apáḥ sṛijat | kshémaṃ kṛiṇvânā́ jánayo ná síndhavas tā́ asya várṇaṃ çúcayo bharibhrati ‖ 7 ‖ tā́ asya jyéshṭham indriyáṃ sacante tā́ îṃ ā́ ksheti svadháyâ mádantîḥ | tā́ îṃ víço ná rā́jânaṃ vṛiṇânā́ bîbhatsúvo ápa vṛitrā́d atishṭhan ‖ 8 ‖ bîbhatsū́nâṃ sayújaṃ haṅsám âhur apā́ṃ divyā́nâṃ sakhyé cárantam | anushṭúbham ánu carcûryámâṇam índraṃ ní cikyuḥ kaváyo manîshā́ ‖ 9 ‖ 10 ‖

125 (951). trishṭubh. 2 jagatî.

Ahám rudrébhir vásubhiç carâmy ahám âdityaír utá viçvádevaiḥ | ahám mitrā́váruṇobhā́ bibharmy ahám indrâgnī́ ahám açvínobhā́ ‖ 1 ‖ ahám sómam âhanásam bibharmy ahám tváshṭâram utá pûshā́ṇam bhágam | ahám dadhâmi drávi ṇaṃ havíshmate suprâvyè yájamânâya sunvaté ‖ 2 ‖ ahám rā́shṭrî saṃgámanî vásûnâṃ cikitúshî prathamā́ yajníyânâm | tā́m mâ devā́ vy àdadhuḥ purutrā́ bhū́risthâtrâm bhū́ry âveçáyantîm ‖ 3 ‖ máyâ só ánnam atti yó vipáçyati yáḥ prā́ṇiti yá îṃ çṛiṇóty uktám | amantávo mā́ṃ tá úpa kshiyanti çrudhí çruta çraddhivám te vadâmi ‖ 4 ‖ ahám evá svayám idáṃ vadâmi júshṭaṃ devébhir utá mā́nushebhiḥ | yáṃ kâmáye tám-tam ugrám kṛiṇomi tám brahmā́ṇaṃ tám ṛíshiṃ tám sumedhā́m ‖ 5 ‖ 11 ‖

ahám rudrā́ya dhánur ā́ tanomi brahmadvíshe çárave

124, 6 uru antáriksham. niḥ-éhi. havíḥ tvâ. 7 ā́ asajat. kṛiṇvânā́ḥ. 8 vṛiṇânā́ḥ. — 125, 1 mitrā́váruṇâ ubhā́. indrâgnī́ *iti*. açvínâ ubhā́. 2 supra-avyè. 3 devā́ḥ ví adadhuḥ. 4 prā́ṇiti. *té*.

hántavā u | aháṃ jánāya samádaṃ kṛiṇomy aháṃ dyāvāpṛithivī ā viveça || 6 || aháṃ suve pitáram asya mûrdhán máma yónir apsv àntáḥ samudré | táto ví tishṭhe bhúvanānu víçvotāmūṃ dyāṃ varshmáṇópa spṛiçāmi || 7 || aháṃ evá vāta iva prá vāmy ârábhamāṇā bhúvanāni víçvā | paró divā pará enā pṛithivyaítāvatī mahinā sám babhûva || 8 || 12 ||

126 (952). uparishṭâdbṛihatī. 8 trishṭubh.

Ná tám áṅho ná duritáṃ dévāso ashṭa mártyam | sajóshaso yám aryamā mitró náyanti váruṇo áti dvíshaḥ || 1 || tád dhí vayáṃ vṛiṇîmáhe váruṇa mítrāryaman | yénā nír áṅhaso yûyám pāthá nethā ca mártyam áti dvíshaḥ || 2 || té nûnáṃ no 'yám ûtáye váruṇo mitró aryamā | náyishṭhā u no nesháni pārshishṭhā u naḥ parshány áti dvíshaḥ || 3 || yûyáṃ víçvam pári pātha váruṇo mitró aryamā | yushmākaṃ çármaṇi priyé syāma supraṇîtayó 'ti dvíshaḥ || 4 || âdityāso áti sridho váruṇo mitró aryamā | ugrám marúdbhî rudráṃ huveméndram agníṃ svastáyé 'ti dvíshaḥ || 5 || nétâra û shú ṇas tiró váruṇo mitró aryamā | áti víçvāni duritā rājânaç carshaṇînām áti dvíshaḥ || 6 || çunám asmábhyam ûtáye váruṇo mitró aryamā | çárma yachantu saprátha âdityāso yád îmahe áti dvíshaḥ || 7 || yáthâ ha tyád vasavo gauryàṃ cit padí shitām ámuñcatâ yajatrāḥ | evó shv àsmán muñcatâ vy áṅhaḥ prá târy agne pratarám na āyuḥ || 8 || 13 ||

125, 6 hántavaí. sa-mádam. dyāvāpṛithivī *iti*. 7 ap-sú antár *iti*. bhúvanā ánu víçvā utá amūm. varshmáṇā úpa. 8 pṛithivyā etāvatī. paró — pṛithivyā = 908, 5. — 126, 2 hí. mítra áryaman yéna. nethá. 4 su-praṇîtayaḥ áti. 5 marút-bhiḥ. huvema índram. svastáye áti. 6 ùṃ *iti* sú naḥ. 8 = 398, 6.

127 (953). gâyatrî.

Rātrî vy àkhyad āyatī purutrā devy àkshábhiḥ | víçvā ádhi çríyo 'dhita || 1 || órv àprā ámartyā niváto devy ùdvátaḥ | jyótishā bâdhate támaḥ || 2 || nír u svásāram askṛitoshásaṃ devy āyatī | ápéd u hâsate támaḥ || 3 || sā no adyá yásyā vayáṃ ní te yāmann ávikshmahi | vṛikshé ná vasatíṃ váyaḥ || 4 || ní grāmâso avikshata ní padvánto ní pakshíṇaḥ | ní çyenāsaç cid arthínaḥ || 5 || yâváyā vṛikyàṃ vṛikaṃ yaváya stenám ûrmye | áthā naḥ sutárā bhava || 6 || úpa mā pépiçat támaḥ kṛishṇáṃ vyàktam asthita | úsha ṛiṇéva yātaya || 7 || úpa te gā ivākaraṃ vṛiṇîshvá duhitar divaḥ | rātri stómaṃ ná jigyúshe || 8 || 14 ||

128 (954). trishṭubh. 9 jagatî.

Mámāgne várco ,vihavéshv astu vayáṃ tvéndhānās tanvàm pushema | máhyaṃ namantām pradíçaç cátasras tváyādhyakshena pṛítanā jayema || 1 || máma devā vihavé santu sárva índravanto marúto víshṇur agníḥ | mámāntāriksham urúlokam ·astu máhyaṃ vātaḥ pavatāṃ kāme asmín || 2 || máyi devā drāviṇam ā yajantām máyy āçîr astu máyi devāhûtiḥ | daívyā hótāro vanushanta pūrvé 'rishṭāḥ syāma tanvā suvîrāḥ || 3 || máhyaṃ yajantu máma yāni havyākûtiḥ satyā mánaso me astu | éno mā ní gāṃ katamác canāhám víçve devāso ádhi vocatā naḥ || 4 || dévîḥ shaḷ urvîr urú naḥ kṛiṇota víçve devāsa ihá vîrayadhvam | mā hās-

127, 1 ví akhyat â-yatī. devī akshá-bhiḥ. 2 ā urú aprāḥ. devī ut -vátaḥ. 4 akṛita ushásam devī â-yatī ápa ít. 4 yásyāḥ. 6 yaváya vṛikyàm. átha. 7 ví-aktam. ṛiṇā-iva. 8 iva ā akaram. In den saṃhitā-mss. folgt ein khila von 14 Versen, beginnend „â rātri pārthivaṃ rajaḥ“, das gewöhnlich als das rātrîsûktam bezeichnet wird. — 128, 1 máma agne. tvā índhānāḥ. tváyā ádhi-akshena pṛítanāḥ. 2 devāḥ. sárve. máma antāriksham. 3 devāḥ. máyi ā-çîḥ. daívyāḥ. pūrve árishṭāḥ. 4 havyā ā-kûtiḥ. katamát canā ahám. vocata.

mahi prajáyâ mấ tanūbhir mấ radhâma dvishaté soma râjan || 5 || 15 ||

ágne manyúm pratinudán páreshâm ádabdho gopấḥ pári pâhi nas tvám | pratyáñco yantu nigútaḥ púnas tè 'maíshâṃ cittám prabúdhâṃ ví neçat || 6 || dhâtấ dhâtṛíṇấm bhúvanasya yás pátir devấṃ trâtấram abhimâtishâhám | imáṃ yajnám açvínobhấ bṛíhaspátir devấḥ pântu yájamânaṃ nyarthất || 7 || uruvyácâ no mahishấḥ çárma yaṅsad asmín háve purubhûtáḥ purukshúḥ | sá naḥ prajấyai haryaçva mṛiḷayéndra mấ no rîrisho mấ párâ dâḥ || 8 || yé naḥ sapátnâ ápa té bhavantv indrâgníbhyâm áva bâdhâmahe tấn | vásavo rudrấ âdityấ uparispṛíçam mográṃ céttâram adhirâjám akran || 9 || 16 ||

Daçamo 'nuvâkaḥ.

129 (955). trishṭubh.

Nấsad âsîn nó sád âsît tadấnîṃ nấsîd rájo nó vyòmâ paró yát | kím ấvarîvaḥ kúha kásya çármann ámbhaḥ kím âsîd gáhanaṃ gabhîrám || 1 || ná mṛityúr âsîd amṛítaṃ ná tárhi ná rấtryâ áhna âsît praketáḥ | ấnîd avâtấṃ svadháyâ tád ékaṃ tásmâd dhânyán ná paráḥ kíṃ canấsa || 2 || táma âsît támasâ gûḷhám ágre 'praketáṃ salilám sárvam â idám | tuchyénâbhv ápihitaṃ yád ấsît tápasas tán mahinấjâyataíkam || 3 || kấmas tád ágre sám avartatấdhi mánaso rétaḥ prathamáṃ yád ấsît | sató bandhúm ásati nír avindan hṛidí pratîshyâ kaváyo manîshấ || 4 || tiraççîno vítato raçmír eshâm

128, 6 ni-gútaḥ. té amấ eshâm. 7 abhimâti-sahám. açvínâ ubhấ. ni-arthất. 8 uru-vyácâḥ. mṛiḷaya índra. ririshaḥ. 9 mâ ugrám. — 129, 1 ná ásat âsît nó *iti*. ná âsît. nó *iti*. ví-oma. ấ avarivar *iti*. 2 ha anyát. caná âsa. 3 tuchyéna âbhú. tát mahinấ ajâyata ékam. 4 avartata ádhi. prati-íshya.

adháḥ svid âsîd upári svid âsît | retodhấ âsan mahimấna âsant svadhấ avástât práyatiḥ parástât || 5 || kó addhấ veda ká ihá prá vocat kúta ấjâtâ kúta iyáṃ vísṛishṭiḥ | arvấg devấ asyá visárjanenấthâ kó veda yáta âbabhûva || 6 || iyáṃ vísṛishṭir yáta âbabhûva yádi vấ dadhé yádi vâ ná | yó asyấdhyakshaḥ paramé vyòmant só aṅgá veda yádi vâ ná véda || 7 || 17 ||

130 (956). trishṭubh. 1 jagatî.

Yó yajnó viçvátas tántubhis tatá ékaçataṃ devakarmébhir ấyataḥ | imé vayanti pitáro yá âyayúḥ prá vayấpa vayéty âsate taté || 1 || púmâñ enaṃ tanuta út kṛiṇatti púmân ví tatne ádhi nấke asmín | imé mayûkhâ úpa sedur û sádaḥ sấmâni cakrus tásarâṇy ótave || 2 || kấsît pramấ pratimấ kíṃ nidấnam ấjyaṃ kím âsît paridhíḥ ká âsît | chándaḥ kím âsît práügaṃ kím ukthám yád devấ devám áyajanta víçve || 3 || agnér gâyatry àbhavat sayúgvoshṇíhayâ savitấ sám babhûva | anushṭúbhâ sóma ukthaír máhasvân bṛíhaspáter bṛihatî vấcam âvat || 4 || virấṇ mitrấváruṇayor abhiçrîr índrasya trishṭúb ihá bhâgó áhnaḥ | víçvân devấñ jágaty ấ viveça téna câkḷipra ṛíshayo manushyâḥ || 5 || câkḷipré téna ṛíshayo manushyâ yajné jâté pitáro naḥ purâṇé | páçyan manye mánasâ cákshasâ tấn yá imáṃ yajnám áyajanta pûrve || 6 || sahástomâḥ saháchandasa âvṛítaḥ sahápramâ ṛíshayaḥ saptá daívyâḥ | pûrveshâm pánthâm anudṛíçya dhîrâ anvấlebhire rathyò ná raçmîn || 7 || 18 ||

129, 5 svadhấ avástât 6 kó — vocat = 288, 5. vi-sárjanena átha. 7 asya ádhi-akshaḥ. — 130, 1 yé â-yayúḥ. vaya ápa vaya -yúgvâ ushṇíhayâ. 5 vi-rấṭ. jágati. câkḷipre. 6 téna. manushyâḥ. yé. 7 anu-álebhire.

131 (957). trishṭubh. 4 anushṭubh.

Apa prâca indra víçvâñ amítrân ápâpâco abhibhûte nudasva | ápódîco ápa çûrâdharâca uraú yáthâ táva çárman mádema || 1 || kuvíd aṅgá yávamanto yávaṃ cid yáthâ dâṅty anupûrváṃ viyûya | ihéhaishâṃ kṛiṇuhi bhójanâni yé barhísho námovṛiktiṃ ná jagmúḥ || 2 || nahí sthûry ṛituthâ yâtám ásti nótá çrávo vivide saṃgaméshu | gavyánta índraṃ sakhyâya víprâ açvâyánto vṛíshaṇaṃ vâjáyantaḥ || 3 || yuváṃ surâmam açvinâ námucâv âsuré sácâ | vipipânâ çubhas patî índraṃ kármasv âvatam || 4 || putrám iva pitárâv açvínobhéndrâváthuḥ kâvyair daṅsánâbhiḥ | yát surâmaṃ vy ápibaḥ çácîbhiḥ sárasvatî tvâ maghavann abhishṇak || 5 || índraḥ sutrâmâ svávâñ ávobhiḥ sumṛiḷîko bhavatu viçvávedâḥ | bâdhatâṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvîryasya pátayaḥ syâma || 6 || tásya vayáṃ sumataú yajníyasyâpi bhadré saumanasé syâma | sá sutrâmâ svávâñ índro asmé ârâc cid dvéshaḥ sanutár yuyotu || 7 || 19 ||

132 (958). 1. 3. 4 virâḍrûpâ. 2 mahâsatobṛihatî. 5. 6 prastârapaṅkti. 7 nyaṅkusâriṇî.

Îjânám íd dyaúr gûrtâvasur îjânám bhûmir abhí prabhûsháṇi | îjânáṃ devâv açvínâv abhí sumnaír avardhatâm || 1 || tâ vâm mitrâvaruṇâ dhârayátkshitî sushumnéshitatvátâ yajâmasi | yuvóḥ krâṇâya sakhyaír abhí shyâma rakshásaḥ || 2 || ádhâ cin nú yád dídhishâmahe vâm abhí priyáṃ rékṇaḥ pátyamânâḥ | dadvâñ vâ yát púshyati rékṇaḥ sám v âran nákir asya maghâni || 3 || asâv anyó asura sûyata dyaús

131, 1 ápa ápâcaḥ. ápa údîcaḥ. çûra adharâcaḥ. 2 ihá-iha eshâm. 3 ná utá. gavyánta — vâjáyantaḥ = 313, 16. 4 patî *iti*. 5 açvínâ ubhâ índra âváthuḥ. ví. 6. 7 = 488, 12. 13. — 132, 1 gûrtá-vasuḥ. ? dhârayátkshitî *iti* dhârayát-kshitî su-sumnâ ishitatvátâ. syâma. 3 ádha cit.

tváṃ víçveshâṃ varuṇâsi râjâ | mûrdhâ ráthasya câkan naítâvataínasântakadhrúk || 4 || asmínt sv ètác chákapûta éno hité mitré nígatân hanti vîrân | avór vâ yád dhât tanûshv ávaḥ priyâsu yajníyâsv árvâ || 5 || yuvór hí mâtâditir vicetasâ dyaúr ná bhûmiḥ páyasâ pupûtáni | áva priyâ didishṭana sûro ninikta raçmíbhiḥ || 6 || yuváṃ hy àpnarâjâv ásîdataṃ tíshṭhad ráthaṃ ná dhûrshádaṃ vanarsádam | tâ naḥ kaṇûkayántîr ṛimédhas tatre áṅhasaḥ sumédhas tatre áṅhasaḥ || 7 || 20 ||

133 (959). 1 — 3 çakvarî. 4 — 6 mahâpaṅkti. 7 trishṭubh.

Pró shv àsmai purorathám índrâya çûshám arcata | abhîke cid u lokakṛít saṃgé samátsu vṛitrahâsmâkam bodhi coditâ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 1 || tváṃ síndhûñr ávâsṛijo 'dharâco áhann áhim | açatrúr indra jajnishe víçvam pushyasi vâryaṃ táṃ tvâ pári shvajâmahe nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 2 || ví shú víçvâ árâtayo 'ryó naçanta no dhíyaḥ | ástâsi çátrave vadháṃ yó na indra jíghâṅsati yâ te râtír dadír vásu nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 3 || yó na indrâbhíto jáno vṛikâyúr âdídeçati | adhaspadáṃ tám îṃ kṛidhi vibâdhó asi sâsahír nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 4 || yó na indrâbhidâsati sánâbhir yáç ca níshṭyaḥ | áva tásya bálaṃ tira mahîva dyaúr ádha tmánâ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 5 || vayám indra tvâyávaḥ sakhitvám â rabhâmahe | ṛitásya naḥ pathâ nayâti víçvâni duritâ nábhantâm anyakéshâṃ jyâkâ ádhi dhánvasu || 6 ||

132, 4 tváṃ — râjâ = 218, 10. ná etâvatâ énasâ antaka-dhrúk. 5 sú etát çáka-pûte. 6 mâtâ áditiḥ. 7 hí apna-râjau. dhûḥ-sádam vana-sádam tâḥ. — 133, 1 pró *iti* sú asmai. vṛitra-hâ asmâkam. 2 áva asṛijaḥ. svajâmahe. 3 sú. ástâ asi. 4 indra abhítaḥ. vṛika-yúḥ. sasahíḥ. 5 indra abhi-dâsati. mahî-iva. 6 naya áti.

asmábhyaṃ sú tvám indra tấṃ çiksha yấ dóhate práti váraṃ jaritré | áchidrodhnî pîpáyad yáthâ naḥ sahásradhârâ páyasâ mahî́ gaúḥ || 7 || 21 ||

134 (960). mahâpaṅkti. 7 paṅkti.

Ubhé yád indra ródasî âpaprấthoshấ iva | mahấntaṃ tvâ mahînâṃ samrấjaṃ carshaṇînấṃ devî́ jánitry ajîjanad bhadrấ jánitry ajîjanat || 1 || áva sma durhaṇâyató mártasya tanuhi sthirám | adhaspadáṃ tám îṃ kṛidhi yó asmấ̃ñ âdídeçati devî́ jánitry ajîjanad bhadrấ jánitry ajîjanat || 2 || áva tyấ bṛihatî́r ísho viçváçcandrâ amitrahan | çácîbhiḥ çakra dhûnuhî́ndra víçvâbhir ûtíbhir devî́ jánitry — || 3 || áva yát tváṃ çatakratav índra víçvâni dhûnushé | rayíṃ ná sunvaté sácâ sahasríṇîbhir ûtíbhir devî́ jánitry — || 4 || áva svedấ ivâbhíto víshvak patantu didyávaḥ | dûrvâyâ iva tántavo vy àsmád etu durmatír devî́ jánitry — || 5 || dîrghám hy ànkuçáṃ yathâ çáktim bíbharshi mantumaḥ | pûrveṇa maghavan padấjó vayấṃ yáthâ yamo devî́ jánitry — || 6 || nákir devâ minîmasi nákir ấ yopayâmasi mantraçrútyaṃ carâmasi | pakshébhir apikakshébhir átrâbhí sáṃ rabhâmahe || 7 || 22 ||

135 (961). anushṭubh.

Yásmin vṛikshé supalâçé devaíḥ sampíbate yamáḥ | átrâ no viçpátiḥ pitấ purâṇấ̃ñ ánu venati || 1 || purâṇấ̃ñ anuvénantaṃ cárantaṃ pâpáyâmuyấ | asûyánn abhy àcâkaçaṃ tásmâ aspṛihayam púnaḥ || 2 || yáṃ kumâra návaṃ rátham

133, 7 áchidra-údhnî. sahásra-dhârâ — gaúḥ = 337, 5. — 134, 1 ubhé -ródasî *iti* â-paprátha ushấḥ. jánitrî. 2 duḥ-hanâyatáḥ. 3 tyấḥ. viçvá -candrâḥ. dhûnuhi índra. 4 çatakrato *iti*. 5 iva abhítaḥ. ví asmát. 6 hí aṅkuçám. padấ ajáḥ. 7 devâḥ. átra abhí. — 135, 1 átra. 2 pâpáyâ amuyấ. abhí acâkaçam tásmai.

acakrám mánasấkṛiṇoḥ | ékesham viçvátaḥ prấñcam ápaçyann ádhi tishṭhasi || 3 || yáṃ kumâra právartayo rátham víprebhyas pári | tám sấmấnu právartata sám itó nâvy ấhitam || 4 || káḥ kumârám ajanayad rátham kó nír avartayat | káḥ svit tád adyá no brûyâd anudéyî yáthấbhavat || 5 || yáthấbhavad anudéyî táto ágram ajâyata | purástâd budhná ấtataḥ paççấn niráyaṇaṃ kṛitám || 6 || idáṃ yamásya sấdanaṃ devamânáṃ yád ucyáte | iyám asya dhamyate nâḷî́r ayáṃ gîrbhíḥ párishkṛitaḥ || 7 || 23 ||

136 (962). anushṭubh.

Keçy àgníṃ keçî́ vishám keçî́ bibharti ródasî | keçî́ víçvaṃ svàr dṛiçé keçî́dáṃ jyótir ucyate || 1 || múnayo vấtaraçanâḥ piçáṅgâ vasate málâ | vấtasyấnu dhrấjiṃ yanti yád devấso ávikshata || 2 || únmaditâ maúneyena vấtâñ ấ tasthimâ vayám | çárîréd asmấkaṃ yûyám mártâso abhí paçyatha || 3 || antárikshena patati víçvâ rûpấvacấkaçat | múnir devásya-devasya saúkṛityâya sákhâ hitáḥ || 4 || vấtasyấçvo vâyóḥ sákhấtho devéshito múniḥ | ubhaú samudrấv ấ ksheti yáç ca pûrva utấparaḥ || 5 || apsarásâṃ gandharvấṇâm mṛigấṇâṃ cáraṇe cáran | keçî́ kétasya vidvấnt sákhâ svâdúr madíntamaḥ || 6 || vâyúr asmâ úpâmanthat pináshṭi smâ kunamnamấ | keçî́ vishásya pấtreṇa yád rudréṇấpibat sahá || 7 || 24 ||

137 (963). anushṭubh.

Utá devâ ávahitaṃ dévâ ún nayathâ púnaḥ | utấgaç

135, 3 mánasâ ákṛiṇoḥ éka-ísham. 4 prá ávartayaḥ. sáma ánu prá avartata. nâví. 5. 6 yáthâ ábhavat. 6 paççất niḥ-áyanam. 7 sádanam. pári-kṛitaḥ. — 136, 1 keçî́ agním. keçî́ idám. 2 vấtasya ánu. 3 út-maditâḥ. tasthima. çárîrà ít. 4 rûpấ ava-cấkaçat. 5 vấtasya áçvaḥ. sákhâ átho *iti*. devá-ishitaḥ. utá áparaḥ. 7 asmai úpa amanthat. sma. rudréṇa ápibat. — 137, 1 út nayatha. utá ágaḥ.

cakrúsham devâ dévâ jîváyathâ púnaḥ ‖ 1 ‖ dvấv imaú vấtau vâta ấ síndhor ấ parâvátaḥ | dákshaṃ te anyá ấ vâtu párânyó vâtu yád rápaḥ ‖ 2 ‖ ấ vâta vâhi bheshajáṃ ví vâta vâhi yád rápaḥ | tváṃ hí viçvábheshajo devấnâṃ dûtá îyase ‖ 3 ‖ ấ tvâgamaṃ çáṃtâtibhir átho arishṭátâtibhiḥ | dákshaṃ te bhadrám ấbhârsham párâ yákshmaṃ suvâmi te ‖ 4 ‖ trấyantâm ihá devấs trấyatâm marútâṃ gaṇáḥ | trấyantâṃ viçvâ bhûtấni yáthâyám arapấ ásat ‖ 5 ‖ ấpa íd vấ u bheshajîr ấpo amîvacấtanîḥ | ấpaḥ sárvasya bheshajîs tấs te kṛiṇvantu bheshajám ‖ 6 ‖ hástâbhyâṃ dáçaçâkhâbhyâṃ jihvấ vâcáḥ purogavî | anâmayitnúbhyâṃ tvâ tấbhyâṃ tvópa spṛiçâmasi ‖ 7 ‖ 25 ‖

138 (964). jagatî.

Táva tyá indra sakhyéshu váhnaya ṛitám manvânấ vy àdardirur valám | yátrâ daçasyánn usháso riṇánn apáḥ kútsâya mánmann ahyàç ca daṅsáyaḥ ‖ 1 ‖ ávâsṛijaḥ prasvàḥ çvañcáyo girîn úd âja usrấ ápibo mádhu priyám | ávardhayo vaníno asya dáṅsasâ çuçóca sûrya ṛitájâtayâ girấ ‖ 2 ‖ ví sûryo mádhye amucad ráthaṃ divó vidád ḍâsấya pratimấnam ấryaḥ | dṛiḷhấni pípror ásurasya mâyína índro vy âsyac cakṛivấñ ṛijíçvanâ ‖ 3 ‖ ánâdhṛishṭâni dhṛishitó vy âsyan nidhîñr ádevâñ amṛiṇad ayấsyaḥ | mâséva sûryo vásu púryam ấ dade gṛiṇânáḥ çátrûñr açṛiṇâd virúkmatâ ‖ 4 ‖ áyuddhaseno vibhvâ vibhindatấ dấçad vṛitrahấ tújyâni tejate | índrasya vájrâd abibhed abhiçnáthaḥ prấkrâmac chundhyûr ájahâd ushấ ánaḥ ‖ 5 ‖ etấ tyấ te çrútyâni kévalâ yád

137, 1 devâḥ dévâḥ jîváyatha. 2 párâ anyáḥ. 4 tvâ agamam. átho iti. ấ abhârsham. 5 yathấ ayám. 6 vaí. 7 tvâ úpa. — 138, 1 tyé. manvânấḥ ví adardiruḥ. yátra. 2 áva asṛijaḥ. 3. 4 ví âsyat. 4 mâsấ-iva. 5 prá akrâmat çundhyúḥ.

éka ékam ákṛiṇor ayajnám | mâsấṃ vidhấnam adadhâ ádhi dyávi tváyâ víbhinnam bharati pradhím pitấ ‖ 6 ‖ 26 ‖

139 (965). trishṭubh.

Sûryaraçmir hárikeçaḥ purástât savitấ jyótir úd ayâñ ájasram | tásya pûshấ prasavé yâti vidvấnt sampáçyan víçvâ bhúvanâni gopấḥ ‖ 1 ‖ nṛicákshâ eshá divó mádhya âsta âpaprivấn ródasî antáriksham | sá viçvấcîr abhí cashṭe ghṛitấcîr antarấ pûrvam áparaṃ ca ketúm ‖ 2 ‖ râyó budhnáḥ saṃgámano vásûnâṃ víçvâ rûpấbhí cashṭe çácîbhiḥ | devá iva savitấ satyádharméndro ná tasthau samaré dhánânâm ‖ 3 ‖ viçvấvasuṃ soma gandharvám ấpo dadṛiçúshîs tád ṛiténâ vy âyan | tád anvávaid índro râraháṇá âsâm pári sûryasya paridhîñr apaçyat ‖ 4 ‖ viçvấvasur abhí tán no gṛiṇâtu divyó gandharvó rájaso vimấnaḥ | yád vâ ghâ satyám utá yán ná vidmá dhíyo hinvânó dhíya ín no avyâḥ ‖ 5 ‖ sásnim avindac cáraṇe nadînâm ápâvṛiṇod dúro áçmavrajânâm | prấsâṃ gandharvó amṛitâni vocad índro dáksham pári jânâd ahînâm ‖ 6 ‖ 27 ‖

140 (966). 1 vishṭârapaṅkti. 2—4 satobṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 6 trishṭubh.

Ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjante arcáyo vibhâvaso | bṛíhadbhâno çávasâ vấjam ukthyàṃ dádhâsi dâçúshe kave ‖ 1 ‖ pâvakávarcâḥ çukrávarcâ ánûnavarcâ úd iyarshi bhânúnâ | putró mâtárâ vicárann úpâvasi pṛiṇákshi ródasî ubhé ‖ 2 ‖ ûrjo napâj jâtavedaḥ suçastíbhir mándasva dhîtíbhir

139, 1 ayân. 2 mádhye âste. ródasî *iti*. 3 râyó — vásûnâṃ = 96, 6. rûpấ abhí. satyá-dharmâ índraḥ. 4 viçvá-vasum. ṛiténa ví âyan. rarahâṇáḥ. 5 viçvá-vasuḥ. tát. yád — vidmá = 439, 8. ít. 6 avindat. ápa avṛiṇot. prá âsâm. — 140, 2 úpa avasi. ródasi-ubhé *iti*. 3 napât.

hitáḥ | tvé íshaḥ sáṃ dadhur bhūrivarpasaç citrótayo vâmájâtâḥ || 3 || irajyánn agne prathayasva jantúbhir asmé rāyo amartya | sá darçatásya vápusho ví râjasi pṛiṇákshi sânasíṃ krátum || 4 || ishkartāram adhvarásya prácetasaṃ kshāyantaṃ rādhaso mahāḥ | rātíṃ vâmásya subhágâm mahīṃ íshaṃ dádhâsi sânasíṃ rayím || 5 || ṛitāvânam mahishāṃ viçvádarçatam agníṃ sumnāya dadhire puró jánâḥ | çrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ tvâ girā daívyam mānushâ yugā || 6 || 28 ||

141 (967). anushṭubh.

Ágne áchâ vadehá naḥ pratyāñ naḥ sumánâ bhava | prá no yacha viças pate dhanadā asi nas tvám || 1 || prá no yachatv aryamā prá bhágaḥ prá bṛíhaspátiḥ | prá devāḥ prótá sûnṛítâ râyó devī dadâtu naḥ || 2 || sómaṃ rājânam ávase 'gníṃ gîrbhír havâmahe | âdityān víshṇuṃ sūryam brahmāṇaṃ ca bṛíhaspátim || 3 || indravâyū bṛíhaspátiṃ suhávehá havâmahe | yáthâ naḥ sárva íj jánaḥ sáṃgatyâṃ sumánâ ásat || 4 || aryamáṇam bṛíhaspátim índraṃ dānâya codaya | vātaṃ víshṇuṃ sárasvatîṃ savitāraṃ ca vâjínam || 5 || tváṃ no agne agníbhir bráhma yajnáṃ ca vardhaya | tváṃ no devátâtaye rāyó dānâya codaya || 6 || 29 ||

142 (968). trishṭubh. 1. 2 jagatī. 7. 8 anushṭubh.

Ayám agne jaritā tvé abhûd ápi sáhasaḥ sûno naby ànyád ásty āpyam | bhadráṃ hí çárma trivárûtham ásti ta âré hiṅsânâm ápa didyúm ā kṛidhi || 1 || pravát te agne jánimâ pitûyataḥ sâcīva víçvâ bhúvanâ ny ṛiñjase | prá

140, 3 tvé *iti*. citrá-ûtayaḥ. 6 ṛitá-vânam. agníṃ — jánâḥ = 236, 5. — 141, 1 ácha vada ihá. su-mánāḥ. 2 prá utá. 4 su-hávâ ihá. ít. — 142, 1 tvé *iti*. nahí anyát. te. 2 jánima pitu-yataḥ sâcī-iva. ní ṛiñjase.

sáptayaḥ prá sanishanta no dhíyaḥ puráç caranti paçupā iva tmánâ || 2 || utá vā u pári vṛiṇakshi bápsad bahór agna úlapasya svadhâvaḥ | utá khilyā urvárāṇâm bhavanti mā te hetíṃ távishîṃ cukrudhâma || 3 || yád udváto niváto yāsi bápsat pṛíthag eshi pragardhínîva sénâ | yadā te vāto anuvāti çocír vápteva çmáçru vapasi prá bhūma || 4 || práty asya çréṇayo dadṛiçra ékaṃ niyānam bahávo ráthâsaḥ | bâhū yád agne anumármṛijâno nyàñn uttânām anvéshi bhūmim || 5 || út te çúshmâ jihatâm út te arcír út te agne çaçamânásya vājâḥ | úc chvañcasva ní nama várdhamâna ā tvâdyá víçve vásavaḥ sadantu || 6 || apām idáṃ nyáyanaṃ samudrásya nivéçanam | anyáṃ kṛiṇushvetáḥ pánthâṃ téna yâhi váçân ánu || 7 || āyane te parāyaṇe dūrvâ rohantu pushpíṇîḥ | hradāç ca puṇḍárîkāṇi samudrásya gṛihā imé || 8 || 30 ||

Saptamo 'dhyâyaḥ.

143 (969). anushṭubh.

Tyáṃ cid átrim ṛitajúram ártham áçvaṃ ná yātave | kakshīvantaṃ yádî púnâ ráthaṃ ná kṛiṇuthó návam || 1 || tyáṃ cid áçvaṃ ná vâjínam areṇávo yám átnata | dṛiḷhám granthíṃ ná ví shyatam átriṃ yávishṭham ā rájaḥ || 2 || nárâ dáṅsishṭhâv átraye çúbhrâ síshâsataṃ dhíyaḥ | áthâ hí vâṃ divó narâ púnaḥ stómo ná viçáse || 3 || cité tád vâṃ surâdhasâ râtíḥ sumatír açvinâ | ā yán naḥ sádane pṛithaú sámane párshatho narâ || 4 || yuvám bhujyúṃ samudrá ā rájasaḥ pārá îṅkhitám | yâtám áchâ patatríbhir nāsatyâ

142, 3 vaí. agne. 4 pragardhínî-iva. váptâ-iva. 5 dadṛiçre. 6 çúshmâḥ. út çvañcasva. tvâ adyá. 7 ni-áyanam. kṛiṇushva itáḥ. 8 â-áyane. parâ-áyane dūrvâḥ. — 143, 1 yádi púnar *iti*. 2 syatam. 3 átha. vi-çáse. 4 yát. 5 samudré. pāré. ácha.

sâtáye kṛitam ‖ 5 ‖ ấ vâṃ sumnaíḥ çamyúi iva máṅhishṭhâ víçvavedasâ | sám asmé bhûshataṃ narótsaṃ ná pipyúshîr íshaḥ ‖ 6 ‖ 1 ‖

144 (970). 1. 3. 4 gâyatrî. 2 bṛihatî. 5 satobṛihatî. 6 vishṭârapaṅkti.

Ayáṃ hí te ámartya índur átyo ná pátyate | dáksho viçvấyur vedháse ‖ 1 ‖ ayám asmấsu kấvya ṛibhúr vájro dấsvate | ayám bibharty ûrdhvákṛiçanam mádam ṛibhúr ná kṛítvyam mádam ‖ 2 ‖ ghṛíshuḥ çyenấya kṛítvana âsú svấsu váṅsagaḥ | áva dîdhed ahîçúvaḥ ‖ 3 ‖ yáṃ suparṇáḥ parâvátaḥ çyenásya putrá ấbharat | çatácakraṃ yò 'hyò vartaníḥ ‖ 4 ‖ yáṃ te çyenáç cấrum avṛikám padấbharad aruṇám mânám ándhasaḥ | enấ váyo ví târy ấyur jîvása enấ jâgâra bandhútâ ‖ 5 ‖ evấ tád índra índunâ devéshu cid dhârayâte máhi tyájaḥ | krátvâ váyo ví târy ấyuḥ sukrato krátvâyám asmád ấ sutáḥ ‖ 6 ‖ 2 ‖

145 (971). anushṭubh. 6 paṅkti.

Imấṃ khanâmy óshadhiṃ vîrúdham bálavattamâm | yáyâ sapátnîm bấdhate yáyâ saṃvindáte pátim ‖ 1 ‖ úttânaparṇe súbhage dévajûte sáhasvati | sapátnîm me párâ dhama pátim me kévalaṃ kuru ‖ 2 ‖ úttarâhám uttara úttaréd úttarâbhyaḥ | áthâ sapátnî yấ mámấdharâ sấdharâbhyaḥ ‖ 3 ‖ nahy àsyâ nấma gṛibhṇấmi nó asmín ṛamate jáne | párâm evá parâvátaṃ sapátnîṃ gamayâmasi ‖ 4 ‖ ahám asmi sáhamânấtha tvám asi sâsahíḥ | ubhé sáhasvatî bhûtvî sapátnîm me sahâvahai ‖ 5 ‖ úpa te 'dhâṃ sáhamânâm abhí

143, 6 çamyúi iveti çaṃyú-iva. narâ útsam. — 144, 1 viçvá-âyuḥ. 3 kṛítvane. 4 ấ ábharat. yáḥ ahyàḥ. 5 padấ ấ ábharat. jîváse. 6 evá. krátvâ ayám. — 145, 3 út-tarâ ahám ut-tare út-tarâ ít. átha. máma ádharâ sấ ádharâbhyaḥ. 4 nahí asyâḥ. nó *iti*. 5 sáhamânâ átha. sasahíḥ. ubhé-sáhasvatî *iti*.

tvâdhâṃ sáhîyasâ | mấm ánu prá te máno vatsáṃ gaúr iva dhâvatu pathấ vấr iva dhâvatu ‖ 6 ‖ 3 ‖

146 (972). anushṭubh.

Áraṇyâny áraṇyâny asaú yấ préva náçyasi | kathấ grấmaṃ ná pṛichasi ná tvâ bhîr iva vindatîñ ‖ 1 ‖ vṛishâravấya vádate yád upávati ciccikáḥ | âghâṭíbhir iva dhâváyann araṇyânír mahîyate ‖ 2 ‖ utá gấva ivâdanty utá véçmeva dṛiçyate | utó araṇyâníḥ sâyáṃ çakaṭîr iva sarjati ‖ 3 ‖ gấm aṅgaíshá ấ hvayati dấrv aṅgaíshó ápâvadhît | vásann araṇyânyấṃ sâyám ákrukshad íti manyate ‖ 4 ‖ ná vấ araṇyânír hanty anyáç cén nấbhigácchati | svâdóḥ phálasya jagdhvấya yathâkấmaṃ ní padyate ‖ 5 ‖ ấñjanagandhiṃ surabhíṃ bahvannấṃ ákṛishîvalâm | prấhám nṛigấṇâm mâtáram araṇyânîm açaṅsisham ‖ 6 ‖ 4 ‖

147 (973). jagatî. 5 trishṭubh.

Çrát te dadhâmi prathamấya manyávé 'han yád vṛitráṃ náryaṃ vivér apáḥ | ubhé yát tvâ bhávato ródasî ánu réjate çúshmât pṛithivî cid adrivaḥ ‖ 1 ‖ tvám mâyấbhir anavadya mâyínaṃ çravasyatấ mánasâ vṛitrám ardayaḥ | tvấm ín náro vṛiṇate gávishṭishu tvấṃ víçvâsu hávyâsv ishṭíshu ‖ 2 ‖ aíshu câkandhi puruhûta sûríshu vṛidhấso yé maghavann ânaçúr maghám | árcanti toké tánaye párishṭishu medhásâtâ vâjínam ábraye dháne ‖ 3 ‖ sá ín nú râyáḥ súbhṛitasya câkanan mádaṃ yó asya ráṅhyaṃ ciketati | tvấvṛidho maghavan dâçvàdhvaro makshú sá vấjam bharate

145, 6 tvâ adhâm. — 146, 1 prá-iva. vindatîñ3 d. i. vindati mit pluta. 2 vṛisha-ravấya. upa-ávati. 3 iva adanti. véçma-iva. utó *iti*. 4 aṅgá eshấḥ. aṅgá eshấḥ ápa avadhît. 5 vaí. ca ít ná abhi-gáchati. 6 ákṛishi-valâm prá ahám. — 147, 1 manyúve áhan. ubhé-ródasî *iti*. 2 ít. 3 ấ eshu. 4 ít. câkanat. tvấ-vṛidhaḥ. dâçú-adhvaraḥ makshú.

dhánâ nṛíbhiḥ || 4 || tvám çárdhâya mahiná gṛiṇáná urú kṛidhi maghavañ chagdhí râyáḥ | tvám no mitró váruṇo ná mâyí pitvó ná dasma dayase vibhaktá || 5 || 5 ||

148 (974). trishṭubh.

Sushvâṇâsa indra stumási tvâ sasavâṅsaç ca tuvinṛimṇa vâjam | á no bhara suvitám yásya câkán tmánâ tánâ sanuyâma tvótâḥ || 1 || ṛishvás tvám indra çûra jâtó dâsîr víçaḥ sûryeṇa sahyâḥ | gúhâ hitám gúhyaṃ gûḷhám apsú bibhṛimási prasrávaṇe ná sómam || 2 || aryó vâ gíro abhy àrca vidvân ṛishîṇâṃ víprah sumatím cakânáḥ | té syâma yé raṇáyanta sómair enótá túbhyaṃ ratholha bhakshaiḥ || 3 || imá bráhmendra túbhyaṃ çaṅsi dá nṛíbhyo nṛiṇâṃ çûra çávaḥ | tébhir bhava sákratur yéshu câkánn utá trâyasva gṛiṇatá utá stín || 4 || çrudhí hávam indra çûra pṛithyâ utá stavase venyásyârkaiḥ | á yás te yónim ghṛitávantam ásvâr ûrmír ná nimnaír dravayanta vákvâḥ || 5 || 6 ||

149 (975). trishṭubh.

Savitá yantraíḥ pṛithivím aramṇâd askambhané savitá dyám adṛiṅhat | áçvam ivâdhukshad dhúnim antárikṣham atúrte baddhám savitá samudrám || 1 || yátrâ samudráḥ skabhitó vy aúnad ápâṃ napât savitá tásya veda | áto bhúr áta â útthitaṃ rájo 'to dyávâpṛithivî aprathetâm || 2 || paçcédám anyád abhavad yájatram ámartyasya bhúvanasya bhûná | suparṇó aṅgá savitúr garútmân púrvo jâtáḥ sá u asyánu dhárma || 3 || gáva iva grámaṃ yúyudhir ivâçvân

147, 5 çagdhí. — 148, 1 susvânâsaḥ. tvá-ûtâḥ. 2 dâsîr — apsú = 202, 3. 4. 3 abhí arca. aná utá. ratha-ûḷha. 4 bráhma indra. dâḥ. 5 çrudhí. venyásya arkaíḥ. —. 149, 1 iva adhukshat. 2 yátra. ví. rájaḥ átaḥ dyávâpṛithivî *iti*. 3 paççá idám. asya ánu. 4 yúyudhiḥ iva áçvân.

vâçréva vatsám sumánâ dúhânâ | pátir iva jâyám abhí no ny ètu dhartá diváḥ savitá viçvávâraḥ || 4 || hiraṇyastûpaḥ savitar yáthâ tvâṅgirasó juhvé vâje asmín | evá tvárcann ávase vándamânaḥ sómasyevâṅçúm práti jâgarâhám || 5 || 7 ||

150 (976). bṛihatî. 5 uparishṭâjjyotis. 4 uparishṭâjjyotis oder jagatî.

Sámiddhaç cit sám idhyase devébhyo havyavâhana | âdityaí rudraír vásubhir na á gahi mṛiḷîkáya na á gahi || 1 || imáṃ yajnám idám váco jujushâṇá upágahi | mártâsas tvâ samidhâna havâmahe mṛiḷîkáya havâmahe || 2 || tvám u jâtávedasaṃ viçvávâraṃ gṛiṇe dhiyá | ágne devâṅ á vaha naḥ priyávratân mṛiḷîkáya priyávratân || 3 || agnír devó devánâm abhavat puróhito 'gním manushyâ ṛishayaḥ sám îdhire | agním mahó dhánasâtâv ahám huve mṛiḷîkám dhánasâtaye || 4 || agnír átrim bharádvâjaṃ gávishṭhiram prâvan naḥ káṇvaṃ trasádasyum âhavé | agním vásishṭho havate puróhito mṛiḷîkáya puróhitaḥ || 5 || 8 ||

151 (977). anushṭubh.

Çraddháyâgníḥ sám idhyate çraddháyâ hûyate havíḥ | çraddhám bhágasya mûrdháni vácasá vedayâmasi || 1 || priyám çraddhe dádataḥ priyám çraddhe dídâsataḥ | priyám bhojéshu yájvasv idám ma uditám kṛidhi || 2 || yáthâ devá ásureshu çraddhám ugréshu cakriré | evám bhojéshu yájvasv asmákam uditám kṛidhi || 3 || çraddhám devá yájamânâ vâyúgopâ úpâsate | çraddhám hṛidayyàyâkûtyâ çraddháyâ vindate vásu || 4 || çraddhám prâtár havâmahe çraddhám

149, 4 vâçrá-iva. su-mánâḥ. ní etu. 5 tvâ âṅgirasáḥ. evá tvâ árcan. sómasya-iva aṅçúm. jâgara ahám. — 150, 1 âdityaíḥ. 2 imám — upágahi = 91, 10. 5 prá âvat. — 151, 1 çraddháyâ agníḥ. vácasâ á. 2 me. 4 devâḥ yájamânâḥ. úpa âsate. hṛidayyàyâ á-kûtyâ.

madhyáṃdinam pári | çraddhấṃ sűryasya nimrúci çráddhe çrád dhâpayehá naḥ || 5 || 9 ||

Ekâdaço 'nuvâkaḥ.

152 (978). anushṭubh.

Çâsá itthấ mahấñ asy amitrakhâdó ádbhutaḥ | ná yásya hanyáte sákhâ ná jîyate kádâ caná || 1 || svastidấ viçás pátir vṛitrahấ vimṛidhó vaçî | vṛishéndraḥ purá etu naḥ somapấ abhayaṃkaráḥ || 2 || ví ráksho ví mṛídho jahi ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra vṛitrahann amítrasyâbhidấsataḥ || 3 || ví na indra mṛídho jahi nîcấ yacha pṛitanyatáḥ | yó asmấñ abhidấsaty ádharaṃ gamayâ támaḥ || 4 || ápendra dvisható mánó 'pa jîjyâsato vadhám | ví manyóḥ çárma yacha várîyo yavayâ vadhám || 5 || 10 ||

153 (979). gâyatrî.

Îṅkháyantîr apasyúva índraṃ jâtám úpâsate | bhejânấsaḥ suvîryam || 1 || tvám indra bálâd ádhi sáhaso jâtá ójasaḥ | tváṃ vṛishan vṛíshéd asi || 2 || tvám indrâsi vṛitrahấ vy àntárikṣham atiraḥ | úd dyấm astabhnâ ójasâ || 3 || tvám indra sajóshasam arkám bibharshi bâhvóḥ | vájraṃ çíçâna ójasâ || 4 || tvám indrâbhibhûr asi víçvâ jâtấny ójasâ | sá víçvâ bhúva ấbhavaḥ || 5 || 11 ||

154 (980). anushṭubh.

Sóma ékebhyaḥ pavate ghṛitám éka úpâsate | yébhyo

151, 5 çrát dhâpaya ihá. — 152, 2 svasti-dấḥ. vṛíshâ índraḥ. 3 hánû *iti*. amítrasya abhi-dấsataḥ. 4 gamaya. 5 ápa indra. mánaḥ ápa. yavaya. — 153, 1 úpa âsate. 2 vṛíshâ ít. 3 indra asi. ví antárikṣham. 5 indra abhi-bhûḥ. víçvâḥ bhúvaḥ ấ abhavaḥ. — 154, 1 éke úpa âsate.

mádhu pradhấvati tấñç cid evấpi gachatât || 1 || tápasâ yé anâdhṛishyấs tápasâ yé svàr yayúḥ | tápo yé cakriré máhas tấñç cid evấpi gachatât || 2 || yé yúdhyante pradháneshu çűrâso yé tanûtyájaḥ | yé vâ sahásradakshiṇâs tấñç cid evấpi gachatât || 3 || yé cit pűrva ṛitasấpa ṛitávâna ṛitâvṛídhaḥ | pitṛîn tápasvato yama tấñç cid evấpi gachatât || 4 || sahásraṇîthâḥ kaváyo yé gopâyánti sűryam | ṛíshîn tápasvato yama tapojấñ ápi gachatât || 5 || 12 ||

155 (981). anushṭubh.

Árâyi kấṇe víkaṭe giriṃ gacha sadânve | çirímbiṭhasya sátvabhir tébhish ṭvâ câtayâmasi || 1 || cattó itáç cattấmútaḥ sárvâ bhrûṇấny árushî | arâyyàm brahmaṇas pate tîkshṇaçriṅgodṛishánn ihi || 2 || adó yád dấru plávate síndhoḥ pâré apûrushám | tád ấ rabhasva durhaṇo téna gacha parastarám || 3 || yád dha prấcîr ájagantóro maṇḍûradhâṇikîḥ | hatấ índrasya çátravaḥ sárve budbudáyâçavaḥ || 4 | párîmé gấm aneshata páry agním ahṛishata | devéshv akrata çrávaḥ ká imấñ ấ dadharshati || 5 || 13 ||

156 (982). gâyatrî.

Agníṃ hinvantu no dhíyaḥ sáptim âçúm ivâjíshu | téna jeshma dhánaṃ-dhanam || 1 || yáyâ gấ âkárâmahe sénayâgne távotyấ | tấṃ no hinva magháttaye || 2 || ấgne sthûráṃ rayím bhara pṛithúṃ gómantam açvínam | ấndhí khám vartáyâ paṇím || 3 || ágne nákshatram ajáram ấ sűryaṃ rohayo diví | dádhaj jyótir jánebhyaḥ || 4 || ágne ketúr viçấm

154, 1 evá ápi. 4 pűrve. ṛitá-vânaḥ ṛita-vṛídhaḥ. — 155, 1 tébhiḥ tvâ. 2 cattó *iti*. cattấ amútaḥ. tîkshṇa-çriṅga ut-ṛishán. 3 apurushám. durhano *iti* duḥ-hano. 4 ha. ájaganta úraḥ. budbudá-yâçavaḥ. 5 pári imé. — 156, 1 iva âjíshu. 2 sénayâ agne táva ûtyấ. 3 ấ agne. vartáya. 4 dádhat.

asi préshṭhaḥ çréshṭha upasthasát | bódhâ stotré váyo dádhat || 5 || 14 ||

157 (983). dvipadâ trishṭubh.

Imấ nú kam bhúvanâ sîshadhâméndraç ca víçve ca devấḥ || 1 || yajnáṃ ca nas tanvàṃ ca prajấṃ câdityaír índraḥ sahá cîkḷipâti || 2 || âdityaír índraḥ ságaṇo marúdbhir asmấkam bhûtv avitấ tanűnâm || 3 || hatvấya devấ ásurân yád ấyan devấ devatvám abhirákshamâṇâḥ || 4 || pratyáñcam arkám anayañ chácîbhir ấd ít svadhấm ishirấm páry apaçyan || 5 || 15 ||

158 (984). gâyatrí.

Sűryo no divás pâtu vấto antárikshât | agnír naḥ pấrthivebhyaḥ || 1 || jóshâ savitar yásya te háraḥ çatáṃ savấñ árhati | pâhí no didyútaḥ pátantyâḥ || 2 || cákshur no devấḥ savitấ cákshur na utá párvataḥ | cákshur dhâtấ dadhâtu naḥ || 3 || cákshur no dhehi cákshushe cákshur vikhyaí tanűbhyaḥ | sáṃ cedáṃ ví ca paçyema || 4 || susaṃdṛíçaṃ tvâ vayám práti paçyema sûrya | ví paçyema nṛicákshasaḥ || 5 || 16 ||

159 (985). anushṭubh.

Úd asaú sűryo agâd úd ayám mâmakó bhágaḥ | ahám tád vidvalấ pátim abhy àsâkshi vishâsahíḥ || 1 || ahám ketúr ahám mûrdhấham ugrấ vivấcanî | mámed ánu krátum pátiḥ sehânấyâ upấcaret || 2 || máma putrấḥ çatruháṇó 'tho me duhitấ virấṭ | utấham asmi saṃjayấ pátyau me çlóka uttamáḥ || 3 || yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád akri devâ asapatnấ kílâbhuvam || 4 || asapatnấ sapatnaghnî jáyanty abhibhűvarî | ấvṛiksham anyấsâṃ várco râdho ástheyasâm iva || 5 || sám ajaisham imấ ahám sapátnîr abhibhűvarî | yáthâham asyá vîrásya virấjâni jánasya ca || 6 || 17 ||

160 (986). trishṭubh.

Tîvrásyâbhívayaso asyá pâhi sarvarathấ ví hárî ihá muñca | índra mấ tvâ yájamânâso anyé ní rîraman túbhyam imé sutấsaḥ || 1 || túbhyaṃ sutấs túbhyam u sótvâsas tvấṃ gíraḥ çvâtryâ ấ hvayanti | índredám adyá sávanaṃ jushấṇó víçvasya vidvấñ ihá pâhi sómam || 2 || yá uçatấ mánasâ sómam asmai sarvahṛidấ devákâmaḥ sunóti | ná gấ índras tásya párâ dadâti praçastám íc cấrum asmai kṛiṇoti || 3 || ánuspashṭo bhavaty eshó asya yó asmai revấn ná sunóti sómam | nír aratnaú maghávâ táṃ dadhâti brahmadvísho hanty ánânudishṭaḥ || 4 || açvâyánto gavyánto vâjáyanto hávâmahe tvópagantavấ u | âbhűshantas te sumataú návâyâṃ vayám indra tvâ çunáṃ huvema | 5 || 18 ||

161 (987). trishṭubh. 5 anushṭubh.

Muñcấmi tvâ havíshâ jîvanâya kám ajnâtayakshmấd utá râjayakshmất | grấhir jagrấha yádi vaitád enaṃ tásyâ indrâgnî prá mumuktam enam || 1 || yádi kshitấyur yádi vâ páreto yádi mṛityór antikáṃ nîta evá | tám ấ harâmi nírṛiter upásthâd áspârsham enaṃ çatáçâradâya || 2 || sahas-

156, 5 bódha. — 157, 1 sîsadhâma índraḥ. 2 ca âdityaíḥ. 4 devấḥ deva-tvám. 5 çácîbhiḥ. ấd — apaçyan = 168, 9. — 158, 2 jósha. 4 ca idám. 5 susaṃdṛíçaṃ — sûrya = 82, 3. 863, 7. — 159, 1 abhí asâkshi vi-sasahíḥ. 2 mûrdhấ ahám. vi-vấcanî máma ít. upa-ấcaret. 3 çatru-hánaḥ átho *iti*. utá ahám.

159, 4 yéna índraḥ. kṛitvî. dyumnî ut-tamáḥ. kíla abhuvam. 5 jáyantî. ấ avṛiksham. 6 yáthâ ahám. — 160, 1 tîvrásya abhí-vayasaḥ. hárî *iti*. 2 índra idám. 3 ít. 4 ánanu-dishṭaḥ. 5 açva-yántaḥ. úpa-gantavaí. — 161, 1 vâ etát. 2 kshitá-âyuḥ. párâ-itaḥ. ní-itaḥ.

râkshéṇa çatáçâradena çatấyushâ havíshấhârsham enam | çatáṃ yáthemáṃ çarádo náyâtĩndro víçvasya duritásya pârám || 3 || çatáṃ jîva çarádo várdhamânaḥ çatáṃ hemantấñ chatám u vasantấn | çatám indrâgnĩ savitấ bṛíhaspátiḥ çatấyushâ havíshemám púnar duḥ || 4 || ấhârshaṃ tvấvidaṃ tvâ púnar ấgâḥ punarnava | sárvâṅga sárvaṃ te cákshuḥ sárvam ấyuç ca te 'vidam || 5 || 19 ||

162 (988). anushṭubh.

Bráhmaṇâgníḥ saṃvidânó rakshohấ bâdhatâm itáḥ | ámîvâ yás te gárbhaṃ durṇấmâ yónim âçáye || 1 || yás te gárbham ámîvâ durṇấmâ yónim âçáye | agníṣ ṭám bráhmaṇâ sahá níṣh kravyấdam anînaçat || 2 || yás te hánti patáyantaṃ nishatsnúṃ yáḥ sarîsṛipám | jâtáṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 3 || yás ta ûrũ viháraty antarấ dámpatî çáye | yónim yó antár âréḷhi tám itó nâçayâmasi || 4 || yás tvâ bhrấtâ pátir bhûtvấ jâró bhûtvấ nipádyate | prajấṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 5 || yás tvâ svápnena támasâ mohayitvấ nipádyate | prajấṃ yás te jíghâṅsati tám itó nâçayâmasi || 6 || 20 ||

163 (989). anushṭubh.

Akshĩbhyâṃ te nấsikâbhyâṃ kárṇâbhyâṃ chúbukâd ádhi | yákshmaṃ çîrshaṇyàm mastíshkâj jihvấyâ ví vṛihâmi te || 1 || grîvấbhyas ta ushṇíhâbhyaḥ kĩkasâbhyo anûkyât | yákshmaṃ doshaṇyàm áṅsâbhyâm bâhúbhyâṃ ví vṛihâmi

161, 3 sahasra-akshéṇa. çatá-âyushâ havíshâ ấ ahârsham. yáthâ imám. náyâti índraḥ. 4 hemantấn çatám. çatá-âyushâ havíshâ imám. 5 ấ ahârsham tvâ ávidam. ấ agâḥ. sárva-aṅga. — 162, 1 bráhmaṇâ agníḥ. duḥ-nấmâ. â-çáye. 2 agníḥ tám. níḥ kravya-ádam. 3 ni-satsnúm. 4 te ûrũ *iti*. — 163, 1 mastíshkât jihvấyâḥ. 2 te.

te || 2 || ântrébhyas te gúdâbhyo vanishṭhór hṛídayâd ádhi | yákshmam mátasnâbhyâṃ yaknáḥ plâçíbhyo ví vṛihâmi te || 3 || ûrúbhyâṃ te ashṭhîvádbhyâm pấrshṇibhyâm prápadâbhyâm | yákshmaṃ çróṇibhyâm bhấsadâd bháṅsaso ví vṛihâmi te || 4 || méhanâd vanaṃkáraṇâl lómabhyas te nakhébhyaḥ | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te || 5 || áṅgâd-aṅgâl lómno-lomno jâtám párvaṇi-parvaṇi | yákshmaṃ sárvasmâd âtmánas tám idáṃ ví vṛihâmi te || 6 || 21 ||

164 (990). anushṭubh. 3 trishṭubh. 5 paṅkti.

Ápehi manasas paté 'pa krâma paráç cara | paró nírṛityâ ấ cakshva bahudhấ jĩvato mánaḥ || 1 || bhadráṃ vaí váraṃ vṛiṇate bhadráṃ yuñjanti dákshiṇam | bhadráṃ vaivasvaté cákshur bahutrấ jĩvato mánaḥ || 2 || yád âçásâ niḥçásâbhiçásopârimá jấgrato yát svapántaḥ | agnír víçvâny ápa dushkṛitấny ájushṭâny âré asmád dadhâtu || 3 || yád indra brahmaṇas pate 'bhidrohám cárâmasi | prácetâ na âṅgirasó dvishatấm pâtv áṅhasaḥ || 4 || ájaishmâdyấsanâma cấbhûmấnâgaso vayám | jâgratsvapnáḥ saṃkalpáḥ pâpó yáṃ dvishmás táṃ sá ṛichatu yó no dvéshṭi tám ṛichatu || 5 || 22 ||

165 (991). trishṭubh.

Dévâḥ kapóta ishitó yád ichán dûtó nírṛityâ idám âjagấma | tásmâ arcâma kṛiṇávâma níshkṛitiṃ çáṃ no astu dvipáde çáṃ cátushpade || 1 || çivấḥ kapóta ishitó no astv

163, 5 vanam-káraṇât. 6 áṅgât-aṅgât. — 164, 1 ápa ihi. pate ápa. níḥ-ṛityai. 3 niḥ-çásâ abhi-çásâ upa-ârimá. 4 prá-cetâḥ. 5 ájaishmâ — vayáṃ = 667, 18. — 165, 1 tásmai.

anâgā́ devâḥ çakunó gṛihéshu | agnír hí vípro jushátâṃ havír naḥ pári hetíḥ pakshíṇî no vṛiṇaktu || 2 || hetíḥ pakshíṇî ná dabhâty asmā́n âshṭryā́m padáṃ kṛiṇute agnidhā́ne | çáṃ no góbhyaç ca púrushebhyaç câstu mā́ no hiṅsîd ihá devâḥ kapótaḥ || 3 || yád úlûko vádati moghám etád yát kapótaḥ padám agnaú kṛiṇóti | yásya dûtáḥ práhita eshá etát tásmai yamā́ya námo astu mṛityáve || 4 || ṛicā́ kapótaṃ nudata praṇódam ísham mádantaḥ pári gā́ṃ nayadhvam | saṃyopáyanto duritā́ni víçvâ hitvā́ na ū́rjam prá patât pátishṭhaḥ || 5 || 23 ||

166 (992). anushṭubh. 5 mahāpāṅkti.

Ṛishabhám mâ samānā́nâṃ sapátnânâṃ vishâsahim | hantā́raṃ çátrūṇâṃ kṛidhi virā́jaṃ gópatiṃ gávâm || 1 || ahám asmi sapatnahéndra ivā́rishṭo ákshataḥ | adháḥ sapátnâ me padór imé sárve abhíshṭhitâḥ || 2 || átraivá vó 'pi nahyâmy ubhé ā́rtnî iva jyáyâ | vā́cas pate ní shedhemā́n yáthâ mád ádharaṃ vádân || 3 || abhibhū́r ahám ā́gamaṃ viçvákarmeṇa dhā́mnâ | ā́ vaç cittám ā́ vo vratám ā́ vo 'háṃ sámitiṃ dade || 4 || yogakshemáṃ va âdā́yâhám bhûyâsam uttamá ā́ vo mûrdhā́nam akramîm | adhaspadā́n ma úd vadata maṇḍū́kâ ivodakā́n maṇḍū́kâ udakā́d iva || 5 || 24 ||

167 (993). jagatī.

Túbhyedám indra pári shicyate mádhu tvā́ṃ sutásya kaláçasya râjasi | tvā́ṃ rayím puruvī́râm u nas kṛidhi tvā́ṃ tápaḥ paritápyâjayaḥ svàḥ || 1 || svarjítam máhi mandânám

---

165, 2 anāgā́ḥ. 3 ca astu. 5 pra-nódam. — 166, 1 vi-sasahím. 2 sapatna-hā́ índraḥ-iva árishṭaḥ. sa-pátnâḥ. 3 átra evá vaḥ ápi. ubhé -ā́rtnî *iti*. sedha imā́n. 4 ā́ agamam. 5 â-dā́ya ahám. adhaḥ-padā́t me. iva udakā́t. — 167, 1 túbhya idám. sicyate. pari-tápya ajayaḥ.

ándhaso hávâmahe pári çakráṃ sutā́ñ úpa | imáṃ no yajnám ihá bodhy ā́ gahi sprídho jáyantam maghávânam îmahe || 2 || sómasya rā́jño váruṇasya dhármaṇi bṛíhaspáter ánumatyâ u çármaṇi | távâhám adyá maghavann úpastutau dhā́tar vídhâtaḥ kaláçâñ abhakshayam || 3 || prásûto bhakshám akaraṃ carā́v ápi stómaṃ cemám prathamáḥ sûrír ún mṛije | suté sâténa yády ā́gamaṃ vâm práti viçvâmitrajamadagnî dáme || 4 || 25 ||

168 (994). trishṭubh.

Vā́tasya nú mahimā́naṃ ráthasya rujánn eti stanáyann asya ghóshaḥ | divispṛíg yâty aruṇā́ni kṛiṇvánn utó eti pṛithivyā́ reṇúm ásyan || 1 || sám prérate ánu vā́tasya vishṭhā́ ainaṃ gachanti sámanaṃ ná yóshâḥ | tā́bhiḥ sayúk sarátham devá îyate 'syá víçvasya bhúvanasya rā́jâ || 2 || antárikshe pathíbhir ī́yamâno ná ní viçate katamác canā́haḥ | apā́ṃ sákhâ prathamajā́ ṛitā́vâ kvà svij jātáḥ kúta ā́ babhûva || 3 || âtmā́ devā́nâm bhúvanasya gárbho yathâvaçáṃ carati devá eshā́ḥ | ghóshâ íd asya çriṇvire ná rûpáṃ tásmai vā́tâya havíshâ vidhema || 4 || 26 ||

169 (995). trishṭubh.

Mayobhū́r vā́to abhí vâtûsrā́ ū́rjasvatîr óshadhîr ā́ riçantâm | pī́vasvatîr jîvádhanyâḥ pibantv avasā́ya padváte rudra mṛiḷa || 1 || yā́ḥ sárûpâ vírûpâ ékarûpâ yā́sâm agnír íshṭyâ nā́mâni véda | yā́ áṅgirasas tápasehá cakrús tā́bhyaḥ parjanya máhi çárma yacha || 2 || yā́ devéshu tanvàm aíra-

---

167, 3 táva ahám. 4 ca imám. út. ā́ ágamam. — 168, 1 utó *iti*. pṛithivyā́. 2 prá īrate. vi-sthā́ḥ ā́ enam. 3 katamát caná áhar *iti*. ṛitá-vâ. svit. — 169, 1 vâtu usrā́ḥ. 2 sá-rûpâḥ. éka-rûpâḥ. tápasâ ihá. 3 yā́ḥ.

yanta yā́sāṃ sómo víçvâ rûpā́ṇi véda | tā́ asmábhyam páyasâ pínvamânāḥ prajā́vatîr indra goshṭhé ririhi ‖ 3 ‖ prajā́patir máhyam etā́ rárāṇo víçvair devaíḥ pitṛ́bhiḥ saṃvidânáḥ | çivā́ḥ satîr úpa no goshṭhám ā́kas tā́sāṃ vayám prajáyâ sáṃ sadema ‖ 4 ‖ 27 ‖

170 (996). jagatî. 4 âstârapaṅkti.

Vibhrā́ḍ bṛihát pibatu somyám mádhv ā́yur dádhad yajnápatâv ávihrutam | vā́tajûto yó abhiráksha ti tmánâ prajā́ḥ puposha purudhā́ ví râjati ‖ 1 ‖ vibhrā́ḍ bṛihát súbhṛitaṃ vâjasātamaṃ dhárman divó dharúṇe satyám árpitam | amitrahā́ vṛitrahā́ dasyuhántamaṃ jyótir jajne asurahā́ sapatnahā́ ‖ 2 ‖ idáṃ çréshṭhaṃ jyótishâṃ jyótir uttamáṃ viçvajíd dhanajíd ucyate bṛihát | viçvabhrā́ḍ bhrâjó máhi sū́ryo dṛiçá urú paprathe sáha ójo ácyutam ‖ 3 ‖ vibhrā́jañ jyótishâ svàr ágacho rocanáṃ diváḥ | yénemā́ víçvâ bhúvanâny ā́bhṛitâ viçvákarmaṇâ viçvádevyâvatâ ‖ 4 ‖ 28 |

171 (997). gâyatrî.

Tváṃ tyám iṭáto rátham índra prā́vaḥ sutā́vataḥ | áçṛiṇoḥ somíno hávam ‖ 1 ‖ tvám makhásya dódhataḥ çíro 'va tvacó bharaḥ | ágachaḥ somíno gṛihám ‖ 2 ‖ tváṃ tyám indra mártyam âstrabudhnā́ya venyám | múhuḥ çrathnâ manasyáve ‖ 3 ‖ tváṃ tyám indra sū́ryam paççā́ sántam purás kṛidhi | devā́nāṃ cit tiró váçam ‖ 4 ‖ 29 ‖

172 (998). dvipadâ virâj.

Ā́ yâhi vánasâ sahá gā́vaḥ sacanta vartaníṃ yád ū́dhabhiḥ ‖ 1 ‖ ā́ yâhi vásvyâ dhiyā́ máṅhishṭho jârayánmakhaḥ sudā́nubhiḥ ‖ 2 ‖ pitubhṛíto ná tántum ít sudā́navaḥ práti dadhmo yájâmasi ‖ 3 ‖ ushā́ ápa svásus támaḥ sáṃ vartayati vartaníṃ sujātátâ ‖ 4 ‖ 30 ‖

169, 3 go-sthé. 4 etā́ḥ. ā́ akar *ity* akaḥ. — 170, 3 dṛiçé. 4 vibhrājañ — diváḥ = 707, 3. yéna imā́. viçvádevya-vatâ. — 171, 1 prá âvaḥ sutá-vataḥ. 2 çíraḥ áva. 3 çrathnâḥ.

173 (999). anushṭubh.

Ā́ tvâhârsham antár edhi dhruvás tishṭhā́vicâcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantu mā́ tvád râshṭrám ádhi bhraçat ‖ 1 ‖ ihaívaídhi mā́pa cyoshṭhâḥ párvata iva vicâcaliḥ | índra ivehá dhruvás tishṭhehá râshṭrám u dhâraya ‖ 2 ‖ imám índro adîdharad dhruvā́ṃ dhruvéṇa havíshâ | tásmai sómo ádhi bravat tásmâ u bráhmaṇas pátiḥ ‖ 3 ‖ dhruvā́ dyaúr dhruvā́ pṛithivī́ dhruvā́saḥ párvatâ imé | dhruvā́ṃ víçvam idáṃ jágad dhruvó rā́jâ viçā́m ayám ‖ 4 ‖ dhruvā́ṃ te rā́jâ váruṇo dhruvā́ṃ devó bṛihaspátiḥ | dhruvā́ṃ ta índraç câgníç ca râshṭrā́ṃ dhârayatāṃ dhruvám ‖ 5 ‖ dhruvā́ṃ dhruvéṇa havíshâbhí sómam mṛiçâmasi | átho ta índraḥ kévalîr víço balihṛítas karat ‖ 6 ‖ 31 ‖

174 (1000). anushṭubh.

Abhîvarténa havíshâ yénéndro abhivâvṛité | ténâsmā́n brahmaṇas pate 'bhí râshṭrā́ya vartaya ‖ 1 ‖ abhivṛítya sapátnân abhí yā́ no árâtayaḥ | abhí pṛitanyántaṃ tishṭhâbhí yó na irasyáti ‖ 2 ‖ abhí tvâ devā́ḥ savitā́bhí sómo avîvṛitat | abhí tvâ víçvâ bhûtā́ny abhîvartó yáthāsasi ‖ 3 ‖ yénéndro havíshâ kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád

172, 2 jârayát-makhaḥ. — 173, 1 tvâ ahârsham. tishṭha ávi-câcaliḥ. sárvâḥ. 2 ihá evá edhi mā́ ápa. iva ávi-câcaliḥ. iva ihá. tishṭha ihá. 3 bravat tásmai. 5 te índraḥ ca agníḥ. 6 havíshâ abhí. átho *iti* te. — 174, 1 abhi-varténa. yéna índraḥ abhi-vavṛité. téna asmā́n. 2 yā́ḥ. tishṭha abhí. 3 savitā́ abhí. abhi-vartáḥ yáthâ ásasi. 4 = 985, 4.

akri devâ asapatnáḥ kílâbhuvam ‖ 4 ‖ asapatnáḥ sapatnahâ-bhírâshṭro vishâsahíḥ | yáthâhám eshâm bhûtânâṃ virâjâni jánasya ca ‖ 5 ‖ 32 ‖

175 (1001). gâyatrî.

Prá vo grâvâṇaḥ savitâ devâḥ suvatu dhármaṇâ | dhûr-shú yujyadhvaṃ sunutá ‖ 1 ‖ grâvâṇo ápa duchúnâm ápa sedhata durmatím | usráḥ kartana bheshajám ‖ 2 ‖ grâvâṇa úpareshv â mahîyánte sajóshasaḥ | vṛishṇe dádhato vṛísh-ṇyam ‖ 3 ‖ grâvâṇaḥ savitâ nú vo devâḥ suvatu dhármaṇâ | yájamânâya sunvaté ‖ 4 ‖ 33 ‖

176 (1002). anushṭubh. 2 gâyatrî.

Prá sûnáva ṛibhûṇâm bṛihán navanta vṛijánâ | kshâmâ yé viçvádhâyasó 'çnan dhenúṃ ná mâtáram ‖ 1 ‖ prá de-vâṃ devyâ dhiyâ bháratâ jâtávedasam | havyâ no vakshad ânushák ‖ 2 ‖ ayám u shyá prá devayúr hótâ yajnâya nî-yate | rátho ná yór abhîvṛito ghṛíṇîvâñ cetati tmánâ ‖ 3 ‖ ayám agnír urushyaty amṛítâd iva jánmanaḥ | sáhasaç cid sábîyân devó jîvâtave kṛitáḥ ‖ 4 ‖ 34 ‖

177 (1003). 1 jagatî. 2. 3 trishṭubh.

Pataṃgám aktám ásurasya mâyáyâ hṛidâ paçyanti má-nasâ vipaççítaḥ | samudré antáḥ kaváyo ví cakshate márî-cînâm padám ichanti vedhásaḥ ‖ 1 ‖ pataṃgó vâcam má-nasâ bibharti tâṃ gandharvò 'vadad gárbhe antáḥ | tâṃ dyótamânâṃ svaryàm manîshâm ṛitásya padé kaváyo ní pânti ‖ 2 ‖ ápaçyaṃ gopâm ánipadyamânam â ca párâ ca

174, 5 sapatna-hâ abhí-râshṭraḥ vi-sasahíḥ yáthâ ahám. — 176, 1 bṛihát. kshâma. viçvá-dhâyasaḥ áçnan. 2 bhárata. 3 syáḥ. abhí-vṛitaḥ ghṛíṇi-vân. — 177, 2 gandharváḥ avadat.

pathíbhiç cárantam | sá sadhrîcîḥ sá víshûcîr vásâna ẫ varîvarti bhúvaneshv antáḥ ‖ 3 ‖ 35 ‖

178 (1004). trishṭubh.

Tyám û shú vâjínaṃ devájûtaṃ sahẫvânaṃ tarutẫraṃ ráthânâm | árishṭanemim pṛitanẫjam âçúṃ svastáye tẫr-kshyam ihẫ huvema ‖ 1 ‖ índrasyeva râtím âjóhuvânâḥ svas-táye nẫvam ivẫ ruhema | úrvî ná pṛíthvî báhule gábhîre mẫ vâm étau mẫ páretau rishâma ‖ 2 ‖ sadyáç cid yáḥ çá-vasâ páñca kṛishṭî̃ḥ sû̃rya iva jyótishâpás tatẫna | sahasra-sẫḥ çatasẫ asya rá̃hir ná smâ varante yuvatíṃ ná çáryâm ‖ 3 ‖ 36 ‖

179 (1005). 1 anushṭubh. 2. 3 trishṭubh.

Út tishṭhatẫva paçyaténdrasya bhâgám ṛitvíyam | yádi çrâtó juhótana yády áçrâto mamáttana ‖ 1 ‖ çrâtáṃ havír ó shv ìndra prá yâhi jagẫma sû̃ro ádhvano vímadhyam | pári tvâsate nidhíbhiḥ sákhâyaḥ kulapẫ ná vrâjápatiṃ cá-rantam ‖ 2 ‖ çrâtám manya ũdhani çrâtám agnaú súçrâtam manye tád ṛitáṃ návîyaḥ | mẫdhyaṃdinasya sávanasya da-dhnáḥ píbendra vajrin purukṛij jushâṇáḥ ‖ 3 ‖ 37 ‖

180 (1006). trishṭubh.

Prá sasâhishe puruhûta çátrûñ jyéshṭhas te çúshma ihá râtír astu | índrẫ bhara dákshiṇenâ vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm ‖ 1 ‖ mṛigó ná bhîmáḥ kucaró girishṭhẫḥ pa-

177, 3 = 164, 31. — 178, 1 ûṃ *iti* sú. sahá-vânam. ihá. 2 ín-drasya-iva. iva ẫ. úrvî-pṛíthvî-báhule-gábhîre *iti*. ẫ-itau. párâ-itau. 3 jyótishâ apáḥ. sma. — 179, 1 tishṭhata áva paçyata índrasya. 2 *ó iti* sú indra. tvâ âsate. kula-pẫḥ. 3 manye. píba indra. puru-kṛit. — 180, 1 sasahishe. índra ẫ. dákshiṇena. 2 mṛigó — girishṭhẫḥ = 154, 2.

râváta ấ jaganthâ párasyâḥ | sṛikáṃ saṃçấya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḷhi ví mṛídho nudasva || 2 || índra kshatrám abhí vâmám ójo 'jâyathâ vṛishabha carshaṇînấm | ápânudo jánam amitrayántam urúṃ devébhyo akṛiṇor u lokám || 3 || 38 ||

181 (1007). trishṭubh.

Práthaç ca yásya sapráthaç ca nấmấnushṭubhasya havísho havír yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇo rathaṃtarám ấ jabhârâ vásishṭhaḥ || 1 || ávindan té átihitaṃ yád ấsîd yajnásya dhấma paramáṃ gúhâ yát | dhâtúr dyútânât savitúç ca víshṇor bharádvâjo bṛihád ấ cakre agnéḥ || 2 || tè 'vindan mánasâ dîdhyânâ yájuḥ shkannám prathamáṃ devayấnam | dhâtúr dyutânất savitúç ca víshṇor ấ sûryâd abharan gharmám eté || 3 || 39 ||

182 (1008). trishṭubh.

Bṛíhaspátir nayatu durgáhâ tiráḥ púnar neshad aghấçaṅsâya mánma | kshipád áçastim ápa durmatíṃ hann áthâ karad yájamânâya çáṃ yóḥ || 1 || nárâçáṅso no 'vatu prayâjé çáṃ no astv anúyâjó háveshu | kshipád áçastim — || 2 || tápurmûrdhâ tapatu raksháso yé brahmadvíshaḥ çárave hántavấ u | kshipád áçastim — || 3 || 40 ||

183 (1009). trishṭubh.

Ápaçyaṃ tvâ mánasâ cékitânaṃ tápaso jâtáṃ tápaso víbhûtam | ihá prajấm ihá rayíṃ rárâṇaḥ prá jâyasva pra-

180, 2 jagantha. 3 ójaḥ ájâyathâḥ. ápa anudaḥ. — 181, 1 nấma ấnu-stubhasya. víshṇoḥ. jabhâra. 3 té avindan. dîdhyânâḥ. skannám. — 182, 1 átha. 3 hántavaí.

jáyâ putrakâma || 1 || ápaçyaṃ tvâ mánasâ dîdhyânâṃ svấyâṃ tanû ṛítvye nấdhamânâm | úpa mấm uccấ yuvatír babhûyâḥ prá jâyasva prajáyâ putrakâme | 2 || ahám gárbham adadhâm óshadhîshv ahám víçveshu bhúvaneshv antáḥ | ahám prajấ ajanayam pṛithivyấm ahám jánibhyo aparíshu putrấn || 3 || 41 ||

184 (1010). anushṭubh.

Víshṇur yóniṃ kalpayatu tváshṭâ rûpấṇi piṅçatu | ấ siñcatu prajấpatir dhâtấ gárbhaṃ dadhâtu te || 1 || gárbhaṃ dhehi sinîvâli gárbhaṃ dhehi sarasvati | gárbhaṃ te açvínau devấv ấ dhattâm púshkarasrajâ || 2 || hiraṇyáyî aráṇî yáṃ nirmánthato açvínâ | táṃ te gárbhaṃ havâmahe daçamé mâsí sûtave || 3 || 42 ||

185 (1011). gâyatrî.

Máhi trîṇấm ávo 'stu dyukshám mitrásyâryamṇáḥ | durâdhárshaṃ váruṇasya || 1 || nahí téshâm amấ caná nấdhvasu vâraṇéshu | îçe ripúr aghấçaṅsaḥ || 2 || yásmai putrấso áditeḥ prá jîváse mártyâya | jyótir yáchanty ájasram || 3 || 43 ||

186 (1012). gâyatrî.

Vấta ấ vâtu bheshajáṃ çambhú mayobhú no hṛidé | prá ṇa ấyûṅshi târishat || 1 || utá vâta pitấsi na utá bhrấtotá naḥ sákhâ | sá no jîvâtave kṛidhi || 2 || yád adó vâta te gṛihè 'mṛítasya nidhír hitáḥ | táto no dehi jîváse || 3 || 44 ||

183, 2 tanû *iti*. — 184, 3 hiraṇyáyî aráṇî *iti*. — 185, 1 mitrásya aryamṇáḥ duḥ-âdhársham. 2 ná ádhva-su. — 186, 1 naḥ. 2 pitấ asi. bhrấtâ utá. 3 gṛihé amṛítasya.

187 (1013). gâyatrî.

Prẫgnáye vẫcam îraya vṛishabhẫya kshitînẫm | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 1 || yáḥ párasyâḥ parâvátas tiró dhánvâtirócate | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 2 || yó rákshâṅsi nijū́rvati vṛíshâ çukréṇa çocíshâ | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 3 || yó víçvâbhí vipáçyati bhúvanâ sáṃ ca páçyati | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 4 || yó asyá pâré rájasaḥ çukró agnír ájâyata | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 5 || 45 ||

188 (1014). gâyatrî.

Prá nûnáṃ jâtávedasam áçvaṃ hinota vâjínam | idáṃ no barhír âsáde || 1 || asyá prá jâtávedaso vípravîrasya mîḷhúshaḥ | mahī́m iyarmi sushṭutím || 2 || yā́ rúco jâtávedaso devatrā́ havyavā́hanîḥ | tā́bhir no yajnám invatu || 3 || 46 ||

189 (1015). gâyatrî.

Ā́yáṃ gaúḥ pṛíçnir akramîd ásadan mâtáram puráḥ | pitáraṃ ca prayánt svàḥ || 1 || antáç carati rocanā́syá prâṇā́d apânatī́ | vy àkhyan mahishó dívam || 2 || triṅçád dhā́ma ví râjati vā́k pataṃgā́ya dhîyate | práti vástor áha dyúbhiḥ || 3 || 47 ||

190 (1016). anushṭubh.

Ṛitáṃ ca satyáṃ câbhī́ddhât tápasó 'dhy ajâyata | táto rā́try ajâyata tátaḥ samudró arṇaváḥ || 1 || samudrā́d arṇavā́d ádhi saṃvatsaró ajâyata | ahorâtrā́ṇi vidádhad víçvasya misható vaçī́ || 2 || sûryâcandramásau dhâtā́ yathâpûrvám

187, 1 prá agnáye. 2 dhánva ati-rócate. 4 yó — páçyati = 296, 9. — 188, 3 yā́ḥ. — 189, 1 ā́ ayám. ásadat. pra-yán. 2 rocanā́ asyá. apa-anatī́ ví akhyat. — 190. Dieser Hymnus wird im pada nicht zerlegt.

akalpayat | dívaṃ ca pṛithivī́ṃ cântárikṣham átho svàḥ || 3 || 48 ||

191 (1017). anushṭubh. 3 trishṭubh.

Sáṃ-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ā́ | iḷás padé sám idhyase sá no vásûny ā́ bhara || 1 || sáṃ gachadhvaṃ sáṃ vadadhvaṃ sáṃ vo mánâṅsi jânatâm | devā́ bhâgáṃ yáthâ pū́rve saṃjânânā́ upā́sate || 2 || samânó mántraḥ sámitiḥ samānī́ samānám mánaḥ sahá cittám eshâm | samânám mántram abhí mantraye vaḥ samānéna vo havíshâ juhomi || 3 || samānī́ va ā́kûtiḥ samānā́ hṛídayâni vaḥ | samānám astu vo máno yáthâ vaḥ súsahā́sati || 4 || 49 ||

Dvâdaço 'nuvâkaḥ.

DAÇAMAM MAṆḌALAM.

Ashṭamo 'dhyâyaḥ.

ASHṬAMO 'SHṬAKAḤ.

191, 2 devâḥ. upa-ā́sate. 4 sú-saha ásati.

Vâlakhilya.

1 (1018). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Abhí prá vaḥ surâdhasam índram arca yáthâ vidé | yó jaritṛíbhyo maghávâ purûvásuḥ sahásreṇeva çíkshati || 1 || çatâníkeva prá jigâti dhṛishṇuyâ hánti vṛitrâṇi dâçúshe | girér iva prá rásâ asya pinvire dátrâṇi purubhójasaḥ || 2 || â tvâ sutâsa índavo mádâ yá indra girvaṇaḥ | âpo ná vajrinn ánv okyàṃ sáraḥ pṛiṇánti çûra râdhase || 3 || anehásam pratáraṇam vivákshaṇam mádhvaḥ svâdishṭham îm piba | â yáthâ mandasânáḥ kirâsi naḥ prá kshudréva tmánâ dhṛishát || 4 || â naḥ stómam úpa dravád dhiyânó áçvo ná sótṛibhiḥ | yáṃ te svadhâvant svadáyanti dhenáva índra kâṇveshu râtáyaḥ || 5 || 14 ||

ugráṃ ná vîráṃ námasópa sedima víbhûtim ákshitâvasum | udrîva vajrinn avató ná siñcaté kshárantîndra dhîtáyaḥ || 6 || yád dha nûnáṃ yád vâ yajné yád vâ pṛithivyâṃ ádhi | áto no yajnám âçúbhir mahemata ugrá ugrébhir â gahi || 7 || ajirâso hárayo yé ta âçávo vâtâ iva prasakshíṇaḥ | yébhir ápatyam mánushaḥ parîyase yébhir víç-

1, 1 puru-vásuḥ sahásreṇa-iva. 2 çatâníkâ-iva. 3 mádâḥ yé. 4 kshudrâ-iva. 5 hiyânáḥ. 6 námasâ úpa. ákshita-vasum udrî-iva. kshárânti indra. 7 ha. mahe-mate. 8 te. pari-îyase.

vaṃ svàr dṛiçé || 8 || etâvatas ta îmaha índra sumnásya gómataḥ | yáthâ prâvo maghavan médhyàtithiṃ yáthâ nîpâtithiṃ dháne || 9 || yáthâ káṇve maghavan trasádasyavi yáthâ pakthé dâçavraje | yáthâ góçarye ásanor ṛijíçvanîndra gómad dhiraṇyavat || 10 || 15 ||

2 (1019). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Prá sú çrutáṃ surâdhasam árcâ çakrám abhíshṭaye | yáḥ sunvaté stuvaté kâmyaṃ vásu sahásreṇeva máṁhate || 1 || çatâníkâ hetáyo asya dushṭárâ índrasya samísho mahîḥ | girír ná bhujmâ maghávatsu pinvate yád îṃ sutâ ámandishuḥ || 2 || yád îṃ sutâsa índavo 'bhí priyám ámandishuḥ | âpo ná dhâyi sávanam ma â vaso dúghâ ivópa dâçúshe || 3 || anehásaṃ vo hávamânam ûtáye mádhvaḥ ksharanti dhîtáyaḥ | â tvâ vaso hávamânâsa índava úpa stotréshu dadhire || 4 || â naḥ sóme svadhvará iyânó átyo ná toçate | yáṃ te svadâvant svádanti gûrtáyaḥ pauré chandayase hávam || 5 || 16 ||

prá vîrám ugráṃ vívicim dhanaspṛítaṃ víbhûtim râdhaso maháḥ | udrîva vajrinn avató vasutvanâ sádâ pîpetha dâçúshe || 6 || yád dha nûnám parâváti yád vâ pṛithivyâṃ diví | yujâná indra háribhir mahemata ṛishvá ṛishvébhir â gahi || 7 || rathirâso hárayo yé te asrídha ójo vâtasya píprati | yébhir ní dásyum mánusho nighóshayo yébhiḥ svàḥ parîyase || 8 || etâvatas te vaso vidyâma çûra návyasaḥ | yáthâ prâva étaçaṃ kṛítvye dháne yáthâ váçaṃ dâçavraje || 9 || yáthâ káṇve maghavan médhe adhvaré dîrghánîthe

1, 9 te îmahe. prá âvaḥ. médhya-atithim. nîpa-atithim. 10 ṛijíçvani índra. hiraṇya-vat. — 2, 1 árca. sahásreṇa-iva. 2 çatá-aníkâḥ. sam-íshaḥ. 3 me. vaso *iti*. iva úpa. 5 su-adhvaré. svadâ-van. 7 ha. mahe-mate. 8 pari-îyase. 9 prá âvaḥ.

dámûnasi | yáthâ góçarye ásishâso adrivo máyi gotráṃ hariçríyam || 10 || 17 ||

3 (1020). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau sâṃvaraṇau sómam indrâpibaḥ sutám | nîpâtithau maghavan médhyâtithau púshṭigau çrúshṭigau sácâ || 1 || pârshadvâṇáḥ práskaṇvaṃ sám asâdayac cháyânaṃ jívrim úddhitam | sahásrâṇy asishâsad gávâm ṛíshir tvóto dásyave vṛíkaḥ || 2 || yá ukthébhir ná vindháte cikíd yá ṛishicódanaḥ | índraṃ tám áchâ vada návyasyâ maty ávishyantaṃ ná bhójase || 3 || yásmâ arkáṃ saptáçîrshâṇam ânṛicús tridhâtum uttamé padé | sá tv ìmâ víçvâ bhúvanâni cikradad âd íj janishṭa paúṃsyam || 4 || yó no dâtấ vásûnâm índraṃ tám hûmahe vayám | vidmấ hy àsya sumatíṃ návîyasîṃ gaméma gómati vrajé || 5 || 18 ||

yásmai tvám vaso dânấya çíkshasi sá râyás pósham açnute | tám tvâ vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutấvanto havâmahe || 6 || kadấ caná starîr asi néndra saccasi dâçúshe | úpopén nú maghavan bhűya ín nú te dấnaṃ devásya pṛicyate || 7 || prá yó nanakshé abhy ójasâ krívim vadhaíḥ çúshṇaṃ nighosháyan | yadéd ástambhît prathấyann amű́ṃ dívam âd íj janishṭa párthivaḥ || 8 || yásyâyáṃ víçva âryo dấsaḥ çevadhipấ aríḥ | tiráç cid aryé rúçame pávîravi túbhyét só ajyate rayíḥ || 9 || turaṇyávo mádhumantaṃ ghṛitaçcútaṃ víprâso arkám ânṛicuḥ | asmé rayíḥ paprathe vṛíshṇyaṃ çávo 'smé suvânấsa índavaḥ || 10 || 19 ||

3, 1 indra ápibaḥ. 2 asâdayat çáyûnam. tvấ-ûtaḥ. 3 ácha. matî. 4 yásmai. tú imấ. ít. 5 vidmá hí asya. 7 ná indra. úpa-upa ít. bhűyaḥ ít. 8 abhí. yadấ ít. ât ít. 9 yásya ayám. çevadhi-pấḥ. túbhya ít.

4 (1021). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Yáthâ mánau vívasvati sómaṃ çakrấpibaḥ sutám | yáthâ trité chánda indra jújoshasy âyaú mâdayase sácâ || 1 || pṛíshadhre médhye mâtaríçvanîndra suvâné ámandathâḥ | yáthâ sómaṃ dáçaçipre dáçoṇye syűmaraçmâv ṛíjûnasi || 2 || yá ukthấ kévalâ dadhé yáḥ sómaṃ dhṛishitấpibat | yásmai víshṇus tríṇi padấ vicakramá úpa mitrásya dhármabhiḥ || 3 || yásya tvám indra stómeshu câkáno vấje vấjiñ chatakrato | táṃ tvâ vayáṃ sudúghâm iva godúho juhûmási çravasyávaḥ || 4 || yó no dâtấ sá naḥ pitấ mahấñ ugrá îçânakṛit | áyâmann ugró maghávâ purûvásur gór áçvasya prá dâtu naḥ || 5 || 20 ||

yásmai tvám vaso dânấya máṅhase sá râyás pósham invati | vasûyávo vásupatiṃ çatákratum stómair índraṃ havâmahe || 6 || kadấ caná prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî | túrîyâditya hávanaṃ ta indriyám ấ tasthâv amṛítaṃ diví || 7 || yásmai tvám maghavann indra girvaṇaḥ çíksho çíkshasi dâçúshe | asmấkaṃ gíra utá sushṭutíṃ vaso kaṇvavác chṛiṇudhî hávam || 8 || ástâvi mánma pûrvyám bráhméndrâya vocata | pûrvîr ṛitásya bṛihatîr anûshata stotúr medhấ asṛikshata || 9 || sám índro rā́yo bṛihatîr adhûnuta sáṃ kshoṇî́ sám u sűryam | sáṃ çukrấsaḥ çúcayaḥ sáṃ gávâçiraḥ sómâ índram amandishuḥ || 10 || 21 ||

5 (1022). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Upamáṃ tvâ maghónâṃ jyéshṭhaṃ ca vṛishabhấṇâm | pûrbhíttamam maghavann indra govídam îçânaṃ râyá îmahe

---

4, 1 çakra ápibaḥ. 2 mâtaríçvani índra. dáça-oṇye. 3 dhṛishitấ ápibat. vi-cakramé. 4 çatakrato *iti*. 5 puru-vásuḥ. 6 vasu-yávaḥ. 7 ubhé-jánmanî *iti*. túrîya âditya. te. 8 çíksho *iti*. vaso *iti* kaṇva-vát çṛiṇudhi. 9 bráhma índrâya. 10 kshoṇî́ *iti*. gó-âçiraḥ.

‖ 1 ‖ yá âyúṃ kútsam atithigvám árdayo vâvṛidhânó divédive | táṃ tvâ vayáṃ háryaçvaṃ çatákratuṃ vâjayánto havâmahe ‖ 2 ‖ ấ no víçveshâṃ rásam mádhvaḥ siñcantv ádrayaḥ | yé parâváti sunviré jáneshv ấ yé arvâvátĭndavaḥ ‖ 3 ‖ víçvâ dvéshâṅsi jahí cấva cấ kṛidhi víçve sanvantv ấ vásu | çíshṭeshu cit te madirấso aṅçávo yátrâ sómasya tṛimpási ‖ 4 ‖ 22 ‖

índra nédîya éd ihi mitámedhâbhir ûtíbhiḥ | ấ çaṃtama çáṃtamâbhir abhíshṭibhir ấ svâpe svâpíbhiḥ ‖ 5 ‖ âjitúraṃ sátpatiṃ viçvácarshaṇiṃ kṛidhí prajấsv ấbhagam | prá sũ tirâ çácîbhir yé ta ukthínaḥ krátum punatá ânushák ‖ 6 ‖ yás te sấdhishṭhó 'vase té syâma bháreshu te | vayáṃ hótrâbhir utá deváhûtibhiḥ sasavấṅso manâmahe ‖ 7 ‖ aháṃ hí te harivo bráhma vâjayúr âjíṃ yấmi sádotíbhiḥ | tvấm íd evá tám áme sám açvayúr gavyúr ágre mathînấm ‖ 8 ‖ 23 ‖

6 (1023). Abwechselnd bṛihatî und satobṛihatî.

Etát ta indra vîryàṃ gîrbhír gṛiṇánti kârávaḥ | té stóbhanta ũrjam âvan ghṛitaççútam paurấso nakshan dhîtíbhiḥ ‖ 1 ‖ nákshanta índram ávase sukṛityáyâ yéshâṃ sutéshu mándase | yáthâ saṃvarté ámado yáthâ kṛiçá evấsmé indra matsva ‖ 2 ‖ ấ no víçve sajóshaso dévâso gántanópa naḥ | vásavo rudrấ ávase na ấ gamañ chṛiṇvántu marúto hávam ‖ 3 ‖ pûshấ víshṇur hávanam me sárasvaty ávantu saptá síndhavaḥ | ấpo vấtaḥ párvatâso vánaspátiḥ çṛiṇótu pṛithivĭ hávam ‖ 4 ‖ 24 ‖

5, 2 vavṛidhânáḥ. 3 arvâ-váti índavaḥ. 4 ca áva ca ấ. yátra. 5 ấ ít. su-âpe. 6 âji-túram. ấ-bhagam. sú tira. te. punaté. 7 sấdhishṭhaḥ ávase. 8 sádâ ûtí-bhiḥ. — 6, 1 te indra. 2 nákshante. kṛiçé evá asmé *iti*. 3 gántana úpa. çṛiṇvántu. 4 sárasvatî.

yád indra rấdho ásti te mấghonam maghavattama | téna no bodhi sadhamấdyo vṛidhé bhágo dânấya vṛitrahan ‖ 5 ‖ ấjipate nṛipate tvám íd dhí no vấja ấ vakshi sukrato | vîtĭ hótrâbhir utá devávîtibhiḥ sasavấṅso ví çriṇvire ‖ 6 ‖ sánti hy àryá âçísha índra áyur jánânâm | asmấn nakshasva maghavann úpâvase dhukshásva pipyúshîm ísham ‖ 7 ‖ vayáṃ ta indra stómebhir vidhema tvám asmấkaṃ çatakrato | máhi sthûráṃ çaçayáṃ rấdho áhrayam práskaṇvâya ní toçaya ‖ 8 ‖ 25 ‖

7 (1024). gâyatrî. 3. 5 anushṭubh.

Bhũrĭd índrasya vîryàṃ vy ákhyam abhy áyati | rấdhas te dasyave vṛika ‖ 1 ‖ çatáṃ çvetấsa ukshấṇo diví tấro ná rocante | mahnấ dívaṃ ná tastabhuḥ ‖ 2 ‖ çatáṃ veṇũñ chatáṃ çúnaḥ çatáṃ cármâṇi mlâtấni | çatám me balbajastukấ árushîṇâṃ cátuḥçatam ‖ 3 ‖ sudevấḥ stha kâṇvâyanâ váyo-vayo vicarántaḥ | áçvâso ná cañkramata ‖ 4 ‖ ấd ít sâptásya carkiran nấnûnasya máhi çrávaḥ | çyấvîr atidhvasán patháç cákshushâ caná saṃnáçe ‖ 5 ‖ 26 ‖

8 (1025). gâyatrî. 5 paṅkti.

Práti te dasyave vṛika rấdho adarçy áhrayam | dyaúr ná prathinấ çávaḥ ‖ 1 ‖ dáça máhyam pautakratáḥ sahásrâ dásyave vṛikaḥ | nítyâd râyó amaṅhata ‖ 2 ‖ çatám me gardabhấṇâṃ çatám ũrṇâvatînâm | çatáṃ dâsấĩ áti srájaḥ ‖ 3 ‖ tátro ápi prấṇîyata pûtákratâyai vyàktâ | áçvânâm ín ná yûthyấm ‖ 4 ‖ ácety agníç cikitúr havyavấṭ sá sumádratbaḥ |

6, 6 hí. vấje. 7 hí aryé. úpa ávase. 8 te. — 7, 1 bhũri ít. ví ákhyam abhí ấ ayati. 3 çatám çúnaḥ. 4 kâṇvâyanâḥ. 5 ná ánûnasya. — 8, 4 tátro *iti*. prá aníyata. ví-aktâ. ít.

agníḥ çukréṇa çocíshâ bṛihát sũro arocata diví sũryo arocata || 5 || 27 ||

9 (1026). trishṭubh.

Yuvám devâ krátunâ pûrvyéṇa yuktã ráthena tavishám yajatrâ | ãgachataṃ nâsatyâ çácîbhir idáṃ tṛitĩyaṃ sávanam pibâthaḥ || 1 || yuvãṃ devãs tráya ekâdaçãsaḥ satyãḥ satyásya dadṛiçe purástât | asmãkaṃ yajnáṃ sávanaṃ jushâṇã pâtáṃ sómam açvinâ dĩdyagnî || 2 || panãyyaṃ tád açvinâ kṛitáṃ vâṃ vṛishabhó divó rájasaḥ pṛithivyãḥ | sahásraṃ çáṅsâ utá yé gávishṭau sárvâñ ít tãñ úpa yâtâ pibadhyai || 3 || ayáṃ vâm bhâgó níhito yajatremã gíro nâsatyópa yâtam | píbataṃ sómam mádhumantam asmé prá dâçvãṅsam avataṃ çácîbhiḥ || 4 || 28 ||

10 (1027). trishṭubh.

Yám ṛitvíjo bahudhã kalpáyantaḥ sácetaso yajnám imáṃ váhanti | yó anûcânó brâhmaṇó yuktá âsît kã svit tátra yájamânasya saṃvít || 1 || éka evãgnír bahudhã sámiddha ékaḥ sũryo víçvam ánu prábhûtaḥ | ékaivóshãḥ sárvam idáṃ ví bhâty ékaṃ vã idáṃ ví babhûva sárvam || 2 || jyótishmantaṃ ketumántaṃ tricakráṃ sukháṃ rátham sushádam bhũrivâram | citrãmaghâ yásya yóge 'dhijajne táṃ vâṃ huvé áti riktam píbadhyai || 3 || 29 ||

11 (1028). jayatî.

Imãni vâm bhâgadhéyâni sisrata índrâvaruṇâ prá mahé sutéshu vâm | yajné-yajne ha sávanâ bhuraṇyátho yát su-

9, 1 yuktãḥ. ã agachatam. 2 dĩdyagni *iti* dĩdi-agnî. 3 gó-ishṭau. yâta. 4 yajatrâ imãḥ. nâsatyâ úpa. — 10, 2 evá agníḥ. ékâ evá ushãḥ. vaí. 3 su-sádam. citrá-maghâ. — 11, 1 sisrate.

nvaté yájamânâya çíkshathaḥ || 1 || nishshídhvarîr óshadhîr ãpa âstâm índrâvaruṇâ mahimãnam âçata | yã sísratû rájasaḥ pâré ádhvano yáyoḥ çátrur nákir ãdeva óhate || 2 || satyáṃ tád indrâvaruṇâ kṛiçásya vâm mádhva ûrmíṃ duhate saptá vãṇîḥ | tãbhir dâçvãṅsam avataṃ çubhas patî yó vâm ádabdho abhí pãti cíttibhiḥ || 3 || ghṛitaprúshaḥ saúmyâ jîrádânavaḥ saptá svásâraḥ sádana ṛitásya | yã ha vâm indrâvaruṇâ ghṛitaccútas tãbhir dhattaṃ yájamânâya çikshatam || 4 || 30 ||

ávocâma mahaté saúbhagâya satyáṃ tveshãbhyâm mahimãnam indriyám | asmãnt sv ìndrâvaruṇâ ghṛitaccútas tríbhiḥ sâptébhir avataṃ çubhas patî || 5 || índrâvaruṇâ yád ṛishíbhyo manîshãṃ vâcó matíṃ çrutám adattam ágre | yãni sthãnâny asṛijanta dhĩrâ yajnáṃ tanvânãs tápasâbhy àpaçyam || 6 || índrâvaruṇâ saumanasám ádṛiptaṃ râyás póshaṃ yájamâneshu dhattam | prâjãm pushṭím bhûtim asmãsu dhattaṃ dîrghâyutvãya prá tirataṃ na ãyuḥ || 7 || 31 ||

11, 2 niḥ-sídhvarîḥ. sísratuḥ. ádevaḥ. 4 saúmyâḥ. sádane. yãḥ. 5 sú indrâvaruṇâ. 6 dhĩrâḥ. tápasâ abhí apaçyam.

Anhang.

I. Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter gemäfs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1—10 Madhuchandas Vaiçvâmitra. — 11 Jetṛi Mâdhuchandasa — 12—23 Medhâtithi Kâṇva. — 24—30 Çunaḥçepa Âjigarti, der von Viçvâmitra an Kindes statt aufgenommen den Namen Devarâta erhielt. — 31—35 Hiraṇyastûpa Âṅgirasa. — 36—43 Kaṇva Ghaura. — 44—50 Praskaṇva Kâṇva. — 51—57 Savya Âṅgirasa (Indra in menschlicher Gestalt). — 58—64 Nodhas Gautama. — 65—73 Parâçara Çâktya. — 74—93 Gotama Râhûgaṇa. — 94—98 Kutsa. — 99 Kaçyapa. — 100 Ṛijrâçva, Ambarîsha, Sahadeva, Bhayamâna, Surâdhas, alle fünf Vârshâgira. — 101—104 Kutsa. — 105 Kutsa, oder Trita Âptya. — 106—115 Kutsa. — 116—125 Kakshîvat Dairghatamasa, Sohn der Uçij. — 126 Kakshîvat (1—5), Bhâvayavya (6), Romaçâ (7). — 127—139 Parucchepa Daivodâsi. — 140—164 Dîrghatamas Aucathya. — 165 Indra (1. 2. 4. 6. 8. 10—12), die Marut (3. 5. 7. 9), Agastya (13—15). — 166—169 Agastya. — 170 Indra (1. 3. 4), Agastya (2. 5). — 171—178 Agastya. — 179 Lopâmudrâ (1. 2), Agastya (3. 4), dessen Zögling (5. 6). — 180—191 Agastya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1—3 Gṛitsamada Bhârgava Çaunaka, vormals Âṅgirasa Çaunahotra. — 4—7 Somâhuti Bhârgava. — 8—26 Gṛitsamada. — 27—29 Kûrma Gârtsamada, oder Gṛitsamada. — 30—43 Gṛitsamada. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1—12 Viçvâmitra Gâthina. — 13. 14 Ṛishabha. — 15. 16 Utkîla Kâtya. — 17. 18 Kata Vaiçvâmitra. — 19—22 Gâthin. — 23 Devaçravas Bhârata und Devavâta Bhârata. — 24. 25 Viçvâmitra. — 26 Viçvâmitra (1—6. 8. 9), Âtman (7). — 27—30 Viçvâmitra. — 31 Kuçika Aishîrathi, oder Viçvâmitra. — 32 Viçvâmitra. — 33 Viçvâmitra (1—3. 5. 7. 9. 11—13), Nadyaḥ (4. 6. 8. 10). — 34. 35 Viçvâmitra. — 36 Viçvâmitra (1—9. 11), Ghora (10). — 37 Viçvâmitra. — 38 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya, oder beide vereint, oder Viçvâmitra allein. — 39—53 Viçvâmitra. — 54—56 Prajâpati Vaiçvâmitra, oder Prajâpati Vâcya. — 57—61 Viçvâmitra. — 62 Viçvâmitra (1—15), Viçvâmitra oder Jamadagni (16—18).

Maṇḍala 4.

Hymn. 1—17 Vâmadeva Gautama. — 18 Unterredung zwischen Indra, Aditi, Vâmadeva. — 19—25 Vâmadeva. — 26 Vâmadeva oder Indra (1—3), Vâmadeva (4—7). — 27—41 Vâmadeva. — 42 Trasadasyu Paurukutsya. — 43. 44 Purumîḷha Sauhotra und Ajamîḷha Sauhotra. — 45—58 Vâmadeva. —

Maṇḍala 5.

Hymn. 1 Budha Âtreya und Gavishṭhira Âtreya. — 2 Kumâra Âtreya oder Vṛiça Jâra oder beide vereint (1. 3—8. 10—12), Vṛiça Jâra (2. 9). — 3—6 Vasuçruta Âtreya. — 7. 8 Isha Âtreya. — 9. 10 Gaya Âtreya. — 11—14 Sutambhara Âtreya. — 15 Dharuṇa Âṅgirasa. — 16. 17 Pûru Âtreya. — 18 Mṛiktavâhas Dvita Âtreya. — 19 Vavri Âtreya. — 20 Prayasvanto 'trayaḥ. — 21 Sasa Âtreya. — 22 Viçvasâman Âtreya. — 23 Dyumna Viçvacarshaṇi Âtreya. — 24 Bandhu (1), Subandhu (2), Çrutabandhu (3), Viprabandhu (4), sämmtlich Gaupâyana oder Laupâyana. — 25. 26 Die Âtreya Vasûyu. — 27 Tryaruṇa Traivṛishṇa, Trasadasyu Paurukutsya, und Açvamedha Bhârata, oder Atri allein. — 28 Viçvavârâ Âtreyî. — 29 Gaurivîti Çâktya. — 30 Babhru Âtreya. — 31 Avasyu Âtreya. — 32 Gâtu Âtreya. — 33. 34 Saṃvaraṇa Prâjâpatya. — 35. 36 Prabhûvasu Âṅgirasa. — 37—43 Atri. — 44 Avatsâra Kâçyapa (und andere im Hymn. ersichtliche Ṛishi). — 45 Sadâpṛiṇa Âtreya. — 46 Pratikshatra Âtreya. — 47 Pratiratha Âtreya. — 48 Pratibhânu Âtreya. — 49 Pratiprabha Âtreya. — 50. 51 Svastyâtreya. — 52—61 Çyâvâçva Âtreya. — 62 Çrutavid Âtreya. — 63. 64 Arcanânas Âtreya. — 65. 66 Râtahavya Âtreya. — 67. 68 Yajata Âtreya. — 69. 70 Urucakri Âtreya. — 71. 72 Bâhuvṛikta Âtreya. — 73. 74 Paura Âtreya. — 75 Avasyu Âtreya. — 76. 77 Atri. — 78 Saptavadhri Âtreya. — 79. 80 Satyaçravas Âtreya. — 81. 82 Çyâvâçva Âtreya. — 83—86 Atri. — 87 Evayâmarut. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—14 Bharadvâja Bârhaspatya. — 15 Vitahavya, oder Bharadvâja. — 16—30 Bharadvâja. — 31. 32 Suhotra Bhâradvâja. — 33. 34 Çunahotra Bhâradvâja. — 35. 36 Nara Bhâradvâja. — 37—43 Bharadvâja. — 44—46 Çaṃyu Bârhaspatya. — 47 Garga Bhâradvâja. — 48 Çaṃyu Bârhaspatya. — 49—52 Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 53—74 Bharadvâja. — 75 Pâyu Bhâradvâja. —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1—31 Vasishṭha. — 32 Vasishṭha (1—25), Çakti Vâsishṭha (26[a]), Vasishṭha (26[b]. 27), oder auch Dichter von 26. 27. — 33 Vasishṭha (1—9), Vasishṭha's Söhne (10—14). — 34—100 Vasishṭha. — 101—102 Kumâra Âgneya, oder Vasishṭha. — 103. 104 Vasishṭha. —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Pragâtha Kâṇva, Bruder und Adoptivsohn von Kaṇva, früher Pragâtha Ghaura (1. 2), Medhâtithi Kâṇva und Medhyâtithi Kâṇva (3—29), Âsaṅga Plâyogi (30—33), Çaçvatî Âṅgirasî, Âsaṅgapatnî (34). — 2 Medhâtithi Kâṇva und Priyamedha Âṅgirasa (1—40), Medhâtithi Kâṇva (41. 42). — 3 Medhyâtithi Kâṇva. — 4 Devâtithi Kâṇva. — 5 Brahmâtithi Kâṇva. — 6 Vatsa Kâṇva. — 7 Punarvatsa Kâṇva. — 8 Sadhvaṅsa Kâṇva. — 9 Çaçakarṇa Kâṇva. — 10 Pragâtha Kâṇva. — 11 Vatsa Kâṇva. — 12 Parvata Kâṇva. — 13 Nârada Kâṇva. — 14. 15 Goshûktin Kâṇvâyana und Açvasûktin Kâṇvâyana. — 16—18 Irimbiṭhi Kâṇva. — 19—22 Sobhari Kâṇva. — 23—25 Viçvamanas Vaiyaçva. — 26 Der vorige, oder Vyaçva Âṅgirasa. — 27. 28 Manu Vaivasvata. — 29 Der vorige, oder Kaçyapa Mârîca. — 30. 31 Manu Vaivasvata. — 32 Medhâtithi Kâṇva. — 33 Medhyâtithi Kâṇva. — 34 Nîpâtithi Kâṇva (1—15), die tausend Ṛishi Vasurocis Âṅgirasa (16—18). — 35—38 Çyâvâçva. — 39—41 Nâbhâka Kâṇva. — 42 Der vorige, oder Arcanânas ist Dichter entweder von 1—3 oder 4—6. — 43. 44 Virûpa Âṅgirasa. — 45 Triçoka Kâṇva. — 46 Vaça Açvya. — 47 Trita Âptya. — 48 Pragâtha Kâṇva. — 49. 50 Bharga Prâgâtha. — 51—54 Pragâtha Kâṇva. — 55 Kali Prâgâtha. — 56 Matsya Sâmmada, oder Mânya Maitrâvaruṇi, oder bahavo matsyâ jâlanaddhâḥ. — 57. 58 Priyamedha Âṅgirasa. — 59 Puruhanman Âṅgirasa. — 60 Sudîti Âṅgirasa und Purumîḷha Âṅgirasa, oder einer von beiden. — 61 Haryata Prâgâtha. — 62. Gopavana Âtreya, oder Saptavadhri. — 63 Gopavana. — 64 Virûpa Âṅgirasa. — 65—67 Kurusuti Kâṇva. — 68 Kṛitnu Bhârgava. — 69 Ekadyû Naudhasa. — 70—72 Kusîdin Kâṇva. — 73 Uçanas Kâvya. — 74 Kṛishṇa Âṅgirasa. — 75 Der vorige, oder Viçvaka Kârshṇi. — 76 Kṛishṇa, oder Dyumnika Vâsishṭha, oder Priyamedha Âṅgirasa. — 77 Nodhas Gautama. — 78. 79 Nṛimedha Âṅgirasa und Purumedha Âṅgirasa. — 80 Apâlâ Âtreyî. — 81 Çrutakaksha Âṅgirasa, oder Sukaksha Âṅgirasa. — 82 Sukaksha Âṅgirasa. — 83 Bindu Âṅgirasa, oder Pûtadaksha Âṅgirasa. — 84 Tiraçcî Âṅgirasa. — 85 Derselbe, oder Dyutâna Mâruti. — 86 Rebha Kâçyapa. — 87. 88 Nṛimedha Âṅgirasa. — 89 Nema Bhârgava (1—3. 6—12), Indra (4. 5). — 90 Jamadagni Bhârgava. — 91 Prayoga Bhârgava, oder Agni Pâvaka Bârhaspatya, oder Agni Gṛihapati Sahasaḥ sûnu und Agni Yavishṭha Sahasaḥ sûnu, oder einer von beiden. — 92 Sobhari Kâṇva. —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1 Madhuchandas. — 2 Medhâtithi. — 3 Çunaḥçepa. — 4 Hiraṇyastûpa Âṅgirasa. — 5—24 Asita Kâçyapa, oder Devala Kâçyapa. — 25 Dṛiḷhacyuta Âgastya. — 26 Idhmavâha Dârḍhacyuta. — 27 Nṛimedha Âṅgirasa. — 28 Priyamedha Âṅgirasa. — 29 Nṛimedha Âṅgirasa. — 30 Bindu Âṅgirasa. — 31 Gotama Râhûgaṇa. — 32 Çyâvâçva Âtreya. — 33. 34 Trita. — 35. 36 Prabhûvasu Âṅgirasa. — 37. 38 Rahûgaṇa Âṅgirasa. — 39. 40 Bṛihanmati Âṅgirasa. — 41—43 Medhyâtithi Kâṇva. — 44—46 Ayâsya Âṅgirasa. — 47—49 Kavi Bhârgava. — 50—52 Ucathya Âṅgirasa. — 53—60 Avatsâra Kâçyapa. — 61 Amahîyu Âṅgirasa. — 62 Jamadagni. — 63 Nidhruvi Kâçyapa. — 64 Kaçyapa. — 65 Bhṛigu Vâruṇi, oder Jamadagni. — 66 Çataṃ Vaikhânasâḥ. — 67 Bharadvâja (1—3), Kaçyapa (4—6), Gotama (7—9), Atri (10—12), Viçvâmitra (13—15), Jamadagni (16—18), Vasishṭha (19—21), Pavitra Âṅgirasa, oder Vasishṭha, oder beide (22—32). — 68 Vatsaprî Bhâlandana. — 69 Hiraṇyastûpa. — 70 Reṇu Vaiçvâmitra. — 71 Ṛishabha Vaiçvâmitra. — 72 Harimanta Âṅgirasa. — 73 Pavitra Âṅgirasa. — 74 Kakshîvat Dairghatamasa. — 75—79 Kavi Bhârgava. — 80—82 Vasu Bhâradvâja. — 83 Pavitra Âṅgirasa. — 84 Prajâpati Vâcya. — 85 Vena Bhârgava. — 86 Akṛishṭâḥ alias Mâshâ Ṛishiganâḥ (1—10), Sikatâḥ alias Nivâvarî Ṛishiganâḥ (11—20), Pṛiçniyaḥ alias Ajâ Ṛishiganâḥ (21—30), Atrayaḥ (31—40), Atri Bhauma (41—45), Gṛitsamada (46—48). — 87—89 Uçanas. — 90 Vasishṭha. — 91. 92 Kaçyapa. — 93 Nodhas. — 94 Kaṇva. — 95 Praskaṇva. — 96 Pratardana Daivodâsi. — 97 Vasishṭha (1—3), Indrapramati Vâsishṭha (4—6), Vṛishagaṇa Vâsishṭha (7—9), Manyu Vâsishṭha (10—12), Upamanyu Vâsishṭha (13—15), Vyâghrapâd Vâsishṭha (16—18), Çakti Vâsishṭha (19—21), Karṇaçrut Vâsishṭha (22—24), Mṛiḷika Vâsishṭha (25—27), Vasukra Vâsishṭha (28—30), Parâçara Çâktya (31—44), Kutsa Âṅgirasa (45—58). — 98 Ambarîsha Vârshâgira und Ṛijiçvan Bhâradvâja. — 99. 100 Die beiden Rebhasûnû Kâçyapa. — 101 Andhîgu Çyâvâçvi (1—3), Yayâti Nâhusha (4—6), Nahusha Mânava (7—9), Manu Sâṃvaraṇa (10—12), Prajâpati (13—16). — 102 Trita. — 103 Dvita Âptya. — 104 Parvata Kâṇva und Nârada Kâṇva, oder die beiden Apsaras Çikhaṇḍinî, Töchter des Kaçyapa. — 105 Parvata und Nârada. — 106 Agni Câkshusha (1—3. 10—14), Cakshus Mânava (4—6), Manu Âpsava (7—9). — 107 Saptaṛishayaḥ. — 108 Gaurivîti Çâktya (1. 2), Çakti Vâsishṭha (3. 14—16), Ûru Âṅgirasa (4. 5), Ṛijiçvan Bhâradvâja (6. 7), Ûrdhvasadman Âṅgirasa (8. 9), Kṛitayaças Âṅgirasa (10. 11), Ṛiṇaṃcaya (12. 13). — 109 Agnayo Dhishṇyâ Aiçvarayaḥ. — 110 Tryaruṇa und Trasadasyu. — 111 Anânata Pârucchepi. — 112 Çiçu Âṅgirasa. — 113. 114 Kaçyapa. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Trita. — 8 Triçiras Tvâshṭra. — 9 Derselbe, oder Sindhudvîpa Âmbarîsha. — 10 Yama Vaivasvata (2. 4. 8—10. 12. 14), Yamî Vaivasvatî (1. 3. 5—7. 11. 13). — 11. 12 Havirdhâna Âṅgi. — 13 Der vorige, oder Vivasvat Âditya. — 14 Yama Vaivasvata. — 15 Çaṅkha Yâmâyana. —

16 Damana Yâmâyana. — 17 Devaçravas Yâmâyana. — 18 Saṃkasuka Yâmâyana. — 19 Mathita Yâmâyana, oder Bhṛigu Vâruṇi, oder Cyavana Bhârgava. — 20—26 Vimada Aindra oder Prâjâpatya, oder auch Vasukṛit Vâsukra. — 27 Vasukra Aindra. — 28 Vasukrapatnî (1), Indra (2. 6. 8. 10. 12), Vasukra (3—5. 7. 9. 11). — 29 Vasukra. — 30—33 Kavasha Ailûsha. — 34 Derselbe, oder Aksha Maujavat. — 35. 36 Luça Dhânâka. — 37 Abhitapas Saurya. — 38 Indra Mushkavat. — 39. 40 Ghoshâ Kâkshîvatî. — 41 Suhastya Ghausheya. — 42—44 Kṛishṇa Âṅgirasa. — 45. 46 Vatsaprî Bhâlandana. — 47 Saptagu Âṅgirasa. — 48—50 Indra Vaikuṇṭha. — 51 Agni Saucîka (2. 4. 6. 8), Devâḥ (1. 3. 5. 7. 9). — 52 Agni Saucîka. — 53 Agni Saucîka (4. 5), Devâḥ (1—3. 6—11). — 54—56 Bṛihaduktha Vâmadevya. — 57—60 Bandhu, Subandhu, Çrutabandhu, Viprabandhu Gaupâyanâs oder Laupâyanâs, mit Ausnahme von 60, 6, welcher Vers von der Mutter dieser vier Ṛishi, einer Schwester des Agastya, herrührt. — 61. 62 Nâbhânedhishṭha Mânava. — 63. 64 Gaya Plâta. — 65. 66 Vasukarṇa Vâsukra. — 67. 68 Ayâsya. — 69. 70 Sumitra Bâdhryaçva. — 71 Bṛihaspati Âṅgirasa. — 72 Derselbe, oder Bṛihaspati Laukya, oder Aditi Dâkshâyaṇî. — 73. 74 Gaurivîti. — 75 Sindhukshit Praiyamedha. — 76 Jaratkarṇa Sarpa Airâvata. — 77. 78 Syûmaraçmi Bhârgava. — 79 Agni Saucîka, oder Agni Vaiçvânara, oder Sapti Vâjambhara. — 80 Agni Saucîka oder Agni Vaiçvânara. — 81. 82 Viçvakarman Bhauvana. — 83. 84 Manyu Tâpasa. — 85 Sûryâ Sâvitrî. — 86 Indra (1. 8. 11. 12. 14. 19—22), Indrâṇî (2—6. 9. 10. 15—18), Vṛishâkapi Aindra (7. 13. 23). — 87 Pâyu. — 88 Mûrdhanvat, ein Âṅgirasa oder Vâmadevya. — 89 Reṇu. — 90 Nârâyaṇa. — 91 Aruṇa Vaitahavya. — 92 Çâryâta Mânava. — 93 Tânva Pârtha. — 94 Arbuda Kâdraveya Sarpa. — 95 Purûravas Aiḷa (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Urvaçî (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — 96 Baru Âṅgirasa, oder Sarvahari Aindra. — 97 Bhishaj Âtharvaṇa. — 98 Devâpi Ârshṭisheṇa. — 99 Vamra Vaikhânasa. — 100 Duvasyu Vândana. — 101 Budha Saumya. — 102 Mudgala Bhârmyaçva. — 103 Apratiratha Aindra. — 104 Ashṭaka Vaiçvâmitra. — 105 Durmitra (seinem Wesen nach *sumitra*) Kautsa, oder Sumitra (seinem Wesen nach *durmitra*) Kautsa. — 106 Bhûtâṅça Kâçyapa. — 107 Divya Âṅgirasa, oder Dakshiṇâ Prâjâpatya. — 108 Paṇayo 'surâḥ (1. 3. 5. 7. 9), Saramâ Devaçunî (2. 4. 6. 8. 10. 11). — 109 Juhû Brahmajâyâ, oder Ûrdhvanâbhan Brâhma. — 110 Jamadagni, oder Râma Jâmadagnya (Paraçurâma). — 111 Ashṭâdaṅshṭra Vairûpa. — 112 Nabhaprabhedana Vairûpa. — 113 Çataprabhedana Vairûpa. — 114 Sadhri Vairûpa, oder Gharma Tâpasa. — 115 Upastuta Vârshṭihavya. — 116 Agniyuta Sthaura, oder Agniyûpa Sthaura. — 117 Bhikshu Âṅgirasa. — 118 Urukshaya Âmahîyava. — 119 Laba Aindra. — 120 Bṛihaddiva Âtharvaṇa. — 121 Hiraṇyagarbha Prâjâpatya. — 122 Citramahas Vâsishṭha. — 123 Vena. — 124 Agni (2—4), Agni, Varuṇa, Soma (1. 5—9). — 125 Vâc Âmbhṛiṇî. — 126 Kulmalabarhisha Çailûshi, oder Aṅhomuc Vâmadevya. — 127 Kuçika Saubhara, oder Râtri Bhâradvâjî. — 128 Vihavya Âṅgirasa. — 129 Prajâpati Parameshṭhin. — 130

Yajna Prâjâpatya. — 131 Sukîrti Kâkshîvata. — 132 Çakapûta Nârmedha. — 133 Sudâs Paijavana. — 134 Mândhâtṛi Yauvanâçva (1—6. 7d), Godhâ (7abc). — 135 Kumâra Yâmâyana. — 136 Jûti (1), Vâtajûti (2), Viprajûti (3), Vṛishâṇaka (4), Karikrata (5), Etaça (6), Ṛishyaçṛinga (7), alle sieben Muni Söhne des Vâtaraçana. — 137 Bharadvâja (1), Kaçyapa (2), Gotama (3), Atri (4), Viçvâmitra (5), Jamadagni (6), Vasishṭha (7). — 138 Aṅga Aurava. — 139 Viçvâvasu Devagandharva. — 140 Agni Pâvaka. — 141 Agni Tâpasa. — 142 Jaritṛi (1. 2), Droṇa (3. 4), Sârisṛikta (5. 6), Stambamitra (7. 8), alle vier Çârṅga. — 143 Atri Sâṃkhya. — 144 Suparṇa Târkshyaputra, oder Ûrdhvakṛiçana Yâmâyana. — 145 Indrâṇî. — 146 Devamuni Airammada. — 147 Suvedas Çairishi. — 148 Pṛithu Vainya. — 149 Arcat Hairaṇyastûpa. — 150 Mṛiḷika Vâsishṭha. — 151 Çraddhâ Kâmâyanî. — 152 Çâsa Bhâradvâja. — 153 Indramâtaro Devajâmayaḥ. — 154 Yamî. — 155 Çirimbiṭha Bhâradvâja. — 156 Ketu Âgneya. — 157 Bhuvana Âptya, oder Sâdhana Bhauvana. — 158 Cakshus Saurya. — 159 Çacî Paulomî. — 160 Pûraṇa Vaiçvâmitra. — 161 Yakshmanâçana Prâjâpatya. — 162 Rakshohan Brâhma. — 163 Vivṛihan Kâçyapa. — 164 Pracetas Âṅgirasa. — 165 Kapota Nairṛita. — 166 Ṛishabha, ein Vairâja oder Çâkvara. — 167 Viçvâmitra und Jamadagni. — 168 Anila Vâtâyana. — 169 Çabara Kâkshîvata. — 170 Vibhrâj Saurya. — 171 Iṭa Bhârgava. — 172 Saṃvarta Âṅgirasa. — 173 Dhruva Âṅgirasa. — 174 Abhîvarta Âṅgirasa. — 175 Ûrdhvagrâvan Ârbudi. — 176 Sûnu Ârbhava. — 177 Pataṅga Prâjâpatya. — 178 Arishṭanemi Târkshya. — 179 Çibi Auçînara (1), Pratardana Daivodâsi Kâçirâja (2), Vasumanas Rauhidaçva (3). — 180 Jaya Aindra. — 181 Pratha Vâsishṭha (1), Sapratha Bhâradvâja (2), Gharma Saurya (3). — 182 Tapurmûrdhan Bârhaspatya. — 183 Prajâvat Prâjâpatya. — 184 Tvashṭṛi Garbhakartṛi, oder Vishṇu Prâjâpatya. — 185 Satyadhṛiti Vâruṇi. — 186 Ula Vâtâyana. — 187 Vatsa Âgneya. — 188 Çyena Âgneya. — 189 Sârparâjnî. — 190 Aghamarshaṇa Mâdhuchandasa. — 191 Saṃvanana Âṅgirasa. —

Vâlakhilya.

Hymn. 1 Praskaṇva. — 2 Pushṭigu Kâṇva. — 3 Çrushṭigu. — 4 Âyu. — 5 Medhya. — 6 Mâtariçvan. — 7 Kṛiça. — 8 Pṛishadhra. — 9. 10 Medhya. — 11 Suparṇa. —

II. Alphabetisches Verzeichnifs der angeblichen Hymnendichter, deren Patronymica und Attribute.

Aṅhomuc Vâmadevya 10, 127
Akṛishṭâ Mâshâ Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 1—10
Aksha Maujavat 10, 34
Agastya 1, 165, 13—15. 166—169. 170, 2. 4. 171—178. 179, 3. 4. 180—191
Agastyaçishya 1, 179, 5. 6
Agastyasya svasâ 10, 60, 6
Agnayo Dhishṇyâ Aiçvarayaḥ 9, 109
Agni 10, 124
— Gṛihapati Sahasaḥ sûnu 8, 91
— Câkshusha 9, 106, 1—3. 10—14
— Tâpasa 10, 141
— Pâvaka 10, 140
— — Bârhaspatya 8, 91
— Yavishṭha Sahasaḥ sûnu 8, 91
— Vaiçvânara 10, 79. 80
— Saucîka 10, 51 (2. 4. 6. 8). 52. 53 (4. 5). 79. 80
Agniyuta Sthaura 10, 116
Agniyûpa Sthaura 10, 116
Aghamarshaṇa Mâdhuchandasa 10, 190
Aṅga Aurava 10, 138
Aṅgirasaḥ s. Vasurocishaḥ
Ajamîḷha Sauhotra 4, 43. 44
Ajâḥ s. Pṛiçniyaḥ
Atrayaḥ 9, 86, 31—40. s. Prayasvantaḥ
Atri Bhauma 5, 27. 37—43. 76. 77. 83—86. 9, 67, 10—12. 86, 41—45. 10, 137, 4
— Sâṃkhya 10, 143
Aditi 4, 18
— Dâkshâyaṇî 10, 72
Anânata Pâruchepi 9, 111
Anila Vâtâyana 10, 168
Andhîgu Çyâvâçvi 9, 101, 1—3
Apâlâ Âtreyî 8, 80
Apratiratha Aindra 10, 103
Apsaras s. Çikhaṇḍinî
Abhitapas Saurya 10, 37
Abhîvarta Âṅgira° 10, 172
Amahîyu Âṅgirasa 9, 61
Ambarîsha Vârshâgira 1, 100. 9, 98
Ayâsya Âṅgirasa 9, 44—46. 10, 67. 68
Arishṭanemi Târkshya 10, 178
Aruṇa Vaitahavya 10, 91
Arcat Hiraṇyastûpa 10, 149
Arcanânas Âtreya 5, 63. 64. 8, 42
Arbuda Kâdraveya 10, 94
Avatsâra Kâçyapa 5, 44. 9, 53—60
Avasyu Âtreya 5, 31. 75
Açvamedha Bhârata 5, 27
Açvasûktin Kâṇvâyana 8, 14. 15
Açvya s. Vaça
Ashṭaka Vaiçvâmitra 10, 104
Ashṭâdaṅshṭra Vairûpa 10, 111
Asita Kâçyapa 9, 5—24
Asurâḥ s. Paṇayaḥ
Âgastya s. Dṛiḷhacyuta
Âgneya s. Kumâra, Ketu, Vatsa, Çyena
Âṅgi s. Havirdhâna
Âṅgirasa s. Abhîvarta, Amahîyu, Ayâsya, Ucathya, Ûru, Ûrdhvasadman, Kutsa, Kṛitayaças, Kṛishṇa, Ghora, Tiraççî, Divya, Dharuṇa, Dhruva, Nṛimedha, Pavitra, Purumîḷha, Purumedha, Puruhanman, Pûtadaksha, Pracetas, Prabhûvasu, Priyamedha, Baru, Bindu, Bṛihanmati, Bṛihaspati, Bhikshu, Mûrdhanvat, Rahûgaṇa, Virûpa, Vihavya, Vîtahavya, Vyaçva, Çiçu, Çrutakaksha, Saṃvanana, Saṃvarta, Saptagu, Savya, Sukaksha, Sudîti, Harimanta, Hiraṇyastûpa.
Âṅgirasî s. Çaçvati

Âjigarti s. Çunaḥçepa
Âtman 3, 26, 7
Âtreya s. Arcanânas, Avasyu, Isha, Urucakri, Kumâra, Gaya, Gavishṭhira, Gâtu, Gṛitsamada, Gopavana, Dyumna, Pûru, Paura, Pratikshatra, Pratiprabha, Pratibhânu, Pratiratha, Babhru, Bâhuvṛikta, Budha, Mṛiktavâhas, Yajata, Râtahavya, Vavri, Vasuçruta, Viçvasâman, Çyâvâçva, Çrutavid, Satyaçravas, Sadâpṛiṇa, Saptavadhri, Sasa, Sutambhara.
Âtreyâḥ s. Vasûyavaḥ
Âtreyî s. Apâlâ, Viçvavârâ
Âtharvaṇa s. Bṛihaddiva, Bhishaj
Âditya s. *Vivasvat*
Âptya s. Trita, Dvita, Bhuvana
Âpsava s. Manu
Âmahîyava s. Urukshaya
Âmbarisha s. Sindhudvîpa
Âmbhṛiṇî s. Vâc
Âyu Vâl. 4.
Ârbudi s. Ûrdhvagrâvan
Ârbhava s. Sûnu
Ârshṭisheṇa s. Devâpi
Âsaṅga Plâyogi 8, 1, 30—33
Iṭa Bhârgava 10, 171
Idhmavâha Dârḍhacyuta 9, 26
Indra 1, 165, 1. 2. 4. 6. 8. 10—12. 170, 1. 3. 5. 4, 18. 26, 1—3. 8, 89, 4. 5. 10, 28, 2. 6. 8. 10. 12. 86, 1. 7. 10. 11. 13. 18—21. s. Savya Âṅgirasa
— Mushkavat 10, 38
— Vaikuṇṭha 10, 48—50
Indrapramati Vâsishṭha 9, 97, 4—6
Indramâtaro Devajâmayaḥ 10, 153
Indrâṇî 10, 86, 2—6. 8. 9. 14—17. 145
Irimbiṭhi Kâṇva 8, 16—18
Isha Âtreya 5, 7. 8
Ucathya Âṅgirasa 9, 50—52
Utkîla Kâtya 3, 15. 16
Upamanyu Vâsishṭha 9, 97, 13—15
Upastuta Vârshṭihavya 10, 115
Urukshaya Âmahîyava 10, 118
Urucakri Âtreya 5, 69. 70
Urvaçî 10, 95, 2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18
Ula Vâtâyana 10, 186
Uçanas Kâvya 8, 73. 9, 87—89
Uçij s. Kakshîvat
Ûru Âṅgirasa 9, 108, 4. 5
Ûrdhvakṛiçana Yâmâyana 10, 144
Ûrdhvagrâvan Ârbudi 10, 175
Ûrdhvanâbhan Brâhma 10, 109
Ûrdhvasadman Âṅgirasa 9, 108, 8. 9
Ṛijiçvan Bhâradvâja 6, 49—52. 9, 98. 108, 6. 7
Ṛijrâçva Vârshâgira 1, 100
Ṛiṇamcaya 9, 108, 12. 13
Ṛishabha Vairâja oder Çâkvara 10, 166
— Vaiçvâmitra 3, 13. 14. 9, 71
Ṛishyaçṛiṅga Vâtaraçana 10, 136, 7
Ekadyû Naudhasa 8, 69
Etaça Vâtaraçana 10, 136, 6
Evayâmarut 5, 87
Aiḷa s. Purûravas
Aindra s. Apratiratha, Jaya, Laba, Vasukra, Vimada, Vṛishâkapi, Sarvahari
Airammada s. Devamuni
Airâvata s. Jaratkarṇa
Ailûsha s. Kavasha
Aiçvari s. Agnayaḥ
Aishirathi s. Kuçika
Aucathya s. Dîrghatamas
Aurava s. Aṅga
Auçinara s. Çibi
Kakshîvat Dairghatamasa, Sohn der Uçij 1 116—125. 126, 1—5. 9, 74
Kaṇva Ghaura 1, 36—43. 9, 94
Kata Vaiçvâmitra 3, 17. 18
Kapota Nairṛita 10, 165
Karikrata Vâtaraçana 10, 136, 5
Karṇaçrut Vâsishṭha 9, 97, 22—24
Kali Prâgâtha 8, 55
Kavasha Ailûsha 10, 30—34
Kavi Bhârgava 9, 47—49. 75—79
Kaçyapa Mârîca 1, 99. 8, 29. 9, 64. 67, 4—6. 91. 92. 113. 114. 10, 137, 2
Kâkshîvata s. Çabara, Sukîrti
Kâkshîvatî s. Ghoshâ
Kâṇva s. Irimbiṭhi, Kurusuti, Kusîdin, Triçoka, Devâtithi, Nâbhâka, Nârada, Nîpâtithi, Parvata, Punarvatsa, Pushṭigu, Pragâtha, Praskaṇva, Brahmâtithi, Medhâtithi, Medhyâtithi, Vatsa, Çaçakarṇa, Sadhvaṅsa, Sobhari
Kâṇvâyana s. Açvasûktin, Goshûktin
Kâtya s. Utkîla
Kâdraveya s. Arbuda
Kâmâyanî s. Çraddhâ
Kârshṇi s. Viçvaka
Kâvya s. Uçanas
Kâçirâja s. Pratardana
Kâçyapa s. Avatsâra, Asita, Devala, Nidhruvi, Bhûtâṅça, Rebha, Rebhasûnû, Vivṛihan
Kâçyapî s. Çikhaṇḍinî
Kutsa Âṅgirasa 1, 94—

98. 101—125. 9, 97, 45—58
Kumâra Âgneya 7, 101. 102. Vgl. Vatsa
— Âtreya 5, 2, 1. 3—8. 10—12
— Yâmâyana 10, 135
Kurusuti Kâṇva 8, 65—67
Kulmalabarhisha Çailûshi 10, 126
Kuçika Aishîrathi 3, 31
— Saubhara 10, 127
Kusîdin Kâṇva 8, 70—72
Kûrma Gârtsamada 2, 27—29
Kṛitayaças Âṅgirasa 9, 108, 10—11
Kṛitnu Bhârgava 8, 68
Kṛiça Vâl. 7
Kṛishṇa Âṅgirasa 8, 74. 75. 76. 10, 42—44
Ketu Âgneya 10, 156
Kautsa s. Durmitra, Sumitra
Gaya Âtreya 5, 9. 10
— Plâta 10, 63. 64
Garga Bhâradvâja 6, 47
Garbhakartṛi s. Tvashṭṛi
Gavishṭhira Âtreya 5, 1
Gâtu Âtreya 5, 32
Gâthin 3, 19—22
Gâthina s. Viçvâmitra
Gârtsamada s. Kumâra
Gṛitsamada Âṅgirasa Çaunahotra s. d. f.
— Bhârgava Çaunaka 2, 1—3. 8—43. 9, 86, 46-48
Gṛihapati s. Agni
Gotama Râhûgaṇa 1, 74—93. 9, 31. 67, 7—9. 10, 137, 3
Godhâ 10, 134, 7abc
Gopavana Âtreya 8, 62. 63
Goshûktin Kâṇvâyana 8, 14. 15
Gautama s. Nodhas, Vâmadeva
Gaupâyana s. Bandhu, Viprabandhu, Çrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Laupâyana*
Gaurivîti Çâktya 5, 29. 9, 108, 1. 2. 10, 73. 74
Gharma Tâpasa 10, 114
— Saurya 10, 181, 3
Ghora Âṅgirasa 3, 36, 10
Ghoshâ Kâkshîvati 10, 39. 40
Ghaura s. Kaṇva, Pragâtha
Ghausheya s. Suhastya
Cakshus Mânava 9, 106, 4—6
— Saurya 10, 158
Câkshusha s. Agni
Citramahas Vâsishṭha 10, 122
Cyavana Bhârgava 10, 19
Jamadagni Bhârgava 3, 62, 16—18. 8, 90. 9, 62. 65. 67, 16—18. 110. 10, 137, 6. 167
Jaya Aindra 10, 180
Jaratkarṇa Sarpa Airâvata 10, 76
Jaritṛi Çârṅga 10, 142, 1. 2
Jâmadagnya s. Râma
Jâra s. Vṛiça
Juhû Brahmajâyâ 10, 109
Jûti Vâtaraçana 10, 136, 1
Jetṛi Mâdhuchandasa 1, 11
Tapurmûrdhan Bârhaspatya 10, 182
Tânva Pârtha 10, 93
Tâpasa s. Agni, Gharma, Manyu
Târkshya s. Arishṭanemi
Târkshyaputra s. Suparṇa
Tiraçcî Âṅgirasa 8, 84. 85
Trasadasyu Paurukutsya 4, 42. 5, 27. 9, 110
Trita Âptya 1, 105. 8, 47. 9, 33. 34. 102. 10, 1—7
Triçiras Tvâshṭra 10, 8. 9
Triçoka Kâṇva 8, 45
Traivṛishṇa s. Tryaruṇa
Tryaruṇa Traivṛishṇa 5, 27. 9, 110
Tvashṭṛi Garbhakartṛi 10, 184
Tvâshṭra s. Triçiras
Dakshiṇâ Prâjâpatyâ 10, 107
Damana Yâmâyana 10, 16
Dâkshâyaṇî s. Aditi
Dârḍhacyuta s. Idhmavâha
Divya Âṅgirasa 10, 107
Dîrghatamas Aucathya 1, 140—164
Durmitra Kautsa 10, 105
Duvasyu Vândana 10, 100
Dṛiḷhacyuta Âgastya 9, 25
Devagandharva s. Viçvâvasu
Devajâmayaḥ s. Indramâtaraḥ
Devamuni Airammada 10, 146
Devarâta s. Çunaḥçepa 1, 24—30
Devala Kâçyapa 9, 5—24
Devavâta Bhârata 3, 23
Devaçuni s. Saramâ
Devaçravas Bhârata 3, 23
— Yâmâyana 10, 17
Devâḥ 10, 51, 1. 3. 5. 7. 9. 53, 1—3. 6—11
Devâtithi Kâṇva 8, 4
Devâpi Ârshṭisheṇa 10, 98
Dairghatamasa s. Kakshîvat
Daivodâsi s. Paruchhepa, Pratardana
Dyutâna Mâruti 8, 85
Dyumna Viçvacarshaṇi Âtreya 5, 23
Dyumnîka Vâsishṭha 8, 76
Droṇa Çârṅga 10, 142, 3. 4
Dvita Âptya 9, 103
— s. Mṛiktavâhas
Dharuṇa Âṅgirasa 5, 15
Dhânâka s. Luça
Dhishṇya s. Agnayaḥ
Dhruva Âṅgirasa 10, 173
Nadyaḥ 3, 33, 4. 6. 8. 10
Nabhaprabhedana Vairûpa 10, 112
Nara Bhâradvâja 6, 35. 36
Nahusha Mânava 9, 101, 7—9
Nâbhâka Kâṇva 8, 39-42

Nâbhânedishṭha Mânava 10, 61. 62
Nârada Kâṇva 8, 13. 9, 104. 105
Nârâyaṇa 10, 90
Nârmedha s. Çakapûta
Nâhusha s. Yayâti
Nidhruvi Kâçyapa 9, 63
Nivâvarî s. Sikatâḥ
Nîpâtithi Kâṇva 8, 34, 1—15
Nṛimedha Âṅgirasa 8, 78. 79. 87. 88. 9, 27. 29
Nema Bhârgava 8, 89
Nairṛita s. Kapota
Nodhas Gautama 1, 58—64. 8, 77. 9, 93
Naudhasa s. Ekadyû
Paṇayo 'surâḥ 10, 108, 1. 3. 5. 7. 9
Patañga Prâjâpatya 10, 177
Parameshṭhin s. Prajâpati
Parâçara Çâktya 1, 65—73. 9, 97, 31—44
Paruchhepa Daivodâsi 1, 127—139
Parvata Kâṇva 8, 12. 9, 104. 105
Pavitra Âṅgirasa 9, 67, 22—32. 73. 83
Pâyu Bhâradvâja 6, 75. 10, 87
Pârucchepi s. Anânata
Pârtha s. Tânva
Pâvaka s. Agni
Punarvatsa Kâṇva 8, 7
Purumîḷha Âṅgirasa 8, 60
— Sauhotra 4, 43. 44
Purumedha Âṅgirasa 8, 78. 79
Puruhanman Âṅgirasa 8, 59
Purûravas Aila 10, 95, 1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17
Pushṭigu Kâṇva Vâl. 2
Pûtadaksha Âṅgirasa 8, 83
Pûraṇa Vaiçvâmitra 10, 160
Pûru Âtreya 5, 16. 17
Pṛithu Vainya 10, 148
Pṛiçniyo 'jâ Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 21—30
Paijavana s. Sudâs
Paura Âtreya 5, 73. 74
Paurukutsya s. Trasadasyu
Paulomî s. Çaçî
Pragâtha Kâṇva 8, 1, 1. 2. 10. 48. 51—54
— Ghaura s. d. v.
Pracetas Âṅgirasa 10, 164
Prajâpati 9, 101, 13—16
— Parameshṭhin 10, 129
— Vâcya 3, 38. 54—56. 9, 84
— Vaiçvâmitra 3, 38. 54—56
Prajâvat Prâjâpatya 10, 183
Pratardana Kâçirâja Daivodâsi 9, 96. 10, 179, 2
Pratikshatra Âtreya 5, 46
Pratiprabha Âtreya 5, 49
Pratibhânu Âtreya 5, 48
Pratiratha Âtreya 5, 47
Pratha Vâsishṭha 10, 181, 1
Prabhûvasu Âṅgirasa 5, 35. 36. 9, 35. 36
Prayasvanto 'trayaḥ 5, 20
Prayoga Bhârgava 8, 91
Praskaṇva Kâṇva 1, 44—50. 9, 95. Vâl. 1
Prâgâtha s. Kali, Bharga, Haryata
Prâjâpatya s. Patañga, Prajâvat, Yakshmanâçana, Yajna, Vimada, Vishṇu, Saṃvaraṇa, Hiraṇyagarbha
Prâjâpatyâ s. Dakshiṇâ
Priyamedha Âṅgirasa 8, 2, 1—40. 57. 58. 76. 9, 28
Praiyamedha s. Sindhukshit
Plâta s. Gaya
Plâyogi s. Âsaṅga
Bandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 1. 10, 57—60
Babhru Âtreya 5, 30
Baru Âṅgirasa 10, 96
Bâdhryaçva s. Sumitra
Bârhaspatya s. Agni, Tapurmûrdhan, Bharadvâja, Çaṇyu
Bâhuvṛikta Âtreya 5, 71. 72
Bindu Âṅgira° 8, 83. 9, 30
Budha Âtreya 5, 1
— Saumya 10, 1
Bṛihaduktha Vâmadevya 10, 54—56
Bṛihaddiva Âtharvaṇa 10, 120
Bṛihanmati Âṅgirasa 9, 39. 40
Bṛihaspati Âṅgirasa 10, 71. 72
— Laukya 10, 72
Brahmajâyâ s. Juhû
Brahmâtithi Kâṇva 8, 5
Brâhma s. Ûrdhvanâbhan, Rakshohan
Bhayamâna Vârshâgira 1, 100
Bharadvâja Bârhaspatya 6, 1—30. 37—43. 53—74. 9, 67, 1—3. 10, 137, 1
Bharga Prâgâtha 8, 49. 50
Bhârata s. Açvamedha, Devavâta, Devaçravas
Bhâradvâja s. Ṛijiçvan, Garga, Nara, Pâyu, Vasu, Çâsa, Çirimbiṭha, Çunahotra, Sapratha, Suhotra
Bhâradvâji s. Râtri
Bhârgava s. Iṭa, Kali, Kṛitnu, Gṛitsamada, Cyavana, Jamadagni, Nema, Prayoga, Vena, Somâhuti, Syûmaraçmi
Bhârmyaçva s. Mudgala
Bhâlandana s. Vatsaprî
Bhâvayavya 1, 126, 6
Bhikshu Âṅgirasa 10, 117
Bhishaj Âtharvaṇa 10, 97
Bhuvana Âptya 10, 157
Bhûtâṅça Kâçyapa 10, 106
Bhṛigu Vâruṇi 9, 65. 10, 19
Bhauma s. Atri
Bhauvana s. Viçvakarman, Sâdhana

Matsya Sâmmada 8, 56
Matsyâḥ 8, 56
Mathita Yâmâyana 10, 19
Madhuchandas Vaiçvâmitra 1, 1—10. 9, 1
Manu Âpsava 9, 106, 7—9
— Vaivasvata 8, 27—31
— Sâṃvaraṇa 9, 101, 10—12
Manyu Tâpasa 10, 83. 84
— Vâsishṭha 9, 97, 10—12
Marutaḥ 1, 165, 3. 5. 7. 9
Mâtariçvan Vâl. 6
Mâdhuchandasa s. Aghamarshaṇa, Jetṛi
Mânava s. Cakshus, Nahusha, Nâbhânedishṭha, Çâryâta
Mândhâtṛi Yauvanâçva 10, 134
Mânya Maitrâvaruṇi 8, 56
Mârica s. Kaçyapa
Mâruti s. Dyutâna
Mâshâḥ s. Akṛishṭâḥ
Mudgala Bhârmyaçva 10, 102
Mushkavat s. Indra
Mûrdhanvat Âṅgirasa oder Vâmadevya 10, 88
Mṛiktavâhas Dvita Âtreya 5, 18
Mṛiḷika Vâsishṭha 9, 97, 25—27. 10, 150
Medhâtithi Kâṇva 1, 12—23. 8, 1, 3—29. 2. 32. 9, 2
Medhya Vâl. 5. 9. 10
Medhyâtithi Kâṇva 8, 1, 3—29. 3. 33. 9, 41—43
Maitrâvaruṇi s. Mânya, Vasishṭha
Maujavat s. Aksha
Yakshmanâçana Prâjâpatya 10, 161
Yajata Âtreya 5, 67. 68
Yajna Prâjâpatya 10, 130
Yama Vaivasvata 10, 10 (2. 4. 6. 8—10. 12. 14). 14
Yamî 10, 154
Yamî Vaivasvatî 10, 10, 1. 3. 5. 7. 11. 13
Yayâti Nâhusha 9, 101, 4—6
Yavishṭhya s. Agni
Yâmâyana s. Ûrdhvakṛiçana, Kumâra, Damana, Devaçravas, Mathita, Çaṅkha, Saṃkasuka
Yauvanâçva s. Mândhâtṛi
Rakshohan Brâhma 10, 162
Rahûgaṇa Âṅgirasa 9, 37. 38
Râtahavya Âtreya 5, 65. 66
Râtri Bhâradvâjî 10, 127
Râma Jâmadagnya 10, 110
Râhûgaṇa s. Gotama
Reṇu Vaiçvâmitra 9, 70. 10, 89
Rebha Kâçyapa 8, 86
Rebhasûnû Kâçyapau 9, 99. 100
Romaçâ 1, 126, 7
Rauhidaçva s. Vasumanas
Laba Aindra 10, 119
Luça Dhânâka 10, 35. 36
Lopâmudrâ 1, 179, 1. 2
Laukya s. Bṛihaspati
Laupâyana s. Bandhu, Viprabandhu, Çrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Gaupâyana*
Vatsa Âgneya 10, 187. Vgl. Kumâra
— Kâṇva 8, 6. 11
Vatsaprî Bhâlandana 9, 68. 10, 45. 46
Vamra Vaikhânasa 10, 99
Varuṇa 10, 124, 1. 5—9
Vavri Âtreya 5, 19
Vaça Açvya 8, 46
Vasishṭha Maitrâvaruṇi 7, 1—32. 33, 1—9. 34—104. 9, 67, 19—32. 90. 97, 1—3. 10, 137, 7
Vasishṭhaputrâḥ 7, 33, 10—14
Vasu Bhâradvâja 9, 80—82
Vasukarṇa Vâsukra 10, 65. 66
Vasukṛit Vâsukra 10, 20—26
Vasukra Aindra 10, 27. 28 (3—5. 7. 9. 11) 29
— Vâsishṭha 9, 97, 28—30
Vasukrapatnî 10, 28, 1
Vasumanas Rauhidaçva 10, 179, 3
Vasurocisho 'ṅgirasaḥ 8, 34, 16—18
Vasuçruta Âtreya 5, 3—6
Vasûyava Âtreyâḥ 5, 25. 26
Vâc Âmbhṛiṇî 10, 125
Vâcya s. Prajâpati
Vâjambhara s. Sapti
Vâtajûti Vâtaraçana 10, 136, 2
Vâtaraçana s. Ṛishyaçṛiṅga, Etaça, Karikrata, Jûti, Vâtajûti, Viprajûti, Vṛishâṇaka
Vâtâyana s. Anila, Ula
Vândana s. Duvasyu
Vâmadeva Gautama 4, 1—41. 45—58
Vâmadevya s. Aṅhomuc, Bṛihaduktha, Mûrdhanvat
Vâruṇi s. Bhṛigu, Satyadhṛiti
Vârshâgira s. Ambarîsha, Ṛijrâçva, Bhayamâna, Sahadeva, Surâdhas
Vârshṭihavya s. Upastuta
Vâsishṭha s. Indrapramati, Upamanyu, Karṇaçrut, Citramahas, Dyumnika, Pratha, Manyu, Mṛiḷika, Vasukra, Vṛishagaṇa, Vyâghrapâd, Çakti
Vâsukra s. Vasukarṇa, Vasukṛit
Viprajûti Vâtaraçana 10, 136, 3
Viprabandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24, 4. 10, 57—60
Vibhrâj Saurya 10, 170

Vimada Aindra oder Prâjâpatya 10, 20 26
Virûpa Âṅgirasa 8, 43. 44. 64
Vivasvat Âditya 10, 13
Vivṛihan Kâçyapa 10, 163
Viçvaka Kârshṇi 8, 75
Viçvakarman Bhauvana 10, 81. 82
Viçvacarshaṇi s. Dyumna
Viçvamanas Vaiyaçva 8, 23—26
Viçvavârâ Âtreyî 5, 28
Viçvasâman Âtreya 5, 22
Viçvâmitra Gâthina 3, 1—12. 24. 25. 26 (1—6. 8. 9) 27—32. 33 (1—3. 5. 7. 9. 11—13) 34. 35. 36 (1—9. 11). 37—53. 57—62. 9, 67, 13—15. 10, 137, 5. 167
Viçvâvasu Devagandharva 10, 139
Vishṇu Prâjâpatya 10, 184
Vihavya Âṅgirasa 10, 128
Vitahavya Âṅgirasa 6, 15
Vṛiça Jâra 5, 2
Vṛishagaṇa Vâsishṭha 9, 97, 7—9
Vṛishâkapi Aindra 10, 86, 6. 12. 22
Vṛishâṇaka Vâtaraçana 10, 136, 4
Vena Bhârgava 9, 85. 10, 123
Vaikuṇṭha s. Indra
Vaikhânasa s. Vamra
Vaikhânasâḥ çatam 9, 66
Vaitahavya s. Aruṇa
Vainya s. Pṛithu
Vaiyaçva s. Viçvamanas
Vairâja s. Ṛishabha
Vairûpa s. Ashṭâdaṅshṭra, Nabhaprabhedana, Çataprabhedana, Sadhri
Vaivasvata s. Manu, Yama
Vaivasvatî s. Yamî
Vaiçvânara s. Agni
Vaiçvâmitra s. Ashṭaka, Ṛishabha, Kata, Purâṇa, Prajâpati, Madhuchandas, Reṇu
Vyaçva Âṅgirasa 8, 26
Vyâghrapâd Vâsishṭha 9, 97, 16—18
Çaṃyu Bârhaspatya 6, 44—46. 48
Çakapûta Nârmedha 10, 132
Çakti Vâsishṭha 7, 32, 26[a] 9, 97, 19—21. 108, 3. 14—16
Çaṅkha Yâmâyana 10, 15
Çacî Paulomî 10, 159
Çataprabhedana Vairûpa 10, 113
Çabara Kâkshîvata 10, 169
Çaçakarṇa Kâṇva 8, 9
Çaçvatî Âṅgirasî 8, 1, 34
Çâktya s. Gaurivîti, Parâçara
Çâkvara s. Ṛishabha
Çârṅga s. Jaritṛi, Droṇa, Sârisṛikta, Stambamitra
Çâryâta Mânava 10, 92
Çâsa Bhâradvâja 10, 152
Çikhaṇḍinî Apsarasau Kâçyapyau 9, 104
Çibi Auçînara 10, 179, 1
Çirimbiṭha Bhâradvâja 10, 155
Çiçu Âṅgirasa 9, 112
Çunaḥçepa Âjigarti 1, 24—30. 9, 3
Çunahotra Bhâradvâja 6, 33. 34
Çairishi s. Suvedas
Çailûshi s. Kulmalabarhisha
Çaunaka s. Gṛitsamada
Çaunahotra s. Gṛitsamada
Çyâvâçva Âtreya 5, 52—61. 81. 82. 8, 35—38. 9, 32
Çyâvâçvi s. Andhîgu
Çyena Âgneya 10, 188
Çraddhâ Kâmâyanî 10, 151
Çrutakaksha Âṅgirasa 8, 81
Çrutabandhu Gaupâyana oder Laupâyana 5, 24. 3. 10, 57—60
Çrutavid Âtreya 5, 62
Çrushṭigu Vâl. 3
Saṃvanana Âṅgirasa 10, 191
Saṃvaraṇa Prâjâpatya 5, 33. 34
Saṃvarta Âṅgira[o] 10, 172
Saṃkasuka Yâmâyana 10, 18
Satyadhṛiti Vâruṇi 10, 185
Satyaçravas Âtreya 5, 79. 80
Sadâpṛiṇa Âtreya 5, 45
Sadhri Vairûpa 10, 114
Sadhvaṅsa Kâṇva 8, 8
Saptarishayaḥ 9, 107. Vgl. 10, 137
Saptagu Âṅgirasa 10, 47
Saptavadhri Âtreya 5, 78. 8, 62
Sapti Vâjambhara 10, 79
Sapratha Bhâradvâja 10, 181, 2
Saramâ Devaçuni 10, 108, 2. 4. 6. 8. 10. 11
Sarpa s. Arbuda, Jaratkarṇa
Sarvahari Aindra 10, 96
Savya Âṅgirasa 1, 51—57
Sasa Âtreya 5, 21
Sahadeva Vârshâgira 1, 100
Sahasaḥ sûnu s. Agni
Sâṃvaraṇa s. Manu
Sâṃkhya s. Atri
SâdhanaBhauvana 10, 157
Sâmmada s. Matsya
Sârisṛikta Çârṅga 10, 142, 5. 6
Sârparâjnî 10, 189
Sâvitrî s. Sûryâ
Sikatâ Nivâvarî Ṛishigaṇâḥ 9, 86, 11—20
Sindhukshit Praiyamedha 10, 75
Sindhudvîpa Âmbarisha 10, 9
Sukaksha Âṅgirasa 8, 81. 82
Sukîrti Kâkshîvata 10, 131
Sutambhara Âtreya 5, 11—14

Sudâs Paijavana 10, 133
Sudîti Âṅgirasa 8, 60
Suparṇa Vâl. 11
— Târkshyaputra 10, 144
Subandhu Gaupâyana od. Laupâyana 5, 24, 2. 10, 57—60
Sumitra Kautsa 10, 105
— Bâdhryaçva 10, 69. 70
Surâdhas Vârshâgira 1, 100
Suvedas Çairishi 10, 147
Suhastya Ghausheya 10, 41
Suhotra Bhâradvâja 6, 31. 32
Sûnu Ârbhava 10, 176
Sûryâ Sâvitrî 10, 85
Sobhari Kâṇva 8, 19—22. 92
Soma 10, 124, 1. 5—9
Somâhuti Bhârgava 2, 4—7
Saucika s. Agni
Saubhara s. Kuçika
Saumya s. Budha
Saurya s. Abhitapas, Gharma, Cakshus, Vibhrâj
Sauhotra s. Ajamîḷha, Purumîḷha
Stambamitra Çârṅga 10, 142, 7. 8
Sthaura s. Agniyuta, Agniyûpa
Syûmaraçmi Bhârgava 10, 77. 78
Svastyâtreya 5, 50. 51
Harimanta Âṅgirasa 9, 72
Haryata Prâgâtha 8, 61
Havirdhâna Âṅgi 10, 11—13
Hiraṇyagarbha Prâjâpatya 10, 121
Hiraṇyastûpa Âṅgirasa 1, 31—35. 9, 4. 69
Hairaṇyastûpa s. Arcat

III. Die wirklichen und angeblichen Gottheiten der einzelnen Hymnen gemäfs der Anukramaṇikâ.

Maṇḍala 1.

Hymn. 1 Agni. — 2 Vâyu (1—3), Indra und Vâyu (4—6), Mitra und Varuṇa (7—9). — 3 Açvinau (1—3), Indra (4—6), Viçve Devâḥ (7—9), Sarasvatî (10—12). — 4. 5 Indra. — 6 Indra (1—3. 10), Marutaḥ (4. 6. 8. 9) Indra und Marutaḥ (5. 7). — 7—11 Indra. — 12 Agni. Der erste pâda von 6 ist Agni Nirmathya und Agni Âhavanîya geweiht. — 13 Âpriyaḥ *). Idhma oder Samiddho 'gniḥ (1), Tanûnapât (2), Narâçaṅsa (3), Iḷa (4), Barhis (5), Devîr Dvâraḥ (6), Ushâsânaktâ (7), Daivyau Hotârau Pracetasau (8), Tisro devyaḥ, nämlich Sarasvatî, Iḷâ, Bhâratî (9), Tvashṭṛi (10), Vanaspati (11), Svâhâkṛitayaḥ (12). — 14 Viçve Devâḥ. — 15 Ṛitavaḥ, zu gleicher Zeit Indra (1. 5), Marutaḥ (2), Tvashṭṛi (3), Agni (4. 12), Mitra und Varuṇa (6), Draviṇodas (7—10), Açvinau (11). — 16 Indra. — 17 Indra und Varuṇa. — 18 Brahmaṇaspati (1—3), Brahmaṇaspati, Indra, Soma (4), Brahmaṇaspati und Dakshiṇâ (5), Sadasaspati (6—8), Sadasaspati oder Narâçaṅsa (9). — 19 Agni und Marutaḥ. — 20 Ṛibhavaḥ. — 21 Indra und Agni. — 22 Açvinau (1—4), Savitṛi (5—8), Agni (9. 10), Devyaḥ (11), Indrâṇî, Varuṇânî, Agnâyî (12), Dyâvâpṛithivyau (13. 14), Pṛithivî (15), Vishṇu oder Devâḥ (16), Vishṇu (17—21). —

*) In den Hymnen, die mit dem adj. *âpra* bezeichnet sind, ist *Tanûnapât* übergangen. Wenn die Anukramaṇî den Ausdruck *âpriyaḥ* verwendet und der Hymnus nur 11 Verse enthält, so fehlt *Narâçaṅsa*.

23 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2. 3), Mitra und Varuṇa (4—6), Indra Marutvat (7—9), Viçve Devâḥ (10—12), Pûshan (13—15), Âpaḥ (16—23a), Agni (23b. 24). — 24 Ka (1), Agni (2), Savitṛi (3. 4), Savitṛi oder Bhaga (5), Varuṇa (6—15). — 25 Varuṇa. — 26 Agni. — 27 Agni (1—12), Devâḥ (13). — 28 Indra (1—4), Ulûkhala (5. 6), Ulûkhala und Mussala (7. 8), Prajâpati Hariçcandra oder carmapraçaṅsâ (9). — 29 Indra. — 30 Indra (1—16), Açvinau (17—19), Ushas (20—22). — 31 Agni. — 32. 33 Indra. — 34 Açvinau. — 35 Agni, Mitra und Varuṇa, Râtri, Savitṛi (1), Savitṛi (2—11). — 36 Agni (1—12. 15—20), Yûpa (13. 14). — 37—39 Marutaḥ. — 40 Brahmaṇaspati. — 41 Varuṇa, Mitra, Aryaman (1—3. 7—9), Âdityâḥ (4—6). — 42 Pûshan. — 43 Rudra (1. 2. 4—6), Rudra, Mitra und Varuṇa (3), Soma (7—9). — 44 Agni, Açvinau, Ushas (1. 2), Agni (3—14). — 45 Agni (1—10a), Devâḥ (10b). — 46. 47 Açvinau. — 48. 49 Ushas. — 50 Sûrya. — 51—57 Indra. — 58 Agni. — 59 Vaiçvânara. — 60 Agni. — 61—63 Indra. — 64 Marutaḥ. — 65—78 Agni. — 79 Agni, oder Agni Madhyama (1—3), Agni (4—12). — 80—84 Indra. — 85—88 Marutaḥ. — 89. 90 Viçve Devâḥ. — 91 Soma. — 92 Ushas (1—15), Açvinau (16—18). — 93 Agni und Soma. — 94 Agni (1—7. 8d. 9—15. 16ab), Devâḥ (8abc), Agni, oder Mitra, Varuṇa, Aditi, Sindhu, Pṛithivî, Dyo (16cd). — 95 Agni, oder Agni Aushasa. — 96 Agni, oder Agni Draviṇodas. — 97 Agni, oder Agni Çuci. — 98 Agni, oder Viçvânara. — 99 Agni, oder Agni Jâtavedas. — 100—104 Indra. — 105—107 Viçve Devâḥ. — 108. 109 Indra und Agni. — 110. 111 Ṛibhavaḥ. — 112 Dyâvâpṛithivyau (1a), Agni (1b), Açvinau (1cd—25). — 113 Ushas (1ab. 2—20), Ushas und Râtri (1cd). — 114 Rudra. — 115 Sûrya. — 116—119 Açvinau. — 120 Açvinau (1—11), duḥsvapnanâçana (12). — 121 Indra oder Viçve Devâḥ. — 122 Viçve Devâḥ. — 123. 124 Ushas. — 125 Svanayasya dânastutiḥ. — 126 Bhâvayavya (1—5. 7), Romaçâ (6). — 127. 128 Agni. — 129 Indra (1—5. 7—11), Indu (6). — 130. 131 Indra. — 132 Indra (1—5. 6b), Indra und Parvata (6a). — 133 Indra. — 134 Vâyu. — 135 Vâyu (1—3. 9), Indra (4—8). — 136 Mitra und Varuṇa (1—5), liṅgoktadevatâḥ (6. 7). — 137 Mitra und Varuṇa. — 138 Pûshan. — 139 Viçve Devâḥ, oder einzeln: Viçve Devâḥ (1. 11), Mitra und Varuṇa (2), Açvinau (3—5), Indra (6), Agni (7), Marutaḥ (8), Indra und Agni (9), Bṛihaspati (10). — 140. 141 Agni. — 142 Âpriyaḥ (1—12), Indra (13). — 143—150 Agni. — 151 Mitra (1), Mitra und Varuṇa (2—9). — 152. 153 Mitra und Varuṇa. — 154 Vishṇu. — 155 Vishṇu und Indra (1—3), Vishṇu (4—6). — 156 Vishṇu. — 157. 158 Açvinau. — 159. 160 Dyâvâpṛithivyau. — 161 Ṛibhavaḥ. — 162. 163 açvastutiḥ. — 164 Viçve Devâḥ (1—41), Vâc (42a. 45), Âpaḥ (42b), Çakadhûma (43a), Soma (43b) Agni, Sûrya, Vâyu (44), Sûrya (46. 47), saṃvatsarasaṃstham kâlacakravarṇanam (48), Sarasvatî (49), Sâdhyâḥ (50), Sûrya, oder Parjanya und Agni (51), Sarasvat oder Sûrya (52). — 165 Indra Marutvat. — 166 Marutaḥ. — 167 Indra (1), Marutaḥ (2—11). — 168 Marutaḥ. — 169. 170 Indra. —

171 Marutaḥ (1. 2), Indra Marutvat (3—6). — 172 Marutaḥ. — 173—178 Indra. — 179 ratyarthaṃ saṃvâdaḥ. — 180—184 Açvinau. — 185 Dyâvâpṛithivyau. — 186 Viçve Devâḥ. — 187 annastutiḥ. — 188 Âpriyaḥ. — 189 Agni. — 190 Bṛihaspati. — 191 Ap, Tṛiṇam, Sûrya. —

Maṇḍala 2.

Hymn. 1. 2 Agni — 3 Âpra. — 4—10 Agni. — 11—22 Indra. — 23 Brahmaṇaspati (1. 5. 9. 11. 17. 19), Bṛihaspati (2—4. 6—8. 10. 12—16. 18). — 24 Brahmaṇaspati (1—11. 13—16), Brahmaṇaspati und Indra (12). — 25. 26 Brahmaṇaspati. — 27 Âdityâḥ. — 28 Varuṇa. — 29 Viçve Devâḥ. — 30 Indra (1—5. 7. 8[b]. 10), Indra und Soma (6), Sarasvatî (8[a]), Bṛihaspati (9), Marutaḥ (11). — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Dyâvâprithivyau (1), Indra oder Tvashṭṛi (2. 3), Râkâ (4. 5), Sinîvâlî (6. 7), liṅgoktadevatâḥ (8). — 33 Rudra. — 34 Marutaḥ. — 35 Apâṃnapât. — 36. 37 Ṛitavaḥ. — 38 Savitṛi. — 39 Açvinau. — 40 Soma und Pûshan (1—6[a]), dieselben und Aditi (6[b]). — 41 Vâyu (1. 2), Indra und Vâyu (3), Mitra und Varuṇa (4—6), Açvinau (7—9), Indra (10—12), Viçve Devâḥ (13—15), Sarasvatî (16—18), Dyâvâpṛithivyau oder havirdhânam (19[ab]. 20. 21), dieselben oder Agni (19[c]). — 42. 43 adhvani vâçyamânasya çakuntasya stutiḥ. —

Maṇḍala 3.

Hymn. 1 Agni. — 2. 3 Vaiçvânara. — 4 Âpriyaḥ. — 5. 6 Agni (anyâsâm api nipâto dṛiçyate). — 7 Agni. — 8 Yûpa (1—5), Yûpâḥ (6. 7. 9. 10), Yûpâḥ oder Viçve Devâḥ (8), vraçcinî (11). — 9—11 Agni. — 12 Indra und Agni. — 13—19 Agni. — 20 Viçve Devâḥ (1. 5), Agni (2—4). — 21 Agni. — 22 Agnayaḥ Purîshyâḥ. — 23. 24 Agni. — 25 Agni (1—3. 5), Agni und Indra (4). — 26 Vaiçvânara (1—3), Marutaḥ (4—6), Agni oder âtmastutiḥ (7. 8), upâdhyâyastutiḥ (9). — 27 Agni oder Ṛitavaḥ (1), Agni (2—15). — 28 Agni. — 29 Agni (1—4. 6—16), Agni oder ṛitvijaḥ (5). — 30—32 Indra. — 33 Nadyaḥ (1—3. 5. 9. 11. 13), Viçvâmitra (4. 8. 10), Indra (6. 7). — 34—52 Indra. — 53 Indra und Parvata (1), Indra (2—14. 21—24), Vâc sasarparî (15. 16), rathâṅgastutiḥ (17—20). — 54—57 Viçve Devâḥ. — 58 Açvinau. — 59 Mitra. — 60 Ṛibhavaḥ (1—4), Ṛibhavaḥ und Indra (5—7). — 61 Ushas. — 62 Indra und Varuṇa (1—3), Bṛihaspati (4—6), Pûshan (7—9), Savitṛi (10—12), Soma (13—15), Mitra und Varuṇa (16—18). —

Maṇḍala 4.

Hymn. 1 Agni (1. 6—20), Agni und Varuṇa (2—5). — 2 Agni. — 3 Rudra (1), Agni (2—16). — 4 Agni Rakshohan. — 5 Vaiçvânara. — 6—12 Agni. — 13. 14 Agni oder liṅgoktadevatâḥ. — 15 Agni (1—6), Somaka Sâhadevya (7. 8), Açvinau (9. 10). — 16. 17 Indra. — 18 saṃvâda Indrâditivâmadevânâm. — 19—22 Indra. — 23 Indra (1—7. 11),

Indra oder Ṛita (8—10). — 24. 25 Indra. — 26 Indra oder Âtman (1—3), çyenastutiḥ (4—7). — 27 çyenastutiḥ (1—4), çyenastutiḥ oder Indra (5). — 28 Indra, oder Indra und Soma. — 29 Indra. — 30 Indra (1—8. 12—24), Indra und Ushas (9—11). — 31 Indra. — 32 Indra (1—22), Indrâçvau (23. 24). — 33—37 Ṛibhavaḥ. — 38 Dyâvâpṛithivyau (1), Dadhikrâvan (2—10). — 39 Dadhikrâvan. — 40 Dadhikrâvan (1—4), Sûrya (5). — 41 Indra und Varuṇa. — 42 âtmastavaḥ (1—6), Indra und Varuṇa (7—10). — 43—45 Açvinau. — 46 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—7). — 47 Vâyu (1), Indra und Vâyu (2—4). — 48 Vâyu. — 49 Indra und Bṛihaspati. — 50 Bṛihaspati (1—9), Indra und Bṛihaspati (10. 11). — 51. 52 Ushas. — 53. 54 Savitṛi. — 55 Viçve Devâḥ. — 56 Dyâvâpṛithivyau. — 57 Kshetrapati (1—3), Çuna (4), Çunâsîrau (5—8), Sîtâ (6. 7). — 58 Agni, oder Sûrya, oder Âpaḥ, oder Gâvaḥ, oder ghṛitastutiḥ.

Maṇḍala 5.

Hymn. 1. 2 Agni. — 3 Agni (1. 2. 4—12), Marutaḥ, Rudra und Vishṇu (3). — 4 Agni. — 5 Âpram. — 6—25 Agni. — 26 Agni (1—8), Viçve Devâḥ (9). — 27 Agni (1—5), Indra und Agni (6). — 28 Agni. — 29 Indra (1—8. 9[b]. 10—15), Indra oder Uçanas (9[a]). — 30 Indra (Ṛiṇaṃcayo 'py atra râjâ stutaḥ). — 31 Indra (1—7. 8[ab]. 10—13), Indra, Kutsa, oder Uçanas (8[cd]), Indra und Kutsa (9). — 32—39 Indra. — 40 Indra (1—4), Sûrya (5), Atri (6—9). — 41 Viçve Devâḥ. — 42 Viçve Devâḥ (1—10. 12—18), Rudra (11). — 43—45 Viçve Devâḥ. — 46 Viçve Devâḥ (1—6), devapatnîstavaḥ (7. 8). — 47—50 Viçve Devâḥ. — 51 Viçve Devâḥ (1—3. 8—15), Indra und Vâyu (4. 6. 7), Vâyu (5). — 52—59 Marutaḥ. — 60 Marutaḥ, oder Marutaḥ und Agni. — 61 Marutaḥ (1—4. 11—16), Çaçîyasî Tarantamahishî (5—8), Purumîḷha Vaidadaçvi (9), Taranta Vaidadaçvi (10), Rathavîti Dârbhya (17—19). — 62—72 Mitra und Varuṇa. — 73—78 Açvinau. — 79. 80 Ushas. — 81. 82 Savitṛi. — 83 Parjanya. — 84 Pṛithivî. — 85 Varuṇa. — 86 Indra und Agni. — 87 Marutaḥ. —

Maṇḍala 6.

Hymn. 1—6 Agni. — 7—9 Vaiçvânara. — 10—16 Agni. — 17—20 Indra. — 21 Indra (1—8. 10. 12), Viçve Devâḥ (9. 11). — 22—26 Indra. — 27 Indra (1—7), Abhyâvartinaç Câyamânasya dânastutiḥ (8). — 28 Gâvaḥ (1. 3—7. 8[abc]), Gâvaḥ und Indra (2. 8[d]). — 29—44 Indra. — 45 Indra (1—30), Bṛibus Takshâ (31—33). — 46 Indra. — 47 Soma (1—5), Indra (6—19. 20[b]. 21. 31[b]), liṅgoktadevatâḥ (20[a]), Prastokasya Sârñjayasya dânastutiḥ (22—25), Ratha (26—28), Dundubhi (29. 30. 31[a]). — 48 Tṛiṇapâṇikam Pṛiçnisûktam. Agni (1—10), Marutaḥ (11. 12. 20. 21), Marutaḥ oder liṅgoktadevatâḥ (13—15), Pûshan (16—19), Dyâvâbhûmî oder Pṛiçni (22). — 49—52 Viçve Devâḥ. — 53—56 Pûshan. — 57 Pûshan und Indra. — 58 Pûshan. — 59. 60 Indra und Agni. — 61 Sarasvatî. — 62. 63 Açvinau. — 64. 65 Ushas. — 66 Marutaḥ. — 67 Mitra und Va-

ruṇa. — 68 Indra und Varuṇa. — 69 Indra und Vishṇu. — 70 Dyâvâpṛithivyau. — 71 Savitṛi. — 72 Indra und Soma. — 73 Bṛihaspati. — 74 Soma und Rudra. — 75 Saṃgrâmâñgâni: varman (1), dhanus (2), jyâ (3), ârtnî (4), ishudhi (5), sârathi (6[a]), raçmayaḥ (6[b]), açvâḥ (7), ratha (8), rathagopâḥ (9), liñgoktadevatâḥ (10), ishavaḥ (11. 12. 15. 16), pratoda (13), hastaghna (14), liñgoktadevatâḥ (17—19 saṃgrâmâçishaḥ). —

Maṇḍala 7.

Hymn. 1 Agni. — 2 Âpram. — 3. 4 Agni. — 5. 6 Vaiçvânara. — 7—12 Agni. — 13 Vaiçvânara. — 14—17 Agni. — 18 Indra (1—21), Sudâsaḥ Paijavanasya dânastutiḥ (22—25). — 19—32 Indra. — 33 Vasishṭhaputrâḥ (1—9), Vasishṭhaḥ (10—14). — 34 Viçve Devâḥ (1—15. 17[b]. 18—25), Ahi (16), Ahirbudhnya (17[a]). — 35—37 Viçve Devâḥ. — 38 Savitṛi (1—5. 6[a]), Savitṛi oder Bhaga (6[b]), Vâjinaḥ (7. 8). — 39. 40 Viçve Devâḥ. — 41 liñgoktadevatâḥ (1), Bhaga (2—6), Ushas (7). — 42. 43 Viçve Devâḥ. — 44 liñgoktadevatâḥ (1), Dadhikrâvan (2—5). — 45 Savitṛi. — 46 Rudra. — 47 Âpaḥ. — 48 Ṛibhavaḥ (1—3), Ṛibhavaḥ, oder Viçve Devâḥ (4). — 49 Âpaḥ. — 50 Mitra und Varuṇa (1), Agni (2), Viçve Devâḥ (3), nadîstutiḥ (4). — 51. 52 Âdityâḥ. — 53 Dyâvâpṛithivyau. — 54 Vâstoshpati. — 55 Vâstoshpati (1), prasvâpinyaḥ (2—8). — 56—58 Marutaḥ. — 59 Marutaḥ (1—11), Rudra (12 mṛityuvimocinî). — 60 Sûrya (1), Mitra und Varuṇa (2—12). — 61 Mitra und Varuṇa. — 62 Sûrya (1—3), Mitra und Varuṇa (4—6). — 63 Sûrya (1—4. 5[a]), Mitra und Varuṇa (5[b]. 6). — 64. 65 Mitra und Varuṇa. — 66 Mitra und Varuṇa (1—3. 17—19), Âdityâḥ (4—13), Sûrya (14—16). — 67—74 Açvinau. — 75—81 Ushas. — 82—85 Indra und Varuṇa. — 86—89 Varuṇa. — 90 Vâyu (1—4), Indra und Vâyu (5—7). — 91 Vâyu (1. 3), Indra und Vâyu (2. 4—7). — 92 Vâyu (1. 3—5), Indra und Vâyu (2). — 93. 94 Indra und Agni. — 95 Sarasvatî (1. 2. 4—6), Sarasvat (3). — 96 Sarasvatî (1—3), Sarasvat (4—6). — 97 Indra (1), Bṛihaspati (2. 4—8), Indra und Brahmaṇaspati (3. 9), Indra und Bṛihaspati (10). — 98 Indra (1—6), Indra und Bṛihaspati (7). — 99 Vishṇu (1—3. 7), Indra und Vishṇu (4—6). — 100 Vishṇu. — 101. 102 Parjanya. — 103 Maṇḍûkâḥ (parjanyastutiḥ). — 104 Indra und Soma Rakshohaṇau (1—7. 15. 24), Indra (8. 16. 19—22. 24), Soma (9. 12. 13), Agni (10. 14), Devâḥ (11), Grâvâṇaḥ (17), Marutaḥ (18), Vasishṭha (23[a]), Pṛithivî, Antariksham, Dyauḥ (23[b]). —

Maṇḍala 8.

Hymn. 1 Indra (1—29), dânastutiḥ (30—33), Âsaṅga (34). — 2 Indra (1—40), Vibhindor dânastutiḥ (41. 42). — 3 Indra (1—20), Pâkasthâmnaḥ Kaurayâṇasya dânastutiḥ (21—24). — 4 Indra (1—14), Indra oder Pûshan (15—18), Kuruṅgasya dânastutiḥ (19—21). — 5 Açvinau (1—36. 37[a]), Kaçoç Caidyasya dânastutiḥ (37[b]—39). — 6 Indra (1—45), Tirindirasya Pârçavyasya dânastutiḥ (46—48). — 7 Marutaḥ. — 8—10 Açvinau. —

11 Agni. — 12—17 Indra. — 18 Âdityâḥ (1—7. 10—22), Açvinau (8), Agni, Sûrya, Anila (9). — 19 Agni (1—33), Âdityâḥ (34. 35), Trasadasyor dânastutiḥ (36. 37). — 20 Marutaḥ. — 21 Indra (1—16), Citrasya dânastutiḥ (17. 18). — 22 Açvinau. — 23 Agni. — 24 Indra (1—27), Varoḥ Saushâmṇasya dânastutiḥ (28—30). — 25 Mitra und Varuṇa (1—9. 13—24), Viçve Devâḥ (10—12). — 26 Açvinau (1—19), Vâyu (20—25). — 27—30 Viçve Devâḥ. — 31 ijyâstavo yajamânapraçaṅsâ ca (1—4), Dampatî (5—9), dampatyor âçishaḥ (10—18). — 32—34 Indra. — 35 Açvinau. — 36. 37 Indra. — 38 Indra und Agni. — 39 Agni. — 40 Indra und Agni. — 41 Varuṇa. — 42 Varuṇa (1—3), Açvinau (4—6). — 43. 44 Agni. — 45 Agni und Indra (1), Indra (2—42). — 46 Indra (1—20. 29—31. 33), Pṛithuçravasaḥ Kânîtasya dânastutiḥ (21—24), Vâyu (25—28. 32). — 47 Âdityâḥ (1—13), Âdityâḥ und Ushas (14—18). — 48 Soma. — 49 Agni. — 50. 51 Indra. — 52 Indra (1—11), Devâḥ (12). — 53—55 Indra. — 56 Âdityâḥ (Aditi 10—12). — 57 Indra (1—13), Ṛikshâçvamedhayor dânastutiḥ (14—19). — 58 Indra (1—10. 13—18), Viçve Devâḥ (11[a]), Varuṇa (11[b]. 12). — 59 Indra. — 60 Agni. — 61 Agni, oder havishâṃ stutiḥ. — 62 Açvinau. — 63 Agni (1—12), Çrutarvaṇa Ârkshyasya dânastutiḥ. — 64 Agni. — 65—67 Indra. — 68 Soma. — 69 Indra (1—9), Devâḥ (10). — 70. 71 Indra. — 72 Viçve Devâḥ. — 73 Agni. — 74—76 Açvinau. — 77—81 Indra. — 82 Indra (1—33), Indra und Ṛibhu (34). — 83 Marutaḥ. — 84 Indra. — 85 Indra (1—13. 14[abc]. 16—21), Marutaḥ (14[d]), Indra und Bṛihaspati (15). — 86—88 Indra. — 89 Indra (1—9. 12), Vâc (10. 11). — 90 Mitra und Varuṇa (1—4. 5[abc]), Âdityâḥ (5[d]. 6), Açvinau (7. 8), Vâyu (9. 10), Sûrya (11. 12), Ushas oder sûryaprabhâstutiḥ (13), Pavamâna (14), Go (15. 16). — 91 Agni. — 92 Agni (1—13), Agni und Marutaḥ (14). —

Maṇḍala 9.

Hymn. 1—4 Pavamâna Soma. — 5 Âpriyaḥ. — 6—65 Pavamâna Soma. — 66 Pavamâna Soma (1—18. 22—30), Agni (19—21). — 67 Pavamâna Soma (1—9. 13—22. 28—30), Pavamâna Soma oder Pûshan (10—12), Agni (23. 24), Agni und Savitṛi (25. 26), Agni und Viçve Devâḥ (27), pâvamânyadhyetṛistutiḥ (31. 32). — 68—114 Pavamâna Soma. —

Maṇḍala 10.

Hymn. 1—7 Agni. — 8 Agni (1—6), Indra (7—9). — 9 Âpaḥ. — 10 Yama (1. 3. 5—7. 11. 13), Yamî (2. 4. 8—10. 12. 14). — 11. 12 Agni. — 13 Havirdhâna. — 14 Yama (1—5. 13—16), liñgoktadevatâḥ (6), dieselben oder Pitaraḥ (7—9), Çvânau (10—12). — 15 Pitaraḥ. — 16 Agni. — 17 Saraṇyû (1. 2), Pûshan (3—6), Sarasvatî (7—9), Âpaḥ (10. 14), Âpaḥ oder Soma (11—13). — 18 Mṛityu (1—4), Dhâtṛi (5), Tvashṭṛi (6), Pitṛimedhâḥ (7—13), Pitṛimedha oder Prajâpati (14: aniruktâ d. i. aprakâça-devatâbhidhânâ). — 19 Âpaḥ oder Gâvaḥ (1[a]. 2—8), Agni und Soma (1[b]). — 20. 21 Agni (20, 1 çântyarthâ). — 22. 23 Indra. — 24 Indra (1—3), Açvinau

(4—6). — 25 Soma. — 26 Pûshan. — 27 Indra. — 28 Indra (1. 3—5. 7. 9. 11), Vasukra (2. 6. 8. 10. 12). — 29 Indra. — 30 Âpaḥ, oder Apâmnapât. — 31 Viçve Devâḥ. — 32 Indra. — 33 Viçve Devâḥ (1), Indra (2. 3), Kuruçravaṇasya Trâsadasyavasya dânastutiḥ (4. 5), Upamaçravas Mitrâtithiputra (6—9). — 34 akshakṛishipraçaṅsâ ca, akshakitavanindâ ca. — 35. 36 Viçve Devâḥ. — 37 Sûrya. — 38 Indra. — 39—41 Açvinau. — 42—44 Indra. — 45. 46 Agni. — 47—50 Indra Vaikuṇṭha. — 51 Agni (1. 3. 5. 7. 9), Devâḥ (2. 4. 6. 8). — 52 Devâḥ. — 53 Agni (1—3. 6—11), Devâḥ (4. 5). — 54. 55 Indra. — 56. 57 Viçve Devâḥ. — 58 manaâvartanam. — 59 Nirṛiti (1—3), Nirṛiti und Soma (4), Asunîti (5. 6), liṅgoktadevatâḥ (7), Dyâvâpṛithivyau (8. 9. 10[b]), Dyâvâpṛithivyau oder Indra (10[a]). — 60 Asamâti (1—4. 6), Indra (5), Subandhor jivitâhvâno 'rthaḥ (7—11), hastastutiḥ (12). — 61 Viçve Devâḥ. — 62 Viçve Devâḥ oder Aṅgirasâṃ stutiḥ (1—6), Viçve Devâḥ (7), Sâvarṇer dânastutiḥ (8—11). — 63 Viçve Devâḥ (1—14. 17), pathyâ svastiḥ (15. 16). — 64—66 Viçve Devâḥ. — 67. 68 Bṛihaspati. — 69 Agni. — 70 Âpram. — 71 jnânam. — 72 Devâḥ. — 73. 74 Indra. — 75 nadistutiḥ. — 76 Grâvâṇaḥ. — 77. 78 Marutaḥ. — 79. 80 Agni. — 81. 82 Viçvakarman. — 83. 84 Manyu. — 85 Soma (1—5), Sûryâvivâha (6—16), Devâḥ (17), Soma und Arka (18), Candramas (19), nṛiṇâṃ vivâhamantrâ âçishaç ca (20—28), vadhûvâsaḥsaṃsparçanindâ (29. 30), yakshmanâçanam (31), Dampatî (32), Sûryâ (33—47). — 86 Aindro Vṛishâkapir, Indrâṇî, Indraç ca samûdire. — 87 Agni Rakshohan. — 88 Sûrya und Vaiçvânara. — 89 Indra (1—4. 6—18), Indra und Soma (5). — 90 Purusha. — 91 Agni. — 92. 93 Viçve Devâḥ. — 94 Grâvâṇaḥ. — 95 Urvaçî (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Purûravas (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18). — 96 haristutiḥ. — 97 oshadhistutiḥ. — 98 Devâḥ. — 99 Indra. — 100 Viçve Devâḥ. — 101 Viçve Devâḥ, oder ṛitvikstutiḥ. — 102 Indra oder drughaṇa. — 103 Indra (1—3. 5—11), Bṛihaspati (4), Apvâ (12), Indra oder Marutaḥ (13). — 104. 105 Indra. — 106 Açvinau. — 107 Dakshiṇâ, oder Yajamânâḥ. — 108 Saramâ (1. 3. 5. 7. 9), Paṇayaḥ (2. 4. 6. 8. 10. 11). — 109 Viçve Devâḥ. — 110 Âpriyaḥ. — 111—113 Indra. — 114 Viçve Devâḥ. — 115 Agni. — 116 Indra. — 117 dhanânnadânapraçaṅsâ. — 118 Agni Rakshohan. — 119 Labasyâtmastutiḥ. — 120 Indra. — 121 Ka. — 122 Agni. — 123 Vena. — 124 Agni (1—4), yathânipâtam (5—8), Indra (9). — 125 Vâg Âmbhṛiṇî. — 126 Viçve Devâḥ. — 127 râtristavaḥ. — 128 Viçve Devâḥ. — 129. 130 bhâvavṛittam (Shaḍguruçishya: bhâvânâm padârthânâṃ vṛittiḥ sṛishṭyâdipravṛittir yasya devatâ, tad bhâvavṛittîyam). — 131 Indra (1—3. 6. 7), Açvinau (4. 5). — 132 Dyâvâbhûmî und Açvinau (1), Mitra und Varuṇa (2—7). — 133. 134 Indra. — 135 Yama. — 136 Keçinaḥ (= Agni, Sûrya, Vâyu). — 137 Viçve Devâḥ. — 138 Indra. — 139 Sûrya (1—3), Viçvâvasu (4—6). — 140 Agni. — 141 Viçve Devâḥ. — 142 Agni. — 143 Açvinau. — 144 Indra. — 145 sapatnîbâdhanam. — 146 Araṇyânî. — 147. 148 Indra. — 149 Savitṛi. — 150 Agni. — 151 Çraddhâ. — 152. 153 Indra. — 154 bhâvavṛittam. — 155 alakshmînâça

(1. 4), Brahmaṇaspati (2. 3), Viçve Devâḥ (5). — 156 Agni. — 157 Viçve Devâḥ. — 158 Sûrya. — 159 Çacî Paulomî. — 160 Indra. — 161 râjayakshmanâçanam. — 162 garbhasamâdhânam. — 163 yakshmanâçanam. — 164 duḥsvapnanâçanam. — 165 Viçve Devâḥ. — 166 çatrunâçanam. — 167 Indra (1. 2. 4), liṅgoktadevatâḥ (3). — 168 Vâyu. — 169 Gâvaḥ. — 170 Sûrya. — 171 Indra. — 172 Ushas. — 173. 174 râjastutiḥ. — 175 Grâvâṇaḥ. — 176 Ṛibhavaḥ (1), Agni (2—4). — 177 mâyâbheda. — 178 Târkshya. — 179. 180 Indra. — 181 Viçve Devâḥ. — 182 Bṛihaspati. — 183 Yajamâna (1), patnî (2), hotṛi (3). — 184 liṅgoktadevatâḥ. — 185 Aditi. — 186 Vâyu. — 187 Agni. — 188 Agni Jâtavedas. — 189 Sârparâjnî, oder Sûrya. — 190 bhâvavṛittam. — 191 Agni (1), saṃjnânam (2—4).

Vâlakhilya.

Hymn. 1—5 Indra. — 6 Indra (1. 2. 5—8), Viçve Devâḥ (3. 4). — 7 Praskaṇvasya dânastutiḥ. — 8 Praskaṇvasya dânastutiḥ (1—4), Agni und Sûrya (5). — 9 Açvinau. — 10 Viçve Devâḥ oder Ṛitvijaḥ (1), Viçve Devâḥ (2. 3). — 11 Indrâ und Varuṇa. —

Anmerkung. Wer die beiden vorliegenden Verzeichnisse mit den von Prof. Müller je am Schlusse eines Bandes seiner Ausgabe gegebenen vergleicht, wird einzelne Abweichungen finden. Sie beruhen gröfsten Theils auf einer verschiedenen Auffassung von Seiten dieses sorgfältigen Gelehrten. Hiefür einige Belege aus dem so eben erschienenen siebenten und achten Maṇḍala. — Zu VII, 34 giebt Professor Müller das folgende: „Viçve Devâḥ, 16 Abjâ Ahiḥ, 17 Ahirbudhnyaḥ“. Vergleicht man die Anukramaṇî, so erhellt leicht, dafs nur 17[a] dem Ahirbudhnya zugetheilt wird. *Abjâm aher* in derselben bedeutet „der Vers der mit *abjâ* beginnt, kommt Ahi zu“. Der Abjâ Ahi ist wohl nur ein Druckfehler. — VII, 91 und 92. Nach Professor Müller ist Vâyu Gottheit dieser beiden Hymnen. Die Anukramaṇî zu 90 lehrt ein anderes. — VII, 99. Da die Anukramaṇî Indra und Vishṇu nur drei Verse zutheilt, so ist 5—7 bei Professor Müller wahrscheinlich ein Druckfehler. — VII, 104. Das von mir zugefügte *rakshohaṇau* beruht auf der Angabe der Anukramaṇî, grâvâṇaḥ ist wohl richtiger als grâvâ. Da das mir zu Gebote stehende Manuscript der Anukramaṇî „pṛithivy antariksham dyaur itidaivataḥ“ liest, so habe ich die Dreizahl statt des vom Professor Müller gegebenen sachgemäfseren Dual „pṛithivyantarikshe“ gewählt. — Die Metra, Ṛishi und Devatâ der Vâlakhilya sind der Anukramaṇî gemäfs verzeichnet. — VIII, 56 (67). Professor Müller nennt den Ṛishi dieses Hymnus „Matsyaḥ, son of Samadaḥ“, und hat im Texte *sâmada* und *samada*. Dieses ist wahrscheinlich ein Druckfehler. — VIII, 65 (76). „The same“ ist ein Druckfehler für Indra. — VIII, 75 (86). Das *vâ* in der Anukramaṇî zeigt den richtigen Verhalt meiner Angabe. —

In Hymn. 25, 19 lies: imám. — 34, 9 nâsatyo-. — 53, 4 daráyanta. — 57, 2 pada: ha asat. — 73, 8 agne. — 88, 6 vṛíthâsâm. — 110, 1 ápas. 122 Ueberschrift: 5. 6 virâḍrûpâ. — 128 Desgl.: 6 atidhṛiti. — 137, 3 tắṃ vâṃ. — 164, 43 dhármâṇi. — 170, 2 sâdhuyắ. — 177, 1 yuktvắ. — 178, 2 rấjéndra. 4 çáṅsaḥ. — 191, 14 tắs te. — 192, 1 vidhaté. — 211 Ueberschrift: 3 virâḍrûpâ. — 221 Desgl.: 11. — 223, 1 síshâsataḥ. — 229, 1 dhắti. 4 kártor. — 249, 3 nṛicákshâ. — 264, 3 tuvikûrmír. — 287, 3 pada: çáṅsâva. — 297, 16 ànûshata. — 314, 11 amĭ. — 346, 9 visarmắṇam. — 486 Ueberschrift: 31 pâdanicṛit. — 503, 4 çúbham. 6 patatríbhir. — 552, 7 té rayíṃ. — 571, 7 jánânt. — 618 Ueberschrift: 2 pâdanicṛit. — 642 Desgl.: 11 kakubh. 12 madhyejyotis. — 602, 5 drugdhắni. — 666 Ueberschrift: 1. 2 streiche 29. Der 22te Vers ist nach der Anukr. saṃstârapaṅkti. — 850 Desgl.: 4 — 6 anushṭubh.

Gedruckt bei A. W. Schade in Berlin, Stallschreiberstr. 47.